LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN — 17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Rédaction et Administration — Téléphone : Glacière 15 - 70
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ | ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ | ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանգ	75 ֆրանգ	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանգ	140 ֆրանգ	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանգ	110 ֆրանգ	

ԱՒՐԹԱԹ 1 ԱՊՐԻԼ VENDREDI 1 AVRIL 1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3694 — Խմբագիրը՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԿԱԹՍԱՒՆԵՐ ԱՐ Կ'ԵՒԱՆ

Է՛ր երբեմն, մարդիկ իբրեւ պատգամ կ'ընդունէին զանազան երեւոյթներու ճառերը, նոյնիսկ չարժուձեւերը :

Կային ուրիշներ ալ, որոնց սիրտը կը զովանար այդ ճառերով, եթէ վիշտեր ունէին, կամ թեւ կ'առնէր, ի խնդիր այս կամ այն անելիքին, ծրագրին իրականացման :

Շատ բան փոխուեցաւ պատերազմէն վերջը — միայն մենք ենք որ տակաւին չենք ըմբռներ : Իսկ ամբողջ կարգուսարքեր, բարոյական կամ քաղաքական ըմբռնումներ եւ աւանդութիւններ փոխուեցան վերջին քանի մը տասնեակներու ընթացքին (նորէն մենք ենք որ դժուար կ'ըմբռնենք) :

Այսպէս, ժամանակ մը պատգամ էր Քէնթըբրիի արքեպիսկոպոսին երկու խօսքը, ճառ կամ քարոզ : Զէ՞ որ ան տեսակ մը կարդինալ է Անգլիոյ համար, եւ իր տեղն ունի Լորտերու ժողովին մէջ, ուր կը վայելէ մեծ հեղինակութիւն :

Արդ, Լորտերու ժողովին մարտ 29ի նիստին մէջ, երբ կառավարութիւնը կը հարցաքննուէր միջազգային կացութեան, մաս – նաւորապէս Աւստրիոյ, Չեխոսլովաքիոյ եւ Սպանիոյ դէպքերուն առթիւ, արքեպիսկոպոսը իր կարգին խօսք առնելով, պաշտպանեց տեսակէտ մը որ պաղ ջուր լեցուց աշխատաւորական Լորտերուն վրայ. (ուշադրութեամբ կարդացէք, — աշխատաւորական եւ լորտ ...) :

Արքեպիսկոպոսը մասնաւորապէս կանդ առաւ Աւստրիոյ կացութեան վրայ, եւ յայտարարեց թէ Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ կացութիւնը «անխուսափելի էր ուշ կամ կանուխ : Բաժանումը եթէ երկար տեւէր, կրնար ընդհանուր ցաւալի եւ վարակիչ հանդամանք ստանալ : Ինչքան ալ այսպիսի ըլլայ գործադրութեան եղանակը, միացման վերջնական իրականացումը կրնայ նպաստել քիչ - չատ ամբողջելու Եւրոպայի վիճակը : Մնաց որ, Աւստրիոյ ժողովուրդին մեծամասնութիւնը կուսակից է միացման » :

Այս առթիւ, արքեպիսկոպոսն ալ խոստովանեցաւ թէ՝ ներկայ պարագաներուն մէջ, անօգուտ է դիմել Ազգերու Դաշնակցութեան : «Փէյ ծառայութիւն մը մատուցած պիտի ըլլանք Ազգաժողովին, անկարելի պարտականութիւն մը պարտադրելով անոր, ներկայ տագնապին մէջ » :

Ուրիշ լորտ մը աւելի յառաջ երթալով, յայտարարեց թէ Հիթլէր Աւստրիոյ մէջ դիմաւորուեցաւ ոչ թէ իբրեւ անկոչ բռնակալ մը, այլ իբրեւ փրկիչ մը : Իր կարծիքով, Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ միացումը կրնար գլուխ հանուիլ կա՛մ այսպէս խաղաղութեամբ, եւ կամ քաղաքացիական պատերազմով, «թերեւս աւելի արիւնալի քան սպանիականը» :

Իրեւ եզրակացութիւն, Լորտը յայտարարեց ամենայն լրջութեամբ .

— « Իմ կարծիքով, Եւրոպան եւ ամբողջ աշխարհը պէտք է երախտապարտ ըլլան Հիթլէրի, որ խնայեց այնքան անհաւոր աղէտ մը, առանց կաթիլ մը արիւն թափելու» :

Զէ՞ք ընդունիր թէ ասոնք ալ պատգամներ են, չատ աւելի հարազատ, քան այն միւսները որ գոց եղած են տարիներէ ի վեր :

Ըսել կ'ուզենք թէ մարդիկ աւելի անկեղծ են, երբ անհաճոյ խօսքեր կ'արտասանեն, — հոգ չէ թէ այդ բոլորը համաբուխն ամբոխի կամ եսասիրական :

Իրականութիւն չէ՞ որ մենք չըմբռնեցինք իմաստը, երբ տարիներ առաջ, Գերմանիոյ երկաթեայ վարչապետը կը յայտարարէր թէ իր մէկ զինուորին ոսկորը չի փոխեր ամբողջ արեւելեան հարցին հետ :

Ահա նոյնքան հզօր բերաններ ալ միեւնոյն բաները կ'ըսեն, աւելի բախտաւոր ազգերու համար : Այն ալ Եւրոպայի սրտին վրայ : Եւ պատերազմէն քսան տարի վերջը :

Միեւնոյն նիստին մէջ, երբ քանի մը բարեմիտ ժողովականներ նորէն ուշադրութիւն կը հրաւիրէին Չեխոսլովաքիոյ սպառնացող վտանգին վրայ, աշխատաւորական լորտ մը, նախկին նահապար, յայտարարեց .

— « Կառավարութիւնը շատ խելացի շարժեցաւ, որ եւ է վերջնական յանձնառութիւն չտալով Ֆրանսայի՝ Չեխոսլովաքիոյ հանդէպ : Ես կը կարծեմ թէ Չեխոսլովաքիա կրնայ իր գլխուն ճարը ճարել : Եթէ կառավարութիւնը յանձն առնէր կռուիլ Չեխոսլովաքիոյ համար, այս երկրին մէջ ո՞վ պիտի խանդավառուէր այդպիսի պատերազմով մը : Հարիւր Անգլիացիներէ մէկն իսկ չի գիտեր թէ ո՛ւր կը գտնուի Չեխոսլովաքիան » :

Եւ արտաքին նախարարը, նոյնպէս լորտ, լսելով այս բոլոր ճառերը, անգամ մը եւս յայտարարեց թէ Մեծն Բրիտանիա չի կրնար ոտիկանի դեր կատարել ամէն տեղ : Ուրիշ խնդիր, եթէ պաակերը աւելի կը գունաւորուի երբ, այս լուրերուն հետ, կը կարդաք մէկ ճառերը, մանաւանդ երկու «Առաջնորդ»ներուն, Հիթլէրի եւ Մուսոլինիի ազդարարութիւնները :

Մինչ անդին Մեծն Բրիտանիա չոգեպինդ յառաջ կը տանի վերազինումը, որպէսզի «աչխարհ համոզում գոյացնէ բրիտանական զօրութեան վրայ», Մուսոլինի առանց վերապահութեան կը յայտարարէ իր զինուորներուն, մարտանաւերուն, օդանաւերուն եւ օդաչուներուն թիւը : Եւ միշտ կը ծաղրէ Ազգերու Դաշնակցութիւնը, իբրեւ «խանութ մը » պատրանքներու եւ ցնորքներու : «Ազգերու յարաբերութեանց մէջ արժէք ունի միայն պատերազմի կարողութիւնը »...

Նոր չէ որ կ'արտասանուին այսպիսի խօսքեր : Բայց, մէկ առթիէն միւսը, հետզհետէ նոր թափ, նոյնիսկ սպառնալից ուժգնութիւն կը տանեն խօսքերն ու գործերը : Առանց վերապահութեան կամ դիմակի :

Հրաբո՞ւխ : Փոթորի՞կ : Ամէն պարագայի մէջ, կաթսաները կ'եռան, ամէն ուղղութեամբ :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆՈՐԷՆ ԶՐՈՑՑՆԵՐ ԴԱՀԼԻՃԻ ՀՐԱԺԱՐՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

Ի՞նչպէս պիտի ճարուի 40,000,000,000ը

Նորէն հակասական զրոյցներ չրջան կ'ընեն դահլիճին կացութեան մասին : Նախարարական խորհուրդը ժողով պիտի դումարէր երէկ, հինգշաբթի, բայց վերջին պահուն յետաձգեց այսօրուան : Լէոն Պլում չափազանց զբաղած է եղած օրինագիծներու խմբագրութեամբ եւ զործադուլի տագնապով : Իբրեւ հետեւանք այս յետաձգման, խորհրդարանը, որ ելմտական ծրագիրներուն քննութիւնը պիտի սկսէր չաբաթ օր, պիտի կրնայ զբաղիլ միայն կիրակի :

Թերթերը զանազան ենթադրութիւններ կ'ընեն դահլիճին ելմտական ծրագիրներու մասին . բայց ոչ մէկը ստոյգ բան մը գիտէ անոնց բովանդակութեան մասին : Ամէնէն կարեւոր խնդիրը այն է որ կառավարութիւնը պէտք ունի առնուազն 40 միլիառ ֆրանքի : Արդ, ի՞նչպէս պիտի ճարուի այդ վիթխարի գումարը : Կը խօսուի ազդայնացման ծրագիրներու, բոնի փոխառութեան, սեղմանաւորական բացառիկ տնօրինութեանց մասին . բայց բոլորն ալ ենթադրութիւններ են, քանի որ նախարարական խորհուրդը տակաւին չէ քննած Լէոն Պլումի օրինագիծները :

Քաղաքական չրջանակներու մէջ այլեւս համոզուած են թէ արմատականները պիտի մերժեն մասնաւոր լիազօրութիւններ տալ դահլիճին, հետեւաբար, հաւանական է որ դահլիճը հրաժարի առանց խորհրդարանին ներկայանալու : Շատեր այդ հրաժարման կը սպասեն չաբաթ օր : Տագնապը անվիճելի կը համարուի մասնաւորապէս անոր համար որ արմատական երեսփոխաններուն մեծ մասը, ինչպէս եւ ծերակուտականներուն գրեթէ ամբողջութիւնը հակառակ են մասնաւոր լիազօրութեանց : Արմատական երեսփոխանները եւ ծերակուտականները բացառիկ նիստ մը դումարեցին երէկ, վերջնապէս ճշդելու համար իրենց դիրքը, որմէ կախում ունի դահլիճին ճակատագիրը :

Այս տագնապը չատ կը նմանի նախորդին : Երբ Շօթան լիազօրութիւն պահանջեց, երեսմուքը չկիլոյ, տնտեսական կեանքը վերակազմելու եւ սպառազինութիւնները փութացնելու համար, ընկերվարականները մերժեցին : Այս անգամ արմատականներն են որ նոյն լիազօրութիւնը կը մերժեն Լէոն Պլումի . հետեւաբար ելքը պիտի ըլլայ հրաժարում :

Եթէ իսկապէս հրաժարի դահլիճը, ժողովրդական ճակատի չորրորդ կառավարութիւնն է որ քաշուած պիտի ըլլայ, առանց պարտուելու խորհրդարանէն :

Լէոն Պլում երբ գործի ձեռնարկեց երկու չաբաթ առաջ, ծանօթ էր խորհրդարանական դժուարութեանց, մասնաւորապէս ելմտական եւ տնտեսական հարցերու մէջ : Սակայն կը յուսար միջոց մը գտնել եւ փութացնել սպառազինութիւնները, վստահելով իր անձնական ազդեցութեան՝ բանուորներուն վրայ : Արդ, այս յոյսն ալ ի դերեւ ելաւ վերջին զործադուլներով, որոնք չեն կարգադրուած տակաւին : Վերաբացուեցան երկու փոքր գործարաններ, Թէրթրաօ եւ Ֆլէրթէքթ, բայց անոնց փոխարէն գործադուլ հռչակեցին աւելի մեծ հատատութեան մը բանուորները, զրաւելով գործարանը : Քիչ - չատ գոհացուցիչ կարգադրութիւններ եղած են ազգային պաշտպանութեան վերաբերեալ գործարաններու մէջ . բայց տագնապը կը չարունակուի անհատական հատուածներու մէջ : Զախակողմեան Թերթերը կը գրեն թէ համաձայնութիւն գոյացած է 7 առ հարիւր յաւելման մասին, բայց Սիթրոէնի վարչութիւնը կը մերժէ համակերպիլ : Բանուորները յանձն կ'առնեն նաեւ չաբաթը 45 ժամ աչխատիլ, փութացնելու համար զինուորական պատուէրներու արտադրութիւնը : Վարչապետը ամէն միջոց կ ըսէ՞ր, օր առաջ լուծելու համար տագնապը :

ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՐՏԱՀԱՂՈՐԴ ԿԱՑՍՐՈՒԹԵԱՆ

Իւր միլիոն զինուորցու, սուզանաւերու տոաջին տուժիղը, 30,000 օդաչու, եւ հազարաւոր օդանաւեր...

Պ. Մուսոլինի կրակոտ ճառ մը արտասանեց մարտ 30ին, խորհրդարանին մէջ, փառաբանելով Իտալիոյ զինուորական ուժը : Այս առթիւ, ծերակոյտը կայսրութեան առաջին մարալխտ հռչակեց Մուսոլինին, թագաւորին հետ միասին : Ճառը ամէն կողմ կը լսուէր ձայնասփիւռ գործիքներով :

Ինչպէս Հիթլէրի ճառերը, նոյնպէս Մուսոլինիի այս բանախօսութիւնը միեւնոյն առեն ազդարարութիւն մըն էր օտար պետութեանց : Ստորեւ կ'ամփոփենք հիմնական մասերը .

— « Ներկայ տարեշրջանին Իտալիա պիտի ունենայ 44 միլիոն բնակիչ : Տասը տարիէն, միայն մայր երկրին մէջ բնակչութեան թիւը պիտի հասնի 50 միլիոնի : Հարկ է նկատի առնել այս թիւը, երբ կը խօսին բանակներու եւ սպառազինութեանց մասին : Կարելի չէ վաշտեր կազմել առանց զինուորի . իսկ մեծ վաշտեր կազմելու համար, անհրաժեշտ է չատ մարդ ունենալ : Կրնամ յայտարարել այս բեմէն թէ դրօշի տակ առնելով 25 — 55 տարեկան տղամարդիկը, Իտալիա կրնայ շարժման մէջ դնել ութ միլիոն զինուոր : Ասոր վրայ աւելցնելով 18 — 20 տարեկանները, ինը միլիոնն ալ կ'անցնինք : Եթէ հաշուենք թէ այս բաժնութեան 50 առ հարիւրը սահմանուած է թիկունքի ծառայութեան, խիստ կարեւոր արդի պատերազմին համար, անդին կը մնան 4 — 5 միլիոն առաջնակարգ ռազմիկներ, միշտ կազմ եւ պատրաստ :

« Իտալիոյ մէջ, ինչպէս հաստատուեցաւ Ափրիկէի պարագային, պատերազմը պիտի մղուի թագաւորին հրամանին տակ, մէկ մարդու միջոցաւ,— ան որ կը խօսի ձեղի, եթէ ճակատագրերը անդամ մը եւս այնպէս տնօրինէ» :

Անցնելով նաւատորմին, Մուսոլինի բացատրեց թէ Ուուչինկըճի պայմանագրով, Իտալիա արտօնուած չէր զրահաւորներ չինելու, բայց ի վերջոյ չինեց :

*— « Նախ որոշեցինք նորոգել մեր զրահաւորները : Մեր նաւային ճարտարագիտութիւնը այդ գործը գլուխ հանեց փայլուն յաջողութեամբ : Հին մարտանաւերը աւելի քան երիտասարդացան, վերաչինուեցան : Զորս նոր մարտանաւեր ալ կը չինուին, որոնցմէ երկուքը արդէն ջուրը նետուած են : Ասոնք կ'ըլլան 35,000 տոննանոց, եւ 30 հանգոյց արագութեամբ կրնան ընթանալ : Ասոնց զէնքերը 381 միլիմեթրանոց հրանօթներ պիտի ըլլան : Ասոնցմէ զատ, երկու նոր մարտանաւեր ալ պիտի չինուին, որոնք 40,000 տոննանոց պիտի ըլլան : Ասոնց զէնքերը 406 միլիմեթրանոց հրանօթներ պիտի ըլլան : Ասոնցմէ զատ, 8 թեթեւ նաւեր ալ պիտի չինուին, որոնք 8,000 տոննանոց պիտի ըլլան : Ասոնց զէնքերը 152 միլիմեթրանոց հրանօթներ պիտի ըլլան : Ասոնցմէ զատ, 8 նաւեր ալ պիտի չինուին, որոնք 3,000 տոննանոց պիտի ըլլան : Ասոնց զէնքերը 120

ԱՌԱՋԱՐԿՆԵՐ ԵՒ ՔՆՆԱԴԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(Բ. եւ վերջին մաս)

Որեւէ քաղաքական ուղղութեան լաւ կամ ոչ ըլլալը հաստնալու համար կը բաւէ գիտնալ թէ ի՞նչ չափով կը բովանդակէ այս սկզբունքները, ուրիշ խօսքով, ի՞նչ չափով հիմնուած է սեփական ոյժերուն վրայ, ի՞նչ չափով կ'ունայ բարեկամներ եւ դնիակիցներ ապահովել եւ ի՞նչ չափով ժողովուրդին մէջ մտածման եւ գործի միութիւն ապահովել: Այս սկզբունքներէն մէկուն կամ միւսին դէմ եղած քաղաքականութիւն մը անվարան կարելի է նկատել սխալ եւ վնասակար:

Մենք, Հայերս, ունի՞նք քաղաքականութիւն, պէ՞տք է ունենանք, եթէ այո, ի՞նչ տեսակի:

Կասկածէ եւ վէճէ դուրս է որ Հայաստանի կառավարութիւնը չունի հայ ժողովուրդի յաւուկ սեփական քաղաքականութիւն: Խորհրդային տիրանալու համար իսկ, տասնեակ մէկ հանրապետութիւններէն ոչ մէկը սեփական քաղաքականութիւն ունի, կայ միայն Մոսկուայի քաղաքականութիւնը: Շատերու համար,— հայ համայնավարներու եւ ռամկավարներու համար— այս կացութիւնը լաւագոյնն է հայ ժողովուրդի չահերու տեսակէտէն: Անոնց համար չունինք եւ պէտք ալ չկայ ունենալու Հայու սեփական քաղաքականութիւն:

Պէտք չէ մտածել եւ եթէ նոյնիսկ ճիշդ ըլլայ՝ պէտք չէ ենթադրել որ ասոր կարծիքը ունեցող Հայերը կ'անտեսեն եւ կ'արհամարհեն հայ ժողովուրդին չահերը, այլ պէտք է հաւատալ որ այդպէս կը մտածեն ու կ'ըսեն, որովհետեւ այդ ձեւին մէջ կը դանեն հայ ժողովուրդին չահը, այսինքն կը հաւատան որ Խորհրդային իշխանութիւնը որեւէ գնով եւ ամէն տեսնի պիտի ապահովէ հայ ժողովուրդին գոյութիւնը եւ պիտի պաշտպանէ անոր չահերը: Կը կարծեմ թէչկայ ոեւէ Հայ, նոյնիսկ համայնավար դաղափարախօսութեան ամէնէն հակառակորդը, որ տարբեր մտածէ, եթէ անոր ապահովութիւնը տրուի թէ իսկապէս Խորհրդ. իշխանութիւնը տեղծուելիք որեւէ կացութեան մէջ պիտի ուզէ եւ պիտի կրնայ պաշտպանել հայ ժողովուրդի գոյութիւնը եւ չահերը, Մինչեւ հիմա երկու դլխաւոր փաստարկութիւններ հրապարակ դրուած են այդ ապահովութիւնը տալու համար: Կ'ըսեն,— «Հայաստանը Խորհրդ. Հանրապետութիւններու մաս կը կազմէ, հետեւաբար անոր ըլալիքը որեւէ վնաս ու վտանգ կը պատկանի նաեւ ամբողջ Խորհրդային պետութեան: Կարելի՞ է հաւատալ որ որեւէ պետութիւն իր վնասը ուզէ, եթէ ո՛չ, պատճառ չկայ չհաւատալու Խորհրդային իշխանութեանց Հայաստանը պաշտպանել ուզելու տրամադրութեան»:

Երկրորդ փաստը սա է.— «Ունի՞նք տարբեր որեւէ միջոց մենք մեզ պաշտպանելու: Մինչեւ հիմա ըսուածներէն ոչ մէկը աւելի համոզիչ է քան մեր ըսածը: Ցարաբերական արժէքով, Խորհրդային իշխանութեանց ապաւինելու քաղաքականութիւնը ամէնէն օգտաւորն է:»

Առաջին իսկ ակնարկով, այս պատճառաբանութեան տկարութիւնը աչքի կը զարնէ: Ժխտական փաստարկութիւն ձեւն մըն է եւ ոչ թէ դրական: Կը նմանի ուսողութեան մէջ խնդրի մը լուծման սա ձեւին: Երկու առարկաներէ մէկուն միւսէն մեծ ըլլալը ապացուցանելու համար կ'ըսեն թէ հասասար չի կրնար ըլլալ, փոքր չի կըրնար ըլլալ, ուրեմն մեծ է: Այսպէս կը տրամաբանին, երբ հնարաւորութիւն չունին ուղղակի մեծ ըլլալը ապացուցանող փաստեր երեւան հանելու:

Այս վաստարկութեան երկրորդ տկարութիւնը այն է, որ կը հակասէ վերը յիշուած սկզբունքներէն առաջինին: Հիմնուած չէ սեփական ոյժի վրայ, այլ ամբողջապէս եւ միայն ուրիշ ոյժի վրայ: Խորհրդային չահերու եւ զուտ հայկական չահերու նոյնութիւնը երբեք ամբողջական ու կատարեալ չի կրնար ըլլալ, ոչ թէ իբրեւ կարդի խորհրդային ըլլալուն համար, այլ պարզապէս երկու տարբեր էութիւններ ըլլալուն համար: Այս տրամաբանութիւնը ճիշդ է ոչ միայն բացառապէս Հայաստանի, այլ տասնեակ մէկ հանրապետութիւններէն իւրաքանչիւրին համար: Նորագոյն ան ցեալի դէպքերն ալ կը հաստատեն այս պարագան: Հայաստանի (խորհրդային կամ ոչ) չահերը կը պահանջէին որ նոր Սահմանադրութիւնը գծուած տաեն, իրեն միացուէին մերձակայ հայարնակ նահանգները: Զմիացուեցան, որովհետեւ Խորհրդային իշխանութեանց ամբողջական չահը նոյնը չէր պահանջեր:

Երրորդ տկարութիւնը հոն է որ առաջարկուած բարեկամութիւնը տարտամ ու կասկածելի բովանդակութիւն ունի: Գեղեցիկ է եւ օգտակար միշտ դրացիներու հետ խաղաղ ու բարեկամ ապրիլը, բայց այդ բարեկամութեան հիմքը բոլորին դոյութեան ապահովութիւնովը պայմանաւորուած է: Գեղեցիկ բառերէ եւ խոստումներէ դուրս, իրական ի՞նչ տուեալներ կան դրացի ժողովուրդներու ձգտումներուն մէջ, մեր երկրի եւ ժողովուրդի պահպանութեան տեսակէտէն:

Մեր դրացիներուն հետ յարաբերութեան խնդիրը չափազանց լուրջ ու կենսական է, իր ամբողջութեան մէջ այս յօդուածով քննելու համար: Լուրջ համոզման մը դալու առաջին պայմանը մեր դրացի ժողովուրդներու խականան ձգտումները լաւ ճանչնալով կ'ըլլայ: Ի՞նչ կը մտածեն Կովկասի մեր դրացի երկիրները: Անոնց արտաահման գտնուող քանի մը մարդոց ւրամադրութիւնները ի՞նչ չափով կը համապատասխանեն բուն երկրի ժողովուրդի ձգտումներուն: Ո՞րն էԿովկասի հանդէպ Թուրքիոյ ճշմարիտ քաղաքականութիւնը: Մինչեւ հիմա չօչափելի ապացոյցները կը պակսին այդ երկիրներու մեզ հանդէպ ունեցած բարեացակամ վերաբերումի մը: Ամէն Հայերու բարեկամութիւնը եւ գործակցութիւնը պահանջող տարապիր մտաւորականներու առաջարկները զուրկ են մեզ վստահութիւն ներշնչող բովանդակութենէ: Թշնամի չենք ու չենք կրնար ըլլալ մեր դրացի ժողովուրդներուն, բայց միեւնոյն ատեն չենք ալ կրնար ոտքով - ձեռքով չղթայուած գործիքը դառնալ անոնց հակախորհրդային քաղաքականութեան:

Այս առաջարկին երրորդ տկարութիւնը հոն է որ մեր գոյութեան եւ չահերու պաշտպանութեան կը մօտենայ միայն մէկ կողմէն, վտանգը կը տեսնէ խորհրդային ճակատէն միայն, կ'անտեսէ մեր ցրուած ժողովուրդի բնական ու արդար ձգտումները: Ինչքան խորհրդային իրաւակարգը չի համապատասխաններ շատ մը Հայերու տեսակէտին, բայց նոյնքան չատերու մէջ յատակ կամ տարտամ տրամադրութիւն մը կայ ընդունող որ գոնէ այդ կողմէն ֆիզիքական դոյութեան վտանգ չկայ, ընդհակառակն վտանգը այդ իրաւակարգը պահող ոյժերու հեռացումով կը ստեղծուի: Հակասութիւն մը կայ անոնց տրամաբանութեան մէջ. դէմ են Ռուսիոյ, որովհետեւ չեն հաւատար որ կը պաշտպանէ մեր երկիրը, ուրեմն դէմ պիտի չըլլան՝ եթէ պաշտպանէ, այսինքն ուզէ մեր երկիրը մնալ ամուր եւ հաստատուն կերպով, առանց լքելու վտանգի պահուն: Այսպէս չափօ ըմբռնումներով չէ որ կը հիմնաւորուի քաղաքական ուղեդիծ մը եւ ոչ ալ անտեսելով կամ տարաղասելով, մեր ժողովուրդի կէսին պահանջները: Հայաստանը իր հիմակուան վիճակով կովկասեան երկիր է, բայց ժողովուրդի ամբողջական գոյութիւնը եւ ամբողջական չահը դուրս կուգայ այդ սահմանէն: Հոս ալ ուրեմն կը տեսնենք տրամաբանութեան այն տկարութիւնը որ կար առաջին ձեւի քաղաքական ուղղութեան մէջ:

Այս երկու առաջարկներուն ալ կարելի է ուրիշ առարկութիւններ եւս ընել, բայց զանց կ'առնեմ, որովհետեւ չատ դիւրին է քննադատութիւն ներ ընել եւ յետոյ նպատակ չէ ամբողջական ու լրիւ քննութիւն մը կատարել: Այսքանը բաւ, պարզապէս երեւան հանելու համար թէ ի՞նչ տատիման սխալ բան է քաղաքականութեան մէջ, ծայրայեղ եւ չէչտուած դիրքեր որոշելը: Մեծ պետութիւններու ամէնօրեայ գործունէութեան մէջ իսկ կը նկատենք անոնց վերապահութիւնը, զգուշաւորութիւնը: Եթէ մեծերուն համար խոհեմութիւնը քաղաքականութեան մէջ ողջմտութիւն նկատուած է, ալ ի՞նչ պէտք է մտածել փոքրերուն, մանաւանդ մեղի պէսներուն համար: Ցարաբերականութեան եւ չափի զդացումը երբեւիցէ պէտք չէ հեռացնել մտքէ: Պէտք է հաստատել որ յատակ քաղաքականութիւն, ընդունած դիծ չենք կրնար ունենալ մենք: Մէկ բան միայն պարզ ու որոշ կրնայ ըլլալ ու պէտք է ըլլայ մեզ համար, — Դէմ ենք մեր գոյութեան ըսպառնացող որ եւ է ոյժի, ուրկէ ալ դայ այդ ոյժը եւ հետն ենք մեր կեանքի պահպանութեան հանդուրժող եւ օգնող որ եւ է ոյժի, իսկ անտարբեր մեզ չհաղորդող ոյժերու բախտին եւ չարժումներուն: Քաղաքական ուղեդիծ չէ այս, կամ աւելի ճիշդը բոլոր տեսակի քաղաքական ուղղութիւնները կը բխին այս ընդհանուր ըմբռնումէն: Մեր պայմաններուն մէջ մենք պարտաւոր ենք սակայն մնալ այս ընդհանրութեան մէջ եւ աւելի առաջ չմղել յատակութիւնը, որովհետեւ մեր դիրքը առաւելապէս կախում ունի մեզի հետ կապ ունեցող ոյժերու դիրքէն, որ չէ ճշդուած, կրնայ ամէն օր փոխուիլ, մանաւանդ վտանգի տաեն կրնայ ակնկալուածին ճիշդ հակառակը ըլլալ:

Աչալուրջ ըլլալ, մօտէն հետեւիլ դէպքերուն, բայց միշտ զգոյշ եւ խոհեմ:

Լ. ՁՈՐՄԻՄԵԱՆ

ԳՈՒՆԱՒՈՐ ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

ԶԻ ՆՈՒՈՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ...

Կարելի չէ առանց յուզումի դիտել այն եռուղեռը, մտահոգութիւններն ու դառնացած հոդիներու վրդովումը որ կը տեսնուի Մարսէյլի մէջ, այս ամառուան ընթացքին:

Զինուորագրութի՛ւն...:

— Բարեւ Սարգիս, ի՞նչպէս ես, դուն ալ կանչուեցա՞ր: Ես երէկ քննութենէ անցայ եւ պօղ թուղթս առի. հոկտեմբերին պիտի երթամ:

— Ես ալ ամառուն քանդմէկէն պիտի ներկայանամ քննութեան, դիտեմ ալ պօղ փուր սէրվիս արմէ մըն ալ ինձի պիտի ըսեն: Ի՞նչ կրնանք ընել, եղբա՛յնք, փորձառութիւն մըն ալ առնենք եւ, դիտերու եւ ծովերու մէջ անած քարերու նման, կեանքի բոլոր դառնութիւնները ճանչնանք, աւելի ծանր օրեր դիմագրաւելու եւ տոկալու համար: Եթէ բախտը ունենանք միեւնոյն չրջանին մէջ ծառայելու, այն ատեն չատ չենք նեղուիր: Քալ եղիր, ես ալ կ'անցնի: Ինչեր չտեսանք ու անցուցինք: Միթդէ չէ՞, երբ օրերով, փունջ մը կանանչ խոտ կը փնտռէինք անապատի աւազներուն մէջ...

— Բարի իրիկուն, Հռիփսիմէ Քուր, քանի օրէ ձեղի պիտի դամ, ժամանակ չեմ ունենար: Ըսի, մէկ էրթամ տեսնեմ, հարցնեմ. ձեր տղան ալ պինտրութեան համար կանչո՞ծ են: Մեր Պօղոսը էրկէ փոէֆէբթիւր գնաց, պօճ են ըսեր, աչունը պիտի էրթայ: Քուրս, չատրեր մնացեր եմ, խեղճ չօճուղս, ասդին անդին դարնուելով իրեն համար զործ մը պէէֆէմիշ ըրաւ, հանգիստ կ'աշխատէր: Ես ալ քանի ուչէքօտ բաց են, նչանեմ - ամուսնացնեմ ըսի: Երկու ամիս հազիւ կայ նըչանուեցաւ: Հիմա չատրեր մնացեր ենք...

— Ւ՛հ, ինչ ընենք քուրս, պիտի քաշենք: Մեր տղան ալ կանչեցին, ան ալ պիտի էրթայ, բայց չեմ գիտեր ինչքան աեն է պինտրութիւնը, մերը այս աշնան 26ին մէջ կը մտնայ. կ'ըսեն թէ աս տարիքը ունեցողներու պինտրութիւնը մէկ տարի է: Մենք ալ ձեղի պէս, Քուրս, տանը մէջ չորս աղդազ անոր ճառքը կը նայէինք, հիւա աղկանս ու հարսիս հետ նորէն գործարաններու դուռները պիտի խնամք: Գոնէ Աստուած չօճուխնուս է - րկոը նայեր, պատերազմ մը բան մը չըլլայ նէ, վնաս չունի: Ի՞նչ ընենք, տարի մը երկուք ալ աստանկ կը քաչքչուինք...

— Պօճ ժուռ, Գուրգէն, նէ վար նէ նէ եօճ, պագալըմ, պիզ կէտիեօրզ, քեզ ալ կանչեցի՞ն: Ես աս պինտրութենէն չատ դոհ եմ: Զորս - հինգ տարի առաջ երկու անգամ դիմում ըրի հայատակութեան համար, յետաձգուեցայ: Հիմակ ուզեն չուզեն պիտի ընդունին: Մէկ մը սա պէլալը սալ էքսպլոզիէն պատռենք, տեսնենք անկէ վերջ ինչ օյուն պիտի հանեն:

— Անկեղծօրէն ես ալ կ'ուզեմ երթալ: Ծօ, եղբայր, մեր ժողովուրդին պինտրութիւն որ ըսեն, կը կարծէ թէ կախաղան պիտի երթայ: Այս երկրի ժողովուրդը ծնած օրէն կը պատրաստուի այդ ծառայութեան համար: Ինչպէս որ՝ զործ ունենալ, ընտանիք կազմել, կեանքը չահիլը անհրաժեշտութիւններ են, այդպէս ալ, պինտրական ծառայութիւնը, իրենց համար կեանքի անխուսափելի վիճակ մը կը նկատեն, եւ իր ժամանակին էէյֆ ֆիքիրտիւֆով իրենց պարտքը կը կատարեն: Մերը պինտուր ըսի՞ր մի, կը հոգին, տեսնելով այս սօսլի պէս ստառ ու սեւաչուխ հայ երիտասարդները, որոնք անցեալի անհոգ նկարագրերի տառապանքը մոռցած, մեր ցեղի տոկունութեան եւ դիմակայական կորովի սքանչելի հոգին պատգամեն այս խորթ պղտոտ վրայ, լուռ եւ կարգապահ, իրենց ճակատած պարտքը կատարելու պատրաստ:

Ահաւոր անէծքի մը բառերը չրթունքս կ'այրեն եւ խռովքի մը ցաւը վը մարմինս կ'ալեծփէ, դիտելով հրաչալի տղոց չրջագայութիւնը, խնդիր վաղուան պարտականութիւնը...

Երէկ՝ թշուառ ու կարեկցութեան արժանի, այսօր ինքնաբուխ եւ բարի արտայայտիչը ցեղին յաղթական ճիչին, եւ վաղը պատրաստուելիք մեր օդնելու եւ պարտականութիւնները կատարելու:

Ինչպէս չանիծել այն արիւնարբու եւ ոճրագործ ցեղը, որ մեր ապրող բաշագործ գաւակները դէպի առաջնորդեց, եւ արմատախիլ ըրաւ մութիւններ աչխարհի երեսէն գրաչնան չոր տերեւներու նման:

Օրուան բոլոր թախծութեանց չմոռնանք Մեծ Եղեռնը, պատանեկ իր ընթացքին մէջ անթացորեն անակնկալներ ունեցած է միշտ: Պաղտան վերիվայրումներով լի պատան, մեզմէ՝ կամքի տոկունութիւն եւ անսասան հաւատք կը պահանջէ, վճռական պահուն գործելու համար: Պէտք է պատրաստուիլ նաեւ բար հասկնալ:

Ահա թրծուած, ձեռներէց եւ ազնիւ երիտասարդութիւն մը, գործնական փորձառութիւն մըն ձեռք կը բերէ, նոր մարդի մը [illegible] Ցառնեան չըլլանք մեր ժողովուրդի պագայի մասին: Հարկ է լսաւութիւններէն դասեր քաղել, օգտուիլ եւ միասին, պատրաստուիլ մեր յանձնառութիւնն ու իրաւունքները պահանջելու: Ամէն չարիքէ բարիք մը կը ծնի: Ամենեղի ողբերով տխուր յուշերուն մասին վիճիլ եւ պատասխանատուներ փնտռելու ժամանակը չէ: Մեր ցաւերը մեզմէ զատ հասկնալու պիտի չըլլա՞յ: Ըմբռնենք այս կենսական տութիւնը եւ մեր բոլոր հոգիները միայն մեր ուժերուն վրայ չմշենք:

Այս քանի մը տող խորհրդածութիւնը անոր համար, որ գործի վրայ բուսնող բանդէտներ ժամն խորհելու տրամադրութիւն ցոյց տան գանազան անկիւններէ:

ՀԵՌԱՍ

Դասախօսութիւն ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Երաժշտական հմուտ բննադատ փրոֆ. Էմ. Զոմար, վերջերս դասախօսութիւն մը կարդաց հայկական երաժշտութեան մասին, Պուրճէն Ուս. Միութեան հրաւէրով: Մենք կ'ամփոփենք հիմնական մասերը—

— «Ինչ որ կարելի է հաւատալ ցարդ եղած ուսումնասիրութիւններէն, այն է որ հայկական երաժշտութիւնը տեսակ մը չարունակողն է հին երաժշտական աւանդութեան, եւ աւելի հաւատարիմ եղած իր սկզբնական ակին, քան թիւրանդական է, որ նոյնպէս ակէն իր աւիշը ծծած՝ աւելի եւ լասեռած է դարերու ընթացքին: Երաժշտութիւնը մեզ կը յիչեցնէ երաժշտութեանց ամէնէն կարեւորը, փոխադրանը: Եւ զարմանալի այդ երեւոյթը, որովհետեւ Հայ եւ Փոխադրիչներու ցեղակցական ներկայիս ապացուցուած տեսութիւն է: Արդարեւ հայկական երաժշտութեան «կաման», «մօտը» եւ «ղարան» ճիշդ ու ճիշդ փոխադրանքն են մէկ հայ երդերուն տառաջ մէկ աստիճան բարձր, մինչ Հայ երաժշտութիւնը, — փոխադրանը: Եւ զարմանալի այդ երեւոյթը, որովհետեւ Հայ եւ Փոխադրիչներու ցեղակցական ներկայիս ապացուցուած տեսութիւն է: Արդարեւ հայկական երաժշտութեան «կաման», «մօտը» եւ «ղարան» ճիշդ ու ճիշդ փոխադրանքն են մէկ հայ երդերուն տառաջ մէկ աստիճան բարձր, մինչ Հայ երաժշտութիւնը, — իր խորքին մէջ տակաւին է առաւելապէս, եւ իր դոնուած արեւելեան տարրերը պահուստ են, եւ չեն վնասեր խորհրդաւոր Հայ երաժշտութիւնը ունի արեւելեան ջերմութիւն մը, որ կայն երբեք կիպիչ չէ: Հայ երդերուն երաժշտութեան ծագկման շրջանին՝ արեւելեան մեղեդին պիտի հաճելի թուած ըլլայ Հայոց, բայց չեղաւ յետագային արեւմտեան երաժշտութեան ալ, եւ գրիգորեան երաժշտութիւնը նոյնիսկ խորհրդաւոր անկէ:

Կարելի չէ սակայն ըսել թէ հայ երաժշտութիւնը, ինչպէս եւ բիւզանդականը չազդուեցաւ արեւելեան

ՍՏԱՄՊՈՒԼԻ ՆԵՐՔԻՆԻՆ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY
Frans : J. M.

Գրեց՝ ՏԷՆՆԻՍ ՀՈՒԻԹԼԻ
Թարգմ. Ժ. Մ.

Ուրախ զուարթ մարդիկ էին եւ անմիջապէս խօսքի բռնուեցան իրեն հետ: Երկուքը Ռուսեր էին, բայց յունարէն կը խօսէին ի պատիւ իրենց բարեկամին: Սուիսին հետզհետէ խմացաւ թէ անոնք կ'աչխատէին նաւային Զինարանը: Երկու տարագիրները ազնուականութիւն չէին ծախեր. հապարակ զինուորներ եղած էին Ցեզարեւիչեան ընթացքին ու հաւատաց Եալներ Աստուծոյ եւ Ցարին: Այդ պատճառով ալ մինչեւ վերջը հաւատարիմ մնացեր էին իրենց բարձրաստիճան սպաներուն, որոնց հետ վտարուեր էին 1920ին: Պոլսոյ կեանքը տանելի էր անոնց համար, որքան տաեն ալ աչխատանք մը ունէին եւ զոհ կ'ընդունէին իբրեւ ամէն նկն շահաւոր եւ զործնական:

Անոր հակազրուած տեսակէտը նոյն մարդոց համար աւելի չատ տկար ու քննադատելի կողմեր ունի: Արդարեւ սա ձեւով կարելի է խոտացնել միւս քաղաքական ըմբռնումը: « Վերջին դարուն մէջ հայ ժողովուրդը Ռուսիոյ (ցարական թէ խորհրդային) որ եւ է օգուտ չէ տեսած, ընդհակառակն վնասներ միայն տեսած է, ապաւինելով անոր ու հետեւաբար դէմ ըլլալով իրեն հետ ապրող միւս դրացի ժողովուրդներուն: Նոր վտանգներու կանխատեսութեամբ, աւելին է հիմնապէս փոխելու մեր քաղաքական ուղեդիծը: Պէտք է դէմ ըլլալ Ռուսաստանի, հետը ըլլալու համար անոր թշնամի միւս ժողովուրդներուն, մասնաւորապէս մեր միւս դրացիներուն: Ռուսիոյ պարտութեանը օժանդակելով, մենք աչխատած կ'ըլլանք նաեւ մեր երկրի անկախութեան»:

Իր ընդհանուր դիտերուն մէջ այս ձեւով ներկայացուած առաջարկն ալ ուներ թոյլ եւ քննադատելի կողմեր, որոնց առաջինն է վերը յիչած սկզբունքներէն երրորդին բացարձակ անտեսումը: Այդպիսի քաղաքական ուղղութիւն մը ոչ միայն չի կրնար մեր ժողովուրդին մէջ միակամութիւն ըստեղծել, այլ ընդհակառակն տեսնը ւած տարակարծութիւնները խորացնելու եւ ժողովուրդը երկու անհաչտ ճակատներու վերածելու կը ծառայէ: Վտանգի պահուն ամէնէն մեծ ազէտը աւելի կրնայ չատացի դալ:

Երկրորդ թուլութիւնը հոն է որ առաջարկուած բարեկամութիւնը տարտամ ու կասկածելի բովանդակութիւն ունի: Գեղեցիկ է եւ օգտակար միշտ դրացիներու հետ խաղաղ ու բարեկամ ապրիլը, բայց այդ բարեկամութեան հիմքը բոլորին դոյութեան ապահովութիւնովը պայմանաւորուած է: Գեղեցիկ բառերէ եւ խոստումներէ դուրս, իրական ի՞նչ տուեալներ կան դրացի ժողովուրդներու ձգտումներուն մէջ, մեր երկրի եւ ժողովուրդի պահպանութեան տեսակէտէն:

Մեր դրացիներուն հետ յարաբերութեան խնդիրը չափազանց լուրջ ու կենսական է, իր ամբողջութեան մէջ այս յօդուածով քննելու համար: Լուրջ համոզման մը դալու առաջին պայմանը մեր դրացի ժողովուրդներու խականան ձգտումները լաւ ճանչնալով կ'ըլլայ: Ի՞նչ կը մտածեն Կովկասի մեր դրացի երկիրները: Անոնց արտաահման գտնուող քանի մը մարդոց ւրամադրութիւնները ի՞նչ չափով կը համապատասխանեն բուն երկրի ժողովուրդի ձգտումներուն: Ո՞րն էԿովկասի հանդէպ Թուրքիոյ ճշմարիտ քաղաքականութիւնը: Մինչեւ հիմա չօչափելի ապացոյցները կը պակսին այդ երկիրներու մեզ հանդէպ ունեցած բարեացակամ վերաբերումի մը: Ամէն Հայերու բարեկամութիւնը եւ գործակցութիւնը պահանջող տարապիր մտաւորականներու առաջարկները զուրկ են մեզ վստահութիւն ներշնչող բովանդակութենէ: Թշնամի չենք ու չենք կրնար ըլլալ մեր դրացի ժողովուրդներուն, բայց միեւնոյն ատեն չենք ալ կրնար ոտքով - ձեռքով չղթայուած գործիքը դառնալ անոնց հակախորհրդային քաղաքականութեան:

Այս առաջարկին երրորդ տկարութիւնը հոն է որ մեր գոյութեան եւ չահերու պաշտպանութեան կը մօտենայ միայն մէկ կողմէն, վտանգը կը տեսնէ խորհրդային ճակատէն միայն, կ'անտեսէ մեր ցրուած ժողովուրդի բնական ու արդար ձգտումները: Ինչքան խորհրդային իրաւակարգը չի համապատասխաններ շատ մը Հայերու տեսակէտին, բայց նոյնքան չատերու մէջ յատակ կամ տարտամ տրամադրութիւն մը կայ ընդունող որ գոնէ այդ կողմէն ֆիզիքական դոյութեան վտանգ չկայ, ընդհակառակն վտանգը այդ իրաւակարգը պահող ոյժերու հեռացումով կը ստեղծուի: Հակասութիւն մը կայ անոնց տրամաբանութեան մէջ. դէմ են Ռուսիոյ, որովհետեւ չեն հաւատար որ կը պաշտպանէ մեր երկիրը, ուրեմն դէմ պիտի չըլլան՝ եթէ պաշտպանէ, այսինքն ուզէ մեր երկիրը մնալ ամուր եւ հաստատուն կերպով, առանց լքելու վտանգի պահուն: Այսպէս չափօ ըմբռնումներով չէ որ կը հիմնաւորուի քաղաքական ուղեդիծ մը եւ ոչ ալ անտեսելով կամ տարաղասելով, մեր ժողովուրդի կէսին պահանջները: Հայաստանը իր հիմակուան վիճակով կովկասեան երկիր է, բայց ժողովուրդի ամբողջական գոյութիւնը եւ ամբողջական չահը դուրս կուգայ այդ սահմանէն: Հոս ալ ուրեմն կը տեսնենք տրամաբանութեան այն տկարութիւնը որ կար առաջին ձեւի քաղաքական ուղղութեան մէջ:

Այս երկու առաջարկներուն ալ կարելի է ուրիշ առարկութիւններ եւս ընել, բայց զանց կ'առնեմ, որովհետեւ չատ դիւրին է քննադատութիւն ներ ընել եւ յետոյ նպատակ չէ ամբողջական ու լրիւ քննութիւն մը կատարել: Այսքանը բաւ, պարզապէս երեւան հանելու համար թէ ի՞նչ տատիման սխալ բան է քաղաքականութեան մէջ, ծայրայեղ եւ չէչտուած դիրքեր որոշելը: Մեծ պետութիւններու ամէնօրեայ գործունէութեան մէջ իսկ կը նկատենք անոնց վերապահութիւնը, զգուշաւորութիւնը: Եթէ մեծերուն համար խոհեմութիւնը քաղաքականութեան մէջողջմտութիւն նկատուած է, ալ ի՞նչ պէտք է մտածել փոքրերուն, մանաւանդ մեղի պէսներուն համար: Ցարաբերականութեան եւ չափի զդացումը երբեւիցէ պէտք չէ հեռացնել մտքէ: Պէտք է հաստատել որ յատակ քաղաքականութիւն, ընդունած դիծ չենք կրնար ունենալ մենք: Մէկ բան միայն պարզ ու որոշ կրնայ ըլլալ ու պէտք է ըլլայ մեզ համար, — Դէմ ենք մեր գոյութեան ըսպառնացող որ եւ է ոյժի, ուրկէ ալ դայ այդ ոյժը եւ հետն ենք մեր կեանքի պահպանութեան հանդուրժող եւ օգնող որ եւ է ոյժի, իսկ անտարբեր մեզ չհաղորդող ոյժերու բախտին եւ չարժումներուն: Քաղաքական ուղեդիծ չէ այս, կամ աւելի ճիշդը բոլոր տեսակի քաղաքական ուղղութիւնները կը բխին այս ընդհանուր ըմբռնումէն: Մեր պայմաններուն մէջ մենք պարտաւոր ենք սակայն մնալ այս ընդհանրութեան մէջ եւ աւելի առաջ չմղել յատակութիւնը, որովհետեւ մեր դիրքը առաւելապէս կախում ունի մեզի հետ կապ ունեցող ոյժերու դիրքէն, որ չէ ճշդուած, կրնայ ամէն օր փոխուիլ, մանաւանդ վտանգի տաեն կրնայ ակնկալուածին ճիշդ հակառակը ըլլալ:

Աչալուրջ ըլլալ, մօտէն հետեւիլ դէպքերուն, բայց միշտ զգոյշ եւ խոհեմ:

Լ. ՁՈՐՄԻՄԵԱՆ

բերուած պատահական յաջողութիւններով, լիակ պատմութիւններ կը կրկնէին իրարու ու երբեմն ալ կը վերյիչեին հազար անգամ լսուած դրուագ մը Մեծ Պաւերպմէն: Մօտաւորապէս ընկերվարական հակումներ ունէին անոնք, բայց իրենց գանգատները աւելի ուղղուած էին բռնակալ վարկացուի մը վարմունքին կամ օրավարձերու նուաղութեան քան թէ կառավարութեան դէմ: Մեծագոյն մասը բացարձակօրէն անտեղեակ էր արտաքին աչխարհի պայմաններուն: Հիթլէրը Քայզէրին որդին է, կ'ըսէր մէկը, իսկ Եգիպտոսն ալ Հնդկաստանի մէկ նահանգն է, կը յայտարարէր ուրիշ մը: Բնականաբար Սուիսին կ'աչխատէր ներկաներուն ուչադրութիւնը իր վրայ չհրաւիրել, լրեւան հանելով իր գիտութիւնը, կը գոհանար միայն երկու բառ արտասանելով եւ կը փորձէր խօսակցութիւնը կեդրոնացնել քաղաքական գործերուն վրայ, ամէն անգամ որ իր դիմացինները խօսք կը բանային անոնց մասին:

Այդ այցելութեան ընթացքին, կէտ մը իր ուչադրութիւնը դրաւեց— տարագիրներու այս բազմութիւնը աւելի սպառօրէն կ'արտայայտուէր թրքական գործերու մասին, ու երբեք տարբեր աւիթներով, զանազան մարդիկ տարտամօրէն հասկցուցեր էին իրեն թէ փոփոխութիւն մը յառաջ պիտի դար երկրին մէջ: Սուիսին աչխատեցաւ իսօք առնել անոնց բերնէն, բայց անմիջապէս հասկցաւ թէ անոնք ոչ մէկ բանէ տեղեկութիւն չունէին եւ նոյնիսկ չէին կրնար բացատրել թէ ինչ ձեւով պիտի կատարուէր ենթադրեալ փոփոխութիւնը: Ինչ ալ պատահէր, հազիւ թէ կարեւորութիւն ունէր խեղճերու այդ բազմութեան համար, որ ապագան կը դիտէր յուսահատ անտարբերութեամբ:

Ժամանակ մը վերջ Սուիսին համոզուեցաւ թէ չահեկան տեղեկութիւններ պիտի չկարենար քաղել այդ ռուս աչմէկ բանէ տեղեկութիւն ունէին եւ սկսաւ ուչադրութիւնը դարձնել դէպի Ղալաթիոյ հրչեկան թաղը: Այստեղ աւելի մեծ դժուարութեանց բախտացաւ: Նախ որ Հրեայ չէր կրնար ձեւանալ եւ յետոյ Թուրքիոյ Հրեաները սպանիական ծագում ունենալով, անոնց բարբառը բոլորովին անհասկնալի էր իրեն, բացի այն թուրքերէն ու յունարէն բառերէն զորս պատահաբար կ'արտասանէին:

(Շար.)

ՀՈՂԱՅԻՆ ԵՎ ՄԱՍՆԱՎՈՐ ՀԱՄԱԿԱՐԳԵՐ

Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Ա. Մարտիրոսյանի «Հողային և մասնավոր համակարգեր» գրքույկը ներկայացնում է հողային համակարգերի զարգացման պատմությունը։ Հեղինակը ցույց է տալիս, թե ինչպես հողային համակարգերի փոփոխությունները միշտ կապված են եղել հասարակական կարգերի փոփոխությունների հետ։ Գրքույկում հանգամանորեն քննվում են ֆեոդալական, կապիտալիստական և սոցիալիստական հողային համակարգերը։ Հեղինակը ցույց է տալիս, որ միայն սոցիալիստական հողային համակարգում է հնարավոր հողի ռացիոնալ օգտագործումը։

Գրքույկը հրատարակվել է «Պետհրատ»-ի կողմից։ Գինը 1 ռուբլի։

Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Ա. Մարտիրոսյանի «Հողային և մասնավոր համակարգեր» գրքույկը ներկայացնում է հողային համակարգերի զարգացման պատմությունը։ Հեղինակը ցույց է տալիս, թե ինչպես հողային համակարգերի փոփոխությունները միշտ կապված են եղել հասարակական կարգերի փոփոխությունների հետ։ Գրքույկում հանգամանորեն քննվում են ֆեոդալական, կապիտալիստական և սոցիալիստական հողային համակարգերը։ Հեղինակը ցույց է տալիս, որ միայն սոցիալիստական հողային համակարգում է հնարավոր հողի ռացիոնալ օգտագործումը։

Գրքույկը հրատարակվել է «Պետհրատ»-ի կողմից։ Գինը 1 ռուբլի։

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՈՂԱՅԻՆ ԵՎ ՄԱՍՆԱՎՈՐ ՀԱՄԱԿԱՐԳԵՐ

Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Ա. Մարտիրոսյանի «Հողային և մասնավոր համակարգեր» գրքույկը ներկայացնում է հողային համակարգերի զարգացման պատմությունը։ Հեղինակը ցույց է տալիս, թե ինչպես հողային համակարգերի փոփոխությունները միշտ կապված են եղել հասարակական կարգերի փոփոխությունների հետ։ Գրքույկում հանգամանորեն քննվում են ֆեոդալական, կապիտալիստական և սոցիալիստական հողային համակարգերը։ Հեղինակը ցույց է տալիս, որ միայն սոցիալիստական հողային համակարգում է հնարավոր հողի ռացիոնալ օգտագործումը։

Գրքույկը հրատարակվել է «Պետհրատ»-ի կողմից։ Գինը 1 ռուբլի։

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՈՂԱՅԻՆ ԵՎ ՄԱՍՆԱՎՈՐ ՀԱՄԱԿԱՐԳԵՐ

Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Ա. Մարտիրոսյանի «Հողային և մասնավոր համակարգեր» գրքույկը ներկայացնում է հողային համակարգերի զարգացման պատմությունը։ Հեղինակը ցույց է տալիս, թե ինչպես հողային համակարգերի փոփոխությունները միշտ կապված են եղել հասարակական կարգերի փոփոխությունների հետ։ Գրքույկում հանգամանորեն քննվում են ֆեոդալական, կապիտալիստական և սոցիալիստական հողային համակարգերը։ Հեղինակը ցույց է տալիս, որ միայն սոցիալիստական հողային համակարգում է հնարավոր հողի ռացիոնալ օգտագործումը։

Գրքույկը հրատարակվել է «Պետհրատ»-ի կողմից։ Գինը 1 ռուբլի։

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՈՂԱՅԻՆ ԵՎ ՄԱՍՆԱՎՈՐ ՀԱՄԱԿԱՐԳԵՐ

Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Ա. Մարտիրոսյանի «Հողային և մասնավոր համակարգեր» գրքույկը ներկայացնում է հողային համակարգերի զարգացման պատմությունը։ Հեղինակը ցույց է տալիս, թե ինչպես հողային համակարգերի փոփոխությունները միշտ կապված են եղել հասարակական կարգերի փոփոխությունների հետ։ Գրքույկում հանգամանորեն քննվում են ֆեոդալական, կապիտալիստական և սոցիալիստական հողային համակարգերը։ Հեղինակը ցույց է տալիս, որ միայն սոցիալիստական հողային համակարգում է հնարավոր հողի ռացիոնալ օգտագործումը։

Գրքույկը հրատարակվել է «Պետհրատ»-ի կողմից։ Գինը 1 ռուբլի։

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՈՂԱՅԻՆ ԵՎ ՄԱՍՆԱՎՈՐ ՀԱՄԱԿԱՐԳԵՐ

Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Ա. Մարտիրոսյանի «Հողային և մասնավոր համակարգեր» գրքույկը ներկայացնում է հողային համակարգերի զարգացման պատմությունը։ Հեղինակը ցույց է տալիս, թե ինչպես հողային համակարգերի փոփոխությունները միշտ կապված են եղել հասարակական կարգերի փոփոխությունների հետ։ Գրքույկում հանգամանորեն քննվում են ֆեոդալական, կապիտալիստական և սոցիալիստական հողային համակարգերը։ Հեղինակը ցույց է տալիս, որ միայն սոցիալիստական հողային համակարգում է հնարավոր հողի ռացիոնալ օգտագործումը։

Գրքույկը հրատարակվել է «Պետհրատ»-ի կողմից։ Գինը 1 ռուբլի։

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՈՂԱՅԻՆ ԵՎ ՄԱՍՆԱՎՈՐ ՀԱՄԱԿԱՐԳԵՐ

Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Ա. Մարտիրոսյանի «Հողային և մասնավոր համակարգեր» գրքույկը ներկայացնում է հողային համակարգերի զարգացման պատմությունը։ Հեղինակը ցույց է տալիս, թե ինչպես հողային համակարգերի փոփոխությունները միշտ կապված են եղել հասարակական կարգերի փոփոխությունների հետ։ Գրքույկում հանգամանորեն քննվում են ֆեոդալական, կապիտալիստական և սոցիալիստական հողային համակարգերը։ Հեղինակը ցույց է տալիս, որ միայն սոցիալիստական հողային համակարգում է հնարավոր հողի ռացիոնալ օգտագործումը։

Գրքույկը հրատարակվել է «Պետհրատ»-ի կողմից։ Գինը 1 ռուբլի։

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

տանուէրով որոնք այժմ կը չինուին, 1940ին կամ 1941ին պիտի ունենանք 8 զրահաւոր, համազումար 240.000 թոն տարողութեամբ: Փոքր մարտանաւերու քանակութեամբ ալ պիտի ունենանք սպառազէն, սրընթաց, բանուկ տորմիղ մը, զրեթէ բոլորն ալ չինուած ֆաշական իշխանութեան օրով, աւելի քան 400.000 թոն: Ցեղոյ կուգայ սուզանաւերու տորմիղը: կրնամ հաստատել թէ Իտալիա աշխարհի ամէնէն հզօր ընդծովեայ տորմիղն ունի այսօր: Իտալիա բաւարար քարիւղ ամբարած է երկար առեւի համար»:

Օդանաւային ուժն ալ ճոխ կերպով պահպանելի

Նոյն խանդավառութեամբ պանծացնելով Իտալիոյ օդանաւային ուժը, Մուսոլինի յայտարարեց.

— «Մեր օդանաւային տորմիղը կը բաղկանայ քանի մը հազար օդանաւերէ, բոլորն ալ վերջին դրութեամբ: Երկանիւները սահմանուած են մարգակոծութեան եւ հետազօտութեան, եռանիւները՝ ծանր մարգակոծութեան եւ հեռաւոր թռիչքներու: 580·000 բանուորներ կ'աշխատին 876 գործարաններ- ու մէջ, ամբողջ երկրին տարածութեան վրայ: Գալով պաշտօնէութեան, կը հաշուենք **20—30.000** օդաչու վարիչներ: Օդանաւային պատերազմին գլխաւոր նպատակը պէտք է ըլլայ կազմալուծել թշնամին, տիրապետել անոր երկինքին, ջլատել ժողովուրդին բարոյական կորովը: Ռմբակոծութեան ամբողջ արհեստագիտութիւնը բարեփոխուած է, եւ բուն նպատակին հասնելու կարելիութիւնը աճած: Օդանաւային պատերազմը սահմանուած է հետզհետէ աւելի մեծ կարեւորութիւն ստանալու, վաղուան պատերազմին մէջ»:

Վերջացնելով մանրագիտական տեղեկութիւնները, Մուսոլինի ապրարարեց թէ պէտք չէ հանգիստ քնանալ: «Որովհետեւ չատ բան գլուխ հանած ենք, ատոր համար իսկ պէտք է մենք մեզի ըսենք թէ դեռ չատ ընելիքներ ունինք, եւ պիտի ընենք ամէն դնով: Մենք այսպէս կ'ըմբռնենք խաղաղութեան ապահովումը: Մենք կը մերժենք որ եւ է պատրանք եւ ցնորք: Ատոր համար է որ լքեցինք ժընեւի պատրանքներու եւ ցնորքներու խանութը: Ժողովուրդներու յարաբերութեանց մէջ պատերազմի կարողութիւնն է որ արժէք ունի: Նախօրէն Պոնափարթ, այն Իտալացին որ Ֆրանսան գործիք մը նկատեց իր գինուորական դերապոյն հանճարը արտայայտելու համար, պիտի նախատեսէր այս պարագան: Սպանիական պատերազմին առեն, երբ Ֆրանսայի մարշալները՝ Սիւէչ խնդրեց կայսրէն իր արամադրութեան տակ դնել իտալական զօրաբաժինը, Նափոլէոն պատասխանեց.— «Իրաւունք ունիք, այս Իտալացիները օր մը աշխարհի առաջին գինուորները պիտի ըլլան»: Ահա այդ է մեր ուզածը: Թող Նափոլէոնի մարգարէութիւնը գառնայ մեր ժամանակներու ֆաշական եւ հոմէական իրականութիւնը:»

Բանախօսութեան ընթացքին Մուսոլինի բացատրեց թէ 1918էն ի վեր երկու պատերազմներ մղած ըլլալով, Իտալիա փորձառութեամբ կը գերազանցէ միւս ազգերը: Տեղ մըն ալ ազդարարեց.— «Այժմէն կ'ըսեմ թէ ամէն անոնք որ կրնան իրենց կեանքը կազմակերպել փոքր քաղաքներու եւ գիւղերու մէջ, պէտք չէ սպասեն մեծասոնեորդ ժամուն»:

Ռումանիոյ պատրիարք նոր դահլիճ մը կազմեց

Ռումանիոյ օրթոտոքս պատրիարքը, Միռոն Քրիսթէա, իր հրաժարականը ներկայացուց Թագաւորին, այն պատճառաբանութեամբ թէ փոխանցման ըրջանի համար կանչուած ըլլալով, իր պաշտօնը վերջացած է, քանի որ նոր սահմանադրութիւնը քուէարկուեցաւ գրեթէ միաձայնութեամբ:

Թագաւորը նորէն պատրիարքին յանձնեց նոր դահլիճին կազմութիւնը: Արտաքին նախարարութիւնը, զոր կը վարէր նախկին վարչապետ Թաթարէսքու, յանձնուեցաւ Պերլինի ռումանական դեսպան Փէթրէսքու Կոմնենոսի: Նոր նախարարը Հիթլէրի անձնական բարեկամը կը համարուի, եւ վերջերս էնկլիւրի զացած էր, մասնակցելու համար պալքանեան խորհրդաժողովին:

Այս դահլիճին կազմութիւնն ալ կ'ապացուցանէ թէ Թագաւորը կ'ուզէ անձամբ վարել երկիրը: Պատրիարքին երկրորդ դահլիճը կը բաղկանայ երիտասարդներէ:

Նոր կառավարութեան առաջին գործը եղաւ հրամանագիր մը հրատարակել, որով կը լուծուին բոլոր քաղաքական ընկերակցութիւնները: Միեւնոյն առեն որոշուեցաւ արքունի խորհուրդ մը կազմել նախկին վարչապետներէ, իբրեւ խորհրդատու: Խորհրդարանը չատոնց լուծուած ըլլալով, նոր կառավարութիւնը իր յայտարարութիւնը պիտի հաղորդէ ուղղակի ժողովուրդին:

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ.

ՍՊԱՌԱԶԻՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ փութացնելու համար, Թուլոնի եւ Պրէսթի ծովային զինարաններուն բանուորները սկսած են չաբաթը 45 ժամ աշխատիլ: Ուրիշ հաստատութեանց մէջ ալ պիտի տարածուի այս դրութիւնը: Օրինական ժամէն (40) աւելի եղած աշխատանքը պիտի վճարուի համաձայն սակացոյցի:

ԳՈՐԾԱԶՐԿՈՒԹԵԱՆ նպաստը աւելցնելու եւ բնակութեան պայմանաժամը կարճեցնելու համար հարցումներ եղան երեսի· ժողովին մէջ, եւ աշխատանքի նախարարութեան խորհրդականը բացատրեց հարցին դժուարութիւնները: Այս առթիւ ըսաւ թէ գործազուրկներուն 55 առ հարիւրը Սէնի նահանգը կը գըտնուին եւ թէ անհրաժեշտ է միջոցներ խորհիլ որ գաւառն մայրաքաղաք չխուժին: (Գործազրկութեան նպաստը օրական 8 ֆրանք է գաւառի մէջ, իսկ 13 ֆրանք նշանակուեցաւ Սէնի նահանգին համար, ցուցահանդէսի առթիւ):

Վիէննայի գրաւման առթիւ, կարգ մը թերթեր գրած էին թէ օրական 100 հոգի անձնասպան կ'ըլլան: Վիէննայի գերմանական ոստիկանութիւնը կը յայտնէ թէ մարտ 11էն ի վեր անձնասպան եղած են միայն 120 հոգի,— օրական հինգ վեց կամ երկու:

ՌՈՒՄԱՆԻՈՑ փաստաբաններու Միութիւնը յայտարարութիւն մը հրատարակեց, որուն համաձայն փոքրամասնութեանց պատկանող փաստաբանները քննութեան պիտի ենթարկուին, ռումաներէն լեզուի համար: Հրեայ փաստաբանները մտահոգութեան մատնուած են արդէն:

ԻՐԱՔԻ կառավարութիւնը որոշեց հիւպատոսութիւններ հաստատել Դամասկոսի եւ Պէյրութի մէջ:

ԱՆԳԼԻՈՑ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ընդունելութեան համար 120.000 ոսկի քուէարկուեցաւ երեսի· ժողովին կողմէ: Թագաւորը փարիզ պիտի գայ յունիս 28ին եւ պիտի մնայ երեք օր: Արտակարգ պատրաստութիւններ կը տեսնուին այժմէն:Նորոգութիւններ կը կատարուին Քէ ա'Օրսէյ մէջ, ուր պիտի բնակին Թագաւորն ու Թագուհին: Ցաւելուածական զինուորներ պիտի բերուին գաւառէն, զօրահանդէսներու համար:

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ կը չարունակուի նոյն սաստկութեամբ: Հանրապետական զօրքը ուժգնօրէն կը դիմադրէ, պաշարմէ ազատելու համար ռազմական դիրք մը՝ Լէրիտա: Վերջին տեղեկութեանց համաձայն, Զօր· Ֆրանքոյի հարաւային ճակատը միայն 35 քիլոմեթր հեռու է Ծովեզերքէն: Հանրապետական բանակը արտաքին օգնութեան դիմած է: Պաշտօնապէս կը հերքուի թէ Ֆրանսա որոշած է զէնք եւ ռազմանիւթ հասցնել:

ՊԱՇՏՕՆԱՊԻՍ կը հաստատուի թէ Ֆօն Փափէն, Վիէննայի նախկին դեսպանը, գերմանական դեսպան նշանակուած է էնկլիւրի: Քաղաքական շրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կուտան այս կարգադրութեան, որ կը ձգտի զօրացնել Գերմանիոյ ազդեցութիւնը Մօտաւոր Արեւելքի մէջ:

Մ· ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ կառավարութիւնը խիստ ծանուցագիր մը ուղղեց Մեքսիկայի, բողոքելով քարիւղի հանքերու ազգայնացման դէմ եւ արդար հատուցում պահանջելով ամերիկեան ընկերութեանց համար: Մեքսիկայի նախագահը արտակարգ նիստի հրաւիրեց խորհրդարանը:

Հ. Ց. Դ.

Փարիզ

ՑԵՏԱԶՈՏՈՒԱԾ Է Ապրիլ 8ին փարիզի «Եգիպտացի» կոմիտէի ընդ. ժողովը որ տեղի պիտի ունենար Ապրիլ 1ին:

ԱՆԻԷՒ-ՊՈՒԱ ԿՈԼՈՆՈՒ «Ազատ» ենթակոմիտէի ընդ. ժողովը, Ուրբաթ, 1 Ապրիլ, Անիէւրի ընկերվարականներուն ծանօթ ֆասաքատեղին: Օրակարգ նախորդ ժողովին շարունակութիւնը:

Գահատ

ՊՈՒԱԼԻՒՋԻ «վարանդեոն» խումբի ընդ. ժողովը 2 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, ընկ. Արապեան եղբայրներու քնակարանը: կարեւոր օրակարգ.

Հ. Ց. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

«վարանդեան» խումբի դասախօսական ժողովը 2 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին, սովորական տեղը, *կը դասախօսէ ընկ. Ա. ՔԷՕՍԷԵԱՆ.*

«Ակնունի» ենթակոմիտէի դասախօսական ժողովը 2 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Ակումբին մէջ, *կը դասախօսէ ընկ. Մ. ԹԱՇՃԵԱՆ.*

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ

Հ. Ց. Դ. ԿՐԸՆՈՂԼԻ ՄԱՐՄՆԻՆ ԿՈՂՄԷ

3 Ապրիլ, կիրակի, ժամը 2.30ին, Ծլիւնիւիք Սալ տը Քիւլթիւրի մէջ
(Ռիւ Էտիսոն)

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Նիւթ՝ «Թուրքիոյ քաղաքական փորձերն ու հոգերը»:

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցի երգիչ Ա. ՔԷՉԷՃԵԱՆ

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ

Հ. Կ. ԽԱՉԻ ԿՐԸՆՈՂԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Այսօր, Ուրբաթ, երեկոյեան ժամը 8ին դպրոցի սրահին մէջ

ԿԸ ԽՕՍԻ Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Նիւթ՝ «Հայ կնոջ դերը հանրային կեանքի մէջ»:

Դասախօսութենէն յետոյ թէյասեղան:

«Կ. ԽԱՉԻ ՕՐ»Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

Իսի Լէ Մուլինոյի Ֆ. Կ. Խաչի Մասնաճիւղին կողմէ

3 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, 2 Ռիւ տը լա Տէֆանս, կը նուագէ Թառիստ ԳԱՐԵԳԻՆ: Երգ, արտասանութիւն եւայլն:

ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. ՍԵՐԺ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Մուտք 5 ֆր., փոքրիկներու 2 ֆրանք

×

Ֆ. Կ. Խաչի Շավիլի Մասնաճիւղին կողմէ, 3 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, մանկապարտէզի սրահին մէջ:

ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. Լ. ՋՈՐՄԻՍԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Հ. Յ. Դ. ՍԷՆ ԺԷՌՕՄԻ «ՎՐԷԺ» ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

ՀՈՎՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻՆ

կը ներկայացուի Ա. ՇԻՏԱՆԵԱՆԻ

«ԱՆԴՐԱՆԻԿ»Ը ԵՒ ՋԱՒԵՇՏ ՄԸ

2 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ սին, Պ. Մանուկ Գասպարեանի սրահին մէջ. *Մուտք՝ ժողովրդական գիներով*

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»Ը

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՊՈՒԼ. ՕՏԵՈՅ ԱՒԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

3 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վե՛ր ժամը 3ին 230 Շըմէն տը լա Մարթաք Պաո էլեքէրնասիոնալի սրահին ՌԷՋ

ԿԸ Նախագահէ ընկերուհի Ն. ՔԻՐԻՊԻՔՃԵԱՆ

Երգ, արտասանութիւն, պար, եւայլն, աշակերտներու եւ աշակերտուհիներու կողմէ: Գ. Ե. Սեթեան մոգական լապտերով ցոյց կուտայ հետաքրքրական պատկերներ:

Նախընթրիք՝ մանուկներու համար: Մուտք 2 ֆր., փոքրիկները ձրի:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՑ ՄՇԱԿՈՒԹԱՑԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ հերթական դասախօսութիւնը 1 Ապրիլ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին, 5 Ռիւ տը Լ'Էքլիւզ, «Շահրիկեան, սրահին մէջ» կը դասախօսէ Պ. Ն ՄԻՒՃԷԼԵԹԵԱՆ, նիւթ «Բնաշրջութիւն», կարծիքներու փոխանակութեան եւ լուսաբանութիւններու լայն պատեհութիւն կը տրուի:

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՓԱՐԻԶԻ ԱՄԱՍԻՈՑ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ ՀԱՑԵՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

2 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 21էն մինչեւ լոյս
AERO - CLUB DE FRANCEի սրահին մէջ
6 Rue Gallilée (Metro Boissière)

7 հոգինոց Mixte Orchestre Argantine FREDERICO

Պարերու ընթացքին կ'երգէ M. MANDARINO: *10 ժամ անընդհատ պար, ճիճաղ,* cotillon, *անակնկալներ՝* M. AL. BERCA-ի PRINCESES-ի VITALIS-ի *եւ չատ մը հայ եւ օտար արուեստագէտներու կողմէ: Ճոխ պիւֆէ պատրաստուած* Restaurant «YAR»ի, *ժողովրդական գիներով:*

Առանձին սրահ հայկական եւ կովկասեան երաժշտութիւն:

Մուտք 10 ֆրանք

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՀԱՅ ՍԱՓՐԻԶՆԵՐՈՒ ԱՐՀԵՍՏԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

կիրակի, 3 Ապրիլ, երեկոեան ժամը 9ին մինչեւ առաւօտ

SALLE DES INGENIEURS CIVILS-ի ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

19 Rue Blanche, Metro Trinité եւ Blanche

Ներկայութեամբ Արհեստակցական կազմակերպութիւններու եւ մարմիններու ներկայացուցիչներուն, եւ մասնակցութեամբ հայ եւ օտար յայտնի արուեստագէտներու:

Ցուցադրութիւն կանանց մազերու վերջին նորաձեւութիւններու:

Cotillonներու եւ անուշահոտութիւններու բաշխում: Երգ, պար եւ զուարճութիւն մինչեւ առաւօտ: Ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով:

Տոմսերու համար դիմել հայ սափրիչներու խանութները, իսկ հանդէսի օրը կիչէն: Մուտք **10** ֆրանք:

Բոլոր հայ սափրիչները կրնան բերել եւ ցուցադրել իրենց մոտէլները:

Le Gérant : H. STEPHAN
17, Rue Damesme, PARIS (13) A. DER (AGOPIAN)

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Ց. Կ. ԽԱՉԻ ԼԻՈՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

2 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին ԷՄԻԼ ԶՕԼԱ սրահին մէջ կը ներկայացուի

«ԱՆԶՈՒԻՔԸ ԸՆԿԵՐԸ կամ ԳԱՂՏՆԻ ՈՍՏԻԿԱՆԸ»

Տոմսերու գիները՝ 6. 5 եւ 4 ֆրանք

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱՒՈՐՈՑԻ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԾԻ

44 Rue Dunkerque (ՄԷՏՐՈ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒՔ)

Tél. Trudaine 42—60

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:

Ընտանիները ժամագրութեամբ:

ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ

Ջուտ խաղողէ քաշած եւ անիսոնով պատրաստուած ֆայկական օղի. *ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ*ը, ջուտը արուեստական օդինով ձեր ստամոքսը կ'պահէ գիշերները ջուր կը խմէ եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խնդրեցէք *ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ*ը որուն համը, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր ըլլալը ֆայկական է:

Dalakupeian, 74 St. Lambert et 8 Suffres, Marseille

Bar-Restaurant "AU BEREKET"

6 Rue Lamartine, Paris (9) Metro Cadet

Արեւելեան եւ եւրոպական ֆայեղ կերակուրներ: Անարատ գին՝ տաք աղանդերներով: Ընթրիքի սեղան նուագ Ուրբաթ, Շաբաթ եւ կիրակի երեկոները ժամը 7—11: Հաճելի ժամադրավայր:

ԵՂԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

AMERICAIN LLOYD — **48 rue de la République** — *Մարսէյլ,* Tél. C.47-22 եւ C.74-51

ORIENT LLOYD — **7 rue Auber, Paris** — Tél. Opéra 67-77 67-78

Նաւային բոլոր ընկերութիւններու ներկայացուցիչ: Ցոմսակներ՝ ամէն տեղի ֆամար, հայ ճամբորդներու ֆամար ժամանաւոր գին: Ընթիք Թիթակիցներ աշխարհի ամէն կողմ:

ՎԱՏԱՀԵԼԻ ՏՈՒՆ

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Վաղամեռիկ Տիկին Աղաւնի Թորիկեանի (ծնեալ Թորանճեան) մահուան քառասունքին առթիւ հոգեհանգստեան Ս. Պատարագ տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ Կիրակի, 3 Ապրիլ առաւօտեան ժամը 11ին, Լիոնի Ս. Աստուածածին եկեղեցիին մէջ, 69, Rue Louis Blanc:

Կը հրաւիրուին Թորիկեան եւ Թորանճեան ընտանիքներու բոլոր բարեկամներն ու ազգականները, յարգելու համար հանգուցեալին յիշատակը:

Թորիկեան ընտանիք

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տէր եւ Տիկին Պետրոս Գէորգեան եւ պարագաները չնորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ, դրաւոր եւ ծաղկեպատկով ցաւակցութիւն յայտնեցին ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ ԵՂԻՆԱԲԷԹ ՉՕՊԱՆԵԱՆԻ (*Սթանոզլի*) մահուան առթիւ:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻԻՆ

Տարօն Տուրուբերանի Հայրենակցական Միութեան Տէօնիի մասնաճիւղի վարչութիւնը իր եւ իր բոլոր անդամներու կողմէ խորին ցաւակցութիւններ կը յայտնէ հայրենակից՝ Տէր Եղիշէ քահանայ Մինթաբեանի, երիցուհի Տիկին ԼՈՒՍԻՆ Մինթաբեանի դառնադէպ մահուան առթիւ:

×

Պանէէօ - Քաշանի «Յառաջդիմասիրաց» Միութիւնը իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Տէր եւ Տիկին Պետրոս Կարապետեանի եւ պարագաներուն իրենց աղջկան եւ Միութեանս դպրոցին աշակերտուհի՝ Ը՛ր· ՎԱՐԴՈՒՀիի ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆի մահուան առթիւ:

REXY CINEMA (Lyon)

Cours Lafayette, angle Rue Garibal.

1 Ապրիլ — 7 Ապրիլ

Ամէն օր ցերեկները 2.30ին, իրիկուններ 20.30ին:

Marx Brothers
dans
Un jour aux courses

Գիներ 3, 5 եւ ֆրանք:

Ներկայ յայտարարութիւնը տեղ բերելի կը տրուի 2 մատչի առ ակնկալութեամբ:

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ

Փետր· **23** — մարտ 4

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆ, Աղոյ·— 109:
ՄԱՐՍԷՅԼ, Ա· Մ·— 10:
ՎԻԼԷՕՐՄԱՆ, Մարտ·— 75:
ԿՐԸՆՈՂԼԸ, Ե· Ք·— 75:
ՎՕՒԼԻՒՋ, Մ· Ե·— 40:
ԼԻ ՍԻՕՒԱ, Ա· Ս·— 40:
ՄԱՍ ՏԻՒ ՔԱՍԼՐ, Ա· Զ·— 40:
ՊԱՆԷԷՕ, Ա· Թ·— 150:
ՄԱԼՎՈՒԱԶԷՆ, Շ· Բ·— 75:
ՎԻԼՄՈՆՊԼԸ, Սիւնկ·— 75:
ՏԻԹՐՈՑՔ, Պալ·— 140:
ՆԱՐՍԷԼ, Կ· Եր·— 70:
ՄԱՐՍԷՅԼ, Բալ· Հ· Մ·— 100:
ՇԱԼԷՔ, Վ· Մ·— 100:
ՇԱՍ, Տէրվ·— 110:
ՄԱՐՍԷՅԼ, Մ· Մակ·— 150:
ՓԱՐԻԶ (18), Ե· Հ·— 50:
ԼԻՈՆ, Գ· Դաւ·— 150:
ՆԻՍ, Գ· Թուբ·— 75:
ԼԻՈՆ, Լ· Կ·— 150:
ՄԱՐՍԷՅԼ, Շ· Ակ·— 50:
ԱՄՍԹԵՐԴԱՄ, Իպ·— 225:
ՎԱԼԱՆՍ, Ց· Կօշ·— 290:
ՄՈՆԹԱՐԳԻ, Մանտ·— 40:
ՍԷՆՔ ԼԹԻԷՆ, Ֆ· Սիմ·— 200:

ՔՐԻՏԻ ՅՕՆՍԻԷ ԷԺԻՓՍԻԷՆ 3 ՏՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ՀԱՒԱՔՈՒՄՆԵՐԻՆ ՊԱՐՏԱՏՈՒՂԵՐ

Վիճակահանութիւն **1938** մարտի **1903**ի պարտատոմսերը 504.953 թիւը չահած է 50.000 իսկ հետեւեալ 25 թիւերը չահած են 1000ական ֆրանք:

452.524, 504.099, 568.231, 741.145, 458.267, 520.351, 689.566, 752.246 476.148, 600.702 , 703.209, 756.390, 531.537 , 608.669, 713.406, 496.346, 548.001, 616.131, 795.622:

1911ի պարտատոմսերը 80.040 թիւը չահած է 50.000 իսկ հետեւեալ 25 թիւերը չահած են 1000ական ֆրանք:

2432, 52668, 104.528, 286.021, 7449, 83019, 109.125, 301.303, 20350, 90998, 109.233, 309.319, 50819, 97615, 134.360, 318.881, 51242, 100152, 247.866, 398.766:

Պարգեւներու վճարումները կսկսին ապրիլ 1ին:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ :—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՇԱԲԱԹ
2
ԱՊՐԻԼ
SAMEDI
2 AVRIL
1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3695

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՆՈՐԷ՞Ն «ՏՐԱՆԿ ՆԱԽ ՕՍՔԷՆ»

Անցեալ օր յիշեր էինք Թրքական կիսապաշտօնական օրկանի մը, «Ձիւմհուրիյէթ»ի երկու խմբագրականները, գրուած՝ հայր եւ որդի Եունուս Նատիի կողմէ :

Երկուքն ալ, հայրը քիչ մը զգոյշ, տղան աւելի վերապահ , լուրջ մտահոգութիւններ կը յայտնէին Աւստրիոյ դէպքերուն առթիւ :

Հայրը կը փսփսար, ոլոր - մոլոր .

— « Գերմանական միութիւնը մինչեւ Դանուբի աւազանը իջած ըլլալով, գերմանեւսլաւ պայքարի խնդիրը կրկին կ'արծարծուի , նիւեն շատ աւելի կենդանի շարժումներու հաւանականութիւնն – րով : Այդ հաւանականութիւնները այնքան ծայրայեղ նպատակներ կը հետապնդեն որ, մեր գրիչը կը զսպեմ, անոնց սահմանը ճշդելու համար : Չեխոսլովաքիան այդ հաւանականութեանց մէկ մասն է միայն» : (14 մարտ 1938) :

— « Մեր կարծիքով, Աւստրիոյ հետ ամբողջ Եւրոպան փլած կարելի է նկատել : Նայինք թէ Եւրոպան ի՞նչպէս պիտի վերակազուցուի» :

Ու վերջապէս, ուրիշ խմբագրականի մը մէջ (17 մարտ) .

— « Ներկայիս 73 միլիոնանոց գերմանական ուժ մը կեդրոնացած է Եւրոպայի պորտին վրայ, իբրեւ զինակից ունենալով Իտալիան : Ո՞վ պիտի դիմադրէ այս ուժին : Ահա հարցումը որ զարմանքով կը համակէ ամէն մարդ : Անգլիա կզգի պետութիւն մըն է, որ ունի ծաւալուն կայսրութիւն մը : Ֆրանսա՝ արեւմտեան Եւրոպայի մէջ կ'երեւայ իբրեւ միանակ մնացած երկրորդական, երրորդական պետութիւն մը : Ահա հոս է տագնապը, իբրեւ ախտանշան ուժերու հաւասարակշռութեան խանգարման : Բայց կան ուրիշ ազդակներ ալ, — կը շարունակուի սպանիական կուիւը, որուն կը միջամտեն Իտալիա եւ Գերմանիա : Միջերկրականը անապահով է : Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ զինակիցը՝ Ճափոն, կը շարունակէ Չինաստանի գրաւումը . այնպէս կ'ենթադրուի որ Ռուսաստան չի կրնար իր տեղէն շարժիլ» :

Այս տողերը գրուած տաեն, Թուրք մամուլը անչուշտ չէր գիտեր թէ Հիթլէր Էնկլիւրի դեսպան նշանակած է հռչակաւոր Ճոն Փափէնը, — այն որ յուշիկ – յուշիկ ճամբան հարթեց Աւստրիոյ ձուլման համար :

Քանի մը օրէն կ'իմանանք այդ անուանումին արձագանգները այլ : Թէեւ, Թուրք մամուլը վարժուած է իր պատեանին մէջ քաշուելու, երբ հարցը կը վերաբերի բուն Թուրքիոյ :

Պոլիս ըլլայ թէ Էնկլիւրի, Թուրք հրապարակագիրները գիտեն ձայն բռնել կամ ձայնը քաշել, չխանգարելու համար կառավարութեան գործը :

Եւ ոակայն, այս վարպետութիւնը հազիւ կրնայ պարտկել տողերու մէջ սեղմուած մտահոգութիւնը :

Եունուս կամ Նատիր Նատիները գիտեն թէ ի՛նչ ըսել կ'ուզեն, օրինակ, չեշտելով Մ իջերկրականի անապահովութիւնը, համբերելով գերմանեւիտալական ուժերը, եւ կամ յիշեցնելով թէ Մեծն Բրիտանիան «կղզի պետութիւն մըն է», Ֆրանսա՝ «մինակ մնացած երկրորդական, երրորդական պետութիւն մը», իսկ Ռուսաստանը «կ'ենթադրուի թէ տեղէն չի կրնար շարժիլ » :

Արդ, անհրաժեշտ չէ սպասել Թուրք մամուլին արտայայտութեանց, չափելու համար Ճօն Փափէնի առաքելութեան խորութիւնը :

Այս լուրին հրատարակութեան առաջին օրն իսկ, միջազգային մամուլը փութաց խորհրդածութիւններ կցել անոր :

Առաջին անգամ չէ որ Գերմանիա դեսպան կը ղրկէ Թուրքիա կամ այլուր : Բայց, ոչ մէկ տաեն մասնաւոր նշանակութիւն տըրուած էր այդ անուանումներուն :

Ուրեմն, ամէն բանէ առաջ՝ Ճօն Փափէնի անձնական հանգամանքն է որ կը պղտորէ միտքերը : Եւ յետոյ, այդ անուանումին զուգադիպութիւնը՝ Աւստրիոյ միացման դէպքին հետ :

Ուրիշ երեւոյթներ ալ կ'ապացուցանեն թէ Հիթլէր այս անունումը կատարելով , այսինքն «մասնաւոր առաքելութեանց» վարպետ մը ղրկելով Էնկլիւրի, կ'ուզէ իր արեւելեան - Թրքական քաղաքականութիւնն ալ զուգնաւորել :

Այս անուանումէն առաջ, մասնաւորապէս վերջին տարիներու ընթացքին, հիթլէրական Գերմանիան կրկնապատկած էր իր ճիգերը, զգացնելու համար իր յարաճուն ազդեցութիւնը՝ Թուրքիոյ մէջ :

Այդ աշխատանքները ապահովագրուած չեն միայն տնտեսական մրցակցութեամբ : Նոյնիսկ հիթլէրական քարոզութիւններ կատարուած են եւ կը կատարուին ինչպէս ամբողջ Մօտաւոր Արեւելքի, նոյնպէս Պոլսոյ մէջ եւ ուրիշ ուր որ կարելի է : Հիթլէրական հրատարակութիւններ, չարժանկարներ եւ ուրիշ արդիական միջոցներ տեսակ մը մթնոլորտ ստեղծած են Թուրքիոյ մէջ ալ : Եւ դեռ քանի մը ամիս առաջ էր որ Թրքական երկու կարեւոր Թերթեր բոլշեւիկեան բանավէճի մը բռնուեցան : Մէկը միւսը կ'մեղադրանաւնէր իբրեւ հիթլէրական կամ բոլշեւիկ : Պայքարը այնքան սաստկացաւ որ, երկու կողմերն ալ դատարան ինկան, եւ այս առիթով ոչ միայն տեսակական - վարդապետական յայտնութիւններ լրացան, այլեւ կաշառքի պատմութիւններ :

Բայց, այս պարագան միայն մէկ դրուագն է գերմանական գործունէութեան : Մնացեալը պիտի պարզուի յառաջիկային, երբ Ճօն Փափէնն գործի ձեռնարկէ :

Իսկ այդ գործունէութեան հեռանկարները կարելի է դատել, երբ ըսենք որ Գերմանիա կցելով Աւստրիան, այսինքն տիրապետելով Դանուբի աւազանին, արդէն Սեւ Ծով իջած կ'ըլլայ : Հոգ չէ Թէ ցամաքով կամ ջրանցքներով : Ա. այժմ :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՕՐԻՆԱԳԻԾՆԵՐԸ ՅԵՏԱՁԳՈՒԵՑԱՆ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ՕՐՈՒԱՆ

Գործադուլը կը շարունակուի

Նախաբարական խորհուրդը նիստ պիտի գումարէր երէկ, ուրբաթ, վաւերացնելու համար Լէոն Պլումի ելմտական օրինագիծները, իսկ երեսփ. ժողովը զանոնք պիտի քննէր կիրակի օր :

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ շատ մը երեսփոխաններ դժկամակած ըլլալով ժողովի երթալ կիրակի օր, քննութիւնը յետաձգուած է երեքշաբթի օրուան :

Նոր կարգադրութեամբ, նախաբարական խորհուրդը պիտի գումարուի երկուշաբթի առտու, նախագահութեամբ հանրապետութեան նախագահին : Ցետոյ վարչապետը պիտի ներկայանայ երեսփ. ժողովի ելմտական յանձնախումբին, ներկայացնելու համար իր ծրագիրները : Ուրեմն երեսփ. ժողովը զանոնք պիտի կրնայ քննել երեքշաբթի օր :

Տրուած տեղեկութեանց համաձայն, կառավարութեան ելմտական վերակազմութեան ծրագիրը կը պարունակէ շատ մանրամասն պատճառաբանութիւն մը, որ կը պարզէ ներկայ կացութեան պատճառները եւ հիմնական դարմաններ կ'առաջարկէ : Այս առթիւ, կառավարութիւնը որոշ լիազօրութիւններ կը պահանջէ, գլուխ հանելու համար իր ծրագրած բարենորոգումները :

Միեւնոյն տաեն, բացառիկ նիստի հրաւիրուած են արմատական կուսակցութեան երեսփոխանները ու ծերակուտականները, որոնց բռնելիք դիրքէն կախում ունի դահլիճին կացութիւնը : Արմատական թերթերն ալ չեն ծածկեր Թէ կուսակցութեան շատ մը անդամները, մանաւանդ ծերակուտականները հակառակ են Լէոն Պլումի ծրագիրներուն եւ պահանջուած լիազօրութեան, որ մերժուեցաւ Պ. Շոթանի :

**** Մինչ այս մինչ այն, գործադուլը կը շարունակուի, հակառակ բոլոր միջամտութեանց : Բանուորական եւ գործատիրական կազմակերպութիւնները սկսան քննել կառավարութեան առաջարկները : Անհատական հաստատութեանց մէջ բանակցութիւնները կայուն վիճակ ունին : Երկու կողմերն ալ կը պնդեն իրենց տեսակէտներուն վրայ : Գործատէրները կը պահանջեն պարպել գործարանները, իսկ բանուորները ամէն բանէ առաջ յաւելում կը պահանջեն :*

Սիթրօէնի 1200 պաշտօնեաները, մանաւանդ էնժէնիէրները եւ ճարտարապետները ժողով գումարելով, որոշեցին խնդրել որ կառավարութիւնը միջամտէ եւ գործադրէ օրինական միջոցները, վէճը լուծելու համար :

6000 ՍՊԱՆԻԱՑԻ ՁԻՆՈՒՈՐՆԵՐ ՖՐԱՆՍԱ ԱՊԱՍՏԱՆԵՑԱՆ

Բաթալոնիոյ կուիւները կը շարունակուին կատաղօրէն

Սպանիոյ ազգայնական զօրքը գրեթէ պաշարած ըլլալով հանրապետական զօրաբաժին մը՝ Արագոնի ճակատին վրայ, 6000 զինուորներ Ֆրանսա ապաստանեցան իրենց հրամանատարներով եւ սպաներով : Իրենց կ'ընկերանային հարիւրաւոր քաղաքացիներ, մանաւանդ կիներ եւ մանուկներ : Սահմանապլուխի Ֆրանսական իշխանութիւնները զինաթափ ըրին զինուորները եւ տեղաւորեցին կայանի մը մէջ, Լիւշոնի մօտ : Վիրաւորները, ծերերը, անկարները եւ կիները կը խնամուին տեղական հաստատութեանց եւ հիւանդանոցներու մէջ : Բժիշկներ, հիւանդապահներ եւ դեղեր ղրկուեցան Լիւշոն եւ չրջակաները, սահմանամերձ զինուորական կեդրոններէ :

Փախստականները մեծ մասով թշուառ էին, գրեթէ մերկ ու անօթի եւ զարհուրելի բաներ պատմեցին : Եօթը օր Թափառեր են Պիրէնեան ձիւնապատ լեռներուն մէջ, գրեթէ ղրկուած՝ ուտելիքէ եւ դիւերային պատսպարանէ : Տակաւին հարիւրաւորներ ալ ճամբան են : Ֆրանսացի ոստիկան - զինուորներ եւ չրջուն պահակներ կը հսկեն սահմանագլուխին վրայ :

Ազգայնական զօրքը նոր յաջողութիւններ չահած է, միչտ յառաջ խաղալով դէպի Բաթալոնիա : Հանրապետական զինուորները կատաղօրէն կը դիմադրեն չատ մը կէտերու վրայ : Ազգայնական աղբիւրէ կը հաղորդեն Թէ բոլորովին պաշարուած է Լէրիտա, որ բանալին է : Պարսելոնայի : Միեւնոյն աեն կը ծանուցանեն Թէ իրենց զօրքը Թարրակոնայի նահանգը մտած է հինգշաբթի իրիկուն :

Գիշեր ցերեկ կը յուհիմ կրակին տակ...

Պարսելոնայի կառավարութեան պաշտօնատարներէն մէկը, որ Ֆրանսա եկած է փախստականներուն հետ, կը պատմէ .

— « Մարտ 24էն ի վեր դէշեր ցերեկ կը քալէինք եւ կը կռուէինք : Մեր զօրաբաժինը յարձակում կրեց Հուէսքայի առջեւ : Մեր դիմացը կը գտնուէին Իտալացի եւ Մարոքցի կամաւորներ : Ամբողջ 24 ժամ զարհուրելի յարձակման մը ենթարկուեցանք : Օդանաւերը եւ թնդանօթները անընդհատ ռումբ կը տեղային : Մէկ մէկ ոչնչացան մեր քանի մը գնդացիրները : Մեր բանակին երկու ընտիր կիսաբաժինները գրեթէ բնաջինջ եղան : Այն տաեն երրորդ կիսաբաժին մը ղրկուեցաւ : Մինակ մնացած էինք ճակատին վրայ, կորնոցուցած ըլլալով մեր զօրքին ամենամեծ մասը : Ընդհ. սպայակոյտը հրամայեց նահանջել, որովհետեւ պաշարուելու վտանգին մատնուած էինք : Նահանջի փորձ մը կատարեցինք, յետոյ հրամայուեցաւ դէպի հիւսիս բարձրանալ : Կ'ուզէինք դիրք բռնել լերան մէջ, հրոսակային կռիւներ մղելու համար, բայց Ֆրանքոյի զօրագունդերուն յառաջխաղացութիւնը հարկադրեց մեզ հեռանալ : Եւ ահա նեղը մնալով, փախանք խուճապահար, լեռնէ լեռ, եւ հասանք Ֆրանսա » :

Ուրիշ մը կը պատմէ Թէ 15 ժամէ ի վեր կը քալէին եւ այլեւս ոտքի վրայ մնալու կարողութիւն չունին :

**** Տեղական թերթերը կը գրեն Թէ հաւանական է որ Սպանիոյ ուրիչ մասերէն ալ փախստականներ հասնին :*

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԵՐԷԿ ԵՒ ԱՑՍՕՐ

Երէկ նորէն թղթատեցի «Դիտակ Բիւզանդեան»ը (տպուած 1813ին, վենետիկ, «ի խնդրոյ ընկերութեան Արշաւրունեաց») :

Երրորդ թիւին մէջ, 1813 «11, 12, 13, 14, Յունվար», վարդապետ - խմբագիրը նորէն գովելով նորակազմ Արշաւրունեաց ընկերութեան գործունէութիւնը, ուրախութեամբ կ'աւետէ .

— *Մեր ազգին մէջ ուսում սորվող, ուսում դիտութիւն սորվելու համար յորդորանք խօսող, մասնաւոր եկեղեցականներէն էին . որոնց աչխարհականք կը զուրցէին՝ Թէ մենք ատեն չունինք ատ բաներուն, ձեր պարտքն է ատոնց ատեն անցընելը : Հիմա ատ նոր ելած ընկերութիւնը Կոստանդնուպոլի մէջ, որոնք ամմէնքը աչխարհականք են, օրինակ առնելով քաղաքական ազգերէն, որոնց մէջ որչափ որ խմաստուն եկեղեցականք կանչէ, գրեթէ անչափ ալ աչխարհական դիտնականք ու խելացիներ կան, մէկզմէկ կը յորդորեն, բոլոր ազգին սիրտը կը յօժարեցնեն, որ զրոց ետեւէ ըլլին, խելք սորվին, Թմրած չի նստին . ու այնպէս ազգասէր ըլլան, ու հայրենասիրութիւն ունենան» : (էջ 14—15) :*

Եւ կ'արտատպէ նոր «յորդորանք» մը, «որ ան ընկերութենէն մէկը խօսեր է» :

Այսօրուան աշխարհաբարով, ճառ մըն է այս ալ : Նոյնիսկ բարախուն՝ այսօր իսկ, 125 տարի վերջը .

— « *Ո՛րչափ մեծ է ազգասիրութիւն եւ հայրենասիրութիւն, քան զթագաւորութիւն եւ հարստութիւն . բայց ի՞նչ օգուտ, որ չիկայ մէկերնիս : Ամմէնը կը գովեն, ամմէնուն առջեւ մեծ կ'երեւայ, ի՞նչ շահ որ գործով ընող չկայ . առաւել ազգէ է չիգովեն, բայց գործով ընեն : Բերնով կ'ըսեն, այլ գործով մէկն ալ չեն ըներ . բերնով ըսելնիքէն, նոյն ժամանակը գործով հակառակը կ'ընեն : Մեր ազգը ահա աս աստիճանի մէջ է . ոչ հիմայ՝ այլ առաջուցմէ պէրի, որ ուրիչ ազգայ մէջը չիկայ* » :

Եթէ ես պատանի ըլլայի, այս հատուածը նոյնութեամբ կ'արտասանէի մեր հանդէսներուն մէջ : Եւ անշուշտ աւելի բուռն ծափեր կը խլէի, քան ճոճուն ճառախօս մը :

« Յորդորանք»ը ուրիշ վերք մըն ալ կը մատնանշէ . —չար նախանձ եւ բամբասանք :

— « *Այլ առաւել զարմանալուն այն է որ, գայս (բամբասել, նախատել) ոչ միայն իրենց մէջ, այլ եւ ուրիշ ազգաց մէջը կ'ընեն* » :

Դեռ աւելի կծուն, որուն տակ երկու ձեռով կրնայինք ստորագրել այսօր ալ :— այսօր շատ աւելի ուժով քան 125 տարի առաջ .

— « *Եթէ մէկ ընկերութեան մը , այսինքն «մէճլիսի մը» մէջը ուրիչ ազգէն մէկը մեր ազգը գովելու ըլլայ նէ , կը նային որ անոր գովասանքը ոչնչացընեն եւ կամ սուտ հանեն . ունեցած տաեւութեան պատճառով կը նային որ, իրենց վրայէն հայութեան անունը բաց ձգեն . ասոր համար ամանք որ ուրիչ ազգի մը քաղաք երթան, եւ կամ անոնց լեզուն սորվինէ, մէկէն ի մէկ կը փոխուին, (ֆըռէնկլէմիչ կ'ըլլան) եւ կրկին տաեւութիւն մը կ'ունենան ընդդէմ ազգին . եւ ինքը - գինքնին չեն ուզեր որ հայ անուանեն . Թէ որ մէկը իրենց պարծանքի համար՝ ուրիչ ազգաց առջեւը զուրցէնէ , կը սկսին անարգել իրբեւ Հայը ի՞նչ ազգ է , ի՞նչ է տէյի, կը զարմանան եւ ետքը վար կը զարնեն . չեն մտմտար, որ ի՛նչ ազգի առջեւ ըլլայ , ծաղր կ'ըլլըվին եւ համարումին կը կորսունցուցնեն* » :

Ափսո՛ս որ աշուղ չեմ, այս մասն ալ եղանակի մը վերածելու եւ թառով կամ «էէմանչէ»ով տարածելու համար ի սփիւռս աշխարհի ...

ՎԱՀԷ

ՔԷՄԱԼ ԱԹԱԹԻՒՐՔ ՀԻՒԱՆԴ

Թուրքիոյ հանրապետութեան նախագահին քարտուղարութիւնը հետեւեալ դեկոյցը հրատարակեց . —

Քէմալ Աթաթիւրք վերջերս Պոլիս, Պրուսա եւ Եալովա ճամբորդած տաեն, ծանր կրիպի մը բռնուեցաւ որ յետոյ կրկնուեցաւ : Փրոֆ . Ֆիէսանճէ, որ փորիքէն կանչուած էր, հաստատեց Թէ Աթաթիւրքի առողջական վիճակը որ եւ է մտահոգութիւն չի պատճառեր, բայց երկար հանգիստ կը պահանջէ :

Խ. իշխանութիւնը կը տկարանայ Արեւելքի մէջ

« Մաթէն » կը գրէ Թէ Խ . Միութեան ազդեցութիւնը հետզհետէ կը տկրանայ Արեւելքի եւ ամբողջ Ասիոյ մէջ : Այս առթիւ կը յիշէ երկու պարագաներ .—

1. Իրանի կառավարութիւնը ետ կանչած է Մոսկուայի դեսպանը, խզելով այն բանակցութիւնները որ կը կատարուէին տնտեսական - քաղաքական համաձայնութեան մը համար : Դեսպանը ներմապէս կուսակից էր մերժման :

2. Աֆղանեան կառավարութիւնը հաղորդած է Քապուլի խորհրդային նոր դեսպանին՝ Միխայլովի, Թէ աֆղանեան բանակը այլեւս պէտք չունի խորհրդային մարզիչներու :

3. Թրքական կառավարութիւնը շատ վերապահ դիրք մը բռնած է Խ . Միութեան հանդէպ, Ըմէրթ Ինէօնիւի հրաժարումէն վերջը, որովհետեւ համաթրքական շարժման ներկայացուցիչներուն ձերբակալութիւնները եւ գնդակահարութիւնները անձնապէս նեղսրտութիւն պատճառած են Աթաթիւրքի :

Նոյն Թերթին կարծիքով, Սթալին ամէնէն ծանր հարուածը կրած է Զինաստանի մէջ :

Օսարականներու խուժումը դէպի Փարիզ

Սէնի Նահանգային ժողովին անդամներէն երեք հոգի դիր մը ուղղելով Նահանգապետին, կը խնդրեն որ կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք առնէ, սահմանափակելու համար օսարներու ներգաղթը դէպի Փարիզ : Մնդրարկուները չեն ժխտեր ապաստանի իրաւունքը, բայց վախ կը յայտնեն որ՝ Եւրոպայի կարգ մը երկիրներուն եղերական տակնուվրայութեանց հետեւանքով, դէպի Ֆրանսա խուժեն նոր տարագիրներ, մեծ մասը Թշուառ եւ անտէր : «Մնդիրը կարեւոր է Թէ բարոյական եւ նիւթական տեսակէտով : Քաղաքական կամ կրօնական հալածանքներու պատճառներով բազմապատկուած գաղթերը ազգային խնդիր մը կը յարուցանեն, որուն լուծումը կախում է մեր երկրին բարեկարգութեան եւ ներքին խաղաղութեան համար : Միւս կողմէ, ներգաղթը, երբ կ'անցնի օտարականներու աստիճանական ձուլման պատշաճ սահմանները, ընկերային վտանգ մը կը դառնայ, անդրադառնալով մեր ցեղին ապագային վրայ : Վերջապէս ,այն տագնապին մէջ որ այնքան խորապէս կ'ազդէ մեր առեւտուրին եւ ճարտարագործութեան վրայ, օտարականներու խուժումը նոր սպառնալիք

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ԼԵՐԱՅԻՆ ՊԱՀԱԿԸ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY
Թրգ՝ ՏԵՐԵՆ ՀՈՒՅՀԱԼԻ
Trans : J. M. Թարգմ. Ծ. Ս.

Ընդհանուր ժողովի նախագահ ընտրուեցաւ Ռուբէն Տէր-Մելքոնեան, իսկ քարտուղար՝ Գէորգ Տէր-Յակոբեան։

Ապա ելոյթ ունեցաւ Տիար Ռուբէն Տէր-Մելքոնեան, որ ներկայացուց Միութեան գործունէութեան տարեկան հաշուետուութիւնը։ Ան ըսաւ, որ Միութիւնը ունի 120 անդամներ, որոնցմէ 15—16ը, որոնք վճարած չեն իրենց անդամավճարները, ազատուած են Միութենէն։ Ան ըսաւ նաեւ, որ Միութիւնը ունի իր սեփական գրադարանը, որ կը գտնուի Միութեան սրահին մէջ։ Գրադարանը հարստացած է 1914ի տարեմուտին 200 հատորներով։ Ներկայիս գրադարանը կը պարունակէ 1000 հատորներ։ Ան նշեց, որ Միութիւնը ունի նաեւ իր ներկայացուցիչը Պոլսոյ Հայոց Պատրիարքարանին մէջ

ՀՈՂԱՅԻՆ ՄԵՔ ՎՈՒԼԿ ՅՈՆՇ

Հայկական սովետական գրականության մեջ Վոլկ Յոնշ անունը հայտնի է վաղուց։ Նրա մասին գրել են Ալեքսանդր Ֆադեևը, Ալեքսանդր Ավդեենկոն, Ալեքսանդր Կորնեյչուկը, Վանդա Վասիլևսկայան, Ալեքսանդր Պետրովը, Վլադիմիր Ստավսկին, Ալեքսանդր Գերասիմովը, Ալեքսանդր Ֆադեևի կինը՝ Անաստասիա Լավրենտևան, Ալեքսանդր Ֆադեևի մայրը՝ Ամալյա Կորոլևան, Ալեքսանդր Ֆադեևի քույրը՝ Ելենա Ֆադեևան, Ալեքսանդր Ֆադեևի եղբայրը՝ Ալեքսանդր Ֆադեևը, Ալեքսանդր Ֆադեևի կինը՝ Անաստասիա Լավրենտևան, Ալեքսանդր Ֆադեևի մայրը՝ Ամալյա Կորոլևան, Ալեքսանդր Ֆադեևի քույրը՝ Ելենա Ֆադեևան, Ալեքսանդր Ֆադեևի եղբայրը՝ Ալեքսանդր Ֆադեևը։

Ալեքսանդր Ֆադեևի կինը՝ Անաստասիա Լավրենտևան, Ալեքսանդր Ֆադեևի մայրը՝ Ամալյա Կորոլևան, Ալեքսանդր Ֆադեևի քույրը՝ Ելենա Ֆադեևան, Ալեքսանդր Ֆադեևի եղբայրը՝ Ալեքսանդր Ֆադեևը, Ալեքսանդր Ֆադեևի կինը՝ Անաստասիա Լավրենտևան, Ալեքսանդր Ֆադեևի մայրը՝ Ամալյա Կորոլևան, Ալեքսանդր Ֆադեևի քույրը՝ Ելենա Ֆադեևան, Ալեքսանդր Ֆադեևի եղբայրը՝ Ալեքսանդր Ֆադեևը։

Ալեքսանդր Ֆադեևի կինը՝ Անաստասիա Լավրենտևան, Ալեքսանդր Ֆադեևի մայրը՝ Ամալյա Կորոլևան, Ալեքսանդր Ֆադեևի քույրը՝ Ելենա Ֆադեևան, Ալեքսանդր Ֆադեևի եղբայրը՝ Ալեքսանդր Ֆադեևը, Ալեքսանդր Ֆադեևի կինը՝ Անաստասիա Լավրենտևան, Ալեքսանդր Ֆադեևի մայրը՝ Ամալյա Կորոլևան, Ալեքսանդր Ֆադեևի քույրը՝ Ելենա Ֆադեևան, Ալեքսանդր Ֆադեևի եղբայրը՝ Ալեքսանդր Ֆադեևը։

2 — 4 — 38

մը կը կազմէ, մանաւորապէս վրդովիչ՝ մեր ազգային տնտեսութեան համար։ Մէկ խօսքով, ներդաշնակ կարեւորութիւն մը ստանալ մեր երկրի կեանքին մէջ։ Փարիզեան շրջանը, որ միշտ հրապուրանքի հզօր ազդակ մը եղած է, մանաւորապէս ենթակայ է եկուորներու տարապայման բազմութիւն մը ընդունելու ։ Արդ, Փարիզեան շրջանը չափազանց խճողուած է արդէն եւ ուրիշ որ եւ է նահանգէ աւելի զոհ՝ ներկայ տագնապին, քանի որ անոր առանձնաշնորհն ունի մինակը հոգալու Ֆրանսայի գործազուրկներուն կէսէն աւելին »։

Եզրակացնելով, երեք խորհրդականները կը պահանջեն որ կառավարութիւնը անյապաղ կանոնագիր մը մշակէ, սահմանափակելու համար ընդունուելիք օտարականներու թիւը Փարիզեան շրջանին մէջ։

ԳԵՐՄԱՆՆԵՐԸ ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՆ ՉԵԽԵՐՈՒԻՆ

«Չեխոսլովաքիոյ գոյութեան իրաւունքի ուճի՛»

Մարտախտ կէօրինկի օրկանը, «Լոսէնկէր Նացիոնալցայթունկ», ամէն վերապահութիւն մէկդի դնելով, մարտ 31 թուակիր խմբագրականով մը կը հարցնէ թէ Չեխոսլովաքիոյ պետութիւնը պիտի չարունակէ՞ գոյութիւն ունենալ ներկայ ձեւով, եւ նոյնիսկ կարելի կը գտնէ անոր բաժանումը Գերմանիոյ, Լեհաստանի եւ Հունգարիոյ միջեւ ։

*Աւստրիոյ կցումէն ի վեր, այս խմբագրականը ամէնէն յատկանշական արտայայտութիւնն է Գերմանիոյ դիտումներուն։ Միեւնոյն առեն, Հիթլէր իր չորրորդ ճառը խօսելով Ֆրանքֆուրթի մէջ, միեւնոյն շարքին մէջ դասեց իր չորրորդ ազգը։

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՑՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 փրանք	75 փրանք	40 փր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 փրանք	140 փրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 փրանք	110 փրանք	

ԿԻՐԱԿԻ
3
ԱՊՐԻԼ
DIMANCHE
3 AVRIL
1938

ԺԸ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3696

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿԱՒ ԽՕՍՔ

ԱՐԻՔ ՀԱՅԿԱԶՈՒՆՔ...

Ուրիշ էին ժամանակները, ուրիշ՝ եղանակները:
Արի՛ք հայկազունք, յառաջ ընթանաւք,
Սահմանադրութեան նոր բարեւ մ'ալ տանք...

Դեռ նոր կը ծաղկէր, կը ճեւաւորուէր մեր ազգային գիտակցութիւնը, եւ մարդիկ ցնծութեամբ կ'երգէին, որ Թուրքիոյ Հարիւրն չհասած սահմանադրութիւնը «յառաջդիմութեան բացաւ ասպարէզ»:

Ջնջեց ամենայն կարծիք անձնական,
Խեղդեց ամենայն ձայն անհատական:

Ինչե՛ր տեսանք, այդ օրերէն ասդին:

Մերթ խարուսիկ արեւ մը, յետոյ ամպեր չարաչուք: Քանի մը տարի վերեւք, ապա գլխիվայր թաւալում: Յոյսեր վարդավառ, չողաթակ, ի վերջոյ արիւն եւ փոթորիկ: Կորիզ մը ինքնուրոյն պետութեան, յետոյ նորէն փլուզում: Եւ արտագաղթ՝ ի սփիւռս աշխարհի: Մինչեւ Ծայր. Արեւելք եւ Ուրուկուէյ ...

Ու նորէն երկունք: Անդին, Հայաստանի մէջ, առանց մեր մասնակցութեան ու կամքին, ասդին՝ լարելով բոլոր սրամադրելի ուժերը:

Անուշա՛ մեր ուզածը չէ որ պիտի կրնանք ապահովել այդ ճիգերով, այս աշխարհացրիւ եւ երերուն կացութեան մէջ: Մանաւանդ որ, սրամադրութիւններն ալ երթալով կը սառին, կը մանրանան երկիրէ երկիր: Նոյնիսկ ամէնէն բարեացակամ համարուած ափերուն վրայ:

Միւս կողմէ, չափազանց լայնծուն են այդ ափերը, եւ կամ սահմանափակ, ջլատիչ: Տասը կը յոդնիս, հազիւ մէկը ճարելու համար:

Եւ սակայն, ի՞նչ օգուտ ափսոսալ կամ հառաչել:

Շարժո՛ւմ, կազմակերպութիւն եւ աշխատանք,— այս է միակ ելքը: Յարատեւութիւն եւ հաւատք, ամէնէն համեստ համարուած գործին մէջ անգամ: Ու վերջապէս վճռական եւ սրատես նայուածք, ոչ միայն ամպերը ճեղքելու, այլեւ թրմութեան փոչիները թօթուելու համար:

Ինչ որ պիտի կրնանք չահիլ կամ վրկել այսուհետեւ, կախում ունի մեր կամքէն եւ գործունէութենէն: Ինչ որ պիտի կորսուի կամ խաթարուի, դարձեալ ամէն բանէ առաջ պիտի ըլլայ ուղղակի հետեւանքը մեր անհոգութեան կամ ապիկարութեան:

Թող պատմութիւնը մեր երեսին ալ չզարնէ օր մը, ինչպէս 125 տարի առաջ.

— « Ամէնը կը գովեն, ամէնուն առջեւ մեծ կ'երեւայ· ի՞նչ շահ որ գործով ընող չկայ· առաւել աղէկ է չի գովեն, քանց գործով ընեն: Բերնով կ'ըսեն, այլ գործով մէկն ալ չեն ըներ· բերնով ընելնիէն, նոյն ժամանակը գործով հակառակը կ'ընեն»: (Դիմառակ Բիւզանդեան, 1813 յունուար):

Այս խորհրդածութիւնները կը զուգադիպին հանդէսի մը, որ տեղի կ'ունենայ այսօր, կիրակի:

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Փարիզի չրջանին արիները (սկաուտ) ցերեկոյթ մը սարքած են, հասարակութեան ծանօթացնելու համար իրենց աշխատանքները:

Ինչպէս ամէն հայկական հանդէս, անշուշտ այս ցերեկոյթն ալ պիտի վայելէ «արդոյ հասարակութեան» համակրանքը, ծափերով եւ կեցցէներով: Եւ տղաքը սիրտնանք մը պիտի վայելեն, իրենց վարիչներուն հետ մէկտեղ: Քանի մը օր վերջն ալ, նկարագրութիւնը պիտի կարդաք, աւուր պատշաճի դնահատականներով:

Իսկ այնուհետե՞ւ: Ահա այստեղ է որ բաց վէրքի մը պէս կը կոտսյ բուն ցաւը:

Կը խանդավառուինք, պարծենկոտ ճեւեր ալ կ'առնենք, ալ ճակ պատմելով թէ մենք ալ մարզական կազմակերպութիւն ունինք, —- զնդակ խաղացողներ, ախոյեաններ, արիներ ու գայլիկներ, ինչպէս եւ արենոյչներ (կըրլ - կայա):

Բայց, մենք այս բոլորը կը յիշենք միայն տօնական, հանդիսաւոր օրերուն: Ինչպէս հաւատացեալները՝ Զատիկն կամ Ծնունդին:

Դուրսէն՝ շատ քիչերը, իսկ ներսէն ալ՝ համբանքով մարդիկ միայն գիտեն թէ ի՛նչ տաժանելի հոգեր կը ծանրանան վարիչներուն վրայ, կանգուն պահելու, աւելի զարգացնելու եւ տարածելու համար Հ. Մ. Ը. Մ.ը, ինչպէս ուրիշ որ եւ է Միութիւն:

Ի՞նչ օգուտ պարծենալ հին կամ նոր վաստակներով, երբ մատներդ ոտներուդ չես մօտեցներ, չես հետաքրքրուիր, պարտականութիւնդ չես առանձներ:

Ինչո՞ւ ափ մը հաւատացեալներ դիչերը ցերեկին պիտի խառնեն, խումբ մը աւելի պահելու, տղայ մը աւելի փրկելու համար, թէկ դուն պիտի գոհանաս միայն «Արիք, հայկազունք» երգելով:

Մի՛ տրտնջար,— ո՞ր մէկուն հասնինք:

Կը հասնինք, բոլորին ալ կրնանք հասնիլ: Մեր նիւթական պայմանները աւելի ծանր չեն այսօր, քան երէկ: Հազարաւորներ կան որ ոչ միայն տուներ տեղ են եղած, այլեւ սեփական տուներ չինած: Եւ դեռ պիտենք որ հազարնոցներ կը հոսին տեղի - անտեղի, նոյնիսկ այն ձեռքերէն որ մանր - մանր կը հաշուէին երէկ:

Ո՛չ, մեր ուժէն վեր չէ ինչ որ կը սպասէ այսօր Հ. Մ. Ը. Մ.ը, իր արիներով, վաղը ուրիշ մը՝ իր կենդանի աշխատանքով: Պակասը՝ հոգեկան կորովն է, ոչ թէ նիւթական աղբիւրը: Կը բաւ որ տեսակ մը աշխատանքի բաժանում կատարուի, — եւ այս ճակատին ուժ կուտամ, դուն ալ միւսին հասիր, եւ ամէնքս միասին կանգուն պահենք, զօրացնենք ինքնապաշտպանութեան ճակատը:

Այն ատեն, այսօրուան «Արիք, հայկազունք»ը չատ աւելի ուժեղ կը թնդայ, քան երէկ, երբ խօսքը ազգ. սահմանադրութեան մասին էր:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ԿՐՆԱ՞Ն ՓՐԿԵԼ ԼԷՈՆ ՊԼՈՒՄԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ԴԱՒԼԻՃԸ

Խորհրդակցութիւններ վերսկսան գործադուլը դադրեցնելու համար

Ինչպէս բացատրած էինք երէկ, նախարարական խորհուրդը երկու անգամ յետաձգուած ըլլալով, պիտի դումարուի երկուշաբթի առաւօտ: Ցետոյ վարչապետը պիտի ներկայանայ երեսփ. ժողովի եմմական յանձնախումբին, պարզելու պիտի ներկայացուցչական երեսփ. ժողովը զանոնք պիտի քննէ երեքշաբթի օր:

Զանազան զրոյցներ կը շրջին այս յապաղման մասին: Պաշտօնական աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ Լէոն Պլում ժամանակ չէ ունեցած աւելի կանուխ լրացնելու իր եմմական ծրագիրները, գործադուլին պատճառով: Իսկ քաղաքական շրջանակներու մէջ յետաձգումը կը վերագրեն նախարարներու միջեւ ծագած անհամաձայնութեան:

Այսպէս կամ այնպէս, իրաղեկները կը հաւաստեն թէ Լէոն Պլում պիտի օգտուի երկու օրուան յետաձգումէն, կարգ մը բարեփոխումներ կատարելու համար սկզբնական ծրագիրներուն մէջ, իբրեւ դանձային նախարար: Նախ անհրաժեշտ կը համարուի գոհացնել արմատական նախարարները, եւ յետոյ մեղմացնել Ծերակոյտին ընդդիմութիւնը, Լէոն Պլումի պահանջած մասնաւոր լիազօրութեան հանդէպ:

Ցետաձգման ուրիշ մէկ արդիւնքը այն եղաւ որ արմատական երեսփոխան - ներուն եւ նախարարներուն բացառիկ ժողովը, որ պիտի դումարուէր ուրբաթ օր եւ որ կրնար կնքել դաշինքին ճակատագիրը, իր կարգին յետաձգուեցաւ: Նոյնիսկ ըսողներ կան թէ այդ ժողովը երբեք պիտի չդումարուի, թելադրութեամբ Պ. Տալատիէի, որ թէ կուսակցութեան նախագահը եւ թէ ազգ. պաշտպանութեան նախարարն է:

Ընդհանուր կարծիքը այն է թէ դաշինքին ճակատագիրը ամբողջովին կախում ունի բուն իսկ եմմական օրինագիծներէն, որոնց բովանդակութիւնը մինչ դաղանի կը պահուի: Ամէն տեսակ զրոյցներ չրջան կ'ընեն սակարանին մէջ, բայց անմիջապէս կը հերքուին: Ֆրանքը առայժմ ամուր է: Տոլարը կը հաշուէն 32.51 — 32.62, անգլիականը՝ 162.31—162.85:

**** Գործադուլներու վերաբերեալ բանակցութիւնները վերսկսան առջի օր: Նոյն օրը երկու նոր գործարաններու բանուորներն ալ գործադուլ հռչակեցին, առաջինը՝ 1500, երկրորդը՝ 300 աշխատաւորներով, որոնք նոյնպէս գրաւեցին չէնքերը: Իսկ ինքնաշարժի մեծ հաստատութեան՝ Փէօժոյի վաճառման ճիւղին պաշտօնեաները գործադուլ հռչակեցին, բողոքելու համար բանուորներու գործադուլին դէմ, եւ իրրեւ մէկոց մը «մխիթիւն հաստատելու բանուոր դասակարգին մէջ, ինչ կուսակցութեան ալ պատկանին »:*

Վերջին պահուն, կառավարութիւնը հետեւեալ պայմանները դրաւ, գործադուլը դադրեցնելու համար.— 1. Անմիջական իրաւարարութիւն.— 2. Պարպել գործարանները,— 3. Անյապաղ վճարել յետնեալ աշխատավարձերը.— 4. Աշխատանքը վերսկսիլ երկուշաբթի օր.— 5. Որ եւ է պատիժ չտնօրինել, գործադուլը պատճառով: Բանուորական ներկայացուցիչները յանձն առին բանակցութեան պատճառով: Բանուորական ներկայացուցիչները յանձն առին բանակցութեան ընդունիլ, պայմանաւ որ գործատէրերն ալ նախապէս ընդունին:

Առաջին համաձայնութիւն մը գոյացաւ օդանաւային հաստատութեանց բանուորներուն եւ գործատէրերուն միջեւ: Ան հասարակ ազգ. պաշտպանութեան համար բանող հաստատութեանց մասին կառավարութիւնը առաջարկած է հետեւեալ պայմանները.— 1. Աշխատաւորը աւելցնել ժամական 75 սանթիմ, իսկ մանաւանդ տուներուն համար՝ ամիսը 165 ֆրանք:— 2. Աշխատանքի տեւողութիւնը բարձրացնել չաբաթական 45 ժամի, իրրեւ առժամեայ կարգադրութիւն,— 3. Դադրեցնել արձակումները եւ ընդհակառակն նոր բանուորներ արձանագրել, արտադրութիւնը փոթացնելու համար.— 4. Անյապաղ վերակազմել աշխատանքի ծրագիրը.— 5. Այս համաձայնութիւնը պիտի տեւէ մինչեւ երեք ամիս, առանց վնասելու օրէնքին.— 6. Ոչ մէկ պատժական տնօրինութիւն:

ՍՊԱՆԻՈՅ ՓԱԽՍՏԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ՎԻՃԱԿԸ

Չինուորներ պիտի վերադարձուի՞ն

Կառավարութեան համար ծանր հոգ մը կը կազմէ, նաեւ, Սպանիոյ վախստականներուն խնդիրը: Կառավարութիւնը որոշած է Պարսելոնա վերադարձնել փախստական զինուորները, որոնց թիւը կը հաշուէն 4 — 6000, իսկ զաղթականները տեղաւորել Ֆրանսայի ներքին գաւառներուն մէջ: Ուրբաթ օր երեք մասնաւոր կառախումբեր պատրաստուած էին, Բաթալոնիա փոխադրելու համար 4000 զինուորներ, հրամանատարութեամբ Զօր. Կալլոյի, բայց վերջին պահուն Փարիզէն հեռագրուեցաւ Թուլուզի զինուորական իշխանութենէն որ յետաձգեն առաքումը, ցնոր տնօրինութիւն: Այս առթիւ թերթերը կը գրեն թէ ոչ - միջամտութեան յանձնաժողովը չուզեր որ եւ է պատասխանատուութիւն ստանձնել սպանիացի զինուորներու վերադարձին մասին, զայն համաձայնելով միջամտութիւն: Վարչապետը եւ ներքին նախարարը խորհրդակցութիւններ կատարեցին այս մասին:

**** Կռիւները կատաղօրէն կը շարունակուին Էբրիտայի չուրջը, որ բանալին է Բաթալոնիոյ: Վերջին լուրերու համաձայն, ազգայնական զօրքը արուարձանները մտած ըլլալով, քաղաքը կրակի տրուած է: Հանրապետական հրամանատարութիւնը կը ծանուցանէ թէ ապստամբ զօրագունդ մը թակարդը ձգուեցաւ, երբ կը փորձէր Էբրիտա մտնել, նախ թոյլ տրուեցաւ որ ազգայնականները քաղաքին դլխաւոր հրապարակը մտնեն, յետոյ 15.000 հանրապետականներ զինուորներ, որոնք պահուած էին տուներու մէջ, կրակ բացին դնդացիրներով եւ թեթեւ թնդանօթներով եւ ազգայնականները քաչուեցան չատ ծանր կորուստներով:*

Նոյն աղբիւրին համաձայն, հանրապետական բանակին սպարապետը ճեղ-

(Յուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« ՄՌԱՅԼ ԿԻՐԱԿԻ »

Կապոյտ Դանուբի վրայ մարդիկ աճձնասպան կ'ըլլային երգելով «Մռոայլ կիրակին»,— հի՛ն սովորութիւն: Այդ սովորութիւնը կը շարունակուի տակաւին:

Դանուբէն վերջ, հիմա Խոնի կանանչ ջուրերն են, որ կը խաչեն մարդիկը: Արդարեւ, փրանսական թերթերը կը գրեն թէ, վերջին 48 ժամուան ընթացքին, Խոնի ափերուն վրայ թառած գիւղերուն մէջ, անձնասպան եղած են հինգ հոգի:

Լալիգորնի մէջ, Պ. Ալսիտ Պիկէ, հողատէր, ինքզինք կախեց ալսոռին մարդակներէն, — պատճա՞ռ, որով հետեւ սրունքէն վիրաւորուած էր ու կը տառապէր:

Սէն - Ֆարժոյի մէջ, Տիկին Օկիւրնի Շնայտէր հասնս խմեց եւ յետոյ Էսանս թափեց զգեստներուն վրայ ու կրակ տուաւ,— պատճա՞ռ, որովհետեւ, ինչպէս կ'ըսէր, անդարմանելի հիւանդութիւն մը ունէր եւ չէր ուզեր այդ հիւանդութեամբ վարակել մարդկութիւնը:

Սէն - Պրի - Վիճէօ գիւղին մէջ, Պ. Ալեքսանդր Պրիզոն, այգեպան, իր ձիուն սանձով խեղդեց ինքզինք, — պատճա՞ռ, որովհետեւ յօդացաւ ունէր եւ այդ հիւանդութեան հետեւանքով գօսացած էր մէկ ձեռքը:

Ռուվոէի մէջ, Պ. Մարսօ Համլէն, հայր վեց զաւակներու, ինքզինք կախեց եղեւիլի մը ճիւղէն, — պատճա՞ռ, որովհետեւ... ինճ ալ չէր գիտեր, բայց երկար ատենէ ի վեր սասնիկ մելամաղձութեամբ մը կը տապէր:

Թրէնեի մէջ, Պ. Պէնժամէն Պուլմիէ, հողատէր, ջուրը նետուեցաւ լաւ մը գիշովլնալէ վերջ, որպէսզի չզղջայ եւ ետ չդառնայ, — պատճա՞ռ, կնկանը դէմ զանգատ ուներ ապահովարար:

Ֆրանսական թերթերը սարսափով

ԱՐԱԶ

ՀԱՆՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՓՐԿՈՒԹԵԱՆ ԴԱՒԼԻՃԻ ՀԱՄԱՐ

Նախկին Ռազմիկներու Ազգ. Միութիւնը նկատի առնելով կացութեան ծանրութիւնը, հանրագրութիւն մը կը հաւաքէ, հետեւեալ բովանդակութեամբ.— « Սառրագրեալս, ուղելով մեր երկրին խնայել սնանկութեան ան - պատուութիւնը եւ պատերազմի արհաւիրքը, յարդանքով կը խնդրեմ հանրապետութեան Պ. նախագահէն անյապաղ կազմել ազգային փրկութեան դաշինք մը: Ներկայ պարագաներուն մէջ, այդպիսի դաշինք մը միայն կրնայ վստահութիւն ներշնչել երկրին մէջ թէ դուրսը, ինչպէս եւ լարել ուժերը եւ կարդապահութիւն պարտադրել բոլորին »:

Այս առթիւ հրատարակուած կոչին մէջ, Ռազմիկներու Միութիւնը կ'ըսէ.
— « Բոլոր հոսանքներու եւ բոլոր կուսակցութեանց պատկանող մարդիկ կը ծանուցանեն սնանկութիւնը: Կը ծանուցանեն պատերազմ՝ վաղուան համար: Այս կրկնակ եւ անմիջական վտանգին առջեւ, ի՞նչ կ'ընեն: Ոչինչ: Կուսակցութիւնները միայն իրենց առանձնաշնորհներու մասին մտածելով կը վիճին, վատաբարութիւնները կ'աճին: Ֆրանսա չուզեր կորսուիլ: Ան կը պահանջէ անմիջական կազմութիւնը հանրային փրկութեան դաշինքի մը: Ֆրանսացիներ, յայտարարեցէք թէ այդ է նաեւ ձեր կամքը, սառրագրելով Ռազմիկներու Ազգ. Միութեան հանրագրութիւնը »:

Պապը կը յանդիմանէ Աւստրիոյ կղերը

Ինչպէս կը յիշուի, Աւստրիոյ եպիսկոպոսները անցեալ կիրակի հովուական թուղթեր ուղղած եւ քարոզներ խօսած էին, յորդորելով հնազանդիլ երդմանական կառավարութեան եւ «այո» պատասխանել ապրիլ 10ի հանրաքուէին առթիւ, այսինքն վաւերացնել Աւստրիոյ կցումը:

Վատիկանը հրապարակաւ դատապարտեց բարձրաստիճան կղերին այս ընթացքը, ձայնասփիւռ ղեկոյցով մը, դիտել տալով թէ Աւստրիոյ կղերը «չէ ճանչցած գառնուկի մորթ հագած գայլերը»: Այս կիսապաշտօնական ազդարարութենէն վերջը, պապական պաշտօնաթերթը ապրիլ 1ին ղեկոյց մը հրատարակեց, ուր կ'ըսէ թէ անցեալ կիրակի օր կարդացուած չրջաբերականը խմբագրուած է «առանց նախապէս խորհրդակցելու Ս. Աթոռին հետ եւ առանց անոր հաւանութիւնը ստանալու »:

Վիէննայի կաթոլիկ արքեպիսկոպոսը, կարտինալ Իննիցէր, որ առաջին առթիւ հպատակութիւն յայտնած էր, այս առթիւ նամակ մը ուղղեց զերմանական լիազօրին, «կարգ մը թիւրիմացութիւններ» հարթելու համար: Նամակը կը վերջանայ «Հա՜յլ Հիթլէր» բառերով (կեցցէ՜ Հիթլէր):

Պապին այս միջամտութեան հետեւանքով, անգամ մը եւս կը լարուին վատիկանի եւ Գերմանիոյ յարաբերութիւնները: Հաւանական է որ խզուի երկու պետութեանց միջեւ կնքուած պայմանագիրը (Քոնքորտա):

ԵԳԻՊՏՈՍԻ երեսփոխանական ընտրութեանց մէջ ծանր պարտութիւն մը կրեց Վաֆտը (Նահաս փաշա): Վերին եգիպտոսի 110 աթոռներէն չորսը միայն չահեցան Վաֆտի կուսակիցները: Կառավարական խմբակցութիւնը չահեցաւ 45 աթոռ, անկախ կուսակցութիւնները, որոնք համակիր են կառավարութեան, չահեցան 23 աթոռ եւն.: Երէկ, չաբաթ, պիտի ընտրուէին մնացեալ 155 երեսփոխանները, Սառրին Եգիպտոսի մէջ:

ԼԷՆԻՆ ՍԻՐԱՀԱՐ

Գ.

Լիլա կը մեկնի արտասահման:

Լէնին կը մնայ Ռուսիոյ մէջ, անուն կը փոխէ չարունակ (Նիքոլա Պետրովիչ, Տուլին Կարպովիչ, Ֆրէյ), յաղուած կը գրէ Թերթերուն՝ ստորագրելով Սաարիկ (Մերուկը, Թէեւ երեսունին մէջ էր տակաւին), առանց սակայն մասնակցելու յեղափոխական - դաւադրական ձեռնարկներու: Երբ Իվանով - Վոսնոսեւսկիի բան - ուորները հիմը կը դնեն առաջին un - վետին (իրականին մէջ մենշեւիկեան յղացում), որ յետոյ կ'անցնի Տրոց - կիի ձեռքը, տակաւին 27 տարեկան, եւ յեղափոխական ծրագիրներ կը մշակուին օրուան կառավարութեան դէմ, Լէնին հազիւ մէկ կամ երկու անգամ կը բարեհաճի մասնակցիլ այդ դաղտնի խորհրդակցութիւններուն: (Եաքէն, երբ քննադատուեցաւ իր այդ ընթացքը, գրասեղանի մը եաեւ՝ ա - թոռին վրայ ճոռճոռալով յեղափոխութիւն «երազելու» դիւրին աշխատան - քը, ըսին թէ Լէնին չէր սիրեր Տրոց - կին, անոր ջղային ու maniéré նկարագիրը):

Արի՛ն կը հոսէր, սակայն, Օռեսա - յի, Նովորոսիսկի, Քիեւի եւ այլ գաւառական կեդրոններու մէջ: Ցարա - կան պատժական տնօրինութիւնները կը գերազանցէին Իվան Ահեղի Օպրի - չինայինի սիրագործութիւնները: Ա - զատները իրենց թուրերով գլուխ կը հնձէին, աքսորականները կարաւան առ կարաւան դէպի հիւսիս կը բար - բառանային, զանգուածը առաջնորդ մը կր խնդրէր՝ գրոհ տալու համար ցա - րական սուրերու անտառին վրայ: Լէ - նին լուռ կը հսկէր իր մենաստանին մէջ,— մենութիւնը արդէն կը համա - պատասխանէր իր խառնուածքին:

Եւ յանկարծ լուր առնուեցաւ որ Լէ - նին մեկնած է Մոսկուա,— ոմանք փա - խուստ մը համարեցին ասիկա եւ խըս - տիւ քննադատեցին: Տեղը չէ ուսում - նասիրելու այս պարագան, որ տեսակ մը fugue է, քննութեան նիւթ՝ հոգե - բանախօսութեան մասնագէտներու հա - մար:

1906ի սկիզբներն էր: Լիլա վերա - դարձած՝ արտասահմանէն:

Փեթերսպուրկ ամայի էր, կամ թէ մարած: Դուման հազիւ ընտրուած՝ ցրուած: Դաւադրական բոլոր բջիջ - ները քայքայուած: Ցեղափոխական - ները տարտղնած, աքսորուած: Մը - բուսաւալով, Տրոցկի բանտին մէջ: Ուսանողական ամէն հաւաքում ար - դիլուած: Ցարական խստութիւնները այն աստիճանին էին հասած, որ յե - ռադիմականներն իսկ սկսեր էին ընդ - վզիլ այլեւս:

Լիլա ի զուր կը փնտռէ Ուիլերմ Ցբէյը, Ռումեանցեւը, իրեն ծանօթ կարմիր դէմքերը: Այնքան միայն տե - ղեկութիւն կը ստանայ, որ Սոցիալ - Դեմոկրատ Բանուորական կուսակցու - թեան չարքերը կազմալուծուած չեն բոլորովին եւ գաղտնօրէն կը գոնեն իր - բար, երբեմն կը համախմբուին խուլ անտառներու մէջ,— այդպիսի հաւա - քումներուն կը տրուէր մասսովկա (գանգուածներու ժողովում) անունը:

Օր մըն ալ, Լիլա կը հանդիպի Ռումեանցեւի:

— Ո՞ւր է Ցբէյը:

— Ո՞ր Ցբէյը:

— Վտանգաւոր Անգլիացին:

— Հասկցայ: Ձեմ գիտեր թէ ո՛ւր է: Թերեւս անկիւն մը պահուած:

Լիլա, յանուն քաղաքական կարմիր հաչէին, կը սկսի հանգանակութիւն կատարել բարեհաճ ազնուականնե - րու մօտ, եւ առանց վարանելու՝ յա - ճախ ապաստան կուտայ հալածուած մարդկային խլեակներու, «հրձիգ» - ներու, միշտ այսպէս հաղորդակցու - թեան մէջ յեղափոխութեան ալիքնե - րուն հետ:

1906 Յունիսին, Սոցիալ - Դեմոկ - րատ Բանուորական կուսակցութեան անդամներէն մին կը յայտնէ Լիլայի թէ մասսովկա մը տեղի պիտի ունե - նայ Պոլուստրովոյի անտառին մէջ, ուր պիտի խօսին կուսակցութեան լա - ւագոյն հռետորները:

Յաջորդ օրը Լիլա կը հաղնի իր խոհարարուհիին զգեստները, զբլ - խուն կը կապէ պլատոկ մը, եւ իրա - կան բանուորուհիի մը պէս ծպտուած՝ կը նստի կոնկան, դուրս կ'ելլէ քաղա - քէն, ընկերոջ հետ: Աննտառի մը եզեր - քը, փոսի մը անկիւնը նստած բան - ուոր մը ուղղութիւն կուտայ իրենց՝ լսելէ վերջ պայմանական նշանախօսա - քը: Արահետին գլուխը ուրիշ բան - ուոր մը, երկրորդ նշանախօսքը լսելէ վերջ, ցոյց կուտայ ժողովատեղին,— բացատրան մը ուր համախմբուած էին մօտաւորապէս հազար հոգի, կի - ներ, ուսանողներ, բանուորներ:

Նախագահը քիչ վերջ խօսքը կու - տայ օրուան հռետորներուն:

— Ասոքը կը պատկանի ընկեր Է - նինի:

Ծափեր: Հանդիսականները ճամբայ կուտան բանախօսին, որ բեմ կը բարձրանայ անմիջապէս:

Լիլա արմանք - զարմանքի կը մատնուի:

— Ուիլերմ Ցբէյ՞ն է:

Լէնին կը խօսի յստակ եւ պայծառ: Իր ճարտասանութեան յաջողութիւնը կր կայանար հետեւեալ ձեւին մէջ.— Ամէն խօսք ու բացատրութիւն կեդրո - նացնել մէկ գաղափարի շուրջ,— պահ մը թռիչք կ'առնէր, բայց յանկարծ կը վերադառնար նոյն գաղափարին, ճիշդ ինչպէս փայտահատը, որ կը բարձրացնէ մուրճը՝ զարնելու հա - մար ընդհատ ընդհատ բայց միշտ նոյն կէտին, այսպէս սեպը աւելի եւս մխրճելու համար փայտին մէջ: Լէնին քանիցս կը վերադառնար իր հիմնա - կան գաղափարին, կրկնելով նոյն նա - խադասութիւնները, աւելի ամրացնե - լու համար իր տեսակէտը ունկնդիր - ներուն գլխուն մէջ:

Այսպէս կը յայտարարէր թէ կը չա - րունակուի յեղափոխութիւնը հակա - ռակ քաղքենիներու դաւաճանութեան: Կ'ընդունէր որ ցնորք է մտածել ըն - կերվարական պետութիւն հաստատե - լու մասին հիմա - աւատապետական եւ հիմա - դրամատիրական երկրի մը մէջ, որ Ռուսիան է: Իր կարծիքով, ան - հրաժեշտ է կատարել հողային յեղա - փոխութիւն մը, ազնուապետական մեծ սեփականատիրութեանց տեղ հաստատելով գիւղացիական փոքր սե - փականատիրութիւններ: Եւ առաջին առիթ տապալել մեծ բռնակալը, ցա - րը: Ռուսիա չի կրնար ընկերվարու - թիւն կատարել, այդ փորձը կը յա - ջողի միայն, ինչպէս կ'ըսէ Մարքս, այն երկիրներուն մէջ, օրինակ Անգ - լիա կամ Միացեալ - Նահանգները, ուր զարգացած է դրամատիրութիւնը:

Ծափերու տեղատարափին տակ, բեմէն վար կ'իջնէ Լէնին, որու կը յա - ջորդէ երիտասարդ հռետոր մը, որ կը հրաւիրէ ներկաները թափօր կազ - մել եւ, կարմիր դրօշ մը առջեւէն, խաղաղ ցոյց մը կատարել փեթեր - պուրկի արուարձաններուն մէջ: Ոչ մէկ բողոք: Թափօրը կը կազմուի, կարմիր դրօշը կը ծածանի եւ, ո՛վ խանդավառութիւն, երգը կը յորդի:

Դէպի կռիւ արիւնայորդ,
Արդար եւ սրբազան,
Ցատա՛ջ, միշտ յառա՛ջ,
Աշխատաւոր ժողովուրդ ...

Երբ թափօրը կը մտնէ արուարձան, կը հասնին խաղախները: Զիները կը սուրան փրփրերախ, սուրերը կը չո - ղան իրիկուան արեւէն, կիները կը ճչան, շատեր կը փախչին: Քանի մը ձայներ.

— Մի՛ փախչիք, ընկերնե՛ր, դիմա - դրեցէ՛ք:

Լիլա ինքզինք կը դանէ պարտէզի մը փոսին մէջ: Վրան - գլուխը չոկե - լով՝ կը յառաջանայ, երբ կը տեսնէ, փոսին ծայրը, որ Լէնին գլխարկը կը փնտռէ: Լիլա կը մօտենայ: Լէնին ար - մանք - զարմանքի մէջ կ'իյնայ: Ի՞նչ գործ ունի այս կինը իրենց ցոյցին մէջ: Քիչ վերջ, խնդալով.

— Այս աւելի վտանգաւոր էր քան սամավարը:

Լէնին անծանօթ է վայրին: Լիլա զայն կ'առաջնորդէ իր տունը, Խրիմի գլխին համառեսելու:

Ու կապը կը վերահաստատուի: Այնուհետեւ Լէնին կ'այցելէ Լիլայի բնակարանը, այլեւս ոչ թէ գործիչ - ներ ընդունելու, այլ միայն չաղակրա - տելու համար քիչ մը: Ու Ֆլերթ:

Լէնին փեթերսպուրկէն կը հեռանայ միայն մասնակցելու համար Սթոք - հոլմի համագումարին: Լիլա եւս կը հետեւի իրեն, « աւելի ազատ ժամեր գտնելու յոյսով»: Բայց չուտով յու - սահար կ'ըլլայ: Առաջին տեսակցու - թիւնը ճաշարանի մը մէջ, ուր սպա - սարկութիւնը մեքենական էր: Լիլա կը ծիծաղի Լէնինի երկու Կովկասցի ընկերներուն վրայ, որոնք կ'ուզէին սանտուիչ ուտել, բայց քանի կը կո - խէին մեքենային վրայ, կարկանդակ կ'իյնար: Կովկասցիներէն մէկը Սթա - լինն էր, որ կը խնդրէ Լէնինէն թէ ի՞նչպէս պէտք է ընել որ « քաղքենի մեքենան» իրենց սանտուիչ տայ: Լի - պա կը դիտէ իր չուրջը, Լէնին տար - ուած է համագումարին վիճարանու - թիւններով: Հազիւ քիչ մը ժամանակ կ'ունենայ միասին թիավարելու ծո - վուն վրայ, ծովային հովուերգու - թեան պահ մը ապրելով: Սակայն կի - նը կին է միշտ, քէն կ'ընէ Լէնինի դէմ, որ ուրիշ ապրում չունի, բայց միայն իր յեղափոխութեան երազը: Վէճ մը նախ, — ծովու այդ պտոյտը իրենց կը յիշեցնէ կնուտ Համսունը:

— Գաղջին Համսո՞ւնը:

— Ո՛չ, վիքթորիային Համսունը:

— Նոյն լեզուն կը խօսինք, բայց մեր ուղեղները տարբեր են:

Արդարեւ, Լէնին ուրիշ հետաքրք - րական բան չէր գտներ Համսունի մօտ, եթէ ոչ անգործի մը անօթու - թեան հոգեբանական եւ բնախօսական տառապանքներուն վարպետ նկարա - գրութիւնը, մինչ Լիլա կը պնդէր թէ գաղջը Համսունի ամէնէն տկար գոր - ծքն է, ու կը հետաքրքրուէր միայն վիքթորիայով, որ սերոյ պատմու - թիւն է:

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԳԵՂԷՆ

Այսօր, իրիկնային պահուն, երբ պեղէն դուրս՝ դիմացի սարահարթնե - րուն վրայ պոյտ կը կատարէի, վա - րը, դաշտահովտին մէկ աղուոր աղ - բիւրին մօտիկը տեսայ, որ մէկ հա - տիկ մնակ մը կար: Տուն մը սպիտակ, իր շրջակայ քանի մը ցորենի ու գա - րիի արտերով, նաեւ այգի - պարտէզ - ներով: Բնութեան մաքուր ու անդորը անկիւնի այդ տունը երեւցաւ ինծի ա - մէնէն նախանձելի բանը բովանդակ աշխարհի մէջ:

Ծուխը՝ բուխերիկէն վեր կ'ելլէր ծանր, ծանր գալարումներով, կապու - ւակ կծիկներով, անուշ հանդոյցնե - րով: Մարագին բոլորտիքը՝ մատղաշ բարտիներ, իրենց մէջքն ու սիրուն գլուխները կը շարժէին, կարծես կը պարէին երիտասարդ աղջկան մը պէս: Աքլորը, երբեմն, երբեմն, երկար ու հնչեղ ձայնով կը կանչէր: Այդ ձայ - նը կ'երթար ու կը զարնուէր դիմացի բլուրներուն, հեռաւոր լեռներու կա - տարներուն: Հաւերը կը կակաչային զմրուխտ մարգագետնին վրայ, գա - լար սէգերուն մէջտեղ: Շուն մը միշտ կը հալչէր թռչունի մը եաեւէն: Մանչ մը, աղբիւրին քովիկը նստած կը խա - դար հողին ու քարին հետ: Տանտէրը առոյգ ու ժիր երիտասարդ մը՝ կամ կը կամնէր, իսկ տանտիկինը, փոք - րիկ երեխան գիրկն առած՝ կ'երթար պարտէզ, հասուն խաղողի այգինե - րէն եւ խոզան արտերու թումբերէն անցնելով: Երբոր մայրը՝ հետուն նստած իր մանչին ձայն կուտար, Ա՛ր...մէ՛...ն.. կանչելով, եւ՝ կամ մշակը, կամը կը կեցնէր պահ մը, ու, ցորենի թեղը հոսելով հովին կուտար, այդ պահուն, իմ սրտէս տարօրինակ բան մը կ'անցնէր, խաղողի յոյնհոս - ան ողկոյզներուն նման ճմլելով իմ ամբողջ հոգիս, իմ ամբողջ կեանքս: Այդ պահուն, կարծես, իմ սրտէս ա - րիւնի պէս տաք ու կարմիր բան մը կը հոսէր, դիս այրելով, մոխիրի վերա - ծելով..

Կ'ուզէի, ա՛խ, ի՛նչպէս կ'ուզէի, որ այդ պահուն, նորէն ութ տարեկան մանչ մը ըլլայի, գեղս, ի՛մ գեղս վե - րադառնայի, մեր այգիին ու պարէ - զին, մեր ճերմակ ու բարձր դրան դի - մաց՝ մեր կալը կամնէի: Հոն ըլլային նաեւ մեր գիւղացիները, մեր տնեցի - ները: Հոն ըլլային ե՛ւ հայրս, ե՛ւ մայրս, ե՛ւ եղբայրս: Աղջիկները գե - ղամարմին, արքենի: Հոն, ես կա՛մ կամնէի նորէն, եղբայրս դէպ չարէր, հայրս, միշտ գլանիկը բերանը, ցորե - նի թեղերը հովին տար, մայրս եւ մեր հարսները, հարսներուս հետ ցորեն մաղէին: Եւ, ես, կամին վրայ, շող արեւուն տակ ծարաւնայի՛, մայրս, ինծի կաս-կարմիր փարչով ջուր տար, եւ «կամնէ՛, աղէկ կամնէ՛, գա՛ռս», ըսէր ինձ, ու համբուրէր զիս, մեր հայրենի դաշտերու արեգակին համն ու բուրմունքը բերնին:

×

Ի՛նչ լաւ է առողջ մարմին ունենալ: Այսօր, այլեւս մարմնական վիճակս հրաշալի է: Ունիմ անսահման ուժեղու - թիւն: Ատոր պատճառը՝ գեղին պաղորակ ու անուշ ջուրն է: Նաեւ՝ օդն է անկասկած: Օրը, հինգ, վեց անգամ կը ճաչեմ: Թէեւ քան չեմ բա - ներ, նորէն կ'ուզեմ միշտ ուտել: Ա - խորժակս զարմանալի բաց է:

Իսկէնտէրը (Աղէքսանդր) Արամո - յէն 25—30 վայրկեան ոտքով հեռու ալէվի սիրուն գիւղը կ'աշխատի իր - եւ որմնադիրը: Ես տեսայ այդ գեղը՝ մեծ լեռնահովիտի մը բարձունքին վրայ, հրաշալի տեսարաններով, այ - գիներով, պարտէզներով: Գեղին ա - նունն է Խծբէ: Ես տեսայ անոր տու - ները, եւ առաջին անգամ կարծեցի թէ անիկա եւրոպական փոքրիկ ու սիրուն ամարանոց մըն է: Կամ, այս գեղը՝ հայկական է, յետոյ ըսի: Բայց անի - կա ո՛չ հայկական է, եւ ոչ ալ եւրո - պական: Անիկա ալէվի գեղ մըն է: Ալէվիները կրնա՞ն այսպիսի տուներ կառուցանել: Անկարելի է: Գեղը ամ - րողջ քարաշէն է, եւ շինուած է հիա - նալի ճարտարութեամբ մը, հայկա - կան հին ու անմոռանալի ճարտարա - պետութեան ոճովն ու ձեւերով: Յեգեք միմիայն անոր պատուհան - րուն, դռներուն, երդիքներուն, ա - պիտի համոզուիք, որ անոնք հայկա - կան արուեստ միայն կը բուրեն: Ա - պէս է: Ոչ միայն Խծբէ, այլ եւ Ա - սարիոյ, Վերին եւ Ստորին Ասորե - բոլոր հին ու նոր գեղերը, վանքե - կի օծատուները (հայ թէ իսլամ) կ - ուղղուած են հայ վարպետներու ձե - ռով: Հայը այսպէս է: Անկիա տա - ղանդ կատուցեր է իր դէմը, չ - զարմանալի գեղեցկութեամբ մը: Բայց զայն չէ կրցեր պահել: Եւ, ա - րուեստ չէ կրցեր պահել: Եւ, ա - գացեր է օտարին գեղն ու քաղաք - խատեր չարունակ: Մենք, մարդ - լեալքի, բաղուկի մեծագին արժէք - ենք ունեցեր եւ ունինք տակաւին: Բայց մեր այդ առաւելութիւնները մենք չատ քիչ անգամ կրցեր ենք պա - հել: Կարեւորը ունենալը չէ: կար - ւորագոյնը պահել գիտնալն է:

Իսկէնտէրը, այսօր, ինծի բերիք է երկու օրէ անարատ մեղր: Ջան լա - ցուցեր եմ հոգէ ամանի մը՝ մեծ կարասի մը մէջ, եւ ամէն օր կ'ուտ - անկէ: Անոր հետ խառներ եմ նաեւ գեղի անարատ, թարմ կարագ: Կ - տեմ այդ մեղրը ամէն օր, եւ անոր բոլորը պիտ խենթ կ'ընէ: Իմ հոգիս քէ - կ'անուշցնէ, եւ քէ ալ կը դառնայ Վասնզի, անիկա ինծի կուտայ հա - բնական չատ քաղցր բաներ, որոնք - պին կարօտներ:

Իսկէնտէրը, այսօր, ինծի 100 տր - րամ ծխախոտ ընդունեց: Օ՛, աղուո - ուած եմ վերջապէս քաղաքի ախտ - կեղծուած, խոտահամ եւ փայտաղ - գիանիկներէն:

Ահա, ժամը 6: Ժամուն կոչնակը զար - նեն: Այս կոչնակն ալ ճիշդ հա - րևնի գիւղիս կոչնակին նման է: Ի - սը, կիներ, աղջիկներ դարձի կալի աշխատանքներուն չմանախի - ցան: Շաբաթ օրէ: Պատուհանէս դիտ - ցի, որ անոնք առտուընէ մինչեւ իրի - կուն լուացք ըրին աղբիւրին մէջ: Ջուր կրեցին տուն: Վաղը կիրակի է, պիտի չաշխատին: Մեղք է: Առտու - ժամուն կոչնակը արեւածագին նո - հնչեց եւ գիս անկողնէս փութով հանեց: Ժամը բնակարանիս կից Լուեցի 11—12 տարեկան տղոց կիթ - ցական երգեցողութեան ձայները - րոնք չատ քաղցր են:

Երբ ժամէն ներս մտայ, տեսայ որ գետինը ամբողջ մաքուր փոխ - ծածկուած է: Պատերուն վրայ այ - այն սուրբի ոչ մէկ պատկեր: Որով - պարը է: Բայց այդ պարզութեան մէջ, անիկա վեհ ու խորհրդաւոր է: Զորս աշտանակներ՝ որոնց վրայ փո - րիկ մեղրամոմեր կը պլպլան: Ա - է: Զայնաւոր ողոցմէ չատեր բար - կայ են, վանդի հովիւ են, ոչխար - նախիր արածելու են գացեր արօտ - ը: Միայն հինգ մանչեր կան ժո - վուրուն, կայտառ եւ անուշիկ դէ - քերով: Անոնց մէկը սարկաւագ, մ - սը գպրապետ, եւ միւս երեքն ալ գ - պիր են եղեր ու կ'երգեն այդ - խանդավառօրէն: Այս գեղի եկեղե - ի երգեցողութիւնները կ'երգ - այնպէս, ինչպէս առաջ, 1915ի ա - ները, ինչպէս Ներսէս Շնորհալի - եւ Նարեկացիներու օրերուն: Ա - գեղացի քահանան, իր ամենայն պ - զութեամբ, բնաւորութեամբ, ն - ու կացով, եւ հազուստ կապուտ - Ահա՛, գեղացի ժամուորը ժամուր

Դարձեալ պարտուեցաւ, — մարտա - կան խումբերը աւազակախումբեր են, կ'ըսէին իրեն: Ցետոյ գնաց Շթութ - կարտ, ուր գտած միակ յաջողութի - նը այն եղաւ որ Միջազգային Բիւրոյի ներկայացուցիչ նշանակուեցաւ, բայց Շթութկարտի համագումարն ալ դա - տապարտեց զինք՝ յայտարարելով որ «սեփականատիրակիչները» (ակնարկու - թիւն բոլշեւիկ մարտական խումբե - րուն) չեն կրնար անդամ ճանչցուիլ ընկերվարութեան: Հետզհետէ կը խո - րանար անդունդը Լէնինի եւ Բ. Մի - ջազգայինի հետեւորդներուն միջեւ: Ցուսահատ կը վերադառնայ Ռուսիա, ուր ցարը լաւագոյնս կ'օգտուէր յա - ղափոխականներու ներքին վէճերէն, որոնք անդամալուծած էին ամէն չար - ժում:

Լէնին այլեւս աւելորդ կը համարի մնալ Ռուսիոյ մէջ: Ետրատակուած՝ կ'որոշէ հեռանալ, ու կ'անցնի Ֆին - լանտա: Երկու դիւով դիւղացիներ յանձն կ'առնեն սահմանէն անցընել զինք,— քիչ մնաց ծովամոյն մեռնէր Ֆինլանտական կղզիի մը վրայ:

Զինք կը գտնենք, դարձեալ, Ժընեւի ու Փարիզի մէջ:

Սերոյ դէմը այլեւս երբեք պիտի չյաճախէ՞ իր հոգին:

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ՍՏԱՄՊՈՒԼԻ ՆԵՐՔԻՆԻՆ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY
Trans : J. M.

Գրեց՝ ՏԷՆՆԻՍ ՀՈՒԻԹԼԻ
Թարգմ. Ժ. Մ.

Երեք չաբաթներ եւս անցան: Ան - յաջողութիւնը վհատեցուց զինքը եւ փճացուց իր կենսուրախ տրամադրու - թիւնները: Սկսաւ խորհիլ թէ բոլորո - վին պարապ տեղն էր որ դրամ կը ըս - տանար Սըր Ձորճէն՝ ամէն չաբթու՝ պարզապէս Պոլսոյ փողոցները չափե - լու համար եւ առանց ոեւէ լուրջ ար - դիւնք մը ձեռք բերելու: Եթէ Տայա - նան նախատած չըլլար զինքը, չատոնց պիտի փորձուէր հրաժարիլ այդ պաշ - ւաօճէն, խոստովանելով իր ձախողու - մը: Եւ ահա այդ նեղսիրտ տպաւորու - թեան տակն էր որ դրիչը ձեռք առաւ խմբագրելու համար իր արդէն իսկ յապաղած երրորդ տեղեկագիրը:

Երեք չաբթուան ընթացքում աչ - խատանքէ մը վերջն ալ, Սուլիման իր ուսւս բարեկամներէն լսած երեւու - թեապէս անհիմն տեղեկութիւններուն վրայ աւելցնելիք նորութիւն մը չու - նէր, բացի այն յայտնութենէն, զոր կէս-Իտալացի, կէս-Հրեայ դիմովը ը - րած էր իրեն: Կրցեր էր հաստատել թէ սակարանի դիմերը կ'իյնային ա - միսներէ ի վեր, բայց անշուշտ սեղա - նաւորը ծանօթ պիտի ըլլար այդ իրո - ղութեան: Գալով այն հարցին թէ Պոլ - սոյ Հրեաները գործի վրայ էին ու գաղտնի միջոցներով դրամ դուրս կը հանէին երկրէն, Սուլիման որեւէ հնա - րաւորութիւն չունէր, ստուգելու հա - մար այդ պարագան:

Երբ նամակը կը փակէր, միտքէն անցուց թէ աւելի քան երբեք անկա - րող էր մատնանշելու պատճառը կամ նպատակը այն «փոփոխութեան» ո - րուն մասին ղրոյցներ չըլլան կ'ընէին եւ որուն գաղտնիքը երեւան հանելու համար էր որ Պոլիս եկած էր ինք:

Համաձայն Սըր Ձորճի հրահանգ - ներուն, պահարանը գավասի մը հետ ղրկեց ելլեն Տընքէրնին՝ սեղանաւո - րին եղբօրը, որ Պէպէք կը քնակէր:

Բայց մեծ եղաւ իր զարմանքը երբ յաջորդ օրը անոր պատասխանը ստա - ցաւ Տայանայէն:

ԳԼՈՒԽ 9

ԹՈՒԼԲԵՐԱՆ ՈՒՍՄԱՆՈՂԸ

— Սաացայ նամակդ, հայրիկս տա - կաւին Աթէնք է. ես Պոլիս եկայ զար - մուհիս՝ Ըրսիլային քով մնալու հա - մար: Հայրիկը երկու նամակներ ստա - ցած է արդէն. ըսաւ որ յաջորդները ես կարդամ ու իմ անձնական նամակ - ներուս միջոցաւ իրեն հաղորդեմ ա - նոնց ամփոփումը: Եթէ իրարու հան - դիպինք, լաւ կ'ըլլայ որ այնպէս մը ձեւացնես թէ իրար չենք ճանչնար: Ոչ մէկ կերպով հետաձայն չընես այս - տեղ. վաղը ժամը 4.30ին ինծի սպասէ Հաճի Պէքիրին առջեւ, Բերա Շիտակ Ճամբուն վրայ:

Ց. Գ.— Ի հարկէ այս երկտողը կը փճացնես:

Յառն զգացումով անգամ մը եւս կարդաց այդ նամակը: Զարմանքին յաջորդեց ուրախութիւն մը որուն ա - ւելի կուտար Տայանային ներկայու - թիւնը Պոլսոյ մէջ: Չէր կրցած ներել անոր եպերելի վարմունքը զբօսանա - ւուն վրայ: Երկար ժամանակ անցած ըլլալով բարկութիւնը իջած էր. բայց եւ այնպէս կարճատեւ եղաւ այդ ու - րախութիւնը:

Լաւ մը մտածելէ վերջ, ստիպուե - ցաւ ընդունիլ որ եթէ Տայանան այդ աստիճան վստահութիւն ներշնչած էր իր հօրը, ուրեմն պարապ գլուխով աղջիկ մը չէր. այդ «չետ գրութեանն» ալ իմաստալից էր, խորհեցաւ Սուլ - ման ու խնդաց:

Ի՞նչ պատճառով անհրաժեշտ նկա - տեր էր յիշեցնել թէ նամակը պէտք է փճացուէր: Բանի որ խնդիրը գաղտ - նի ձեռնարկի մը մասին էր, բնականա - բար յիմարութիւն պիտի ըլլար պա - հել զայն: Տայանան գիտնալու էր թէ այդ տեսակ գործերու մէջ սովորու - թիւնը կը պահանջէր որ նամակները անմիջապէս անհետանան: Ակնարեւ

Սակայն Լէնին հոգի չունէր սերոյ պատմութիւններով զբաղելու, դէմ - այդ օրերուն: Արդարեւ, Լէնին ծանր պարտութիւն մը կրեց համագումա - րին մէջ, որու օրակարգին վրայ կար ոչ միայն կուսակցութեան միասնա - կանութեան հարցը, այլեւ մարտական խումբերու կազմութեան խնդիրը: Ընդդիմադիրները «աւազակախումբ» կ'անուանէին մարտական խումբերը, որոնք ոչ միայն գործիքներ էին ահա - բեկում կատարելու, այլեւ հարուստ - ները «թեթեւցնելու»:

Լիլա, կատղած որ Լէնին սերոյ մասին չի խօսիր ազատ բնութեան մէջ, կը ձգէ Սթոքհոլմը առանց լուր տալու Լէնինի եւ կը վերադառնայ Ռուսիա:

Լէնին եւս, իր կարգին, կը վերա - դառնայ Ռուսիա, կ'ապաստանի Ֆին - լանտական դիւղ մը, ուրկէ կը փորձէ դեկավարել մարտական խումբերը: 1907ին կը մեկնի արտասահման, մաս - նակցելու Լոնտոնի համագումարին, որ տեղի ունեցաւ փոքրիկ եկեղեցիի մը մէջ, ուր, խորանին առջեւ կանգ - նած, դողդոջուն ձեռքերով ու բոլո - րովին ժժգոյն՝ Լէնին կ'աշխատէր պաշտպանել մարտական խումբերու կազմութեան իրաւունքը յանուն Մարքսի, Թոլսթոյի եւ Կլաուսէվիցի:

Դարձեալ պարտուեցաւ, — մարտա - կան խումբերը աւազակախումբեր են, կ'ըսէին իրեն: Ցետոյ գնաց Շթութ - կարտ, ուր գտած միակ յաջողութի - նը այն եղաւ որ Միջազգային Բիւրոյի ներկայացուցիչ նշանակուեցաւ, բայց Շթութկարտի համագումարն ալ դա - տապարտեց զինք՝ յայտարարելով որ «սեփականատիրակիչները» (ակնարկու - թիւն բոլշեւիկ մարտական խումբե - րուն) չեն կրնար անդամ ճանչցուիլ ընկերվարութեան: Հետզհետէ կը խո - րանար անդունդը Լէնինի եւ Բ. Մի - ջազգայինի հետեւորդներուն միջեւ: Ցուսահատ կը վերադառնայ Ռուսիա, ուր ցարը լաւագոյնս կ'օգտուէր յա - ղափոխականներու ներքին վէճերէն, որոնք անդամալուծած էին ամէն չար - ժում:

Լէնին այլեւս աւելորդ կը համարի մնալ Ռուսիոյ մէջ: Ետրատակուած՝ կ'որոշէ հեռանալ, ու կ'անցնի Ֆին - լանտա: Երկու դիւով դիւղացիներ յանձն կ'առնեն սահմանէն անցընել զինք,— քիչ մնաց ծովամոյն մեռնէր Ֆինլանտական կղզիի մը վրայ:

Զինք կը գտնենք, դարձեալ, Ժընեւի ու Փարիզի մէջ:

Սերոյ դէմը այլեւս երբեք պիտի չյաճախէ՞ իր հոգին:

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

(Շար.)

ՀՈՂԸ ՓԱՅԹԻ ԵՒ ՎԱՂԸ ԳԱԼԻՍ

Ա

Ամառուան տօթ ցերեկ մը, երբ ամէն կողմ լռութիւն կը տիրէր, ես նստած էի պարտէզիս մէջ, ու կը կարդայի։ Յանկարծ ինծի մօտ եկաւ հարեւանս՝ Ստեփան Գրիգորեան, որ ինծմէ տասը տարի աւելի մեծ էր։ Ան ալ գրագէտ էր, ու ես կը սիրէի զինք։

— Ներողութիւն, հարեւան (ըսաւ ան ինծի), որ քեզ տաքուան մէջ կը նեղեմ։ Ես ալ գիտեմ, որ ամառուան տօթերուն հանգիստ կ՚ուզես, բայց ի՞նչ ընեմ, որ ստիպուած եմ քեզ նեղել։ Ես ալ գրագէտ եմ, ինչպէս գիտես, ու ինչ որ գրեմ, կ՚ուզեմ, որ նախ քեզի կարդաս։

Ես ալ գրագէտ եմ, ինչպէս գիտես, ու ինչ որ գրեմ, կ՚ուզեմ, որ նախ քեզի կարդաս

քած է ապստամբ զօրքին ճակատը, կուսակալախարայի մէջ (Մատրախճակատ)։ Իսկ ազգայնական հրամանատարութիւնը կը ծանուցանէ թէ յաջողապահները մօտեցած են Ծովէզերքին Թարրակոնայի շրջանին մէջ (Միջերկրական)։

*** Ֆրանսա հասած վախստականներէն մէկուն վրայ գտնուեցան դէպ մը արժէթուղթեր, 8.000.000 ֆրանք անուանական արժէքով։ Ամէն օր նոր վախստականներ կը հասնին։ Ասոնց պատմութեան համաձայն, 15 հոգի լեռներէն անցած ատեն, անզուգներէ վար ինկած եւ ջախջախուած են կամ ձիւնին մէջ սառած։ Երկու հազար քաղաքացի վախստականներ տեղաւորուեցան զանազան հաստատութեանց մէջ։

Կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք առաւ Վերին Պիրէնեաններու շրջանին մէջ, ի նախատեսութիւն նոր խուժումներու։

Օտար մասնագէտներ այլեւս մօտալուտ կը համարին հանրապետական բանակին վերջնական պարտութիւնը։ Փախստական սպաները կ'ըսեն թէ իրենց պարտութիւնը հետեւանք է գնդացիրի եւ թնդանօթի պակասին։

Կ'ըսուի թէ Սպանիոյ կառավարութիւնը ետ պիտի պահանջէ փախստական պինուորները։

Որո՞ւ դէմ ուղղուած է Իտալիոյ պատերազմը

Մուսոլինիի վերջին ճառը, որ այնքան ուժգնօրէն կը փառաբանէր Իտալիոյ զինուորական պատրաստութիւնները, կը շարունակէ զրաղեցնել միջազգային մամուլը։ Իտալական թերթերն ալ ուշագրաւ մեկնութիւններ կը հրատարակեն անոր մասին։

Պ. Կայտա, որ Մուսոլինիի թարգմանը կը համարուի, իր հերթական յօդուածին մէջ կ'ազդարարէ («Ճորնալէ տ'Իտալիա»)։

— « Ապագայ պատերազմը, երբ որ գայ, պիտի ըլլայ իտալական եւ ֆաշական պատերազմ մը։ Որո՞ւ դէմ սպառազինուած եւ պատրաստուած է Իտալիոյ հակայական ուժը։ Այս հարցումը կ'ուղղեն այսօր կարգ մը թերթեր, Ալպեաններէն անդին։ Իտալիոյ սպառազէն ուժերը չեն ձգտիր գերակայութեան որ եւ է երազի կամ ուղղուած չեն ուրիշ ազգերու օրինաւոր շահերուն դէմ, այլ սահմանուած են պաշտպանելու այն բոլոր անձեռնմխելի իրաւունքները որ ստեղծուած են զոհողութեամբ եւ յեղափոխութեամբ, իրաւունքներ կարգուսարքի, հողերու եւ անոնց ստեղծագործ քաղաքակրթութեան, պատուոյ եւ հաւասարութեան։ Առաջնորդին ճառը ռազմատենչ հռչակուեցաւ կարգ մը ֆրանսական թերթերու կողմէ։ Ճառը ռազմական չէ։ Ան ազգարարութիւն մըն է։ Ազգարարութիւն մը Եւրոպայի բոլոր այն յղփացածներուն որոնք ժողովուրդներու եւ նախարարական նախասենեակներու մէջ կ'ներողեն թէ իրենց ուզածը կրնան ընել ֆաշականութեան դէմ, որ կը նշանակէ Իտալիա։ Ան ազգարարութիւն մըն է հին եւ մեռած քաղաքականութեան մը որ կ'ուզէ երկրորդական պետութեանց կարգը դասել Իտալիան։ Իրենց հաճելի ըլլայ թէ ոչ, Իտալիա կը պահանջէ եւ կը պաշտպանէ ամէնամեծ պետութիւններէն մէկին ըլլալու իրաւունքը, կը պահանջէ մասնակցիլ այն վճիռներուն որ կը հռչակուին աշխարհի մէջ, ինչպէս եւ չհաշերու դասաւորման »։

Ուրիշ հատուածի մը մէջ, Կայտա կը դրէ թէ ֆաշական ապագայ պատերազմին բանաձեւը պիտի ըլլայ արագութիւն եւ անողոքութիւն։

Թորինոյի «Կածէթթա տէլ Փոփոլօ» թերթը աւելի քան խօսելով, կ'ազդարարէ Անգլիոյ ընդդիմադիր երեսփոխաններուն թէ Իտալիա կը հետեւի իրենց հակաֆաշական քաղաքականութեան։ Եւ կը շարունակէ ·

— « Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի մէջ արձակուած լուսանքները կ'ապացուցանեն թէ կան մարդիկ որ պատերազմ կ'ուզեն ֆաշականութեան դէմ։ Շատ լաւ։ Ֆաշականութիւնը Առաջնորդին միջոցաւ ազգարարեց թէ պատրաստ է պաշտպանելու ինքզինքը եւ թէ յարձակողականը լաւագոյն պաշտպանողականն է»։

Նորանոր խստութիւններ Աւստրիոյ մէջ

Վիէննայէն կը հեռագրեն թէ կասկածելի տարրերու ձերբակալութիւնները կը շարունակուին։ Ականջի հռչակաւոր մասնագէտը, փրոֆ. Նիւման, ազատ արձակուեցաւ։

Հակահրէական սահմանափակումները յառաջ կը տարուին ամէն ուղղութեամբ։ Այսուհետեւ արաբական փաստաբաններ պիտի չկրնան Հրեաներու դատեր ստանձնել քրէական յանցանքներու պարագային։ Նոյն փաստաբանները կրնան Հրեաներու փոխանորդ ներկայանալ այն քաղաքային դատերուն մէջ որ կը քննուին արդէն, եւ այն պարագային երբ հրեայ փաստաբան չի ճարուիր։

Աւստրիոյ նորակազմ նահանգային վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ մի քանի ջոցներ ձեռք առած է, Հրեաները հեռացնելու համար ակադեմական բարձր պաշտօններէ։ Հրեաներէն նոր ուսանողներ պիտի չարձանագրուին համալսարանական շրջանին համար։ Այսուհետեւ միայն որոշ համեմատութեամբ հրեայ ուսանողներ պիտի առնուին։

Տնտեսական պատճառներով, առայժմ կարելի պիտի չըլլայ եղած դասագիրքերուն տեղ դործածել նայի (հիթլէրական) ոգիով ներշնչուած գիրքեր։ Կրթական նախարարութիւնը յանձնարարեց որ ուսուցիչները բերանացի ուսուցանեն ազգային - ընկերվարական վարդապետութիւնը։

Գրաքննութիւն հաստատուած է նամակներու վրայ, մանաւորապէս դրամական մաքսանենգութիւնը արդիլելու համար։

Կառավարութեան կարգադրութեամբ, անոնք որ Աւստրիայէն կը մեկնին, կրնան միասին առնել մինչեւ 30 չիլին կամ 13.33 մարք, ինչպէս եւ 20 մարք արժոյութեամբ օտար դրամ։ Այս կանոնէն ազատ են անոնք որ Գերմանիա կ'երթան։

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏՂՂՈՎ

ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒՄԸ ՀԱՅԵՐ։— « Կոէնկուտո» չաթթաթերթը, որ ոստիկանական նախկին վերատեսուչ Քիափի օրկանը կը համարուի, իր վերջին թիւին մէջ (1 ապրիլ), ծանուցանելով չարք մը չարագործ օտարականներու ձերբակալութիւնը, կը յիշէ նաեւ քանի մը Հայեր։— «Մարտ 26ին Մարսէյլի Ապահովութեան Տեսչութիւնը ձերբակալեց գոհարեղէններու գող մը, Հայ, Մի նասեան Վորկէնեան?։— Դարձեալ Մարսէյլի մէջ ձերբակալուած են չորս հոգի, որոնք խումբ մը կազմած էին գողցուած արժէթուղթեր գանձելու համար։ Կալանաւորներէն երկուքը Հայեր են, Աբսէն Մալէաքեան? եւ Խաչիկ Մելքոնեան։

ԳՈՐԾԱԶՐԿՈՒԹԵԱՆ չաթթական տեղեկագրին համաձայն, մարտ 20ին նպաստընկալ գործազուրկներու թիւն էր 401.056, որոնց 287.997ը այր, 113.059ը կին, ինչ որ 3201 հոգիի նուազում մը կը ցուցնէ նախորդ չաթթուան վրայ։ Անցեալ տարի միեւնոյն ժամանակաշրջանին գործազուրկներու թիւն էր 388.920, ուրեմն այս տարի աւելցած են 12.136 նպաստընկալներ։ Ամբողջ Ակնի շրջանին մէջ նպաստընկալ գործազուրկներու թիւն է 202.877։

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ձախակողմեան թեւը (Մառսօ Փիվէռ եան։) նորէն խախտած ըլլալով կուսակցական կարգապահութիւնը, վարչական խորհուրդը որոշեց խնդիրը յանձնել դատական յանձնաժողովին։ Մարսօ Փիվէռ կ'ամբաստանուի թէ դեր կատարած է մեռազդարձական հաստատութեանց գործադուլին մէջ, անհաստակով կուսակցութեան հրահանգներուն, ինչպէս եւ քննադատելով Լէոն Պլումի կառավարութիւնը։

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻՆ հասած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ ձերբակալուած է Քիւվի շրջանին քաղաքապահ զօրքի վարիչը, Կոլոսով, իբրեւ գեղծարար։ Ուրիշ քանի մը պաշտօնատարներ ալ ձերբակալուած են։

ՀԻԹԼԷՐ նոր ճառ մը խօսելով Շթութկարտի մէջ, յայտարարեց.— « Ես գիտեմ որ Ապրիլ 10ին աշխարհի ամէնէն հարուստ մարդը պիտի ըլլամ, պիտի տիրանամ աշխարհի ամէնէն թանկագին հարստութեան,— ամբողջ ժողովուրդի մը »։

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Ը. Դ. ՊՐՈՊԱԿԱՆՏԻ Ցանձնախումբի ժողովը երկուշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, ծանօթ հաւաքատեղին։

«Կ ԽՍԱՉԻ ՕՐ»Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

Խսի Լէ Մուլինոյի Ֆ. Կ. Խաչի Մասնաճիւղին կողմէ

3 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, 2 Ռիւ տը լա Տէֆոնս, կը նուագէ Թառիստ ԳԱՐԵԳԻՆ։ Երգ., արտասանութիւն եւայլն։

ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. ՍԵՐԺ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Մուտք 5 ֆր., փոքրիկներու 2 ֆրանք

×

Ֆ. Կ. Խաչի Շավիլի Մասնաճիւղին կողմէ, 3 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, մանկտալարտէզի սրահին մէջ։

ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. Լ. ՋՈՐՄԻՒՍԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին։

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ Նուպար Գէորգեան, վերջերս Փարիզ եկած՝ փէյթայէն կամ Ռումանիայէն(?), Հունգարացի կնոջը հետ։

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ

Կը տօնուի նախաձեռնութեամբ Փարիզի Վասպուրականի Հայրենակցական Միութեան, 8 Մայիս կիրակի կէսօրէ վերջ։ Կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ թուական։

"ՎԷ Մ„

Լոյս տեսաւ « Վէմ »ի Թիւ Իւ. հետեւեալ բովանդակութեամբ.—

Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ՝ «Փետրուար 18ից յետոյ», Ռ. ԲԵՐԲԵՐԵԱՆ՝ «Պատրանքների չրջանից », Վ. ՄԻՆԱՍՈՐԵԱՆ՝ « Արհաւիրքի օրեր», ՏՈՒՔ. Վ. ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ՝ «Ճուչատեարէս», Ա. ԱԲԵՂԵԱՆ՝ « Միջազգային դաշնագիրները Հայաստանի մասին», ՀՄ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ՝ «Դէպքերը Վասպուրականում » , «Հայկական բանակցութիւնները», ԿԵԱՆՔ ԵՒ ՄԵՇԱԿՈՑԹ. ԳԻՐՔ ԵՒ ՄԱՄՈՒԼ, ԴՐԱՄՕՍԱԿԱՆ։ Ս. ԱՐԱՄԵԱՆ, Ա. ՊԱՐՏԻԶԵԱՆԻ «Հայ եկեղեցւոյ տագնապը», ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ, Գ. ՄԻՒՐԱՐԵԱՆ՝ «Պրպտիչ հայ զաղութը» ։

Կը խնդրուի բաժանորդներէն վճարեցնել բաժնեգիրներուն տուաքումը։

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ.— Ֆրանսա եւ Սուրիա տարեկան 60 ֆրանք. Ամերիկա, Բրիտ. Կայսրութիւն եւ Եգիպտոս 4 տոլար, մնացեալ երկիրները՝ 3 տոլար ։

ՆՈՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ՝ ՆԱԽՕՐԴ ՏԱՐԻՆԵՐՈՒ ԻՐԱՒԱՆՋԻՒՐ ՎՃԱՐ ԳԻՐՔԸ 25 ֆրանք ։

Հասցէ.— 5, Vratzian, 13, Rue des Platanes, Cité Jurdins de Plessis - Robinson, (S.)։

Սկաուտական ցերեկոյթ

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ՓԱՐԻԶԻ ԵՆԹԱՇՐՋԱՆԻ ԱԿԱՄՈՒՏՆԵՐՈՒՆ ԿՈՂՄԷ

3 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը ճիշդ 2.30ին

ARTS ET METIERS*ի սրահին մէջ, 9 bis, Avenue d'Iéna, Փարիզ*

Մէթրօ Iéna, *օթօսլիւս* B, *իջնել* Place d'Iéna

Տոմսերու գին.— Ա. կարգ 7.50, Բ. կարգ 5 ֆր.։

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

ՄՈՒՐԱՏ ՌԱՖԱՅԵԼԵԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ՅԱՋՏՆԻ ԴԵՐԱՍԱՆ Պ. ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻԻ

10 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, ՊԷՇԻՔԹԱՇԼԵԱՆ սրահին մէջ, 26, Rue Troyon, մէթրօ՝ Sevres:

կը ներկայացուի՝ ՊԱՂՏԱՍԱՐ ԱՂԲԱՐ

Գեղարուեստական բաժին, կարող արուեստագէտներու կողմէ։

Մուտք 7 *եւ* 10 *ֆրանք*

ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ ՀԱՅ ԱԶԳՐԻՉՆԵՐՈՒ ԱՐՀԵՍՏԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

կիրակի, 3 Ապրիլ, երեկոեան ժամը 9ին

տիկնոջ առաւօտ

*SALLE DES INGENIEURS CIVILS*ի ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

19 Rue Blanche, Metro Trinité եւ Blanche

Մուտք 10 *ֆրանք ։*

Խսի Լէ Մուլինոյի ՍԷՕԼԷՕԶԻ «Արեւելք» վերաշինաց Հայր. Միութեան վարչութիւնը ժողովրդական խնդիրանքին վրայ վերջին անգամ ըլլալով կը ներկայացնէ հայ ժողովրդական խօսուն մեծ ֆիլմը

ՊԷՊՕ

եւ երկու ֆիլմեր JEUNESSE HEUREUSE եւ FÊTE DE LA RECOLTE 12 Ապրիլ, երեքշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին CINEMA ALHAMBRAի մէջ, Ave. Jean Jaurès, Խսի Լէ Մուլինօ։ Գաւառոյ նախագահութեամբ քաղաքապետ Քրէօնի։ Մուտք՝ 7, 5 եւ 3 ֆրանք։ Մինչեւ 12 տարեկան երախաներու 1 ֆրանք։ Տոմսերը կը ծախուին 4 եւ 25 Ռիւ տը լա Տէֆոնս, վերաշինացներու մօտ եւ ներկայացման օրը կիշէն։

Գ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԾ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԾ

44 Rue Dunkerque (ՄԷՋՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒՄ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20։

Աւտուօները ժամագրութեամբ։

ՐԱՖՖԻ

Փարիզահայերու միակ վայելուչ ճաշարանը

Տնօրինութեամբ Մ. Գ. ՄԻՐԻՇԱՆԵԱՆի

8, RUE MAUBEUGE Paris (9) *Մէթրօ* Cadetet le Peletier

Հոն պիտի գտնէք՝ արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներու ճաշուստ ճաշացուցակ մը։ Անմրցելի ժաքրութիւն եւ անթերի սպասարկութիւն, գոլսական օրի՝ եւ *շաւրիկ* ճաշարանատիրոջ անվիճելի փորձառութեամբ։ Ամէն տեսակ ճաւաքոյթներու համար կը տրամադրուի սրահ անհամեմատ մատչելի գիներով։

Ճաշեր եւ կիրակի երեկոները արեւելեան նուագ։

ՀԱՅՑԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՔՏՔ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՓՈԽԱԳՐՈՒԱԾ Է

146 Rue Lafayette (Gare du Nord)

Թէլէֆոն **Nord 84-04** (անփոփոխ)

Կ'ընդունի առէն օր ժամը 9-7, կիրակի եւ տօն օրեր ժամադրութեամբ

Alimentation "TRÉVISE"

Իր անմահական սուրճով

Café "HAREM„

ՉԱՏԿԱԿԱՆ ՉԷՕՐԷԿՆԵՐ

5 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ ԲԱՑԱՌԻԿ ԶԵՂՉ

Ստացած ենք պուլկարական ընտիր ճերմակ պանիր եւ քաշքաւալ, սուրիական դեղին եւ փէքմէզ։

ՄՆԵՏԱՐԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՒՏՐԱՐԱՆԱԿ

Tél. Taitbout 40—63

30, Rue de Trévise Paris (9) Metro Cadet

ՀԱՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՌ

Հայկական **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**

31, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Ու Միշէլ

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ ։

"ՇԻՐԱԿ„

Արեւելքի միակ իսկական օղին է։ Անզուգական, Անմրցելի, Անհարդահարելի։ Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժակ բերող, պատրաստուած զուտ չամիչի եւ ոսկի։ Հայ աւանդական սեղանին զարդ։

Bar-Restaurant

"AU BEREKET„

6 Rue Lamartine, Paris (9) Metro Cadet

Արեւելեան եւ եւրոպական հաճելի կերակուրներ։ Անարատ գինի՝ սաք ադանդերներով։ Արեւելեան նուագ ընթրեաց, շաբաթ եւ կիրակի երեկոները ժամը 7—11։ Հաճելի ժամադրավայր։

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ

Ջուտ խաղողէ քաշուած եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղի է։ ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ, ջուտ արուեստական օղիներէ աւելի ախորժելի ըլլալուն համար կ'արժէ գինիները ջուր կը խմեն եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան։ խժեցեք միայն ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ որուն անուշ բուրաստ, կազդուրիչ եւ պարարտ ժաքեր ըլլալը հաստատուած է։

Dalakupeian, 24 Rue St, Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille

ԵՂԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

ՀԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

AMERICAIN LLOYD — **48 rue de la République**

Մաքսէյլ, Tél. C.47-22 եւ C.74-51

ORIENT LLOYD — **7 rue Auber, Paris**

Tél. Opéra 67-77 67-78

Նաւային բոլոր ընկերութիւններու ներկայացուցիչ։

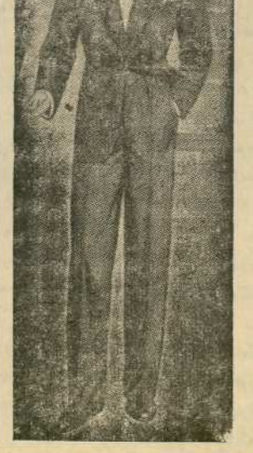
Յոմսակներ՝ ամէն տեղի համար, Հայ ճամբորդներու համար ժամանակաւոր գին։ Ընթիք Թղթակիցներ աշխարհի ամէն կողմը

ՎԱՍՏԱՀԵԼԻ ՏՈՒՆ

Tailleur de ST. BERNARD

Pour hommes et Dammes

H. GULBOLIAN

24 rue Affre կամ 8 rue Cavé, Paris

Մասնաճիւղ՝ 2 rue de la Charbonnière

Մէթրօ *La Chapelle եւ Barbès Rochechouart*

Թելեֆոն Montmartre 69—70

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Կարեւոր նեղքներ ձեռք հագուստի համար մինչեւ Զատիկ։

ՍՏԱՑԱԾ ԵՆՔ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՄԱՌՆԱՑԻՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ։

ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ,— Հագուստ (երկու փորձ) *սկսեալ 350—400 ֆր.էն։ Նուէր կը տրուի ֆանթեզիի տափատ կամ կոպի 450 ֆր.ի հագուստներու համար, 3 փորձ, նուէր կը տրուի։ Հայկուհի կիւլպօլեանի արհեստանոցին պատրաստուած, գաբէան յատուկ, արժէքաւոր վիզոց մը։ Ներկայանալ «ցատկ» կատօնով։* վերոյիշեալ նուէրներէն չեն օգտուիր միայն 20 տարեկան այն երիտասարդուհիները որոնք չեն ուզեր խօսիլ կամ չեն կրնար գալ իրենց անունները *մայրենի* լեզուով։

Բաց է կիրակի մինչեւ կէսօր

ԴԱՏԱՐԿ ՏԵՍԵՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

Le Gérant : H. STEPHAN

17, Rue Damrémont — PARIS (18e)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ	
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
5
ԱՊՐԻԼ
MARDI
5 AVRIL
1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3697

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՁԻՇԴ ԻՆԶՊԷՍ 1914ԻՆ

Վիէննայի գերմանական նախորդ դեսպանին, Ֆոն Փափէնի ֆոխադրութիւնը Ֆնկիւրի, Աւստրիոյ կցումէն անմիջապէս վերջ, կը չարունակէ զբաղեցնել միջազգային մամուլը :

Թրքական կառավարութիւնը արդէն իր հաւանութիւնը յայտնած է :

Մնաց որ, Ֆրանց Ֆոն Փափէն անծանօթ մը չէ Թուրքիոյ մէջ : Ան Ուաշինկթընի գերմանական դեսպանատան դինուորական կցորդն էր 1914 - 16ին : Իսկ 1917ին, իբրեւ զնդապետ, Նչանակուեցաւ նախագահ Թրքական Դ. զօրաբանակի սպայակոյտին (Սուրիա) :

Նոր դեսպանը ծնած է 1879ին, եւ, զանազան պաշտօններէ վերջ, 1933ին եղաւ փոխ - վարչապետ՝ Հիթլէրի օրով : Բայց իր վարպետութեան ամէն փայլուն վկայականը կը կազմէ Աւստրիոյ ձուլման պատրաստութիւնը, առանց խոր ցնցումի եւ առանց ա - րիւնահեղութեան :

Արդ, բոլոր բանգէտներու կարծիքն այն է թէ՝ Հիթլէր մասնաւոր ծրագիրներ կ'որոճայ, Էնկիւրի փոխացնելով Ֆոն Փափէնը :

Տեղական Թերթ մը մանրամասնօրէն վերլուծելով այս խըն - դիրը, հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ. —

1. Իտալեւգերման մրցակցութի՞ւն : Առ նուազն կանխահաս է խօսիլ այդ մասին, երբ Հիթլէր կը պատրաստուի Իտալիա այցելել : Բայց արդէն կ'ուրուագծուին դիրքերը : Դեռ վերջերս քաղաքական տեղեկութիւն մը կը յիշեցնէ Իտալիոյ արտաքին նախարարու - թեան մասնագէտներուն թէ Իտալիոյ Պալքաններուն եւ Արեւելքին կարեւորութեանց խաղին մէջ, Հռոմ տակաւ քարտէս մը ունի, — թեթեւս ամէնէն տակաւը, — Թուրքիան : Ֆոն Փափէնի անուանումն է այդ պարագան : Ոչ ոքի ուշադրութենէն չի վրիպիր թէ ապահովաբար խնդիրը կապ ունի Տարտանէլի հետ :

2. Ինչպէս որ 1908ին, Անգլիոյ եւ Ռուսիոյ արեւելեան մրցակցութիւնը դադրեցաւ եւ կարելի դարձաւ երկու երկիրներուն համագործակցութիւնը համաշխարհային պատերազմի ընթացքին, երբ Նիքոլա ցարը եւ Վիլհելմ կայսրը տեսակցեցան Ռեվալի մէջ, նոյնպէս այսօր, Լոնտոնի եւ Մոսկուայի գործակցութիւնը Փարիզի ճամբով՝ մեծ վտանգ մը պիտի կազմէ Գերմանիոյ համար, պատերազմի պարագային :

3. Ի՞նչ եղաւ գերմանական պաշտպանութիւնը 1914ին. — Թոյլ չտալ որ արեւմտեան պետութիւնները օգնութիւն հասցնեն ռուսական զօրքին, տէր դառնալ ամէնէն ուղղակի ճամբուն՝ Տարտանէլի : Այսօր Տարտանէլը վերազինուած է, եւ Բէմալի Թուրքիան աւելի հզօր է քան օսմանեան վաղեմի կայսրութիւնը : Կուռ՝ աղգային տեսակէտով եւ ցեղապաշտ՝ Անատոլուի մէջ, նոր Թուրքիան տեսակէտով եւ ցեղապաշտ՝ Անատոլուի մէջ, նոր Թուրքիան անդամ է երկու մեծ ճակատներու, — հիւսիսէն՝ Պալքանեան համաձայնութիւն, Եուկոսլաւիոյ, Ռումանիոյ եւ Թեթեւս օր մըն ալ Պուլկարիոյ հետ, եւ Սաատապատի դաշինքը՝ Իրանի, Աֆղանիստանի, Իրաքի եւ Թեթեւս ապագային ուրիշ արաբական երկիրներու հետ :

4. Իտալական դիւանագիտութիւնը չէ մոռցած թէ ինչպէս դադրեցաւ Անգլիոյ եւ Ռուսիոյ մէկ դարու մրցակցութիւնը : Մրցակից՝ Արեւելքի ճամբաներուն վրայ, մրցակից՝ մանաւանդ քարիւղի համար, Լոնտոն եւ Փեթրոկրատ միացան, վախնալով որ նոր մրցակից մը երեւան կուգայ Արեւելքի մէջ, — Գերմանիան : Իտալիա չէ մոռցած նաեւ թէ Պաղտատի հռչակաւոր երկաթուղին Գերմանիոյ ձեռքով եղաւ Եւրոպան : Այն առեն էր որ համագործակցութեան քարոզիչները սկսան խօսիլ «Տրանկ Նախ Օսթէն»ի մասին (դէպի Արեւելք) : Իրենց աչքին, Պոսնա - Հէրսէքի վերջնական գրաւումը, կայսեր եւ Սուլթանին բարեկամութիւնը, գերմանական քարոզութիւնը Պոլսոյ մէջ՝ կը կազմէին «Համպուրկ - Պաղտատ առանցք»ի գերմանական երազին իրականացումը : Երազ մը՝ տնտեսական, ռազմագիտական եւ կայսերական :

*5. Արդ, իտալացի մասնագէտները կը կարծեն թէ Տարտանէլը նորէն ընդհարման դուռ պիտի դառնայ, եւ, ինչպէս 1914ին, ապահովութեան գօտի մը Գերմանիոյ համար : Տարտանէլ բանալին է Անգլիոյ եւ Ռուսիոյ կարելի գործակցութեան, եւրոպական պատերազմի մը պարագային : Մինչ այս մինչ այն, Գերմանիա կ'ուզէ ամէն բան փորձել, նուազեցնելու համար Անգլիոյ յաղթանակին արժէքը, յաղթանակ մը որ հետեւանք է Մոնթգոմըրիի պայքարին

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ԼԵՀՈՒԱԿԸ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY

Թարգմ՝ ՏԻՐԱՆ ՉՈՒԽԱՃԵԼԻ

Trans : J. M. Ֆրանսերէն. Թ. Ս.

Մուրատ Էֆենտի իրիկնադէմ մտաւ Հիւսէյնի տունը, ուր գտաւ զինքը ծանօթացնելու համար Ռուսիոյ Սանկտ Փեթերսպուրկ քաղաքէն եկած իր հին բարեկամ Տիմոֆէյ Պետրովիչ Ռոմանովին հետ։ Ռուս ազնուականը ներկայացուցած էր նաեւ իր դեռատի զաւակը՝ Ալեքսանդրը, որ Մուրատի հասակակիցն էր։

Հիւսէյն ուրախութեամբ ողջունեց հիներու յիշատակները արթնցնող այս հիւրերը, որոնք ամբողջ երեկոն անցուցին հաճելի զրոյցներով։ Ռոմանովը պատմեց, որ ինք ամուսնացած է եղեր Ֆրանսուհիի մը հետ, որ մահացած է ծննդաբերութեան ատեն։ Ան ունի միայն Ալեքսանդրը, որ իր միակ զաւակն է։ Ռուս ազնուականը ըսաւ, որ ինք կ՚ուզէ Ալեքսանդրը ուղարկել Ֆրանսա, որպէսզի ան հոն ստանայ իր կրթութիւնը։

Մուրատ ալ ըսաւ, որ ինք կ՚ուզէ Ալեքսանդրը ուղարկել Ֆրանսա, որպէսզի ան հոն ստանայ իր կրթութիւնը։

Ռոմանովը հարցուց Մուրատին, թէ ինչո՞ւ ինք չ՚ուզեր ինքն ալ երթալ Ֆրանսա։

Մուրատ պատասխանեց, որ ինք կ՚ուզէ, բայց չի կրնար, որովհետեւ ինք ստրուկ է։ Ռուս ազնուականը զարմացաւ այս պատասխանին վրայ, որովհետեւ ինք չէր գիտեր, որ Թուրքիոյ մէջ ստրկութիւնը վերացուած էր 1911ին։ Ան հարցուց Մուրատին, թէ ինչպէ՞ս կրնայ ստրուկ մը ունենալ ստրուկ։ Մուրատ պատասխանեց, որ ինք ստրուկ է, որովհետեւ ինք ծնած է ստրուկ մայրէ մը։ Ան ըսաւ, որ ինք ազատ է, բայց ինք չի կրնար հեռանալ Հիւսէյնի տունէն, որովհետեւ ինք կը սիրէ Հիւսէյնի աղջիկը՝ Ֆաթմէն։

Ռոմանովը հարցուց Մուրատին, թէ ինչո՞ւ ինք չի ամուսնանար Ֆաթմէի հետ։ Մուրատ պատասխանեց, որ ինք կ՚ուզէ ամուսնանալ Ֆաթմէի հետ, բայց ինք չի կրնար, որովհետեւ Հիւսէյն չի ուզեր։ Ռոմանովը հարցուց, թէ ինչո՞ւ Հիւսէյն չի ուզեր, որ Մուրատ ամուսնանայ Ֆաթմէի հետ։ Մուրատ պատասխանեց, որ Հիւսէյն կ՚ուզէ, որ Ֆաթմէ ամուսնանայ Ալի Ռըզա պէյի հետ, որ հարուստ մարդ մըն է։ Ռուս ազնուականը հարցուց, թէ ինչո՞ւ Ֆաթմէ չի ուզեր ամուսնանալ Ալի Ռըզա պէյի հետ։ Մուրատ պատասխանեց, որ Ֆաթմէ կը սիրէ զինքը։

Ռոմանովը հարցուց, թէ ինչո՞ւ Հիւսէյն չի ուզեր, որ Ֆաթմէ ամուսնանայ Մուրատի հետ։ Մուրատ պատասխանեց, որ Հիւսէյն կ՚ուզէ, որ Ֆաթմէ ամուսնանայ Ալի Ռըզա պէյի հետ, որովհետեւ Ալի Ռըզա պէյ հարուստ է, իսկ Մուրատ աղքատ է։

Ռոմանովը հարցուց, թէ ինչո՞ւ Մուրատ աղքատ է։ Մուրատ պատասխանեց, որ ինք ստրուկ է, եւ ստրուկները աղքատ են։ Ռոմանովը հարցուց, թէ ինչո՞ւ ստրուկները աղքատ են։ Մուրատ պատասխանեց, որ ստրուկները աղքատ են, որովհետեւ ստրուկները չեն կրնար ունենալ ստրուկներ։ Ռոմանովը հարցուց, թէ ինչո՞ւ ստրուկները չեն կրնար ունենալ ստրուկներ։ Մուրատ պատասխանեց, որ ստրուկները չեն կրնար ունենալ ստրուկներ, որովհետեւ ստրուկները չեն կրնար ունենալ ստրուկներ։

ՀՈԳԻ ՓԱՅԹ ՄԵՌ ՎԱՂՈՒՑ

ՆԻԿՈՂՈՍ ՍԱՐԱՓԻՆ

Նիկոլ Ադոնցի ստեղծագործությունները կազմում են ինքնատիպ ու հետաքրքրական էջ հայ գրականության պատմության մեջ։ Ադոնցը ոչ միայն հայ գրականության մեջ, այլև ընդհանրապես համաշխարհային գրականության մեջ ամենից առաջ հոգեբան գրողն է։ Նրա հերոսները ոչ թե գործողություններ են կատարում, այլ ապրում են։ Նրանց ներաշխարհը, նրանց հոգեկան կյանքի ամենանուրբ թրթիռները, նրանց հոգեկան տագնապները, հոգեկան ամենաանկանխատեսելի շրջադարձերը, հոգեկան ամենաանսպասելի հեղաշրջումները, ահա թե ինչ է հետաքրքրում Ադոնցին։ Ադոնցի հերոսները ոչ թե գործում են, այլ մտածում, տանջվում, հոգեկան տագնապների մեջ ընկնում։ Ադոնցի հերոսները ոչ թե ապրում են, այլ հոգեկան ապրումների մեջ ընկնում։ Ադոնցի հերոսները ոչ թե ապրում են, այլ հոգեկան ապրումների մեջ ընկնում։

Ադոնցի հերոսները ոչ թե ապրում են, այլ հոգեկան ապրում

եւ Սէն - Թիւսթ իրաւունք ունէին,— մեզի պէտք են մարդիկ որ կարենան Ֆրանսան ամէն բանէ վեր դասել: Մենք կ'ուզենք հզօր Ֆրանսա մը, եւ ազատութիւն՝ հզօր հանրապետութեան մը մէջ: Այդ հանրապետական Ֆրանսային, այդ ազատութեան համար կ'ըսենք,— բաւական է: Վտանգը կը սպառնայ դուրսէն, կը սպառնայ ելմտական եւ ընկերային ճակատին վրայ: Մեզի պէտք եղածն է մարդիկ որ վայելեն հանրապետական Ֆրանսայի, ազգին վըստահութիւնը, ինչպէս կ'ըսէին Վալմիի օրերուն: Գիտնանք վերակազմել 1792ի մարդոց մտայնութիւնը »:

Պ. Շափեելէն, նախագահ երեսփ. ժողովի ամփակալար ձախակողմեան խմբակցութեան, ճառ մը խօսելով պահանջեց կազմել հանրային փրկութեան դահլիճ մը, որուն պաշտօնը պիտի ըլլայ «հսկել սահմաններուն վրայ, թնդանօթ, օդանաւ եւ մարտանաւ չունել, բայց միեւնոյն ատեն վերահաստատել ազգային կորովը, մոռցուածքեան տալով կուսակցական կռիւները »:

Անկախ արմատականներու դաշնակցութեան նախագահը, Քաթալա, նոյնպէս ճառ մը խօսելով, ազդարարեց .

— « Այլեւս անցած է խորհրդարանական վարպետութեանց ժամանակը : Ֆրանսա ա'լ չի կրնար սպասել: Այն պահուն երբ կարգ մը ազգեր կը ջանան Եւրոպայի քարտէսը վերակազմել համաձայն իրենց փառասիրութեան, Ֆրանսա պէտք է ունենայ կառավարութիւն մը որ կարենայ վերջ տալ ընկերային խռովութեանց եւ ելմտական խառնակութեան եւ լսելի ընել Ֆրանսայի ձայնը՝ արտասահմանի մէջ: Եւրոպան խաղաղութիւն կրնայ վայելել միայն այն ատեն երբ մեր երկիրը զօրաւոր ըլլայ եւ յարգանք ներշնչէ »:

Պ. Էրնէսթ Փէդէ, երեսփ. ժողովի արտաքին գործերու յանձնախումբին դեր - նախագահը, իր կարգին յայտարարեց .

— « Շուտով կազմեցէք զօրաւոր կառավարութիւն մը, որ դիտնայ վարել, որ ըլլայ վճռական, որուն միակ առաքելութիւնն ու փառասիրութիւնն ըլլայ ապահովել հանրային փրկութիւնը, եթէ ոչ մահացու վտանգի մը պիտի մատնուին հանրապետութիւնը, Ֆրանսա եւ խաղաղութիւնը »:

Ներկայիին ծովային գործերու յանձնաժողովին նախագահն ալ ճառ մը խօսելով, չէշտեց թէ «բացարձակապէս անհրաժեշտ է որ ներկայ կառավարութիւնը հեռանայ: Մահացու վտանգի մը պիտի ենթարկուինք, եթէ չարունակենք մնալ այս վիճակին մէջ: Անհրաժեշտ է ազգային կառավարութիւն մը, ազատ՝ բոլոր քաղաքական կուսակցութիւններէն »:

Զանց կ'առնենք միւս ճառերը, որոնք բոլորն ալ միեւնոյն բաները կ'ըսեն:

ՍՊԱՆԻՈՑ ԱՊՏԱՄԲՆԵՐԸ ԼԵՐԻՑԱ ՄՏԱՆ

2000 ռումբ Մատրիտի վրայ

Կառավարի կռիւներէ վերջ, Սպանիոյ ազգայնականները յաջողեցան Լէրիտա մտնել կիրակի օր, գրեթէ խզելով Քաթալոնիոյ մնացեալ մասին հաղորդակցութիւնները հանրապետական Սպանիոյ հետ: Միեւնոյն ատեն Մատրիտ ենթարկուեցաւ ուժգին ռմբակոծութեան մը, որ տեւողած չէր 1937 Նոյեմբերէն ի վեր: Երկու հազար ռումբեր տեղացին քաղաքին վրայ :

Լէրիտայի 25.000 հանրապետական զինուորները մինչեւ վերջը կռուեցան հերոսաբար, մինչ ազգայնականները կրակ կը տեղային անընդհատ, թնդանօթներով եւ օդանաւերով: Առաուն կառավարական մը վերջը ինկան քաղաքին պատմական դղեակը եւ արեւելեան կայարանը: Քաղաքը արդէն պաշարուած էր, երբ հրամայուեր գրոհ տուին: Իրիկուան ժամը 6ին ամբողջ քաղաքը ինկած էր: Ազգայնականները անմիջապէս իրենց դիրքը պարզեցին մայր եկեղեցիին վրայ: Մանաւանդ զօրախումբեր միշտ ձեռնառումբեր կը նետէին, հետեւելով հրամայուերու բացած ճամբուն: Հանրապետականները երկու տեղ օդը հանեցին երկաթեայ մեծ կամուրջ մը որ ունի 200 մեթր երկայնութիւն :

Կարելի չէ հաշուել երկու կողմերուն կրած կորուստները, որոնք չատ ծանր են: Քաղաքը կխովին քանդուած է:

Այս յարձակման ատեն, ուրիշ ազգայնական բանակ մը յառաջ կը խաղար դէպի Ծովեզերք, հրամանատարութեամբ Զօր. Վալինոյի: Վերջին լուրերու համաձայն, Միջերկրականը արդէն կ'երեւայ եւ այս բանակը միայն տասը քիլոմեթր հեռու է Թորթոզա քաղաքէն, որ կ'իշխէ Վալենսիա — Պարսելոնա գծին վրայ :

*** Ֆրանսա ապաստանած 4170 հանրապետական զինուորները դատ դատ պատասխանելով Ֆրանս. իշխանութեանց կողմէ ուղղուած հարցումներուն , ջախջախիչ մեծամասնութեամբ որոշեցին հանրապետական Սպանիա վերադառնալ եւ կռուիլ մինչեւ մահ: Զօր. Ֆրանքոյի միանալու փափաք յայտնեցին միայն 185 հոգի: Բոլորը մէկ առանձին վակոններ դրուելով, փոխադրուեցան Սպանիա, քանի որ ոչ - միջամտութեան քաղաքականութիւնը թոյլ չի տար Ֆրանսայի մէջ պահել զանոնք:

Ազգ. վիճակախաղին նոր կանոնագիրը

Պաշտօնաթերթը կիրակի օր հրատարակեց ազգ. վիճակահանութեան նոր կանոնագիրը, որ պիտի գործադրուի հինգերորդ շարքէն սկսեալ: Կանոնագրի 7րդ յօդուածին համաձայն, այսուհետեւ մեծ պարգեւը պիտի ըլլայ 5.000.000 ֆրանք: Ցետոյ կուգան չորս պարգեւներ՝ իւրաքանչիւրը մէկ միլիոն ֆրանքի, վեց պարգեւներ՝ իւրաքանչիւրը 500.000 ֆրանքի, 15 պարգեւներ՝ 100.000նոց, 30 պարգեւներ՝ 80.000նոց, 30 պարգեւներ՝ 50.000նոց, 600 պարգեւներ՝ 20 հազարնոց, 1500 պարգեւներ՝ 10 հազարնոց, 1500 պարգեւներ՝ 5 հազարնոց, 15 հազար հատ՝ հազարնոց, 30 հազար հատ՝ 220նոց, 150 հազար հատ՝ 110նոց: Համազումար 198.686 պարգեւներ 90.000.000 ֆրանքի արժէքով :

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՂԱՎ

ՓԱՐԻԶԻ ՈՍՏԻԿԱՆՆԵՐՆ ալ սկսան չաբաթական 40 աշխատիլդ ապրիլ 2էն ի վեր: Այս առթիւ հարկ եղած է 1500 նոր ոստիկաններ աւելցնել, ինչ որ 30 միլիոն ֆրանքի նոր ծախք մը կը նշանակէ: Փարիզի ոստիկաններուն ընդհ. թիւն է այժմ 15.937:

Ս. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ազգ. պաշտպանութեան նախարարը, որ 600 միլիոն անդ. ոսկի էր 1937ին (96 միլիառ ֆրանք), նորէն պիտի աւելնայ այս տարի, նկատի առնելով Եւրոպայի կացութիւնը :

ՄԵՏԱՂԱՖՈՐԱԿԱՆ ՀԱՅԱՏԱՏՈՒԹԵԱՆՑ ԳՈՐԾԱԴՈՒԼԸ կը չարունակուի տակաւին, բայց անոնցմէ որ ազգայնացուած են: Մանաւանդապէս կ'ընդդիմանայ Սիթրոէնի վարչութիւնը: Բանթողներն ալ կը պնդեն իրենց պահանջներուն վրայ :

ԹՈՒՐՔԻՈՑ արտաքին գործակալը, Թ. Ր. Արաս, Գահիրէ պիտի երթայ յառաջիկայ չաբթու, բաւական մեղմացած համարելով Եւրոպայի կացութիւնը :

ԵԳԻՊՏՈՍԻ երեսփ. ընտրութիւնները վերջացան Վաֆտի ջախջախումով: Ընտրուեցաւ նաեւ նախագահը, Նահաս փաշա, որ Սաատ Զաղլուլ փաշայի մահէն ի վեր կը վարէր կուսակցութիւնը եւ որ ստորագրեց անգլեւեգիպտական դաշնագիրը՝ անկախութեան մասին:

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ պաշտօնապէս ճանչնալով Աւստրիոյ կցումը, որոչեցին վիճննայի դեսպանութիւնները վերածել ընդհ. հիւպատոսութեանց: Անգլիական նոր հիւպատոսը պաշտօնի պիտի ձեռնարկէ ապրիլ 15ին:

13 ՏԱՐեկԱՆ ՏՂԱՑ ՄԸ Նանսիի մէջ «գողնալով» 3500 թոն տարողութեամբ վայրաչարժ մը (լոքոմոթիվ), լարեց դայն եւ ճամբայ հանեց: Մեքենան տուբալով 200 մեթր ճամբայ կտրեց եւ դնաց զարնուեցաւ բեռնաարձակ վագոնի մը, որ ջարդուփշուր եղաւ: Տղան 24 ժամ բանտարկուեցաւ :

Հ. Ց. Դ.

Փարիզ

ՓԱՐԻԶԻ «եգիպտացի» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շքեղանի քոլոր ընկերները 9 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 6 Աւընիւ տ'Իէնալի, սրգասրանին վերնայարկը:

Գաւառէ

ՎԱՒԱՆՑի կոմիտէդ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ քոլոր քնկերները այսօր, ԵՐԵՔՇԱԲԹի երեկոյեան ժամը 8ին, «Սիամանթօ» Ակումբին մէջ: կը խնդրուին նոր աթանակագրուած ընկերները, ներկայ ըլլալ ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ:

ՐԱՖՖԻ ԽՄԲԱԿի դասախօսութիւնը 7 Ապրիլ, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, Café «Le Grillon», 2 Carrefour de l'Odéon՝ կը խօսի Պ. Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ

"ՎԷՄ,,

Լոյս տեսաւ « ՎԷՄ »ի Թիւ ԻԱ. հետեւեալ բովանդակութեամբ.—

Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ՝ «Փետրուար 18ից յետոյ», Ռ. ԲԵՐԲԵՐԵԱՆ՝ «Պատրանքների չրջանից », Վ. ՄԻՆԱՒՈՐԵԱՆ՝ « Արհաւիրքի օրեր», ՏՈՒՔ. Վ. ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ՝ «Ցուշատետրէս», Ա. ԱԲԵՂԵԱՆ՝ « Միջազգային դաշնագիրները Հայաստանի մասին», ՀՄ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ՝ «Դէպքերը Վասպուրականում » , «Հայկական բանակցութիւնները», ԿԵԱՆՔ ԵՒ ՄԵՌԱԿՈՑՔ . ԳԻՐՔ ԵՒ ՄԱՄՈՒԼ, ԳՐԱԽՕՍԱԿԱՆ : Ս. ԱՐԱՄԵԱՆ, Ա. ՊԱՐՏԻԶԵԱՆի «Հայ եկեղեցւոյ տագնապը», ՑԱՒԵԼՈՒԱՅ, Գ. ՄԱՀԻԹԱՐԵԱՆ՝ «Պրազիլահայ գաղութը» :

Կը խնդրուի բաժանորդներէն փութացնել բաժնեգինների առաքումը:

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ .— Ֆրանսա եւ Սուրիա տարեկան 60 ֆրանք. Ամերիկա , Բրիտ. Կայսրութիւն եւ Եգիպտոս 4 տոլար , մնացեալ երկիրները՝ 3 տոլար :

ՆՈՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ՝ ՆԱԽՈՐԴ ՏԱՐիՆԵՐՈՒՆ ԻՐԱՒԱՒՔՋԻՒՐ ՎԵՑ ԳԻՐՔԸ 25 ֆրանք :

Հասցէ .— 5, Vratzian, 13, Rue des Platanes, Cité Jurdins de Plessis - Robinson, (S.):

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

ՎԻՐԳԻՒՕԶ - ՋՈՒՔԱԿԱՇԱՐ ՓԻԼԻԲ ԱՂՒԶԱՐԵԱՆի

ՁՈՐԵՔՇԱԲԹի, 6 Ապրիլ, ժամը 21ին

SALLE ERARD, 13 Rue du Mail, Métro: Bourse ԿԱՄ Sentier

Դուռները կը բացուին ժամը 20.30ին:

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՑԹ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄ

ՄՈՒՐԱՏ ՌԱՖԱՅԵԼԵԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՂՄԷ ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ՑԱՑՏԻՆ ԴԵՐԱՍԱՆ Պ. ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻԻ

10 Ապրիլ, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, ՊԼՇԻՒԹԱՇԼԵԱՆ սրահին մէջ, 26, Rue Troyon, մէթրօ՝ Sevres:

կը ներկայացուի՝ ՊԱՂՏԱՍԱՐ ԱՂԲԱՐ

Գեղարուեստական բաժին, կարող արուեստագէտներու կողմէ :

Մուտք 7 եւ 10 ֆրանք

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐՈՒՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

երկու յաջորդական վայելքի օրեր Յօսիէթէ Սաւանթի մէջ

17 եւ 18 Ապրիլ, Զատիկի կիրակի եւ երկուշաբթի օրերը

կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, կը ներկայացուի՝

ՍԽ ՍԱ ԿՆԿԱՍ (օփէրէթ 3 արար)

Կը մասնակցին՝ Տիկ. Ս. ԳԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ, Տիկ. Յ. ԼԱԹԻՖԵԱՆ, Պ. Պ. ԳԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ, ԼԱԹԻՖԵԱՆ, ՍԱՐԱՖԵԱՆ, Կ. ՍՐԱՊԵԱՆ, ՍԱՆՋԱՔ, Կ. ԳԱՆԹԱՐՃԵԱՆ եւ խումբին բոլոր անդամները: Ընտիր օրքէսթր՝ ղեկավարութեամբ Ս. ԲԱՐԻԿԵԱՆի: Գինները՝ սովորական: Տոմսերը՝ ծանօթ տեղեր եւ գրատուն ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ

Կը փնտռուի Նուպար Գէորգեան, վերջերս Փարիզ եկած՝ Փէշթայէն կամ Ռումանիայէն(?), Հունդարացի կնոջը հետ :

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԹ

4 — 11 Մարտ

ՊՈԼԷՆ, Հէք.— 40:
ԼԱ ՍԷՃՆ սիւռ ՄԷՌ, Ս. Կ.— 40:
ԼՈՆՏՈՆ, Ֆրլ.— 1 անգլ.:
ՓԱՐԻԶ (11), Օ. Ս.— 40:
ՎԷՋԻՆ, Ճ. Իշ.— 40:
ՏԱՃՐԸՆ, Մ. Շ.— 215:
ՏԱՃՐԸՆ, Ա. Ա.— 215:
ՊՕԼԷՆ, Ա. Ա.— 75:
ՄԱՐՍԷՅԼ, Ճ. Ոսկ.— 150:
ՊՈՒԱ ԲՈԼՈՆՊ, Մէծպ.— 75:
ՇԱՎԱՆՈՋ, Պըջ.— 50:
ՓՈՆ ՏՕՊՆԱ, Ս. Կ.— 40:
ՆԻՍ, Բ. Գ.— 75:
ՄԱՐՍԷՅԼ, Պ. Պ.— 220:
ԹՈՒԼՈՆ, Մարգ.— 50:
ՄԷՕՏՈՆ, Գազ.— 100:
ՄԱՐՍԷՅԼ, Կ. Կ.— 150:
ՓԱՐԻԶ (5).— Տիկին Թ.— 150:
ԱՎԻՆԵՈՆ, Մաս.— 50:
ՏԵՐԱՔ, Թ. Պ.— 100:
ՎԻԵՆ, Ն. Ա.— 278:
ԼԻՊԷՕՅ, Գրլ.— 50:
ՍԹՐԱՋՊՈՒՐԿ, Փրօֆ. Ալ.— 75:
ԼԱՊԼԿԻՒՏ, Մ. Բ.— 120 :

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

ժամագոյցի եւ գոհարեղինաց

վաճառատուն

ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

261, Rue du Fbg. St. Martin

Métro: Louis Blanc et Jaurès

կը ստանձնեմ՝ դատական, ժառանգական, վարչական, առեւտրական եւ արկային խնդիրներ՝ ծախքերը իմ դաշտայս:

Ամուսնութեան, ամուսնալուծման, գանձումներու, պայմանագրութիւններու, թարգմանութիւններու, իրաւական վէճերու, բնակութեան իրաւունքի, իմքնութեան թուղթերու եւ նաթիւրալիզասիոնի համար դիմեցէք՝

Փոստաքան

M, ADAMOFFի

85, Rue de la Convention, Paris (15).

մէթրօ Boucicaut , Tél. Vaugirard 59-07:

Վ. ԻԶԳԱԼԱՑԵԱՆ

ՓՈՐՁԱԳԷՏ - ՀԱՇՄԱՐԱԿԱԼ

Հաշիւներու արձանագրութիւն — տուրքերու յայտարարութիւն եւ դարձերու հետապնդում :

Մեքենագրութիւն եւ բազմագրութիւն (duplicateur)

Ընդունելութեան ժամերը.— Երկուշաբթի, Չորեքշաբթի եւ Հինգշաբթի ժամը 5էն 7, 18, Cité Trévise, մէթրօ Cadet:

Երեքշաբթի, Ուրբաթ եւ Շաբաթ ժամը 5էն 7, 9, Rue Jouye - Rouve, մէթրօ Belleville եւ Pyrénées

Հեռաձայն Mel. 50—09:

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

Le Gérant : H. STEPHAN

17, Rue Damrémont — PARIS (18)

Hommes et Games

15, Bld. Bonne Nouvelle

Métro: Bonne Nouvelle Tél.: Gut. 93-70

Bar-Restaurant "AU BEREKET,,

6 Rue Lamartine, Paris (9) Metro Cadet

Արեւելեան եւ եւրոպական ճաշեր կերակուրներ: Անարատ գինի՝ տաք ալանդերներով: Արեւելեան նուագ Ուրբաթ, Շաբաթ եւ կիրակի երեկոները ժամը 7—11: Շաբաթի ժամադրավայր:

ՊԱՐՈՆԻ ՄԵԾ ՎՃԱՐԱՍԷՐ

ՅՈՎՍԷՓ ԳՕԶՈՒՆԵԱՆ

19 Cours Julien, Marseille

Հաստատութիւնը կը ծանուցանէ Մարսէյլի եւ արուարձանի իր յարգելի յաճախորդներուն որ սեզոնի առթիւ սկսած ենք, ամենաթանկ ապրանքներուն ներածման՝ անմրցելի գիներով:

Համոզուելու համար այցելութիւն մը բաւական է:

ԿԱՐԱՊԵՏ Ց. ԷՄԷՐԵԱՆ

Maison E. CHARLES հիմնուած 1861

29 rue Mathis, Métro Crimée

Autobus: AJ, AV, CP, 52, 50/71 Tel. Botzaris 12—60

Կը ծախենք՝ գոհարեղէններ, ամէն տեսակ ժամացոյցներ, մատանիներ եւն.: Նորոգութիւն ժամացոյցներու եւ գոհարեղէններու: Կը գնենք՝ բլաթին, ոսկի, արծաթ եւ գոհարեղէններ նպաստաւոր գիներով:

Մի մոռնաք որ վստահելի ձեռքէ գնուած ոսկեղէն ու գոհարեղէնները անփոփոխ կը պահեն իրենց արժէքը:

Գաւառներէն եղած ապսպրանքները կը կարգադրուին պատեհ եւ խղճմտօրէն:

ՍՈՒՆ DUZE.

MARQUE DÉPOSÉE

Véritable Anisette Orientale

ՋՈՒՏ ԹԱՂՈՒԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ - زوتن معمول خالص راقی

DISTILLERIE OTTOMANE ISTAMBOUL

ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ

Ջուտ խաղողէ քաղ. եւ անիսոնով պատ. ուած ճայկական օղի. *ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ*, Զուտ արուեստական օղիներ. ձեր ստամոքսը կ'այր. գիշերները ջուր կը խ. եւ կը վնասէ ձեր ա. ութեան: Խմեցէք *ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ* որուն բատ, կազդուրիչ եւ ա. ժարեր ըլլալը ճա. ուած է:

Dalakupeian, 24 St, Lambert et 8 Suffres, Marseille

ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՂԷՆ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆ

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Յունուար 1էն սկսեալ կը գործադրենք մեր նոր արժեցուցակ անգլիական, Ֆրանսական եւ Հեծօսլովաք բրգեղէններու, հօդ, ներքնազգեստներու, թրիքոթաժի, գուլպաներու եւ ընկերային ձեռնարկներու, մեր ամէն տեսակ գործերուն համար:

Ամենալաւ ապրանքներ բացառապէս գնդուած դիներով:

Կը յանձնարարենք Ռուսաստան ղրկել Underwood եւ Remington դիւրափոխադրելի գրամեքենաներ, որոնց առաքումը կ'ընենք ուղղակի Ամերիկայէն.

Փափաքողներու կը ղրկենք կերպասներու նմոյշներ եւ գիներ:

Գիմել՝ **American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber**

Tél. Opéra 67-77, 67-78

Tailleur de ST. BENNAR

Pour hommes et Dames

H. GULBOLIAN

24 rue Affre կամ 8 rue Cavé, Paris

Մատանեփ՝ 2 rue de la Charbonnière

Մէթրօ La Chapelle եւ Barbès Rochechouart

Թելեֆօն Montmartre 69—70

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Կարեւոր նուէրներ ձեռք հադեստի համար մինչեւ Զատիկ:

ՍՏԱՑԱՒ ԵՆՔ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ:

ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ.— Հագուստ (երկու կտոր) սկսեալ 350—400 ֆր.էն: Նուէր կը պատրաստենք 450 ֆրանքէդի տուփատ կամ կոպի, 450 ֆր. հագուստներու համար, 3 փորձ, նուէրը կը հայկուէի Կիլպօլեանի արհեստանոցին պատրաստուած, գարնան յատուկ, արդի ոճերուն համեմատ վերջերս մը ներկայացուած կտրուածքով: Վերոյիշեալ նուէրներէն չենք օգտուիր միայն 20 տարեկան այն երիտասարդները որոնք չեն ուզեր իրենց հայերէն եւ չեն կրնար գրել իրենց անուններէն մայրենի լեզուով:

Բաց է կիրակի մինչեւ կէսօր

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
6
ԱՊՐԻԼ
MERCREDI
6 AVRIL
1938

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ ..... 150 ֆրանք 75 ֆրանք 40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա ..... 265 ֆրանք 140 ֆրանք
Ուրիշ երկիրներ ..... 215 ֆրանք 110 ֆրանք

Ամ. ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3698 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՀԱՐՑԸ՝ ՆՈՐ ՇԱՊԻԿՈՎ

Քանի որ սկսանք, լրացնենք Ֆրանսական Թերթին տեսու – Թիւնները՝ Գերմանիոյ արեւելեան քաղաքականութեան մասին, որոնք սերտ կապ ունին Թուրքիոյ կացութեան հետ :

Ֆրանսական Թերթը դիտել կուտայ Թէ Քէմալ Աթաթիւրք անչուշտ չէ մոռցած Մուսոլինի քարիւղը, որ կը շարունակէ հարստացնել իր զրացիները : Իսկ Թուրքիա քարիւղ չունի : Միւս կողմէ Իտալական խնդիրը առկախ կը մնայ : Պ. Ֆոն Փափէն կրնայ մեծ ազդեցութիւն գործել անգլեւթուրք յարաբերութեանց վրայ :

Գալով Թուրքեւխորհրդային յարաբերութեանց, էնկիւրի եւ Մոսկուա այլեւս չունին նոյն սերտ գործակցութիւնը, հակառակ Նեղուցներու համաձայնութեան : Անոնք բարեկամներ են որ կաս - կածանիով կը նային իրարու : Ուրեմն գործունէութեան նոր դաշտ մը ճարպիկ դեսպանին համար :

Ինչ կը վերաբերի Ֆրանսայի եւ Թուրքիոյ յարաբերութեանց, կայ Ալէքսանտրէթի խնդիրը : Եթէ Ֆրանսա լքէ Սուրիան, Սանճաքը կրնայ դառնալ կեդրոն մը թրքական խուժդուժի դէպի Լիբանան : Եթէ Փարիզ դիմադրէ, պիտի աւելնայ Քէմալի թշնամութիւնը Ֆրանսայի դէմ : Եթէ տեղի տայ, Գերմանիա պիտի չկանայ օգտուիլ տկարութենէն :

Վերջապէս — մինչ Ֆրանսական Թերթին տեսութեամբ — Իտալիոյ արտաքին քաղաքականութեան մասնագէտները գնահատելով հանդերձ Հոմ - Պերլին առանցքին բարիքները, հետզհետէ աւելի ուշադրութեամբ կը դիտեն Գերմանացիներու յարաձուն ազդեցութիւնը Պալքաններու եւ Մօտաւոր Արեւելքի մէջ : «Պաղատիի հռչակաւոր երկաթուղին պիտի վերակենդանանայ մայիս 1ին : Արդարեւ, նոյն օրը պիտի բացուի օդանաւային ուղղակի գիծը Պերլինէն Պաղտատ : Անչուշտ Հոմ առ այժմ որ եւ է տրամադրութիւն չունի յայտնելու Թէ համաձայն է կամ համաձայն չէ «Տրանկ Նախ Օսթէն»ի : Գերմանական դեսպանը կրնայ, սրելով Հոմի եւ էնկիւրիի անհամաձայնութիւնը, մեծ վնաս պատճառել իրեն :

Ու վերջապէս, Ֆրանսական Թերթը կը կարծէ Թէ Գերմանիոյ այս յարձանն գործունէութիւնն է մէկ պատճառը, որ Իտալիան մղած է օր առաջ համաձայնիլ Անգլիոյ հետ, Միջերկրականի մասին :

Ի՞նչ կը հետեւի այս աւելի կամ պակաս հիմնաւոր տեսութիւններէն :

Ամէն բանէ առաջ՝ արեւելեան հարցին արծարծումը :

Սխալ չհասկնանք, — ոչ այն հարցը որ տարիներով զբաղեցուց Եւրոպական աշխարհակալութիւնը, դիւրացնելով չարք մը ժողովուրդներու ազատագրութիւնը, իսկ արեան մէջ խեղդել տալով ուրիշներ :

« Արեւելեան հարց» — այն խմաստով որ, քանի տարուան երեւութական հանգստութենէն մը վերջ, Թուրքիա նորէն կը դառնայ կեդրոն դիւանագիտական խաղերու եւ քաղաքական դործունէութեան :

Անչուշտ պարագաները չատ են փոխուած 1914էն ի վեր : Եւ Թուրքիան ալ այն «հիւանդ»ը չէ ինչպէս Օսմանեան կայսրութիւնը, կաշկանդուած՝ օտար առանձնաշնորհներու եւ չղթայակապ դաշնագիրներու ահաւոր ցանցի մը մէջ :

Բայց, այսօրուան Թուրքիան ազա՞տ է, նաեւ, ոչ - Թուրք ժողովուրդներու ապստամբութեան կամ յեղափոխութեան մղձաւանջէն : Անտասլուն «մաքրուած» է : Եթէ Հայեր եւ Յոյներ չկան այլեւս, միւս փոքրամասնութիւնները ալ — քիւրտ, լազ, չերքէզ, արաբ եւն.— կամ կոտորուած, նօսրացած, տեղափոխուած են, եւ կամ անզօրութեան դատապարտուած : Ուրեմն, օտար աշխարհակալներուն համար կը պակսի միջամտութեան գօրաւոր պատրուակ մը :

Եւ սակայն, առկախ կը մնայ, միշտ ալ կը մխայ արեւելեան Հարցը,— այն որ ուղղակի կապ ունի բուն աշխարհակալութեան հետ եւ կը կոչուի մրցակցութիւն կամ ազդեցութեան պայքար :

Այդ մրցակցութիւնը կորանցուցած էր իր ուժգնութիւնը, երբ Ի. Միութիւնը եւ քէմալական Թուրքիան միացնելով իրենց ճակատները, ասպարէզ կը կարդային զառամած Եւրոպային, իսկ այս վերջինը զբաղած էր Մեծ Պատերազմին հաշուեյարդարով : Ամենաւանդ որ, Գերմանիան եւ Աւստրիա-Հունգարիան քշուած էին ասպարէզէն, իսկ Իտալիան կը վերակազմուէր, իր ուժերը կը թամբատակէր բոլորովին նոր հիմերու վրայ :

Թաւալեցան տարիները, եւ այսօր արդէն կը դտնուինք նոր կացութեան մը առջեւ,— Մոսկուայի ազդեցութիւնը տկարացած Թուրքիոյ մէջ, իր տեղը տալով անգլիականին : Իտալիան Հոմդիմաց, նաւակներու հեռաւորութեամբ : Գերմանիան նորէն ոտքի կանգնած — աւելի հզօր քան երէկ — եւ աչքերն ու քայլերն ուղղած դէպի Արեւելք, — «Տրանկ Նախ Օսթէն» : Ֆրանսան ու Անգլիան, Թէեւ բարեկամ Թուրքիոյ եւ հոգածու՝ անոր անկախութեան եւ հողային ամբողջութեան, բայց զլխիվայր խրած՝ տասնապատիկ աւելի ծանր հոգերու մէջ, բուն արեւմտեան Եւրոպային մինչեւ Միջերկրականի արեւմտեան, ափրիկեան եւ արեւելեան ափերը :

Մէկ խօսքով, նորէն արեւելեան խնդիր : Շատ մը տեսակէտներով՝ աւելի ծանրակշիռ. քանի որ երէկուան եւ այսօրուան մրցակիցները միեւնոյն տեղն տահմանակիցներ են Թուրքիոյ : Ռուսաստան, Անգլիա, Ֆրանսա եւ Իտալիա՝ չատոնց, իսկ հիմակ Գերմանիան՝ արդէն նոյն ճամբուն վրայ, ոլոր - մոլոր :

Այս անգամ կացութեան առջեւ, մեզի կ'իյնայ ոչ Թէ գուշակութիւններ փորձել,— այլ պրպտել, որոճալ Թէ ինչպիսի հեռանկարներ կամ հոգեր կրնան բացուիլ մեզի համար :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԴԱՀԼԻՃԸ ԼԻԱԶՕՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՀԱՆՋԵՑ ԵՐԵՔ ԱՄՍՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ, ՄԻՆՉԵՒ ՅՈՒԼԻՍ 1

Արմատական ծրագիրներ Խորհրդարանին առջեւ

ԻՆՉՊԷ՞Ս ՊԻՏԻ ՁԱՐՈՒԻ 37,000,000,000 ՖՐԱՆՔԸ

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, նախարարական խորհուրդը երկուշաբթի առաւօտ վաւերացուցած ըլլալով Լէոն Պլումի ելմտական օրինագիծները, բոլորը մէկ յանձնուեցան երեսփ. ժողովին, որ երէկ իսկ ձեռնարկեց քննութեան :

Երկուշաբթի օր, նախարարական խորհուրդին վաւերացումէն վերջ, վարչապետը ներկայացաւ երեսփ. ժողովի ելմտական յանձնախումբին եւ մանրամասն լուսաբանութիւններ հաղորդեց : Այս վերջինը երկար վիճաբանութիւններէ վերջ, օրինագիծները քուէարկեց 18ի դէմ 25 ձայնով : Նոյն գիշերը մաս - նաւոր ժողովներ գումարած էին երեսփ. ժողովի ընկերվարական եւ արմատական խմբակցութիւնները : Ընկերվարականները ընդհանրապէս կը պաշտպանեն օրինագիծները, իսկ արմատական երեսփոխանները երկու մասի բաժնուած են : Այնպէս որ, իրենց խմբակցութիւնը օրինագիծները քուէարկեց տկար մեծամասնութեամբ մը, 22ի դէմ 28 ձայնով : Աւելի քան 50 երեսփոխաններ ձեռնպահ մնացին : Եթէ գիշերնէ ուժ արմատական նախարարներու քուէն, կը հետեւի Թէ խմբակցութիւնը հակառակ էր առաջարկուած տնօրինութեանց :

Ամէն պարագայի մէջ, երէկ պիտի վճռուէր դահլիճին կացութիւնը : Մանաւանդ որ, Լէոն Պլում միեւնոյն առեն որոշ լիազօրութիւններ կը պահանջէ, երեք ամսուան համար, մինչեւ յուլիս 1 : Իրազեկներու կարծիքով, եթէ դահլիճը չիյնայ իսկ, գէթ ուար Թէ կարենայ ստուար մեծամասնութիւն մը չհաւաքել : Օրինագիծները հազիւ հրատարակուած, բացասական կարծիքները իրարու կը յաջորդէին : Շատեր «փաչական» կը նկատեն Լէոն Պլումի ելմտական ծրագիրը, իսկ Թունդ ազգայնականները (Լուի Մարէն եւն.) «մարքսեան դիկտատուրա» :

Ելմտական վերակազմութեան ծրագիրը յօրինած է Լէոն Պլում, իրրեւ դանձային նախարար, աշխատակցութեամբ իրաւաբան նախարարներու եւ ուրիշ մասնագէտներու : Նախարանը մանրամասնօրէն կը պարզէ ելմտական տագնապին պատճառները եւ բուն կացութիւնը, մասնագիտական լուսաբանութիւններով : Ցետոյ բացարձակապէս անհրաժեշտ կը դտնէ եռամսեայ լիազօրութիւնը, գոցելու համար 37 միլիառ ֆրանկի բաց մը, ապահովելու ազգային պաշտպանութիւնը, փրկելու ոսկի պահեստը եւ ֆրանկը :

Տուրֆ դրամագլուխի վարչ, կեդրոնացում՝ փոխանակութեան գործողութեանց

Առաջարկուած հիմնական միջոցներն են.—

1.— Բարեփոխել եկամուտի տուրքի սակացոյցը եւ աւելի արդար կրճատումներ կատարել ընտանեկան հոգերու համար :

2.— Ջնջել տագնապի պարտաթուղթերը (բերողին վճարելի) եւ անոնց տեղ հաստատել անուանական՝ արձանագրուած արժեթուղթեր : (Ասով պիտի արդիլուի խարդախութիւնը եւ կարելի պիտի ըլլայ 24 ու հարիւրէն 18ի զեղչել չարժուն տագնապներու տուրքը) :

3.— Ջնջել կարգ մը ապահարկութիւններ (առանձնաշնորհներ) ի նպաստ արժեւէրներու :

4.— Երկու տարի դադրեցնել հանրային պարտքերու դլխավճարը :

5.— Շահատուրք մը դանձել սպառազինութեանց հաստատութիւններու յաւելուածական չահէն :

6.— Ատիճանական տուրք մը դանձել 150.000էն վեր եղած դրամագլուխներու վրայ :

7.— Զեղչելի մուրհակներ հաստատել պետական հայթայթիչներու համար :

8.— Դիւրութիւն ընծայել որ դրամատուները կարենան իրենց օտար դրամները վերածել դանձատոմսերու :

9.— Կարճ պայմանաժամով դանձատոմսեր չրջաբերութեան հանել փոքր դումարներու համար :

10.— Պարտաւորիչ դարձնել մուրհակներու ընդունելութիւնը :

11.— Զեղչել տոկոսի սակերը :

12.— Պանք տը Ֆրանսի հսկողութեան տակ առնել վարկային գործողութիւնները :

13.— Վերազնահատել Պանք տը Ֆրանսի ոսկի պահեստը, հիմ բռնելով ֆրանքին ներկայ սակը :

14.— Պանք տը Ֆրանսի մէջ կեդրոնացնել օտար դրամներու փոխանակութեան բոլոր գործողութիւնները, որոնք բոլորն ալ պէտք է ապացուցուին փաստաթուղթերով :

15.— Բարեփոխել մաքսային սակացոյցները, յարմարցնելով Ֆրանսայի եւ աշխարհի միւս մասերուն դիները :

16.— Քաջալերել գրօսապատոյտները (Թուրիսմ) :

17.— Հսկողութեան տակ առնել գիներու ելեւէջը :

18.— Քաջալերել անշարժ կալուածներու չինութիւնը :

19.— Հանդստեան Թոշակ հաստատել ծեր բանուորներու համար :

20.— Լրացնել աշխատանքի օրինագիրքը :

21.— Աւելցնել ընտանեկան նպաստները :

Ինչպէս կը տեսնուի, ծրագիրը կը պարունակէ Թէ արմատական տնօրինութիւններ եւ Թէ բարենորոգչական միջոցներ, որոնք մեծ ազդեցութիւն պիտի գործեն Ֆրանսայի տնտեսական եւ ելմտական կացութեան վրայ : Վարչապետը իր լուսաբանութեանց ընթացքին յայտարարեց Թէ անվթար պիտի պահուի Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներուն հետ կնքուած դրամական պայմանագրութիւնը : «Մեր նպատակն է պարզապէս Պանք տը Ֆրանսի դերիշխանութիւնը հաստատել վարկային հաստատութեանց եւ դրամատուններու վրայ : Միեւնոյն առեն կ'ուզենք պաշտպանել ազգային դրամը եւ անվթար պահել ոսկի պա -

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՀԱ ԱՑՍՊԻՍ ԿԸ ՀԵՒԱՆ

Պուէրէշը պարբերական մը ունի, «Ani», որ կը հրատարակուի ռումաներէն, նախաձեռնութեամբ Ց. Ճ. Սիրունիի :

Պարբերականը սահմանուած է հայկական մշակոյթը ծանօթացնելու Ռումանիոյ մէջ, միեւնոյն ատեն ամրապնդելով երկու ժողովուրդներուն հոգեկան կապը :

Ռումաներէն չեմ գիտեր, բայց գիտեմ որ Սիրունին երբ գործի մը ձեռնարկէ, մինչեւ ծայրը կ'երթայ :

Այսպէս ալ այս հրատարակութեան մէջ :

Աջ - ձախ իյնալով, աշխատակիցներ եւ բարեկամներ ճարած եւ ձեռնարկը եիմնաւորած է : Իմիս ալ ռումաներէն ասրված է եւ կը թարգմանէ, կը հաւաքէ, կը պրպտէ աճվերջ, օտարին ալ գնահատել տալու համար ինչ որ ունինք իրրեւ արժէք :

Մինչեւ հիմա լոյս տեսած են 7 հատորներ, մօտաւորապէս «Հայրենիք» ամսագրի ծաւալով :

Գիտեմ որ «կեցցէ՛» մը պիտի թռի ձեր բերնէն, ազգասիրաբար :

Լսեցէք պատմութեան միւս մասն ալ :

« Անի »ի վերջին գիրքը շատ ուշացած ըլլալով, այս պարագան հետաքրքրութիւն շարժած էր :

Եւ խմբագրութիւնը կը բացատրէ, հետեւեալ (Արազ, 27 մարտ).

— «Բայց «Ani»ն լոյս կը տեսնէ անհատական ճիգերով, ամէն մէկ գրքի համար նիւթական բեռ մը դնելով հրատարակչին ուսերուն : Ճիշդ է՝ այս ձեռնարկով խանդավառող քանի մը բարեկամներ կը փորձեն թեթեւցնել այդ բեռը, բայց հազիւ կը հասնի մեղմել նիւթական հոգեբը պարբերական այս բազմածախս հրատարակութեան :

Սակայն մենք ըսենք որ «Անի»ի ամէն մէկ գրքէն մօտ 700 օրինակ նուէր կը ղրկուի պետական եւ քաղաքական մարդոց, ակադեմականներու, փրօֆէսէօրներու, հոգեւորականներու, դրական եւ դեղարուեստական աշխարհին ամէնէն յայտնի դէմքերուն, ոումէն մշակութային բազմաթիւ հիմնարկութեանց եւ գրադարաններու, բայց այդ ղրկուած գրքերուն հազիւ մէկ երրորդին ծախքն է որ մեր ակնարկած բարեկամները կը հոգան : Մնացեալ մօտ 500ին հոգը խմբագրութեան վրայ է» :

Ցետոյ գանգատներ բաժանորդներէն, որոնք հաւաքիչը կը «տանին կը բերեն» : Եւ ուրիշ բարեկամներէ որոնք հասցէներ տուած, նուէրներ խոստացած, բայց մնացեալը մոռցած են :

Կարճ խօսքով՝ « ժամանակակից պատմութիւն Հայոց» :

Ժամանակին այստեղ ալ **«Etudes Arméniennes»** մը ունէինք, եւ գաղտնիք չէ թէ ինչպես լոյս կը տեսնէր, յետոյ բոլորովին շիջելու համար :

Աւելի բախտաւոր պիտի ըլլա՞յ «Ani»ն : Չեմ գիտեր :

Ես միայն պատկեր մը պարզած եղայ,— ճիշդ այն պահուն երբ ազգիազգի բանգէտներ մեր երեսին կը զարնեն Հրեաներու, մինչեւ անգամ Թուրքերու բարոչչական յարատեւ եւ յարատեւուն գործունէութիւնը :

Ի՞նչպէս կ'ըլլար, եթէ Հրեաներուն բան հրէական գիծը մէկդի դնելով, ինչ մըն ալ «արդեամբ» ծախսելու ձեւերը սորվէինք,— ի փառս ազգին...

Վ.Ա.Հէ

Հօկի ակումբներուն փակումը Սօֆիայի եւ Ֆիլիպէի մէջ

Սոֆիայի «Ազատ Մօսք»ին մէջ կը կարդանք (1 ապրիլ).—

Պուլկար իշխանութիւններու կարգադրութեամբ, Հօկի Սոֆիայի ակումբը մարտ 28ին, երկուշաբթի, փակուեցաւ : Ոստիկանութիւնը վար առաւ ակումբի չէնքին վրայէն ցուցատախտակը եւ գրաւեց ակումբին բոլոր գոյքերը : Պատճառները եւ մանրամասնութիւնները յայտնի չեն : Ինչպէս յայտնի է, ասկէ ամիսներ առաջ պուլկար իշխանութիւններու կարգադրութեամբ փակուեցան Սոֆիայի եւ միւս չրջաններու Հօկի ակումբները, բայց կատարուած դիմումներուն վրայ եւ որոշ յանձնառութիւններով կրկին վերաբացուեցան :

**** Փլովտիւի «Որպա» օրաթերթը , իր 29 մարտ թիւով, կը գրէ «Լուծուած կազմակերպութիւն » խորագրով .—*

«Ներքին նախարարութիւնը յանձնարարեց Փլովտիւի չրջանային ոստիկանական վարչութեան՝ լուծել հայկական Հօկ քաղաքական կազմակերպութիւնը, որ իր գործունէութեամբ կը խախտէ դպրոցներու եւ ընթերցարաններու օրէնքի 2րդ յօդուածը : Կազմակերպութեան գոյքերը, ինչպէս նաեւ արխիւը դրաւուած են ոստիկանութեան կողմէ » :

ՀՊԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

Ռումանահայ Միութիւնը յուշագիր մը կը պատրաստէ, որ պիտի ներկայացուի կառավարութեան, մասնաւոր դիւրութիւններ խնդրելու համար հայատակութեանց նոր օրէնքին մէջ : Այս առթիւ անցեալ չաբթու խորհրդակցական ժողով մը գումարուած է Պուքրէշի մէջ : «Ազատ» հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ այդ մասին.—

Երկար խորհրդակցութիւն մը կատարուեցաւ ճչդելու համար Թէ ո՞ր տարբերն համար պիտի ըլլայ դիմումը, որովհետեւ Ռումանահայ Միութեան Թեկնածուներ կային որ դիմում կատարուի միմիայն անոնց համար որոնք ցարդ լրացուցած են նախնական գործողութիւնները քաղաքացի դառնալու կամ Թէ որոշապէս յիշատակուի որ Նահանջեան Հայերը միայն նկատի ունի խնդրանքը : Ի վերջոյ ճչդուեցան հետեւեալ երկու հիմնական կէտերը.—

Ա.— Դիմումը ըլլայ բոլոր ապաստանեալ Հայերուն համար, խնդրելով որ նոր օրէնքին մէջ անոնց մասին դիւրութիւններ նախատեսուին՝ քանի որ անոնք գուրկ են որ եւ է օտար պետութեան պաշտպանութենէն եւ իրենց ճակատագիրը կապած է երկրին :

Բ.— Մինչեւ որ քաղաքացի դառնալու ձեւակերպութիւնները աւարտին՝ ապաստանեալ Հայերը զերծ կացուցուին ազգային աշխատանքի օրէնքին տրամադրած 20 ու հարիւր սակէն, եւ որ եւ է կաշկանդում չըլլայ ֆիրմա ունենալու անոնց իրաւունքին մէջ :

**** Նոյն Թերթէն կ'իմանանք Թէ ռումանական կառավարութիւնը ջնջած է երկու միլիոն լէյի նպաստը որ դաւանութեանց նախարարութիւնը ինքնաբերաբար յատկացուցած էր հայկական Թեմին համար :*

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ կառավարութիւնը որոշած ըլլալով 35.000 Թոնէն վեր մարտանաւեր չունենալ, երեք տեսակ տիպարներ ներկայացուեցան նախագահ Բողվէլթի, 43.200, 45,000 եւ 51.000 Թոն տարողութեամբ :

ԵՐԿՈՒ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆՆԵՐՈՒ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԸ

Բ.

Աչխատասիրական կամ ընկերվարական հոսանքներու վարած քաղաքականութիւնը, որեւէ տեղ եւ որեւէ երկրի մէջ, չէ եղած կառավարական քաղաքականութիւն, որովհետեւ կառավարութիւնը ըստ ձեւի եւ ըստ բովանդակութեան, դասերու եւ դասակարգերու համաձրութեան եւ ներդաշնակութեան կը ձգտի եւ ազգային ամբողջական չահերով կը զբաղի : Մէկ խօսքով կ'ըլլայ ազգին թարգմանը պետական մեքենային միջոցաւ: Կրնայ սայթաքումներ ունենալ այդ ձեռնի վրայ, նոյնիսկ ղեկավարելի դասակարգային որոշ նախապատրաստութիւններով, բայց կը մնայ միշտ ազգի մը պետական հասկացողութեան արտայայտութիւնը: Մինչդեռ կուսակցական քաղաքականութիւն մը կ'ընդգրկէ աւելի նեղ հորիզոններ , եւ, երբեմն կը քայէ կառավարութեան վարած քաղաքականութեան եւեւէն, եւ, երբեմն ալ կը մնայ ընդդիմադիրի դերին մէջ:

Խորհրդաժողովի վիճաբանութիւններու ընթացքին բացորոշապէս երեւան եկան այս հակադրութիւնները : Անգլիոյ Արհեստ. Միութիւնը, Աչխատաւորական կուսակցութիւնը եւ անոր խորհրդարանական հատուածը, օրինադրական հաստատութիւններին մինչեւ հանրային կարծիքը ընդդիմադիրի դերին մէջ են Չէյմպըրլէնի ժողովրդավար կառավարութեան հանդէպ, մինչդեռ Ֆրանսայի, Հոլանտայի, Շուէտի, Չեխոսլովաքիոյ աչխատաւորական հոսանքներու քաղաքականութիւնը նոյնացած է կառավարութեան քաղաքականութեան հետ: Եւ Հոլանտայի, Դանիոյ եւ Շուէտի ներկայացուցիչները խնդոյն յայտարարեցին թէ իրենք կուսակցական ուրոյն քաղաքականութիւն չունին, որովհետեւ իրենց կառավարութեան ներքին եւ արտաքին քաղաքականութիւնը բոլորովին կը համապատասխանէ իրենց առաջադրութիւններուն: Ինչ կը վերաբերի չէզոքութեան եւ վերապահութեան, ատիկա հետեւանքն է ժողովրդավար մեծ պետութեանց վարած սխալ քաղաքականութեան: Արդ,

— «Եթէ անոնք իսկապէս պաշտպան կանգնին մեղի եւ հաստատ եւ բաչխիքներ տան, պատերազմի պարագային մեր դիրքը չատ որոշ կ'ըլլայ», ըսին սկանտինաւեան երկիրները:

Բայց ամէնէն հետաքրքրականը Չեխոսլովաքիոյ երկու ընկերվարական կուսակցութեանց— վերման եւ չեխ— պատգամաւորներու բռնած դիրքն էր: Ի՞նչ կը մտածէին անոնք եւ ինչպէ՞ս կը մօտենային օրուան դէպքերուն:

Մարթինէք (չեխ), յանուն իր ներկայացուցած կուսակցութեան յայտարարեց.

— « Աւստրիայէն յետոյ Եւրոպայի մէջ կնճռոտ հանգոյց մըն է դարձած, սպանիական հարցին հետ եւ Չեխոսլովաքիան: Անկախութեան հռչակումէն ի վեր Եւրոպայի կացութիւնը չատ փոխուեցաւ: Նէրեցէք, եթէ ես քաղաքական անցուդարձերէն չատ իրազեկ չըլլամ, որովհետեւ ականջներուս մէջ տակաւին կը հնչեն Թնդանօթի կատղած որոտները: Ես խրամներէն կուգամ եւ պիտի վերադառնամ դարձեալ խրամները: Մենք տկար ենք ֆաչականութեան դէմ: Արտկոնի մէջ ամէն օր տեղում չինել են զօրանոց, ուր զէնուեղուած են կարմիր բանակայիններ, Ադրբէջանի 3րդ· դունդը, բաղկացած 1,500 հոգուց, մեծամասնութիւնը հայ զինուորներ՝ Լեռնային Ղարաբաղի գաւառներից, իսկ Թուրք զինուորները եկած են՝ Շուշուց, Մալիբակլուխ, Տողից, Ղալարից եւ Զիբրայիլից:

Աղդամի չրջանի եւ բուն Ադրբէջանի Թուրքերը զինուորակոչութեան են ենթարկւում Գանձակում, Եւլախում, Բաքւում եւ այլուր: Բաքուի Հայերը զինուորագրւում են մասամբ ռուսական, մասամբ էլ Թրքական զօրամասերում :

Հայ - Թաթարական խառն զօրամասերում հրահանգի լեզուն Թուրքերէնն է, իսկ հայ ռուսական զօրամասերում ռուսերէնն է, միայն զուտ Հայերից բաղկացած զօրամասերումն է հայերէն...

Դիզակի կենտրոն Հաղրութում կայ զուտ հայկական գունդ, ուր հրահանգում էին հայերէն: Սակայն , վերջին հայկական հալածանքների կապակցութեամբ այդ զօրամասը ցրուեցին եւ զինուորներին քշեցին դէպի Հեռաւոր Արեւելք, իսկ զրանց փոխարէն եկան կարմիր բանակայիններ Ուկրայնայից...

Բաւական Թուով Ղարաբաղցի հայ ներկոչներ, պատճառաբանելով Թուրքերէն չիմանալը, անգամ 2 — 3 չարաթ բանտարկութեան ենթարկուելու պարմանով, կարողանում են յաջողացնել իրենց զինուորագրութիւնը Հայաստանում, Երեւանում եւ այլուր, երբեմն էլ Ադրբէջանում զտնուող ռուսական զօրամասերում :

Զինուորական ծառայութեան ժամանակամիջոցն է երկու տարի , որ յաճախ մի քանի ամսով երկարաձգւում է եւ երկու տարին մի անգամ մի ամսով կրկնութեան են կանչւում աւարտած զինուորները :

Լեռնային Ղարաբաղի հայկական կոչուած գնդում, Ստեփանակերտում, սպայական կազմի մէջ զրեթէ Հայ չկայ: Գնդապետն անգամ Թուրք է, Թալիբզադէ : Կարգապահութիւնը չատ խիստ է, զրագիտութիւնը զարգացած է, բայց այլ խառն զօրամասերում Թուրքերէնն է տիրապետում:

Ստեփանակերտի զօրամասում կոմիսարը Հայ է, որ կուսակցական հանգամանք ունի, բայց դա եւս խօսում է Թուրքերէն լեզուով, երբեմն միայն դիմում է Թարգմանութեան հայերէնով եւ հարկ եղած դէպքում ռուսերէն լեզուով: Այդ կոմիսարի ազգանունն է Գաբրիէլեան, Ղարաբաղցի :

Ստեփանակերտի փողոցների մայթերն ասֆալտած են, անգամ ամենախուլ վայրերում: Քաղաքն ունի մի ոչ ընդարձակ հրապարակ, երկու զրոսավայր, մէկը վերին, միւսը՝ ներքին: Այդ զբօսավայրերը բաւական լաւ են :

Քաղաքում կանոնաւոր ճաչարան չկայ: Մի հատ կայ, այն էլ Աստուած ճաչարան համարի, այնքան է կեղտոտ եւ անուրաստունակ: Հիւրանոց էլ չկայ: Սպասում են որ գիւղացու տունը կառուցուի վերջնանայ (հաւանաբար է որ աւարտի միայն 1939 թուին), որպէսզի այնտեղ զետեղեն ...

Կինօն փոքր է, բայց չէնքը հրաչալի է, 520 մարդ է տեղաւորում, իսկ նկարներն անճաչակ են եւ խիստ միակողմանի:

Թատրոնի չէնքը, որ միաժամանակ Մչակոյթի Տունն է, չատ լայն եւ ընդարձակ է: Դահլիճը 700 մարդու տեղ ունի: Բեմը լաւ յարմարութիւններ ունի, իսկ դերասանական խումբը հանրապետական խմբի կոչում ունի , չնորհիւ ընտիր կազմի: Բայց որով-հետեւ հարկադրում են խաղալ պատրէպով գրուած, թխուած փիէսներ, ուստի եւ դահլիճը այդ հոյակապ թատրոնի չաճախ դատարկ է լինում: Ես միայն այն դէպքումն են հաւաքում հանդիսականները, երբ խաղում են Շիլլերի «Աւազակները», Օստրովսկու «Անմեղ մեղաւորներ»ը եւ նման դասական փիէսներ ...

Նախկին Ահարոնեան եղբայրներու մետաքսի գործարանը անուանուած է 26 կոմիսարների անունով: Այնքան եմ մեծացրել այդ գործարանը, որ ներկայումս այդ տեղ աչխատում են 600 բանուորուհիներ՝ հայ եւ Թուրք Ղարաբաղի տրոցկիստների կազմակերպութեամբ ...

Ստեփանակերտը իր էլեկտրական լոյսը ստանում է Ամբենաւանում տեղուած հիդրոկայանից, որ մօտ 80 ձիու ուժ ունի, ուստի եւ չատ զօտ է լոյսը, այնպէս որ մարդին կը նոնաւոր աչխատելու համար սահուած են լինում դիմելու քարէլամպուող ճրագների օգնութեանը...

Ստեփանակերտում յատուկ բանչկայ չկայ, եթէ հաշուի չառնենք Զեկոյ մուխ ու խոնաւ խուցը կամ նկուղը (չէի նայա կարէատա), որի միջոցով բանտարկեալին թողնում են Շուշուց պարսպապատ բանտը, որ ներկայ մըն բաւականաչափ ընդարձակ չատ ու չատ կալանաւորներ ունենալ պատճառով: Այնուամենայնիւ է Շուշուայ բանտը, ուստի եւ զրկի ամէն օր նորանոր էտապներ են ձեռնում դէպի Բաքու...

ԿՈՐԻՒՆ

ԼՈՒՐԵՐ ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂԷՆ

...25 Փետր· 1938

Ստեփանակերտը (նախկին Խանքենդին), Լեռնային Ղարաբաղի կեդրոնն է, նրա նոր մայրաքաղաքը՝ Շուչիի փոխարէն:

Ներկայումս այդ կենտրոնը մի կարեւոր քաղաք է դարձել: Նրա բնակչութեան թիւը հասնում է 15,000ի , որից 12,000ը Հայեր են, 1500ը Թուրքեր, 800ը Ռուսեր, մնացածն օտարազգիներ՝ Գերմանացիներ, Աւորի-ներ եւ Վրացիներ:

Նոր կառուցուած չէնքերը, որոնց թիւը չատ է, 3—4 յարկանի են, Ստեփանակերտի հայ բնակիչների մեծամասը նախկին Շուչեցիներ են, որոնք 1920 թուի դէպքերից յետոյ դեզերեզուլով, Բաքւում, Տաչկենտում, Գրոզնում եւ այլուր, վերադարձել են Ղարաբաղ ու հաստատուել Ստեփանակերտում:

Կառուցուած նոր չէնքերից աչքի են ընկնում՝ Մշակոյթի տունը եւ Կիօսի չէնքը, որոնք արժեցել են մի քանի միլիոն ռուբլի, ապա, տասնամեայ դպրոցը, գիւղատնտեսական տեխնիկումը, բանուորական տները, նոր փարրիկայի շէնքը, պիւսի գործարանը, բամի հանքի շինութիւնը, ուր քարեր են կորում ու մեքենայով յղկում, պատրաստում չինարարութեան համար եւ մատակարարում Բաքվանդակ Ադրբէջանին:

Ցիչատակութեան արժանի է նաեւ աւտոչապահական նոր կոմբինատը, որ բաղկացած է 120 սենեակներից եւ ունի երեք յարկաբաժիններ՝ թռոխատի, բծաւոր տիփի եւ մանկական վարակիչ հիւանդութիւնների համար · դժբախտաբար այդտեղ դեռ ոչ մի երեխայի կեանք չի փրկուել...

Ստեփանակերտի կենտրոնում եղած եկեղեցին քանդել են եւ նրա տեղը կառուցել են մի դեղեցիկ չէնք, որ Միջքաղաքային Ակումբն է: Ռուսաց եկեղեցին եւս քանդել են եւ նրա տեղում չինել են զօրանոց, ուր զէնուեղուած են կարմիր բանակայիններ, Ադրբէջանի 3րդ· դունդը, բաղկացած 1,500 հոգուց, մեծամասնութիւնը հայ զինուորներ՝ Լեռնային Ղարաբաղի գաւառներից, իսկ Թուրք զինուորները՝ Շուշուց, Մալիբակլուխ, Տողից, Ղալարից եւ Զիբրայիլից:

Աղդամի չրջանի եւ բուն Ադրբէջանի Թուրքերը զինուորակոչութեան են ենթարկուում Գանձակում, Եւլախում, Բաքւում եւ այլուր: Բաքուի Հայերը զինուորագրւում են մասամբ ռուսական, մասամբ էլ Թրքական զօրամասերում :

Հայ - Թաթարական խառն զօրամասերում հրահանգի լեզուն Թուրքերէնն է, իսկ հայ ռուսական զօրամասերում ռուսերէնն է, միայն զուտ Հայերից բաղկացած զօրամասերումն է հայերէն...

Դիզակի կենտրոն Հաղրութում կայ զուտ հայկական գունդ, ուր հրահանգում էին հայերէն: Սակայն , վերջին հայկական հալածանքների կապակցութեամբ այդ զօրամասը ցրուեցին եւ զինուորներին քշեցին դէպի Հեռաւոր Արեւելք, իսկ զրանց փոխարէն եկան կարմիր բանակայիններ Ուկրայնայից...

Բաւական Թուով Ղարաբաղցի հայ ներկոչներ, պատճառաբանելով Թուրքերէն չիմանալը, անգամ 2 — 3 չարաթ բանտարկութեան ենթարկուելու պարմանով, կարողանում են յաջողացնել իրենց զինուորագրութիւնը Հայաստանում, Երեւանում եւ այլուր, երբեմն էլ Ադրբէջանում զտնուող ռուսական զօրամասերում :

Զինուորական ծառայութեան ժամանակամիջոցն է երկու տարի , որ յաճախ մի քանի ամսով երկարաձգւում է եւ երկու տարին մի անգամ մի ամսով կրկնութեան են կանչւում աւարտած զինուորները :

Լեռնային Ղարաբաղի հայկական կոչուած գնդում, Ստեփանակերտում, սպայական կազմի մէջ զրեթէ Հայ չկայ: Գնդապետն անգամ Թուրք է, Թալիբզադէ : Կարգապահութիւնը չատ խիստ է, զրագիտութիւնը զարգացած է, բայց այլ խառն զօրամասերում Թուրքերէնն է տիրապետում:

Ստեփանակերտի զօրամասում կոմիսարը Հայ է, որ կուսակցական հանգամանք ունի, բայց դա եւս խօսում է Թուրքերէն լեզուով, երբեմն միայն դիմում է Թարգմանութեան հայերէնով եւ հարկ եղած դէպքում ռուսերէն լեզուով: Այդ կոմիսարի ազգանունն է Գաբրիէլեան, Ղարաբաղցի :

Ստեփանակերտի փողոցների մայթերն ասֆալտած են, անգամ ամենախուլ վայրերում: Քաղաքն ունի մի ոչ ընդարձակ հրապարակ, երկու զրոսավայր, մէկը վերին, միւսը՝ ներքին: Այդ զբօսավայրերը բաւական լաւ են :

Քաղաքում կանոնաւոր ճաչարան չկայ: Մի հատ կայ, այն էլ Աստուած ճաչարան համարի, այնքան է կեղտոտ եւ անուրաստունակ: Հիւրանոց էլ չկայ: Սպասում են որ գիւղացու տունը կառուցուի վերջնանայ (հաւանաբար է որ աւարտի միայն 1939 թուին), որպէսզի այնտեղ զետեղեն ...

Կինօն փոքր է, բայց չէնքը հրաչալի է, 520 մարդ է տեղաւորում, իսկ նկարներն անճաչակ են եւ խիստ միակողմանի:

Թատրոնի չէնքը, որ միաժամանակ Մչակոյթի Տունն է, չատ լայն եւ ընդարձակ է: Դահլիճը 700 մարդու տեղ ունի: Բեմը լաւ յարմարութիւններ ունի, իսկ դերասանական խումբը հանրապետական խմբի կոչում ունի , չնորհիւ ընտիր կազմի: Բայց որովհետեւ հարկադրում են խաղալ պատրէպով գրուած, թխուած փիէսներ, ուստի եւ դահլիճը այդ հոյակապ թատրոնի չաճախ դատարկ է լինում: Ես միայն այն դէպքումն են հաւաքում հանդիսականները, երբ խաղում են Շիլլերի «Աւազակները», Օստրովսկու «Անմեղ մեղաւորներ»ը եւ նման դասական փիէսներ ...

Նախկին Ահարոնեան եղբայրներու մետաքսի գործարանը անուանուած է 26 կոմիսարների անունով: Այնքան եմ մեծացրել այդ գործարանը, որ ներկայումս այդ տեղ աչխատում են 600 բանուորուհիներ՝ հայ եւ Թուրք Ղարաբաղի տրոցկիստների կազմակերպութեամբ ...

Ստեփանակերտը իր էլեկտրական լոյսը ստանում է Ամբենաւանում տեղուած հիդրոկայանից, որ մօտ 80 ձիու ուժ ունի, ուստի եւ չատ զօտ է լոյսը, այնպէս որ մարդին կը նոնաւոր աչխատելու համար սահուած են լինում դիմելու քարէլամպուող ճրագների օգնութեանը...

Ստեփանակերտում յատուկ բանչկայ չկայ, եթէ հաշուի չառնենք Զեկոյ մուխ ու խոնաւ խուցը կամ նկուղը (չէի նայա կարէատա), որի միջոցով բանտարկեալին թողնում են Շուշուց պարսպապատ բանտը, որ ներկայ մըն բաւականաչափ ընդարձակ չատ ու չատ կալանաւորներ ունենալ պատճառով: Այնուամենայնիւ է Շուշուայ բանտը, ուստի եւ զրկի ամէն օր նորանոր էտապներ են ձեռնում դէպի Բաքու...

ԿՈՐԻՒՆ

Ի՞նչ կ'ուտեն եռեկի պոլշեւիկը

ԼԻՈՆ, Մարտ 31.— Երէկի պոլշեւիկ եւ մարքսագէտ, խմաաաեր եւ պատմաբան, Անաթոլ Ֆրանսի մտերիմ Շարլ Ռափոփոռ իր ձաշը լսեցուց Լիոնի մէկ բեմին վրայ: Բայց ինչ տարբերութիւն երէկի բոլշեւիկին եւ այսօրուան ողջմտաբոր Խորհուրդին միջեւ, երէկի մոլեռանդ զանդաւորին եւ այսօրուան լուսաւոր նորադարձին միջեւ :

Ռափոփոռ նախ կը պարզէ այնպատճառները, վարդապետական եւ մարդկային կարգի այն ընդհանուր պատճառները, որոնք հիմա զուգացած են զինքը սթալինեան դիկտատորութենէն, յետոյ իր խղճմտքը ձգտելու այդ ծայրայեղ ազգային. բայց դիտել տուաւ, Թուրք ժողովուրդը՝ զարգացած սակէտէն ստորին մակարդակի մէջ բայ դառնուած ըլլալով պատրաստ չէ ընդունելու՝ նայա կարէատա), որի միջոցով բանտարկեալին թողնում են Շուշուց պարսպապատ բանտը, որ ներկայ մըն բաւականաչափ ընդարձակ չատ ու չատ կալանաւորներ ունենալ պատճառով: Այնուամենայնիւ է Շուշուայ բանտը, ուստի եւ զրկի ամէն օր նորանոր էտապներ են ձեռնում դէպի Բաքու...

ԿՈՐԻՒՆ

ՍՏԱՄՊՈՒԼԻ ՆԵՐՔԻՆԻՆ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY

Frans : J. M.

Գրեց՝ ՏԷՆՆԻՍ ՀՈՒԻԹԼԻ

Թարգմ· ծ· Մ·

Սուիխին արդէն ծանօթ էր այդ պատմութեան· բայց հիացումով մը տակիկ ըրաւ: Դասախօսը ինչ վարպետութեամբ կը վերյիչէր զայն, որով-հետեւ դիւրին բան չէր կլլեցնել հայրենասէր ժողովուրդի մը թէ իր կայսրութեան կործանումը վերջ ի վերջոյ չահաւոր եղած էր իրեն համար: Ունկնդիրներուն մեծագոյն մասը յայտնապէս կ'ընդունէր անոր բացատրութիւնները ու քանի մը հոգի նոյնիսկ խանդավառութեան նշաններ ցոյց կուտային: Եւ սակայն, հոս ու հոն փոքրաթիւ խմբակներ նստած էին լուռ ու լարուած ուշադրութեամբ: Սուիխին կռահեց թէ անոնք բարկացայի քննադատութիւններ պիտի ը-նէին, եթէ չվախնային այն ձերբակալութենէն որուն զոհ կրնային երթալ , բացէ ի բաց հակառակելով կառավարութեան քաղաքականութեան :

Անոնց մէջ կը տեսնուէին երիտասարդ ուսանողներ· Սուիխին այդպիսիներուն հանդիպելու ակնկալութեամբ ժողովին եկած էր: Իր ուշադրութիւնը զրաւեց մէկը որ միս մինակը նստած էր իր ձախ կողմը: Բարձրահասակ , թուխ տղայ մըն էր ան, ակնոցաւոր ու վար ինկած ուսերով: Կատւցի նմանող քիթ մը ունէր ու թեթեւօրէն ետ քաչուած կզակ մը, որ արթնամիտ ու տպաւորիչ արտայայտութիւն մը կուտար իրեն: Իր երկար մատներուն հետ կը խաղար անդադար եւ կարծես անդուստ պահանջ մը կը զգար բողոքելու համար:

Եւ ահա, երբ դասախօսը հանդարտօրէն կը բացատրէր Մակեդոնիոյ Թուրքերը Թրակիոյ ազարակները փոխադրելու ծրագիրը, երիտասարդը յանկարծ ոտքի ցատկեց, բայց ժամանակ չունեցաւ բերանը բանալու, որովհետեւ Սուիխին անոր թեւէն բռնելով նստեցուց .

— Տեղդ նստէ՛ յիմար, փսփսաց , անհամարական կարծիք յայտնելու տեղը դասը ...

Երկու դռնապաններ մօտեցան իրենց եւ հարցուցին թէ ի՞նչ կար : Տղան յուզուեցաւ ու չիոթեցաւ :

— Բարեկամս հիւանդ է, բացատրեց Սուիխին, օգնութեան հասնելով· կ'ուզէինք մեկնիլ, բայց առանց խանդարելու ժողովը... կարելի՞ է ...

Ձամբայ մը բացին անմիջապէս եւ դռնապանները ամենայն քաղաքավարութեամբ չէնքին զլխաւոր դուռը առաջնորդեցին զանոնք :

Երբ փողոց ելան, Թուրքը քրտինքը սրբեց եւ Սուիխինին դառնալով ըսաւ .

— Չէք դիտեր որքան երախտապարտ եմ ձեզի· եթէ դուք չարդի-տեսնէիք, այն աստիճան կատղած էի որ յիմար խօսք մը պիտի Թոցնէի բեր-նէս եւ այս առտանորդինները հաւանաբար պիտի ձերբակալէին զիս... Իմ անունս Րէուֆ է... լաւ Թուրքերէն կը խօսիք, բայց օտարական մըն էք, այնպէս չէ՞...

Սուիխին բացատրեց Թէ ինք Անգլիացի էր եւ անձնական գործով ըսպասած էր երկար ատեն Պոլիս մըտնել, տեսած ըլլալով, ուրիչ ժողովներու մէջ, Թէ իշխանութիւնները ինչ խստութեամբ կը վարուէին ընդմիջողներուն հետ, պարտականութիւն սեպած էր միջամտել: Րէուֆ զարձեալ չնորհակալութիւն յայտնեց եւ առաջարկեց սուրճ մը առնել: Սուիխին անմիջապէս ընդունեց հրաւէրը եւ ահա քանի մը վայրկեան վերջը երկու երիտասարդները միասին նստած էին մօտակայ սրճարան մը: Ձիշդ էր Անգլիացիին ենթադրութիւնը — Թուրքը ուսանող մըն էր եւ, աւելին, չատ համակրելի եւ Թուլբերան, չատախօս մէկը: Սկսաւ բարձրաձայն Անգլիան գովել ու ցաւ յայտնեց որ առեւտրական համաձայնութեան մը չկոյութեան պատճառով, Թուրքիոյ արտաքին վաճառականութեան մեծագոյն բաժինը Գերմանիոյ ձեռքը մնացած էր: Շատ մը Թուրքերու նման ինքն ալ կ'ատէր Գերմանիան, որ Թուրքերու կործանումին պատասխանատուն եղած էր պատերազմի ընթացքին :

Սուիխին առայժմ չէր համարձակեր խօսակցութեան նիւթ ընել օրուան քաղաքական գործերը: Բայց անցեալը քրքրելով, անկիւնաքարի մը եւս իմացաւ — այն ճակատագրական որոշումը որուն հետեւանքը եղած էր զերմանութուրք դաչնակցութիւնը :

— 1914ին Անգլիա երկու խոչոր զրահաւորներ կը չինէր Թուրքիոյ համար, ըսաւ Րէուֆ: Երբ տագնապը սկսաւ, անոնք պատրաստ էին եւ փոխարէնն ալ վճարուած էր: Եւ սակայն Ռուսիոյ արտաքին նախարարութեան ստիպողական խնդրանքին . բուն վրայ, Անգլիա վար դրաւ զանոնք , չյանձնեց... օգոստոս 4ին, ուրեմն, բրիտանական նաւատորմը երկու առաջնակարգ մարտանաւ եւս ունէր... Այդ քայլը չատ դէշ տպաւորութիւն ձգեց Թուրք ժողովուրդին վրայ... զրահաւորներուն փոխարժէքը պետական զանձէն չէր որ վճարուած էր, այլ ժողովրդական հանդանակութեամբ մը, որուն իրենց փոքրումն բերած էին այրերն ու որբերը Թուրքիան կրնար չէզոք մնալ, մինայն այդ յիմարութիւնը չպատահէր... Բայց եւ այնպէս եղածը եղած էր ու երախաներն անգամ կը զիտէին Թէ Մեծն Բրիտանիան կողոպտած իրենք... հետեւաբար ամբողջ ազգ մուժ տուաւ էնվէր փաչային, որ անոնց հետ դաչնակցի կ'ուղէր :

— Շատ անխորհուրդ քայլ մը եղաւ է մեր կողմէն, հառաչեցաւ Րէուֆին· բայց զարձեալ Թուրքիան կրնար մոռնալ այդ նաւերն ու վճարել պատերազմին ...

Րէուֆ սրտանց համամիտ էր այդ կարծիքին եւ կ'ընդունէր Թէ Թուրքիան ունէր որոշ չափով իրաւունք այդպէս չարժելու այդ ծայրայեղ ազգային· բայց դիտել տուաւ, Թուրք ժողովուրդը՝ զարգացած սակէտէն ստորին մակարդակի մէջ բայ դառնուած ըլլալով պատրաստ չէ ընդունելու՝ որ Մեծն Բրիտանիան կողոպտած իրենք... հետեւաբար ամբողջ ազգ մուժ տուաւ էնվէր փաչային, որ անոնց հետ դաչնակցի կ'ուղէր :

— Շատ անխորհուրդ քայլ մը եղաւ է մեր կողմէն, հառաչեցաւ Րէուֆին· բայց զարձեալ Թուրքիան կրնար մոռնալ այդ նաւերն ու վճարել պատերազմին ...

Րէուֆ սրտանց համամիտ էր այդ կարծիքին եւ կ'ընդունէր Թէ Թուրքիան ունէր որոշ չափով իրաւունք այդպէս չարժելու այդ ծայրայեղ ազգային· բայց դիտել տուաւ, Թուրք ժողովուրդը՝ զարգացած սակէտէն ստորին մակարդակի մէջ բայ դառնուած ըլլալով պատրաստ չէ ընդունելու՝ որ

(Շար.)

«ՅԱՌԱՋ»Վ ԸՍՏԱՆԱԼԸ

ՅՕԲԻ. ԲԵՍՔԱՄՆԵՐՈՎ ՍԱՆԱՀ

ՊԱՐՈՒԱԿ — Նոյեմ վերջը « Օբ-
Օրինաւոր է որ Յովհ. Ա. Թո-
ղոսեան վիպասանի վերջին գրքոյկ-
ները ամենէն առաջ ընթերցուին
Ս. Ս. Ս. Ռ. Ի. ի Ազգային Ժողովի
պատգամաւորներէն, որոնք ներկայ
պիտի գտնուին Ազգային Ժողովի
նիստերուն, որպէսզի անոնք ալ
ծանօթանան Ս. Ս. Ս. Ռ. Ի. ի ներ-
կայ կեանքին, ինչպէս նաեւ ան-
ցեալին, որ ստեղծեց զայն։ Ան-
կարելի է, որ Ս. Ս. Ս. Ռ. Ի. ի
ներկայ կեանքին ծանօթանալ
կարենայ մարդ, եթէ չկարդայ
Յովհ. Թումանեանի ստեղծագոր-
ծութիւնները։ Ան ամենէն ճիշդ
պատկերն է տուած Ս. Ս. Ս. Ռ. Ի.
ի ներկայ կեանքին, որովհետեւ
ինքը ապրած է այդ կեանքին մէջ
եւ ապրած է ոչ միայն իբրեւ
գրող, այլ նաեւ իբրեւ քաղաքա-
ցի։ Ան ամենէն ճիշդ պատկերն է
տուած Ս. Ս. Ս. Ռ. Ի. ի ներկայ
կեանքին, որովհետեւ ինքը ապրած
է այդ կեանքին մէջ եւ ապրած է
ոչ միայն իբրեւ գրող, այլ նաեւ
իբրեւ քաղաքացի։ Ան ամենէն
ճիշդ պատկերն է տուած Ս. Ս. Ս.
Ռ. Ի. ի ներկայ կեանքին, որովհե-
տեւ ինքը ապրած է այդ կեանքին
մէջ

հետը: Ահա թէ ինչու հակողութիւն եւ կարգապահութիւն կը հաստատենք, բացարձակ ազատականութեան տեղ »:

Վարչապետին կարծիքով, կարելի պիտի ըլլայ 20 միլիառ ֆրանք ճարել դրամագլուխի վրայ հաստատուած տուրքով,— տարեկան երկու միլիառ, քանի որ այս տուրքին ենթակայ քաղաքացիները տասը տարիէն պիտի վճարեն զանոնք: Հանրային պարտքերու դէմաւճարը դադրեցնելով երկու տարի, կը յուսան ճարել տարեկան 5.400.000.000 ֆրանք: Վարչապետը կը հաւատայ թէ իր առաջարկած տնօրինութեանց շնորհիւ կարելի է գոցել 36.760.000.000 ֆր.ի բացը, այս տարուան համար: Այս գումարին 4 միլիառը կը ներկայացնէ տուրական եւմտացոյցին բացը, 15.900.000.000ը ազգ. պաշտպանութեան վարկը, իսկ 8.690.000.000ը՝ երկաթուղիներուն բացը:

Իր բացատրութեանց ընթացքին, Լէոն Պլում տալնապին պատճառները վերլուծեց այսպէս.—

1.— Տարապայման ծախքեր ազգ. պաշտպանութեան համար (ամբողջ երկրին եկամուտներուն 46 առ հարիւրը՝ այս տարի) որ ոչնչացուցած են նախորդ կառավարութեանց ճիգերը:

2.— Ոսկիի «փախուստը» որ 80 միլիառ ֆրանքի հասած է վերջին երեք տարիներու ընթացքին:

Ուրիշ մանրամասնութիւններ ալ հաղորդելէ վերջ, վարչապետը եզրակացուց.

— « Այս ահագին պահանջները դոհացնելու համար, ուրիշ միջոց չունէինք եթէ ոչ փոխառութիւններ կնքել կամ նոր թղթադրամներ շրջաբերութեան հանել: Մարտի սկիզբը կառավարութիւնը քննեց փոխառութեան մը խնդիրը, բայց միջազգային կացութեան յանկարծական ծանրացումը խափանեց այս ծրագիրը: Այդ պահուն ճակատագրական պիտի ըլլար ազգային պաշտպանութեան փոխառութիւն մը հրապարակ հանել,, մասնակի յաջողութեամբ»:

Վարչապետը միեւնոյն ատեն չէշտեց թէ սպառազինութեանց չինութեան փութացումը դարման մը պիտի կազմէ, դիմաւորելու համար թէ արտաքին եւ թէ ներքին վտանգներ:

ՍՊԱՆԻՈՅ ԱՊՍՏԱՄԲՆԵՐԸ ԴԷՊԻ ԾՈՎ

Քաթալոնիա գրեթէ կղզիացած

Սպանիոյ ազգայնականները նորէն գրոհ տալով, հասան Թորթոզա, որ հանրապետական բանակին օդակայանն է, քանի մը քիլոմեթր հեռու Միջերկրականէն: Այս յառաջխաղացութեան շնորհիւ ուրիչ կարեւոր դիրքեր ալ ինկան եւ հիմա Քաթալոնիա գրեթէ կղզիացած կը համարուի, բաժնուած՝ Սպանիոյ մնացեալ մասէն:

Հանրապետական զօրքը որոշած է դիմադրել Պարսելոնայի շրջանին մէջ, ամրանալով քաղաքին հիւս. արեւմտեան բարձունքներուն վրայ: Զօր. Ֆրանքօ հրամայած է առ այժմ դադրեցնել Պարսելոնայի ռմբակոծութիւնը: Իր կարծիքով, երբ Պարսելոնա ամբողջովին պարպուի, նոյնիսկ 35 քիլոմեթր հեռաւորութեամբ, չափաւոր Քաթալանները ձեռք առնելով քաղաքին իշխանութիւնը, անձնատուր պիտի ըլլան:

Պաշտօնապէս կը ծանուցուի թէ վերջին տասը օրերու ընթացքին ազգայնականները գերի բռնած են 50.000 հոգի, մէկն ըլլալով չորս զօրավարներ եւ 15 գնդապետներ: Գրաւած են նաեւ 150 թնդանօթներ եւ 800 գնդացիրներ:

*** Հանրապետական կառավարութիւնը զեռագոյն ճիգեր կը փորձէ, նոր ուժեր հաւաքելու եւ դիմադրութիւնը չարունակելու համար:

*** Ահռելի մանրամասնութիւններ կը հասնին Լէրիտայի գրաւման առթիւ: Երկու կողմերը կատաղօրէն, նոյնիսկ պաղ զէնքերով կռուած են փողոցէ փողոց եւ տունէ տուն:

Ապտակը Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ

17րդ դարէն ի վեր առաջին անգամ ըլլալով չառաչուն ապտակ մը զարնուեցաւ Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ, երկուշաբթի օր: Օրուան հերոսն էր ընկերվարական երեսփոխան մը, Շինուէլ, որ չհանդուրժելով պահպանողական երեսփոխանի մը մէկ բացագանչութեան, տեղէն ցատկեց եւ ապտակեց զայն: Ընկերվարականին ծնողքը Լեհաստանէն գաղթած ըլլալով, պահպանողականը բացագանչած էր,— «Լեհաստան գնա»: Ժողովէն վերջը երկու երեսփոխանները հաշտուեցան, փոխադարձաբար ներողութիւն խնդրելով:

Օրակարգը նորէն արտաքին քաղաքականութիւնն էր: Ընդդիմադիրները քննադատեցին կառավարութեան քաղաքականութիւնը, թէ Սպանիոյ գործերուն եւ թէ ուրիշ խնդիրներու մէջ: Այս առթիւ պարասւանքի բանաձեւ մը առաջարկեցին, որ մերժուեցաւ 152ի դէմ 359 ձայնով: Այսինքն մեծամասնութիւնը հաւանութիւն յայտնեց Պ. Չեյմպըլէնի քաղաքականութեան: Վարչապետը այս առթիւ ալ ուժգնօրէն պաշտպանեց իր քաղաքականութիւնը եւ չէշտեց.

— « Ես համոզուած եմ թէ ամբողջ երկիրը համաձայն է մեր վարած քաղաքականութեան: Ամբողջ աշխարհ ալ կը ձնահաւասի զայն, բացի թերեւս մէկ պետութենէ՝ Ռ. Միութիւն»:

Եւ նորէն հռչակելով հաւաքական ապահովութեան անհրաժեշտութիւնը եւ Ազգերու Դաշնակցութեան անկարողութիւնը, յայտարարեց.

— « Եթէ հաւաքական ապահովութիւնը իրականութիւն պէտք է դառնայ, կը նշանակէ թէ բոլոր երկիրները պարտաւոր են պատրաստ ըլլալ եւ պատերազմի երթալ միաժամանակ: Մենք կը պնդենք թէ Ազգաժողովը ի վիճակի չէ կատարելու իր վրայ դրուած էական պարտականութիւնը: Այս պարագան ժխտել՝ կը նշանակէ գիտակցաբար կեղծաւորութիւն ընել: Հաւաքական ապահովութիւնը ձախողեցաւ, որովհետեւ Եւրոպայի բոլոր պետութիւնները կը խորշին պատժական միջոցներու գործադրութենէն: Ես չեմ կարծեր թէ որ ապահովութիւնը ձախողեցաւ, որովհետեւ Եւրոպայի բոլոր պետութիւնները կը խորշին պատժական միջոցներու գործադրութենէն: Ես չեմ կարծեր թէ որ եւ է օրուան կրնայ ունենալ Ազգաժողովին դումարումը: Ան կրնայ բանաձեւեր քուէարկել, բայց բանաձեւը խաղաղութիւն չէ: Եթէ Ազգաժողովը յանձնարարութիւններ պիտի ընէ որոնց ոչ ոք կարեւորութիւն կուտայ, աւելի ծիծաղելի եւ նուաստացած պիտի դառնայ քան առաջ»:

ՋԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏԱՂՈՎ

11 ԿԻՆԵՐ ԳՆԴԱԿԱՀԱՐՈՒԱԾ ԵՆ Մոսկուայի մէջ, կ'ըսէ գերմանական թերթ մը, յիշելով մանաւորապէս մարաջախտներ եղորովի, Պուտիէննիի եւ ուրիշ երեւելիներու տիկինները: Ուրիշ աղբիւրէ լուր չկայ այս մասին:

ՄԵՏԱՂԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆՑ գործադուլը կը չարունակուի տակաւին, հակառակ բոլոր միջամտութեանց:

ՅՈՖԻՒԱՑԻ խորհրդային դեսպանը, Ռաքոլնիքով, Մոսկուա վերադարձաւ կնոջը հետ, յատկապէս կանչուած ըլլալով:

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ կառավարութիւնը 750.000 անգլ. ոսկի յատկացուց, բանուորական բնակարաններ չինելու համար Աւստրիոյ մէջ:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ մէջ երկրորդական կրթութիւնը պիտի բարեփոխուի Զատկի արձակուրդէն վերջը, համաձայն ուսուցչապետ Ռուստի ծրագրին որ կ'ուսումնասիրուի չորս տարիէ ի վեր: Նոր կարգադրութեամբ, զերակշռութիւն պիտի տրուի անգլերէնի, ճարտասանական արուեստի եւ մարմնակրթանքի: Կիներու դաստիարակութիւնն ալ պիտի բարեփոխուի, առնուին տնտեսութեան եւ հոգագործական դասընթացքներով: Ամէն աղջիկ համալսարան երթալէ առաջ պէտք է չրջան մը բոլորէ իբրեւ սպասուհի ագարակի կամ տունի:

Հ. Ց. Դ.

Փարիզ

ՓԱՐԻԶԻ «Եգիպտացի» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները 9 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 6 Ավրնիւ տ'Իէնա, սրգարանին վերնայարկը:

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ «Զաւարեան» կոմիտէի եւ տեղւոյն ֆրանսացի ընկերվարականներու խառն ժողովը 8 Ապրիլ, Սուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Maison du Peuple սալ տը Ժիւսթիւս տը փէի մէջ: Կոմիտէի կողմէ կը խօսի ՀԿԿ. Լ, ՋՈՐՄԻՍԵԱՆ, ֆրանսացիներու կողմէն. LUCIEN ROLAND, կը հրաւիրուին բոլոր խումբերու ընկերները:

Գաւառ

ՎԱԼԱՆՍի կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այսօր, ԵՐԵՔՇԱԲԹի երեկոյեան ժամը 8ին, «Սիամանթօ» ակումբը, կը հրաւիրուին նոր աթձանագրուած ընկերները: Ներկայ կ'ըլլայ ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ:

ԼԻՈՆի կոմիտէն ստիպողական ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները 11 Ապրիլ Սուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 1 հուն կամպէթթա, հաֆէ էթուալի վերնայարկի սրահին մէջ, Խիստ կարեւոր օրակարգ:

ԲԱՑՑԻ ԽՄԲԱԿի դասախօսութիւնը 7 Ապրիլ, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, Café «Le Grillon», 2 Carrefour de l'Odéon կը խօսի Գ. Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ. Ց. Դ. ՎԻԷՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ
10 Ապրիլ, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին,
Սէրքլը Կաթոլիք սրահին մէջ
ԿԸ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒԻ «ԹԻՒՊՈՐՏ»Ը
կը մասնակցին տեղական լաւագոյն ուժեր: Տոմսերը՝ 5 եւ 4 ֆր.:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍՓԱՅՈՆ

ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ 23ՐԴ. ՏԱՐԵԳԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ
Ջ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԼԻՈՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ
ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ
ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ
Յեզի կ'ունենայ 9 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին
Գ. Թաղապետարանի սրահին մէջ
ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ՆԵՐՍԷՍ ՄՈՄՃԵԱՆ
ԿԸ ԲԱՆԱԽՕՍԵՆ Պ. Պ. ԽՐԱՅԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԱԳԷՏ P. L HUET

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: կը մասնակցին ֆրանսացի արուեստագիտուհիներ, դաշնակ, ջութակ, թաւջութակ: Օր. ԾՈՎԻՆԱՐ ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ (Մահներգ), Պ. Պ. Ե. ՖԷՐՐԱՀԵԱՆ եւ Ա. ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ (Մահներգ), Պ. Ղ. ՄԻՔԱՑԷԼԵԱՆ (Մահներգ), Պ. Զ. ՄՈՍԿՈՖԵԱՆ (Հաւաչեան կիթառ), Պ. Պ. Լ. ԱԼԷՄԵԱՆ եւ ՄԻՍԱԻ ՄԻՐՋԷ (արտասանութիւն):

Հայ Արիւներու տարեկան ցուցակը

կիրակի, 15 Մայիս կէսօրէ վերջ SALLE POISSONNIÈREի մէջ:
Նկատի ունենալ այդ թուականը

ԽՆԶՈՑԻ ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած «Վարանդեան» խումբի եւ «Շահրիկեան» ճանձնախումբի կողմէ: 9 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին 5 Rue տէ Լ'Էքլիզ, «Շահրիկեան» սրահին մէջ, կը նուագէ Պ. Յ. ԹԻՒՐԻՒՆՃԵԱՆ: Զաւեշտ՝ հայ ալիքներու կողմէ: Հաճելի անակնկալներ: Մուտք 5 ֆրանք

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

ՎԻՐԹԻՈԶ - ՋՈՒԹԱԿԱՇԱՐ ՓԻԼԻԲ ԿԼԻԱՋԱՐԵՒՆԻ
ՋՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, 6 Ապրիլ, ժամը 21ին
SALLE ERARD, 13 Rue du Mail, Métro: Bourse կամ Sentier
Դուռները կը բացուին ժամը 20.30ին:

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Երկու յաջորդական վայրկեան օրեր Մօսիէթէ Սալանթի մէջ
17 եւ 18 Ապրիլ, Զատկի կիրակի եւ երկուշաբթի օրերը
կէսօրէ վերջ ժամը 3ին կը ներկայացուի՝
ԱԽ ՍԱ ԿՆԻԿՍ (օպերէթ 3 արար)
կը մասնակցին՝ Տիկ. Ս. ԳԱՂՑԱՍԱՐԵԱՆ, Տիկ. Յ. ԼԱԹԻՖԵԱՆ, Պ. Պ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ, ԼԱԹԻՖԵԱՆ, ՍԱՐՍՖԵԱՆ, Կ. ՍՐԱՊԵԱՆ, ՍԱՆՋԱՔ, Կ. ԳԱՆԹԱՐՃԵԱՆ եւ խումբին բոլոր անդամները: Ընտիր օրքէսթր՝ ղեկավարութեամբ Ս. ԲԱՐԻԿԵԱՆի. Գիները՝ սովրական: Տոմսերը՝ ծանօթ տեղեր եւ գրատուն ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ Նուպար Գէորգեան, վերջերս Փարիզ եկած՝ Փէյթայէն կամ Ռումանիայէն(?), Հունդարացի կնոջը հետ:

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱՒՈՃԱ - ԱՏԱՄՆԱՒՈՃԱ
44 Rue Dunkerque (ՄԷՋՐՕ ԿԱՐ ՏԻ ՆՈՐ)
Tél. Trudaine 42—69
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:
Առաւօտները ժամադրութեամբ:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

կանանց քոնֆէքսիոնի համար մօտէլիսթ (modeliste) մը՝ արհեստանոցի մէջ աշխատելու համար: Դիմել «Ցառաջ»ի վարչութեան:

ԵՓՐԱՏ ՆՈՒԱԳԱԽԱՒՄԲ

Ղեկավար Տ. ՕՆՈՍԵԱՆ

15, Rue du Pourtour, Clamart, Seine — Tél. Observatoire 13 - 45

Հեռաձայնել երեկոները 8էն վերջ:

Հայկական, եւրոպական եւ կովկասեան եղանակներ: Մխակ նուագախումբը հաճելի դարձնելու համար ձեր հանդէսները, հարսնիքները եւ հաւաքոյթները:

Le Gérant : H. STEPHAN
17, Rue Damesme, PARIS (13) — A. DER (AGOPIAN)

ԳՐԻԳՈՐ ՓԱՇԱՑԵԱՆ
ՎԻՐԱԲՈՅԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Վկայեալ Փարիզի Բժշկական Համալսարանէն
364 bis Rue de Vaugirard, Paris (15)
Մէթրօ Porte de Versailles. Թել. Vaug. 52—06
Օթոպիւս AG. 33, 89
Ընդունելութեան ժամեր.— Ամէն օր ժամ 10էն 20
Իսկ Սուրբաթ եւ երկուշաբթի ժամը 10—15 եւ ժամադրութեամբ:

Alimentation «TRÉVISE»
Իր ահմահական ուրճովը
Café "HAREM"
ՋԱՏԿԱԿԱՆ ՋԷՕՐԷԿՆԵՐ
5 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ ԲԱՑԱՌԻԿ ՋԵՂՁ
Սառցած ենք պուլկարական ընտիր ճերմակ պանիր եւ քաշքաւալ, սուրիական գետին եւ փէքմէզ:
ՄԵԾԱԲՈՒՆԱԿ ԵՒ ՓՈՒԲՈՒՔԱՒԱԿ
Tél. Taitbout 40—63
30, Rue de Trévise Paris (9) Metro Cadet

ÜN DUZE
MARQUE DÉPOSÉE
RAKI 40 DUZE
Véritable Anisette Orientale
ՋՈՒՏ ԹԱՂՈՂԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ - ازمدن معمول خالص راق
DISTILLERIE OTTOMANE ISTAMBOUL

ՐԱՓԸ ՏԻԻՋ
Ջուտ խաղողէ քաշուած եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղին՝ ՐԱՓԸ ՏԻԻՋը, ջգուշացած արուեստական օղիներէ ձեր ստամոքսը կ'այրէ եւ գիշերները ջուր կը խմէք եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք միայն ՐԱՓԸ ՏԻԻՋը որուն անբռատ, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր ըլլալը հաստատուած է:
Dalakupeian, 24 Rue St. Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille

ԵՂԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ
ՀԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
AMERICAIN LLOYD — 48 rue de la République — Մաթեէյլ, Tél. C.47-22 եւ C.74-51
ORIENT LLOYD — 7 rue Auber, Paris — Tél. Opéra 67-77 67-78
Նաւային բոլոր ընկերութիւններու ներկայացուցիչ:
Ցոմսակներ՝ ամէն տեսի համար: Հայ ճամբորդներու հաճար ժամանաւոր գին: Ընդհակիցներ աշխարհի ամէն կողմ
ՎԻՍԱՀԵԼԻ ՏՈՒՆ

ՐԱՖՖԻ
Փարիզահայերու միակ վայելուչ ճաշարանը
Տնօրինութեամբ Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆի
8, RUE MAUBEUGE Paris (9) Մէթրօ Cadetet le Peletier
Հոն պիտի գտնէք՝ արուելեան եւ եւրոպական կերակուրներու ճարուստ ճաշացուցակ մը, անմրցելի ժաքրութիւն եւ անթերի սպասարկութիւն: Պոլսական օղի՝ եւ քաշլիկ հայ արանատիրոջ անվիճելի փորձառութեամբ: Ամէն տեսակ հաւաքոյթներու համար կը տրամադրուի սրահ անհամեմատ ժամուելի գիներով:
Եաքան եւ կիրակի երեկոները արուելեան նուագ:

FOURRURES DE ST. BERNARD
ՀԱՑԿՈՒՀԻ ԿԻՒԼՊՕԼԵԱՆ
24, Rue Affre կամ 8, Rue Cavé — PARIS - 18e
Մառնաճախտ՝ 2, Rue de la Charbonnière —
Մէթրօ՝ La Chapelle — Barbès Roch. Tél. Montmartre 69-70
ԿԱՐԵՒՈՐ ԶԳՈՒՇ ԶԱՏԿԻ ԱՌԹԻԻ
Մուշտակները փայլ կուտան մեր հագուստին եւ դէմքին: Դիմեցէք մեր վաճառատուները ուր պիտի գտնէք անհաւատալի գիներով որ՝ նախ արժանիք է, 500 ֆրանքէն սկսեալ: Փիթուա օպոսոն Մարթ զոյգը 120 ֆրանքէն սկսեալ: Գաբեր, ժաքէթներ եւն.: Կը տառնձնենք մուշտակներու նորոգութիւնը, ձեւափոխութիւնը, ներկելը եւ քանդելը: Մուշտակները կը մաքրենք ձրի: Բաց է կիրակի օրերը միչեւ կէսօր:

ՅՈՒՇԱՏԵՏԻՐ
ՄԱՐՍԷՑԼԻ Տարօն - Տուրուբերան Նահանգ. Հայր. Միութեան ընդհ. ժողովը 10 ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Պառ. Մ'լէլ, բիւ Ա - լէքսանտրէ: Կը խնդրուի բոլոր անդամներէն ներկայ գտնուիլ: Կարեւոր օրակարգ:

ԿՐ ՓՆՏՌՈՒԻ
— Կը փնտռուի Մարի եւ Ալիս Թիֆլիճեան քոյրերը, բնիկ Պլէճիքցի (Պրուսայի նահանգ): Կը կարծուի թէ տարիներ առաջ Պոլսէն Ֆրանսա եկած են: Իրենց հօր անունն է Յովհաննէս, մօր անունը՝ Կիւլլու: Կը խնդրուի իրենց հասցէն իմացնել «Ցառաջ»ի վարչութեան:

ՎԵԹԵՐԱՆՆԵՐՈՒ ՓՕՆԴԻՆ
Պիլեանքուրէն ընկ. Աղապապ տահեան կը նուիրէ 25 ֆրանք
ԿՈՉ
Անդրէասի եւ չրջանի հայերուն կիցներուն «Աչխարհադարձ» խիստ օգտակար արդիւնքին լերուելով, եւ վերջերս մեր երկու նոր անուանացանկը, մենք երկրորդ Անուանացանկի մը տարակել, կոչ կ'ուղղենք վրայ վերապրող բոլոր հայերուն որ հաճին գրել մուրտան նուիրները, ուր որ բնակուին պարտքն է արձանագրել:
H. Kéfélian Frères, 22 Rue Lacroix Paris (15):

ԳԱՑԻՔ ՏԵՍԼԻՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 7 ԱՊՐԻԼ JEUDI 7 AVRIL 1938

ԺԹ. ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3699

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԵՐ ՇԱՐՔԵՐՈՒՆ ՎՐԱՑ ԱԻԵԼՑԱՆ...

Վերջին չաբաթներու ընթացքին, «Յառաջ»ի գաւառական թղթակցութիւնները կը վերջանան այս յայտարարութեամբ,— «Մեր շարքերուն վրայ աւելցան... ընկերներ»:

Այսպէս, 15 ընկերներ աւելցած են Լիոնի մէջ, նոյնքան՝ Տէ-Շամոն եւայլն: *Մէկ խօսքով, միայն Լիոնի շրջանին մէջ արձա-նագրուած են վաթսուն նոր ընկերներ,* (հաշուելով նաեւ Փոն տը Շէրիւի եւ Սէն Մորիս):

Վալանսի շրջանին մէջ աւելցած են 15 ընկերներ: *Ուրեմն հա-մագումար 75 հոգի:*

Առջի օր Մարսէյլէն *զեկոյց մը կը հաղորդէր թէ վերջին երկու ամիսներու ընթացքին աւելցած են 50 ընկերներ: «Եւ դեռ շատ մը թեկնածուներ կը սպասեն իրենց խնդրագիրներու պատասխանին»:* Միեւնոյն ատեն յառաջ կը տարուի պատանիներու կազմակերպու-թեան գործը: « *Այժմ մեր տրամադրութեան տակ են եւ մեզի կապ-ուած՝ 160է աւելի պատանիներ* »:

Վերջին պահուն նամակ մը՝ Կրընոպլէն, կ'աւետէ ութ նոր ըն-կերներու արձանագրութիւնը:

Ի՞նչ կ'ապացուցանեն այս իրողութիւնները:

Մէկ բան,— Դաշնակցութեան քայքայումը ... երազ մը, որ տարիներէ ի վեր թեւ կուտայ մեր հակառակորդներուն:

Զե՞նք զանոնք իրենց երանաւէտ ցնորքներուն մէջ եւ փոր-ձենք վերլուծել այս իրականութեան իմաստը:

Շարքերու աճումը, անշուշտ, արդիւնք է յարատեւ եւ ծրագր-եալ աշխատանքի, որ նոր թափ ստացաւ մեր շրջանին մէջ, չնոր-հիւ երիտասարդ ուժերու:

Վերջին Շրջ. ժողովէն ի վեր, Դաշնակցական մարմինները ձեռնարկած են լուրջ աշխատանքի: Միւս կողմէ, պարբերաբար շրջանները կ'այցելեն գործիչներ, զարկ տալու համար կազմակեր-պական գործունէութեան, միեւնոյն ատեն սարքելով հրապարա-կային բանախօսութիւններ եւ դասախօսութիւններ:

Այսպէս, քանի մը ամիս առաջ ընկեր մը այցելեց Մարսէյլի շրջանը: Ուրիշ ընկեր մը՝ նոր եկած Ֆրանսա, աւելի քան երկու ա-միսէ ի վեր կը շրջի Միջին Ֆրանսայի շրջանը, խօսելով, լուսա-բանելով, կազմակերպելով: Ի հարկին սարքելով վիճաբանական ժողովներ, ներքին թէ արտաքին:

Բայց, սխալ պիտի ըլլար միայն կատարուած աշխատանքին վերագրել այս նոր նուաճումները: Մանաւանդ երբ նկատի առնենք որ, դիմողներուն, թեկնածուներուն մէջ կը գտնուին ոչ միայն նոր տարրեր, այլ եւ վերադարձողներ: Անոնք որ հեռացեր էին այս կամ այն պատճառով, եւ հիմա կարօտով կը փնտռեն Դաշնակցու-թեան չունչը:

Ամէն բան ըսած չենք ըլլար, եթէ այս յաջողութիւնը վերա-դրենք, նաեւ, միայն եւ միայն Դաշնակցութեան հմայքին:

Այդ հմայքը տիրական է միշտ, հակառակ թերխաշ կամ կիրքէն կուրացած խմբակցութեանց եւ անհատներու դռեհիկ խա-չակրութեան:

Մենք շատ աւելի լայն կ'ըմբռնենք յաջողութեան իմաստը:

Երէկ, 15 տարի առաջ, այնքան ալ զարմանալի պիտի չթուէր այս խմբական «ներգրաւումը»: Նոր կը կազմակերպուէր Դաշնակ-ցութեան Ֆրանսայի շրջանը, եւ երիտասարդներ խումբ - խումբ կը դիմէին արձանագրուելու: Շատերը յափշտակուած՝ մեր կու-սակցութեան անդիմադրելի հմայքէն:

Եկան փորձութեան տարիները:

Գոյնզգոյն խայծեր եւ հրապոյրներ՝ դուրսէն, խլրտումներ՝ ներսէն: Ցեղով քաղաքական ժոդոյն եւ ջլատիչ կացութիւն մը: Ապա նաեւ « Հայաստանասիրական » մարզանքները: Ու վերջա-պէս ամբոխային տրամադրութիւններ, որոնք ծանր փորձի մը պիտ կ'ենթարկէին նորահասներն ու հրաշքի հաւատացողները:

Ինչպէս այլուր, մասնաւորապէս մեր շրջանին մէջ ալ այս դէպքերն ու երեւոյթները չուարման կամ յուսախաբութեան մըթ-նոլորտ մը ստեղծեցին, չարախնդութեան խրախճանքներ կատա-րել տալով մեր հակառակորդներուն:

Եւ սակայն, Դաշնակցութիւնը մնաց անսասան: Շարունակեց քարոզել ու գործել, համաճայն օրուան պահանջներուն: Միեւնոյն ատեն ջանալով լրացնել ինչ որ թերի էր կամ անբաւական:

Եւ ահաւասիկ արդիւնքը.— կը վերադառնան «սրդողածնե-րը», խնդրագիրը կը ներկայացնեն բոլորովին նոր տարրեր: Մէկ խօսքով, բացուած է շրջան մը, որ կը պահանջէ բազմապատկել զեկավարութեան ճիգերը:

Արդարեւ, ի՞նչ նշանակութիւն պիտի ունենար անդամատե-րեր բաժնել եւ նոր խումբեր կազմել, եթէ չես աշխատիր արժա-նացնել հաւատքը՝ քու առաքելութեանդ մասին:

Նոր դիմումները, այս ակնախիղճ ափերուն վրայ, կ'ապա-ցուցանեն թէ թեկնածուները բոլոր ճամբաները փորձած եւ եկած են մէկ եզրակացութեան,— հակառակ ամէն բանի, նորէն Դաշ-նակցութիւնն է որ կրնայ լեցնել իր հոգիս, մարզել, դաստիարա-կել զիս, օգտագործել իմ ուժերս՝ ի խնդիր այս ժողովուրդին ա-զատագրութեան: Այսօր՝ խաղաղութեան մէջ, մեթոտիկ աշխա-տանքով, վաղը, փոթորիկի մը պահուն, փոթորկաճաշ գործու-նէութեամբ:

Ամէն պարագայի մէջ, նորեկներն ալ կը հաւատան թէ կազ-մակերպուած, կարգապահ, հասուն եւ գիտակից ուժն է որ կրնայ գործ կատարել: Իսկ այդ ուժը գերազանցապէս ամփոփուած է Հ. Ց. Դաշնակցութեան մէջ:

Ջանանք արդարացնել այդ հաւատքը, բազմապատկելով եւ նորոգելով մեր ճիգը,— յարատեւ պայքար:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԲՈՒՌՆ ԸՆԴԴԻՄՈՒԹԻՒՆ ԵԼՄՏԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ

ՓՈԹՈՐԻԿ ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

«Անկի՛ն Հրեաները,— Հրաժարեց՛Է՛ի»,— "Ֆրանսայի Ֆրանսացիներուն„

Երեքշաբթի օր փոթորկալի տեսարաններ պարզուեցան երեսփ. ժողովին մէջ, կառավարութեան ելմտական ծրագիրներուն քննութեան առթիւ: Պահ մը մթնոլորտը այնքան թունաւորուեցաւ որ նախագահը հարկադրուեցաւ ընդհա-տել նիստը: Վէճը չարունակուեցաւ դուրսն ալ, եւ քիչ մնաց որ ընդհարում-ներ պատահէին: Նոյն ինքն վարչապետ Լէոն Պլում հարկադրուեցաւ ժողովին մէջ նեռուիլ, իր ընկերները հանդարտեցնելու համար:

Երբ երեսփ. ժողովի ելմտական յանձնախումբին տեղեկաբերը՝ Պ. Ժամէ Շմիտ իր զեկուցումը կը կարդար, աշակողմէն պոռացին.

— Եբմարութիւն է, անանկութիւն է եւ կազմակերպուած դողութիւն:

Տեղեկաբերը չարունակեց զեկուցումը, բացատրելով թէ անհրաժեշտ է 25 միլիառ ֆրանք ճարել անմիջապէս:

— Կորսուեցէք գացէ՛ք, ազազակեց աղգայնական երեսփոխան մը:

— « Բակուա՛ռ», պատասխանեցին ձախակողմէն (փլիոնաւոր կամ վեղա-բաւոր. կ'ակնարկէ գաղտնի կոմիտէի անդամներուն որոնք ամբաստանուած են հակապետական գաւազրութեամբ):

Նախագահ Պ. Լոպէ ազդարարեց.

— Օդնեցէք որ կարենամ այս վիճաբանութեան տալ արժանի լրջութիւնը:

Խօսելու կարգը եկած էր ընդդիմադիր երեսփոխան Մոնթինիլի, որ ուժ-գնօրէն քննադատելով կառավարութեան ծրագիրները եւ մանաւանդ լիազօ-րութեան պահանջը, դարձաւ Պ. Լէոն Պլումի եւ յայտարարեց.

— « Ձեր ձեռքն ունենալով ոստիկանութիւնը եւ ինքնակամ իրաւասութիւններ, կրնաք, պարոն վարչապետ, քանի մը օրէն գլուխ հանել ձեր յեղափոխութիւ-նը: Եթէ լիազօրութիւնը տրուի, հանրապետութիւնը կախում պիտի ունենայ մէկ մարդու քմահաճոյքէն: Տասը տարիէ ի վեր կը խօսուինք: Մենք պատ-րաստ չենք ուղեր, այլ բարեկարգութիւն, աշխատանք եւ ազատութիւն»:

— Սաքսո՛ն, Սաքսո՛ն, կ'աղաղակէին ձախակողմէն (ըսել կ'ուզեն՝ դա-սալիք):

— Ես կը նախընտրեմ Սաքսոնիա ապրիլ ազատօրէն, քան Ժողովրդական ճակատի թաթին տակ:

Մթնոլորտը հետզհետէ կը թանձրանար: Ցարաճուն աղմուկին մէջ անլսե-լի կը դառնային ճառերը, երբ աւելի ծանր միջադէպ մը ծագեցաւ: Պահպա-նողական երեսփոխան մը, Փօլ Իհիւէլ, բացագանչեց.

— «Անկի՛ն Հրեանները», ակնարկելով Լէոն Պլումի եւ իր քանի մը նախա-րարներուն ցեղային ծագման:

Այս անարգանքին վրայ, ներքին նախարարը, Պ. Մարքս Տորմուա, տեղէն ցատկելով պոռաց բարկաճայթ.

— « Հրեանները նոյնքան լաւ մարդիկ են որքան Պրըթոննները»:

Այս ակնարկը աւելի կատղեցուց պահպանողական երեսփոխանը, որ Պրը-թոն է եւ որ իր տեղէն ելլելով յառաջացաւ դէպի նախարարը, ծեծելու հա-մար: Ուրիշ երեսփոխաններ միջամտեցին, իսկ նախագահը գլխարկը գլուխը դրաւ եւ դուրս ելաւ. ուրիշ խօսքով՝ ընդհատեց նիստը: Այդ միջոցին լու-սանկարներն ու սպառնալիքները կը չարունակուէին զանազան խումբերու միջեւ: Բարապանները հազիւ յաջողեցան զսպել երկու երեսփոխաններ որոնք բուռն կռիւամարտի մը բռնուելու վրայ էին: (Մէկը Վիէնի ընկերվարական երեսփո-խանն էր, Պ. Հիւսէլ):

Ընդհանուր ժխորին մէջ, միշտ կը լսուէին միեւնոյն կանչերը.

— Հրաժարեցէ՛ք, չենք ուզեր, կը պահանջենք ազգային փրկութեան դահ-լիճ մը: Ֆրանսան Ֆրանսացիներուն ...

Իսկ Ժողովրդական Ճակատի կուսակիցները կը ծաղրէին.

— Հա՛յլ Հիթլէր (կեցցէ՛ Հիթլէր):

Այս միջադէպերու ընթացքին ակնարկներ լսուեցան նաեւ Պ. Զէյմպրլէնի քաղաքականութեան մասին, բայց նախագահը ազդարարեց թէ չի կրնար թոյլ տալ որ վէճի ենթարկուին բարեկամ երկրի մը վարչապետը:

Լէոն Պլումի բացատրութիւնները

Տեղեկաբերին զեկուցումէն վերջը, վարչապետը խօսք առնելով, երկար ճառ մը խօսեցաւ, որ տեւեց երկուքուկէս ժամ: Պ. Լէոն Պլում ուժգնօրէն պաշտպանեց իր ելմտական ծրագիրները, չեշտելով թէ ժամանակը եկած է մէկդի դնելու տնտեսական վերակազմութեան բնական միջոցները եւ դիմելու արհեստական միջոցներու, ինչպէս ըրին ուրիշ եւրոպական պետութիւններ:

— « Հարցը այս է, — ի՞նչպէս ընել որ տկարացած եւ աղքատացած ժո-ղովուրդ մը, զրկուած՝ իր դրամագլուխին մէկ մասէն եւ իր առեւտրական շահատաններէն, կարենայ տանիլ իր կարողութենէն շատ վեր բեռ մը: Երկար չի կրնար տեւել այս վիճակը, որ տագնապի մատնած է շատ մը եւրոպական երկիրներ: Բեռը շատ ծանր է բովանդակ Եւրոպայի համար, եւ պիտի գայ ժամանակ մը երբ Եւրոպան այլեւս պիտի չկրնայ հեռացնել աղէտը: Մինչեւ որ այդ ժամանակը գայ, մենք հարկադրուած ենք արհեստական միջոցներու դիմել: Ոչ ինքնաբաւութեան քաղաքականութիւն է այս, ոչ հաւաքական տըն-տեսութիւն, ոչ ալ դիկտատուրա: Բայց, վճռած ըլլալով հանդերձ պաշտպանել մեր հանրապետական կարգուսարքը, եթէ հարկ ըլլայ, պատճառ չկայ որ չօգ-տուինք միահեծան իշխանութեանց կարգ մը փորձառութիւններէն: Գերմանա-կան օրինակը պերճախօս է այս տեսակէտէն: Ժողովրդապետական իշխանու-թիւնները այլեւս չեն կրնար ստորագրաս վիճակ մը ունենալ, բաղդատմամբ միահեծան պետութեանց: Ֆրանսա պէտք է ըմբռնէ կացութեան պահանջները եւ սպառնացող վտանգը, եթէ չարունակուի այս ստորագրաս վիճակը՝ նիւթա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՄԵՐ ՊԱՐԵՐԸ

Երեւանի կառավարութիւնը, զարկ տալու համար պարարուեստին, հայ-կական ժողովրդական մեծապարի մրցում մը բացած է,— մրցումը տեղի պիտի ունենայ ապրիլ 15ին:

Մրցումները պիտի կատարուին աչի առջեւ ունենալով հետեւեալ ժողո-վրդական պարերը.—

Ուզունդարա, Շալախօ, Տրնդի, Էնգէլի, Նազպար, Ռանգի, Շուշա-նիկ, Մնկի ծառ, Այ-այլուխա, Ուռնա-բէ, Դիլիջան (Ղազախի), Աշտարակի պար :

Իմ ալ աչքիս առջեւ եկան մեր պա-րուհիները, արտասահմանեան բեմե-րու վրայ :

Ձիշդ է որ վերը յիշուած պարերը հայկական չեն «հարիւր տոկոսով»: Բայց գէթ գնահատելի է ճիգը զոր կը կատարեն հայկական պարարուեստ ստեղծելու համար Երեւանի մէջ, ուր թաթարական, վրացական, ռուսական խառնիճաղանճը խորապէս եղծեր է հայկական դրոշմն ու ոգին :

Իսկ արտասահմանի՞ մէջ,— ամէ-նէն աւելի կը ցաւիմ ձիրքի ու շնորհի ունեցող մեր փոքրիկներուն վրայ, ո-րոնք ստիպուած են, հանդիսականնե-րու հաճոյքին համար, պարել անշը-նորհ եւ անհեթեթ պարեր: Մանա-ւանդ սա «Կովկասեան» կոչուած պա-րերը, որոնք ողողեցին մեր բեմը այս վերջին տարիներուն: Պարը անշուշտ աղմուկ չէ, ոչ ալ ցատկրտուք, — պարը իմաստ ունեցող շնորհալի շար-ժումներու ամբողջութիւն մըն է : Կովկասեան կոչուած այդ պարերուն ոչ իմաստը կը պատշաճի մեր նորա-ծիլ տաղանդներուն, ոչ ալ միօրինակ եւ աղմկալից շարժումները, որոնց մէջ կը պակսի ոճը:

Դժբախտաբար փորձ չի կատար-ուիր վերակենդանացնելու մեր հայ-կական պերճիմաստ եւ վայելչաշուրթ պարերը, որոնց վրայ կը հիանար Մահսխմ Կորքի՝ հակառակ *փրոֆան* մը ըլլալուն նման հարցերու մէջ: Այդ հայկական պարերուն լաւագոյնները կուտար անհնման եւ խորախորհուրդ Տարօնը,— արդարեւ մեր իսկապէս հայկական պարերը կուգան ընդհան-րապէս Տարօն աշխարհէն :

Հայկական պարերը գլխաւորաբար երկու տեսակ են,— հարսանեկան եւ աշխատաւորական: (Կորսնցուցած ենք մեր կրօնական եւ հեթանոսական պա-րերը, որոնց աւանդութիւնը կը պահպանուի վարձակ եւ հերստուկ բառե-րուն մէջ): Ինքնատիպ են մասնաւո-րաբար աշխատաւորական պարերը,— օրինակ՝ հաւերուն կամ թռչուննե-րուն կուտ տալու, դաշտի կամ կալի գործերը նմանցնելու ձեւով մը յօրինուած գեղչկական կեանքը վերար-տադրող պարերը: Այսպիսի իրապաշտ պարերը, որոնց արտայայտութեան համար՝ շարժումները եւս կը դադրին վերացակա՞ծ կամ անիմաստ դառնալէ, շատ աւելի թելադրիչ են մասնաւորա-բար մանուկ հոգիներու համար, քան կրկնօտ, սիրատոչոր ու գրգռիչ պա-րերը: Երբ մասնաւոր դպրոցներու մէջ դասական պարերով որոշ ներ-դաշնակութիւն կը փորձուի տալ օժ-տուած երեխաներու շարժումներուն, ծնողքներուն պարտքն է թոյլ չտալ որ դպրոցէն դուրս խաթարուին անոնք՝ կասկածելի իմաստներ ունեցող ան-ներդաշնակ պարերով:

Կ'իմանամ որ հոգի եւ խանդավա-ռութիւն ունեցող աղջիկ մը, Օր. Պարգեւուհի Թաշճեան, կ'աշխատի պարի վերածել մեր հայկական եր-գերը,— ահա աղբիւրը բուն հայկա-կան պարարուեստին: Թահիտ Գա-րեգինի աղջնակն ալ, հայկական օ-փերայէ մը առնելով, իմաստալից եւ շարժումներով հարուստ (գեղեցիկ էր մանաւանդ *մխիթը*) պար մը կը խա-դար վերջերս փարիզեան արուարձանի մը մէջ: Կ'ընդունիմ որ իրապաշտ պարարուեստէն վեր գոյութիւն ունի դպրոց մը, ուր շարժումներու երա-ժշտականութիւնը պարիկներու կը վե-րածէ թեւածող մարմինը՝ անոր հա-լող, անձնիւթականացող խաղերուն մէջ դնելով հոգեկան խորունկ ար-տայայտութիւններ: Բայց նախ սկը-սինք իրապաշտ պարարուեստէն, թե-մերէ դուրս վտարելով «կովկասեա-ն»ը (վերջերս սկսան ինչ մը շատ կով-կասցի կոչել մեզ՝ մեր պատմութեան ուծծանօթ մարդիկ), եւ որոնելով հայ-կականը, այլապէս ինչ որ պար կը կո-չէք դուք, ձիշդ կ'ըլլար կոչել, ինչպէս կ'անուանէր Արմաշի հայ գիւղացին, «... - մաղել», յիշեցնելով *«խալայ-ճի»*ները, որոնք, իրենց շալվարը հագցրիչներով ու պատէն բռնելով, ոտ-քերը սանի մը մէջ անշարժ, կը մա-ղէին իրենք զիրենք :

ԱՐԱՋ

ՈՂՔՈՑԵԱԼ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆԻ ՆՈՐ ԴԱՄԲԱՐԱՆԸ

Մարսէյլէն կը հեռագրեն մեզի.— Ուրբաթ առտու ժամը 8ին ողբացեալ ընկեր Մ· Վարանդեանի մարմինը պիտի փոխադրուի նոր դամբարանը (Սէն Փիէռի գերեզմանատուն), նախաձեռնութեամբ Հ· Յ· Դ· Շրջ· Կոմիտէի: Փա-փաղողները կրնան ներկայ ըլլալ: Պաշտօնական արարողութիւնը պիտի կա-տարուի ուրիշ օր մը:

"Հայց կ'ուզենք„ կրկ պոռան Պէյրութի մէջ

« Ազդակ »ի մէջ կը կարդանք (30 մարտ).—

Ապրուստի սղութիւնը սկսած է անտանելի դառնալ: Ուտեստեղէնները են-թակայ չեն որոշ սակի մը, քմահաճօրէն կը ծախուին, թազէ թազ տարբերե-լով: Հացին լիպրան կարգ մը թաղերու մէջ կը ծախուի մինչեւ 35 ս· դահեկա-նի: Իրրեւ հետեւանք ժողովրդական դժգոհութեան, մարտ 28ի առաւօտ ժամը 8ին, Հուրճ թաղին մէջ հաւաքուած հսկայ բազմութիւն մը, բաղկացած մեծ մասով ծնողներէ եւ անօթիներէ, «Անօթի ենք, հաց կ'ուզենք» ըսելով կը յա-ռաջանայի դէպի Պուրճ, երբ ոստիկանական խումբեր հասնելով յաջողեցան ցրուել զանոնք :

Կառավարութիւնը զբաղած է ալիւրի խնդրով: Եւ որոշած կարելի եղածին չափ փութացնել ապսպրուած ալիւրներուն առաքումը :

Երէկ 150 թոն ալիւր հասած է արդէն կառավարութեան հաշւոյն: Քանի մը օրէն պիտի հասնի 700 թոն եւս: Այս ալիւրները իսկոյն պիտի տրամադրուին աղքատներուն, զեղչուած գիներով: Կրթական նախարար Խալիլ պէյ Խէյալի առաջարկով որոշուած է 30 ոսկիէն պակաս ամսական ունեցող պաշտօնեանե-րուն զեղչուած գինով ալիւր տալ :

Օմար պէյ Տաւուդ, կառավարութեան դիմելով, յայտարարած է որ ինք պատրաստ է 4000 թոն ալիւր ներածելու եւ լիպրան ծախելու 17 ս· դահեկա-նէն, եթէ այդ ալիւրը գերծ կացուցուի մաքսատուրքէ :

ԳՈՐԾԱԴՈՒԻՆ տագնապը ոչ միայն չէ կարգադրուած, այլեւ նոր գոր-ծադուլներ պատահեցան առջի օր, Փարիզի մէջ: Բանուորները գրաւեցին կարգ մը կարեւոր գործարաններ: Բանակցութիւնները անելի մը մատնուած են: Միւս կողմէ, երկու մինչեւ կէս օր գործադուլ հռչակեցին չարժավարները, մերժելով սակացոյցի որ եւ է յաւելում եւն·:

ԵՐԿՈՒ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆՆԵՐՈՒ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԸ

(Գ. ԵՒ ՎԵՐՋԻՆ ՄԱՍ)

Վիճաբանութիւններու ընթացքը պարզօրէն ցոյց կուտար, որ Գերմանիա Աւստրիոյ կցումով կեդր. եւրոպայի մէջ կ'ուզէ ստեղծել գերման միատարր պատնէշ մը, ռուսական վտանգին եւ Ֆրանքեւխորհրդային դաշինքին դէմ: Աստիճանաբար իր թեւարկութեան տակ պիտի առնէ Հունգարիան, Չեխոսլովակիան եւ Ռումանիան, բոլորովին պիտի չէզոքացնէ Չեխոսլովաքիան եւ յետոյ, Իտալիոյ հետ գործակցաբար պիտի դառնայ դէպի Ֆրանսան եւ Անգլիան, խօսքը դէնքին յանձնելով:

Աւստրիան ժողովրդավար երկիր մը չէր, ի հարկէ, բայց Եւրոպայի ժողովրդավար շղթայի պաշտպանութեան առաջին օղակն էր: Աւստր համար գերմանական վտանգը այլեւս բառերու եւ ճառերու տարողութենէն ելած եւ մերկ իրականութիւն մըն էր դարձած ամէնուն համար: Ի՞նչ պիտի ընէր: Այս էր հիմնական հարցը:

Ֆրանսացի պատգամաւորներէն մէկը, ձախակողմեան հոսանքի ներկայացուցիչ, յայտարարեց.

— Եւրոպայի մէջ մենք հզօր կուսակցութիւն մըն ենք զարձած: Այսօր կառավարութիւնը մեր ձեռքն է: Հսկայ պատասխանատուութիւններ ունինք: Դիտենք: Մենք չենք կրնար ականատես ըլլալ, երկար առեն, ֆաշական բռնատիրութեանց: Իբրեւ իրական ժողովրդավար երկիր մը մենք պէտք է ճնշում գործ դնենք, որ մեր կառավարութիւնը բռունցքի ցցէ եւ գործի սկսի: Մենք չենք ուզեր Աւստրիոյ եւ Գերմանիոյ մեր քոյր կուսակցութիւններու բախտին արժանանալ: Եւ ես վստահ եմ, որ եթէ մենք սկսինք, բոլոր մեծ ու փոքր ժողովրդավար պետութիւնները պիտի կանգնին մեր կողքին եւ չափուին ուժին դէմ ուժով:

Երբ Չէմպըլէյն կը յայտարարէ թէ Անգլիան այս ամսուան ընթացքին դինադադհետ մը պէտք է վերածել եւ Ֆրանսան՝ Արհեստ. Դաշնակցութեան օգնութեամբ ռազմանիւթերու արտադրութիւնը կ'ուզէ աւելցնել, կը նշանակէ թէ, արդէն, երկու երկիրներն ալ պատերազմական վիճակի մէջ կը գտնուին: Կասկած չկայ, որ դիւանագիտական գործարանները պիտի աշխատին պատերազմ ծնելու համար: Մենք պատրաստ պիտի ըլլանք մեր համոզումներուն վրայ, որ կ'երկարի Չեխոսլովաքիայէն Սպանիա...

Աւելի դուռս էին, ինչպէս միշտ, Անգլիացիները: Ու. Սիթրին նախ հաւաստիքներ առաւ փոքր ազգերուն, խաղաղութեան պահպանման ծրագիրներ պարզեց, իրերօդնութեան կարեւորութիւնը շեշտեց եւ ըսաւ.

— Մեծ պատերազմէն առաջ Անգլիան կը վարէր կղզիացման քաղաքականութիւն մը: Այժմ ալ կան մարդիկ որ ջերմ կուսակիցներ են այդ քաղաքականութեան, բայց մեծամասնութիւնը կը պահանջէ եւրոպական աշխատակցութիւն մը: Հասկնալի է, որ երկրէ երկիր տարբերի մեր ընկերվարական քաղաքականութիւնը, բայց խորքին մէջ նոյնն է: Իւրաքանչիւր երկիր իր քաղաքականութիւնը գծելու առեն, հոս կանգ առաւ մեծերու գործած սխալներուն վրայ: Մեզադրանքներով կարելի չէ քաղաքականութիւն մշակել: Մենք ուրիշ գործ ունինք ընելիք: Ի հարկէ, Աւստրիային վերջ կարգը եկած է Չեխոսլովաքիոյ: Բայց Գերմանիան միայն այդքանով չի սահմանափակուիր: Աւստրիոյ երկաթի հանքերէն վերջ, Գերմանիան իր հայեացքը յառած է Հունգարիոյ ցորենի դաշտերուն, Ռումանիոյ քարիւղի հորերուն եւ Ուկրանիոյ արմաւիքի ամբարներուն վրայ: Պատերազմական հնոցները կը ճարճատին ամէն ուղղութեամբ: Փոքր երկիրներու վարանումն ու տատանումը հասկնալի է: Պէտք է անոնց հասատ երաշխիքներ տրուին, որպէսզի ազատ ձեռքեր ունենան: Անշուշտ, մեծադոյն պատասխանատուութիւնը կ'իյնայ Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի վրայ:

Ամէն անգամ մենք կը մոռնանք Ազգերու Դաշնակցութեան դոյութիւնը: Տակաւին խաղաղութիւնը փրկելու յոյսեր կան եւ առիկա Ազգերու Դաշնակցութեան յարած 58 երկիրներու Ընդհ. ժողովն է որ պիտի ընէ, քանի դեռ ուշ չէ: Նախ հաւաքական ապահովութիւն, ապա փոխադարձ ապահովութիւն: Եթէ Եւրոպան ուզէ ինքզինք փրկել, հաւանօրէն Մ. Նահանգներն ալ պիտի կանգնին անոր կողքին: Անկարելին պէտք է փորձել, խաղաղութիւնը փրկելու համար:

Այնուհետեւ խմբագրական յանձնախումբին կողմէ կարդացուեցաւ բանաձեւ մը, որ երկար վիճաբանութեանց դուռ բացաւ:

— Ոչ - միջամտութեան քաղաքականութիւնը պէտք է դատապարտել եւ միացեալ ճակատ ստեղծել, կը յայտարարեն Սպանիացիները: Մի - ջազգայինները պէտք է մնայուն նիստեր ունենան եւ խաղաղութիւն պատրաստեն փոխանակ պատերազմի, կը յայտարարեն ոմանք: Արհեստակցական կազմակերպութեանց աշխատանքները ճշդուած չեն եւ դժուար է պատժամիջոցները գործադրել, կ'ըսէին ուրիշներ:

Եւ վերջապէս ընդունուեցաւ հետեւեալ բանաձեւը, իբրեւ նուազագոյն պարտադրութիւն ամէնուն համար.

— «Վերջին օրերու դէպքերը պէտք է փարատած ըլլան վերջին փորձերը: Այս դէպքերը կոպիտ լոյս մը սփռեցին ֆաշական կառավարութեանց ծրագիրներուն վրայ եւ ցոյց տուին թէ ինչպէս Հիթլէրն ու Մուսոլինին կայծակի արագութեամբ կ'իրականացնեն զանոնք: Շուշնիկի դիկտատուրային տակ ինկած եւ այժմ խորտակուած ու կզուած Աւստրիան, ինկաւ աւելի ծանրը դիկտատուրայի մը՝ Հիթլէրի թաթին տակ: Կրկնակ բռնութեանց պոհ Սպանիան, իր քաջարի ռազմիկները դատապարտած է նահանջի, որովհետեւ ազգայնականները օժանդակ են նիւթական աւելի լայն միջոցներով, մինչդեռ հանրապետական բանակներուն աչխարհ ղլացաւ այդպիսի միջոցներ: Ֆաշական բանակները Պալէարեան կղզիներու, Դանուբի, Պիրէնեան լեռներու եւ Ափրիկէի մէջ հաստատուած, կը սպառնան Չեխոսլովաքիոյ, մասնաւորապէս Ֆրանսայի, ազատ ոչ մէկ պետութիւն ձգելու համար: Ամբողջ Եւրոպան ֆաշական լուծին ենթարկուելու վտանգին տակ է, ինչ որ կը նշանակէ Քշտուութեան եւ սարկութեան դիրկը նետել: Քանի մը տարիներու վախն ու սխալները, ահա թէ ինչ կացութիւն են ստեղծած:

« Այս տագնապալից պահուն երկու Միջազգայինները կրկին կը ձեւակերպեն իրենց սկզբունքները որոնցմէ մինչ ա՛լ ներչնչուած ու գործած են եւ դէպքերն ալ իրաւունք են տուած: Կոչ կ'ընեն իրենց յարած կազմակերպութիւններուն եւ

Ա.— Կը խնդրեն իրենց տրամադրելի բոլոր միջոցները գործադրել, դադրեցնելու համար ոչ - միջամտութեան քաղաքականութիւնը, որուն եղերական հետեւանքները եւ միջազգային իրաւունքին հակառակ ըլլալը բոլորին համար պարզ են: Եւ կը պահանջեն ազգային բոլոր հատուածները, որ ազդու եւ անմիջական օգնութիւն հասցնեն հանրապետական եւ հերոսական Սպանիոյ: Պատրաստ ըլլան ֆրանսական եւ բրիտանական կառավարութեանց օժանդակելու բարոյապէս, տնտեսապէս, զինուորապէս, դրամապէս, երբ անհրաժեշտ ըլլայ վերջ մը դնել իտալեւգերման յարձակումներուն: Միջոցները, որոնց պէտք է գործադրին մեծ ու փոքր բոլոր երկիրները, իրենց ուժերուն ներած չափով:

Բ.— Կը հրաւիրեն բոլոր հատուածները, որ աջակցին Սպանիոյ մեր ընկերներուն, որպէսզի անոնք կարենան հանիլ դէպքերու պահանջած բարձրութեան: Եւ ապատամբ երկրամասերուն սահմանուած բոլոր արտադրութիւններուն վրայ կառավարական արգելք պահանջեն:

Գ.— Միջազգայինները իրենց բոլոր կազմակերպութիւններով անմիջապէս պիտի ընեն, ինչ որ իրենցմէ կախուած է Չեխոսլովաքիոյ անսահման եւ քաղաք. անկախութիւնը ապահովելու համար, ստանձնելով դրական եւ որոշ յանձնառութիւններ սկսեալ Ֆրանսայէն եւ Մեծն Բրիտանիայէն:

Միջազգայինները նոյնպէս պիտի աշխատին, որ եւրոպական բոլոր ազգերը հզօր կերպով պաշտպանեն իրենց ազատութիւնը հաւաքական ապահովութեան միջոցով, հիմնուած Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտին վրայ, փոխադարձ ազատ դաշինքներով, առանց մեծ ու փոքր ազգերու խորութեան, յարձակումի առեն զինուորական եւ այլ միջոցներով իրարու օգնութեան հասնելու համար:

Ներկայ ծանր պարագաներու մէջ Մ. Նահանգներու բաղձալի մասնակցութիւնն ալ ապահովելու համար, Եւրոպայի ժողովրդավար երկիրները վճռապէս պէտք է լծուին գործի, ժողովուրդներու անկախութեան եւ խաղաղութեան պահպանման համար:

Միջազգայիններուն կը թուի թէ, այս ուշացած ժամուն անգամ, կարելի է պատերազմը կանխել, եթէ բոլոր ժողովրդավարական երկիրները եւ բանուորական կազմակերպութիւնները չխնայեն իրենց տրամադրելի միջոցները: Արդ, կը հրահանգեն ուշադիր ըլլալ այս խիստ ծանրակշիռ դէպքերուն եւ գերազոյն ճիգեր թափել յանուն խաղաղութեան »:

Աւստրիոյ ֆաշական եւ Մոսկուայի 21 զոհերուն համար եւս քուէարկուեցան բողոքի բանաձեւեր:

Անշուշտ միջազգային հաստատութիւններու այս տագնապը բնական հետեւանքն է քաղաքական տագնապին, որ Եւրոպան խոր ցնցումներու կը մատնէ պարբերաբար: Ցայտնի է որ ամէն իր զոյգ աշատարակներով՝ փշոտ ղաշտի մը մէջ կանգնած: Ներքին մասը վաթսուն ոտք բարձրութիւն մը ունէր ու տեղ, տեղ բաւական ընդարձակ էր, կառք մը կարենալ պտտցընելու համար իր կատարին վրայ: Այս լայնանիստ բերդը կը պաշտպանէր հին քաղաքը:

Սուլթին իր առաջնորդին հանդիսացաւ գլխաւոր դրան առջեւ ու երկուքը միասին մանուածապատ չինուածներու մէջէն անցնելով, մտան Եէնի Գուլէ անունով ճանչցուած ղղեակը, որ կը տիրապետէ պարիսպին վրայ՝ հարաւ - արեւմուտքէն: Ճետոյ, խարխուլ ու ամայի սանդուխէն աշտարակը բարձրացան, դիտելու համար սքանչելի համայնապատկերը որ կը բացուէր իրենց աչքերուն առջեւ: Աշտարակին առորոտէն կը սկսէր քաղաքը իր խեզճուկրակ չէնքերով. փայտի, աղիւսի եւ քարի զանգուած մը՝ կորուած ծուռ ու մուռ ճամբաներով, ուր կը վխտար աղքատանոց թագերու բազմութիւնը: Անոնց կռնակը կը տեսնուէին մզկիթներու հոյակապ գմբէթներն ու մինարէներու անտառ մը, իսկ աւելի հեռուն, Ոսկեղջիւրի քովն ի վեր կը բարձրանար Բերան, որ հազիւ թէ կարելի էր նշմարել էօօրուան տաք գոլորշիներուն մէջէն:

Ձախ կողմը, բլուրներուն ու խոռոչներուն վրայէն օձապտոյտ գալարումներով դէպի հիւսիս կ'երկարէր ցածկլկ ու քառակուսի աշտարակներով ընդհատուած պարիսպը: Տեսարանը աւելի գեղեցիկ էր հարաւային կողմը, ուր պարիսպը, կէս մղոն տարածութեան մը վրայ, կարծես ջուրը կը մտնէր ու կ'ելլէր, հատնելու համար հոն ուր Մարմարայի կապոյտ երեսէն կը բարձրանար Սպիտակ Աշտարակը:

Կէս ժամու չափ Սուլթին ու Թուրք երիտասարդը զանազան կէտերէ դիտեցին այդ դմայլելի տեսարանը— քաղաքին հեռաւոր չէնքերը, ամբոցներն ու, ծովուն անդիի կողմը՝ Փրինքիփօ կղզին որ, պայծառ արեգակի մը ճառագայթներուն տակ կայծկլտող ջուրերէն վեր կը նետուէր. իսկ աւելի հեռուն Ասիոյ ափունքը՝ հորիզոնին վրայ կուսակուած ամպի մը պէս տարտամ ու անորոշ:

Դիւրին գործ չէր, սակայն, այդ տաք օդին մղկլիլ սանդուխներէն վեր կամ պտտիլ խճաքարերուն վրայ: Ընդհակառակն, անմիջապէս սահմանակից էր Վրաստանի, որ եւ կը դիւրացնէր յարձակումներու հնարաւորութիւնը: Այդ պատճառով անոր ուղեգիծը եղաւ հետեւեալը, — հողաշարերու աստիճանական նուաճում ու բռնագրաւում եւ այդ հողերու բնակիչ Վրացիներու խլամացում: Երկու դարեր (17 — 18) անընդհատ աշխատանք տարուեցաւ այդ ուղղութեամբ, եւ 19րդ դարու սկիզբները արդէն Թուրքերու ձեռքը կը դնուէր Վրաստանի մէկ քառորդ մասը, այսինքն՝ անոր ամբողջ հարաւ - արեւմտեան մասերը՝ Արտահան, Մեցխէթիա, Օլթի, Արտուին եւ Պաթում, որոնք բնակչութիւնը բռնութեամբ խլամացուած էր: Այսպէս նուաճելով վրացական մշակոյթի օրօրանը, Մեցխէթիան, Թուրքիան այդ ճանապարհով սկսաւ սպառնալ Վրաստանի սրտին՝ Թուրթալինեցին եւ Իմէրէթիին: Ախալցխայի փաշան դարձաւ այդ տեղերու խլամացման գլխաւոր դործակալը: Եւ հէնց Կովկասի վերաբերմամբ կիրառուած այդ քաղաքականութիւնը վճռեց Պարսկաստանի եւ Թուրքիոյ բախտը:

Ամէն կողմէ վտանգուած քրիստոնեայ Վրաստանը ստիպուեցաւ, իր ֆիզիքական գոյութիւնը պահպանելու մտահոգութեամբ, խնդրել Ռուսաստանի հովանաւորութիւնը եւ քանալ անոր առջեւ իր սահմանները: Հաստատուելով Թիֆլիսի մէջ, Ռուսաստանը կամաց կամաց դրաւեց Կովկասի զանազան մասերը: Դառնալով Պարսկաստանի եւ Թուրքիոյ անմիջական հարեւան, Ռուսաստանը անվերջ պատերազմներ մղեց այդ երկիրներու դէմ, եւ բոլորն ալ յաջողութեամբ պսակուեցան:

Հիւսիսային Կովկասի մէջ կը մնային երկու անկախ պետութիւններ՝ Զէրքէզիան եւ Տաղստանը: Առաջինի մէջ միայն Զէրքէզիան Թուրքիոյ հովանաւորութեան տակ էր, թէեւ Անգլիան 1838ին վարչապետ Փալմէրստընի բերանով յայտարարած էր ա - նոր անկախութիւնը: Բայց Թուրքիան իր կողմը քաշեց Զէրքէզիան Ղրիմի պատերազմի մէջ, եւ երբ Թուրքիոյ դինակիցները յաղթական դուրս եկան, Զէրքէզիայի անունն անգամ չկար - տակուեցաւ 1856ին կնքուած Փարիզի դաշնագրին մէջ: Այսպիսով Թուրքիան Ռուսաստանի քահանայքին ձրդեց դաշնակից Զէրքէզիան՝ փոխարէնը առանալով ուրիշ հատուցումներ:

Ռուսաստանը ահաւոր կերպով վրէժ լուծեց. ամբողջ Չէրքէզ բնակչութիւնը ծովի ճանապարհով փոխադրուեցաւ Թուրքիա: Այսպէս կորաւ ազատ Չէրքէզիան եւ փճացաւ այդ ազնիւ, ասպետական ժողովուրդը:

Թուրքիոյ կովկասեան քաղաքականութիւնը բոլորովին ակնյայտնի կերպով կը բնորոշուի միեւնոյն դծով — Կովկասեան պետութիւններու անկախութեան բացասում եւ այդ հողերու եւ ժողովուրդներու օգտագործում իր անցողական նպատակներու համար:

(Մնացեալը յաջորդով)

ՎՐԱՑԻ ՄԵՆՇԵՒԻԿՆԵՐՈՒ ՑՈՒՇԱԳԻՐԸ

ՄՄԲ.— Հայտար Պամատի ռուսերէն կաւկազի վերջին (մարտ) թիւէն կը թարգմանենք հետեւեալ յուշագիրը, որ իր կարգին առնուած է իտալական «Քուռիէրէ Տիփլոմաթիքօ է Քոնսուլարէ» թերթէն: Վերջինս կը պնդէ, թէ այս յուշագիրը տրուած է իտալական եւ միւս ֆաշական կառավարութիւններուն (Գերմանիա, Լեհաստան, Ճափոն) Վրաստանի նախկին կառավարութեան կողմէ: Վերին աստիճանի հետաքրքրական վաւերագիր մըն է, որու շուրջ արդէն սկսած է բուռն բանակռիւ մը: Այս վաւերագիրը տալէ ետք՝ կը ծանօթացնենք եւ բանակռիւին էական մասերը.—

Կովկասի հարեւանները երկու կողմէ ալ մեծ պետութիւններ էին, որոնք մշտնջենական մրցումի եւ պատերազմի մէջ էին իրարու հետ, հիւսիսէն Ռուսաստանը, հարաւէն՝ Իրանն ու Թուրքիան: Առաջինը մեծ արագութեամբ կը չարժէր դէպի Կովկաս, ոլպէսզի ուղիղ ճանապարհ բանար իր առջեւը՝ դրաւելու համար սահմանները եւ իրեն ենթարկելու մրցակից պետութիւնները: Կովկասի անախ պետութիւնները կը բաժնէին զոյն անոնցմէ: Անոնք կը փակէին այդ պետութիւններէն ամէնէն հզօրին՝ Ռուսաստանի ճամբան եւ այդպիսով յարձակումէ կը պաշտպանէին աւելի տկարները՝ Իրանը ու Թուրքիան:

Այսպիսի պարագաներու մէջ ինչ պէտք է ըլլար այդ պետութիւններու քաղաքականութիւնը Կովկասի: Բոլորովին ակներեւ է, որ Ռուսաստանի չարը կը պահանջէր ոչնչացնել այդ պատնէշը եւ դարձնել ռուսական ռազմական յենակէտ, մինչդեռ միւս երկու պետութիւններու չարը, ընդհակառակն, կը թելադրէր պահել եւ ամրապնդել Կովկասեան անկախութիւնը, որ լաւագոյն միջոցն էր պաշտպանելու համար ռուսական ծաւալման դէմ:

Այդ խնդիրները, սակայն, չդիտակցուեցան ոչ Իրանի եւ ոչ ալ Թուրքիոյ կողմէ, անոնք ալ Կովկասի մասէն գործադրեցին նոյն քաղաքականութիւնը ինչ որ Ռուսաստանը, եւջանացին նուաճել Կովկասը՝

Տրուած ըլլալով որ Հայաստանը վաղուց արդէն ենթարկուած էր եւ եւ Ադրբէջանը՝ Իրանի հարկատու, Կովկասի մէջ միայն մէկ ազատ պետութիւն կը մնայ՝ քրիստոնեայ Վրաստանը: Մինչեւ այդ մրցակից երկու պետութիւններն ալ միացան, որպէսզի վերջ տան Վրաստանի դոյութեան:

1635ին ստորագրած դաշնագրի համաձայն արեւելեան Վրաստանի մեծագոյն մասը՝ Քարթալինեան եւ Կախեթիան՝ հնչակուեցաւ կախեալ Պարսկաստանէն: Մնացեալ մասը՝ Սամթսխէ - Սաաթապակօ (Մեցխէթիա) եւ ամբողջ արեւմտեան Վրաստանը թողուեցաւ Թրքական գերիշխանութեան ներքեւ: Այդ որոշումը ընդունելէ ետքը, երկու պետութիւնները բարձր քաղաքականութենէ աւելի, կը մատնեն լարուած վիճակ մը, որ կրնայ պատերը դառնալ բովանդակ մարդկութեան համար:

Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

ՕՐՈՒԱՆ ԳԻՐՔԵՐԸ

«Երաժշտարան»

Մանօթ երաժիշտ - ուսուցիչ Գ. Ա. չոռ Պատմագրեան որ թէ փարիզի եւ թէ արտասահմանի մէջ համբաւաքելով զարկ տուած է հայ երաժշտութեան զարգացման, վերջին հրատարակեց երաժշտական ուսումնական չահեկան գործ մը, « Երաժշտարան»:

Հեղինակը երեք պատճառները կը վերագրէ մեր ղպրոցներուն մէջ երաժշտութեան ոչ նախանձելի մակարդակի մը վրայ դառնալուն—

ա) Երգի՝ ղպրոցէն ներս ունեցած արժէքի եւ կարեւորութեան քիչ գնահատում:

բ) Որակեալ ուսուցիչներու պակաս

գ) Ձեռնարկներու չդոյութիւն:

Արդար է խոստովանիլ որ դպրոցներու մէջ, մինչեւ Ձինադադար, նախակրթարաններու երաժշտութեան դասաւանդութիւնը միշտ վատ ուած էր եկեղեցիին դպրապետներուն որոնք ստացեր են երաժշտական անունը: Եւ կրթական մարմիններ հպատակ պարագաներու մէջ միայն կը դիտեն երաժշտական դասերը յանձնել ուսուցիչներու կամ արուեստագէտներու: Բայց այդ պարագային ալ ուսուցիչները չեն ունեցած երաժշտական պաշտօն, որպէսզի իրենց ուսուցումը հիմնաւորեն հասատատութիւններու վրայ եւ որոշ տեսութեամբ եւ ատիճանական յառաջդիմամբ ապահովեն երաժշտական կրթութիւնը մանուկի մը: Եւ չենք պէտք չէ կարծել որ ան պիտի երաժշտական կրթութիւն ստանայ միտք երաժիշտ դառնալու համար, այլ ազգ կրթութիւնը պիտի նպաստէ անոր բարոյական եւ հոգեկան կազմուման: Օրինակի համար՝ երբ մարդ նամարդի դասեր կ'առնէն դպրոցի մէջ, չի նշանակեր թէ անոնք դասին մարդիկներ պէտք է դառնան: Աւելի կարեւոր զանգատութիւն կամ սխալ ըմբռնում մը որու մասին չէ անդրադարձած Պ. Պատմագրեան եւ զոր կը յիշեմ: Դպրոցներու երաժշտութեան դաս ըսելով մեր ընկերները կը հասկնան երգի ուսուցում միայն, չատ հանդէսներու մէջ դնելու եւ հետեւաբար հրաւիրեն ձանձրոյթը փարատելու տեսակ մը մտահոգութիւն: Ուրիշ խօսքով երաժշտութիւնը իբր արուեստին դպրոցական տալուորութեան գործ ձեւլու համար մարդոց վրայ, որպէսզի երբեմն կը հետաքրքրուին զպրոցական հոգերով:

Ըսել թէ երաժշտութիւնը մասնագիտութիւն մըն է, որով կրնան հետաքրքրուիլ միայն բնականին ժպրուածներ եւ հետեւաբար պէտք է ընդհատել, սխալ ըմբռնում է, եւ նոյնպէս կարծելը թէ ան դժուար ըմբռնելի ճիւղ մըն է: Մինչդեռ, իրականին մէջ չատ մը«ութիւններ փոխ, ան ալ կրնար իր կարեւոր տեղը դրաւել իրրեւ հաստատ ուսուցում չաբաթական մէկ երկու ժամ պատեհական տեղ դրաւելով ժամանակացոյցին մէջ:

Բայց ասիկա դպրապետներուն զոհ չէ բնականաբար: Ձեռնհաս ուսուցիչներ պէտք է պատրաստի կոչել, եւ ունք որոշ հետեւողութիւն մը պէտք է ունենան:

Երաժշտարանը, զոր երկարատեւ ուսումնասիրութենէ վերջ Պ. Պատմագրեան կը նայի նոճիներով եզերուած պողոտային վրայ, Սուլթին ա ոաջարկեց ճաչել: Եւ ահա անկէ մը քաշուեցան ու աչատարակին չուրջ տակ սկսան քակել ծրարը, որուն մէկ լեցուցեր էին իրենց ցերեկուան ուտելիքը:

Երբ կչտացան ու իրենց ծարաւը յագեցուցին, պատին կռթնեցան մէկ մէկ գլանիկ վառեցին ու սկսան խօսիլ:

Քանի մը վայրկեան ոչինչ նիւթ բուս մասին խօսեցան. բայց յետոյ Սուլթին վերսկսաւ այն նիւթը զոր կիսատ ձգեր էին նախորդ գիշերը.

— Ինծի պիտի յայտնէիք ձեր ձեր բարեկամներուն կարծիքը Թուրքիոյ ապագայի մասին. անշուշտ ոչ ոք պէտք է ունենայ աւելի ուշադիր ականջ մը քան դուք ինչ ձեւով կ'առնէք զարկէիք բարեփոխել զայն...

Բէուֆ ակնոցը հանեց, իր կարմրած աչքերով Սուլթինին նայեցաւ, ապակիները մաքրեց ու նորէն իր կէտուցի նմանող քիթին վրայ տեղաւորեց զայն:

(Շար.)

ՍՏԱՄՊՈՒԼԻ ՆԵՐՔԻՆԻՆ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY

Trans : J. M.

Գրեց՝ ՏԷՆՆԻՍ ՀՈՒԻԹԼԻ

Թարգմ. Ժ. Մ.

(37)

« ԳԱՌԱՋ »Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

Գրեթէ երկու ժամ սրճարանը մը նացին, իրարու եաեւէ սուրճի գաւաթներ պարպելով ու խօսակցեցան զանազան նիւթերու մասին: Ճարտարուն հետաքրքրութիւն եւ յարգանք ներշնչեցին իրարու. այնպէս որ երբ Սուլթին երկրորդ հանդիպում մը եւս կ'առաջարկէր, Թուրքը անմիջապէս պատասխանեց.

— Ես ալ հիմա հարցնէի ձեզի թէ արդեօք պիտի ուզէի՞ք ինծի շնորհել քաղաքը ձեզի ցոյց տալու հաճոյքը... Ստամպուլի հին պարիսպը տեսա՞ք...

— Ո՛չ, բայց չատ կը փափաքիմ տեսնել...

— Լաւ ուրեմն, եթէ ձեր զբաղումները կը թոյլատրեն, վաղը ժամը տասներկուքին տաենները ինծի սպասեցէք. Եէնի-Գուլէի պարիսպին գըլխաւոր մուտքին առջեւ...

— Այո՛, վաղը բոլորովին ազատ պիտի ըլլամ, որովհետեւ այսօր մեքենանոց գացի արդէն...

— Շատ բարի. պատրաստ մը կը կատարենք եւ միասին կը ճաշենք...

Երբ սրճարանին դրան առջեւ կեցան ձեռք սեղմելու համար, Թուրք երիտասարդը աւելցուց.

— Այդ հին բերդերը չափազանց հետաքրքրական են... մարդ մարզասանք ալ չկայ եւ կրնանք ազատօրէն խօսիլ... Դուք Անգլիացի էք եւ խելացի մէկը... իմ բարեկամներս ու ես չատ կ'ուզենք որ ձեզ նման Անգլիացիներն իմանան մեր տեսակէտներն ու հասկնան թէ ինչ բանի մէջ կը փնտռենք մենք Թուրքիոյ բարիքը... Փոփոխութիւններ տեղի պիտի ունենան չուտով ու եթէ դուք ըմբռնէք մեր չարժառիթները, կրնաք բացատրել զանոնք ուրիշներուն՝ ձեր Անգլիա վերադարձին ու չահիլ ձեր հայրենակիցներուն համակրութիւնը ի նպաստ մեր դատին...

— Ամենայն ուրախութեամբ, պատասխանեց Սուլթին:

Ջափէն աւելի գոհ էր ան որ չնորհիւ այդ հանդիպումին պիտի կրնար վերջապէս լուծել գաղտնիքը, որուն համար կը չարչարուէր չաբաթներէ ի վեր:

ԳԼՈՒԽ 10

ՄԱՐՄՄԱՐԵԱՅ ԱՇՏԱՐԱԿԸ

Բէուֆի ըսածին չափ ալ կար: Ստամպուլի Մեծ Պարիսպը այցելութիւն մը կ'արժէր: Եւրոպայի ամէնէն պատկառելի հնութիւններէն մէկն էր ան իր զոյգ աշտարակներով՝ փշոտ ղաշտի մը մէջ կանգնած: Ներքին մասը վաթսուն ոտք բարձրութիւն մը ունէր ու տեղ, տեղ բաւական ընդարձակ էր, կառք մը կարենալ պտտցընելու համար իր կատարին վրայ: Այս լայնանիստ բերդը կը պաշտպաներ հին քաղաքը:

Սուլթին իր առաջնորդին հանդիպեցաւ գլխաւոր դրան առջեւ ու երկուքը միասին մանուածապատ չինուածներու մէջէն անցնելով, մտան Եէնի Գուլէ անունով ճանչցուած ղղեակը, որ կը տիրապետէ պարիսպին վրայ՝ հարաւ - արեւմուտքէն: Ճետոյ, խարխուլ ու ամայի սանդուխէն աշտարակը բարձրացան, դիտելու համար սքանչելի համայնապատկերը որ կը բացուէր իրենց աչքերուն առջեւ: Աշտարակին առորոտէն կը սկսէր քաղաքը իր խեզճուկրակ չէնքերով. փայտի, աղիւսի եւ քարի զանգուած մը՝ կորուած ծուռ ու մուռ ճամբաներով, ուր կը վխտար աղքատանոց թագերու բազմութիւնը: Անոնց կռնակը կը տեսնուէին մզկիթներու հոյակապ գմբէթներն ու մինարէներու անտառ մը, իսկ աւելի հեռուն, Ոսկեղջիւրի քովն ի վեր կը բարձրանար Բերան, որ հազիւ թէ կարելի էր նշմարել էօօրուան տաք գոլորշիներուն մէջէն:

Ձախ կողմը, բլուրներուն ու խոռոչներուն վրայէն օձապտոյտ գալարումներով դէպի հիւսիս կ'երկարէր ցածկլկ ու քառակուսի աշտարակներով ընդհատուած պարիսպը: Տեսարանը աւելի գեղեցիկ էր հարաւային կողմը, ուր պարիսպը, կէս մղոն տարածութեան մը վրայ, կարծես ջուրը կը մտնէր ու կ'ելլէր, հատնելու համար հոն ուր Մարմարայի կապոյտ երեսէն կը բարձրանար Սպիտակ Աշտարակը:

Կէս ժամու չափ Սուլթին ու Թուրք երիտասարդը զանազան կէտերէ դիտեցին այդ դմայլելի տեսարանը— քաղաքին հեռաւոր չէնքերը, ամբոցներն ու, ծովուն անդիի կողմը՝ Փրինքիփօ կղզին որ, պայծառ արեգակի մը ճառագայթներուն տակ կայծկլտող ջուրերէն վեր կը նետուէր. իսկ աւելի հեռուն Ասիոյ ափունքը՝ հորիզոնին վրայ կուսակուած ամպի մը պէս տարտամ ու անորոշ:

Դիւրին գործ չէր, սակայն, այդ տաք օդին մղկլիլ սանդուխներէն վեր կամ պտտիլ խճաքարերուն վրայ: Ընդհակառակն, անմիջապէս որ կը մտնէր ձեղնահարկ մը, ուր կային ամբողջ կոյտեր ոսկորներ, ուր ամէն տեսակ չրեղէն կը չորցուէին, ուր ամէն կողմ ցցուած էին ձողեր որոնց վրայ կը նստէին ագռաւներ, ուր ամէն կողմ ցրուած էին ոսկորներ, ուր ամէն կողմ ցրուած էին ոսկորներ, ուր ամէն կողմ ցրուած էին ոսկոր

ՀՈԳԻ ՀԱՆԳԻՍՏ ՉԻ ՎԱՆՔ ՆՈՐ

ՀՀ ՆԱԽԱԳԱՀ Ի. ԶՎԱՐԹՆՈՑԻ

«Ժող. Հայաստան» (22 մարտ) ևս

Հայկական Մոր Հոգին Հայաստանի Հողերում Է Եվ Ոչ Թե Գերեզմանատներում։ Հոգին Ամեն Տեղ Է, Ուր Մարդն Է Եվ Ոչ Միայն Այնտեղ, Ուր Նրա Մարմինն Է Հանգչում։ Հոգին Ամեն Տեղ Է, Ուր Մարդն Է Եվ Ոչ Միայն Այնտեղ, Ուր Նրա Մարմինն Է Հանգչում։

ԲՆ ՀՆՁՆ ԵՐԲԵՔ...

Հայ ժողովուրդը ամենից առաջ ունի իր հոգին, որ ապրում է նրա մեջ, ինչպես նրա մարմինը։ Հոգին ապրում է նրա լեզվի, գրականության, արվեստի, ավանդությունների, սովորությունների, սրտի ցավերի, ուրախությունների, հավատի, հույսերի, ձգտումների, ազգային ոգու, ազգային հանճարի մեջ։ Հոգին ապրում է նրա ամենաթանկ սրբությունների մեջ։ Հոգին ապրում է նրա ամենաթանկ սրբությունների մեջ։

Հայ ժողովուրդը ունի իր հոգին, որ ապրում է նրա մեջ

կան տեսակէտով: Վտանգը կարելի կանխել միայն կատարելով կացութեան հարկադրած պարտականութիւնը: Ես այս կոչը կ'ուղղեմ իբրեւ մարդ մը որ տոգորուած է իր սեփական պարտականութեան գիտակցութեամբ, եւ որ այս հարցերուն եւ սպառնացող վտանգներու մասին խորհած է առանց կողմնակալութեան կամ կանխակալ կարծիքներու »:

Վարչապետը նախապէս բացատրեց թէ իր ելմտական եւ տնտեսական ծրագիրը առժամեայ տնօրինութիւն մը չէ, դիմագրաւելու համար դժուարին կացութիւն մը: «Պէտք է ժամանակ տալ որ առաջարկուած բարենորոգումը արմատ բռնէ եւ պտուղ տայ, իսկ ատոր համար եռամսեայ լիազօրութիւնը զոր կը պահանջեմ բարենորոգումը գործադրելու համար՝ հաւանաբար չատ կարճ է»:

Ճառը միշտ կ'ընդհատուէր զանազան բացագանչութիւններով:

Տեղ մը Լէոն Պլում բացագանչեց.

— Ի՞նչ զարմանալի կառավարութիւն ենք մենք, երբ իշխանութեան գլուխ կը գտնուինք, ֆրանքը կը բարձրանայ:

— Պատճառը այն է որ ձեր անկումը անխուսափելի կը համարուի, դիտել տուաւ ձախակողմեան երեսփոխան մը:

Դահլիճը պիտի կրճա՞յ դիմադիմ

Ելմտական ծրագիրները հաղիւ հրատարակուած, դրեթէ ամբողջ մամուլը ժխտական դիրք բռնեց, բացի ընկերվարական «Փոփիւլէռ»էն, որ բնականաբար կը պաշտպանէ իր կուսակցութեան տեսակէտները, եւ բոլշեւիկ օրկանէն, որ բարեացակամ դիրք բռնած է, թէեւ ուշացած և անբաւական կը նկատէ առաջարկուած միջոցները: Միւս կողմէ, ընդդիմութիւնը հետզհետէ կ'աճի ոչ միայն երեսփ. ժողովին եւ մանաւանդ Ծերակոյտին մէջ, այլ եւ դուրսը, տնտեսական եւ սեղանաւորական շրջանակներու մէջ: Արմատականներուն մէջ ալ սուր է ընդդիմութիւնը եւ կուսակցութեան վարիչ մարմինը արտօնեց որ իւրաքանչիւր երեսփոխան քուէարկէ համաձայն իր հայեցողութեան:

Աջակողմեան եւ կեդրոնի խմբակցութիւնները ու թերթերը Լէոն Պլումի ծրագիրը կը նկատեն դիկտատուրա՝ ընկերվարական իշխանութեամբ, որ ի վերջոյ պիտի յանգի մարքսեան հաւաքատնտեսութեան: Ցետոյ կ'ըսեն թէ այդ ծրագրով անխուսափելի պիտի դառնայ նոր թղթադրամներու շրջաբերութիւնը (էնֆլասիոն), ապրուստը աւելի պիտի սղէ, ֆրանքը պիտի փճանայ, դիւղացիները չարաչար պիտի տուժեն եւն.: Ազդային թերթ մը կը հարցնէ.— «Նորէն ծերակոյտի՞ն պիտի սպասենք, երկիրը աղէտէ մը փրկելու համար»: Արմատական թերթ մը, «Լա Նուվէլ», կը գրէ.— «Նորէն յիմարութեան շրջանի մը մէջ մտանք: Ժամանակը եկած է որ լուրջ կառավարութիւն մը ունենանք»: Ձարտարապետական օրկանը «խելացիներու թանգարան մը» կը կոչէ կառավարութեան ծրագիրները: «Թան»ի կարծիքով, կառավարութեան ծրագիրները պիտի ծառայեն կործանելու ֆրանքը եւ ֆրանսայի եկեմուտքը:

Տնտեսական Փրկութեան Կոմիտէն հեռագիր մը ուղղելով երեսփոխաններուն, կ'ազդարարէ.

— « Քուէարկել Լէոն Պլումի ընկերվարական - մարքսեան ծրագիրը՝ կը նշանակէ ստանձնել երկրին ելմտական, տնտեսական, ընկերային եւն. փլուզման պատասխանատուութիւնը: Մենք պիտի չներենք երբեք»:

*** Երեսփ. ժողովը երէկ պիտի յայտնէր իր կարծիքը եւ անխուսափելի կը համարուէր դահլիճին պարտութիւնը: Ամէն պարագայի մէջ, ծերակոյտը վճռական դիրք բռնած է արդէն:

Անգլիոյ եւ Իտալիոյ համաձայնութեան գլխաւոր պայմանները

Այլեւս ապահով կը համարուի անգլեւիտալական համաձայնութեան ստորագրութիւնը, նոյնիսկ Ջաճիկէն առաջ:

Իրազեկ աղբիւրներէ հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդեն համաձայնութեան գլխաւոր կէտերու մասին.—

1. Մեծն Բրիտանիա կը ճանչնայ Եթովպիոյ գրաւումը, որ պիտի հուշակուի Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ, նախաձեռնութեամբ Անգլիոյ :

2. Անգլիա եւ Իտալիա կը կրկնեն իրենց անշահախնդրութիւնը սպանիական որ եւ է հողի հանդէպ, Եւրոպայի թէ Ափրիկէի մէջ: Իտալիա կը խոստանայ ետ քաշել իր զինուորները եւ ռազմաթեւերը՝ Սպանիայէն, սպանիական Մարոքէն եւ Պալէարեան կղզիներէն: Մինչեւ որ այս գործողութիւնը չկատարուի, նոր դաշնագիրը գործադրելի պիտի չհամարուի:

3. Սուէզի ջրանցքը բաց պիտի մնայ խաղաղութեան թէ պատերազմի ատեն, բոլոր ազգերու նաւերուն առջեւ, համաձայն 1888ի միջազգային պայմանագրութեանց:

4. Լիբիոյ իտալական պահակազօրքը, որ այժմ 60.000ի կը հասնի, զգալիպէս պիտի կրճատուի :

5. Պաղեստինը երեք մասի բաժնելու անգլիական ծրագիրը պիտի չվնասէ Իտալիոյ, ինչպէս եւ դաշնակից պետութեանց շահերուն:

6. Անգլիա եւ Իտալիա կը վերահաստատեն 1927ի դաշնագիրը՝ արաբական պետութեանց մասին, կարմիր ծովու արեւելեան ափերուն վրայ: Միեւնոյն ատեն Իտալիա կ'ընդունի Անգլիոյ գերիշխանութիւնը Ատէնի շրջանին վրայ:

7. երկու երկիրներուն միջեւ 1937ին կնքուած համաձայնութիւնը կը վերահաստատուի եւ երկուքն ալ կ'ընդունին թէ իւրաքանչիւրը կենսական շահեր ունի Միջերկրականի եւ կարմիր ծովուն մէջ:

8. երկու պետութիւնները յանձն կ'առնեն զինարշաւի չդիմել Միջերկրականի եւ կարմիր ծովու իրենց խարիսխները ամրացնելու համար եւ փոխադարձաբար տեղեկութիւններ հաղորդել ապագայ շինութեանց մասին: Բայց կը թուի թէ Մեծն Բրիտանիա ազատ է ամրացնելու կիպրոսը եւ կարմիր ծովու կարգ մը կղզիները, իսկ Իտալացիներն ալ ազատ են չարունակելու երկոտասան կղզիներու եւ Փանթէլլարիա կղզիին ամրացումը :

9. Մասնաւոր յանձնաժողովներ պիտի կազմուին, ճշդելու համար իտալական եթովպիոյ եւ անգլիական Սոմալիլէնտի եւն. սահմանները :

10. Իտալիա պիտի միանայ 1936ի նաւային դաշնագրին եւ Մոնթրէօյի պայմանագրին (Տարտանէլ):

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՓԱԽ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՍՊԱՆԻՈՑ հանրապետական կառավարութիւնը խնդրեց Ֆրանսայէն եւ Անգլիայէն որ զէնք եւ ռազմանիւթ ծախեն իրենց, քանի որ ոչ - միջամտութեան քաղաքականութիւնը անհնկացած է: Այս առթիւ կառավարութիւնը Իտալիան եւ Գերմանիան պատասխանատու կը հռչակէ Ջօր. Ֆրանքոյի վերջին յաղթանակներուն: Ազգայնականները կը չարունակեն յառաջ խաղալ դէպի Պարսելոնա, անընդհատ կրակ տեղացնելով: Նոր փախստականներ կը հասնին Ֆրանսա: Կացութիւնը չատ ծանր է Մատրիտի մէջ:

ՉԵՒՈՍԼՈՎԱՔԻՈՑ կառավարութիւնը կը չարունակէ բանակցիլ Գերմաններուն հետ, որոշ զոհացումներ տալու համար: Գերմանացիները պարզապէս ինքնավարութիւն կը պահանջեն :

ԿԵԴՐ. ԵՒՐՈՊԱՑԻ եւ Փոքր Համաձայնութեան պետութեանց Ֆրանսական դեսպանները Փարիզ կանչուած ըլլալով, խորհրդակցութիւն մը ունեցան արտաքին նախարար Պ. Փօլ Պոնքուռի հետ, իբրեւ հետեւանք Աւստրիոյ կացման:

ԹՈՒՐՔԻՈՑ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ դեսպանները Իտալիոյ արտաքին նախարարին ներկայանալով, յայտնեցին թէ՝ համաձայն Պալքանեան խորհրդաժողովին որոշումներուն, իրենց պետութիւնները կը ճանչնան եթովպիոյ դրաւումը: Մինչեւ հիմա իրենց ճանաչումը հաղորդած են Գերմանիա, Զուիցերիա, Հունգարիա, Եուկոսլավիա, Ալպանիա, Սպանիա, Պելժիա, Հոլանտա, Պուլկարիա, Ճափոն, Մանչուրիա եւն.:

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ՓԱՐԻԶԻ «եգիպտացի» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները 9 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 6 Ավընիւ տ'Իէնալի, սրճարանին վերնայարկը:

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅի «Զաւարեան» կոմիտէի եւ տեղւոյն Ֆրանսացի ընկերվարականներու խառն ժողովը 8 Ապրիլ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Maison du Peuple, սալ տը Թիւսթիւս տը փէի մէջ: կոմիտէի կողմէ էր խօսի Հնկ. Հ, ՋՈՐՄԻՍԵԱՆ, ֆրանսացիներու կողմէն. LUCIEN ROLAND, կը հրաւիրուին բոլոր խումբերու ընկերները:

ՊԱՆԵԷՕ ՔԱՇԱՆԻ «Արծիւ» եղբ. կոմիտէի ընդհ. ժողովը 9 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, իր Ակումբին մէջ:

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ «Վարդան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը կիրակի, 10 Ապրիլ ժամը 3ին ընկ. Ս. Գառաւեանի բնակարանը, կարեւոր օրակարգ: Ներկայանալ անդամատեսրով:

Գաւառ

ՊՈՄՈՆԻ «Զաւարեան» ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը, 8 Ապրիլ, Ուրբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին, «Վարանդեան» սրահին մէջ: Կարեւոր օրակարգ, եւ մասնաւոր զեկոյց վարչութեան կողմէ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Քրիստափոր» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 10 Ապրիլ, կիրակի երեկոյ ժամը 3ին,

ԼԻՈՆԻ կոմիտէն ստիպողական ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները 11 Ապրիլ Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 1 գուռ կամպէթթա, Քաֆէ Թուալի վերնայարկի սրաձին մէջ. *Խիստ կարեւոր օրակարգ:*

ՐԱՖՖԻ ԽՄԲԱԿԻ դասախօսութիւնը 7 Ապրիլ, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, Café «Le Grillon», 2 Carrefour de l'Odéon՝ կը խօսի Պ. Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ. Յ. Դ. ՎԻԷՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

10 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2 30ին,

Սէրքլը Կաթոլիկ սրահին մէջ

ԿԸ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒԻ «ԹԻԱՊՈՐՏ»Ը

կը մասնակցին տեղական լաւագոյն ուժեր՝ Տոմսերը՝ 5 եւ 4 ֆր.:

Ընկերատիրական իրիկնոյթ — բանախօսութիւն

ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆԻ Հ. Յ. Դ. «ՄԱՐԶՊԵՏ» ԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ

10 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ ետք Գ. Զաքարեանցի բնակարանին մէջ

Քամբանեը փէբրիէի (Սէնթ Անթուան)

կը խօսին Ընկերներ Յ. ՊԱՊԻԿԵԱՆ եւ Ա. ՔԷՕՍԷԼԵԱՆ

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄԻԱՑՈՒՄ

ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ 23ՐԴ. ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻՒ

Հ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԼԻՈՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

Տեղի կ'ունենայ 9 Ապրիլ. Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին

Գ. Թաղապետարանի սրահին մէջ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ՆԵՐՍԷՍ ՄՈՄՃԵԱՆ

ԿԸ ԲԱՆԱԽՕՍԵՆ Պ. Պ. ԽՐԱՅԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԱԳԻՏ **P. L. HUET**

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: կը մասնակցին ֆրանսացի արուեստագիտուհիներ, դաշնակ, ջութակ, թաւջութակ: Օր. ՅՈՎՀԱՆՆԷՐ ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ (մեներգ), Պ. Պ. Ե. ՖԷՐՐԱՀԵԱՆ եւ Ա. ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ (մեներգ), Պ. Ղ. ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆ (մեներգ), Պ. Զ. ՄՈՍԿՈՖԵԱՆ (Հաւայեան կիթառ), Պ. Պ. Լ. ԱԼԷՕԵԱՆ եւ ՄԻՍԱԿ ՄԻՐԶԷ (արտասանութիւն):

ՖՐԱՆՔԵԻՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՄԵՐԳ

Հ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՎԱՀԱՆՍԻ «ԱՐԱՔՍ» ԵՐԳԱԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ

ՀՈՎՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ՓՈԽ-ՔԱՂԱՔԱՊԵՏ **Dr. Calvés**Ի

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ԽՈՒՄԲԻՆ ՎԱՐՉ Պ. ՅԱԿՈԲ ՋՕՐԹԵԱՆԻ

Մասնակցութեամբ Պ. ՄԱՐԼԵՇԱԼի, փրոֆ. Ջութակի եւ տնօրէն Concert Synphonique de Valence-ի, եւ Տիկին ԷՄՐՈՒԾԻԷի, փրոֆ. դաշնակի:

Տեղի կ'ունենայ 9 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.45ին

Գետական թատրոնին մէջ: Մուտք, Ա. կարգ 5 ֆր, Բ. կարգ 4 ֆր.:

ԽՆՋՈՑՔ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած «Վարանդեան» խումբի եւ «Շահրիկեան» Ձանձեռնասումբի կողմէ: 9 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին 5 Ռիւ տէ լ'Էքլիբս, «Շահրիկեան» սրահին մէջ: կը նուագէ Պ. Յ. Թիւթիւնճեան: Ջուգաւոր հայ արիներու կողմէ: Հաճելի անակնկալներ: Մուտք 5 ֆրանք

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻԻ Նուպար Գէորգեան, վերջերս Փարիզ եկած՝ փէչթայէն կամ Ռումանիայէն(?), Հունգարացի կնոջը հետ :

ԹԷՑԱՍԵՂԱՆ-ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՍԱՅԵԱՔ ՆՕՎԱՑԻ

Ց. Կ. ԽԱՉԻ ՊԱՆԵԷՕ-ՔԱՇԱՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

10 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 4—7

150 Ռուէ տ'Օուէստ, Պանեէօ, Մէթրօ Պանեէօ

կը խօսի Տիկին ՀՈՆԴԿԱՐԵԱՆ Սայեաթ Նովայի մասին

կ'երգէ Տիկին ԱՐՄԵՆՈՒՀԻ ՅԱԿՈԲԵԱՆ ընկերակցութեամբ թառիստ ԳԱՐԵԳԻՆԻ: *Մուտք 3 ֆր., փոքրիկներու 1 ֆր.:*

«ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ ՕՐ,,Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

Ց. Կ. ԽԱՉԻ ՏԷՍԻՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

10 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Հ. Յ. Դ. սրահին մէջ

երգ., մեներգ., հայկական պարեր: կը ներկայացուի «ՍԱՄԱԹԻԱՑԻ ԱՐԻԿ ԱՂՋԻԿ»ն, մասնակցութեամբ սան-սանուհիներու խումբին:

Հանդէսէն վերջ քնտանեկան խնջոյք

կը հրաւիրուի Հայ հասարակութիւնը: Մուտք 2 ֆրանք:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ *կանանց քոնֆէքսիոնի համար մօտէլիստ (modeliste) մը՝ արհեստանոցի մէջ աշխատելու համար: Դիմել «Ցառաջ»ի վարչութեան:*

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՑ ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

երկու յաջորդական վայելքի օրեր Յիսուսէքէ Սաւանթի մէջ 17 եւ 18 Ապրիլ, Զատիկի կիրակի եւ երկուշաբթի օրերը կեցօրէ վերջ ժամը 3ին, կը հերկայացուի

ԱԽ ՍԱ ԿՆԻԿՍ

(օփէրէթ 3 արար)

կը մասնակցին՝ Տիկ. Ս. ԳԱԶԱՆՃԵԱՐԵԱՆ, Տիկ. Ց. ԼԱՓԻՆՃԻ, Պ. Պ. ԳԱԶԱՆՃԵԱՐԵԱՆ, ԼԱՓԻՆՃԵԱՆ, ՍԱՐՍՃԵԱՆ, Կ. ԱՐԱՊԵԱՆ, ՄԱՐՃԱՐ, Կ. ԳԱՆԹԱՐՃԵԱՆ եւ խումբին բոլոր անդամները: Ընկէսք՝ քէսիթ՝ ղեկավարութեամբ Ս. ԲԱՐԻԿԵԱՆի, Գինիներ՝ սովրական: Դռները՝ ճանօթ տեղեր եւ գրատուն ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆԻ

«ԾԱՂՐԱՆԿԱՐՆԵՐ»

երգիծական նոր հատորը (208 էջ)

Ծանօթ դէմքեր եւ ժողովրդական տիպեր: Վարդաստան մը ժպիտ, խինդ, ծիծաղի եւ հեգնութեան լաւագոյն նուէրը ինքզինքին ու բարեկամին.

«Մինդալ գիտցիր որ առողջութիւնն ու բախտն ալ քեզի խնդան» Մեսրոպ

«Իւրաքանչիւր ժպիտ հոգիին մէջ լոյս մը կը վառէ» Ռաֆֆի

«Ծիծաղը սրտին արեւն է» Հասու - Չերազ

Հատորին դինն է Ֆրանսա եւ դաղութներ 20 ֆր., արտասահման 25 ֆր.

Դիմել հեղինակին.— 21, Rue Ampère, Cachan, Seine, France:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՑՐԸ

Ճաշարան ՅԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միքէլ

Ագեւոյեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ

Ձուտ իսաղոզէ քաշուած եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օրիգինալ *ՐԱՔԸ ՏԻՒԶՐ*, ձգուշացուցէք արուեստական օրինակներէ ձեր ստամոքսը կ'այրեն գիշերները ջուր կը խմեն եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք միայն *ՐԱՔԸ ՏԻՒԶը* որուն անբաղդատ. կազդուրիչ եւ ախորժաբեր ըլլալը հաստատուած է:

Dalakupeian, 24 Rue St. Lambert et 1 Rue Suffres, Marseille

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆ

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Յուշնուար 1էնսիսեալկըզործադրենք մեր նոր արժեցուցակը անգլիական, ֆրանսական եւ չեխոսլավաք բրգեղէններու, կօշիկներու, ճերմակեղէններու, թրիքոթաժի, փուլպանեղու եւն.իմարք

Աժեներալ ագրանքներ բացառապէս գեղատած գիներով

կը յանձնարարենք Ռուսաստան ղրկել Underwood եւ Royal գիւրատեսդրելի գրամեքենաներ, որոնց առաքումը կ'ընեն ուղղակի Ամերիկայէն.

փափաքողներու կը ղրկենք կերպասներու նմոյշները եւ գիները

Գիմել՝ American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber

Tél. Opéra 67-77, 67-78

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ԷՄՄԷՐԵԱՆ

Maison E. CHARLES *հիմնուած 1869*

29 rue Mathis, Métro Crimée

Autobus: AJ, AV, CP, 52, 50/71 Tel. Botzaris 12—60

կը ծախենք՝ գոհարեղէններ, ամէն տեսակ ժամացոյցներ մատանիներ եւլն.: Նորոգութիւն ժամացոյցներու եւ գոհարեղէններու: կը գնենք՝ բլաթին, ոսկի, արծաթ եւ գոհարեղէններ նպաստաւոր գիներով:

Մի մոռնաք որ վստահելի ձեռքէ գնուած ոսկեղէն ու գոհարեղէնները անփոփոխ կը պահեն իրենց արժէքը:

Գաւառներէն եղած ապսպրանքները կը կարգադրուին արագ եւ խղճմտօրէն:

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՊ

Լէ Միլի Ուսումնասիրացին կողմէ Սպրիլ 24, կիրակի կէսօրէն ետք ժամը ճիշդ 3.30ին, Նորաշէնի դպրոցին մէջ :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Տարօն - Տուրուբերան Նահանգ. Հայր. Միութեան ընդհ. ժողովը 10 ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Պառ Միչէլ, բիւ Ա - լէքսանտրի: կը խնդրուի բոլոր անդամներէն ներկայ գտնուիլ: Կարեւոր օրակարգ :

ՀԱՑ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐՈՒ եւ Մարտիկներու Մարսէյլի չրջանի անդամական ընդհ. ժողովը չաբաթ , 9 Ապրիլ, երեկոյեան ժամը 7.30ին Քաֆէ Նուայի ներսի սրահին մէջ: կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն :

Լիոնի եւ չրջաններու Հայ Լեգէոնականի Միութեան Մասնաճիւղիս ընդհ. ժողովը, նախագահութեամբ Միութեանս պատուոյ նախագահ ընկ Տ. Թէքէեանի, կիրակի, 10 Ապրիլ, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Տիւնուար, Պ. Ռ. փափազեանի տունը: Յարանին ներքնասրահին մէջ: Խնդրուի անդամ եւ ոչ անդամ Լիոնական ընկերներէն ներկայ ըլլալ: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

Փոքրիկը անծիլ նիհարմարմնի (9 տարեկան) ձայնագրած երգերը՝ « LE COUCOU »

Գինն՝ **10 ՖՐԱՆԿ**

Ստանալու համար դիմել Տիկին զամեանի, 6, Rue Elysée des Beaux Arts Paris (18), կամ Հրանտ Սամուէլեան, 51, Mr. le Prince, Paris (6):

ԳԱՑԵՐ ՏԵՍԵՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

Le Gérant : H. STEPHAN

17, Rue Damrémont — PARIS (18e)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՕՒՐԲԱԹ
8
ԱՊՐԻԼ
VENDREDI
8 AVRIL
1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3700

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԻՋՆԵԼ

Նոր ընկերներու յաւելման լուրին հետ, Մարսէյլի զեկոյցը կը հաղորդէր ուրիշ կազդուրիչ տեղեկութիւն մը.

— « Նոր դիժեր հրապարակ հանելու տեսակէտէն եւս լուրջ աշխատանքներ կը կատարուին: Առաջին առթիւ դասախօսելու պարտականութիւնը յանձնուած է ճանի մը երիտասարդ ընկերներու, որոնք կ'այցելեն խումբերուն եւ ենթակոմիտէներուն եւ կը դասախօսեն խնամով պատրաստուած նիւթերու մասին»:

Այս նոյն չարժումը հետզհետէ կը ձեւաւորուի նաեւ Փարիզի մէջ, եւ ուրիշ ուր որ կարելի է:

Անշուշտ առաջին անգամ չէ որ այսպիսի ձեռնարկներ կը փորձուին: Ամէն տարի Շրջ. ժողովները բանաձեւեր քուէարկած են այս մասին: Երեք Ընդհ. ժողովներ ալ (1925, 1929 եւ 1933) մտկած են հիմնական սկզբունքները, եւ, չնորհիւ կատարուած փորձերուն, բազմաթիւ նոր ուժեր հրապարակ եկած են:

Եւ սակայն, հարկ է միշտ եւ աւելի ուշադրութիւն ընծայել այս ճակատին, քանի որ պահանջները կը բազմանան, իսկ տրամադրելի ուժերը հետզհետէ անբաւական կուգան:

Կ'ապրինք միջավայրի մը մէջ, ուր կեանքի ելեւէջները աւելի արագ են եւ մարդիկ աւելի չուտ կը մաշին:

Ցեսոյ, տասնըհինգ տարին կարճ ժամանակ չէ, սերունդ հասցնելու համար:

Իսկ ամէնէն կարեւորը, — միայն մէկ տեսակ հոգ չէ որ պարտականութեան կը կանչէ մեզ:

Արդարեւ, բուն կուսակցական - կազմակերպական գործունէութենէն զատ, մեր ուսերուն վրայ կ'իյնան ուրիշ հոգեր ու գործեր: Եւ քանի որ կը հաւատանք թէ մեր կուսակցութիւնը աւելի գործօն է եւ ընդունակ, աւելի ծաւալուն եւ կորովի, ապա ուրեմն անհրաժեշտ է նոր ուժեր հասցնել, կամ, բոլշեւիկեան բացատրութեամբ, «կատրեր» պատրաստել:

Այս պահանջը լրացնելու կոչուած է Փարիզի, Մարսէյլի եւ ուրիշ վայրերու ձեռնարկը, — նոր ուժեր հրապարակ հանել:

Ընդհանուր ակնարկ մը նետելով, կրնանք ըսել թէ ընդունակ տարրեր չեն պակսիր ո՛չ Ֆրանսայի մէջ, ոչ ալ Ֆրանսայէն դուրս:

Անոնք որ 20 — 25 տարեկան էին վերջին արտագաղթին առեն եւ հաւատարմօրէն կապուեցան կուսակցութեան հետ, արդէն բաւական դաս առած եղան, չնորհիւ անհամար դասախօսութեանց, ժողովներու եւ ընթերցումներու:

Անշուշտ ամէն ընկեր գործիչ, քարոզիչ կամ բանախօս ըլլալու սահմանուած չէ: Այդ ասպարէզները կը պահանջեն յարմարութիւն, խառնուածք եւ պատրաստութիւն:

Եւ սակայն, ամէնէն համեստ եւ ընդունակ ընկերն ալ պարտաւոր է մտածել· թէ՝ ի՛նչ դեր կրնայ կատարել, կուսակցութեան կազմակերպական մեքենան միշտ բանուկ պահելու, պակասին տեղը լրացնելու կամ նոր բան մը աւելցնելու համար:

Չի բաւեր միայն մտիկ ընել: Անհրաժեշտ է փորձել, սորվիլ նաեւ ժողով մը վարելու, զեկուցում մը տալու, բանաձեւ մը խմբագրելու, ծրագիր մը մշակելու տարբեր դիտելիքները: Այնուհետեւ, աստիճանաբար կուգան ուրիշ պարտականութիւններ, — կազմակերպել, դասախօսել, տեսակէտ մը հիմնաւորել, չրջան մը կառավարել, բազմութիւններ դաստիարակել եւն.:

Այս յատկութիւնները կը ստացուին աստիճանաբար նետուելով, որճալով եւ գործելով:

Անոնք որ կը գործեն այսօր, անոնք ալ այսպէս հասած են, եւ ոչ թէ երկինքէն ինկած: Մենք ունեցած ենք բազմաթիւ գործօն դէմքեր, որոնք ոչ համալսարան տեսած են, ոչ ալ բարձրագոյն դասընթացքի մը հետեւած: Հաւատալով իրենց կոչումին եւ ա — պահինելով իրենց ուչիմութեան եւ պարտաճանաչութեան, անոնք ներքին աւելի չինարար դեր կատարած են քան չատ մը ուսումնականներ: (Ցիշեցէք Մուրատները եւ ուրիշներ):

Ի՛նչ տարակոյս որ պէտք է նախ սորվիլ, յետոյ ասպարէզ իջնել, այլապէս սորվեցնելու յաւակնիլ:

Բայց, չէ՞ որ ինքնին կենդանի դպրոց մը, հնոց մըն է Դաշնակցութիւնը, իր այնքան բազմակողմանի գործունէութեամբ: Ցեղափոխական եւ քաղաքական ճակատէն մինչեւ մտաւորական - դրականը:

Դեր մը կատարելու, դիրք մը գրաւելու ձգտիլ՝ չի նշանակեր արհեստով յեղափոխական դառնալ· կը բաւէ որ նկարագիրն ա - ծուր ըլլայ:

Առ հասարակ, պաշտօններ չկան մեր կուսակցութեան մէջ, այլ պարտականութիւններ: Ուրեմն, ամէն ընկեր իրաւունք ունի ծանօթանալու իր արդար յաւակնութիւնները, համաձայն իր կարո — ղութեան եւ յատկութեանց:

Եւ այս՝ ոչ միայն կուսակցութեան մէջ, այլ եւ դուրսը:

Տեսէք, երիտասարդական կազմակերպութիւններ կան, ոչ - կուսակցական կորիզներ, որոնք ուղղակի կապ չունին Դաշնակցութեան հետ: Կեանքի պահանջներէն ծնած միութիւններ են ա - նոնք, բարի ձգտումներով: Անոնք որքան ալ խուսափին կուսակցական միջավայրէ, դիտեն զանազանել այս կամ այն կազմակերպութեան արժէքը, դերն ու տարողութիւնը:

Արդ, այս ճակատին վրայ եւս գործելու համար, անհրաժեշտ է ունենալ արամադրելի տարրեր: Մանաւանդ որ, կ'ըսեն թէ նոր - րերը աւելի լաւ կը հասկնան իրարու լեզուն ...

Այսպիսի կազմակերպութեանց մէջ աշխատանքը կրնայ կուսակցական չըլլալ: Պայման չէ որ անպատճառ կուսակցական ըլ — լայ: Բայց, քանի որ ամէնէն աւելի մեզի դեր կ'իյնայ այս ճակատին վրայ եւս, աշխատանքը պէտք է ըլլայ Դաշնակցականի վա - րից, — հասուն, լուրջ եւ բազմակողմանի:

Ուրեմն, յարատեւ եւ ծրագրեալ աշխատանք նախ ներսը, յե - տոյ դուրսը:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԴԱՀԼԻՃԸ ԼԻԱԶՕՐՈՒԹԻՒՆ ՍՏԱՑԱՒ
250Ի ԴԷՄ 311 ՁԱՅՆՈՎ

Առտաոտեան ճառ մը տասը քաժնուած

ԴԱՀԼԻՃԻՆ ՃԻԿՍՏԱՑՈՒԹԻՒՐԸ ՊԻՏԻ ՎՃՌՈՒԻ ԱՅՍՕՐ, ԾԵՐԱԿՈՅՏԻՆ ԱՌՋԵՒ

Երեսփ. ժողովը չորեքշաբթի օր ալ շարունակեց կառավարութեան ելմտական վերակազմութեան ծրագրին եւ մանաւանդ լիազօրութեան հարցին քննութիւնը: Իրիկուան դէմ, երբ դեռ ուրիշներ ալ պիտի խօսէին, նախագահը յանկարծ յայտարարեց թէ վիճաբանութիւնները փակուած են եւ քուէարկութիւն պիտի կատարուի: Այդպէս ալ եղաւ, եւ դահլիճը լիազօրութիւն ստացաւ 250ի դէմ 311 ձայնով (կարգ մը թերթեր կը գրեն 317 ձայնով):

Շատ մը թերթեր «Պիւտճեան յաղթանակ մը» կը նկատեն այս յաղթութիւնը, մանաւանդ որ, արմատական երեսփոխաններէն միայն 62ը քուէ տուած էին կառավարութեան, 23ը՝ հակառակ, իսկ 23 հոգի ալ ձեռնպահ մնացած էին: Այս քուէարկութենէն անմիջապէս վերջը, Լէոն Պլում ժողովի հրաւիրեց ընկերվարական պաշտօնակիցները եւ կարգ մը նախարարներ առաջարկեցին հրաժարիլ· բայց ի վերջոյ որոշուեցաւ Ծերակոյտին ալ ներկայանալ եւ յետոյ որոշում տալ:

Ծերակոյտը պիտի դումարուի այսօր, եւ ընդհանուր կարծիքը այն է թէ պիտի տապալէ դահլիճը, ինչպէս ըրաւ 1937 յունիսին, ձգելով Պլումի առաջին կառավարութիւնը:

Անկէ պարագայի մէջ, ժողովրդական ճակատը ճեղքուած է, իրրեւ հետեւանք արմատականներու պառակտումին: Համայնավարներն ալ կը դանդատին թէ վիճաբանութիւնները չանկարծ փակուեցան եւ իրենց ներկայացուիչը չկրցաւ խօսիլ, թէեւ պիտի քուէարկէին ի նպաստ կառավարութեան:

**** Չորեքշաբթի օրուան նիստին մէջ, ամէնէն կարեւոր ճառը խօսեցաւ նախկին վարչապետ մը, Ֆլանտէն, ուժգնօրէն քննադատելով կառավարութեան ծրագիրը: Պ. Ֆլանտէն դիտել տուաւ թէ առաջարկուած օրինագիծները երրեք պիտի չնպաստեն, վստահութիւնը վերահաստատելու եւ արտասահման փախած 80.000.000.000 ֆրանքը Ֆրանսա վերադարձնելու համար: « Այդ վերադարձին կարելի է հաւատալ, եթէ այլեւս գործարանները չրռնադրուին, օրէնքը չարունակ չխախտի եւ գործադուլներ չպատահին սպառազինութեանց գործարաններուն մէջ: Բանախօսը դիտել տուաւ թէ Լէոն Պլում անգիտակցաբար ճամբայ կը բանայ դիկտատուրայի համար, թէեւ ինք (Պլում) նպատակ չունի դիկտատոր դառնալու: Ցետոյ դատապարտեց զրամական փոխանակութեանց գործողութիւնները հակոդութեան ենթարկելու որ եւ է ձեւ: «Ամէնա դրութիւն մըն է որ մահուան կը դատապարտէ ամէն տեսակ ազատութիւն, մինչեւ անգամ քաղաքական ազատութիւնը: Հանրային կարծիքը պէտք է լուսաբանուի այս մասին: Ինչ որ կ'առաջարկէք այսօր, առաջին քայլն է դէպի դիկտատուրա, հետեւողութեամբ Հիթլերի կամ Մուսոլինիի: Դիկտատորական մեթոտները չատ մը հրապոյրներ կը ներկայացնեն: Ես չեմ ուզեր անարդար ըլլալ ձեզի հանդէպ, պարոն վարչապետ, հաւատալով թէ դուք կ'ուզէք դիկտատոր ըլլալ»:*

Այստեղ Պ. Լէոն Պլում զայրանալով բացագանչեց .

— Ես ընդունակ չեմ դիկտատոր դառնալու :

ՖԼԱՆՏԷՆ.— Բայց եւ այնպէս, կը պատրաստէք դիկտատուրայի մը բոլոր գործիքները: Թէեւ դուք անձամբ դիկտատուրայի մը եռեւէն չէք վազեր, բայց դիկտատոր մը պիտի գայ, թերեւս ձեր իսկ կուսակիցներուն մէջէն :

Նոյնքան ուժգին ճառ մը խօսեցաւ նախկին ելմտական նախարար մը, Պ. Փօլ Ռէյնօ, որ բացատրեց թէ միայն արտածուած դրամագլուխին վերադարձը կրնայ ջրկեցնել տոկոսի սակը եւ ապահովել անհրաժեշտ դումարները՝ ճարտարագործութեան համար: «Արդ, կառավարութեան առաջարկած միջոցները բացարձակապէս կը խափանեն ճամբան՝ դրամագլուխի վերադարձին համար: Միջին ճամբայ չկայ վստահութեան եւ ճնշումի քաղաքականութեան միջեւ: Ֆրանսայի ներկայ տագնապը դանձային չէ: Զարիքին աղբիւրը կը կայանայ երկրին անտեսութեան մէջ: Ֆրանսայի պղպատի արտադրութիւնը միայն մէկ երրորդն է Գերմանիոյ արտադրութեան, Ֆրանսա չարաթ միայն 36 ժամ կ'աշխատի, իսկ Գերմանիա՝ 47 ժամ... Մարաջախտ Լիւօթէյ իրաւունք ունէր, երբ կ'ըսէր թէ պէտք է ընտրութիւն մը կատարել թնդանօթին եւ կարագին միջեւ: Ի՞նչպէս կրնանք ըսել թէ որքան չատ թնդանօթ ունենանք, այնքան աւելի կարագ պիտի ունենանք »:

Կառավարութեան քաղաքականութիւնը քննադատեց նաեւ Պ. Փէյրութ, նոյնպէս նախկին նախարար, չնչտելով թէ որ եւ է վերակազմութիւն կարելի չէ առանց վստահութիւնը վերահաստատելու :

ԳՈՐԾԱԴՈՒԼՆԵՐԸ ԿԸ ԾԱԻԱԼԻՆ

Բանիորդի ռուճ թիւը 45—50,000 (17 գործարան)

Նախորդ գործադուլները չվերջացած, նորեր ծագեցան առջի օր եւ դեռ կը վախցուի որ չարժումը աւելի վրդովիչ համեմատութիւններ ստանայ: Արդէն իսկ չեն բանիր 17 գործարաններ, 45 — 50.000 բանուորներով : Բանակցութիւնները անելի մը յանգած են, քանի որ երկու կողմերն ալ կը պնդեն իրենց պահանջներուն վրայ :

Առաջին գործադուլը ծագեցաւ մարտ 24ին, Սիթրոէնի մէջ, որ ունի 22000 բանուորներ (Ժավէլ եւ Քլիչի): Մարտ 25ին գործադուլ հռչակեցին կնօմ է Ռօնի եւ ուրիշ երկու գործարաններու բանուորները: Մարտ 30ին՝ կնօմ է Ռօնի ուրիշ մէկ հաստատութիւնը՝ 9000 բանուորներով: Ապրիլ 1ին գործադուլ ծագեցաւ՝ Ռուրնէօվի եւ Պուա Քոլոմպի երկու գործարաններուն մէջ՝ 1800 եւ 2100 բանուորներով: Ապրիլ 4ին, 5ին եւ 6ին չարժումին միացան աւելի քան

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՄԵՆՔ, ՎԱՅՐԵՆԻՆԵՐՍ...

Արեւելցիներու եւ մասնաւորապէս Հայերու ականջն ելած է, իրրեւ անկիրք, անկարգ, պաշպօզուք,— շաբեցէք ձեր գիտցած բոլոր բառերը :

Այսպէս, կ'ըսեն թէ ոչ խօսիլ գիտեմ, ոչ խօսք մտիկ ընել: Ոչ իրար յարգել, ոչ ալ պատշաճութիւնները յարգել:

— եղբայր, այսճան տարի է եւրոպա կ'ապրիմ, տեսէք ի՛նչպէս բաղաճավար են, ազնիւ, պազարիւն, լուրջ... Մենք ժողով ընել անգամ չսորվեցանք ...

Այս բոլորը ճիշդ են: Եւ սակայն...

Անցեալ օր, Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ, պահպանողական երեսփոխան մը իր պազարիւնը կորսնցնելով, պոռաց ընկերվարականի մը երեսին·

— Պոռոտախօ՛ս, կեղծաւո՛ր, Լեհաստան գնա ...

Այս վերջին բացատրութիւնը հայհոյէնի վերածելով, կրնայիք ըսել, « խրմպը՛լ»:

Եւ ահա ընկերվարական երեսփոխանը տեղէն ցատկելով, շառաչուն սպտակ մը իջեցուց պահպանողական երեսփոխանին :

Ի վերջոյ կարելի եղաւ վերահաստատել բարեկարգութիւնը :

« Կը պատահի, էյի՛»— պիտի ըսէք:

Է՛հ, շատ մի տեսնէք որ մեր մէջ ալ կը պատահի:

Չէ՞ որ աւելի տաբարիւն ենք, իրրեւ Արեւելցիներ :

Բայց, ես նորէն խորհուրդ կուտամ որ չգիտնա՞ք, չիմանաք սա պատուարժան Եւրոպացիներուն թերութիւնները, եւ փնտռեցէք, իւրացնեցէք սնոնց առաւելութիւնները:

Այս ալ՝ իրրեւ Մեծ Պահքի խրատ:

ՎԱՀԷ

... ԵՒ ՓՈՍ ՄԸ ՆԵՏԵՑԻՆ

Մարսէյլէն պատահական թղթակից մը կը գրէ (1 ապրիլ).—

— « Երէկ առաւօտ հողին յանձնուած է ընկեր Արամ Արծնեան, ծանօթ ուսուցիչը, Կարնեցի, որ բաւական առեն ալ Սկիւտար պաշտօնավարած է:

Պատի՛ւ իրենց Հայրենակցական Միութեան, թաղականութեան, եւն., եւն., որ անչշուկ եւ առանց մէկուն իմացնելու կը նետուին հոդը: Իսկապէս դարիպ մեռել»:

Այս նամակը ստացած ենք մէկ չաբաթէ ի վեր: Ի զուր սպասեցինք թաղակցութեան մը, որ գոնէ հաղորդէր մահուան պարագաները, ինչպէս եւ քանի մը կենսագրական դիծեր:

Դեռ կը սպասենք ...

ԱԹԱԹԻՒՐՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻՒ

Ինչպէ զրած էինք, Աթաթիւրք ծանրապէս հիւանդացած ըլլալով, Փարիզէն Լենինգրատ մեկնած էր հռչակաւոր մասնագէտ մը, փրոֆ. Ֆիսէնժէ : Այս առթիւ ֆրանքաթրքական բարեկամութեան ցոյցեր եղան ի պատիւ մեծ գիտնականին :

Պոլսոյ թերթերէն կ'իմանանք թէ պատրիարքը եւ ազգ. վարչութիւնը հեռագիրներ ուղղած են «Ուլու Խօնտէր» (Մեծ Առաջնորդ) Աթաթիւրքի, անոր ապաքինման առթիւ: Ապրիլ 3ին ալ, քարոզներ խօսուած եւ գոհաբանական աղօթքներ կատարուած են Պոլսոյ եկեղեցիներուն մէջ, միեւնոյն առթիւ: Պատրիարքը անձամբ նախագահելով մայր եկեղեցւոյ արարողութեանց, քարոզ խօսած եւ մաղթանքներ ըրած է: Միեւնոյն արարողութիւնները կատարած են կաթոլիկ եւ բողոքական հաւատակութեանց հոգեւոր պետերը:

Արհեպիսկոպոսը մեկնի կուգայ

Կարտինալ Իննիցէր, Վիէննայի կաթոլիկ արքեպիսկոպոսը, որ հաւատարմութեան ղէր մը ուղղած էր գերմանական կառավարութեան, «Հայլ Հիթլէր» բառերով, Պապին ներկայացաւ ապրիլ 6ին, բացատրութիւններ տալու համար: Պապը եւ իր արտաքին գործերու վարիչը՝ կարտինալ Փաչէլի, ամբողջ 24 ժամ քարոզ կարդացին, համոզելու համար Վիէննայի արքեպիսկոպոսը թէ սխալ գործած է, ստորագրելով եւ վաւերացնելով կաթոլիկ եպիսկոպոսներուն մարտ 18ի հովուական թուղթը: Ի վերջոյ արքեպիսկոպոսը մեկնելի եկաւ, եւ Վատիկան գերմաններէն զեկոյց մը հրատարակեց իր պաշտօնաթերթին մէջ : Զեկոյցը կ'ըսէ թէ կաթոլիկ եպիսկոպոսներուն նախկին յայտարարութիւնը «անշուշտ չի նշանակեր վաւերացնել ինչ որ համապատասխան չէ Աստուծոյ օրէնքներուն եւ կաթոլիկ եկեղեցւոյ իրաւունքներուն եւ ազատութեան: Ցետոյ, այդ յայտարարութիւնը պէտք չէ նկատուի իրրեւ խղճի պարտաւորութիւն մը, ոչ ալ օգտագործուի իրրեւ նիւթ քարոզութեան »:

Վատիկան այսպէս պարտադրելով իր հեղինակութիւնը եւ կղերական կարգապահութիւնը, կը յանձնարարէ որ այսուհետեւ կղերը որ եւ է փոփոխութիւն չկատարէ Աւստրիոյ մէջ, առանց նախապէս համաձայնելու Պապին հետ:

ԹՈՒՐԻՒՈՑ արտաքին գործավարը, Թ. Ր. Արաս, ապրիլ 6ին ճամբայ ելաւ Պոլսէն դէպի Եգիպտոս, բարեկամութեան դաշնադիրը ստորագրելու եւ ուրիշ համաձայնութիւններ կնքելու համար: Այցելութեան դլխաւոր նպատակն է ամրապնդել երկու երկիրներուն յարաբերութիւնները: Թուրքիոյ քաղաքական շրջանակներուն մէջ մեծ կարեւորութիւն կուտան այս այցելութեան, որ առաջինն է, Մեծ պատերազմէն ի վեր :

ԳՆԴԱՊԵՏ ՀԱՈՒՔ ԵՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ուիլսընի... յաղթական օրերն էին: Եւրոպայի Մեծերը, Մանչի այս ու այն եղերքէն յարգանքի, մեծարանքի ամէնէն նուրբ, ամէնէն չոայլ չափերը կը գործածէին Ամերիկա-նի միւս ծայրէն հրաշքով եկող հիւրը դոհացնելու համար: Ամերիկահարեկան նախագահ, գործօն պաշտօնավարու-թեան չրջանին, Եւրոպական հողը կոխած չէր: Ցաղթութեան նիւթական արբեցութեան վրայ բարոյական այս գոհոդութիւնն ալ անոնց ուրախու-թեան բաժակը յորդած էր: Թեւերու վրայ, գլուխի վրայ էր Ուիլսըն:

Իր ամէնէն մօտիկ մարդն էր գնդա-պետ Հաուզ, որուն մահը քանի մը օր առաջ ծանուցուեցաւ Ամերիկայէն: Ուիլսըն այս մարդուն խորհուրդով կը չարժէր, կամ այս մարդը, Ուիլսըն կամքին իրագէկ, այնպէս մը կը չարժէր որ նախագահը միշտ գոհ մը-նայ իրմէ:

Ու եղաւ որ երանելի օրերը եկան հաչտութեան բանակցութիւններուն: Սրտագող ամէն կողմ, յոյսի լայնա-տերեւ ճառագայթ մը մանաւանդ պտկած չաքլած հայ ժողովուրդին վերեւ, որուն արդար իրաւունքը ահա վերջապէս պիտի ճանչցուէր գումար-ուելիք Արիսպագոսին կողմէ, որուն արդարադատութիւնը արդէն իսկ յա-ոպագոյն ֆան զգործնի ցուդայի կը հռչակուէր ի ձայն փողոյ, բնաբի, թմբկի, տաւղի եւ այլ ազգի ազգի նը-ուագարանաց: Ահագին տրցակ մը թուղթ բերած էր իրեն հետ արժա-նապարգ նախագահը, գնդապետ Հա-ուզի պայուսակը ուռեցուցած: Ա-լանտեանի խնամուութենէն, փոթոր-կայոյզ ժամերուն տակն ու վրայու-թենէն անվնաս՝ Եւրոպա հասած էր պայուսակը: Թերթերը, պահ մը ա-մէն մտահոդութիւն բարձի թողի ը-րած, կը զբաղէին հրատարակելով ու մեկնաբանելով «բարի քրիստոնեայ» նախագահին այդ տրցակը, տասնա-բանեայի մը երկաթագիր ստուարա-ձոյլ յօդուածներէ բաղկացած, ի մա-սին ազգերու, ընչուած ժողովուրդնե-րու ինքնաճանաչումի, ինքնորոշումի սկզբունքին: Արդէն աշնանային, ձը-մեռնային էր ժամանակը, բայց մեղմ ու քաղցրահաւոն: Գարունը այդ տա-րին իր դալար թեւերը չատ կանուխէն մերկացուցած էր Ատլանտեանի միւս կողմը, ուրկէց, իբրեւ յատակուած ճանապարհի մը վրայէն, գունդ ի գունդ Եւրոպա կը հասնէին բարի քը-րիստոնեայ բիւրաւոր ճնճղուկներ, ճնչուած ժողովուրդներուն ազատու-թեան երգն ի բերան, Աւետարանչն գոց սովրած բանաճեւերու ծանրու-թեան տակ:

Եղիցի՛ աւուն Տեառն օրհնեալ, յայսմհետէ միւնչեւ յաւիտեան: Այս մաղթանքը կը գոռար հայկական եկե-ղեցիներուն գմբէթին տակ: Հայ Հայ-րենիքին օրն է բացուեր, մանաւանդ ա-յն բացորոշ իրականութեամբ ալ պայծառացած օրը, թէ Հայը, որ ժա-մանակ մը իրրեւ ողորմութիւն կ'ու-զէր իր ազատագրութիւնը, այդ պա-տերազմին մէջ եւ անկէց ալ տարիներ առաջ մարտագոռ ամբոխումներով, հրաչալի ոգորումներով, միջազգային սրի բանակներուն հաւատարապատիւ մաքառումներով, աստիճանով իր թիւին եւ յարմարութիւններուն, ար-դէն իսկ յաղթական իր մուտքով, իր կարգին, հայրենի հողին վրայ գեհին դրաւած եւ հոն նիզակ ցցած, ինչպէս Տապանը խարսխած Արարատի վրայ, իրաւունքով այս անգամ կը պահան-ջէր զայն, այդ ազատագրութիւնը:

Բայց ղէհ, ինչո՞ւ խօսիլ պահանջու-մի վրայ: Ո՞վ կը հակառակի այդ ի-րաւունքին: Ամէն դերձանէ ոլորուած դիւանագէտներ ու քաղաքական մար-դիկ, à qui mieux mieux, հայկական դատին վրայ չէ որ կը խօսէին այլեւս. դատը չահուած էր. Արիսպագոսը վը-ճիռը միայն պիտի արտասանէր ըստ ձեւակերպութեան, քաղուածոյ չարա-կանները չատոնց աւարտած էին, մը-նացած էր լոկ Փառք Հօրը: Պոլսոյ Պատրիարքարանն ալ իր օրհնաձիր կոնդակով Ուիլսընին բարի դալուստ մաղթելուհամար Փարիզ տիրապահ քաղաքը փութացուցած էր իր առաք-եալները, որոնք, երկար օրեր հերթի սպասելէ վերջ, կը յաջողին հուսկ քանի մը ազահ վայրկեաններ խոռել Ն. Արժանայարգութեան բազմազբա-ղութենէն, որպէսզի բովանդակ Ազգին կողմէ երախտագիտութեան բառեր հոլովէն, բայեր խոնարհեն առ ոտս Նախագահին:

Բայց ինչո՞ւ երկարել, երբ ամէն Հայ այս եւ բոլոր մնացեալը աւելի քան ինչ որ հապճեպով մի-այն կարելի է յիշել հոս, բազմադիմի զանցառութիւններով:

Մեր յոյչքը այսօր կը պատկանի, աւելի մանրամասնաբար, հանդուց-եալ գնդապետին տեսակ մը դերին: Կ'երեւի, խեղճ նախագահը, ինք ալ, տաք չէր իր թուղթերուն մէջ թխսած հաւին արդիւնքին վրայ: Ինք, պա-ղարիւն Ամերիկացի, մինչեւ իսկ տո-լարներու աչխարհին կրեսոսներուն հետաքրքրութիւնը չունէր, որով ա-նոնք ամէն բարի գործ կ'երթային կապել նիւթին, նեցուկին: Ինք, ամե-րիկեան բեմին սակաւախօս ներկայա-ցուցիչը, «բարոյական» ամէն ինչը ի գործ դրած էր, կ'ըսէր ալ այսպէս, իր թուղթի կտորուածքները ամբողջ կարդալ տալու «յատենի ժողովոյ», Լոյտ Ճօրճի, Քլէմանսոյի պէս եւրո-պավայել պետականութիւններու առ-ջեւ: Լաւութիւն նուիրական՝ պայտա-ձեւ սեղանին ամէն կողմը, այնպէս մը յարդարուած որ բնաւ յայտնի չըլնէր թէ ով է նախագահը Արիսպագոսին, եւ ով է ժողովականը:

Ուիլսըն, որուն ականջին հետզհե-ա էկած էին հծծել եւրոպական չա-հերուն եւ խարդաւանանքներուն ոգի-ները, թէ յաղթական պատերազմը բնաւ պատճառ մը չէ որ աղիճը բոլո-րովին մոռնայ իր դիտացածը, այո, խեղճ Ուիլսըն, որուն կ'երեւի միտքը մնացած էր դեռ Պատուելիին վերջին դասը, թէ ոչխարի մը պէս որ անմը-ռունչ կը կենայ գիւնէը կտրողին առ-ջեւ, այդ դիրքին մէջ գտաւ ու դրաւ գինքը այն միւս կտրողներուն հան-դէպ:

Բայց որպէսզի, միշտ իրրեւ բարի քրիստոնեայ, խիղճն ալ հանդարտե-ցնէ, որովհետեւ չէր կրնար ալ մոռ-նալ մէկ վայրկեանէն միւսը բովան-դակ Ազգի մը կրած խժդժութիւնները ճիշդ իրենց պատերազմին պատճա-ռով, վերջին պահուն հնարք մը գը-տաւ — պաշտօն տալ իր գործակից Հաուզի որ երթայ սանկ պատյտ մը ընէ Անատոլուի կողմերը եւ... Հա-յոց վիճակին մասին տեղեկագիր մը հասցնէ իրեն, խապրիկ մը ղրկէ կամ բերէ կռունկի Աչխարհէն: Շատ հա-ւանարար փսփսած էին իրեն, թէ ո՞ր Հայերուն ինքնորոշումի իրաւունք տանք, մէջտեղը Հայ չէ մնացած, արժանայարդ նախագահ, պատրաստ ենք մատաղ ըլլալ մեծութեանդ, դիտենք թէ Ամերիկայի ձայնը պէտք է մեզի համար պատգամ ըլլայ, քանի որ յաղթականին պտուղը անոր արե-ւուն տակ հասունցաւ, բայց դարձը-նենք, կ'աղաչեմ, արդարութեան պատկերին միւս կողմն ալ: Անատոլու Հայ չէ մնացած, հոն կան միայն Թուրքեր, որոնք, խեղճերը, բնաւ հա-մամիտ չէին Իթթիհատի մարդոց, չէին ուզեր որ իրենց երկիրը կռուի մեզի հետ, անոնք պարկեչտ, աչխա-տասէր մարդիկ են, կարելի՞ է միթէ անոնց բացայայտ իրաւունքը առնել եւ տալ մէկ քանի լալկաններու ...

Այսպէս անչուշտ խօսեցան եւ հա-մոզեցին: Բայց Ուիլսըն, ինչպէս ը-սինք, իր խիղճը հանդարտեցնելու եւ ձեռքերը լուալու աւետարանական — պիղատոսական «նրբամտութեամբ», իր « միւս մէն ես »ը — Հաուզը որո-շեց ղրկել այն երկիրը՝ որուն յատա-կէն դեռ չէր սրբուած Հայուն արիւ-նը: Հաուզ տուն - տեղ պիտի չըլլար հոն, սանկ չտապաւ պտոյտ մը, միշտ աչքերը դէպի վեր Ամենակալին Աթո-ռին յառած, առանց նայելու գետինը, ոոոգուած Հայոց բաղց արիւնով, առանց ակնարկ մը արձակելու չեչտ դէպի հեռուն անապատը մարդա-խանձ, այլակեր հրէչներուն, որպէս-զի բիրերը մի գուցէ սեւեռին ճերմա-կուկ ոսկորներու, թարմ երեխանե-րու, պատանիներու դանկերուն եւ դեռ ուրիշ բաներու՝ որոնք գերեզ-մաններու դանդիոը կը ձեւացնեն անտարբերներու աչքին:

(Մնացեալը յաջորդով)

ԵՏԱՆ

ՔԱՐԽԱՆ

(ՌՈՒՍԵՒՔՈՒՐՔ ՅԱՐԱՔԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՌԻՔՈՎ)

Խմբ.— «Ցուսաբեր» երկար խմբա-գրականի մը մէջ վերլուծելով ռու-սնաբուրք յարաբերութիւնները կը գրէ.—

Առնենք դէպքերէն թարմագոյնը: Ինչպէս յայտնի է, Մոսկուայի վեր-ջին դատավարութեան մէջ, առաջին անգամն ըլլալով Զեկայի բոլոր դա-տավարութեանց չրջանին, ամբաս-տանեալներուն նոր յանցանք մը վե-րագրուեցաւ— Ռուսիոյ մասնատում: Ցիչատակուեցան այն երկիրները, դրոս ամբաստանեալները կը փորձէին անցատել Ս. Միութենէն եւ կցել օ-տար պետութեանց: Այդ երկիրներն էին՝ «Ուքրայնա, Պելոռուսիա, մի-ասիական հանրապետութիւնները (Թուրքեստան, Ուզպեկիստան եւ Տա-ճիկստան), Վրաստան, Հայաստան, Ազրպէյճան եւ Մայրագոյն Արեւելքի Մովաւինեայ չրջանը»: Միութեան դա-տախազը ոչ միայն այս երկիրները կը յիշատակէր, այլեւ կուտար անունները այն պետութեանց, որոնց պէտք է կցուէին անջատուած երկրամասերը. այդ պետութիւններն էին՝ Անգլիա, Ճափոն, Գերմանիա եւ Լեհաստան:

Թուրքիոյ անունը չկար, թէեւ կա-յին անունները Վրաստանի, Ազրպէյ-ճանի եւ Հայաստանի...

Նման պարագաներուն, սակայն, դիւանագիտութիւնը ոչ թէ բարե-կամութիւն կը մատնէ, այլ թշնա-մանք: Այսպէս է պետութեանց կեան-քին մէջ. երբ ստուեր իջած է բարե-կամներու յարաբերութեանց վրայ եւ խզումը անխուսափելի է, կողմերէն իւրաքանչիւրը կը ձգտի, որ խզումը տեղի ունենայ հակառակորդին նա-խաձեռնութեամբ. երկրորդ՝ էնկիւ-ըի կը չարունակէ այն աղջիկը մնալ, որ քանի մը փեսացու ունի: Մոսկուա Թուրքիոյ դէմ որոշապէս բերան պի-աի բանայ այն օրը միայն, երբ իր դաշը Թուրքիոյ մէջ կորսուած նը-կատէ:

Քարախանի « լրտեսութեան » մա-սին (ի նպաստ Թուրքիոյ) անուղղա-կի ցուցմունք կայ նաեւ Մոսկուայի դատավարութեան մէջ: Հարցի կա-րեւորութիւնը նկատի առնելով՝ տանք այդ հատուածը բառացի թարգ-մանութեամբ.

«Վըշինսկիյ (դատախազ).— Ձեզ յայտնի՞ էր, Պուխարին, որ Քարա-խանը— գերմանական լրտես է:

«Պուխարին (ամբաստանեալ).— Ո՛չ, ինձ յայտնի չէր: Ինձ յայտնի էր միայն, որ Քարախանը բանակցու-թիւններ կը վարէ գերման Փաշիստ-ներու հետ՝ անոնց առաւելութիւններ ապահովելու համար քոնսեսիոներու եւ առեւտրական դաշնագիրներու հարցին մէջ. ինչպէս նաեւ գոհացում տալու համար Պերլինի այն պահան-ջին, թէ ԱՋԳՈՒՑԻՆ հանրապետու-թիւնները իրաւունք պէտք է ունենան Ս. Միութենէն ազատօրէն անջատ-ուելու»:

Մի քանի կէտ, թէ հոս խօսքը դար-ձեալ Անդրկովկասի մասին է, չուզե-լով յատկապէս Քարախանի անուան կապակցութեամբ տալ անունները Հայաստանի, Վրաստանի եւ Ազրպէյ-ճանի (բարեկամ՝ Թուրքիոյ որոչա-պէս ձեռնոց չնետելու համար), դա-տախազ եւ ամբաստանեալ նախապէս ոչխարհաբար հասկացուած էին գոհանալ «ազգային» եւ «միութենական հանրապե-տութիւններ» բացատրութիւննե-րով:

Ինչո՞ւ չդատուեցաւ Քարախան:

Մարդկային բնազդական յար-գանք մը դէպի զոհը մեզ կը մղէ են-թադրելու, որ չդատուեցաւ, որով-հետեւ Քարախան չյօժարեցաւ ըս-տորնանալ այնպէս, ինչպէս ստորնա-ցան իր բախտակից ընկերները:

Այս ենթադրութեան մէջ անարդա-րութիւն կայ սակայն միւս զոհերու հանդէպ:

Մենք տուեալներ չունինք յայտա-րարելու համար, որ Քարախան նկա-րագրով աւելի արի էր եւ բարոյակա-նով աւելի բարձր, քան Ռիքովները, Պուխարինները եւ Քրեստինսկիյները: Եթէ կարելի էր ծունկի բերել բոլորը, ապա դժուար չէր ունկի բերել նաեւ Քարախանը:

Անհատ գնդակահարութեան գաղա-նիքը ոչ թէ զոհի մէջ է, այլ իշխա-նութեան:

Քարախան առանց դատուելու գըն-դակահարուեցաւ, որովհետեւ Մոս-կուան չկամեցաւ դատելով՝ գայն Թուրքիոյ գործակալ հռչակել:

Այս յայտարարութիւնը Քրեմլը պի-տի ընէ այն օրը միայն, երբ յայտ-նապէս թշնամական դառնան իր յա-րաբերութիւնները էնկիւրիի հետ:

Ու թերեւս այդ օրն ալ, յետ մա-հու, ան դատէ իր դեսպանը, գայն բարձրաղաղակ «Թրքական լրտես» հռչակելու համար:

— Ուրեմն ճի՞շդ է որ Քարախան բրմական գործակալ էր, — պիտի հարցնէ ընթերցողը:

Ճիշդ է այնպէս, ինչպէս որ ճիշդ է եւ այն, թէ «լրտես»ներ էին Ռաքովս-կիյ, Պուխարին, Ռիքով, Քրեստինս-կիյ, Դան եւայլն:

Քրեմլի քաղաքական նպատակները ըմբռնելու տեսակէտէն սուտը աւելի կարեւոր է, քան ճշմարտութիւնը: Ո-րովհետեւ ճշմարտութիւնը խօսելով եւ յիշատակելով անունը խորհրդային պաշտօնատարի մը, որ իրաւամբ անգլիական լրտես եղած է, Քրեմլը Մնգլիոյ թաքուն նպատակները քող-արկած պիտի ըլլար, մինչ սուտ խօ-սելով եւ նենգաբար խորհրդային պաշտօնատար մը Թուրքիոյ գործա-կալ հռչակելով՝ Քրեմլը մատնած պիտի ըլլար ի՛ր թաքուն նպատակ-ները:

Օրինակ, մենք այսօր որոչապէս գիտենք, որ Քրեմլը, օգտագործելով Մոսկուայի դատը, իր ժողովուրդը առելութեամբ կը դինէ Անգլիոյ, Գեր-մանիոյ, Լեհաստանի եւ Ճափոնի դէմ, որոնք իրրեւ թէ յաչողած էին կաշառել համայնավար կուսակցու-թեան կեդր. կոմիտէի անդամները եւ Ս. Միութեան նախարարներն ու դեսպանները՝ երկիրը ներսէն պայ-թեցնելու համար:

Այս սուտը այսօր անհրաժեչտ էր եւ այս սուտը հնարուեցաւ այսօր, իշխանութեան հարցի մէջ խումբ մը Սթալինի հակառակորդներէն իրրեւ Անգլիոյ, Ճափոնի, Լեհաստանի եւ Գերմանիոյ «լրտես» եւ «դաւաճան» ջարդելու համար:

Երբ վաղը սրունկ յարաբերու-թիւնները Թուրքիոյ հետ՝ նոր սուտ մը պիտի հրապարակուի՝ այս անգամ՝ իշխանութեան հարցի մէջ ուրիչ խումբ մը Սթալինի հակառակորդ-ներէն իրրեւ Թուրքիոյ «լրտես»ներ ջարդելու համար:

«Պէտհին համեմատ» Քրեմլի դահի-ճը ամբաստանութիւններ կը յօրինէ եւ «պէտհին համեմատ» մարդիկ կը ջարդէ՝ իշխանութեան հարցին մէջ իր հակառակորդները խումբ առ խումբ բնաջնջելով եւ իր կրած բոլոր ձախողանքները անոնց վերագրելով:

Ամիսներէ ի վեր Ս. Միութենէն դեսպան չունի Էնկիւրիի մէջ. Քա-րախանի սպառը կը մնայ թափուր. պատահականութեան արդիւնք չ անչուշտ նաեւ այս «զանցառու-թիւն»ը:

Բազմաթիւ դէպքեր, փաստեր եւ երեւոյթներ մեզ իրաւունք կուտան յայտարարելու, որ ռուսեւթուրք յա-րաբերութիւնները մտած են նոր հա-նի մը մէջ:

×

Որքա՜ն դաժան է սակայն կեան-քը...

Ի՞նչ ահաւոր խաղեր դիտէ խաղալ ան մարդոց հետ...

«Ո՞ւր է գաղտնիքը» խորագրով իր մէկ յօդուածին մէջ, ընկ. վ. Ն. խօսելով կարմիր Բրեմլի դաւերու մասին Հայկական Հարցի մէջ, կը գրէր (տես «Հայրենիք» ամսագիր 1937 Փետր., էջ 95).

Ներկրդային դիւանագիտութեան կարկառուն դէմքերից մէկը— կարե-ւոր դիրքերի վրայ նաեւ այսօր — ի օր յայտարարում էր երկու հայ պատասխանատու գործիչների, որոնք Հայկական Հարցով իր աչակցու-թեանն էին դիմած.

« Դուք միամիտ պիտի լինէք խոր-հելու համար՝ թէ Ս. Ռուսաստանը պիտի ուզէր հայ ժողովուրդի արիւնը թափել: Սակայն, ներկայիս միամիտ պիտի լինէք չհասկանալու համար՝ թէ մեր ընդհանուր շարժման շահը երբ վաղը պահանջի մեզնից գոհել Անդր-կովկասի մէջ բնվանդակ հայութիւնը մինչեւ վերջին մարդը, մենք մեզ վայրկեան տատանում կ'ունենանք այդ զոհողութեան առջեւ:

« Այս խօսքերը ասուած էին ոչ իրեւ սպառնալիք, այլ իրրեւ պարկեչտ անկեղծ եւ բարեկամական նախազգուչացում: Ասուած էին հայութեան դոց այն գործերը բանալ տալու եւ նրան ներչնչելու, որ վաթժուի անաչառ նայել իրականութեան վրայ եւ տես-նել այն, ինչ որ կայ:

« Թող ընթերցողը լրիւ հաւատայ վերաբերեալ մեր խօսքին — մենք չենք չարաչահում իր վստահութի-նը — համոզուած, որ մենք ասում ենք մի այն ահաւոր ճշմարտութիւն-ներից, որոնց մասին ընդունուած է զրքերի մէջ խօսել»:

Խօսքը — Քարախանի մասին էր:

Այս Քարախանն է ահա, որ 1937 Դեկտեմբեր 16ին դնդակահարուեցաւ է իրրեւ «Թրքական լրտես»...:

ՏԻԿԻՆ ՐՈՒԶՎԷԼԹ ԵՒ ԿԱՐՄԻՐ ՇՐԹՈՒՆՔԸ...

Նիւ Եորքի թերթերը խոշոր տառե-րով եւ զգայացունց լուր մը տալիս ձեւով, կը դրեն թէ Մ. Նահանգնե-րուն «Առաջին Տիկինը» , որ նախա-գահ Րուզվէլթի կենակիցն է, այսու-հետեւ կարմիր պիտի ներկէ ինքն ալ իր չրթունքը: Նախագահուհին, մա-մուլի ներկայացուցիչներուն առջեւ բանախօսութեան մը ընթացքին, այս կարեւոր խնդրոյն վրայ ըսեր է, թէ տուաւ իր աղջկան՝ Տիկին Ճօճ Քինկըրի թախանճանքին վրայ:

ՍՏԱՄՊՈՒԼԻ ՆԵՐՔԻՆԻՆ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY

Trans : J. M.

Գրեց՝ ՏԷՆՆԻՍ ՀՈՒԻԹԼԻ

Թարգմ. Ծ. Մ.

— Այո՛, դուք Անգլիացի մըն էք եւ վստահ եմ որ ըսելիքներս չէք կրնար իշխանութիւններուն, սկսաւ ան: Մեզի համար անհրաժեչտ է որ չահինք կարելի եղածին չափ մեծ թիւով Անգ-լիացիներու համակրութիւնը, երբ ժամանակը գայ... Դուք եւ ես դրաւ-ներ են այս խաղին մէջ, բայց եթէ կարենամ ձեզի բացատրել մեր վիճա-կը, այն ատեն դուք ալ պիտի համո-զէք ձեր հայրենակիցները որ իմաս-տուն դիրք մը բռնեն մեզի հանդէպ: Այդպէսով ազդեցութիւն բանեցու-ցած պիտի ըլլաք անգլիական կառա-վարութեան վրայ, որպէսզի ան ալ միեւնոյն ուղղութեամբ չարժի... Գիտէք որ արեւմտեան ազդերը եր-կար ժամանակէ ի վեր Թուրքերը կը նկատեն այլասերած ցեղ մը... Ո՛չ մէկ առիթ պիտի չփախցնենք սրբա-գրելու համար այդ թիւր կարծիքը եւ հասկցնելու համար ձեզի այն ինչ որ մենք կը զգանք...

— Այո՛, ճիշդ է որ մեզմէ չատերը Թուրքիան նկատած են «եւրոպայի հիւանդ մարդը», հաստատեց Սուլ-թին. բայց կը յիշէք անչուշտ թէ ձեր կառավարութիւնը այնքան կաշառա-կեր եղած էր մինչեւ 1909 թուականը, երբ Ապտիւլ Համիտը գահընկէց ը-րի՛ք... Պետութեան բոլոր պաշտօն-եաները, կառավարիչէն մինչեւ ցըր-ուիչը եւ նոյնիսկ զինուորական աս-տիճանները կը տրուէին ամէնէն բար-ձրաստիճան եւ հոն նիզակ ցցած, ինչպէս Տապանը խարսխած Արարատի վրայ, իրաւունքով այս անգամ կը պահան-ջէր զայն, այդ ազատագրութիւնը:

Բայց ղէհ, ինչո՞ւ երկարել, երբ ամէն Հայ այս եւ բոլոր մնացեալը աւելի քան ինչ որ հապճեպով մի-այն կարելի է յիշել հոս, բազմադիմի զանցառութիւններով:

Մեր յոյչքը այսօր կը պատկանի, աւելի մանրամասնաբար, հանդուց-եալ գնդապետին տեսակ մը դերին: Կ'երեւի, խեղճ նախագահը, ինք ալ, տաք չէր իր թուղթերուն մէջ թխսած հաւին արդիւնքին վրայ: Ինք, պա-ղարիւն Ամերիկացի, մինչեւ իսկ տո-լարներու աչխարհին կրեսոսներուն հետաքրքրութիւնը չունէր, որով ա-նոնք ամէն բարի գործ կ'երթային կապել նիւթին, նեցուկին: Ինք, ամե-րիկեան բեմին սակաւախօս ներկայա-ցուցիչը, «բարոյական» ամէն ինչը ի գործ դրած էր, կ'ըսէր ալ այսպէս, իր թուղթի կտորուածքները ամբողջ կարդալ տալու «յատենի ժողովոյ», Լոյտ Ճօրճի, Քլէմանսոյի պէս եւրո-պավայել պետականութիւններու առ-ջեւ: Լաւութիւն նուիրական՝ պայտա-ձեւ սեղանին ամէն կողմը, այնպէս մը յարդարուած որ բնաւ յայտնի չըլնէր թէ ով է նախագահը Արիսպագոսին, եւ ով է ժողովականը:

Ուիլսըն, որուն ականջին հետզհե-ա էկած էին հծծել եւրոպական չա-հերուն եւ խարդաւանանքներուն ոգի-ները, թէ յաղթական պատերազմը բնաւ պատճառ մը չէ որ աղիճը բոլո-րովին մոռնայ իր դիտացածը, այո, խեղճ Ուիլսըն, որուն կ'երեւի միտքը մնացած էր դեռ Պատուելիին վերջին դասը, թէ ոչխարի մը պէս որ անմը-ռունչ կը կենայ գիւնէը կտրողին առ-ջեւ, այդ դիրքին մէջ գտաւ ու դրաւ գինքը այն միւս կտրողներուն հան-դէպ:

Բայց որպէսզի, միշտ իրրեւ բարի քրիստոնեայ, խիղճն ալ հանդարտե-ցնէ, որովհետեւ չէր կրնար ալ մոռ-նալ մէկ վայրկեանէն միւսը բովան-դակ Ազգի մը կրած խժդժութիւնները ճիշդ իրենց պատերազմին պատճա-ռով, վերջին պահուն հնարք մը գը-տաւ — պաշտօն տալ իր գործակից Հաուզի որ երթայ սանկ պատյտ մը ընէ Անատոլուի կողմերը եւ... Հա-յոց վիճակին մասին տեղեկագիր մը հասցնէ իրեն, խապրիկ մը ղրկէ կամ բերէ կռունկի Աչխարհէն: Շատ հա-ւանարար փսփսած էին իրեն, թէ ո՞ր Հայերուն ինքնորոշումի իրաւունք տանք, մէջտեղը Հայ չէ մնացած, արժանայարդ նախագահ, պատրաստ ենք մատաղ ըլլալ մեծութեանդ, դիտենք թէ Ամերիկայի ձայնը պէտք է մեզի համար պատգամ ըլլայ, քանի որ յաղթականին պտուղը անոր արե-ւուն տակ հասունցաւ, բայց դարձը-նենք, կ'աղաչեմ, արդարութեան պատկերին միւս կողմն ալ: Անատոլու Հայ չէ մնացած, հոն կան միայն Թուրքեր, որոնք, խեղճերը, բնաւ հա-մամիտ չէին Իթթիհատի մարդոց, չէին ուզեր որ իրենց երկիրը կռուի մեզի հետ, անոնք պարկեչտ, աչխա-տասէր մարդիկ են, կարելի՞ է միթէ անոնց բացայայտ իրաւունքը առնել եւ տալ մէկ քանի լալկաններու ...

Այսպէս անչուշտ խօսեցան եւ հա-մոզեցին: Բայց Ուիլսըն, ինչպէս ը-սինք, իր խիղճը հանդարտեցնելու եւ ձեռքերը լուալու աւետարանական — պիղատոսական «նրբամտութեամբ» , իր « միւս մէն ես »ը — Հաուզը որո-շեց ղրկել այն երկիրը՝ որուն յատա-կէն դեռ չէր սրբուած Հայուն արիւ-նը: Հաուզ տուն - տեղ պիտի չըլլար հոն, սանկ չտապաւ պտոյտ մը, միշտ աչքերը դէպի վեր Ամենակալին Աթո-ռին յառած, առանց նայելու գետինը, ոոոգուած Հայոց բաղց արիւնով, առանց ակնարկ մը արձակելու չեչտ դէպի հեռուն անապատը մարդա-խանձ, այլակեր հրէչներուն, որպէս-զի բիրերը մի գուցէ սեւեռին ճերմա-կուկ ոսկորներու, թարմ երեխանե-րու, պատանիներու դանկերուն եւ դեռ ուրիշ բաներու՝ որոնք գերեզ-մաններու դանդիոը կը ձեւացնեն անտարբերներու աչքին:

(Մնացեալը յաջորդով)

ԵՏԱՆ

(38)

ՍՏԱՄՊՈՒԼԻ ՆԵՐՔԻՆԻՆ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY

Trans : J. M.

Գրեց՝ ՏԷՆՆԻՍ ՀՈՒԻԹԼԻ

Թարգմ. Ծ. Մ.

— Այո՛, դուք Անգլիացի մըն էք եւ վստահ եմ որ ըսելիքներս չէք կրնար իշխանութիւններուն, սկսաւ ան: Մեզի համար անհրաժեչտ է որ չահինք կարելի եղածին չափ մեծ թիւով Անգլիացիներու համակրութիւնը, երբ ժամանակը գայ... Դուք եւ ես դրաւ-ներ են այս խաղին մէջ, բայց եթէ կարենամ ձեզի բացատրել մեր վիճա-կը, այն ատեն դուք ալ պիտի համո-զէք ձեր հայրենակիցները որ իմաս-տուն դիրք մը բռնեն մեզի հանդէպ: Այդպէսով ազդեցութիւն բանեցու-ցած պիտի ըլլաք անգլիական կառա-վարութեան վրայ, որպէսզի ան ալ միեւնոյն ուղղութեամբ չարժի... Գիտէք որ արեւմտեան ազդերը եր-կար ժամանակէ ի վեր Թուրքերը կը նկատեն այլասերած ցեղ մը... Ո՛չ մէկ առիթ պիտի չփախցնենք սրբա-գրելու համար այդ թիւր կարծիքը եւ հասկցնելու համար ձեզի այն ինչ որ մենք կը զգանք...

— Այո՛, ճիշդ է որ մեզմէ չատերը Թուրքիան նկատած են «եւրոպայի հիւանդ մարդը», հաստատեց Սուլ-թին. բայց կը յիշէք անչուշտ թէ ձեր կառավարութիւնը այնքան կաշառա-կեր եղած էր մինչեւ 1909 թուականը, երբ Ապտիւլ Համիտը գահընկէց ը-րի՛ք... Պետութեան բոլոր պաշտօն-եաները, կառավարիչէն մինչեւ ցըր-ուիչը եւ նոյնիսկ զինուորական աս-տիճանները կը տրուէին ամէնէն բար-

ՀՈԳԻ ՓԱՆԻ ՄԵՐ ՎԱՂԻ ԴԱՍԸ

Ս. Նազարեանց

Մեր շարքերուն վրայ մեր ընկերները

ՀՈՒՆ ԼԻ ՄՈՒՆԻՆՕ, 5 մարտիլ (ՏաՍ - ՏԱՍՍ). — Ֆրանսական մամուլը կը շարունակէ ամենայն մանրամասնութիւններով լուսաբանել Ֆրանսայի Կոմունիստական կուսակցութեան 17-րդ համագումարի աշխատանքները։ Ամէն օր հրատարակուող թերթերը կը տպագրեն համագումարի ներկայացուցիչներուն ելոյթները։ Ֆրանսայի Կոմունիստական կուսակցութեան 17-րդ համագումարի աշխատանքները կը լուսաբանեն նաեւ ֆրանսական ամէնէն մեծ տպաքանակ ունեցող թերթերը։

10 մեռաղազդրծական հաստատութիւններ: Բոլոր գործադուլներն ալ «նըստուկ» են, այսինքն բանթողները գրաւած են գործարանները:

Սիթրօէնի պաշտօնեաներն ու մանադէժները նամակ մը ղրկեցին աշխատանքի նախարարին, 1700 ստորագրութիւններով: Կը պահանջեն անմիջապէս գաղտնի քուէարկութիւն կատարել, ստուգելու համար թէ բանուորները իսկապէս համաձա՞յն են գործադուլին: Նախարարը խոստացաւ քուէարկութիւն մը սարքել:

Գործատիրական հաստատութիւն մը կ'ազդարարէ թէ Մէսսիէ հաստատութեան բանուորները գործադուլ հռչակած ըլլալով, այլեւս կարելի չէ որ եւ է օգտնաւ յանձնել բանակին: Ամէն կողմէ բողոքներ կը տեղան թէ գործադուլ - ներուն եւ թէ գործատէրերուն դէմ: Փողոցներու պատերն ալ ծածկուած են յայտարարութիւններով, որոնք փոխադարձ մեղադրանքներ կը պարունակեն: Գործատիրական յայտարարութիւն մը կը պահանջէ չարաթական աշխատանքը բարձրացնել առ նուազն 45 ժամուան, փոխանակ ծուլութիւնը քաջալերելու:

Երկկ զրոյցներ կը շրջէին ընդհ. գործադուլի մասին: Շատ բան կախում ունի Ռենոյի բանուորներու որոշումէն: Եթէ այս հաստատութեան 30.000 բանուորներն ալ միանան չարժումին, այն ատեն անխուսափելի կը համարուի պողպատի եւ երկաթի հաստատութեանց ընդհ. գործադուլը:

Անգլիա, Գրանսա եւ Սպանիոյ պատերազմը

Սպանիոյ հանրապետական կառավարութիւնը խնդրագիր մը ուղղած էր Անգլիոյ եւ Գրանսայի, պահանջելով դադրեցնել ոչ - միջամտութեան քաղաքականութիւնը եւ զէնք եւ ուտեստ ճարել իրենց: Երկու կառավարութիւններն ալ խորհրդակցելով, որոշեցին անփոփոխ պահել իրենց քաղաքականութիւնը:

Այս որոշումը մեծ յուզում պատճառեց երկու երկիրներու աշխատաւորական կազմակերպութեանց: Գրանսայի մէջ ժողովները կը շարունակուին, պահանջելով բանալ սահմանագլուխը: Համայնավար կուսակցութիւնը բաց նամակ մը ուղղեց Պ. Լէոն Պլումի եւ պահանջեց ընդունիլ սպանիական կառավարութեան առաջարկը, այսինքն զէնք ճարել: Անգլիոյ Արհեստակցական Միութեանց վարչութիւնն ալ տեսակ մը վերջնագիր յանձնեց արտաքին նախարարութեան, պահանջելով վերցնել Սպանիոյ դէմ հաստատուած արգելքը, զէնք ճարելու համար: Ծանուցագիրը կ'ազդարարէ թէ Արհեստակցական Միութիւնները պիտի չկրնան ապահովել իրենց կազմակերպութեանց կատարեալ գործակցութիւնը՝ սպառազինութեանց փութացման համար, եթէ կառավարութիւնը չընդունի այս պահանջը:

*** Մինչ այս մինչ այն, կռիւները կը շարունակուին կատաղօրէն, Թորթոզայի առջեւ (Միջերկրականի ափերուն վրայ): Ազգայնականները նոր դիրք մը գրաւեցին առջի օր: Մասնագէտներ կը կարծեն թէ Զօր. Ֆրանքօ հետեւեալ նպատակները կը հետապնդէ այժմ.— 1. Ձեղք մը բանալ դէպի Միջերկրական, Քաթալոնիան բաժնելով միւս հանրապետական նահանգներէն.— 2. Կարել Գրանսայի եւ Քաթալոնիոյ հաղորդակցութիւնները, որպէսզի հանրապետականները չկարենան զէնք եւ պաշար ստանալ.— 3. Ամբողջովին պաշարել Քաթալոնիան.— 4. Սովի մատնել Մատրիտը եւն.: Հանրապետական բանակը տակաւին մեծ ուժ ունի, թէ զինուորով եւ թէ սպառազինութեամբ, թէեւ երկու մասի բաժնուած է: Սպանիոյ վարչապետը նոր կոչ մը ուղղեց ժողովուրդին, յայտնելով թէ կը նախընտրէն կռուիլ մինչեւ վերջը, քան անձնատուր ըլլալ:

ԱԶԳ. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ ՊԱՐԳԵՒՆԵՐԸ

Ազգ. պարգեւախաղի 3րդ չաբքին վիճակահանութիւնը տեղի ունեցաւ եւ - բեքշաբթի օր, Ռուանի մէջ: Երեք միլիոնի մեծ պարգեւը չահեցաւ 0.231.005 թիւը: 59 տոմսակներ որոնք մէկ թիւով կը տարբերին, չահեցան 30.000ական ֆրանք:

Հետեւեալ չորս թիւերը չահեցան 1 միլիոն ֆրանք.— 1.224.441, 0.503.992, 0.033.168, 0.603.372: 236 տոմսակներ որոնք միայն մէկ թիւով կը տարբերին, չահեցան 10.000ական ֆրանք:

Հետեւեալ վեց թիւերը չահեցան 500.000 ֆրանք .— 0.496.343, 1.435.237, 0.843.596, 0.813.733, 0.968.796, 0.095.477: 354 տոմսակներ որոնք միայն մէկ թիւով կը տարբերին, չահեցան 5000ական ֆրանք:

09.357 վերջացող թիւերը չահեցան 120.000 ֆրանք:
20.817 վերջացող թիւերը չահեցան 120.000 ֆրանք:
1967 վերջացող թիւերը չահեցան 50.000 ֆրանք:
101 վերջացող թիւերը չահեցան 10.000 ֆրանք:
916 վերջացող թիւերը չահեցան 5000 ֆրանք:
54 վերջացող թիւերը չահեցան 1000 ֆրանք:
26 վերջացող թիւերը չահեցան 500 ֆրանք:
7 վերջացող թիւերը չահեցան 120ական ֆրանք:

ՋԱՆԱՖՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՓԱԼԱՒ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՊՈՒԲՐԻՆԷՆ կը հեռագրեն թէ անձնասպան եղաւ Արժանթինի ռումանական նախկին դեսպանը, Ալէքսանդր Պուզոուական, երբ կը հարցաքննուէր ոստիկի մաքսանենգութեան գործի մը առթիւ: Դատարանէն դուրս ելլելէ վերջ, դեսպանը նամակ մը գրեց, պնդելով թէ անմեղ է եւ յետոյ զնդակ մը պարպեց գլխուն Այս գործին առթիւ ձերբակալուած են ուրիշ ութ ամբաստանեալներ, որոնց մէկը դատական նախարար եղած է: Ամբաստանագիրը կ'ըսէ թէ ասոնք 30 միլիոն լէյի ոսկի փախցուցած են Ռումանիայէն, օգտագործելով դիւանագիտական անցագիրներ եւ թէ բուն վարիչը Փարիզ կը գտնուի:

ԿԱՄՊԷՔԹՈՒԱՅի ծննդեան հարիւրամեակը հանդիսաւորապէս տօնուեցաւ Սորպոնի մէջ, հովանաւորութեամբ հանրապետութեան նախագահին: Կրթական նախարարը ճառ մը խօսելով, բացատրեց Կամպէթթայի ծառայութիւնները՝ հանրապետական դպրոցին:

ԱՈՒՍԹԷՆ (Տրոմի նահանգ) մեզի կը գրեն թէ կիրակի գիշեր ժամը 11.20ին հրոյ ճարակ եղաւ Տարօ գործարանը, Մոնիլորի մէջ: Բանուորները՝ որոնց մէջ կը գտնուէին Հայեր ալ, պատուհաններէն դուրս նետուեցան եւ հազիւ կրցան փրկել իրենց կեանքը:

ԱԻՏՐԻՈՒՆ նախորդ վարչապետին՝ Շուշնիկի համար կ'ըսեն թէ խենդեցած է: Գերմանական թերթերը կը հերքեն այս լուրը, միեւնոյն ատեն հաղորդելով թէ հսկողութիւնը մեղմացած է:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆԻ

«ԾԱՂՐԱՆԿԱՐՆԵՐ»

երգիծական ճոռ հատորը (208 էջ)

Ծանօթ դէմքեր եւ ժողովրդական տիպեր: Վարդաստան մը ժպլխի, խինդի, ծիծաղի եւ հեգնութեան լաւագոյն նուէրը ինքզինքին ու բարեկամին.

«Մնդալ գիտցիր որ առողջութիւնն ու բախտ ալ քեզի խնդան» Մէտիգիւս Ականէպիոս
«Իւրաքանչիւր ժպիտ հոգիին մէջ լոյս մը կը վառէ» Հաճու - Հիբա
«Մխիթարը սրտին արեւն է»

Հատորին գինն է Ֆրանսա եւ զաղութներ 20 ֆր., արտասահման 25 ֆր.:

Դիմել հեղինակին.— 21, Rue Ampère, Cachan, Seine, France:

Հ. Ց. Դ.

Փառիզ

ՓԱՐԻԶԻ «եգիպտացի» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները 9 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 6 Ավրնիւ տ'Իէնալի, սրճարանին վերնայարկը:

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ «Զաւարեան» կոմիտէի եւ տեղւոյն Ֆրանսացի ընկերվարականներու խառն ժողովը 8 Ապրիլ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Maison du Peuple, սալ տը Ժիւսթիւս տը Փէի մէջ: Կոմիտէի կողմէ կը խօսի *Հնկ. Հ, ՅՈՐՄԻՍԵԱՆ*, Ֆրանսացիներու կողմէ. LUCIEN ROLAND: կը հրաւիրուին բոլոր խումբերու ընկերները:

ՊԱՆԵԷՕ ՔԱՇԱՆԻ «Արծիւ» ընթ. կոմիտէի ընդհ. ժողովը 9 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, իր սենեակին մէջ:

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻԷ «Վարդան» ընթ. կոմիտէի ընդհ. ժողովը կիրակի, 10 Ապրիլ ժամը 3ին ընկ. Ս. Գառաւեանի բնակարանը, կարեւոր օրակարգ: Ներկայանալ անդամատեսրով:

Գումարք

ՊՈՄՈՆի «Զաւարեան» ընթ. կոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը, 8 Ապրիլ, Ուրբաթ երեկոյեան ժամը 8.30ին, «Վարանդեան» սրահին մէջ: Կարեւոր օրակարգ, եւ մասնաւոր զեկոյց վարչութեան կողմէ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՄԱՐՍԷՅԼի «Քրիստափոր» ընթ. կոմիտէի ընդհ. ժողովը 10 Ապրիլ, կիրակի երեկոյ ժամը 3ին:

ԼԻՈՆի կոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները 9 Ապրիլ Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 1 Rue Pourvieux, Fourvière վերնայարկի սրահին մէջ: *Խիստ կարեւոր օրակարգ:*

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆի «Վաքուժան» խումբի ընդհ. ժողովը 10 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, «Վարուժան» ակումբին մէջ 2 Rue Pourvieux: կը խնդրուի թալոտիէի ընկերներէն ներկայ ըլլալ:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ. Ց. Դ. ՎԻԷՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

10 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին,

Սէրքըլը կաթոլիկ սրահին մէջ

ԿԸ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒԻ «ԹԻԱՊՄՐՏ»Ը

կը մասնակցին տեղական լաւագոյն ուժեր: Տոմսերը՝ 5 եւ 4 ֆր.:

Ընկերահամակրական իրիկոյթ — բանախօսութիւն

ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆԻ Հ. Ց. Դ. «ՄԱՐԶՊԵՏ» ԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ

10 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ ետք Պ. Զաքարեանի բնակարանին ՀԷՋ

Քամբաները փէրթիէի (Սէնթ Անթուան)

կը խօսին Ընկերներ Յ. ՊԱՊԻԿԵԱՆ եւ Ա. ՔԷՕՍԷԵԱՆ

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍՊԱՏՕՆ

ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ 23ՐԴ. ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ՍՈՒԹԻԻ

Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԼԻՈՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

Տեղի կ'ունենայ 9 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին

Գ. Թաղապետարանի սրահին մէջ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ՆԵՐՍԷՍ ՄՈՄՃԵԱՆ

ԿԸ ԲԱՆԱԽՕՍԵՆ Պ. Պ. ԽՐԱՅԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԱԳԷՏ **P. L. HUET**

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Կը մասնակցին Ֆրանսացի արուեստագիտուհիներ, դաշնակ, ջութակ, թաւջութակ: Օր. ՕՎԻՆԱՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ (մեներգ), Պ. Պ. Ե. ՃԷՐԲԱՀԵԱՆ եւ Ա. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ (մեներգ), Պ. Ղ. ՄԻՔԱՑԷԼԵԱՆ (մեներգ), Պ. Զ. ՄՈՍԿՈՖԵԱՆ (Հաւայեան կիթառ), Պ. Պ. Լ. ԱԼԷՄԵԱՆ եւ ՄԻՍԱԿ ՄԻՐԶԷ (արտասանութիւն):

ՖՐԱՆՔԻԵԻՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՄԵՐԳ

Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՎԱՀԱՆԻ «ԱՐԱՔՍ» ԵՐԳԱԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ

ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ՓՈԽ-ՔԱՂԱՔԱՊԵՏ **Dr. Calvés**Ի

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ԽՈՒՄԲԻՆ ՎԱՐԻՉ Պ. ՅԱԿՈԲ ՋՕՐԹԵԱՆԻ

Մասնակցութեամբ Պ. ՄԱՐՔՇԱԼի, փրոֆ. Ջութակի եւ տնօրէնին

Concert Symphonique de Valenceի, եւ Տիկին ԷՄՔՈՖԻէի, փրոֆ. դաշնակի:

Տեղի կ'ունենայ 9 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.45ին

Գեւտական Թատրոնին մէջ: Մուտք, Ա. կարգ 5 ֆր., Բ. կարգ 4 ֆր.:

ԽՆԶՈՑՔ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

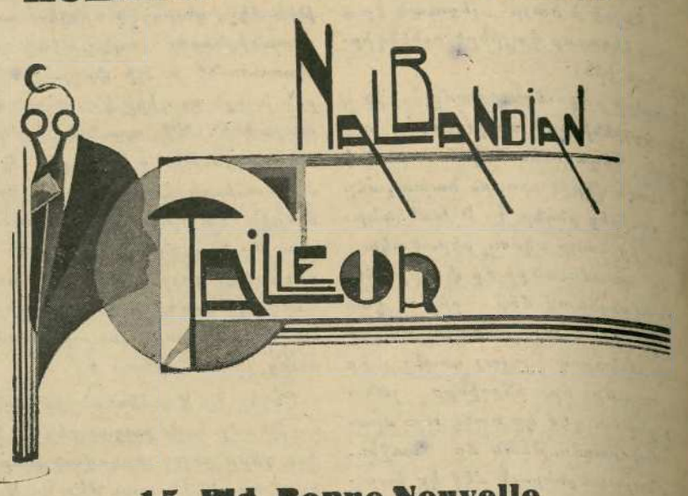
կազմակերպուած «Վարանդեան» խումբի եւ «Շահրիկեան» Յանձնախումբի կողմէ: 9 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին 5 Rue de l'Evêché, «Շահրիկեան» սրահին մէջ: Կը նուագէ Պ. Յ. Թիւթիւնճեան: Զուարճ՝ հայ արիներու կողմէ: Հաճելի անակնկալներ: Մուտք 5 ֆրանք

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

կանանց քոնֆէքսիոնի համար մօտէլիստ (modeliste) մը՝ արհեստանոցի մէջ աշխատելու համար: Դիմել «Ծառայ»ի վարչութեան:

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ
ՎԻՐԱԲԱԾԻ - ԱՏԱՄՆԱԲԱԾԻ
14 Rue Dunkerque (ՄԷՋԸՐՕ ԿԱԹ ՏԻՒ ՆՈՒ)
Tél. Trudaine 42—69
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:
Հաւատացեալները ժամադրութեամբ:

Hommes Dames

15, Bld. Bonne Nouvelle
Métro: Bonne Nouvelle Tél.: Gut. 93-70

"ՇԻՐԱԿ"

Արեւելքի միակ իսկական օղին է: Անզուգական, Անմրցելի, Անհարդարելի Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժակբեր, պատրաստուած զուտ չամիչի հիւթով: Հայ աւանդական սեղանին զարդ:

ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ

Զուտ խաղողէ քաշուած եւ անիսոնով պատրաստուած ճայկական օղին է ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ-ը, ջգուշութեամբ արուեստական օղիներէ ձեր ստամոքսը կ'այրէ եւ գիշերները ջուր կը խմէ եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք միայն ՐԱՓԸ ՏԻՒԶը որուն անբաղդատ, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր ըլլալը ճանաչուած է:

Dalakupeian, 64 Rue St, Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille

ԵՂԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

ՀԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

AMERICAIN LLOYD — 48 rue de la République
ORIENT LLOYD — 7 rue Auber, Paris

Մարսէյլ, Tél. C.47-22 եւ C.74-51 Tél. Opéra 07-77 07-71

Նաւային բոլոր ընկերութիւններու ներկայացուցիչ:
Յոմտակներ՝ ամէն տեղի համար: Հայ ճամբորդներու հսկայ ծանօթագիր: Ունինք Թղթակիցներ աշխարհի ամէն կողմը

ՎԱՍՏԱՀԵԼԻ ՏՈՒՆ

ԴԳՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Լէ Մէյլի Ուսումնասիրացին կողմէ Սպրիլ 24, կիրակի կէսօրէն ետք ժամը ճիշդ 3.30ին, Նորաշէնի դպրոցին մէջ:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՒ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Տարօն - Տուրուբերան Նահանգ. Հայր. Միութեան ընդհ. ժողովը 10 ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Պառ Մէյէլ, բիւ Ա - լէքսանտրի: Կը խնդրուի բոլոր անդամներէն ներկայ գտնուիլ: Կարեւոր օրակարգ:

ՀԱՑ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐՈՒ եւ Մարտիկներու Մարսէյլի չրջանի անդամական ընդհ. ժողովը չաբաթ, 9 Ապրիլ, երեկոյեան ժամը 7.30ին Քաֆէ Նուալի ներսի սրահին մէջ: Կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

Լիոնի եւ չրջաններու Հայ Լեգէոնական Միութեան Մանուճիւղիս Ընդհ. ժողովը, նախագահութեամբ Միութեանս պատուոյ նախագահ ընկեր Տ. Թէքէեանի, Կիրակի, 10 Ապրիլ, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Ռիւ Տիւնուար, Պ. Ռ. Փափազեանի սըր - ճարանին ներքնասրահին մէջ: Կը խնդրուի անդամ եւ ոչ անդամ Լեգէոնական ընկերներէն ներկայ ըլլալ: Ալսա կարեւոր օրակարգ:

ԳԱՑԵՐՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
Le Gérant : H. STEPHAN
12, Rue Dareau — PARIS (14e)

ՆՈՐ ՀԿԱՎԻՃ

Տարաբախտ երիցուհի Լուսիէն Մարեանի վերջին կտակին համաձայն, զանազան նպատակներու կատարելու համար, Ս. Լուսի Ս. որպէս եկեղեցւոյ Թաղականութեան նորհակալութեամբ ստացած է տեւեալ դրամարկղերը.—

Նոր Սիսի որբանոցին.— Պ. Հանկէս Սիմոնեան 25 եւ Հաճի Սիմոնեան 30 ֆր.: Գումար՝ 55 ֆր.:

«Համազգայինի Ճեմարանի Տարօն Տուրուբերանի Նահանգ. Հայր. Միութեան 50, Հոգի Հայր. Միութեան 40, Պ. Խորէն Գալֆայեան 40, Պ. Կարապետ Ճանիկեան 40, Դ. Ս. Լուսի «Ալինուի» ենթակոմիտէն 55 ֆր.: Գումար՝ 205 ֆր.:

Փոխան ծաղկեպսակի.— Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ Թաղականութիւն, Ազգ. կեդր. վարչութիւն, Տիկնանց Միութիւն, եւ Պ. Թէքեան 100ական, Պ. եղիէ Ճանեան 50, Պ. Յակիկ Ճովհաննան 40, Պ. Տիքամճեան 30, Եփրեմ Փամպուկեան, Հակ Սիրելեան, եւ Բարունակ Պողոսեան 20ական, Պ. Պ. Արշակ Գասպարեան, Բաբութիւն Ռուբինեան, Գասպարեան, Ղազար Տէր Ճակոր Տողրամաճեան, Ճակոր Սէյհան եւ Ազաման Դարբինեան 15ական, Պ. Պօղոս Մանուկեան 10, Պ. Յակիկ Սարաֆեան, Սահակ Բաճեան, Արմենակ Գումրուեան, Գանտուգճեան, Գեղամ Պողոսեան, Տիրան Յակէրեան, Մովսէս Մուրատեան եւ Տիկին Տէր Պողոսեան 5 ֆր., Ոմն 2, Ոմն 2 ֆրանք: Գումար՝ ֆրանք:

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՅՐԱՆԴ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒ ԱՄՍԵԱՑ	
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանգ	75 ֆրանգ	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանգ	140 ֆրանգ	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանգ	110 ֆրանգ	

ՇԱԲԱԹ
9
ԱՊՐԻԼ
SAMEDI
9 AVRIL
1938

ԺԸ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3701

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄՇՈՒՇԻ ՄԷՋ ԹԱՂՈՒԱԾ ՀԱՅՐԵՆԻՔԸ

Վերջին ընդհատումէն իվեր, որ ընդհանուր եղած է, ինչպէս կը հաստատեն հայկական բոլոր թերթերը, կանոնաւորապէս կը մասնանք «Խ. Հայաստան»ը: (Երկէ ստացանք մարտ 24 - 29):

Անշուշտ կը սպասէք որ բարի լուր մը գտած ըլլանք: Դժբախտաբար, ոչ մէկ տող, այդ ուղղութեամբ: Ինչպէս առ հասարակ, այս թիւերն ալ կը յորդին թխածոյ թարգմանութիւններով եւ կաղապարեալ նշանախօսքերով:

Երկու թիւեր ալ մեծ մասով նուիրուած են Մաքսիմ Կորքիի: Զոր թիւերու խմբագրականներուն մէկայն խորագիրները ամէն բան կը բացատրեն,— «Քաղ - մասսայական աշխատանքը գիւղում»— (24 մարտ).— «Բոլշեւիկօրէն գլխաւորել կոմերիմիու – թեան ամման եւ դաստիարակման գործը» (27 մարտ).— «Լէնինեան - Ստալինի մեծ գինակիցը» (28).— «Գլխաւոր ընտրական կամպանիայի նախապատրաստութիւնը» (29 մարտ): Թիւ մըն ալ, 26 մարտ, ամբողջ առաջին էջին վրայ կը պարունակէ Մոսկուայի կառավարութեան մէկ որոշումը՝ «Վուշի եւ կանեփի կոնտրակտացիայի 1938 թուի պլանի մասին»— կէս առ կէս թուանշան:

Եւ դեռ փառաբանական յօդուածներ, զեկուցումներ, ազդանաններ, — «Գերազանցօրէն անցկացնենք գարնանացանը» — «Աֆրիկան որպէս ապագայ պատերազմի թատերաբեմ» եւն. եւն:

Մէկ խօսքով, ոչ մէկ տող, որ զէթ ազօտ լուսաբանութիւն մը հաղորդէր բուն կացութեան, մասնաւորապէս մեր մտահոգութեանց մասին: Ոչ մէկ խօսք, որ յայտնէր թէ գոնէ մեառքսէ թել մը գոյութիւն ունի Երեւանի եւ Հայկական Արտասահմանի միջեւ:

Իրենք զբաղած են «սոցիալիզմ կառուցելով»: Մենք ալ պէտք է գոհանանք հանելուկներ լուծելով: Ի՛նչ վիճակի մէջ է ժողովուրդը, ո՛վ մեռած է, ո՛վ բանտարկուած կամ աքսորուած: Տնտեսական վիճակը աւելի լա՞ւ է այս տարի. «մաքրազործումները» դեռ երկա՞ր պիտի տեւեն,— այս բոլորը հարցեր են, որոնց մասին «Խ. Հայաստան»էն աւելի բան չէք իմանար, քան ռուսերէն, վրացերէն կամ թաթարերէն թերթէ մը:

Ուրեմն, զատապարտուած ենք, նորէն, ապաւինելու անուղղակի միջոցներու, պատահական աղբիւրներու,— կռունկի՛ մը, ինչպէս տարիներէ ի վեր...

Այդպիսի միջոցներով կարելի եղաւ իմանալ, վերջերս, կարգ մը քամնելի լուրեր, — խմբակային զնդակահարութիւնը 10 -- 15 վարիչներու: Այն ալ ամիսներ առաջ պատահած:

Եթէ քանի մը պարագաներ վիճելի կրնան համարուիլ, կան ուրիշներ ալ որոնց ստուգութիւնը այլեւս կասկած չի վերցներ:

Այս ուշացած եւ անկատար տեղեկութիւններն ալ ճարեց Դաշնակցութիւնը: Եւ մենք տակաւին կը սպասենք որ Երեւանի անկա՛ռ բարեկամները ու մտերիմները իրենք բան - գործ ընեն, լուսաբանեն սուտն ու իրաւը: Տարբական պարտականութիւն մըն է այս, իրենց համար: Մանաւանդ որ, կը յաւակնին աւելի բան գիտնալ քան մենք: Եւ խոստովանելու պատճառ ալ չունին, երբ կը հաստատեն եւ ի լուր աշխարհի կը հռչակեն թէ կառավարութիւնը արդէն կը հսկէ եւ անխնայ կ'ոչնչացնէ, կը վոչնչացնէ «ժողովուրդի թշնամիները», Աղասի Յանջեանէն մինչեւ Աքսէլ Բակունցը եւ դեռ ամենավերջինը:

Ճիշդ այս հարցն է որ կը չօշափէ Ամերիկայի ռամկավարներուն օրկանը, Դաշնակցական մամուլէն արտատպելով խմբական զնդակահարութեանց լուրերը:

Ռամկավար օրկանը, որ միշտ «անվստահելի» համարած է Դաշնակցական աղբիւրները, այս անգամ լուրջ հիմքեր կը գտնէ հրատարակուած լուրերուն մէջ — կը բացատրէ թէ ինչո՛ւ — եւ կ'աւելցնէ (Պայքար, 29 մարտ).

— « Հերքում թէ հաստատում՝ պարտականութիւն մըն է, որ այդ «գիտցողները»ը ունին եւ կատարելու են: Ժողովուրդի մը համար սովորական դէպք չէ որ իր մտաւորականութեան եւ պետական դեկավարութեան ջախջախիչ մեծամասնութիւնը գլխատուի եւ իւիք լուր չունենայ եւ կամ անոնք ապահով ըլլան ու իւիք ի զուր չարչարուի տարակուսանքներով եւ սխալ տեղեկութիւններով »:

Ակնարկը ուղղուած է Ամերիկայի բոլշեւիկ օրկանին եւ անոր չքնաղակին: Ուրեմն, Ռամկավար օրկանն ալ կ'ըսէ ճիշդ այն ինչ որ մենք, սկիզբէն ի վեր: Բայց կը մոռնայ մէկ բան,— ինչո՞ւ նոյն պարտականութիւնը չի յիշեցներ նաեւ իր կուսակցութեան, Բարեգործականին եւ այն միւս տարրերուն որ կը կոչուին «Հայասատանեաց», ուրիշ խօսքով՝ ուղղակի կապուած Երեւանի, հետեւապէս աւելի բախտաւոր քան Դաշնակցութիւնը ...

Պայքար ուրիշ խելօք բաներ ալ կ'ըսէ, իր սլաքներն ուղղելով Ազնուոյն հասցէին.

— « Պէտք չէ մոռնալ, թէ զարհուրելի անկում է «այրել երէկ» պաշտուած»ը տարերային մոլեգնութեամբ եւ անմտութեամբ, առանց պատճառի, առանց համոզումի· աւելի զարհուրելի անկում է զօրաւորին հետ ըլլալու արտորալ, դառնալով զոհերուն դէմ որ տկար են ու անզօր ինքզինքին պաշտպանելու· իսկ անորակելիօրէն անմարդկային է չվրդովուիլ եւ ուսերը թօթուել նոյն անցքին մարդկային կեանքի ամէն մէկ կորուստի եւ վայրագ ոճրագործութեան ամէն մէկ դէպքի առջեւէն, «պատմութեան մէջ ալ նըմանօրինակ դէպքեր պատահած են»ի եւ «զանգուածներու երջանկութեան համար բանի մը կեանքերու կորուստը ի՛նչ կ'արժէ»ի փիլիսոփայութե՞ամբ, երբ մարդ չկրնար կանգնիլ եւ հարիւրին հարիւր փասը, ինչպէս բաղաքակրթութիւնը ընդունած է իբրեւ անյեղլի օրէնք ամէնէն անուղղայ եղեռնագործներուն համար անգամ »:

Ինչպէս ուրիշ խելօք բաներ ալ կ'ըսէ, իր սլաքներն ուղղելով Ազնուոյն հասցէին.

— « Պէտք չէ մոռնալ, թէ զարհուրելի անկում է «այրել երէկ» պաշտուած»ը տարերային մոլեգնութեամբ եւ անմտութեամբ, առանց պատճառի, առանց համոզումի· աւելի զարհուրելի անկում է զօրաւորին հետ ըլլալու արտորալ, դառնալով զոհերուն դէմ որ տկար են ու անզօր ինքզինքին պաշտպանելու· իսկ անորակելիօրէն անմարդկային է չվրդովուիլ եւ ուսերը թօթուել նոյն անցքին մարդկային կեանքի ամէն մէկ կորուստի եւ վայրագ ոճրագործութեան ամէն մէկ դէպքի առջեւէն, «պատմութեան մէջ ալ նըմանօրինակ դէպքեր պատահած են»ի եւ «զանգուածներու երջանկութեան համար բանի մը կեանքերու կորուստը ի՛նչ կ'արժէ»ի փիլիսոփայութե՞ամբ, երբ մարդ չկրնար կանգնիլ եւ հարիւրին հարիւր փասը, ինչպէս բաղաքակրթութիւնը ընդունած է իբրեւ անյեղլի օրէնք ամէնէն անուղղայ եղեռնագործներուն համար անգամ »:

Ակնարկը ուղղուած է Ամերիկայի բոլշեւիկ օրկանին եւ անոր չքնաղակին: Ուրեմն, Ռամկավար օրկանն ալ կ'ըսէ ճիշդ այն ինչ որ մենք, սկիզբէն ի վեր: Բայց կը մոռնայ մէկ բան,— ինչո՞ւ նոյն պարտականութիւնը չի յիշեցներ նաեւ իր կուսակցութեան, Բարեգործականին եւ այն միւս տարրերուն որ կը կոչուին «Հայասատանեաց», ուրիշ խօսքով՝ ուղղակի կապուած Երեւանի, հետեւապէս աւելի բախտաւոր քան Դաշնակցութիւնը ...

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԾԵՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ՁՈՒԻՐԸ ՁԳԵՑ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՕՐԻՆԱԳԻԾՆԵՐԸ

Նոր դահլիճը պիտի կազմէ Պ. Տալաւիճ

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ ՅԱՅՏ ՄԸ ԾԵՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ԴԷՄ

Ինչպէս կը նախատեսուէր, Ծերակոյսը վճռապէս բացասական դիրք մըբռնած ըլլալով կառավարութեան ելմտական ծրագիրներուն դէմ, այլեւս անտանելի դարձաւ դահլիճին կացութիւնը:

Հինգշաբթի օր, Ծերակոյսին ելմտական յանձնաժողովը 6ի դէմ 25 ձայնով մերժեց կառավարութեան պահանջած լիազօրութիւնը, հետեւաբար եւ առաջարկուած օրինագիծները: Այս մերժումը այնքան կտրուկ էր որ, ոչ յանձնաժողովին նախագահը՝ Պ. Քայյո խօսեցաւ, ոչ ալ վարչապետը հրաւիրուեցաւ, բացատրութիւններ տալու համար: Յանձնաժողովը պարզապէս լսեց իր տեղեկաբերին զեկուցումը եւ նիստը հաղիւ կէս ժամ տեւեց: Տեղեկաբերը մասնաւորապէս պարզելով կառավարութեան ծրագրին ձգտումները, կ'եզրակացնէր թէ յանձնարարուած միջոցներուն մեծ մասը բացարձակապէս հակառակ է ընդունուած քաղաքականութեան եւ կ'առաջարկէր պարզապէս մերժել: Ոչ ոք խօսք ուզած ըլլալով, բանաձեւը անմիջապէս քուէարկութեան դրուեցաւ եւ 6ի դէմ 25 ձայնով մերժուեցաւ կառավարութեան ծրագիրը: Ընդհ. քննութիւնը տեղի ունեցաւ Ծերակոյսին երկուան նիստին մէջ, կէս օրէն վերջը: Պարզապէս ձեւականութիւն մըն էր այս, եւ կառավարութիւնը արդէն հրաժարած կը համարուէր: Նոյնիսկ ամէնէն նպաստաւոր պարագային, յոյս չկար որ կառավարութիւնը 60 — 70 ձայնէն աւելի չհէր Ծերակոյսին 315 անդամներուն մէջ:

Դեռ երկ առտու, Ծերակոյսի նիստէն առաջ, դահլիճին անկումը այնքան ստոյգ կը համարուէր որ, քաղաքական շրջանակներու մէջ արդէն կը խօսէին նոր դահլիճի կազմութեան մասին, վարչապետութեամբ Պ. Տալաւիճի: Արդարեւ, ազգ. պաշտպանութեան նախարարը արդէն խորհրդակցութիւններ կը կատարէր չորեքշաբթի օրէն ի վեր: Այս անգամ տագնապը աւելի ծանր է նոր համար որ, կիրակի օր պիտի կատարուի ծանօթ հանրաքուէն, Աւստրիոյ կցման առթիւ, եւ Ֆրանսա չի կրնար առանց կառավարութեան մնալ այսպիսի շրջանի մը մէջ: Հանրապետութեան նախագահն ալ խորհրդակցութիւններ կը կատարէ քանի մը օրէ ի վեր:

Իրագէկներու կարծիքով, նոր դահլիճին մէջ արտաքին նախարարութիւնը պիտի յանձնուի Պ. Ժոաճ Պոնէի կամ նախկին վարչապետ Ֆլանտէնի, որոնք երկուքն ալ ջերմ կուսակիցներ են Զէյմսպըլէնի հաշտարար քաղաքականութեան՝ միահեծան (թոթալիթէր) պետութեանց հետ, եւ մասնաւորապէս Իտալիոյ հետ մերձեցում հաստատելու տեսակէտին: կը կարծուի թէ նոր դահլիճին պիտի մասնակցին ոչ միայն ներկայացուցիչներու կեդրոնի եւ ազակողմեան խմբակցութիւններէն, այլեւ երկու ոչ-երեսփոխաններ, մէկը՝ նախկին ռազմիկ, միւսը՝ փորձ մասնագէտ մը: Ընկերվարականները եթէ չմասնակցին ալ, չեն կրնար թշնամական դիրք բռնել: Ամէն պարագայի մէջ, ծրագրուած դահլիճը պիտի կրնայ մեծամասնութիւն ապահովել, իր լայն կազմով: Բուն ազգային միութեան դահլիճ պիտի չըլլայ նոր կառավարութիւնը, բայց կրնայ ճամբան հարթել, ապագային համար:

Հինգ հազար ոստիկաններ կը հսկէին...

Հինգշաբթի կէսօրէն վերջը, մինչ Ծերակոյսին ելմտական յանձնաժողովը նիստ կը դումարէր, Սէնի շրջանին ընկերվարականները ցոյց մը կազմակերպեցին Ծերակոյսին դէմ, առաջնորդութեամբ ծայրագոյն ձախակողմեան Մարսօ Փիվէռի: Առտուն կանուխէն յայտարարութիւններ փակցուած էին պատերուն վրայ, հետեւեալ բովանդակութեամբ.

— «Ա՛լ կը բաւի՛: Ահ մը քարսիրա ծերուկներ, բաղմած՝ իրենց ծերակուտական միջնաբերդին մէջ ի պաշտպանութիւն 200 ընտանիքներուն, 18 ամիսէ ի վեր ծրագրեալ եղանակով մը կ'ընդդիմանան ժողովուրդի կամքին: Ննջեցեալ՝ մարտական գործատիրութեան մը որ կ'ուզէ խորտակել արհեստակցական չարժումը եւ ընկերային օրէնքները, անոնց խափանարար ընթացքը մեծապէս ծանրացուց ելմտական անկարգութիւնը, տնտեսական տագնապը եւ միջազգային կացութիւնը,— մահացու արտայայտութիւնները հին աշխարհի մը որ կը փլի ամէն կողմէ»:

Ցայտարարութիւնը յետոյ նոյն իրիկունը ժամը 6.30ին ցոյցի մը հրաւիրէր ընկերվարականները, համայնավարները, արհեստակցականները, անիշխանականները եւ բոլոր հանրապետականները՝ «խորտակելու համար առեւտրական խմբակցութեանց, գաղտնի կոմիտէներու, սեղանաւորներու եւ անոնց անպատկառ ծառաներուն դիմադրութիւնը, բանալու համար Սպանիոյ սահմանագլուխը, համերաշխութիւն յայտնելու համար բանիողներուն» եւն.:

Ներքին նախարարը, Պ. Մարքս Տորմուա, որ նոյնպէս ընկերվարական է, անմիջապէս արգիլեց այս ցոյցը: Մօտ 7000 ընկերվարականներ համախմբուած էին Քարթիէ Լաթէնի մէջ, գրոհ տալու համար դէպի Լիւքսէնպուրկի պալատը (Ծերակոյս), բայց 5000 ոստիկաններ եւ շրջուն պահակներ դիրք բռնած էին արդէն, ամուր շղթայ մը կազմելով: Բայց եւ այնպէս 1500 ցուցարարներ յաջողեցան ճեղքել շղթան եւ մօտենալ ծերակոյսի չէնքին: Ամէն կողմէ կը լսուէին հետեւեալ կանչերը.

— « Կեցցէ՛ Պլում: Դէպի կառափնատ՝ Քայյօ ...»:

Կարգ մը ընդհարումներ պատահեցան, երբ ոստիկանները Պուլվար Սէն Միշէլէն դէպի Պուլվար Սէն - Ժէռմէն կը քշէին ցուցարարները: Սակայն ծանր դէպքեր չպատահեցան: Միայն ոստիկան մը սրունքէն վիրաւորուեցաւ սուր դործիքով մը: Մարսօ Փիվէռ ժամը 8ին ճառ մը խօսելով սրճարանի մը առջեւ, պատուիրեց որ ցուցարարները տուն երթան:

Նմանօրինակ ցոյց մըն ալ կատարուեցաւ Լիլի մէջ, ուր 9000 ընկերվարականներ համախմբուեցան գլխաւոր հրապարակին վրայ եւ պոռացին.

— Կեցցէ՛ Պլում, անկցի՛ Ծերակոյսը, դէպի կառափնատ՝ Քայյօ...

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

«ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԹԻԿՆԱԹՈՌ »

Մինաս Չերազ գիրք մը ունի, *Ո՞նչ չահեցանք Պերլինի վհատողէն*: Շատ հետաքրքրական է կարդալ այդ գիրքը, ուսումնասիրելու ատեն մեր ազգային ազատագրութեան պատմութիւնը:

Ես ալ կ'ուզէի գրել գիրք մը, *Ո՞նչ չահեցանք տարագրութենէն*: Վերջապէս դժբախտութիւններն ալ ունին իրենց դասը: Խրիմեան Հայրիկ, պատերազմիկներու սեղանին մօտենալով, հասկցաւ որ երկաթէ շերեփ պէտք է ունենալ եւ ոչ թէ թուղթէ շերեփ: Գէթ օտարին զգացնել որ ուժ մըն ենք, ընդունակութիւններ ունինք, մշակոյթ ստեղծեր ենք:

Օրինակ, այն երբ մեկնինք Ֆրանսայէն, ի՞նչ յիշատակ կ'ուզէք որ ձգած ըլլանք Ֆրանսայի պատմութեան մէջ: Հետաքրքրական է: Մտածեցի, մտածեցի եւ բան մը չգտայ:

Երէկ, երբ, Կալըռի Լափայէթի, Սամարիթէնի եւ Լուվրի պատկերազարդ առեւտրական ծանուցումները կը կարդայի, (կը տեսնէ՞ք խմբագրին աշխատանքներուն բազմազանութիւնը), ուշադրութիւնս գրաւեց պարոն մը,— տակը գրուած է **Fauteuil armé - nien** : Վա՜յ, հայկական թիկնաթոռ ալ կայ եղեր: Վերջապէս նարտարարուեստ մը, որուն մէջ կրցեր ենք ցոյցնել հայկական հանճարը: Առենն մը շատ գրուեցաւ թէ Ֆ· Ֆ· Ռուսօ հայկական գգեստ կը հագնէր, չեմ գիտեր թէ *Էմիլին* հեղինակը ստուգա՞ծ էր իր այդ սիրած զգեստներուն հայկականութիւնը, բայց մենք կըրնանք ստուգել, հիմա, փարիզի մեծագոյն եւ աշխարհահռչակ վաճառատուներուն ծախած ապրանքին հայկականութիւնը:

Ուսումնասիրելու համար, վազեցի գացի Կալըռի Լափայէթ: Գոհարեղէնի պէս ծիծղուն լոյսեր եւ վարդատունի նման յորդուն անուշահոտութիւններ: Ձրագալոյց է կարծես: Շնչառական մարզանք կատարելով մօտեցայ բիւրուղիկ աղջկանմը.—Հայկական թիկնաթոռ մը տուէք:

Ամենայն յօժարութեամբ՝ աղջիկը բացաւ, իր գրկին պէս լայն, բանի մը ապրոռ, մէկը դրաւ ձախ կողմը, միւսը դրաւ աջ կողմը: Նախ մտածեցի որ գիս պիտի հրաւիրէ նստելու մէկուն մէջ, միւսին մէջը ալ՝ իւիք, միասին կարդալու համար Օմար Խայեամի տաղերը, այս լուսապարտէզին մէջ:

— Ո՞րը կը նախընտրէիք, ըսաւ յանկարծ, ասոնք են «հայկական թիկնաթոռները»:

Նեղանալու ձեւով մը,— որովհետեւ կէս մնաց երազս,— սուի թիկնաթոռ մը, վճարեցի գինը եւ եկայ տուն: Սկսայ ուսումնասիրել զայն մասնագէտի մը ուշադրութեամբ:

Անդորրաթոռի պէս է եւ կը ծալլուի, ուրեմն կը փոխադրուի: Ունի յենարան մը եւ նստարան մը կտաւէ, ո՛ր գոյնով որ ուզես, եռագոյն թէ··· բոլորովին բոլշեւիկ:

Ամբողջ հայկականութիւնը կը կայանայ այս նկարագրութեան մէջ: Նստայ «հայկական թիկնաթոռի»ն վրայ եւ սկսայ խորհրդածել.— Ինչո՞ւ հայկական կոչած ենք:

Ի վերջոյ ես ալ ճիշդ գտայ հայկական կոչել այդ թիկնաթոռը: Նախ, փոխադրելի է, ճիշդ ինչպէս Հայերը, որուն ապրանքի պէս կը դրկուին երկրէ երկիր: Թիկնաթոռին ամբողջ հարստութիւնը կը բաղկանայ բանի մը ձողիկներէ եւ **2 — 3** մեթր կտաւէ, վրան մը շինելու չափ բան,— Հայերն ալ արդէն ի՞նչ ունին ադկէ աւելի:

Պիտի հարցնէք թէ արդա՞ր է աթոռով մը ներկայացնել հայկական ամբողջ բաղաքակրթութիւն մը:

— Եղբա՛յր, Եւրոպացիները հասկցած են որ ի՛նչ անարդարութիւն ալ կատարուի մեզի դէմ, ծալապատիկ ննստած՝ գոհութի՛ւն պոռացող ժողովուրդ ենք: Ջտեսա՞ր, Սթալին մէկիկ մէկիկ կը խեղդէ երեւանի մեծերը, եւ մոխիրի վրայ նստած՝ ծափ կը զարնենք դարձեալ: Փառ տուր Եւրոպացիներուն, որոնք փոխանակ Սթալինի պէս մոխիրի վրայ նստեցնելու մեզ՝ թիկնաթո՛ռ կուտան:

Ի վերջոյ, խօսքը մեր մէջ, Հայն ալ աթոռի պէս բան մըն է, ուզողը կը նստի մեր գլխուն, երէկ Թուրքն էր նստողը եւ ծափ զարնողներն էին ճերմակ հայ աղաները, հիմա Սթալինն է նստողը եւ ծափ զարնողներն են կարմիր հայ աղաները, դուն ըսէ Հօգ:

Մարդիկ մեր իրաւունքներուն վրայ նստիլը այնճան բնական գտան որ ի վերջոյ նստարան կարծեցին ամբողջ հայ ժողովուրդը: Փա՛ռք տանիմ որ թիկնաթոռ կարծած են մեզ, իսկ երբ հանրային նստարան կարծեն եւ ղենեփուղոցին անկիւնը, ի պէտս քլոչարներուն, վա՛յ մեր վիճակին:

ԱՐԱԶ

ՆՈՐ ՍԻՍԻ (ՊԷՅՐՈՒԹ)
ԼՈՒԻՍԻՆԵԱՆ ԴՊՐՈՑԻ
178 ՈՐԲ ԵՒ ՁՖԱՒՈՐ
ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Երիցուհի Լուսին Ե. Մխիթարեան՝ նուիրատուութիւն առիթիւ (Մարսէյլ).—	
Յովհաննէս Սիմոնեան	25
Հաճի Թորոս Սիմոնեան	30
Գումար	55
Գարեգին Սարգիսբէկեան	30
Գումար	85
Մարտ 30ի դումարը	5687
Ընդհ. գումար՝	5772

Գործադուլ 30 գործարաններու մէջ

Գործադուլի չարժումը արագօրէն ծաւալելով, արդէն իսկ վարակած է աւելի քան 30 հաստատութիւններ, մեծ մասով մետաղագործական: Տեղական թերթերը կը դրեն թէ այս տագնապը լրջօրէն կը վնասէ ազգ. պաշտպանութեան գործին: Միայն Կնօմ է Ռոնի գործադուլին պատճառով օդանաւային ուժը դրկուած է 110 չարժիչ մեքենաներէ: Գործադուլի ենթարկուած հաստատութիւններէն զատ, ուրիշ տուներ ալ կը փակուին կամ կը կրճատեն աշխատանքը, քանի որ մետաղագործական հաստատութիւնները իրարու կապուած են շղթայաբար: Երբ մէկը չի կրնար հասցնել այսինչ նիւթերը, միւսն ալ մեքենաբար անգործութեան կը դատապարտուի:

Ըստ սովորութեան, ուր որ գործադուլ հռչակուի, բանիողները անմիջապէս կը զրաւեն հաստատութիւնը: Առջի օր գործադուլ հռչակեցին Թոմսոն Հուսթոն գործարանին 1400 բանուորները, էլեկտրական հաստատութեան մը բանուորները եւն.: Բանիողներուն թիւը չատոնց անցած է 50.000ը, եւ կրնայ 200.000ի հասնիլ, եթէ ընդհանուր գործադուլ հռչակուի: Կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք առաւ, ընդհատուած բանակցութիւնները վերսկսելու եւ տագնապը լուծելու համար: Անպաշտօն նախարար Պ. Վէննան Օրիօլ յայտարարութիւն մը հրատարակեց, որով կ'ըսէ թէ բանիողները ընդունած են կառավարութեան առաջարկները, բայց գործատէրերը կը մերժեն:

*** Փարիզեան շրջանի արհեստակցական կազմակերպութեանց միութիւնը, որ կը ներկայացնէ 600 սէնտիքաներ՝ 1.250.000 անդամներով, առջի օր ժողով գումարելով, պահանջեց որ Աչխատանքի Դաշնակցութիւնն ալ մասնակից կառավարութեան: Ցետոյ պատուիրակութիւն մը ներկայացաւ վարչապետին, դանազան պահանջներ դնելով գործադուլի առթիւ:

*** Մեծ հաստատութեան մը բանուորները մէկ ժամ գրաւելէ վերջ չէնքը, ճեռամբարձ քուէարկութիւն կատարեցին եւ որոշեցին վերսկսիլ աչխատանքը:

ԳՆԴԱՊԵՏ ՀԱՈՒՋ ԵՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

(Բ. եւ վերջին մաս)

Գնդապետը իր տէրերուն պատուէրն իսկ անդին անցաւ: Շատ հասնարար, ըրացի Թուրք մը դիւրաւ համոզեց զինքը, թէ ամէն կողմ ի՛նչ հարկ կայ ժուռ դալու: Հա՛յ մնաց մինչէ, սէրէվլիս, մենք, Թուրքերս ա - նոնց դասը տուինք, զրեթէ մարդ չէ մնացած անոնցմէ: Անոնց յեղափո - խական շարժումները չէին բաւեր, պատերազմին ալ միացան Դաշնա - կիցներուն, որոնց ի՛նչ ծառայութիւն է որ մատուցին, մե՛նք դիտենք ամէ - նէն աւելի: Ռուսական ճակատը ա - նոնք էին որ երկար տարի բռնեցին մեզի դէմ: Մենք առիթէն օգուտ պի - տի՝ քաղէինք այս պատերազմին մէջ եւ մեր վրէժը չէնքով չնորհքով պի - տի լուծէինք մեր դարաւոր ու ժա - ռանգական ոսոխէն՝ որ նոյն ինքն Ռուսիան է, բայց այդ անկրօն ան - հաւատ Հայերը ձախողեցին: Մենք Թուրքերս ձախողեցանք, անոնք՝ Դաշնակիցները՝ յաջողեցան, եւ մեր, մանաւանդ մեր սիրական Էնվէր Փա - շային կարծիքը, համոզումը ա՛յն է որ Հայերը անգնահատելի ծառայու - թիւն մը տուին Դաշնակիցներուն:

Այսպէս եւ աւելի խօսեցաւ ըրացի Թուրքը եւ Հաուզ կ'ընդօրինակէ աեւրակի մը մէջ: Բայց ոչ այնչափ միայն: Պէտք է գիտնաք թէ, յարեց մեր չքնաղ Թուրքը ոչ նուազ չքնաղ Գնդապետին, թէ Հայերը Թուրքէն մեծ տարբերութիւն չունին, միայն անիծեալ յեղափոխականներն են որ վառ պահած են անոնց մէջ ազգայնու - թեան ոգեղը: Այլապէս՝ անոնք մեզի պէս կը հագուին, մեզի պէս կը խո - սին, մեզի պէս կ'ուտեն կը խմեն, (բարեբախտաբար մոռցաւ ըսել թէ... մեզի պէս ալ կը ջարդեն), մենք եղ - բայր էինք իրարու, եւ դեռ այս միա - բայր էինք իրարու, եւ դեռ այս միա - քով: Հաուզ կ'ընդօրինակէր միշտ, եւ հազիւ քանի մը աւանի ու քաղաքի ե - րես տեսած եւ նոյն բաները լսած, ա - նանց Հայ փնտռելու, տեսաւ սակայն որ տեորակը աւարտած եւ բոլոր էշե - րը սեւցած են, եւ... տեղեկագիրը, վերաքննուած եւ ճոխացած, հասաւ: Եւրոպա եւ Ամերիկա իսկոյն իրենց մամուլին մէջ հրատարակեցին տեղե - կագիրը որուն բովանդակութիւնըայն էր, թէ այս կողմերը Հայ մնացած չէ, թէ ինքնորոշումի ծրագիրը չի կրնար գործադրուիլ, թէ գտնուած ցանցառ թիւով Հայերն ալ Թուրքերէն չեն տարբերիր, կիները... եաշմաք կը կապեն եւ այս կարգի սիրա - խառ - նուած ծանօթութիւններ, որոնցմէ յայտնի կ'ըլլայ, թէ Ամերիկաներն ու Եւրոպաները տակաւին ինչ գաղափար կազմած էին Հայուն վրայ: Մինչ իբր թէ տարիներով Ամերիկացի Պատուե - լիներ եւ Եւրոպացի Ֆրէտներ ու Սէօ - ուեր Փոքր Ասիա իրենց առաքելու - թեան գործերուն մէջ կը պանծա - ցնէին Հայուն քաղաքակրթական դե - րը, այն միւսին ալ — ներողութիւն — վայրենութիւնը: Կը տարածէին սա ի - րաւացի լուրը, թէ իրենց բացի գլա - ցները Հայերն են որ կը լեցնեն, չ'ուզելով աւելցնել, թէ Տիրող Գոր - ծին մէջ ալ անոնք կը բերեն իրենց թանկագին աշակցութիւնը: Ու հիմա տես — Մ. Նահանգներուն Նախագա - հին աղ բազուկը, ուսեալ, փորձ գն - դապետ մը չի ճանչնար Հայը եւ դրա - ցի Թուրքին բերնովը տեղեկագիր կը պատրաստէ, որուն... հիման վրայ իբր թէ պիտի ճղուի ինքնորոշումի Ուիլսընեան սին վարդապետութիւնը:

Ծուռք մը եւս, Պ. խմբագիր, եւ վերջացնեմ.— Մինչ անձեղը իր գորշ թեւերուն վրայ այս տեղեկագիրը եւ - րոպա եւ Ամերիկա կը տանէր գնդա - պետին կնիքով, անդին «դիպուածով» այդ տեւնները Լոնտոն կը գտնուէր Սկիւտարի Ամերիկեան Աղջկանց Գո - լէճին տնօրինուհին: Ան կամ նէ, ինչ - պէս որ կ'ուզէք, կը քարոզէր Լոյտ Ճորճի ոստանին մէջ, թէ Հայերը Թուրքիոյ Նահանգներուն մէջ մեծա - մասնութիւն կամ մեծ թիւ մը չեն կազմեր, թէ իրենց եղած տեղերն ալ Թուրքերէն մեծ տարբերութիւն մը չունին, թէ իր Գօլէճին մէջ ուշիմ երիտասարդներ ունի (մինչ հարիւր հայ աղջկան դէմ հազիւ Մէկ Թուրք ու - սուցչուհի կը հաշուէր դժուարաւ Միս Մէյրիի կրթանոցը ...):

Զինադադարի այդ վատախտարակ ամիսներուն, ահա, ընթերցող եւ ըն - թերցուհի, ինչ մացառներէ կ'անցնէր Հայ... Դատը, եւ պատերազմի եր - կար ու անվերջ տարիներուն ահաւոր սպանդէն եւ պատմութեան մէջ նմանը չտեսնուած կոտորածէն վերջ, դեռ ինչ երկժանիներու տակէն դուրս ծռելու պարտաւորուած էր Հայու - թիւնը, որ դարձեալ ամփոփ ու ստուար թիւերով, ըլլայ Կովկասի ըլ - լայ Կիլիկիոյ մէջ, ըլլայ նոյնիսկ Ա - նատոլուի զանազան կողմերը, ուր գնահատելի հայկականութեան համ - րանք մը կազմ ու պատրաստ էր առա - ջին հրամանին, Փարիզ խճողուած հսկաներուն նշանին կը սպասէր իր հայրենիքը կրկին չէնցնելու համար: Ու խորհիլ, թէ գնդապետին պատա - ւական տեղեկագիրը, քաղաքական եւ պատմական ո եւ է տուեալէ, հիմէ զուրկ, լուրջ ուշադրութիւնը պիտի գրաւէր Ուիլսընի եւ բոլոր միւս խի - կարներուն, որոնց մէջ գուցէ կային նոյնիսկ այնպիսիներ՝ որոնք, սատա - նան վկայ, պիտի փափաքէին Հայը բոլորովին փճացած տեսնել, տաղ - տուկէ մը ազատելու համար: Զէ՞ որ Հայուն տառապանքը չհազորդած է - լին իրենք, պատերազմէն առաջ եւ պա - տերազմէն վերջ, Հայկական ջարդերը պատրուակելով, որ հողերու տիրա - նան, որ Օսմ. կայսրութիւնը պատառ պատառ ընեն, որ իւրացնեն իրենց եր - կիրներուն չափ եւ աւելի տարածու - թեամբ երկրամասեր, եւ հիմա ո՞վ պիտի մտիկ ընէ այդ տըտղրը:

Բայց, ապահովաբար, այդ ձայնը օր մը աւելի ուժով պիտի փչէ իրենց ականջներուն, քանի որ շատ ճիշդ է Ս. Գրքին այն խօսքը, թէ Աբէլի ա - րիւնը վրէժ կը պոռայ, թէ ան պիտի չմնայ մինչեւ որ...: Վատահ եղէք թէ Ս. Գիրքին մէջ ամէն բան պատ - ուելիական ըմբռնումով չէ միշտ: Միայն բաւական է որ ճակատագրա - կան րոպէներուն՝ ուրիշ Հաուզանման դնդապետներ ուրիշ Ուիլսընեներու եւ Ճօրճերու չտեղեկագրեն, թէ արտա - սահմանի Հայերը իրենց լեզուն եւ պատմութիւնը մոռցած են, ընտանե - կան ուրոյն կամ հայկական ըսուած կենաւ ոճ յարկ չունին, առանձին տարր մը ըլլալէ դադրած են, եւայլն, եւայլն:

Այդ պարագային, Դուրեանին կը մնայ զոռացնել իր գերեզմանական խուր պատգամը, լալով ողբալով ... — « Ոհ, այն առեն ես կը մեռնիմ»...

ԵՏԱՆ

(1) Ինչո՞ւ միայն Վրաստանը. չէ՞ որ Հայաստանն ալ ճանչցուած էր իրաւապէս եւ նոյնիսկ իբրեւ «տէ ֆիւրէ» ճանչցուած պետութիւն՝ հաշտութեան դաշնագիր ալ էր ստորագրած Սեւրի մէջ, մեծ եւ փոքր անկախ պետութիւններու կարգին: ԽՄԲ.

ՎՐԱՑԻ ՄԵՆՇԵՒԻԿՆԵՐՈՒ ՅԱՒԾԱԳԻՐԸ

(Շար. եւ վերջ Ապրիլ 7ի թիւէն)

Թուրքիոյ վարչական փոփոխու - թիւնները արդէօք ոեւէ փոփոխու - թիւն մտցուցի՞ն Սուլթաններու այս քաղաքականութեան մէջ: Բնա՛ւ եր - բեք: Մօտիկ անցեալը աւտր ապա - ցոյց:

1917ին մեծ յեղափոխութիւն պայ - թեցաւ Ռուսաստանի դլխուն: Անդր - կովկասի երեք հանրապետութիւննե - րը ստեղծեցին դաշնակցական պետու - թիւն մը՝ Ռորհրդարան կազմելով Թիֆլիսի մէջ: Հիւսիսային կովկասն ալ չուտով պիտի միանար այդ դաշ - նակցութեան: Ռուսաստանը չպրտ - ուեցաւ կովկասեան սահմաններէն անդին, եւ Կովկասը վերադարձաւ մինչեւ 19րդ. դար դոյութիւն ունե - ցող վիճակին: Ներելի էր մտածել, որ Էնվէրի եւ Ջէմալ Փաշայի Թուրքիան կը փորձէր օգտուիլ այդ նոր կացու - թենէն, օգնելու համար ազատ կով - կասին որ ամրանայ: Սակայն, տեղի ունեցաւ ճիշդ ատոր հակառակը: Էնվէր Փաշայի բանակը ձգեց Միջագետք ճակատը եւ հեղեղելով Կովկասը՝ բոնադրաւեց Հայաստանը, Ազրբէջանը, ամբողջ մահմետական Վրաստանը եւ, վերջապէս, կանդ առաւ Գեր - մաններու միջոցաւ քրիստոնեայ Վր - բաստանի դուռներուն առջեւ: Այդ յարձակման հետեւանքը եղաւ անդր - կովկասեան դաշնակցութեան քայքա - յումը եւ անոր բաղադրիչ մասը կազ - մող երեք ժողովուրդները իրենց ճա - կատագրին ձգուիլը:

Դաշնակիցները յաղթական դուրս եկան պատերազմէն. Թուրքիան ըս - տիպուեցաւ հեռանալ Կովկասէն. ըս - տեղծուեցան երեք անկախ հանրապե - տութիւններ՝ Ազրբէջան, Վրաստան եւ Հայաստան, բոլորն ալ Եւրոպային ճանչցուած «տէ ֆակդօ», (իրապէս), իսկ Վրաստանը՝ նաեւ «տէ ժիւ - րէ» (1) (իրաւապէս): Անմիջապէս ծայր տուաւ չինարար աշխատանք մը, մինչ այդ պահուն Ռուսաստանի մէջ քաղաքացիական կռիւն էր որ կ'ե - ռար:

Էնվէր Փաշայի ոէժիմը Թուրքիոյ մէջ փոխուեցաւ Ջէմալ Փաշայի եւ - րոպական եւ ազգային ոէժիմով: Բայց կովկասկան քաղաքականու - թիւնը ոեւէ փոփոխութիւն չկրեց: 1920 Թուին Էնվիւրի վերծակալներու ճնշման տակ, Թուրքիոյ կրօնակից Ա - զրբէջանը բացաւ իր դուռները Մոս - կուայի բոլշեւիկեան բանակներուն առջեւ. ազգային կառավարութիւնը առանց դիմադրութեան ձգեց իշխա - նութիւնը: 1920 Թուին Էնվիւրի գործակալներու բուն, եւ այս ձեւով Ռուսաստանը նո - րէն անմիջական հարեւան դարձաւ Պարսկաստանի եւ Վրաստանի: Ազր - բէջանի անկումը վճռեց եւ միւս հան - րապետութիւններու բախտը: 1921 փետրուարին, Ազրբէջանի վրայով, մոսկովեան բանակները ներխուժեցին Վրաստան: Այդ ողբերգական վայր - կեանին, ա՛յն պահուն, որ Թիֆլիսի չուրջը կռիւը կ'եռար Թշնամի զօրքե - րուն դէմ, Փետր. 23ին, անսպասելի կերպով, վրաց կառավարութիւնը ւլերջնագիր մը ստացաւ Էնկիւրիէն, որով կը պահանջուէր անյապաղ դա - տարկել Արտահանի եւ Արդուինի գա - ւառները, եւ առանց պատասխանի ըս - պասելու՝ Թուրք բանակները մտան այդ չրջանները: Վրաստանը ճնշուած երկու կրակի միջեւ, հաշուելով որ հակառակ ամէն բանի՝ գլխաւոր ճա - կատը այնուամենայնիւ Մոսկուայի դէմ է, բողոքեց Թուրքիայի դէմ եւ հրաման տուաւ իր սահմանապահ փոքրաթիւ զօրքերուն ետ քաշուիլ երկրի ներսերը: Այդ բանէն քաջալեր - ուած Թուրքիան գրաւեց Պաթումի չրջանը եւ այն պահուն, որ Վրաց բա - նակը կը պարպէր մայրաքաղաքը եւ կլ քաշուէր Արեւմտեան Վրաստան, հոն Ռուսերու դէմ ռազմական զործո - ղութիւններու յենակէտ ստեղծելու համար, Թուրքերը հարուածեցին թի - կունքէն, դրաւեցին Պաթումը եւ այդ չրջանը յայտարարեցին բռնագրաւ - ուած Թուրքիոյ կողմէ: Վրաց զօրքե - րը ստիպուեցան օգնութեան փութալ այդ քաղաքին, քշել յարձակողները եւ պահել այդ չրջանը վրաց ազգի հա - մար:

Ցետագային յայտնի դարձաւ, որ ռուս - վրացական պատերազմի մի - ջոցին Էնկիւրիի կառավարութիւնը գաղտնի յարաբերութեան մէջ էր մոսկովեան կառավարութեան հետ, նպատակ ունենալով ստանալ վերջի - նիս համաձայնութիւնը իրեն միացնե - լու վրացական հողը: Այդ բանակցու - թիւններու հետեւանքն եղաւ Մարտ 16ի համաձայնութիւնը Թուրքիայի եւ Ռուսաստանի միջեւ, ուրիչ խօս - քով՝ այն պահուն, երբ Վրաց ազգա - յին կառավարութիւնը դեռ կուիւ կը մղէր իր երկրի պաշտպանութեան հա - մար, Մոսկուան Թուրքիային էր յանձնած վրացական Աւտահան եւ Արդուին գաւառները: Այդպիսով, Մոսկուա - Էնկիւրի միութիւնը ոչն - չացուց Վրաստանի անկախութիւնը եւ հարկադրեց որ օրինական կառա - վարութիւնը տարագրուի արտասահ - ման:

Նոյնպէս 1921 Հոկտ. 13ին Մոս - կուան եւ Էնկիւրին նոր դաշինք կնքե - ցին Թրքական հողի վրայ, Կարս, ո - րոնց մէջ մտցուեցաւ Մոսկուայի դաշ - նագրի առաջին կէտը: Ադկէ գատ կիւրի կը ճանչնար Անդրկովկասեան հանրապետութիւններու անկախու - թեան ընդոմանը, կը հրաժարէր այդ կնքուածքամ անոնց վերաբերող բոլոր միջազգային համաձայնութիւններէն եւայլն (տե՛ս 1, 2, 4, 13 յօդ.):

Ահա թէ ինչպէս դարերու ընթաց - քին եւ մինչեւ այսօր Թուրքիան պայ - քարած է կովկասեան ժողովուրդնե - րու համերաշխութեան եւ անկախու - թեան դէմ՝ գերադասելով հարեւա - նութիւն ընել անմիջապէս Ռուսաս - տանի հետ:

Թէեւ Իրանը որ եւ է օգնութիւն ցոյց չէ տուած Կովկասին, անիկա դէթ ոեւէ հողային պահանջներ չունի այս երկրէն. ան կը մնայ իր սահմաննե - րուն մէջ եւ կը հրաժարի հակակով - կասեան քաղաքականութենէ:

Այսպիսով, Կովկասը միայն երկու պահանջատէր ունի. մէկ կողմէն Ռու - սաստանը, միւսէն՝ կովկասեան ժո - ղովուրդները: Ինչ կը վերաբերի Թուրքիային, հարցական է՝ արդեօք ան կ'երթայ Իրանի՞ կովկասեան քա - ղաքականութեան հետքերով՝ բաւա - կանանալով միայն սեփական սահ - մաններով, թէ կը չարունակէ Սուլ - թաններու կտակած քաղաքականու - թիւնը: Հարց մը, որու վերջնական լուծումը կրնայ լուծել նաեւ կովկաս - եան խնդիրը՝ արդեօք ազատ ու ան - կա՞խ պիտի ըլլայ ան, թէ պիտի մը - նայ Ռուսաստանի լուծին տակ:

Ի ՊԱՏՍ ՉԱՐԳԱՑԵԼՈՑ

Սերբիի Արագ.— Հին դրականին բո - լոր բառերը հարկաւ կարելի չէ դոր - ծածել մեր նոր դրականին մէջ, եւ պէտք ալ չէ: Ատեն մը պիտի գայ որ աղերսն ու խնամութիւնը պիտի դադ - րի երկուքին միջեւ, ինչպէս դրեթէ դադրած է Ֆրանսերէնին եւ անոր մայր - բունին՝ լատիներէնի միջեւ: Հին բառեր կան որոնք առանձինն չեն գործածուիր այլեւս, եւ միայն կը կազմեն բարդ բառեր: Ասոնցմէ, զոր օր. ԳԱՐ, որ կը նշանակէ ծուռ, բնաւ հարկ չկայ առանձին գործածել, այլ անով կարելի է յաւելածացնել սա բա - ռերը — ջղագար, լեզուագար, մտա - գար, խելագար: Բայց կան ալ որ ա - ռանց օրինաւոր պատճառի գործած - ուելէ դադրած են. զոր օր.— ՈՑՄ (պաղ), ուժանալ բային արմատը (հա - մակրութիւնը ուժացաւ, եւն.), սրտ - եայ (սրտոտ) կարելի է արթնցնել, ինչպէս՝ սրտաբեկ, որ զրեթէ դանց ասնուած է՝ հակառակ իր անթերի կազմութեան. ինչպէս՝ աղյուսա - գիւն, որ նուազած է հիմա յուսահա - տութեան առջեւ: Այս նահանջը պատ - ուաբեր չէ: Ինչպէս՝ համոզկեր (հա - մոզիչ, համոզական) այլեւս չիտես - նուիր մեր դրականութեան մէջ ա - ռանց բանաւոր պատճառի: Աւազակ - ներով քէեւ այնքան պատուած պա - շարուած ենք, բայց «յեղուզակ»ը քաշ - ուելու վրայ է: Տեսա՞ծ էք հրապարա - կի վրայ նշանագիր, որ իր տեղը պէտք է ունենայ մեր նոր դրականին մէջ, ինչպէս ֆրանսերէնի մէջ caractèreը զիր, տառ նշանակութեամբ: Վայրի խոզ միայն կ'ըսենք, բոլորովին մոռ - նալով կինճը, վարազն ալ զրեթէ: Շամբ (սէղ, եղէգ) եւ ածականը շամ - բուտ, ինչո՞ւ դադրին գործածուելե - նէ, որոնց հոմանիշերն ալ մէկէ չատ աւելի են օտար լեզուներու մէջ: — Պէտք է որ դադրի, այո, զանգիտել (վանկալ), որովհետեւ այդ բային ձեւը զրարառ կը հոտի, եւ քանի որ ունինք արդէն անդէտ ըլլալ, ձեւա - նալ: Միւս կողմէ, լաւ չենք ըներ սա - կայն, նահանջի մատնելով «այլա - նելը»: — Զերծուցանել անպատշաճ է նոր դրականին համար, քանի որ այդ բային (ազատել) «ուզանել» մասնիկը չենք կրնար... ցնել ի փոխել, ինչպէս կ'ընենք զոր օր. փախցնել (փախու - ցանել), վախցնել, չատցնել, բազմե - ցնել եւն. եւն.: Այս մասին կրնանք ըսել, թէ «մատուցանել» ձեւն ալ չատ յանձնարարելի չէ, վերի տեսութեան համեմատ: — Հոմանին բոլորովին մոռցուցած է «սիղեխ»ը: Գեղեցիկ չէ՞ մէթէ բաղամատն գործածել նաեւ իբ - րեւ ածական զաշնակարուհիի կամ քնարահարի, ինչպէս կայ Ռորենա - ցիին մէջ, որ քնարին տեղ «չնար» ալ կը գործածէ, իբրեւ վին: — Ցաս - նուլ (բարկանալ) իբրեւ բայ չնորհա - ւորելի է իր նահանջին համար, ժա - ռանգ թողլով միայն ցասումը:—Սուր բառին հոմանիշ «վաղակաւորն» ալ կարելի է գործածել, մանաւանդ «կարճ սուր» ըսելու տեղ: — Ան - չուշտ ճաշակաւոր չէ գործածել նո - եամ, եռեամ, բառեամ եւն. փոխ - նակ երկու, երեք, չորս տարիներ մէկմէկ ընելու: Ճաշակը ժուժկալ - թեան հետ զործ չունի միշտ:— Փո - քառակի մեռած պէտք է ըլլայ նո - րականին համար, հակառակ սա - կայն որ վայելուչ է գործածու - թիւնը ակի վերջաւորուած ուրիշ բառերու, չեչառակի, ուղղակի, նո - ակի, անցողակի, եւն.: Փութա - կիին մէջ ակի չէ, այլ ական ան - վոր ձեւը:— Թուական ածակա - րան տասնէն ետքը մինչեւ քսան բառ ձեւերը լաւ ըրած են որ հան - եան կ'ուզուած են — մեռասան, եւ - — Դիտեցէք սա միահեծան գոյա - կատմութիւնը, համանիշ դիմացոյ. Այս վերջին բառին տեղ միշտ եւ թէ հայերէն ըլլալու եւ թէ բովան - կիչ ըլլալու առաւելութիւնը ունի: մէն կողմ հիմա սա կամ նա ձեւ միահեծան լսցուն է, մենք ամա - վարօրէն մինչեւ իսկ մեր լեզուէն ե - տարած ենք զայն: — «Սպանդը ի - ցեր ենք իբրեւ զոյական, եւ ածա - ծանցեալը սպանդանոց (կենդանի - րուն համար): Բայց ինչո՞ւ չըսենք Թուրքերուն սպանդը, անիրաւ ու նզդամ աչխարհին կողմէ մոռցուած...: Սիրելի Արագ, օրհնած կուտամ ոչ թէ «քաղաքական» աշ - կութիւն կ'ընեմ: — « Համբաւ » չի - նին մէջ կը զործածուի պարզ ելոյ - նակութեամբ աւելի, բայց նոյն մէջ հանդիսաւոր ձեւ մը առած ինչպէս զիտենք, եւ այլեւս աւելորդ արդարեւ ետ դառնալ: — Սակայն եւս կը զործածուի միայն իբրեւ ըս - մէ չափ եւ տոկոս, եւ իրաւամբ ըս - րած է իբրեւ նախադրութիւն (պա - ճառաւ) զործածուելէ:

ՏՄՄՈՆ

Շարն ընդ հուպ:

ՅեհաՅ/ը Պելժիոյ մէջ

ՊՐԻՍԷԼ.— Պելժիոյ գաղութին ներկայացուցչական մարմնի ընտ - նուր ժողովը տեղի ունեցաւ 3ին, Հայ Ակումբի սրահին մէջ:

Վարչութեան պաշտօնավարութեան չրջանը աւարտած ըլլալով, հրաժար եալ վարչութիւնը ներկայացուց իր գործունէութեան թղթերը եւ կատարած հաշուետուութիւնը:

Ստորեւ կուտանք այդ հաշուետ - ուութեան ամփոփումը.—

Ցարաբերական. — Կառավարա - կան ջանքերուն չնորհիւ, կարելի եղաւ գոհացուցիչ արդիւնքներ ձեռք բերել այս մարզին մէջ:

Անկախն Թուղթով. Պելժիոյ մէջ ապրող կամ քերի անցագրով մուտք հասած հայրենակիցներուն համար վարչութիւնը յաջողած է տեսակ - վերջնական բնակութեան իրաւունք ներ կամ ձեռք ձգել նորոգելի ինքնու - թեան թուղթեր: Այս յաջողութիւնը արդիւնք է տեղական իշխանութիւն - բարեացակամ տրամադրութիւնն - րուն:

Վարչութիւնը բարւոք յարաբերու - թիւններ մշակած է տեղիս Ընդհան. ա - պահովութեան տեսչութեան, ինչպէս նաեւ ուրիշ պաշտօնական մարմիննե - րու հետ:

Հայրենադարձ տարագիրներու ի - րաւական վիճակը ճշդելու համար դիմում կատարուած է Ազգերու Դա - շակցութեան Պելժիոյ պատուիրա - կին, ինչպէս նաեւ Ռորհրդային դես - պանին:

Վարչութիւնը ներկայացուցած է տեղական ընկերութիւններու ընդհանուր ժողովին տեղի ունեցած 3ին, Հայ Ակումբի սրահին մէջ:

Վարչութեան պաշտօնավարութեան չրջանը աւարտած ըլլալով, հրաժար եալ վարչութիւնը ներկայացուց իր մինչեւ այդ գործունէութեան թղթերը եւ կատարած հաշուետուութիւնը:

Ստորեւ կուտանք այդ հաշուետ - ուութեան ամփոփումը.—

Ցարաբերական. — Կառավարա - կան ջանքերուն չնորհիւ, կարելի եղաւ գոհացուցիչ արդիւնքներ ձեռք բերել այս մարզին մէջ:

Անկախն Թուղթով. Պելժիոյ մէջ ապրող կամ քերի անցագրով մուտք հասած հայրենակիցներուն համար վարչութիւնը յաջողած է տեսակ - վերջնական բնակութեան իրաւունք ներ կամ ձեռք ձգել նորոգելի ինքնու - թեան թուղթեր: Այս յաջողութիւնը արդիւնք է տեղական իշխանութիւն - բարեացակամ տրամադրութիւննե - րուն:

Վարչութիւնը բարւոք յարաբերու - թիւններ մշակած է տեղիս Ընդհան. ա - պահովութեան տեսչութեան, ինչպէս նաեւ ուրիշ պաշտօնական մարմիննե - րու հետ:

Հայրենադարձ տարագիրներու ի - րաւական վիճակը ճշդելու համար դիմում կատարուած է Ազգերու Դա - շակցութեան Պելժիոյ պատուիրա - կին, ինչպէս նաեւ Ռորհրդային դես - պանին:

ՍՏԱՄՊՈՒԼԻ ՆԵՐՔԻՆԻՆ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY

Թարգմ. Ժ. Մ.

— Մի՛եւնոյնն են. անոնք սերունդ - ներէ ի վեր մարդանքի վերածած էին յարձակիլ Թուրք ամայի գիւղերուն վրայ. մարդկային արարածներ չեն անոնք, այլ վայրի գազաններ որոնց միակ հաճոյքն է անգթութիւնը... կը նմանին բորենիներու որոնք սոզալով կը մօտենան վիրաւոր եզան ու վա - տօրէն անոր վրան կը յարձակին, փորոտիքը դուրս քաշելու համար... կարելի չէ բարեկամութեամբ ապրե - լու կոչ ընել անոնց կամ աղնուօրէն վարուիլ իրենց հետ... ոչ մէկ տար - բերութիւն չընեն... մարակէն ու ծե - ծէն կը հասկնան միայն... Պիտի հա - ւատայիք խօսքերուս եթէ զիրենք ծանչցած ըլլայիք...

— Կը ճանչնամ, քիչ մը... զինա - դադարէն վերջ պաշտօնով քանի մը հայկական գիւղերու մէջ դտնուե - ցայ...

— Լա՛ւ ուրեմն, ըսաւ Բէուֆ յաղ - թական ժպիտով մը. դուք դատե - ցէք... ինչպէ՞ս կը վարուէին իրենց անասուններուն հետ...

— Շիտակը ըսելով զղուանք կը պատճառէին ինծի, խոստովանեցաւ Սուխին:

— Ի հարկէ... ամէնէն աղքատ Թուրք գիւղացին իր ձիուն կը նայի ինչպէս ինքզինքին... իսկ այդ գիւ - ղերուն մէջ երախաներո՞ւն ինչպէս կը նայէին...

— Ինծի՞ը, անոնց ալ վիճակը անասուններուն վիճակէն չատ քիչ տարբերութիւն ունէր, որքան կրցայ տեսնել... կը յիշեմ որ անգամ մը տուիպուեցայ մարակս գործածելու է - շու պէս մարդու մը վրայ... երա - խայ մը կը ծեծէր արիւն բերելու աս - տիճան, որովհետեւ խեղճ լակոտը ձգեր է որ ուրիշ մը գողնայ այն պախշիշը զոր եկեր էր մուրալ մեր վրանէն...

— Շատ բարի, ըսաւ Բէուֆ զարմա - նալ Թեւերը բանալով. ըսէք, խնդ - րեմ, Պոլսոյ փողոցներուն մէջ դուք տեսա՞ք երախայ մը որ լար ծեծ կե - րած ըլլալուն համար...

— Ո՛չ, երբե՛ք, եւ մղոններով ալ ճամբայ քալած պէտք է ըլլամ վեց չարաթէ ի վեր...

— Ուրեմն պատիկա կ'ապացուցանէ իմ տեսակէտս թէ մենք բարի ժողո - վուրդ մըն ենք... մենք կը սիրենք ե - րախաները, ձիերը, շուները եւ կը պաշտպանենք զանոնք բոլոր չարիքնե - րէն... այդ կէտին մէջ կը նմանինք ձեզի՝ Անգլիացիներուդ որ երբեք Թոյլ չէք տար անպաշտպան քայլ մը տա - րին ու անկարողին դէմ... եւ այս պարագան փաստ մըն է հաստատելու համար թէ այսինչ ժողովուրդը ըն - դունա՞կ է իշխելու այն միւս ժողո - վուրդներուն վրայ, որոնց վարմունքը բարձր մակարդակի մը հասած չէ դեռ...

— Այո՛, կ'ենթադրեմ թէ պատիկա հիմնական չափանիշ մըն է...

— Լա՛ւ, ուրեմն նկատի ունեցէք միշտ ժամանակին մեզի հպատակ ազ - գերն ու իրենց սովորութիւնները այս տեսակ խնդիրներու մէջ... բացի ադկից, Թուրքերս մեծ ժողովուրդ ենք, նայեցէք մեր պատմութեան... Ո՞ր ազգը տուած է տասը յաջորդա - կան սերունդներ Սուլթաններու ո - րոնց ամէն մէկը եղած է համբաւաւոր դինուոր մը կամ պետական անձնաւո - րութիւն մը... երբ տակաւին Արեւ - մտեան Եւրոպան հաւաքածոյ մըն էր մանր մունր պետութիւններու որոնք կը կատավարուէին աւազակ ու պա - տերազմասէր աւատապետներու կող - մէ, մեր Օսմանը հեղինակութիւն մըն էր Փոքր Ասիոյ մէջ... իր յաջորդը, Օբխան, Մարմարա ծովը լիճի մը վե - րածեց... Մուրատ, երրորդ չտաւի - ղ Պոլիսը գրաւեց, նոր կեանք մը տուաւ անոր հին քաղաքակրթութեան եւ մեր դրչշը տարաւ դրեթէ մինչեւ Աղրիականի ափերը... ամբողջ երեք հարիւր տարի, իբարու յաջորդող Սուլթաններու օրով մեր կայսրու - թիւնը տարածուեցաւ, լայնցաւ ու տասնըվեցերորդ դարուն, Սուլթան Սիւլէյմանի իշխանութեան ժամանակ անիկա կը հասնէր Ալճերիայէն մին - չեւ Պարսից ծոցը եւ Խարթումէն մին - չեւ Լեհաստան...

— Բայց տակաւին չորս հարիւր տար - ուան պատմութիւն է, դիտել տուաւ Սուխին:

Պահ մը Բէուֆի աչքերուն փայլը մարեցաւ:

— Այո՛, ըսաւ տխուր չեչտով մը. ինչպէս ձեզի ալ ծանօթ է անչուշտ, կը կարծուի թէ Սիւլէյմանի Արքայա - կան Անկողինը սրբապղծուեցաւ, եւ Տէլի Սէլիմը ինչպէս նաեւ իր յաջորդ - ները որ Օսմանի սուրը կրեցին, միեւ - նոյն արիւնը չունէին...

— Ամէն պարագայի մէջ, խնդիրը այն է որ այդ օրէն ասդին Սուլթան - ներու սերունդը այլասերած էր...

— Բայց ժողովուրդին հոգին, եր - բէ՛ք, բողոքեց Բէուֆ կրակէ նայ - ուածքով մը. ինչպէս որ անգլիացի ժողովուրդը ծնաւ իչխելու համար, մենք, Թուրքերս ալ ծնած ենք իչխե - լու համար... դարերով այդ ապա - ցոյցը տուինք եւ դեռ ուրիչ ապա - ցոյցներ ալ պիտի տայինք Յեղափո - խութենէն վերջ, եթէ միայն կէս ճամբան մնացած չըլլայինք պա - րզմներով— որոնց պատասխանա - տուն մենք չենք— եւ եթէ մեր Կ - րութիւնը բաժան բաժան եղած չլար համաչխարհային սպանդէն ... Բայց եւ այնպէս մենք դար - ցինք մեր վէրքերը եւ չուտով պիտի տանք թէ ինչ կտաւէ չինուած Թուրք ցեղը...

Երբ Թուրք երիտասարդը այս խուր մարգարէութիւնները կ'ը - չընդհատեր Սուխին զրեթէ չունէը ընդհատելու համար անոր մտքի խոստովանութիւնները. բայց այդ քան ալ զղայն ըլլալու պետք չունէր քանի որ Բէուֆ սկսաւ աւելի ազա - րէն դուրս տալ բերնին եկածը:

— Վերջ ի վերջոյ մենք կառավա - գիացող ժողովուրդ մըն ենք... հարիւր տարիէ ի վեր լաւ ընտրան - ներէ սերած Թուրքերը վարչա - պաշտօններ ունեցած են գաւառնե - մէջ... հիմա այլեւս գաւառ չու - բան չունինք... Անգլիացի ժողո - դը ի՞նչ տպաւորութիւն պիտի կրէ եթէ յանկարծ կորսնցնէինք շնո - տանն ու բոլոր ձեր գաղթական - րը...

(Շար.)

ՀՈԳԻ ՀԱՆԴԻՍ ԵՎ ՎԱԼԵՐԻ ՊԱՐՈՆԻ

Ա. ՏԻՄՈՒԽԻՆ

Ես ու Վալերի Պարոնի ծանոթացանք Մոսկվայում, երբ նա ինձ հանդիպեց Կրեմլի պատերի մոտ։ Ես այդ ժամանակ ուսանող էի, նա՝ արդեն ավարտած։ Ես ինչ-որ բանի մասին մտածում էի, նա ինձ մոտեցավ ու հարցրեց, թե ինչ եմ մտածում։ Ես ասացի, որ մտածում եմ Կրեմլի պատերի մասին։ Նա ասաց, որ ինքն էլ է մտածում Կրեմլի պատերի մասին։ Մենք ծիծաղեցինք ու ծանոթացանք։

Հետո մենք հաճախ էինք հանդիպում, զրուցում, վիճում, ծիծաղում։ Նա ինձ պատմում էր իր ճանապարհորդությունների մասին, ես՝ իմ ուսանողական կյանքի մասին։ Նա ինձ ասում էր, որ ես պետք է գրող դառնամ, ես ասում էի, որ ինքն է պետք գրող դառնա։ Մենք ծրագրեր էինք կազմում, թե ինչ կանենք, երբ մեծանանք։ Ես ասում էի, որ ես կգրեմ մի մեծ վեպ, նա ասում էր, որ ինքն էլ է մտածում մի մեծ վեպ գրել։ Ես ասում էի, որ վեպի գլխավոր հերոսը պետք է լինի ռազմական օդաչու, նա ասում էր, որ ինքն էլ է մտածում ռազմական օդաչուի մասին։ Ես ասում էի, որ վեպի գլխավոր հերոսը պետք է ունենա ուժեղ կամք, նա ասում էր, որ ինքն էլ է մտածում ուժեղ կամքի մասին։ Ես ասում էի, որ վեպի գլխավոր հերոսը պետք է ունենա ուժեղ կամք, նա ասում էր, որ ինքն էլ է մտածում ուժեղ կամքի մասին։

Ես ու Վալերի Պարոնի ծանոթացանք Մոսկվայում, երբ նա ինձ հանդիպեց Կրեմլի պատերի մոտ։ Ես այդ ժամանակ ուսանող էի, նա՝ արդեն ավարտած։ Ես ինչ-որ բանի մասին մտածում էի, նա ինձ մոտեցավ ու հարցրեց, թե ինչ եմ մտածում։ Ես ասացի, որ մտածում եմ Կրեմլի պատերի մասին։ Նա ասաց, որ ինքն էլ է մտածում Կրեմլի պատերի մասին։ Մենք ծիծաղեցինք ու ծանոթացանք։

Հետո մենք հաճախ էինք հանդիպում, զրուցում, վիճում, ծիծաղում։ Նա ինձ պատմում էր իր ճանապարհորդությունների մասին, ես՝ իմ ուսանողական կյանքի մասին։ Նա ինձ ասում էր, որ ես պետք է գրող դառնամ, ես ասում էի, որ ինքն է պետք գրող դառնա։ Մենք ծրագրեր էինք կազմում, թե ինչ կանենք, երբ մեծանանք։ Ես ասում էի, որ ես կգրեմ մի մեծ վեպ, նա ասում էր, որ ինքն էլ է մտածում մի մեծ վեպ գրել։ Ես ասում էի, որ վեպի գլխավոր հերոսը պետք է լինի ռազմական օդաչու, նա ասում էր, որ ինքն էլ է մտածում ռազմական օդաչուի մասին։ Ես ասում էի, որ վեպի գլխավոր հերոսը պետք է ունենա ուժեղ կամք, նա ասում էր, որ ինքն էլ է մտածում ուժեղ կամքի մասին։ Ես ասում էի, որ վեպի գլխավոր հերոսը պետք է ունենա ուժեղ կամք, նա ասում էր, որ ինքն էլ է մտածում ուժեղ կամքի մասին։

Ես ու Վալերի Պարոնի ծանոթացանք Մոսկվայում, երբ նա ինձ հանդիպեց Կրեմլի պատերի մոտ։ Ես այդ ժամանակ ուսանող էի, նա՝ արդեն ավարտած։ Ես ինչ-որ բանի մասին մտածում էի, նա ինձ մոտեցավ ու հարցրեց, թե ինչ եմ մտածում։ Ես ասացի, որ մտածում եմ Կրեմլի պատերի մասին։ Նա ասաց, որ ինքն էլ է մտածում Կրեմլի պատերի մասին։ Մենք ծիծաղեցինք ու ծանոթացանք։

Հետո մենք հաճախ էինք հանդիպում, զրուցում, վիճում, ծիծաղում։ Նա ինձ պատմում էր իր ճանապարհորդությունների մասին, ես՝ իմ ուսանողական կյանքի մասին։ Նա ինձ ասում էր, որ ես պետք է գրող դառնամ, ես ասում էի, որ ինքն է պետք գրող դառնա։ Մենք ծրագրեր էինք կազմում, թե ինչ կանենք, երբ մեծանանք։ Ես ասում էի, որ ես կգրեմ մի մեծ վեպ, նա ասում էր, որ ինքն էլ է մտածում մի մեծ վեպ գրել։ Ես ասում էի, որ վեպի գլխավոր հերոսը պետք է լինի ռազմական օդաչու, նա ասում էր, որ ինքն էլ է մտածում ռազմական օդաչուի մասին։ Ես ասում էի, որ վեպի գլխավոր հերոսը պետք է ունենա ուժեղ կամք, նա ասում էր, որ ինքն էլ է մտածում ուժեղ կամքի մասին։

Հ. Ս. Ե. Ս. Խ. Ժողկոմխորհի ՀԱՅԿՈՒՅԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԿՈՒՅԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԿՈՒՅԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԿՈՒՅԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

«ՀԱՅԿՈՒՅԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ» ՀԱՅԿՈՒՅԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

«ՀԱՅԿՈՒՅԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ» ՀԱՅԿՈՒՅԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

«ՀԱՅԿՈՒՅԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ» ՀԱՅԿՈՒՅԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

«ՀԱՅԿՈՒՅԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ» ՀԱՅԿՈՒՅԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՐՈՂՈՎ

ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ անտեսական խորհուրդը չորեքշաբթի օր ժողով գումարեց Պոլսոյ մէջ քննելու համար չորս պետութեանց առեւտրական յարաբերութիւնները՝ ծովու թէ ցամաքի ճամբով :

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ներքին նախարարը, Տոքթ. Ֆրիք, ճառ մը խօսելով՝ Աւբս - տրիոյ մէջ, ազդարարեց,— «Պէտք չէ կարծել թէ քանի որ լուծեցինք Աւբս - տրիոյ խնդիրը, այլեւս պիտի հրաժարինք մեր զողցուած գաղթավայրերը ետ պահանջելէ» :— Աւստրիոյ բոլոր այն քաղաքներն ու գիւղերը որ 100ին հարիւր «Այո» կը պատասխանեն կիրակի օր (կը վաւերացնեն Աւստրիոյ կցումը), մասնաւոր հրովարտակներ պիտի ստանան Հիթլէրի ստորագրութեամբ, իբրեւ նուէր :

ՉԵԽՈՍԼՈՎԱԿԻՈՑ կառավարութիւնը որոշեց 3.500.000 անգլ. ոսկիի յատկացածական գումար մը սահմանել, գործ ճարելու համար գերմանաբնակ չէզոքներու բնակիչներուն, — այսինքն անոնց որ ինքնավարութիւն կը պահանջեն :

ՓԱՐԻԶԻ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՍԵՆԵԱԿԸ բացառիկ ժողով գումարելով, բանաձեւ մը քուէարկեց, որով կը խնդրէ խորհրդարանէն պարզապէս մերժել կառավարութեան պահանջած լիազօրութիւնը: Բանաձեւը առաջարկուած անօրինութիւնները կը նկատէ բոլորովին վնասակար, դիտել տալով թէ անոնք եթէ գործադրուին, պիտի սպառի ազգային հարստութիւնը, օտար դրամագլուխն ալ պիտի փախչի երկրէն, օտարները պիտի հեռանան, ծախքերը պիտի աճին, ապրուստը աւելի պիտի սղէ եւայլն :

ՏԱՍԸ ՀԱՋԱՐ ՆՈՐ ՓԱՒՍՏԱԿԱՆՆԵՐ կը սպասուին Սպանիայէն: Հինգ հազար հոգի սահմանագլուխ հասած են արդէն, ճիւնապատ լեռներ եւ ահաւոր կիրճեր անցնելով: Կուիները կատաղօրէն կը չարունակուին Թորթոզայի առջեւ (Միջերկրական): Զրոյց կը շրջի թէ հանրապետական կառավարութիւնը նորէն պիտի փոխէ մայրաքաղաքը, Վալենցիայէն իջնելով դէպի հարաւ, թերեւս Ալիքանթէ կամ Կարտագինէ :

ԵՐԿՈՒ ՀԱՑԵՐ ԱՆՋՆԱՍՊԱՆ ԵՂԱԾ ԵՆ Պէյրութի մէջ, մէեւնոյն օրը (ապրիլ 1), անօթութեան հետեւանքով :

Մէկը՝ ծան Միսաքեան, որ Պաապտա կը բնակէր, նամակով մը իր չարաչուք մտադրութիւնը յայտնած է ոստիկանապետին. միւսը՝ Մանուկ Սիմէոն, որ կաթոլիկ եկեղեցւոյ մէջ կը ծառայէր եւ վերջերս անգործ մնացած էր: Նոյն օրը անձնասպան եղած է նաեւ Արար մը: Կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք առած է, ժամն ալիւր ճարելու համար :

ԱՆԳԼԻԱՅԻ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆԸ պիտի ստորագրուի ապրիլ 19ին: Անգլիական կառավարութիւնը սպիտակ տետրակ մը պիտի հրատարակէ այս մասին :

Ե. ՄԻՈՒԹԵԱՆ վիճաւորական օրկանը, «Քրանիայա Զվեզտա», բուռն պայքար մը բացած է կարմիր բանակին վարիչներուն դէմ, եւ մասնաւորապէս կ'ամբաստանէ Նիքիթինը, Կորկունովը, Եվչեմովիչը, ինչպէս եւ հիւսիսային Կովկասի շրջանին հրամանատարը, կոչելով զանոնք «ակռապլիկ, խափանարար» եւն. : Օտար շրջանակներու մէջ կը կարծեն թէ այս յարձակումները ի վերջոյ պիտի յանգին մարաջախտ Վորոշիլովի պաշտօնանկութեան :

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻՈՑ միջեւ կատարուած բանակցութիւնները յառաջ կ'երթան յաջողութեամբ: Թէրթերը կը գրեն թէ կարեւոր համաձայնութիւններ պիտի կնքուին մօտերս եւ անոնց ստորագրութեան առթիւ Էնկիւրի պիտի երթայ Ֆրանսայի արտաքին նախարարը, յառաջիկայ մայիսին :

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ նոր խորհրդարանին համար թեկնածու նշանակուած են 1717 հոգի: Անոնց մէջէն Հիթլէր պիտի ընտրէ 810 երեսփոխաններ, որոնց 70ը Աւստրիայէն :

ԽՆԶՈՑՔ ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած «Վարանդեան» խումբի եւ «Շահրիկեան» Յանձնախումբի կողմէ՝ 9 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը հինգ 9ին 5 Rue de l'Evêché, «Շահրիկեան» սրահին մէջ, կը նուագէ Պ. Ց. Թիւթիւնճեան: Ջաւիշտ՝ հայ արիւներու կոդմէ: Հաճելի անակնկալներ: **Մուտք 5 ֆրանք**

ԹԷՑԱՍԵՂԱՆ-ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՍԱՅԵԱՔ ՆՕՎԱՅԻ

Ց. Կ. ԽԱՉԻ ՊԱՆԵԼՕ-ՔԱՇԱՆԻ ՄԱՄՈՒԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

10 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 4—7

150 Rue de Vaugirard, Պանեէօ, Մէթրօ Պանեէօ

կը խօսի Տիկին ԽՈՆԴԿԱՐԵԱՆ Սայեաք Նօվայի մասին

կ'երգէ Տիկին ԱՐՄԵՆՈՒՀԻ ՅԱԿՈԲԵԱՆ ընկերակցութեամբ թաւխատ ԳԱՐԵԳԻՆԻ: **Մուտք 3 ֆր., փոքրիկներու 1 ֆր.:**

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՑ ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

երկու յաջորդական վայելքի օրեր Յօսիէթէ Սավանթի մէջ

17 եւ 18 Ապրիլ, Չաւոկի կիրակի եւ երկուշաբթի օրերը

կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, կը ներկայացուի՝

Ա Խ ՍԱ Կ Ն Ի Կ Ս

(օփէրէթ 3 արար)

կը մասնակցին՝ Տիկ. Ս. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ, Տիկ. Ց. ԼԱԹԻՖԵԱՆ, Պ. Պ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ, ԼԱԹԻՖԵԱՆ, ՍԱՐԱՖԵԱՆ, Կ. ՍՐԱՊԵԱՆ, ՍԱՆՃԱՓ, Կ. ԳԱՆԹԱՐՃԵԱՆ եւ խումբին բոլոր անդամները: Ընտիր օրքէսթր՝ ղեկավարութեամբ Ս. ԲԱՐԻԿԵԱՆի. Գինները՝ սովրական: Տոմսերը՝ ծանօթ տեղեր եւ գրատուն ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ:

ԿՈՒԶՈՒԻ *կանանց քոնֆէքսիոնի համար մօտէլիսթ (modeliste) մը՝ արհեստանոցի մէջ աշխատելու համար: Դիմել «Յառաջ»ի վարչութեան:*

ՅՈՒՇԱՏԻՏՐ

ՄԱՐՍԷՑԼԻ Տարօն - Տուրուբերան Նահանգ. Հայր. Միութեան ընդհ. ժողովը 10 ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Պառ Միչէլ, բիւ Ա - լէքսանտրի: Կը խնդրուի բոլոր անդամներէն ներկայ գտնուիլ: Կարեւոր օրակարգ :

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

Փոքրիկ Անժել Նիզամեանի (9 տարեկան) ձայնագրած երգերը՝ « LE COUCOU » Գինն՝ **10 ՖՐԱՆԿ**

Ստանալու համար դիմել Տիկնոջ Նիզամեանի, **6, Rue Elysée des Beaux Arts, Paris (18)**, *կամ Հրանտ Սամուէլ գրաւուն*, 51, Mr. le Prince, Paris (6) :

ՅԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ի դիտութիւն Պոմոնի եւ շրջակայից, ինչպէս նաեւ Մարսիլիոյ ամբողջ հայ ժողովրդեան կը ծանուցանենք թէ՝ Թաղիս Ս. Գր. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ Խորաններուն չինութիւնը աւարտած ըլլալով, բացումը տեղի պիտի ունենայ ապրիլ 10, Մաղկազարդի կիրակի առաւօտ, իսկ Խորանի երեք իրիկուններու օծումը պիտի կատարուի Երեւկոյեան Դոնբասճէքի արարողութեան ժամանակ, նախագահութեամբ Թեմիս Աւագին փոխանորդ Գեր. Տ. Զգօն վարդապետի: Կը հրաւիրենք բոլոր հաւատացեալ ժողովուրդը ներկայ ըլլալ այս հանդիսաւոր արարողութեանց :

Թաղականութիւն

Հ. Ց. Դ.

Փարիզ

ՓԱՐԻԶԻ «Եգիպտացի» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր քնկերները 9 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 6 Ավընիւ տ'Իէնալի, սրգարանին վերնայարկը:

ՊԱՆԵԷՕ ՔԱՇԱՆԻ «Արծիւ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 9 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, իր Ակումբին մէջ:

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ «Վարդան» ենթակոմիտեի ընդհ. ժողովը կիրակի, 10 Ապրիլ ժամը 3ին ընկ. Ս. Գառաւեանի բնակարանը, կարեւոր օրակարգ: Ներկայանալ անդամատեորով:

Գրադարան

ՄԱՐՍԷՑԼԻ «Փրիստափոր» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 10 Ապրիլ, կիրակի երեկոյ ժամը ինէն 9ին:

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ «Վաքուժան» խումբի ընդհ. ժողովը 10 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, «Վարուժան» Ակումբին մէջ 2 Rue Pourvieux: Կը խնդրուի թալոտիէի ընկերներէն ներկայ ըլլալ:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ. Ց. Դ. ՎԻԷՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

10 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2 30ին, Սէրքլը կաթոլիկ սրահին մէջ

ԿԸ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒԻ «ԹԻԳՊԵՐՏ»Ը

կը մասնակցին տեղական լաւագոյն ուժեր: Տոմսերը՝ 5 եւ 4 ֆր.:

Ընկերասիրական իրիկնոյթ — քաւնախօսութիւն

ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆԻ Հ. Ց. Դ. «ՄԱՐԶՊԵՏ» ԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ

10 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ ետք Պ. Զաքարեանի բնակարանին մէջ

Քամբանեը Փէբրիէի (Սէնթ Անթուան)

կը խօսին Ընկերները Ց. ՊԱՊԻԿԵԱՆ եւ Ա. ՔԷՕՍԷԵԱՆ

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍՊԱՏՕՆ

ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ 23ՐԴ. ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ

Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԼԻՈՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Տեղի կ'ունենայ 9 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Գ. Թաղապետարանի սրահին մէջ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ՆԵՐՍԷՍ ՄՈՄՃԵԱՆ

ԿԸ ԲԱՆԱԽՕՍԵՆ Պ. Պ. ԽՐԱՅԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԱԳԷՏ P. L. HUET

ԿՈՒՐՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Զ. Ո. Մ.Ի ԿՈՒՐՆՈՊԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ

10 Ապրիլ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Էմիրճնի սրահին մէջ

Բանախօսութիւն եւ գեղարուեստական բաժին

Կ'երգէ ՕՐ. ԾՈՎԻՆԱՐ ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ (Լիոնէն)

Մուտք 2 ֆրանք

ՉՈՄԻ ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍԸ ԱՅՍՕՐ ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՑԹ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

ՄՈՒՐԱՏ ՌԱՖԱՅԵԼԵԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ՅԱՅՏՆԻ ԴԵՐԱՍԱՆ Պ. ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻԻ

10 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Պլէնիթաշէլեան սրահին մէջ, 26, Rue Troyon, մէթրօ՝ Sevres:

կը ներկայացուի՝ ՊԱՂՏԱՍԱՐ ԱՂԲԱՐ

Գեղարուեստական բաժին, կարող արուեստագէտներու կողմէ :

Մուտք 7 եւ 10 ֆրանք

Իսկ Լէ Մուլինոյի Սէօլէօզի «Արեւելք» վերաշինաց Հայր. Միութեան վարչութիւնը ժողովրդական քնդրանքին վրայ վերջին անգամ ըլլալով կը ներկայացնէ հայ ժողովրդական խօսուն մեծ ֆիլմը

ՊԷՊՕ

եւ երկու ֆիլմեր JEUNESSE HEUREUSE եւ FÊTE DE LA RECOLTE 12 Ապրիլ, երեքշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին CINEMA ALHAMBRAի մէջ, Ave. Jean Jaurès, Իսկ Լէ Մուլինօ: Պատուոյ նախագահութեամբ քաղաքապետ Քրէսօնի: Մուտք՝ 7, 5 եւ 3 ֆրանք: Մինչեւ 12 տարեկան երախաներու 1 ֆրանք: Տոմսերը կը ծախուին 4 եւ 25 Ռիւ տը Լա Տէֆանս, Վերաշինացներու մօտ եւ ներկայացման օրը կիշէն:

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆ

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Յանուաբ ՀԷնհսեռաչքզործագրէնք մեր նոր արժեցուցակը անդլիական, ֆրանսական եւ հեթօպաւաճք բրդեղէններու, կօշիկ ներու, ճերմակեղէններու, թրիքօթաժի, գուլպաներու ևլն.իմտաբ

Աժեններ ապրանքներ բացառաբար գեղչուած գիներով

Կը յանձնարարենք Ռուսաստան գործել Underwood *եւ* Royal *դիւրափոխադրելի գրամեքենաներ, որոնց առաքումը կ'ընենք ուղղակի Ամերիկայէն.*

փափաքողներու կը գրկենք կերպասներու նմոյշները եւ գիները

Գիմել՝ American Lloyd, Paris (2). 7 rue Auber

Tél. Opéra 67-77, 67-78

ԳՐԻԳՈՐ ՓԱՇԱՑԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՅԺ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Վկայեալ Փարիզի Բժշկական Համալսարանէն

364 bis Rue de Vaugirard, Paris (15)

Մէթրօ Porte de Versailles. *Թել.* Vaug. 52—06

Օթոպիւս AG. 33, 89

Ընդունելութեան ժամեր.— Ամէն օր ժամ 10էն 20 իսկ Ուրբաթ եւ Երկուշաբթի ժամը 10—15, եւ ժամադրութեամբ.

ԵԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ

ԴՐԱՄԱՏՈՒՀ, 48 rue de la République, Marseille

Tél. Colbert 74—51, 47—22

Ծառը գրաճներու փոփոխութեան, Ջէքթր կը տրուի ամէն երկու հատը: կը գնենք եւ կը ծախենք ոսկի դրամներ:

ՀԱՒ ԳՐԱՄԱՆՆԵՐ.

Alimentation «TRÉVISE»

Իր անմահական սուրճովը

Café "HAREM"

ԶԱՏԿԱԿԱՆ ՉԷՕՐԷԿՆԵՐ

5 ԱՒ. ՀԱՐԻՒԻՐ ԲԱՑԱՌԻԿ ԶԵՂՉ

Ստացած ենք պուլկարական բնտիր ձերբ ժակ պանիր եւ քաշքաւալ, սուրիական գինի եւ վէքմէզ:

ՄԵԾԱՓԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՓՐԱՓԱՆԱԿ

Tél. Taitbout 40—63

30, Rue de Trévise Paris (9) Metro Cadet

Ի գիտութիւն ՍՈՒՐՃԻ բոլոր գնորդներուն կը ծանուցանենք թէ *LIVRAISON* ըլլալուս պատճառաւ սուրճի գիները զեղչած են 25: 5 քիլօ սուրճը կ'արժէ 74 ֆր. յանձնելի խանութիս ժէջ: վաճառորդ չունիմ հրապարակի վրայ, գնելով իւանութիս կրնաք ապահով ըլլալ որ ձեր գնած սուրճն է *ՄԱՓՈՒՐ*, ան արար եւ անխարդախ:

TOROSSIAN, 4 Rue de Metz, Métro Strasbourg-St. Denis.

Bar-Restaurant

"AU BEREKET"

6 Rue Lamartine, Paris (9) Metro Cadet

Արեւելեան եւ եւրոպական հաճելի կերակուրներ: Անարատ գինի տաք ալանդերներով: Արեւելեան նուագ Ուրբաթ, Շաբաթ եւ կիրակի երեկոները ժամը 7—11 Հաճելի ժամադրավայր:

"ՇԻՐԱԿ"

Արեւելքի միակ իսկական օղին է: Անզուգական, Անմրցելի, Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժականներ, պատրաստուած զուտ չամիչի ողով: Հայ աւանդական սեղանին վրայ:

ՐԱՔԸ ՏԻԶ

Զուտ խաղողէ քաշուած եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղի է *ՐԱՔԸ ՏԻԶԸ*, զգուշացէք արուեստական օղիներէ ձեր ստամոքսը կ'այրէ եւ գլուխները չուր կը խլէ եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք միայն *ՐԱՔԸ ՏԻԶԸ* որուն անունը ըլլալը հաստատուած է:

Dalakupeian, 24 Rue St. Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille

FOURRURES DE ST. BERNARD

ՀԱՑԿՈՒՀԻ ԿԻՒԼՊՕԼԵԱՆ

24, Rue Affre կամ 8, Rue Cavé — **PARIS - 18e**

Մառնաձիւղ՝ 2, Rue de la Charbonnière —

Մէթրօ՝ La Chapelle — Barbès Roch. **Tél. Montmartre 69-70**

ԿԱՐԵՒՈՐ ԶԵՂՉ ԶԱՏԿԻ ԱՌԹԻԻ

Մուշտակները փայլ կուտան ձեր հագուստին եւ դէմքին: Դիմեցէք մեր վաճառատուներուն ուր պիտի գտնէք անհաւատալի գիներով իր - ւար արժանիք, 500 ֆրանքէն սկսեալ: Փիթուա օպոսոն Մարթ գոյ - գը 120 ֆրանքէն սկսեալ: Գարեր, ժաքէթներ եւն.: կը ստանձնենք մուշտակներու նորոգութիւնը, հասպոխութիւնը, ներկելը եւ քաշաժը: Մուշտակները կը մաքրենք ձրի: Բաց է կիրակի օրերը միայն կէսօր:

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

Le Gérant : H. STEPHAN

17, Rue Damrémont — PARIS (18)

ԳԱՑԵՔ ՏԵՍԵՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Dameame, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԼԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՃԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԿԻՐԱԿԻ
10
ԱՊՐԻԼ
DIMANCHE
10 AVRIL
1938

14e ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3702

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՋՂԱՓԱՐ ԵՒՐՈՊԱՆ

Պիտի ըսէինք՝ անդամալոյծ : Բայց, աւելի ճիշդ է միւսը, նկատի առնելով, քանի որ եթէ անդամալոյծներ կան, աւելի շատ են միւսները :

Աչք մը նետեցէք ո՛ւր որ կ՚ուզէք, սահմանէն մինչեւ ծովեզերք, մէկ մը ամէն տեղ, հիւանդ կամ չափազանց լարուած ջիղեր են որ կը գործեն, աչքերն ուղղած դէպի հորիզոնը, դէպի գալիքը, որ կը մնայ միշտ հարցական :

Ո՞վ պիտի համարձակէր լուծել զաղանիքը՝ այս ահաւոր, այս արկածալի կացութեան :

Տարբեր ժամանակներու մէջ, որ եւ է երկրի տագնապ քիչ-շատ կը սահմանափակուէր ինքն իր մէջ : Անշուշտ անդրադարձումներ միշտ ալ տեղի կ՚ունենային : Եւ սակայն, աւելի դիւրին էր չարը խափանել :

Իսկ այսօ՞ր... Առնենք Ֆրանսան : Առաջին անգամ չէ որ նախարարական տագնապ կը ծագի : Դահլիճներու տապալումը առանձին կարգ անցած է այս երկրին մէջ : Եւ ահաւասիկ 104րդ կառավարութիւնն է որ պիտի կազմուի, Գ. Հանրապետութեան օրով :

Արդ, չափազանցութի՞ւն է ըսել թէ՝ ոչ մէկ տագնապ այնքան մեծ մահոդութիւն չէր պատճառած Ֆրանսայի, որքան այսօրուանը : Եւ այս՝ նկատի առնելով ոչ միայն ներքին, այլեւ արտաքին հանգամանքները :

Հինգերորդ կառավարութիւնն է որ կը կազմուի 1936 յունիսէն ի վեր, — երկու տարիէն պակաս ժամանակաշրջանի մը մէջ : Երկու անգամ բախտ փորձեց Լէոն Պլում, երկու անգամ ալ՝ Շոտեմ :

Բաղդատաբար ամուր էր ընկերվարական առաջնորդին առաջին դահլիճը, որ տեւեց մէկ տարի եւ վեց օր, բանալով չրջան մը՝ տնտեսական բարենորոգումներու (1936 յունիս 15 — 1937 յունիս 21) :

Յետոյ եկաւ Շոտեմ, եւ կրցաւ կառավարել միայն վեց ամիս եւ 23 օր (1937 յունիս 21 — 1938 յունուար 14) : Ապա նորէն Շոտեմ եւ Պլում, աւելի կարճ տեւողութեամբ : Եւ այժմ Տալատիէ :

Մէկ դահլիճէն միւսը, երթալով ծանրացաւ կացութիւնը, բոլոր ճակատներուն վրայ, — եղմտական, տնտեսական, ընկերային, քաղաքական :

Արդ, ի՞նչ կը կատարուի դուրսը, ճիշդ այն պահուն երբ Ֆրանսա տագնապէ տագնապ կը թաւալի :

Անմիջական դրացին, Գերմանիա, մէկ յաղթանակէն միւսը աւրելով, այսօր իսկ չդնդալից հանրաքուէ մը սարքած է Աւստրիոյ մէջ, ճամբան հարթելու համար դէպի նոր յաւաջխաղացութիւն : Ծաւալում կամ զօրացում՝ բոլոր ճակատներուն վրայ :

Մէկ չրջանէն միւսը, աւելի խիզախ կը դառնան Գերմանիոյ արդի վարիչները : Եւ հրապարակաւ կը ծաղրեն այն պետութիւնները որ կը կոչուին ժողովրդավար :

Ապրիլ 7ին Տոքթ. Կէօպէլս, Գերմանիոյ քարոզութեանց նախարարը իր կարգին ճառ մը խօսելով, ուժգնօրէն կը չեշտէր թէ ի՛րենց համար «վերին աստիճան ստիպողական է դաղթային հարց» :

Քանի մը հատուածներ՝ իր պայթուցիկ խօսքերէն, որոնք մանաւոր հոդեբանութիւն մը կը մատնեն.

— « Առաջնորդը ոչ միայն գլուխ հանեց ինչ որ հարկ էր ընել, այլեւ գլուխ հանեց պատեհ ժամուն : Քաղաքականութիւնը միայն ռազմագիտական հարց մը չէ, այլեւ ռազմավարութիւն մը (տակտիկ) : Յարմար չէր պարտաւորիչ զինուորութիւնը հռչակել փետրուար 1ին (հռչակուեցաւ 1935 մարտ 16ին) : Կրնար պատերազմ պայթեցնել Եւրոպայի մէջ : Պէտք է ճարտարութեամբ գործել : Արուսահամանի մէջ մեզ կը մեղադրեն թէ անակնկալներ կը ստեղծենք : Զգուելի բան է, կ՚ըսեն. անոնք միշտ իրենց հարուածները կը զարնեն շաբաթ օր մը, երբ մեր նախարարները արձակուրդի գացած են : Ֆրանսական մամուլը մեզ կը մեղադրէ թէ Աւստրիա մտնելի ճիշդ այն պահուն երբ իրենք նախարարական տագնապ ունէին : Բայց մե՞նք ենք որ կը տապալենք Ֆրանսայի դահլիճները... երբ մենք Հռենոսի շրջանին գրաւումը կը կատարէինք, սպասած ենք որ Անգլիա եւ Ֆրանսա իրարու մազ հաշուեն եթովպիոյ մէջ : եւ երբ կռիւը տաքցաւ, ըսինք, — «կարգը մերն է ապուր մը եփելու » :

Այսպէս նոյն չեչտը սկիզբէն մինչեւ վերջը, յանգելու համար « վերին աստիճանի ստիպողական » հարցին, — դաղթաւայր :

— « Չենք կրնար ըսել թէ ե՛րբ պիտի լուծուի այս խնդիրը, ինչպէս չէինք կրնար կանխաւ ըսել թէ ե՛րբ պիտի կցենք Աւստրիան, պիտի գրաւենք Հռենոսը կամ պարտաւորիչ զինուորութիւն պիտի հաստատենք : Այս բաները պիտի կատարուին մէկ-մէկ, եւ այն պահուն երբ կարելի եղածին չափ բիչ վտանգներ կը ներկայանան : Նուազագոյն դրամը վտանգել եւ առաւելագոյն արդիւնք շահիլ, — ահա բուն արուեստը : Անշուշտ վտանգներ միշտ կան, բայց որքան զօրաւոր ըլլանք, այնքան կը նուազին» :

Եւ այս խօսքերը կ՚արտասանուին ճիշդ այն պահուն, երբ Ֆրանսան տագնապի մատնուած է, Մեծն Բրիտանիան օրը 24 ժամ կը բանեցնէ զինագործարանները, Իտալիան իր զէնքերն ու զին-ուորները կը համրէ եւ կը պանծացնէ բարձրաձայն, միեւնոյն ատեն սեղմելով կապերը՝ Գերմանիոյ հետ : Երբ, անդին, սահմանակից Պելճիքա կը վերանորոգէ իր ամրոցները, Հոլանտա կը զինուի, Շուէյցերիա (Ռումանիա, Հունգարիա եւն.) եւ երբ ուրիչներ ալ զաղթավայր կը պահանջեն (Լեհաստան) : Ու վերջապէս, երբ իսկ եւ իսկ անդամալոյծ մարմին մը դարձած է Ազգերու Դաչնակցութիւնը, անկարող՝ նոյնիսկ ժողովի նստելու ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԼԷՈՆ ՊԼՈՒՄ ՀՐԱԺԱՐԵՑԱՒ ԲՈՒՌՈՆ ՊԱՑՔԱՐ ՄԸ ՄՂԵԼՈՎ ԾԵՐԱԿՈՅՍԻՆ ԴԷՄ

Նոր դահլիճը կը կազմուի այսօր, Ներքին նախարարութեան տեղը Տալատիէի

Բացատրած էինք, երէկ, թէ անխուսափելի է Լէոն Պլումի Բ. դահլիճին հրաժարումը, իբրեւ հետեւանք ծերակոյսին բռնած վճռական դիրքին : Եւ մտնական յանձնաժողովին ժխտական քուէն (6ի դէմ 25) տարակոյս չէր ձգեր բուն Ծերակոյսին տրամադրութեանց մասին : Եւ խակպէս Պ. Լէոն Պլում դահլիճին հրաժարականը ներկայացուց Հանրապետութեան նախագահին, բուռն պայքարէ մը վերջ, իսկ նոր դահլիճին կազմութիւնը յանձնուեցաւ Պ. Տալատիէի, նախարար ազդ. պաշտպանութեան եւ նախագահ արմատական կուսակցութեան :

Նոր վարչապետը մէկ ժամ տեսակցելէ վերջ Հանրապետութեան նախագահին հետ, յայտարարեց թէ նկատի առնելով միջազգային կացութիւնը եւ երկրին ներքին, եղմտական եւ բանուորական տագնապները, դահլիճը պիտի կազմէ ամէնէն ուչը մինչեւ կիրակի առաւ (այսօր) : Իրագէկներ կը հաւատան թէ Պ. Տալատիէ պիտի չկանայ կազմել փոքրաթիւ կառավարութիւն մը, ներկայացուցիչներ առնելով նաեւ կեդրոնի խմբակցութենէն : Ընկերվարական կուսակցութիւնը սակայողաբար ժողովի հրաւիրեց իր ազդ. խորհուրդը, ճըշդելու համար իր դիրքը :

Ծերակոյսը Լէոն Պլումի դահլիճը ձգեց մերժելով անոր պահանջած լիազօրութիւնը եւ եղմտական վերակազմութեան ծրագիրը, 49ի դէմ 223 ձայնով : Այս առթիւ, բուռն խօսքեր արտասանուեցան Ծերակոյսին մէջ, մանաւանդ պէս Լէոն Պլումի եւ նախկին վարչապետ Պ. Քայյոյի միջեւ : Լէոն Պլում յայտարարեց թէ Ծերակոյսը չարաչար կը դործածէ իր իրաւասութիւնները, ընդդիմանալով երեսփ. ժողովի կամքին. իսկ Պ. Քայյօ նոյնքան ուժգնութեամբ դիտել տուաւ թէ Ծերակոյսը իր սահմանադրական պարտականութիւնը պիտի կատարէ, հակառակ ընկերվարական սպառնալիքներուն եւ նախատինքներուն :

Թէեւ Ծերակոյսին բռնած դիրքը մեծ յուզում պատճառեց ժողովրդական ճակատի կուսակիցներուն մէջ, սակայն ցոյցեր չկատարուեցան :

*** Նոր վարչապետը, Պ. Տալատիէ, երկրորդ անգամն է որ դահլիճ կազմելու կը հրաւիրուի, Գ. Հանրապետութեան սկիզբէն ասդնապալի մէկ չրջանին : Առաջին անգամ կազմեց 1934 յունուարի վերջերը, երբ երկիրը խոր-բոչոր յուզուած էր Սթաւիսկիի դայթակղութեանց առթիւ : Այն առեն այս մարդը յարմարագոյն դէմքը կը համարուէր, Ֆրանսան կառավարելու համար : Տալատիէ կազմելով կառավարութիւնը, կը յայտարարէր թէ իր առաջին գործը պիտի ըլլայ «վերահաստատել պետութեան հեղինակութիւնը եւ անոսան վստահութիւնը՝ հանրապետութեան ճակատագրի մասին» : Բայց ժողովրդային յուզման ալիքը այնպիսի վիճակ մը ստեղծեց, որ Պ. Տալատիէ հարկադրուեցաւ հրաժարիլ, 1934 փետրուար 6ի արիւնալի դէպքերու նախօրեակին, որպէսզի «նոր արիւնահեղութիւններ չպատահին» :

Պ. Տալատիէ առաջին անգամ նախարար եղած է 1924ին (դաղթային) : Թէեւ քանի մը անգամ վարած է դաղթային եւ կրթական նախարարութիւնները, 1933ին, բայց իր վարչական կարողութիւնները ամէնէն աւելի փայլեցան իրրեւ պատերազմական նախարար, պաշտօն մը զոր վարած է վերջին հինգ տարիներու ընթացքին, կարճ ընդհատումներով : Իր քաղաքական համոզումով միշտ եղած է ձախ, եւ կուսակցութեան նախագահ ընտրուեցաւ այն պահուն երբ արմատականներու ձախ թեւը այնքան զօրացած էր որ, Պ. Խոխօ այլեւս չափաւոր կը համարուէր : Բայց, 1933ին, երբ վարչապետ էր, ընդդիմացաւ ընկերվարականներուն, ըլլալով կուսակից ելեմտուքի հաւասարակշռութեան եւ եղմտական ուղղափառ քաղաքականութեան : Այդ պատճառով ալ ինկաւ : Իր եղմտական դաղափարներուն մէջ, նոր վարչապետը խորապէս աղդուած է Պ. Ժողէֆ Քայյոյէն, որ տակաւին մեծ հեղինակութիւն կը վայելէ արմատական կուսակցութեան մէջ, իբրեւ ծերակուտական : Այս բարեկամութիւնը կընքուեցաւ 1927ին, երբ երկուքը մէկ բացատական դիրք բռնեցին Փուանքարէի դէմ :

Պ. Տալատիէ համարում կը վայելէ նաեւ Պելճիկի մէջ, իբրեւ կուսակից երկու երկիրներուն մերձեցման : Իսկ ամէնէն կարեւոր պարադան այն է որ, նոր վարչապետը ոչ միայն ազդ. պաշտպանութեան նախարար է, այլեւ գերադոյն պետը բոլոր զինեալ ուժերուն : 54 տարեկան է :

Ծուզումնալից տեսարաններ Ծերակոյսին մէջ

Ուրբաթ կէսօրէն վերջը, յուզումնալից տեսարաններ պարզուեցան Ծերակոյսին մէջ, երբ կը քննուէր կառավարութեան ծրագիրը : Ամէնէն աւելի բորբոքած էին Լէոն Պլում եւ Պ. Քայյօ (75 տարեկան) : Բազմաթիւ ոստիկաններ եւ շրջուն պահակներ կը հսկէին դուրսը, մանաւանդ որ ընկերվարական-ները թշնամական ցոյց մը սարքած էին նախընթաց գիշեր :

Երբ նիստը բացուեցաւ, Ծերակոյսին եղմտական յանձնաժողովին տեղեկաբերը մանրամասնօրէն պարզեց կառավարութեան առաջարկած օրինագիծ-ներուն անդորձնական եւ վնասակար հանդամանքը : Տեղեկաբերը կ՚եղրակացնէր .

— « Մենք չենք անդիտանար վայրկեանին վտանգները, մենք կը չափենք մեր մերժումին ծանրութիւնը : Բայց, հանդիստ խղճով կը մտածենք թէ Ծերակոյսը ընդունելով մեր առաջարկը (մերժում), անդամ մը եւս ծառայած պիտի ըլլայ հայրենիքին եւ հանրապետութեան տեւական չահերուն » :

Ընկերվարական ժողովական մը մերժելով տեղեկաբերին առաջարկները, պահանջեց անմիջապէս ձեռնարկել յոդուածներու քննութեան :

Եետոյ խօսք առաւ Պ. Լէոն Պլում, խորին լռութեան մէջ, պաշտպանելու համար իր քաղաքականութիւնը : Այս առթիւ մասնաւորապէս չեչտեց կացութեան ծանրութիւնը, ազդարարելով .

— « Մեր ծրագիրը դարնանային դիչերէ մը չծնաւ : Անոր նպատակն է դիմաւորել այնքան ծանր հոգեր, կարգապահութեամբ եւ ի հարկին քիչ մըն ալ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐը ՕՐԻՆ

ՕՐՕՐ

« Ընկերական » նամակ մը՝ Քոնթանցայէն :

— « Սիրելի «Յառաջ», չատ կը զարմանամ որ չունէ ու մէկուն կը հատցնես, չարունակ մէկ ճակատ ըստեղծելու համար խմբագրականներ դրելով : Այլեւս ձանձրանալի դարձաւ... Եղբայր, չատ կը զարմանամ քեզի, այդ բոլոր գրածներդ որո՞ւ համար են, որո՞ւ հետ կ՚ուզես միացեալ ճակատ ստեղծել : Շուրջդ չե՞ս նայիր և կամ այս աչխարհին մէջ չե՞ս ապրիր...

Կ՚ուզես որ բոլոր հոսանքները միանան եւ կազմեն մէկ ազգային ճակատ : Տեսնենք այդ հոսանքները դոյութիւն ունի՞ն. —

1. Ռ. Ազատական հոսանք.— (Կը նկարագրէ չատ սեւ, օրինակներ ալ յիչելով) :

2. Հնչակեան.— Անդէպ նաւ մըն է ծովու վրայ, չատերու համար զոյութիւն անդամ չունի :

3. Չէզոքներ.— Ամբոխ մըն է, ուժը եւ լաւը ուր տեսնէ՝ հոն կը վազէ : Անոնք ոչ մարմին ունին եւ ոչ կազմակերպութիւն : Երբ ուժով ես՝ քեզի հետ են, երբ տկար ես՝ քեզմէ կը հեռանան :

Ուրիշ ովքե՞ր կան որ կ՚ուզես ճակատին մէջ առնել : Կրթական միութիւնները, բարեգործականը, եւն. միութիւնները, եւ կամ ուրիշ ուժե՞ր կան որ մենք չենք գիտեր : Շատ լաւ կ՚ընես որ մէկիկ մէկիկ թուես, որ դիտնանք թէ որո՞ւ հետ կ՚ուզես մի ագեալ ճակատ ստեղծել » :

Ուրիշ փայն մը, այս անգամ Լիոնեն (չէզոք) .

— « Դուք ի՞նչ կ՚ըսէք, անոնք ի՞նչ կը պատասխանեն :— Զը՞ւարթ որ թողուք անոնց օձիքէն եւ տարբեր կերպով կազմակերպուիք... Երիտասարդութիւնը հաւաքեցէք ձեր բոլորտիքը եւ կը բաւէ : Կուսակցական միացումէն ե՞րբ օգուտ չատաչ եկած է : Անցեալը ինչո՞ւ կը յիշատակէք ...» :

Չեմ գիտեր թէ Յառաջ ի՛նչպէս պիտի լուսաբանէ այս հարցերը :

Ես պարտականութիւն սեպեցի արձանագրել :

Ուրեմն, հանգի՛ստ fուն fաշեմ, միեչեւ որ ...

ՎԱՀԷ

Ս. ԳԵՐԵԶՄԱՆԻ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ԿԸ ՓԱԿՈՒԻ

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն թէ բրիտանական մարզպանը հրամայեց փակել Ս. Գերեզմանի եկեղեցին Մաղկազարդի կիրակիէն առաջ (այսօր), որովհետեւ 1937 հոկտեմբերին պատահած երկրաչարժի մը հետեւանքով, այլեւս ապահով չի համարուիր ժողովուրդին համար :

Ինչպէս անունն ալ կը յայտնէ, եկեղեցին կը դոնուի Քրիստոսի աւանդական դերեզմանին վրայ : Շինուած է ԺԲ. դարուն, Յաչակիրներու կողմէ :

Փակման որոչումը անմիջապէս հաղորդուեցաւ հոդեւոր պետերուն : Անոնք ազատ են Զատկի արարողութիւնները կատարելու, եթէ աչք կ՚առնեն ամէն վտանգ : Կառավարութիւնը, որ քանի մը տարիէ ի վեր կը քննէ տպահոգութեան խնդիրը, այս որոչման յանգած է համաձայն իր ճարտարապետին դեկուցման : Տեղեկագիրը կ՚ըսէ թէ չէնքը տկուն է այն մասերուն մէջ ուր պղպատէ եւ փայտէ յենարաններ դրուած են, բայց անոնց մէջ ալ ճեղքեր բացուած են : Մասնաւորապէս վտանգաւոր կը համարուին գմբէթը, իր բարձր կամարներով, դասը եւ խորանը :

Սահմանափակումներ Հունգարիոյ Հրեաներուն դէմ

Հունգարական կառավարութիւնը օրինագիծ մը ներկայացուց, որով լիազօրութիւն կը պահանջէ, հրամանագիրներու միջոցաւ սահմանափակելու Համար Հրեաներու իրաւունքները երկրին տնտեսական, դիտական, գրական եւ դեղարուեստական կեանքին մէջ : Հրեաներու մասնակցութիւնը պիտի սահմանափակուի 20 առ հարիւր համեմատութեամբ : Մամուլի, թատրոնի եւ չարժանկարի վերակազմութիւնն ալ պիտի կատարուի նոյն հիման վրայ : Այս 20 առ հարիւրի համեմատութիւնը կարելի է անտեսել այն Հրեաներուն համար որոնք քրիստոնեայ դարձած են 1919 օգոստոս 1էն առաջ, ինչպէս եւ պատերազմի հաշմանդամներուն եւ նախկին ռազմիկներուն համար : Բժիչկներու, ճարտարագէտներու եւ փաստաբաններու խնդիրն ալ նոյն ձեւով պիտի կարգադրուի : Նոյն համեմատութիւնը, նաեւ, առեւտուրի եւ ճարտարագործութեան մէջ : Օրէնքը աստիճանաբար պիտի գործադրուի հինգ եւ տասը տարիէն : Մամուլին, թատրոնին եւ չարժանկարին մէջ պէտք է ամբողջովին գործադրուի մինչեւ 1939ի վերջը : Կառավարութիւնը քննիչներ պիտի նչանակէ այն հաստատութեանց համար որ կը մերժեն գործադրել օրէնքը : Մանրակրկիտ պարագաներու մէջ, կառավարութիւնը կրնայ նոյնիսկ աղդայնացնել հաստատութիւնը :

Վարչապետը հաղորդեց թէ ուրիչ ծրագիր մը կը մչակուի, Հրեաներու հոդային սեփականութեան իրաւունքներն ալ սահմանափակելու համար :

Լեհաստան ալ զաղթավայր կ՚ուզէ

Լեհաստանի ծովային եւ դաղթային ընկերակցութիւնը «դաղթային չարթ» մը սարքած է, հինդշաբթի օրէն սկսեալ : (Պիտի տեւէ տասը օր) : Այս առթիւ ճառ մը խօսելով, ընկերակցութեան նախագահը յայտարարեց .— «Մենք դաղթավայրեր կը պահանջենք Լեհաստանի համար. բայց ամէն բանէ առաջ, մեզի պէտք են նախանիւթեր եւ չահաստաններ՝ մեր բանուորներուն եւ մեքենաներուն համար » :

Այս ուղղութեամբ քարոզութիւններ պիտի կատարուին ամբողջ մէկ չարթ : Լեհական ճայնասփիւռն ալ դասախոսութիւններ պիտի կատարէ : Հաղարաւոր յայտարարութիւններ փակցուած են Վարչատաի մէջ. իսկ այսօր, կիրակի, կէս միլիոն թռուցիկներ պիտի բաժնուին օդանաւերու միջոցաւ : Միեւնոյն ատեն թափոր մը եւ հրապարակային ժողով մը պիտի խարբերքուին : Պաշտօնական մամուլը կ՚ազդարարէ թէ Լեհաստանի դաղթային պահանջը պէտք է լսուի բոլոր այն պետութիւններուն կողմէ որ դաղթավայրեր ունին :

ԱԻՍՏՐԻՈՑ ԿՅՄԱՆ առթիւ սարքուած հանրաքուէն տեղի կ՚ունենայ այսօր, ամբողջ Գերմանիոյ մէջ : Հիթլէր Վիէննա դնաց, վերջին ճառը խօսելու համար : Հանրաքուէն այնպէս մը սարքուած է որ 100ին 100 արդիւնք կը սպասուի : Տոքթ. Կէօպէլս ալ Վիէննա կը դոնուի : Գերմանիացիներ 25.000 ադանիներ Վիէննա փոխադրուած են մասնաւոր կառախումբերով : Ասոնք թռուցիկներ պիտի փոխադրեն :

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ԿԻՐՔԸ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY
Trans : J. M.

Գրքե՛ Տիկնոջ Հինգշաբթի
Թարգմ. Ժ. Ս.

Մի քանի րոպե ետքը Մինկլիսը ու օրաշուք մոգը միասին էին Տաքսիմ հրապարակի մեծ ու ճոխ հյուրանոցի ճաշասենեակը։ Ամենուրեք ներկայ էին ազատ ու ուրախ մարդիկ, որոնք ընթրիքի կը նստեին կամ ընթրիքի կուգային։ Ամենքն ալ ծանոթ էին Մինկլիսին, որ ամեն կողմ ժպտերես ողջունելով՝ կ՚անցնէր։ Ան ալ ամենքը կը ճանչնար։ Ամենքն ալ ամերիկացի էին։ Ամենքն ալ ուրախ էին, որ Մինկլիսը Պոլիս կը գտնուի։

Ան ալ ուրախ էր, որ ինքն ալ Պոլիս կը գտնուի։ Ամերիկացի ամէն մարդ, որ Պոլիս կը գտնուի, ուրախ է, որ Պոլիս կը գտնուի։ Ամերիկացի ամէն մարդ, որ Պոլիս չի գտնուիր, ուրախ է, որ Պոլիս չի գտնուիր

ՀՈԳԻ ՓԱՓԱԳԸ ԵՒ ՄԱՀԸ

ՎԵՊ

ՀԱՅԿԱԶՈՒՆ ՍՈՒՐԲ ՀՈԳԻ ՓԱՓԱԳԸ ԵՒ ՄԱՀԸ

ՎԵՊ

ՀԱՅԿԱԶՈՒՆ ՍՈՒՐԲ ՀՈԳԻ ՓԱՓԱԳԸ ԵՒ ՄԱՀԸ

բռնադատումով: Քանի մը վայրկեանէն դուռ պիտի մերժէք ծրագիրը: Ցետոյ ի՞նչ պիտի ընէք: Պէտք է ընել բան մը որ ղիմանայ, տեւէ: Երկիրը չի կրնար այսպէս ապրիլ: Ի՞նչ լուծում կ'առաջարկէք, մերժելով մեր ծրագիրը: Իրա - կանութիւնը մէջտեղն է: Ծախքերը մէջտեղն են,— 50 միլիառ ֆրանք, որոնց 35 միլիառը պէտք է վճարել: Որ եւ է փոխառութիւն չի կրնար բաւել այս պահանջներուն: (Այստեղ վարչապետը կարգաց «Թայմզ»ի մէկ յօդուածը, որ կ'ըսէր թէ Լէոն Պլում պիտի չկրնայ ընդունիլ տալ իր ծրագիրը, բայց անոր մէկ կարեւոր մասը պիտի իւրացուի իր յաջորդներուն կողմէ:

— Այո՛, այո՛, բացագանչեցին քանի մը ծերակուտականներ:

— Ուրեմն անձի խնդի՞ր ունիք, պոռաց Լէոն Պլում, զայրացած:

— Այո, այո՛, պատասխանեցին աջէն:

— Ձեմ ուզեր հաւատալ, հեգնեց Լէոն Պլում: Ես կ'ուզեմ հաւատալ թէ դուք անհամբերութեան նոպայէ մը բռնուած էք:

«ԵԹԷ ՀԱՐԿ ԸԼԼԱՐ ԹԱԳԱՒՈՐ ՄԸ ԸՆՏՐԵԼ ...»

Վարչապետը պարզեց նաեւ քաղաքական կացութեան վտանգները, եւ ապառնալիք մըն ալ ուղղեց:

— « Թերեւս կ'ուզէք տապալել մեծամասնութիւնը: Հաւատացէք ինծի, կացութիւնը այն չէ ինչ որ 1926ին եւ 1934ին: Ժողովրդական ճակատին մե - ծամասնութիւնը չատ ամուր է, հաստատուած՝ չատ խոր հիմերու վրայ եւ դուք չէք կրնար ճեղքել զայն: Անշուշտ կրնաք փոփոխութիւն մը մաղթել, սակայն դուք իրաւունք չունիք վճիռ արձակելու: Այդ վճիռը կը պատկանի ընդհանուր քուէարկութեամբ ընտրուած ժողովին. (բուռն բողոքներ):

Այստեղ ծերակոյտին նախագահը իր թղթահատը դպցնելով Լէոն Պլումի ուսին, յայտարարեց:

— « Գիտցէք որ ծերակոյտը հանրապետութեան մէկ ընդհ. ժողովն է: Դուք այժմ իսկ կրնաք ձեր ուզած եղրակացութիւնները հանել անոր որո - շումներէն, բայց իմացէք որ մենք խորհրդակցութիւն կը կատարենք ազատ - օրէն:

Այս խօսքերուն յաջորդեցին ծափերու տեղատարափ մը եւ բողոքներ: Լէոն Պլում սպասեց որ ժխորը դադրի, որպէսզի կարենայ շարունակել ճառը: Ծան - բակչիա էին իր վերջին խօսքերն ալ:

— « Ցաճախ դուրս կ'ելլով իր դերէն, Ծերակոյտը կը խանգարէ երեսփ. ժողովին որոշումները: Դուք մինչեւ ծայրը կը տանիք սահմանադրութեամբ ձեզի արուած իրաւունքները: Դուք միայն ծրագիրը չէք մերժեր, կը գլխատէք զայն »:

Կարգը եկած էր Պ. Քայեոյի որ առաջին խօսքէն իսկ ազդարարեց:

— « Դուք արձանագրութեան դիւանի մը առ՞ղ կը դնէք մեր ժողովը»:

Այնուհետեւ բուռն բանավէճ մը տեղի ունեցաւ երկուքին միջեւ, սահմա - նադրական իրաւունքներու մասին: Տեղ մը Լէոն Պլում դիտել տուաւ, խօսքն ուղղելով նախկին վարչապետին.

— 1926ին, դուք օրինագիծ մը մշակած էիք, որ կը տրամադրէր տուրք հաստատել դրամագլուխին վրայ:

— Այո՛, պատասխանեց Քայեօ, եւ այն ատեն դուք ըսիք թէ կը նախընտ - րէք թագաւոր մը ունենալ, քան այդ իրաւասութիւնները տալ ձեզի:

Լէոն Պլում.— Այսօր ալ, եթէ ինծի մնար ընտրութիւն մը կատարել ձեր եւ թագաւորի մը միջեւ, նորէն պիտի խորհէի այդ մասին ...

Բանավէճը աւելի սաստկացաւ եւ Պ. Քայեօ վերջացնելով իր ճառը, յիշեց նաեւ նախորդ օրուան ցոյցը եւ լրագրական պայքարները «որոնք չեն կրնար հասնիլ մեր արհամարհանքին բարձրութեան»:

Այդ պահուն երկու ընկերվարական երեսփոխաններ, որոնք ունկնդիրնե - րու ամփոնը կը դոնուէին, զրդռիչ կանչեր արձակեցին:

— Պլում իշխանութեան գլուխ, Քայեօն՝ դէպի Վէնսէն (կատաղիներ)... Անկո՛ղ Ծերակոյտը...

Ծերակոյտին նախագահը անմիջապէս դուրս հանել տուաւ երկու երես - փոխանները: Ցետոյ տեղի ունեցաւ քուէարկութիւնը: Դուրսը, բակին մէջ, լուսանկարները չարունակուեցան եւ կռուիներ ալ փոխանակուեցան, բայց պին - ւորական հրամանատարը անմիջապէս վերահաստատեց բարեկարգութիւնը:

ՋԱՆՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ԱԸ ՏՈՂՈՎ

ԳՈՐԾԱԴՈՒԼՆԵՐԸ կը չարունակուին Փարիզի մէջ: Առջի օր տասը նոր հաստատութեանց բանուորներն ալ գործադուլ հռչակեցին, 34ի հասցնելով փակուած գործարաններուն թիւը: Մէջն է նաեւ Իսփանո-Սիւիզան, որ սպառազինութեանց չինութեամբ կը զբաղի: Բանթողներուն թիւը անցած է 60 հազարը: Գործատէրերը բացարձակ պայման կը դնեն որ գործարանները պար - պուին, որպէսզի հաւանին բանակցիլ:

Ասելի ՔԱՆ 5000 ՓԱԽՍՏԱԿԱՆՆԵՐ խնուած են Սպանիոյ սահմանա - դլուխին վրայ եւ հետզհետէ Ֆրանսա կը մտնեն: Կուները կը չարունակուին նոյն սաստկութեամբ: Ազգայնականները գրաւեցին Պարսելոնայի էլեկտրական ուժի կեդրոնը:

ԹՈՒՐՔԻՈ արտաքին գործավարը, Թ. Ր. Արաս, Աթէնք հանդիպեցաւ, եւիպտոս երթալու համար: Այս առթիւ կարեւոր խորհրդակցութիւն մը ունե - ցաւ Ցունաստանի վարչապետին հետ:

ԹԷՕԱՍԵՂԱՆ-ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՍԱՅԵԱՔ ՆՕՎԱՑԻ

Ֆ. Կ. ՀԱԶԻ ՊԱՆԵԼԷՕ - ՔԱՇԱՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

10 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 4—7

150 Ռուէ տ'Օռլէան, Պանէէօ. Մէթրօ Պանէէօ

կը խօսի Տիկին ՀՈՆԴԿԱՐԵԱՆ Սայեաք Նօվայի մասին

Կ'երգէ Տիկին ԱՐՄԵՆՈՒՀԻ ՅԱԿՈԲԵԱՆ ընկերակցութեամբ Թա - ռիատ ԳԱՐԵԴԻՆԻ

Մուտք 3 ֆր., փոքրիկներուս 1 ֆր.:

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

ԿԱՋՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

ՄՈՒՐԱՏ ՔՅԱՀՅԵԼԵԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ՅԱՅՏՆԻ ԴԵՐԱՍԱՆ Պ. ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻԻ

10 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, ՊԷՇԻՒԹԱՇԼԵԱՆ սրահին մէջ, 26, Rue Troyon, մէթրօ՝ Sevres:

կը ներկայացուի՝ ՊԱՂՏԱՍԱՐ ԱՂԲԱՐ

Գեղարուեստական բաժին, կարող արուեստագէտներու կողմէ:

Մուտք 7 եւ 10 ֆրանք

Իսի Լէ Մուլինոյի ՍԷՕԼԷՕՋի «Արեւելք» վերաշինաց Հայր. Միու - թեան վարչութիւնը ժողովրդական ընդրանքին վրայ վերջին անգամ ըլլալով կը ներկայացնէ հայ ժողովրդական խօսուն մեծ ֆիլմը

ՊԷՊՕ

եւ երկու ֆիլմեր JEUNESSE HEUREUSE եւ FÊTE DE LA RECOLTE 12 Ապրիլ, Երեքշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին CINEMA ALHAMBRAի մէջ, Ave. Jean Jaurès, իսի Լէ Մուլինօ: Գաւառյ հանգանակութեամբ քաղաքապետ Քրէօնէի: Մուտք՝ 7, 5 եւ 3 ֆրանք: Մինչեւ 12 տարե - կան երախաներու 1 ֆրանք: Տոմսերը կը ծախուին 4 եւ 25 Ռիւ տը Լա Տէֆանս, վերաշինացներու մօտ եւ ներկայացման օրը կիշէն:

ԼՈՒՍՍ ՏԵՍԱՒ

ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆԻ

«ԾԱՂՐԱՆԿԱՐՆԵՐ»

երգիծական նոր հատորը (208 էջ)

Ծանօթ դէմքեր եւ ժողովրդական տիպեր: Վարդաստան մը ժպիտ, խինդ, ծիծաղի եւ հեգնութեան լաւագոյն նուէրը ինքզինքին ու բարեկամին.

«Մինդալ գիտցիր որ առողջութիւնն ու բախտն ալ քեզի խնդան» Մէտիգիւս

«Իւրաքանչիւր ժպիտ հոգիին մէջ լոյս մը կը վառէ» Ասկլէպիոս

«Ծիծաղը սրտին արեւն է» Հաճու - Հիքա

Հատորին դինն է Ֆրանսա եւ գաղութներ 20 Ֆր., արտասահման 25 Ֆր.:

Դիմել հեղինակին.— 21, Rue Ampère, Cachan, Seine, France:

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

երկու յաջորդական վայելքի օրեր Սօսիէթէ Սավանթի մէջ

17 եւ 18 Ապրիլ, Զատկի կիրակի եւ երկուշաբթի օրերը

կէսօրէ վերջ ժամը 3ին՝ կը ներկայացուի՝

ԱԽ ՍԱ ԿՆ ԻԿՍ

(օպերէթ 3 արար)

կը մասնակցին՝ Տիկ. Ս. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ, Տիկ. Ց. ԼԱԹԻՖԵԱՆ, Պ. Պ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ, ԼԱԹԻՖԵԱՆ, ՍԱՐԱՖԵԱՆ, Կ. ՍՐԱՊԻԵԱՆ, ՍԱՆ - ՋԱՔ. Կ. ԳԱՆԹԱՐՃԵԱՆ եւ խումբին բոլոր անդամները: Ընտիր օր - քէսթր՝ ղեկավարութեամբ Ս. ԲԱՐԻԿԵԱՆի. Գիները՝ սովրական: Տոմ - սերը՝ ծանօթ տեղեր եւ դրատուն ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼԻ:

Matinée Prolongée

«ՀԱՅ ԱՐԾԻՒ» «Aigle d'arménie» ԱԿՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

Ապրիլ 24ին, HOTEL NAPOLEON BONAPARTEի շքեղ սրահնե - րուն մէջ, Avenue Friedland, Paris, metro Etoile.

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԱԾ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԱԾ

44 Rue Dunkerque (ՄԷԹՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:

Աւտուօները ժամագրութեամբ:

ՐԱՖՖԻ

Փարիզահայերու միակ վայելուչ ճաշարանը

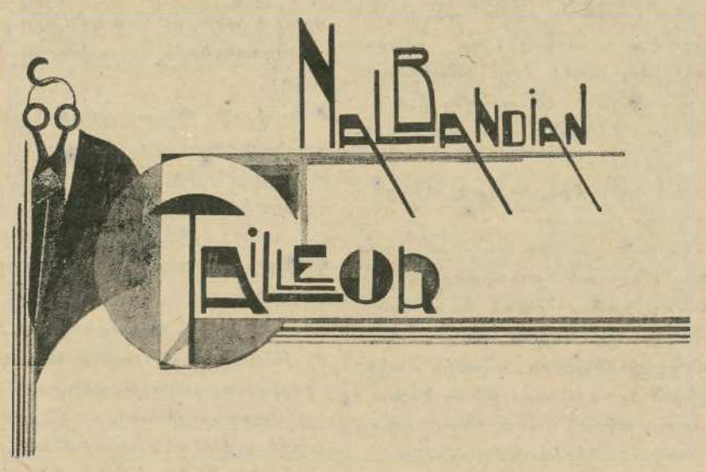
Տնօրինութեամբ Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆի

8, RUE MAUBEUGE Paris (9) Մէթրօ Cadetet le Peletier

Հոն պիտի գտնէք՝ արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներու հարուստ ճաշացուցակ մը, ընտրելի սպասարկութիւն եւ անձերուն սպա - սարկութիւն, գոլսական օլի՝ եւ յաշխարհ հայ արարատեան գոլիսեն - լի փորձառութեամբ: Ամէն տեսակ ֆեւաքոյներու համար կը տրա - մադրուի սրահ, անհրաժեշտ ժաւռելի գինիներով:

Ճաշեր եւ ինրակի երեկոները արեւելեան նուագ:

Hommes Dames

15, Bld. Bonne Nouvelle

Métro: Bonne Nouvelle Tél.: Gut. 93-70

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Սէն ԼՈՒ (Մարսէյլ).— Ընտանի - քիս եւ բոլոր պարագաներուս հետ խոր - բին շնորհակալութիւնս կը յայտնեմ Մարսէյլի առաջն. փոխանորդ Գեր. Տ. Զգօն վրդ. Տէր Ցակոբեանի, կրօն. ժողովի քահանայ հայրերուն, երեսփ. ժողովին, Ազգ. կեդր. վարչութեան, Ս. Թարգմանչաց մայր եկեղեցւոյ վարչութեան, բոլոր Թաղ. Խորհուրդ - ներու, Մարոքի, Ալժերիոյ, Թունու - զի եւ Ափրիկեան Տրիպոլոյ ազդ. մարմիններուն, Տարոն - Տուրուբե - րանի նահանգային վարչութեան եւ մասնաճիւղերուն, Վասպուրականի, Սալնոյեանց, Գզիի, Կարնոյ եւ Ուր - ֆայի Հայր. Միութեանց, Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Շրջ. Կոմիտէին, Ֆր. Կ. Խաչի Մարսէյլի վարչութեան եւ մասնաճիւղերուն, Ռամկավար եւ Հնչակեան մասնաճիւղերուն, Բարե - գործականի մասնաճիւղին, Աղքատա - խնամին, մամուլին, եւ բոլոր այն կուսակցութեանց եւ միութեանց ո - րոնք անձամբ, նամակներով եւ հեռա - դիրներով իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին եւ մասնաւորապէս Թաղիս բնակչութեան, որոնք մինչեւ այսօր կ'ողբան կորուստը չորս անչափահաս զաւակներու մօրը:

Եղիշէ Քհնյ. Մխիթարեան

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

Le Gérant : H. STEPHAN

17, Rue Damrémont — PARIS (18e)

ՀԱՅՑԵՐՈՒ ՀԱՄԱԴՐԱՎԱՑՐԸ

Ճաշարանն ՅԼՕՐԻԱ

31, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ

Ազնիւ եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

ՀԱՄՑԵԼԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՅՕ-ՔԲ. Լ. ԴՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՓՈԽԱՆՑՈՒԱԾ է

146 Rue Lafayette (Gare du Nord)

Թէլէֆոն Nord 86-04 (անփոփոխ)

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2—7, կիրակի եւ ուօճ օրեր ժամադրութեամբ:

Ի գիտութիւն ՍՈՒՐՃի բոլոր գնորդներուն կը ծանուցանենք թէ LIVRAISON ըլլալուս պատճառաւ սուրճի գիները զեղչած են Ֆարիւրին 25: 5 քիլօ սուրճը կ'արժէ 74 Ֆր. յանձնելի խանութէ մէջ վաճառուրդ չունինք ոչ մէկ պրապարակի վրայ: Գնելով խանութէ կրնաք ապահով ըլլալ որ ձեր գնած սուրճն է՝ ՄԱՔՈՒՒՐ անարատ եւ անխարդախ:

TOROSSIAN, 4 Rue de Metz, Métro Strasbourg St. Denis.

Կ'ՈՒԶՈՒԻ կանանց քոնֆէքսիոնի համար Մօտէլիսթ (mo - deliste) մը՝ արհեստանոցի մէջ աշխատելու հա - մար: Դիմել «Ցառաջ»ի վարչութեան:

ԵՓՐԱՏ ՆԱԻԱԳԱՒԱԻՒՄԲ

Ղեկավար Տ. ՕՆՈՍԵԱՆ

15, Rue du Pourtour, Clamart, Seine Tél. Observatoire 13..

Հեռաձայնել երեկոները 8էն վերջ:

Հայկական, եւրոպական եւ կովկասեան եղանակներ: Միակ նաւապետ - ը համաձայնել երեկոները: Ամէն հաղարտ համար ձինջոց Զատիկ: ՍՏՈՑԱՆ ՆՈՒ ՅՐԱՆՍԱՑԻՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻ - ԱՄԱՌԱՒՈՒՆ ԿԵՐԳԱՍԱՆԵՐ:

ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ.— Հազուստ (երկու կո - տոր) սկսեալ 350—400 ֆր.էն: Տուէր կը տրամադրենք 300 ֆրանկէն սկսեալ մինչեւ 450 ֆրանկ: Հագուստներու համար, 3 փորձ, Նուէր կը տրամադրենք Հայկական կիլոլօյներու արհեստաւորներ, որոնք պատրաստած, դարձեան յատուկ «ցուշակ վզնոց մը» Ներկայացուած կարօնով վերոյիշեալ նուէրները չեն ծախուիր միայն 20 տարեկան այն երիտասարդները որոնք չեն ուզեր յարիլ եւ չեն կրնար գրել թրնց անունները մայրենի լեզուով:

Բաց է կիրակի մինչեւ կէսօր

ՆՈՐ ՀԱՍՑԵ

ՇԱՐՔԻ ՄԵԾ ՍՊԱՍԱՐԿ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՐՏԻԿ ՄԱՐՏԻԿԵԱՆ

ՀԱՐՈՒՍՏ ՍՆՈՒՆԴ

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵԼՈՑԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանճ	75 ֆրանճ	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանճ	140 ֆրանճ	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանճ	110 ֆրանճ	

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
12
ԱՊՐԻԼ
MARDI
12 AVRIL
1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3703

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԻԱՑԵԱԼ ՃԱԿԱՏ, 1. ԻՆՉՈ՞Ւ

Առաջին անգամ չէ որ մերթ հեգնական, մերթ զարմացական տողեր եւ կանչեր կը լսենք, միացեալ ճակատի հարցին յուզման առթիւ :

— Որո՞ւ հետ... Չէ՞ք ճանչնար ձեր դիմացինները... Ինչո՞ւ կը մոռնաք անցեալը... Զգեցէք միւնիերուն օձիքը եւ տարբեր կերպով կազմակերպուեցէք ...

Կը թուի թէ հեգնողներն ու զարմացողները ուշադրութեամբ չեն կարդացած (ինչ որ հրատարակած ենք այս մասին, բազմաթիւ անգամներ: Եւ կամ կարդացած ըլլալով հանդերձ, մէկ մասը միտք պահած , միւսը մոռցած են :

Այս եղրակացութիւնը անոր համար որ, մեր զրուցեանց մէջ բոլոր հարցերուն ալ պատասխանը տրուած է, ուղղակի կամ անուղղակի :

Բայց ոչինչ, խօսինք նորէն եւ նորէն, որպէսզի վարաուին ե՛ւ թիւրիմացութիւնները ե՛ւ նախապաշարումները :

Մանաւանդ որ, ազգային միացեալ ճակատի խնդիրը կը կազմէ կենդանի նշանախօսք մը՝ ոչ միայն մեր չրջանին համար, հապաճայն կուսակցական բանաձեւի մը, այլեւ ուրիշ զազութներու մէջ: Եւ տարբեր հոսանքներու կողմէ :

Մենք ալ «այս աշխարհէն ենք»: Ազատ՝ անամէջ պատրանքներ կամ վարդավառ ցնորքներէ : Բայց, գիտենք որ աշխարհի դարձերը կը հարկադրեն մինչեւ անգամ անկարելին փորձել, եթէ ոչ անմիջապէս ընդհանուր ճակատ մը կազմելու, գոնէ անոր ճամբան հարթելու համար :

Եթէ ժամանակին ճակատներ կազմուած եւ ճախողած են, այդ չի նշանակեր թէ այսօր մեզի կը մնայ հաւաչել, յօրանջել կամ փղոսկրէ աշտարակ մը քաշուիլ :

Եւ, եթէ բոլորովին անյուսալի է միացեալ ճակատը՝ եղած - չեղած քաղաքական հոսանքներուն հետ, զարձեալ չի հետեւիր թէ ուրիշ տարբեր չկան եւ թէ ամէն բան պէտք է մնայ իր վիճակին մէջ: Տժգոյն եւ մխօրինակ: Անկապ եւ անղեկ :

Այս ժողովուրդը չատ աւելի ծանր օրեր տեսած է եւ եթէ ոչ միացեալ ճակատ, գոնէ ուժերու ամփոփում, կեդրոնացում կատարած է: Տեսած է արիւն, եւ մոռցած՝ կանխակալ կարծիքները: Եւ յետոյ, պատմութիւնը կ'ապացուցանէ որ, ճակատագրական պահերուն, երեւան ելած են ուժեր, գործօն եւ պիտանի տարրեր, որոնք չէին կրնար նախատեսուիլ սովորական ժամանակներու մէջ :

Մեզ չի հետաքրքրեր թէ ոմանք ալ որ կը մտածեն Դաշնակցութեան ձեւակերպած միացեալ ճակատի մասին: Զենք ալ ուզեր քննել թէ ի՛նչ ուժ կրնան տրամադրել, եթէ բարեհաճին դէմ դիմաց նստիլ սեղանի մը բոլորտիքը: Մեզի անծանօթ չեն պարագաներ, հին կամ նոր փորձեր, որոնց վերյիշումն իսկ յուսահատութիւն պիտի պատճառէր :

Եւ սակայն, մենք իրաւունք չունինք յուսահատելու: Ոչ ոք իրաւունք ունի յուսահատելու: Մանաւանդ օրուան այս ժամուն :

Մոայլ է կացութիւնը: Աւելի սեւ՝ գալիքը, մօտաւոր կամ հեռաւոր :

Երբ ամէնէն հզօրներն անդամ կը բազմապատկեն իրենց ճիգերը, արժէք մը, պիտանի տարր մը աւելի ապահովելու, եղած - չեղած ուժերը մէկ յայտարարի վերածելու, եւ թիկունքը եւ ճակատը ամրապնդելու համար, մեզի համար քրէական ոճիր պիտի չլար համակերպութիւն քարոզել :

Ընդհակառակն, այն կացութիւնը որ մատնոդութեան մատնած է ուրիշները, հզօրները, պէտք է չատ աւելի ծանր կշռէ մեր վրայ: Պէտք է լարէ մեր ուշադրութիւնը, ամէն միջոց փորձելու եւ քիչ մը ուժ ամբարելու համար: Ուրիշ խօսքով՝ եղած ուժերը ամփոփելու եւ կուռ, ներդաշնակ ճակատ մը ստեղծելու համար :

Ի՞նչ ընենք որ պզտիկ ժողովուրդ ենք, ցիր ու ցան՝ աշխարհի բոլոր ափերուն վրայ, եւ ինչ որ ունինք մէկ լաստեղն է: Մարդիկ երկինքէն չեն իջներ, եւ ամէն ժողովուրդ իր ունեցածն է որ պիտի գործածէ :

Կուսակցական պայքարները չէ՞ն ուրիշ ազգերու մէջ ալ, — բայց աւելի դառնիկ եւ վտանգաւոր քան մեր մէջ: Բայց, կուգայ վայրկեանը եւ չատ մը կիրքեր հովին կը տրուին, ինչպէս այս երկրին մէջ :

Մեր պարտականութիւնը, մեր գլխաւոր ճիգը պիտի ըլլայ միշտ արթուն պահել հանրային դիտակցութիւնը: Քայլ մը նետել, նպատակ մը յառաջացնել, եւ ապահովելու համար: Շարունակ իջեցնել մուրճը, որպէսզի արթնանան քնացողներն ու թմրածները, կամ ասպարէզ նետուած մոռցուածները, անտեսուածները, վհեհերտները :

Այդպիսի տարրեր կան ե՛ւ քաղաքական հոսանքներուն ե՛ւ սա կամ նա բազմութեան մէջ որ կը կոչուի չէզոք :

Քաղաքական կեանքը ճուլածոյ առածներով չընթանար: Անհրաժեշտ է միշտ պեղել, քրքրել, պրպտել, երեւան հանելու համար պիտանին ու անպէտը: Անհրաժեշտ է վերլուծել, բացատրել կացութեան պահանջները, եւ ամէն մէկը պարտականութեան կանչել, համաճայն իր կարողութեան :

Արդ, այս տարրական պարտականութիւնը ամէնէն առաջ կ'ինայ մեզի, Դաշնակցականներուս, քանի որ, առանց կեղծ համեստութեան, կը կազմենք ամէնէն գործօն եւ ծաւալուն ուժը, փորձուած՝ բոլոր ճակատներուն վրայ :

Ուրիշները կուգան թէ չեն զար,— երկրորդական է: Մենք համոզուած ենք թէ այսօր խուսափին, վաղը պիտի հարկադրուին գլուխ ծռել դէպքերու ճնշումին տակ, եւ դուռ մը, որ մը փնտռել :

Մեր մատնոդութիւնը այն է որ, ուշ մնացած չըլլանք, ինչպէս արդէն ուշացած է յաճախ, ճակատագրական պարագաներու մէջ :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Պ. ՏԱԼԱՏԻԷ ԿԱԶՄԵՑ ԴԱՀԼԻՃԸ
35ի ՏԵՂ 19 ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐՈՎ

Կարճ ծրագիր մը՝ իբրեւ ակնթարթային գործ

Լիազօրութիւն վեց ամսուան համար

Իր յանձնառութեան համաձայն, անմիջապէս գործի ձեռնարկելով, Պ. Տալատիէ յայտնեցաւ կազմել նոր կառավարութիւնը, կիրակի կէս օրէն վերջ:

Նոր դահլիճը չատ սեղմ կազմ ունի, եւ կը պարունակէ միայն 19 նախարարներ, փոխան 35ի: Նախարարական խորհրդականներ ալ չկան: Վարչապետը միեւնոյն ատեն կը մնայ պզտ. պաշտպանութեան նախարար: Փոխ վարչապետն է Պ. Շոթան: Պզտ. անտեսութեան նախարարը՝ Ռէյմոն Փաթընոթը (անկախ ընկերվարական): Դատական նախարար՝ Փօլ Ռէյնո (ձախ հանրապետական), որ չուզեց ստանձնել ելմտ. նախարարութիւնը : Ներքին նախարար՝ Ալպէռ Սառօ, արտաքին՝ Պ. Ժոռժ Պոնէ, ելմտական՝ Մառչանտօ, ծովային՝ Քամփինքի, օդանաւային՝ կի լա Շամպռ, առեւտրական նաւատորմի՝ Շափալէյէն, կրթական՝ Ժան Զէյ, առեւտրական՝ Ժանթիէն, հողագործական՝ Քէօյլ, հաղորդակցութեանց՝ Ժիւլ Ժիւլիէն, հանրօգուտ չինութեանց՝ Ֆրօսար, աշխատանքի՝ Ռամատիէ, առողջապահական՝ Մարք Ռիւքառ, նախկին ռազմիկներու եւ հանգստեան թոշակի՝ Շանփէթիէ որ Ռիպ (անկուսակցական), դաղթային՝ Ժոռժ Մանտէլ:

Նոր դահլիճին անդամներէն 12ը արմատական են, երեքը՝ հանրապետական ընկերվարական, չորսը՝ չափաւորներ:

Պ. Տալատիէ յայտարարած էր թէ զօրաւոր դահլիճ մը պիտի կազմէ, բայց կարելի չէ եղած ոչ ազգային միութեան կառավարութիւն մը հաստատել, ոչ ալ ապահովել խորհրդարանական լայն խարիսխ մը: Սակայն եւ այնպէս, նոր դահլիճը կը յուսայ մեծամասնութիւն ապահովել կեդրոնի եւ աջակողմեան խմբակցութիւններէն: Ամէնէն նշանակալից պարագան այն է որ, 1936ի ընտրութիւններէն վերջ, առաջին անգամ է որ կառավարութիւնը բուն ժողովրդական ճակատէն չի բխիր :

Նոր դահլիճը խորհրդարանին կը ներկայանայ այսօր իսկ: Իրագեկներու կարծիքով, Պ. Տալատիէի ծրագիրը պիտի պարունակէ հետեւեալ գլխաւոր կէտերը.—

1.— *Լիազօրութիւն՝ երկիրը վեց ամիս կառավարելու առանց խորհրդարանի :*

2.— *Շարունակել ներկայ արտաքին քաղաքականութիւնը, կառչած մնալով ոչ - միջամտութեան տեսակէտին (Սպանիա) :*

3.— *Հինգ միլիառ ֆրանճի անմիջական վարկ մը :*

4.— *Ցարմար պահու մը փոխառութիւն՝ 15 միլիառ ֆրանճի:*

5.— *Պարպում բանիթողներու կողմէ գրաւուած գործարաններու :*

6.— *Աշխատանքի օրենք մը՝ վերջնապէս լուծելով հարց բանուորական վէճերը :*

7.— *ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ՎՏԱՐԵԼ ԱՆԲԱՂԱՁԱԼԻ ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐԸ :*

Նոր վարչապետը գործի կը ձեռնարկէ այնպիսի ատեն մը երբ դանձը դատարկ է, երբ ֆրանքը 1936ի արժէքին կէսն ունի, եւ երբ անհրաժեշտ է 30 միլիառ ֆրանք ճարել մինչեւ դեկտեմբեր, ազդ. պաշտպանութեան եւ ուրիշ պէտքերու համար :

"Միայն մէկ խնդիր ունինք, երկրին փրկութիւնը"

Պ. Տալատիէ ձայնասփիւռ ճառ մը խօսեցաւ կիրակի դիշեր, եօթը վայրկեան տեւողութեամբ: Վարչապետը պարզելով նոր կառավարութեան տեսակէտները եւ իր խօսքն ուղղելով բոլոր Ֆրանսացիներուն, յայտարարեց .

— « Ես իշխանութիւն չվնտռեցի: Քանի մը ամիս առաջ, պիտի չընդունէի զայն, ինքզինքս ամբողջովին ազգային պաշտպանութեան նուիրելու համար: Այսօր, ընդհակառակն, առանց վարանումի պատասխանեցի Հանրապետութեան նախագահին հրաւէրին: Այն ծանր դժուարութիւնները որ կուտակուած են երկրին ներսը, այն դժուարութիւնները որ մեր սահմաններուն վրայ կը սպառնան աւելի ահարկու դառնալ, եթէ Ֆրանսան ազատ եւ զօրաւոր չըլլայ, հարկադրեցին զիս վճռապէս դիմագրաւել կառավարութեան պատասխանատուութիւնները եւ իմ լրիւ պարտականութիւններս կատարել, իբրեւ հանրապետական եւ իբրեւ Ֆրանսացի :

« Երբ ես ծանր զոհողութիւններ խնդրեցի ձեզմէ, ազգային պաշտպանութիւնը օրուան պահանջներուն բարձրութեան վրայ դնելու համար, դուք պատասխանեցիք իմ կոչիս: Դուք գնահատեցիք այն աշխատանքը զոր կատարեցի լռիկ մնչիկ, պատերազմական նախարարութեան մէջ: Բայց ազգային պաշտպանութիւնը այսօր կ'անցնի զինուորական կազմակերպութեան չրջանակը : Օրուան այս ժամուն, այն ամէնը ինչ որ կապ ունի երկրին կեանքին հետ, բոլոր քաղաքական, ընկերային, տնտեսական եւ ելմտական խնդիրները սերտօրէն կապուած են ապահովութեան հարցին հետ, որ ինքնին կապուած է խաղաղութեան ապահովութեան հետ: Այսօր այլեւս շարք մը խնդիրներ չկան, կայ միայն մէկ խնդիր,— երկրին փրկութիւնը: Անհրաժեշտ է ընդունիլ անոր բոլոր պարտաւորութիւնները եւ հոգերը: Ուստի կը խնդրեմ ձեզմէ օգնել ինծի, դլուխ հանելու համար գործ մը՝ որ չատ աւելի դժուարին է եւ բարդ՝ քան ինչ որ ստանձնած եմ մինչեւ այսօր: Ինչ որ պարտաւոր ենք պահել, յուրտ վերացականութիւն մը չէ, այլ հայրենիքներուն ամէնէն արդարը եւ ամէնէն մարդկայինը: Թող ամէն մէկը միտք բերէ ինչ որ ստացած է իր երկրէն՝ իբրեւ նիւթական բարօրութիւն ,իբրեւ բարոյական արժանաւորութիւն եւ իբրեւ ազատութիւն » :

»»» • «««

ՆՈՐ ԳՈՐԾԱԴԻՒԼՆԵՐ չպատահեցան, բայց կը վախցուի որ ընդհ. գործադուլ հռչակուի այսօր, եթէ կառավարութիւնը չյաջողի պարպել դրաւուած գործարանները :

ՍՊԱՆԻԱՑԻՆ չարունակ վախստականներ կը հասնին Ֆրանսա: Անոնք որ պինաւորցու են, կը վերադարձուին իրենց նախընտրած ճակատը :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

Ժողովրդական ճակատի փարիզեան շրջանը ցոյց մը կազմակերպած էր կիրակի օր:

Նպատակը,— բողոքել «յետաշրջական շարժումներուն դէմ»,— պահանջել գործադրութիւնը ժողովրդական ճակատի ծրագրին .— պաշտպանել Սպանիան եւ խաղաղութիւնը :

Ցոյցը զուգադիպած ըլլալով նախապարակաի տագնապին, նախապէս արգիլուած, յետոյ արտօնուած էր:

Ես ալ հետեւած եղայ թափորին, Ռէպիւբլիքի հրապարակէն մինչեւ Նասիօն, ուր պիտի համախմբուէր բազմութիւնը:

Ծիսուն եւ կարգապահ թափոր մը, ճարտարօրէն սարքուած: Բայց ոչ այնպէս հոծ եւ հոսուն եւ անդիմադրելի, ինչպէս **1935**ին (յուլիս **14**), **1936**ին կամ **1937**ին : Մայթերուն վրայ շարուած բազմութիւնն ալ կարծես մեքենաբար կը հետեւէր :

Նուագ, երգ, սեղմուած բռունցքներ,— այո՛: Ու նաեւ կանչեր մարտակոչ .

— Կը պահանջենք ժողովրդական ճակատի կառավարութիւն մը ...

— Բացէ՛ք Սպանիոյ սահմանագուլպը... թնդանօթ եւ օդանաւ Սպանիոյ համար....

— Անկցի՛ Մերակոյտը... Դէպի կառափնատ Բայեօզ ... Ցրուեցէ՛ք սա խուփածները ...

— Իշխանութեան գլուխ՝ Թորէզ ու Պլումը :

Բոլոր խմբակցութեանց դրօշներուն վրայ արձանագրուած էին այս ազդարարութիւնները եւ դեռ ուրիշ խօսքեր :

Կը խաչէին իրենց նախորդ բաղաքները :

Սէն Տընիի բանուորները անխնայ պետը, Տորիօ — այժմ կատաղի հակաբոլշեւիկ, երգ մը հնչեցնելով .

— « Կով մը կ'արածէր մարգագետինին վրայ, անունը՝ Տորիօ »...

Խումբ մը երիտասարդներ ալ պատեն փակած՝ շերտ - շերտ, փշուր - փշուր կը բզկտէին Տորիոյի մէկ յայտարարութիւնը, անոր վրայ փակցնելով կարմիր թուղթերու շերտեր :

Ամբողջ թափորին մէջ, մասնաւորապէս աչքի կը զարնէին համայնավարները, առանց ազգի խտրութեան : Ցետոյ կուգային ընկերվարականները, իսկ արմատականները կարելի էր բացակայ սեպել :

Պատուոյ տեղ մը տրուած էր Սպանիացիներուն, որոնք անխօս կը յառաջանային առաջին շարքերուն վրայ :

Աչ ու ձախ գանձանակներ՝ Սպանիոյ տարագիրներուն եւ մանուկներուն համար: Եւ լայն, ծփուն սաւաններ՝ ուր փրանկներ կը նետուէին, դարձեալ Սպանիացիներու համար :

Ու միտս բնկաւ մեր պատմութիւնը, երբ ուրիշ մարդիկ, մարդասէր եւ բրիստոնեայ բաղաքացիներ դրամ կը հաւաքէին հայ որբերուն համար, մինչ անդին ամբողջ ժողովուրդ մը կը ջարդուէր անպատիժ, եւ պետութիւնները կը գոհանային ծանուցագիրներ ուղղելով :

Ճամբուն վրայ, աղջիկ մը կտրիճ, ձեռքն ալ թուղթ մը.— Հանրագրութիւն՝ բանտէն արձակել տալու համար գերմանի բոլշեւիկ առաջնորդը, Թաէլմանն :

Կ'առաջարկէր ստորագրել ...

— Հէ՛յ աշխարհ, ըսի ընկերոջս . ժամանակին այսպիսի թուղթեր ստորագրել կուտային նաեւ մեզի համար, բայց դիմելով միայն երեւելիներու: Այս ո՛րքան անեծք է դարձեր մարդկութիւնը, որ յետին անցորդին, տարագիր օտարականին, նանսէնեանի « հայմաթլօս »ին ստորագրութիւնն անգամ կը փնտռեն, երբ կառավարութիւնները ոչ իսկ բառ մը կ'արտասանեն :

Եւ տեսնէի՛ք ինչ յամառութեամբ կը պնդէր աղջիկը, բարի գործ մը կատարած ըլլալու համոզումով...

Ըսելս եկաւ .

— Իսկ մեզի՛ ազգովին կալանաւոր ենք, օրիորդ: Եւ դեռ հազարներ ու հազարներ կան անդին, մեր աշխարհին մէջ ,աշխարհի մէկ վեցերորդ մասին մէջ ...

Բայց եւ այնպէս , այս ալ սիրտ մըն է որ կը տրոփէ գաղափար մը համար :

Վ.Ա.Հէ

ԱԻՍՏՐԻՈՑ ԿՑՈՒՄԸ ՔՈՒԷՍԿՈՒԵՑԻ
ԱՒԵԼԻ ՔԱՆ 99 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ

Աւուրնեակ խրախճանքներ Մեծն Գերմանիոյ մէջ

Զհրապուռվաիոյ Գերմանուհիներն ալ անչափ ուրախ

Ինչպէս կը նախատեսուէր, կիրակի օրուան հանրաքուէն պսակուեցաւ աննախընթաց մեծամասնութեամբ, աւելի քան 99 առ հարիւր :

Բուն Գերմանիոյ մէջ քուէարկութեան մասնակցած էին 44.545.586 հոգի, որոնց 44.039.567ը «եա» (այո՛), այսինքն համաճայն՝ Աւստրիոյ կցման (99.45 առ հարիւր) : Իսկ Աւստրիոյ մէջ մասնակցած էին 4.284.795 հոգի, որոնց 4.273.884ը «այո» (99.75 առ հարիւր) : Վիէննայի մէջ քուէարկութեան մասնակցած էին 1.232.745 հոգի, որոնց 1.219.361ը «եա», 4399ը «նայն» (ոչ), 2386ը ձեռնպահ :

Քուէարկութեան արդիւնքին հրատարակութենէն անմիջապէս վերջը , Հիթլէր ճառ մը խօսեցաւ Պերլինի մէջ, վարչապետական պատշգամբէն, եւ յայտարարեց .

— « *Այս քուէարկութիւնը կը դերազանցէ բոլոր յոյսերս... կեանքիս ամէնէն հպարտ պահն է այս* »:

Հիթլէր ինքն ալ իր քուէն ձգած էր երկրորդական ճաշարանի մը անկիւնը դրուած քուէատուփին մէջ:

Աւելորդ է ըսել թէ քուէարկութեան արդիւնքը անօրինակ խանդավառութիւն պատճառեց ամբողջ Գերմանիոյ մէջ: Այս առթիւ խանդավառ ցոյցեր կատարեցին նաեւ Չեխոսլովաքիոյ Գերմանները) : Այս վերջիններէն 500 հոգի որոնք Պերլին կը բնակին, թափօր մը կազմեցին քաղաքին փողոցներուն մէջ : Անոնք պարզած էին ալեծածան դրօշներ, որոնց մէկը այնքան երկար էր որ պղտուային կէսը կը բռնէր եւ կը տարուէր հինգ հոգիի կողմէ : Դրօշի մը վրայ արձանագրուած էին հետեւեալ խօսքերը.— « Զուսէթէն Գերմանները կ'ուզեն մէկ ժողովուրդ, մէկ պետութիւն, մէկ առաջնորդ» :

Ցուցարարները երբեք չէին ծածկեր իրենց զգացումները, մաղթելով իրենց երկրին կցումը Գերմանիոյ : Պատուիրակ մը կ'ըսէր .

— « *Մենք դիտենք որ ամէնէն ուշը մինչեւ մէկ տարի պիտի պատահինք* »: *Իսկ ուրիշ մը կ'աւելցնէր .*

— « *Ի՞նչ մէկ տարի . աւելի չուտ, այժմ դէպքերը սրընթաց կ'երթան : Մենք բոլորս միացած ենք* » :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ԿԱՐՄԻՐ ՀՈՎԻՒՆ

The Enemy of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY — Թարգմ. ՏԻՒՐԻՆ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ

Trans: J. M. — Թարգմ. Հ. Ս.

Ուրախ էր, որ Ֆրէտին չէր հարցուցած, թէ ինչո՞ւ Ռիչըրտ Սէնտըմ այդքան ցանկացած էր Ռուսիա մեկնելու։ Երկրորդ անգամ ըլլալով՝ Ֆրէտին ամբողջովին կը վստահէր իր ընկերոջ դատողութեան ուժին վրայ։ Ան գիտէր, որ Սէնտըմ ոչ մէկ բանով կրնար զբաղիլ, որ անշահաբեր ըլլար։ Ուստի, եթէ ան կ՚ուզէր Ռուսիա երթալ, անշուշտ ունէր շատ լուրջ պատճառներ։

— Լսեցի՛ր, բառ առ բառ կրկնեցի Ֆրէտին ամէն ինչ, որ Սէնտըմ ըսած էր։ Հիմա ինչպէ՞ս պիտի գտնենք զինք։

— Ես գիտեմ, թէ ուր պիտի երթայ, պատասխանեց Սէնտըմ։ Ան ինծի ըսաւ, որ Ռուսիա մեկնելէ առաջ պիտի երթայ Ռոսթով։ Ռոսթովի մէջ ունի ծանօթ մը, որ կրնայ մեզ օգնել։

— Ուրեմն, ինչո՞ւ չենք գացած Ռոսթով, հարցուց Ֆրէտին։

— Որովհետեւ Ռոսթովի մէջ ոչ մէկ ինքնաթիռ կայ, որ մեզ Մոսկուա տանի։ Ռոսթովէն Մոսկուա 7-8 ժամ հեռագրական ճամբայ է։ Ուրեմն, Ռոսթովէն Մոսկուա երթալու համար պէտք է գնանք Ռոսթովէն 200 քիլոմեթր հեռու գտնուող Ռոսթովի օդակայանը։ Ռոսթովէն Մոսկուա ինքնաթիռով 2 ժամ է։

Ֆրէտին ակնածանքով նայեցաւ իր ընկերոջ։ Ան գիտէր, որ Սէնտըմ ռուսերէնի լաւ գիտակ էր, բայց չէր կարծած, որ ան այդքան լաւ ռուսերէն գիտնար։

— Ուրեմն, դուք ռուսերէն գիտէ՞ք, հարցուց Ֆրէտին։

— Ես ռուսերէնը սորված եմ Ռոսթովի մէջ, պատասխանեց Սէնտըմ։ Ես հոն ապրած եմ 1870ի սկիզբները։ Ես հոն ունէի ծանօթներ, որոնք ինծի ռուսերէն սորվեցուցին։ Ես հոն ունէի ծանօթներ, որոնք ինծի ռուսերէն սորվեցուցին։ Ես հոն ունէի ծանօթներ, որոնք ինծի ռուսերէն սորվեցուցին։

Ֆրէտին ակնածանքով նայեցաւ իր ընկերոջ։ Ան գիտէր, որ Սէնտըմ ռուսերէնի լաւ գիտակ էր, բայց չէր կարծած, որ ան այդքան լաւ ռուսերէն գիտնար։

— Ուրեմն, դուք ռուսերէն գիտէ՞ք, հարցուց Ֆրէտին։

— Ես ռուսերէնը սորված եմ Ռոսթովի մէջ, պատասխանեց Սէնտըմ։ Ես հոն ապրած եմ 1870ի սկիզբները

ՂՎՈՎԱԿ ԺԱՅ ՎԱՒԱՔ ՆՈՒՇ

Ամբողջ ամառ ես ու մայրս ապրեցանք Ղվովակ ժայռի վրա, Ղվովակ գյուղում։ Ես ամեն առավոտ ոտաբոբիկ վազում էի ծովափ, ամեն երեկո ձուկ էի բռնում։ Ես ու մայրս ապրում էինք մի փոքրիկ տնակում, որ կանգնած էր ծովի ափին։ Մեր տնակի առաջ մի մեծ ընկուզենի կար։ Ես ամեն առավոտ ոտաբոբիկ վազում էի ծովափ, ամեն երեկո ձուկ էի բռնում։ Ես ու մայրս ապրում էինք մի փոքրիկ տնակում, որ կանգնած էր ծովի ափին։ Մեր տնակի առաջ մի մեծ ընկուզենի կար։

Ես ամեն առավոտ ոտաբոբիկ վազում էի ծովափ, ամեն երեկո ձուկ էի բռնում։ Ես ու մայրս ապրում էինք մի փոքրիկ տնակում, որ կանգնած էր ծովի ափին։ Մեր տնակի առաջ մի մեծ ընկուզենի կար։ Ես ամեն առավոտ ոտաբոբիկ վազում էի ծովափ, ամեն երեկո ձուկ էի բռնում։ Ես ու մայրս ապրում էինք մի փոքրիկ տնակում, որ կանգնած էր ծովի ափին։ Մեր տնակի առաջ մի մեծ ընկուզենի կար։

Ես ամեն առավոտ ոտաբոբիկ վազում էի ծովափ, ամեն երեկո ձուկ էի բռնում։ Ես ու մայրս ապրում էինք մի փոքրիկ տնակում, որ կանգնած էր ծովի ափին։ Մեր տնակի առաջ մի մեծ ընկուզենի կար։ Ես ամեն առավոտ ոտաբոբիկ վազում էի ծովափ, ամեն երեկո ձուկ էի բռնում։ Ես ու մայրս ապրում էինք մի փոքրիկ տնակում, որ կանգնած էր ծովի ափին։ Մեր տնակի առաջ մի մեծ ընկուզենի կար։

Ես ամեն առավոտ ոտաբոբիկ վազում էի ծովափ, ամեն երեկո ձուկ էի բռնում։ Ես ու մայրս ապրում էինք մի փոքրիկ տնակում, որ կանգնած էր ծովի ափին։ Մեր տնակի առաջ մի մեծ ընկուզենի կար։ Ես ամեն առավոտ ոտաբոբիկ վազում էի ծովափ, ամեն երեկո ձուկ էի բռնում։ Ես ու մայրս ապրում էինք մի փոքրիկ տնակում, որ կանգնած էր ծովի ափին։ Մեր տնակի առաջ մի մեծ ընկուզենի կար։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՂՎՈՎԱԿ ԺԱՅ ՎԱՒԱՔ ՆՈՒՇ

Ամբողջ ամառ ես ու մայրս ապրեցանք Ղվովակ ժայռի վրա, Ղվովակ գյուղում։ Ես ամեն առավոտ ոտաբոբիկ վազում էի ծովափ, ամեն երեկո ձուկ էի բռնում։ Ես ու մայրս ապրում էինք մի փոքրիկ տնակում, որ կանգնած էր ծովի ափին։ Մեր տնակի առաջ մի մեծ ընկուզենի կար։ Ես ամեն առավոտ ոտաբոբիկ վազում էի ծովափ, ամեն երեկո ձուկ էի բռնում։ Ես ու մայրս ապրում էինք մի փոքրիկ տնակում, որ կանգնած էր ծովի ափին։ Մեր տնակի առաջ մի մեծ ընկուզենի կար։

Ես ամեն առավոտ ոտաբոբիկ վազում էի ծովափ, ամեն երեկո ձուկ էի բռնում։ Ես ու մայրս ապրում էինք մի փոքրիկ տնակում, որ կանգնած էր ծովի ափին։ Մեր տնակի առաջ մի մեծ ընկուզենի կար։ Ես ամեն առավոտ ոտաբոբիկ վազում էի ծովափ, ամեն երեկո ձուկ էի բռնում։ Ես ու մայրս ապրում էինք մի փոքրիկ տնակում, որ կանգնած էր ծովի ափին։ Մեր տնակի առաջ մի մեծ ընկուզենի կար։

Ես ամեն առավոտ ոտաբոբիկ վազում էի ծովափ, ամեն երեկո ձուկ էի բռնում։ Ես ու մայրս ապրում էինք մի փոքրիկ տնակում, որ կանգնած էր ծովի ափին։ Մեր տնակի առաջ մի մեծ ընկուզենի կար։ Ես ամեն առավոտ ոտաբոբիկ վազում էի ծովափ, ամեն երեկո ձուկ էի բռնում։ Ես ու մայրս ապրում էինք մի փոքրիկ տնակում, որ կանգնած էր ծովի ափին։ Մեր տնակի առաջ մի մեծ ընկուզենի կար։

Հնկերվարականները ինչո՞ւ մեռցին

Շաբաթ իրիկուն Պ. Տալատիէի ներկայացաւ ընկերվարական կուսակցութիւնը, որ կը բաղկանար երեք նախկին նախարարներէ, Պ. Պ. Փոլ Պոռ, Վիւնան Օրիոլ եւ Մարքս Տորմուա: Տեսակցութիւնը տեւեց բաւական երկար: Ցետոյ երեք պատուիրակները զեկուցում տուին իրենց տեսակցութեան մասին: Պ. Տալատիէ ըսած էր թէ՝ նոր դահլիճը պիտի բաղկանայ 17 նախարարներէ, որոնց հինգը սահմանած է ընկերվարականներու եւ թէ արտաքին նախարարութիւնը վերապահած է Պ. Լէոն Պլումի: Նոր վարչապետը չէր ուզած ընկերվարական մը յանձնել ներքին նախարարութիւնը:

Արտաքին քաղաքականութեան մասին, Պ. Տալատիէ ըսած էր թէ որ եւ է փոփոխութիւն պիտի չկատարուի եւ թէ Սպանիոյ հանդէպ ոչ-միջամտութեան քաղաքականութիւնը պիտի շարունակուի, համաձայնութեամբ Անգլիոյ հետ: Այս յայտարարութեան վրայ, ժողովականներէն Զիրմանքի բարկանալով դուռը դնաց:

Պ. Տալատիէ յայտնած էր նաեւ թէ մասնակցութիւն պիտի չառաջարկէ համաձայնաւարներուն, ոչ ալ պիտի բանակցի, անոնց աջակցութիւնը ապահովելու համար: Ցետոյ յայտարարած էր թէ այլեւս թոյլ պիտի չտայ որ գործադուլներ գրաւումին եւ եղածները պարպել պիտի տայ «մարդկօրէն», ձեռք առնելով բոլոր միջոցները որպէսզի ընդհարումներ չպատահին, թէ պիտի վտարուին անհրաժեշտ օտարականները, ստիպողաբար քուէարկել պիտի տայ զօրաժողովի օրէնքը եւն.:

Այս տեղեկութիւններէն վերջը, ժողովի հրաւիրուեցաւ ընկերվարական կուսակցութեան Ազգ. Խորհուրդը, որ նիստ դումարեց իրիկուան ժամը 10էն մինչեւ առաւան 5ր: Երկար վիճաբանութիւններէ վերջ, առաւան դէմ 6436 ձայնով քուէարկուեցաւ Սէվէռաքի բանաձեւը, որ կը մերժէր մասնակցիլ Տալատիէի գործիքին: Բանաձեւը աջակցութիւն ալ չէր խոստանար, այլ վստահութիւն կը յայտնէ խորհրդարանին ընկերվարական խմբակցութեան՝ դիրք բռնելու համար համաձայն պարագաներուն:

«ԵԹԷ ԴԻՄԱԴՐԻՆՔ, ՑԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ԾԱԳԻՐ»

Ընկերվարական ազգ. խորհուրդին մէջ, երկար ճառ մը խօսեցաւ Պ. Լէօն Պլում, բացատրելով իր հրաժարման պատճառները: Այս առթիւ յայտարարեց.

— «Մենք բացառիկ իրաւասութիւններ պահանջեցինք, առանց որոնց պիտի չկրնայինք իրագործել մեր ծրագիրը: Մերակոյսը մերժեց: Ի՞նչպէս կըրնայինք շարունակել կառավարութիւնը: Իշխանութեան գլուխ մնալ՝ կրնար նշանակել միայն մէկ բան,— Մերակոյսին պարտադրել մեր ծրագիրը: Ատոր համար կո՞չ ուղղէինք բանուորական եւ հանրապետական ուժերուն: կարելի էր: Նպատակը գիտնի մը վրայ կը գտնուէինք: Ինչո՞ւ այդպէս չըրինք: Այդպէս ընել՝ չեմ ըսեր յեղափոխութիւն յարուցանել պիտի ըլլար, բայց պիտի նշանակէր յեղափոխական վիճակ մը ստեղծել, եւ կանխամտածութեամբ: Կարծեցանք թէ կարելի չէր այդպիսի կացութիւն մը ստեղծել Ֆրանսայի եւ ազգ. տնտեսութեան ներկայ վիճակին մէջ, նկատի առնելով վայրկեանին ծանրութիւնը:

Այդպիսի պարագայ մը պիտի ուռեցնէին արտասահմանի մէջ, վտանգաւոր դէպքեր յարուցանելով: Այդ պիտի նշանակէր վտանգաւորութեան մը մէջ դոր պիտի չկրնայինք վարել: Այդ յեղափոխութիւն մըն է որուն առջեւ աւելի քան վարանեցանք եւ կը կարծեմ թէ ազգ. ժողովը կը հասկնայ միտքս»:

Պ. Լէօն Պլում յետոյ պատմեց թէ ուրբաթ օր համաձնաժողով կուսակցութեան երկու պատուիրակները իրեն այցելելով, առաջարկած էին տեղի չտալ Մերակոյսին առջեւ: «Մենք մինչեւ վերջը ձեզի հետ ենք այս ճակատամարտին մէջ», բսած էին անոնք: Իսկ ինք այս առթիւ դիտել տուած էր.— «Իսկապէս դուք ամէն բան ըրի՞ք ուժ տալու համար մեզի՝ խորհրդարանին եւ երկրին մէջ»:

Ուրիշ բացատրութիւններէ վերջ, սկսան վիճաբանութիւնները: Ժողովականն մը դիտել տուաւ թէ երբեք վստահութիւն չունի Տալատիէի վրայ, թէ ընկերվարականները մասնակցելով նոր դահլիճին, պարզապէս պատանդներ պիտի դառնան: Ջոլ թիւէ ներկայացուցիչները մերժեցին թէ մասնակցութիւնը եւ թէ աջակցութիւնը: Ի վերջոյ երեք բանաձեւեր մշակուեցան, եւ միաձայնութեամբ ընդունուեցաւ չմասնակցելու առաջարկը:

Պաշտպան վիճակ Թունուզի մէջ

Շաբաթ օր արիւնալի խռովութիւններ ծագեցան Թունուզի մէջ (քաղաք), ազգայնականներու մէկ ցոյցին հետեւանքով: Ցուցարարները, որոնք Նոր-Տէսթուրեան կը կոչուին, կ'ուզէին զրաւել Ֆրանսական մարզպանութեան չէնքը եւ բանտը, ազատ արձակելու համար իրենց կուսակից բանտարկեալները: Տրուած ազդանշանին վրայ, ամբոխը յարձակում գործեց, խորտակելով դուռներ եւ ապակիներ, քանդելով կամ կրակի տալով հանրակառքերը: Ոստիկան մը սպաննուեցաւ: Զօրքը միջամտելով, իր կարգին կրակ բացաւ եւ 9 հոգի սպաննուեցան, 50 հոգի վիրաւորուեցան: Անմիջապէս պաշարման վիճակ հրատարակուեցաւ քաղաքին մէջ: Արգիլուած է համախմբուիլ փողոցներու մէջ: Եթէ վեց հոգի կամ աւելի խմբուած ըլլան, անմիջապէս կրակ պիտի բացուի: Արգիլուած է որ եւ է զէնք ունենալ:

*** Առաջին անգամ 1911ին էր որ երեւան եկաւ «Տէսթուր»ը, իբրեւ ազգայնական կազմակերպութիւն: Ծրագիրը կը տրամադրէր ոչ թէ պարզապէս վանել Ֆրանսական հոգատարութիւնը, այլ բարեփոխել հաստատուած կարգ-ու սարքը, վարչական հսկողութեան իրաւունք մը տալով բնիկներուն: Պատերազմէն վերջը, մանաւանդ 1920ին աւելի գործօն թափ ստացաւ չարժումը, իսկ 1921ին ծանր խռովութիւններ ծագեցան Թունուզ քաղաքին մէջ: Երիտասարդ եւ մտաւորական տարրերը այլեւս անբաւական գտնելով հին ծրագիրը, աւելի արմատական պահանջներ դրին եւ կազմակերպութիւնը կոչուեցաւ Նոր Տէսթուր (նոր սահմանադրութիւն), որ պարզապէս ինքնավարութիւն կը պահանջէր, առանց հրապարակաւ խոստովանելու դայն: Կազմակերպութեան մէջ կը գործեն նաեւ Ֆրանսացիներ, մասնաւորապէս բոլշեւիկներ: Շարժումին ծաւալման նպաստեց, նաեւ, երկրին մէջ տիրող թշուառութիւնը: Դէպքերը երարու կը յաջորդէին. եւ, քանի մը ամիս առաջ, Ֆրանսական մարզպանը ձերբակալել տալով աքսորից կազմակերպութեան վարիչները: Նոր մարզպանը ներում շնորհեց եւ մէջոցներ ձեռք առաւ, թշուառութիւնը մեղմացնելու համար, բայց խլրտումները վերսկսան նոյն սաստկութեամբ: Քանի մը օր առաջ, ձերբակալուեցան երեք վարիչներ, եւ ահա շաբաթ օր տեղի ունեցաւ նոր ցոյցը, արիւնալի հետեւանքներով:

ԹՈՒՐՔԻՈՑ արտաքին գործակալը, Թ. Ր. Ապաս, Գահիրէ հասաւ ապրիլ 9ին, ուր պիտի մնայ հինգ օր, փոխանակելու համար 1937 ապրիլ 7ին Ենկիւրիի մէջ կնքուած բարեկամութեան դաշնագիրները եւ վաւերացման պայմանագրութիւնը:

ՁԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ լրտեսութեան կարեւոր դէպք մը երեւան հանուեցաւ Սթրազպուրկի մէջ: Անմիջապէս ձերբակալուեցան վեց հոգի, որոնց երեքը վար դրուեցան, իսկ երեքը աւժամապէս ազատ ձգուեցան, հսկողութեան տակ: Մանրամասնութիւնները գաղտնի կը պահուին, նկատի առնելով ազգային պաշտպանութեան պահանջները: Կ'ըսուի թէ ամբաստանեալներէն երկուքը, հայր եւ որդի, գաղտնիքներ ծախած են օտար պետութեան մը:

Հ. Ց. Դ.

Փարիզ

Անհնձ-Պոինքարէ-ն «Ազատ» ճեմասրահի ընկերակից ընդհանուր ժողովը 14 Ապրիլ, հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, անիէռի ընկերվարական-ներուն ճանաչ սրահին մէջ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆԻ

«ԾԱՂՐԱՆԿԱՐՆԵՐ»

երգիծական նոր հատորը (208 էջ)

Ծանօթ դէմքեր եւ ժողովրդական տիպեր: Վարդաստան մը ժպիտի, խինդի, ծիծաղի եւ հեղնութեան լաւագոյն նուէրը ինքզինքին ու բարեկամին.

«Ինդալ գիտցիր որ առողջութիւնն ու բախտն ալ քեզի խնդան» Մէտիգիւս
«Իւրաքանչիւր ժպիտ հոգիին մէջ լոյս մը կը վառէ» Ասկլէպիոս
«Մինծաղը սրտին արեւն է» Հանու - Հիբա

Հատորին գինն է Ֆրանսա եւ գաղութներ 20 Ֆր., արտասահման 25 Ֆր.:
Դիմել հեղինակին.— 21, Rue Ampère, Cachan, Seine, France:

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՑ ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Երկու յաջորդական վայելքի օրեր Սօսիէթէ Սաւանթի մէջ
17 եւ 18 Ապրիլ, Զատկի կիրակի եւ երկուշաբթի օրերը
կէսօրէ վերջ ժամը 3ին կը ներկայացուի

ԱԽ ԱՆ ԿՆԻԿՍ

(օպերէթ 3 արար)

կը մասնակցին՝ Տիկ. Ս. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ, Տիկ. Յ. ԼԱԹԻՖԵԱՆ, Պ. Պ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ, ԼԱԹԻՖԵԱՆ, ՍԱՐԱՖԵԱՆ, Կ. ՍԻՄՊԱՏԱՆ, ՍԱՆՃԱՔ, Կ. ԴԱՆԹԱՐՃԵԱՆ եւ խումբին բոլոր անդամները: Ընտիր օրքէսթր՝ ղեկավարութեամբ Ս. ԲԱՐԻԿԵԱՆի. Գինները՝ սովորական: Տոմսերը՝ ճանօթ տեղեր եւ գրատուն ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ:

Matinée Prolongée

«ՀԱՅ ԱՐԾԻՒ» «Aigle d'arménie» ԱԿՈՒՄԲԻՒՆ ԿՈՂՄԷ

Ապրիլ 24ին, HOTEL NAPOLEON BONAPARTEի *շքեղ սրահներուն մէջ*, Avenue Friedland, Paris, metro Etoile.

ՖՈՒԹՊՕԼԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԹՈՒՐՆՈՒԱՑ

Զատկի առթիւ, երկու օր, կիրակի 17, երկուշաբթի 18 Ապրիլ

Stade Italiaի *մէջ* 72, Boul. Carnot - Partr-12

Կը մասնակցին Փարիզի 4 լաւագոյն օտար խումբերը՝ Հ. Մ. Ը. Մ., Իտալացի, Չէխ եւ Ռուս,

Ցաղթական խումբը կը շահի արժէքաւոր բաժակ մը ներկայացուած՝ «Gancia» ախորժաբերի կողմէ:

Մրցումները տեղի պիտի ունենան ցետեւեալ կերպով՝
Կիրակի 17 Ապրիլ ժամը 14ին Ռուսերը ընդդէմ Չէխերու
» » » » 16ին Հ. Մ. Ը. Մ. ընդդէմ Իտալացիներու
Երկուշաբթի 18 Ապրիլ ժամը 14ին պարտեալ խումբերը իրարու դէմ:
» » » » 16րն յաղթական խումբերը » »

Ուրեմն բոլորդ դէպի Stade Italia *քաջալերելու Հ. Մ. Ը. Մ.ը մարզիկները, որոնք ձեր ներկայութենէն խրախուսուած ամէն ջանք պիտի գործ պիտի դնեն յաղթական հանդիսանալ սոյն գեղեցիկ եւ անհման մարզահանդէսին:*

Հաղորդակցութեան միջոցներ. Métro Porte Dorée, Autobus P.C., A.U., 81.

ԵՓՐԱՏ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

Ղեկավար Տ. ՕՆՈՍԵԱՆ

15, Rue du Pourtour, Clamart, Seine Tél. Observatoire 13 - 45

Հեռաձայնել երեկոները 8էն վերջ:

Հայկական, եւրոպական եւ կովկասեան եղանակներ: Միակ նուագախումբը հաճելի դարձնելու համար ձեր հանդիսները, հարսնիքները եւ հաւաքոյթները:

Etude de Me BERNARD WAHÉ
(17e ANNÉE)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Études Sociales
JURISCONSULTE
de
Droit Français et International Privé
Mandataire en Justice
159 rue Lafayette, Paris (Gare du Nord) Tél. NORD 68—02

ԿԸ ՄՏԱՆՁՆԻ ամէն տեսակ դատեր, Փարիզի, գաւառի, գաղութներու եւ արտասահմանի մէջ: Խորհրդակցութիւն իրաւագէտ. ամէն տեսակ խնդիրներու. Արկածի դատեր, ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ: Նաթիւրալիզասիօնի օրինական ձեւակերպութիւններ եւ անուններու փոփոխութիւն, ընկերութիւններու կազմութիւն եւ լուծում: Ամէն տեսակ դրութիւններու խմբագրութիւն: Իրաւագիտական քննութեանց եւ մրցումներու պատրաստութիւն: Ճառերու եւ դասախօսութիւններու խմբագրութիւն: Փաղցայինի արկածներու ենթարկուած չգաւորներուն կուտայ կանխավճար առանց տոկոսի եւ միջնորդէքի: Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—10 եւ 5—7:

Կ'ընդունի նաեւ ժամադրութեամբ:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հ. Ց. Դ Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէն Մարսէյլի եւ շրջանիներու բոլոր խումբերու եւ ենթակոմիտէներու կողմէ ցաւակցութիւն կը յայտնէ ընկ. ԱՐԱՄ ԱՐԾՆԵԱՆի դառնաղէտ մահուան առթիւ իր պարագաներուն:

ՅԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՎԱՐԱԳԱՅ Ս. ԽԱՉ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ԱՌՆՈՒՎԻԼ

Հոգաբարձութիւնս կը ծանուցանէ բարեպաշտ ժողովրդեան, թէ Պրիւքսէլէն հրաւիրած է Կիլիկիոյ Աթոռին միաբան Տ. Զարեհ վրդ. Փայասլեան, որ Աւագ շաբթու օրերուն պիտի նախագահէ եկեղեցական արարողութեանց եւ Զատկին պիտի պատարագէ ու քարոզէ:

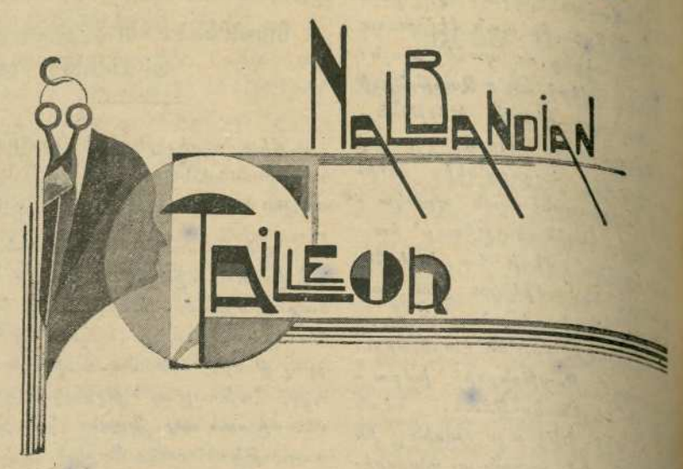
Կը հրաւիրենք արուարձանին եւ շրջակայ թաղերու բարեպաշտ ժողովուրդը ներկայ ըլլալու եկեղեցական ժամերգութեանց եւ արարողութեանց:

Հոգաբարձութիւն

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍՔԷ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Hommes **Dames**

15, Bld. Bonne Nouvelle
Métro: Bonne Nouvelle Tél.: Gut. 93.70

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ

Ջուտ իսաոդէ քարտ եւ անխոնով պատրաստուած հայկական օղին է ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ: Ջգուշացէք արուեստական օղիներէ. ձեր ստամոքսը կ'այրէ գիշերները չտար կը խնդայ եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք միայն ՐԱՔԸ ՏԻՒԶը որուն անուրանալի համ, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր ըլլալը ճաշակողներ ուած է:

Dalakupeian 24 Rue St. Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille

ՊԱՏՆԵՇԻՒ ՄԸՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՅՈՎՍԷՓ ԳՕԶՈՒՆԵԱՆ

19 Cours Julien, Marseille

Հաստատութիւնը կը ծանուցանէ Մարսէյլի եւ արուարձանի իր յարգելի յաճախորդներուն որ սեզոնի առթիւ սկսած ենք, ամենաթարմ ապրանքներուն ներածման՝ անմրցելի գիներով:

Համոզուելու համար այցելութիւն մը բաւական է:

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆ

ԹՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ցունուար 1ճէն սկսեալ կը գործադրենք մեր նոր արժեցուցակը անգլիական, ֆրանսական եւ չեխոսլովակեան բրդեղէններու, կօշիկներու, ձեռմակներու, թրիքոթաժի, զուլպաներու եւ այլն իմաստ:

Ամենալաւ ապրանքներ բացառապէս գեղչուած գիներով:

Կը յանձնարարենք Ռուսաստան ղրկել Underwood եւ Royal գիւրափոխադրելի գրամեքենաներ, որոնց առաքումը կ'ընենք ուղղակի Մարսիլիա:

փափաքողներու կը ղրկենք կերպասներու նմոյշները եւ գիները:

Դիմել՝ **American Lloyd, Paris (9e). 7 rue Auber**
Tél. Opéra 67-77, 67-78

ԿԱՐԱՊԵՏ Ց. ԷՍՄԷՐԵԱՆ

Maison E. CHARLES *հիմնուած 1869*

29 rue Mathis, Métro Crimée

Autobus: AJ, AV, CP, 52, 50/71 Tel. Botzaris 12—60

Կը ծախենք գոհարեղէններ, ամէն տեսակ ժամացոյցներ, մատանիներ եւն.: Նորոգութիւն ժամացոյցներու եւ գոհարեղէններու: Կը գնենք՝ platine, ոսկի, արծաթ եւ գոհարեղէններ նպաստաւոր գիներով:

Մի մոռնաք որ վստահելի ձեռքէ գնուած ապեղէն ու գոհարեղէնները անփոփոխ կը պահեն իրենց արժէքը:

Գաւառներէն եղած ապսպրանքները կը կարգադրուին արագ եւ խղճմտօրէն:

Tailleur de ST. BERNARD
Pour hommes et Dammes
H. GULBOLIAN

24 rue Affre կամ 8 rue Cavé, Paris
Մասնաճիւղ՝ 2 rue de la Charbonnière
Մէթրօ *La Chapelle* եւ *Barbès Rochechouart*
Թելեֆօն Montmartre 69—70

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— կարեւոր նախերներ ձեռք հասցնելու համար մինչեւ Զատիկ:

ՍՏԱՑԱԾ ԵՆՔ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ՍԿՕՏԼԱՆԴԱԿԱՆ ԱՄԱՌՆԱՑԻՆ ԿԵՐՊԱՄԱՆԵՐ.

ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ.— Հագուստ (երկու փորձ) սկսեալ 350—400 Ֆր.էն. Նուէր կը պարտի Ֆանթէզի տափատ կամ կոլֆ՝ 450 Ֆր.էն հագուստներու համար, 3 փորձ, նուէր կը պարտի Հայկուհի կիլոլօլեանի արհեստանոցին պատրաստուած, գարնան յատուկ, արժէքաւոր մուշտակ վզնոց մը: Ներկայանալ «Ցաջորդ կտրօնով» վերոյիշեալ նուէրները չեն օգտագործուիր միայն 20 տարեկան այն երիտասարդները որոնք չեն ուզեր խօսիլ իրենց անունները մայրենի լեզուով:

Բաց է Կիրակի մինչեւ կէսօր

Le Gérant : H. STEPHAN

17, Rue Damesme, PARIS (13) A. DER (AGOPIAN)

ՀԱՐԱՁԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN — 17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Rédaction et Administration — Téléphone : Glacière 15 - 70
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՏՄԱՆՆԵՐ :—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒ ԱՄՍԵԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ Գաղութները	150 ֆրանգ	75 ֆրանգ	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանգ	140 ֆրանգ	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանգ	110 ֆրանգ	

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
13
ԱՊՐԻԼ
MERCREDI
13 AVRIL
1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3704 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՀԱՆԳԻՍՏ ԽՈՐԷՆ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ

Էջմիածինէն հեռագիր մը կը դուժէ մահը Ամենայն Հայոց կաթողիկոսին : Խորէն Ա. յանկարծամահ եղած է սրտի կաթուածէ , ապրիլ 10ին , կիրակի : Գոյժը հաղորդուած է նաեւ Երուսաղէմի պատրիարքին եւ Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան : Ուրիշ տեղեկութիւններ կը պակսին :

**** Վախճանեալ կաթողիկոսը, Խորէն արք. Մուրատբէկեան, ծնած էր 1873 դեկտեմբեր 8ին , ուրեմն 65 տարեկան էր : Եպիսկոպոս ձեռնադրուած է 1910ին : Կաթողիկոս ընտրուեցաւ 1932 նոյեմբեր 12ին : Երկար տարիներ եղած է առաջնորդ Երեւանի : Պատերազմի չրջանին գործօն դեր կատարած է փախստականներու օգնութեան համար, երբ ահռելի աւերներ կը գործէր թծաւոր ժանտախտը : 1920ին Գոլէն անցնելով, դնաց Ամերիկա, մասնաւոր առաքելութեամբ : Կաթողիկոսութեան կոչուեցաւ տաժանելի ժամանակաշրջանի մը մէջ, որ հետզհետէ աւելի ծանրացաւ, մանաւանդ Ազասի Յանջեանի ողբերգութենէն վերջ : Արգելափակուած էջմիածնի պատերուն մէջ, զրկուած իր պաշտօնը յաջողութեամբ վարելու տարրական հնարաւորութիւններէն, միշտ ներքին խիստ հակողութեան, Խորէն Ա. ուրիչ բան չէր կրնար ընել եթէ ոչ տոլորական կոնդակներ զրկել Արտասահման : Նոյնիսկ անոր էր վերակազմելու կովկասեան թեմերը : Իսկ վանքին անտեսական կացութիւնը այնքան անտանելի դարձած էր որ, չարունակ արտասահմանի օգնութեան կը դիմէին : Իր նուիրակն ալ, Գարեգին արք. Յովսէփեան, ամէն բանէ առաջ հանգանակութիւն կատարելու պաշտօն ունէր, էջմիածնի գմբէթը նորոգելու կամ վանականներուն ապրուստը հոգալու համար :*

Ամիսներ առաջ օտար աղբիւրէ լուրեր չրջեցան կաթողիկոսին ձերբակալման մասին, բայց չհաստատուեցան : Իր ամենավերջին կոնդակը ուղղուած էր Մարսէյլի առաջն. փոխանորդին (տես Գ. էջ) :

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԽՈՐԷՆ Ա. ԵՒ ԻՐ ՇՐՋԱՆԸ

Գոյժ մը էջմիածինէն,— Ամենայն Հայոց կաթողիկոսը յանկարծամահ, սրտի կաթուածէ :

Ո՞վ կրնար ստուգել,— Խորէն Ա.ի սի՞րտն էր տկար, թէ չրջապատը այնքան անտանելի դարձած էր, որ հարուածը ի վեր-ջոյ իյաւ սրտին...

Ուրիշ լուր չունինք առ այժմ, եւ կը գոհանանք արձանագրելով տխուր դէպքը, այնպէս ինչպէս հաղորդուած է հեռագրով : Գէթ երկար, շատ երկար ժամանակ անցնի, որպէսզի կարելի ըլայ լուսաբանել ամէն բան : Հաստատել, օրինակ, թէ չի՞ն վրդովիչ, անբնական պարագաներ ալ, որ փութացուցած ըլլան կաթողիկոսին մահը :

Այս մահով, կը փակուի ալեկոծ չրջան մը եւս :

Շատեր մասնաւոր բարեացակամութեան մը վերագրեցին , երբ խորհրդային իչխանութիւնը բարեհաճեցաւ արտօնե՛լ որ Հարները նոր կաթողիկոս մը ընտրեն, մինչ նոյն իրաւունքէն զրկուած էին Վրացիները :

Այս հէգքաթը չրջան ըրաւ գաղութէ գաղութ, չնորհիւ կարճամիտ մունետիկներու : Եւ մարդիկ սկսան փառաբանական տաղեր հիւսել, երազելով էջմիածնի վերածնութիւնը, Մայր Աթոռին հեղինակութեան բարձրացումը եւ դեռ ուրիչ բաներ :

Ներգները չէին կրնար ըմբռնել թէ ինչ խարդախ նպատակներ կը հետապնդէր Մոսկուան, կալանաւոր մը բազմեցնելով երբեմնի չէն եւ հեղինակաւոր Աթոռին վերատակներուն վրայ :

Վեց տարուան պատմութիւնը լուսաբանեց բուն կացութիւնը : Լուսաբանեց ուրիչ կէտ մըն ալ, — եթէ Մոսկուան այդ «չնորհ»ը կ'ընէր, քիչ շատ հեղինակաւոր դէմքեր նստած էին Երեւանի մէջ,— Ազասի Յանջեանը՝ իբրեւ կեդր. կոմիտէի քարտուղար եւ Սահակ Տէր Գաբրիէլեանը՝ իբրեւ վարչապետ :

Երկուքն ալ, թէեւ թունդ բոլչեւիկ, բաւական տեղեակ էին Հայկական Արտասահմանի հոգեբանութեան : Գիտէին թէ ի՛նչ կը նշանակէ Ամենայն Հայոց կաթողիկոսութիւնը — էջմիածինը — հաւատացեալներու զանգուածին համար :

Կարճ խօսքով, անհրաժեչտ էր որոչ գոհացում տալ տարագիր բազմութեանց, անոնց համակրանքը եւ մանաւանդ նիւթական աջակցութիւնը ապահովելու համար : Այդ հասկացողութեամբ ալ, « լիազօր » նուիրակ մը զրկուեցաւ արտասահման, երկու քուկէս տարի առաջ :

Փոխուեցա՞ն ժամանակները : Ազասի Յանջեան չարաչար գոհ-ունեցաւ իր «նոր» քաղաքականութեան ճամբուն վրայ : Իրեն հետ ձեկաեղ, Զվախվայր թաւալեցան բոլոր անոնք որ տիրական դեր կատարած էին 1921էն իվեր :

Շատեր իրենց գլուխը վրայ տուին խեղկատակ դատավարութիւններով, բայց մանաւանդ առանց որ եւ է դատի, Զեկայի նկուղներուն մէջ : Եւ դեռ ահուսարսափը չէ վերջացած : Ոչ ալ ամբողջովին լուսաբանուած է ահաւոր ողբերգութիւնը :

Արդ, այս պայմաններուն մէջ է որ կը վախճանի կաթողիկոսը : Եւ, ոչ մէկը կրնայ դիտնալ թէ ի՛նչ պիտի պատահի վաղը,— Մոսկուան նորէն պիտի ժպտի՞ հաւատացեալներուն, որպէսզի կարենան նոր կաթողիկոս մը ընտրել...

Այս անգամ չատ աւելի ամուր պրկուած են օղակները : Կովկասեան բոլոր թեմերը կազմալոյծ, գրեթէ անգոյ, իսկ Արտասահմանի մէջ,— մնա՞ց «բարեյոյս» մարդ, որպէսզի անցագիր չնորհեն : Ենթադրելով որ գացող «քալֆեր» ալ պիտի գտնուին...

Ներքին պայմաններուն մէջ, Խորէն Ա. կատարեց ինչ որ կարելի էր :

Տակաւին կանուխ է, խօսելու համար իր առաքինութեանց կամ վրիպումներու մասին : Արդարութիւնը կը պահանջէ դիտնալ ամէն բան, ճիշդ եղրակացութեան յանգելու համար : Իսկ մենք շատ քիչ բան դիտենք, մեր աչխարհի կացութեան մասին : Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՏԱԼԱՏԻԷ ԴԱՀԼԻՃԸ ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԻՆ ԱՌՋԵԻ

Մասնաւոր իրաւասութիւններ եւ 10 միլիառ ֆրանկ

Պ. Տալատիէ դահլիճը երեսփ. ժողովին ներկայացաւ երէկ, երեքչաբթի, շատ կարճ յայտարարութեամբ մը, որ կը պահանջէր որոչ իրաւասութիւններ՝ ելեւմուտքը չտկելու համար եւ հինգ միլիառ ֆրանքի դումար մը, ինչպէս եւ դիւրութիւններ 15 միլիառի փոխառութեան մը համար : Երէկ առտու երկու անգամ ժողով գումարեցին նախարարները, որոնց մէկուն ներկայ էր Հանրապետութեան նախագահը : Կառավարութիւնը պահանջեց անմիջապէս քննել իր առաջարկները, որպէսզի կարենայ գործի ձեռնարկել : Վերակոյտն ալ իր կարգին պիտի քննէ հինգչաբթի օր կամ ուրբաթ, եւ յետոյ խորհրդարանը պիտի փակուի, Զատկի տօներուն առթիւ, մինչեւ մայիսի կէսը կամ աւելի երկար :

Երեսփ. ժողովին բացումը կատարուեցաւ սովորական ձեւակերպութեամբ, կառավարութեան յայտարարութեան ընթերցումով, սա տարբերութեամբ որ վիճաբանութիւն չկատարուեցաւ ընդհանուր քաղաքականութեան մասին : Օրուան հրատապ խնդիրն էր ելմտական նախարարին ծրագիրը : Կառավարութիւնը անմիջականօրէն պէտք ունի հինգ միլիառ ֆրանքի, որուն վրայ պէտք է բարդել Լէոն Պլումի տրուած հինգ միլիառը : Այս գումարը անհրաժեչտ կը համարուի երկու ամսուան ծախքերուն համար : Իսկ 15 միլիառի փոխառութիւնը պիտի հանուի յարմար պահու մը :

Նոր դահլիճը առ այժմ վստահութիւն կը վայելէ քաղաքական եւ սեղմատրական չրջանակներու մէջ : Ֆրանքը դպալի բարձրացում ունեցաւ : Տոյտրը 32.65էն իյաւ 32.22ի, իսկ անգլիական ոսկին 162.25էն 160.12ի : Բայց ընդհանուր վստահութիւնը կրնայ վերահաստատուիլ միայն այն ատեն երբ չհետի տնտեսական կացութիւնը, ինչպէս յայտարարեց ելմտական նախարարը, Պ. Մառչանտօ :

150,000 բանթողներ ոտք 100 գործատուներու մէջ

Մինչ կառավարութիւնը կը պատրաստուէր պարպել գրասենեակ զործատուները, գործադուլը աւելի սաստկացաւ երկուչաբթի դիչեր, գրեթէ ընդհանուր հանգամանք առնելով : Գադրած են մօտ 100 գործարաններ, 130 — 150 հազար բանթողներով : Համաձայն մետաղագործական հաստատութեանց բանուորներու միութեան հրահանգին, ամէն գործարանի մէջ բանուորական պատուիրակութիւնները վերջնագիր մը ուղղեցին գործատէրերուն, պնդելով իրենց պահանջներուն վրայ : Այս ազդարարութեան համաձայն, առաջին առթիւ գործադուլ հռչակեցին Ռընոյի 30.000 բանուորները : Այս հաստատութեան փակումը կը չլատէ մանաւորապէս զինուորական կառքերու, հրասայլերու, օդանաւային մեքենաներու, զրահներու եւ ռումբերու արտադրութիւնը : Ուրիչ կարգ մը հաստատութիւններ ալ, որոնք օդանաւերու են· չինութեամբ կը գրաղին, նոյնպէս չլատուած են : Գործադուլի ենթարկուած մետաղագործական հաստատութեանց թիւը կ'անցնի 40ը : Բանթողներու թիւը գրեթէ կէսն է Փարիզի մետաղագործական բանուորներուն :

Բանթողները նոյն բաները կը պահանջեն գրեթէ ամէն տեղ.— ճանչնալ հատւածական սակարկութեան սկզբունքը եւ անմիջապէս հատւածական պայմանագրութիւններ կնքել, աչխատավարձի յաւելումներով : Գործատէրերը կը պատասխանեն թէ հին պայմանագրութիւնները ի գօրու են տակաւին, եւ թէ նորերու մասին չեն կրնար բանակցիլ, ոչ ալ իրաւարարութիւն կ'ընդունին, մինչեւ որ գրաւուած գործարանները չպարպուին, համաձայն աչխատանքի օրէնքներու :

Նոր կառավարութիւնը անմիջապէս ժողով գումարեց, այս տագնապը լուծելու համար, մանաւանդ որ Պ. Տալատիէ վճռած է պարպել տալ գործարանները : Աչխատանքի նախարարը երէկ լսեց Աչխատանքի Դաչնակցութեան ներկայացուցիչները : Մետաղագործական բանուորներու դաչնակցութիւնն ալ ժողով մը սարքած է : Այս առթիւ հեռագրով պատուիրակներ հրաւիրուեցան գալուէն :

**** Տեղական թերթերը կը գրեն թէ չատ մը գործարաններու մէջ բանուորները գործադուլի ենթարկուած են հակառակ իրենց կամքին : Այսպէս, Ռընոյի վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ երկուչաբթի օր քուէարկութիւն մը կատարուեցաւ մէկ հաստատութեան աչխատակիցներուն մէջ եւ գործադուլի թեր արտայայտուեցան 874 հոգի, դէմ 2922 հոգի : Նոյն հաստատութեան մէջ գործադիր կոմիտէն կոչ մը ուղղած է, որով կը մերժէ գործադուլը եւ բացատրութիւններ կը պահանջէ : Սէնթ Էթիէնի մէջ թռուցիկներ ցրուած են, պարզելով համաձայնութիւններու սարքած խաղերը : Լօէնի օդանաւային գործարանին մէջ (Արժանթէօյ) բանուորներուն մեծ մասը հակառակ են գործադուլին :*

Մետաղագործական հաստատութեանց խմբակցութիւնը մասնաւոր յայտարարութեամբ մը ապօրէն կը հռչակէ գործադուլները :

Հակառակ այս բոլոր առարկութեանց, գործադուլը կը ծաւալի հետզհետէ, վարչապետը, ներքին գործերու նախարարը եւ աչխատանքի նախարարը մասնաւոր խորհրդակցութիւններ կատարեցին, անհրաժեչտ միջոցները ձեռք առնելու համար : Զախակողմեան թերթերը նոր տագնապին ամբողջ պատասխանատուութիւնը կը ձգեն գործատէրերուն վրայ :

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻՆ կը հեռագրեն թէ եօթը բարձր պաշտօնատարներ դնդակահարուած են Թաթարական Հանրապետութեան մէջ, իբրեւ խափանարար եւ դաւաճան :

ՁԵՆՈՍԼՈՎԱՔԻՈՑ Հանրապետութեան նախագահը, Պ. Պէնէչ, հրահանգած է կառավարութեան՝ բանակցիլ գերման փոքրամասնութեան վարիչներուն հետ, ամենալայն զոհացումներ տալով, մինչեւ որոչ սահման մը : Կը վախցուի որ հիթլէրական կուսակցութեան վարիչը, Հայնլայն, ծայրայեղութեանց մղուի իր կուսակիցներուն կողմէ :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՋՀՈՒՏԻՆ ԿԱՐՄԻՐ ՖԷՍԸ ՈՐՈ՞Ւ...

Ուչադրութիւն ըրա՞ծ էք,— երբ պական թերթերը, երբ ո եւ է ժողովուրդի անուն տան, սկզբնատառը կը գրեն գլխագիր : Օրինակ, **Les Armé-niens** կամ **Les Polonais, Les Bulgares** եւ բոլոր ազգերը : Բայց երբ խարկ ըլլայ յիչել Հրեաները, կը գրեն առանց գլխագիրի,— **les juifs:**

Ինչո՞ւ այս արհամարհական խըտրութիւնը :

Հրեաներու դէմ հալածանքը կամ աւարգաւճը նոր պատմութիւն չէ, — գիտէք : Քրիստոնեայ պետութիւնները կը ջարդէին կամ կ'արտաբսէին զանոնք, մասնաւորաբար Տիտոսի արշաւանքէն վերջ, երբ Հրեաները, հեռացան աւերակ Երուսաղէմէն եւ ցրուեցան աչխարհի չորս ծագերուն : Իրականին մէջ Հրեաները թափառականութեան ջիղ մը ունին, սկիզբէն իվեր կը շրջին երկրէ երկիր : Թէեւ ի՛չ մըն ալ այդ տարագրութեան կը պարտին իրենց գոյութիւնը : Երբ երկրի մը մէջ կը ջարդուէին, կ'աճէին ուրիչ երկրի մը մէջ : Միջին Դարուն, Քրիստոնեայ պետութիւնները կը զգուշանային բռնարովին բնաջնջել զանոնք, ընդհակառակը կը հաւաքէին մասնաւոր թաղերու մէջ, որպէսզի հոն ապրին եւ Քրիստոնեայ ժողովուրդը « ևմոյշ» մը ունենայ աչքին առջեւ, տեսնելու համար... Քրիստոսը խաչող եւ մարդկութիւնը դժբախտացնող այս «անիծեալ» ցեղը : Հրեաները ստիպուած էին փէսի նման կարմիր գլխարկներ դնել, որպէսզի ճանչցուէին ամէն տեղ իրեն «ստորին ցեղ» : Իրաւունք չունէին ընտանեկան մականուն ունենալու, արգիլուած էր իրենց կալուած գնել, ստոր համար երբեմ չկրցան մտնել երկրագործութեան մէջ, եւ որովհետեւ Քրիստոնեայ ժողովուրդները միտք կը համարէին տոկոսով փոխ դրամ տալը, վաշխառութիւնը դարձաւ Հրեաներուն առանձնաշնորհը եւ մասնագիտութիւնը : (Այսպէս հրէական ցիղը իր ձեռքն առաւ դրամատիրութիւնը, փորձանքի դառնալով աչխարհի) : Վերջապէս Հրեաները իրաւունք չունէին նամբորդելու մէկ խաղաքէն միւսը : Եկաւ ֆրանսական յեղափոխութիւնը եւ ազատագրուեցան Հրեաները : Սակայն կարգ մը աւանդութիւններ մնացին,— այսպէս՝ ինչպէս գլխագիր սկզբնատառով չի գրուիր կենդանական ցեղերու անունները, նոյնպէս նաւ սովորութիւն չէ գլխագիր սկզբնատառերով գրել հրեայ ցեղին անունը : (Մենք Հայերս բարեկամօրէն չենք հետեւիր այդ սովորութեան) : Ասիկա կը մատնէ հին արհամարհանքը, աւանդական խտրութիւնը :

Հիմա պիտի հարցնէք թէ ո՛ւր պիտի առաջնորդեմ ձեզ Օրը Օրինի այս նեղ սիւնակին մէջէն :

Կեցէք :

Կարգ մը հայերէն թերթեր ունինք, որ նոյն ձեւով՝ չեն ուզեր գլխագիր սկզբնատառ գործածել հայ փառասպանծ ցեղին անունը գրելու ժամանակ,— ջհո՞ւտ ինչ մենք, եղբա՛րք պատուականք :

Մեր ցեղին անունը, երբ ածական չէ, գլխագիրով գրեցէք, այլապէս պոյտ տուէք որ ջհուտին անունը գրելու ձեւով՝ առանց գլխագրի գրողին գլխուն ջհուտի կարմիր փէս մը անցընեցէք :

ԱՐԱՋ

Ի՞նչպէս խուճարկուեցան "Այր"երը

Աւստրիոյ կցման առթիւ սարքուած հանրաքուէն տեղի ունեցաւ ոչ միայն Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ, այլեւ արտասահմանի գերմանական գաղութներուն մէջ : Լոնտոնի 1100 գերման եւ 800 աւստրիացի ընտրողները իրենց քուէները ձգեցին գերմանական չղճնաւի մը մէջ, ծովուն բացերը : 1868 հոգի «այո» պատասխանեցին, 5 Գերմանացիներ եւ 5 Աւստրիացիներ՝ «ոչ» :

Գերմանիոյ սահմանակից երկիրներու Գերմանները մայր հայրենիք դարձին, քուէարկելու համար : Այսպէս, Գերմանիա գացած են 27.000 հոգի՝ Զեխոսլովաքիայէն, 4 — 5000 հոգի Հոլանտայէն, 1500 հոգի Ֆրանսայէն, հազարաւորներ՝ Լեհաստանէն եւայլն : Կիրակի օր հարիւրաւոր ինքնաչարժներ Տանցիգէն դէպի ծովեզերք փոդադրեցին 10.250 Գերմանացիներ եւ Աւստրիացիներ, որպէսզի քուէարկեն յատկապէս պատրաստուած չղճնաւի մը մէջ :

Զուիցերիոյ Գերմաններուն եւ Աւստրիացիներուն համար գերմանական դեսպանատունը վարձած էր երկու մասնաւոր կառախումբեր, որոնք գերմանական սահմանագլուխ փոխադրեցին քուէարկուները :

Իտալիոյ Գերմանացիները քուէարկութիւնը կատարեցին չղճնաւերու մէջ, միչտ ծովափէն երեք մղոն հեռու : Զախջախիչ մեծամասնութիւնը «այո» պատասխանած էր :

Մ. Նահանգներու Գերմանացիներուն մեծ մասը չկրցաւ մասնակցիլ քուէարկութեան, իսկ չատեր իրենց քուէները ձգեցին գերմանական չղճնաւերու մէջ :

**** Վիէննայի մէջ առաջին քուէարկուներէն մէկը եղաւ կարտինալ Իննիցեր, որ առտուն ժամը 8ին բազմութեան խառնուած՝ իր կարգին կը սպասէր : Բայց պաշտօնեաները ճանչցան արքեպիսկոպոսը եւ անմիջապէս ներս հրաւիրեցին : Կարտինալը հիթլէրական ողջոյնը տալով, ներս մտաւ եւ ձգեց քուէն : Պաշտօնեաները անմիջապէս զարդանիչ մը փակցուցին, որուն վրայ Հիթլէրի նկարին տակ արձանագրուած էին հետեւեալ խօսքերը.— « Մէկ ազգ, մէկ պետութիւն, մէկ առաջնորդ» : Տուն վերադարձած առեն, մինչ ծանօթներ կը բարեւէին, նախագահը գաւազանը ալ ձեռքին մէջ բռնած, միայն գլուխը կը չարժէր :*

Ուրիչ ականաւոր քուէարկու մըն էր Աւստրիոյ յեպատեբազմեան առաջին նախագահը, Քարլ Զայց, ընկերվարական : Այս 70 տարեկան ծերունին Վիէննայի քաղաքապետ եղած է 12 տարի եւ իր պաշտօնավարութեան օրով էր որ չինուեցան բանուորական զեղեցիկ բնակարանները : Մինչեւ այսօր ալ մեծ ժողովրդականութիւն կը վայելէ : Այն ալ Տոքթ. Միքլասի պէս գաւազանը ձեռքը բռնած ըլլալով, թեւը չբարձրացուց, հիթլէրական բարեւ տալու համար : Աչքի կը զարնէր Տոքթ. Շուչնիկի բացակայութիւնը :

**** Նոր նամակագրչի մը տպուեցաւ, ապրիլ 10ի հանրաքուէին առթիւ : *** Ձերբակալման հրամանագիր հանուած է Աւստրիոյ գահաժառանգ իչխանին՝ Օթթօ արհիդուքսին դէմ, որ կոչ մը ուղղած էր մեծ պետութեանց, օդնութիւն խնդրելով :*

**** Ինչպէս գրած էինք, նոյն օրը ընտրուեցաւ նաեւ Գերմանիոյ նոր խոր-*

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ԿԱՐԳԱԾՔԸ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY
Trans : J. M.

Գիրք ՏԱՍՆԱՄԵՔ ՀԱՏՈՐԱԿ
Թարգմ. Ա. Ս.

— Օ՛չ, Ֆոլլիի մասին ոչինչ չեմ ուզեր լսել... այլ մեզ ինչ-որ բան ասա մեր մասին... ասա՝ ինչպես ենք մենք մեր ամուսնությունից ի վեր ապրել... ասա՝ ինչպես ես դու ինձ սիրում... ասա՝ ինչպես ես դու ինձ սիրում...

Ու Սալոմեն վեր թռավ բազկաթոռից եւ ոտքի ելած՝ ամուսնու առջեւ կանգնած՝ ձեռքերը նրա ուսերին դրած՝ նայում էր նրա աչքերի մեջ՝ ասես ուզում էր նրանց միջով հասնել մինչեւ նրա հոգու խորքերը, ասես ուզում էր ստիպել նրան, որ նա ինքն իրեն ավելի լավ ճանաչի, քան ինքը կարող է ճանաչել։

Ֆրանսիս Ուիթլին ժպտաց եւ ասաց.

— Ես քեզ սիրում եմ, Սալոմե, ինչպես միշտ սիրել եմ։ Ես քեզ սիրում եմ, որովհետեւ դու ես ինձ ամենից լավ հասկանում, ինձ ամենից լավ ներում եւ ինձ ամենից լավ ներողամիտ ես վերաբերվում։ Ես քեզ սիրում եմ, որովհետեւ դու ինձ ամենից լավ ես հասկանում, ինձ ամենից լավ ներում եւ ինձ ամենից լավ ներողամիտ ես վերաբերվում։

Սալոմեն ժպտաց եւ ասաց.

— Ես ինձ ոչ մի կերպ չեմ կարող ներողամիտ համարել։ Ես ինձ ամենից ավելի ներողամիտ եմ վերաբերվում, երբ ես ինձ ամենից ավելի ներողամիտ եմ վերաբերվում։ Ես ինձ ամենից ավելի ներողամիտ եմ վերաբերվում, երբ ես ինձ ամենից ավելի ներողամիտ եմ վերաբերվում։

Ֆրանսիս Ուիթլին ծիծաղեց եւ ասաց.

— Ես ինձ ոչ մի կերպ չեմ կարող ներողամիտ համարել։ Ես ինձ ամենից ավելի ներողամիտ եմ վերաբերվում, երբ ես ինձ ամենից ավելի ներողամիտ եմ վերաբերվում։ Ես ինձ ամենից ավելի ներողամիտ եմ վերաբերվում, երբ ես ինձ ամենից ավելի ներողամիտ եմ վերաբերվում։

Սալոմեն ծիծաղե

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՇԻՐԱԶ

ՎԱՂԱԿԻ ՀԱՅԸ ՄԵՐ ՎԱՂԻՆ

Հոսանքի ուժգնութեան ներքեւ ամբողջ ժողովուրդը կարծես մի մեծ ընտանիք էր դարձել, ուր ամէն մարդ ուրիշի ցաւը իր ցաւն էր համարում, ուրիշի հոգսը իր հոգսը։ Ամէն մարդ ուզում էր ուրիշին օգնել, ամէն մարդ ուզում էր ուրիշի ցաւը մեղմացնել։ Ամէն մարդ ուզում էր ուրիշի հետ կիսել իր վերջին կտորը։

Ահա այդ ժամանակ էր, որ Վաղակի հայ գաղթականութիւնը ապրեցաւ իր ամենամեծ ողբերգութիւնը։ Ամէն մարդ գիտէ, որ Վաղակի հայ գաղթականութիւնը ամենաաղքատն էր։ Ամէն մարդ գիտէ, որ Վաղակի հայ գաղթականութիւնը ամենաանտէրն էր։ Ամէն մարդ գիտէ, որ Վաղակի հայ գաղթականութիւնը ամենաանտուն էր։ Ամէն մարդ գիտէ, որ Վաղակի հայ գաղթականութիւնը ամենաանտանելին էր։

Ահա այդ ժամանակ էր

հրդարանը, որ կը բաղկանայ 813 անդամներէ, Աւստրիան ալ հաշուելով:

*** Գերմանիոյ դատական նախարարը հրամանագրով մը հաղորդեց թէ Աւստրիոյ եւ Գերմանիոյ դատական միացումը վերջնապէս իրականացած ըլլալով, այսուհետեւ միայն գերմանական դատարաններ պիտի գործեն:

*** Աւստրիոյ բանակն ալ մասնակցեցաւ քուէարկութեան, իր 54.413 զինուորներով եւ սպաներով: Գրուած քուէներու թիւն էր 54.376, որոնց 54.288ը «այո», 66ը «ոչ», 22ը սպիտակ:

Պաշտօնական տեղեկագրին համաձայն, ամբողջ Գերմանիոյ մէջ ձգուած քուէներուն թիւն եղած է 49.279.104, կամ 99.57 առ հարիւր: «Ոչ» քուէարկած են միայն 452.170 հոգի: «Ոչ»երու ամէնէն մեծ համեմատութիւնը կը կազմէ իտալական նաւահանգիստի մը մէջ, գերմանական մարտանաւի քուէարկու - թիւնը, ուր մասնակցողներէն 5855ը «այո», 538ը «ոչ» պատասխանած են:

*** Զորրորդ հանրաքուէն է այս որ կը կատարուի հիթլէրական իշխանութեան օրով:

Առաջինը տեղի ունեցաւ 1933 նոյեմբեր 13ին, երբ Գերմանիա հեռացաւ Ազգերու Դաշնակցութենէն: Գործողութիւնը թէ հանրաքուէ էր եւ թէ ընտրութիւն խորհրդարանի:

Երկրորդը տեղի ունեցաւ 1934 օգոստ. 19ին, Առաջնորդին անձին վրայ կեդրոնացնելու համար Գերմանիոյ նախագահութիւնը եւ վարչապետութիւնը:

Երրորդը՝ 1936 մարտ 29ին, իբրեւ խորհրդարանի ընտրութիւն:

Երեք հանրաքուէներուն արդիւնքը եղաւ, կարգով.— 93.6, 88 եւ 98.8 առ հարիւր:

Եթովպիան ալ պատժուեցաւ կ'ակնկի

Անգլիոյ արտաքին նախարարութիւնը դիր մը ուղղելով Ազգաժողովի քարտուղարութեան, առաջարկեց ժողովի հրաւիրել Ա. Դ. Մորհուրդը, «քննելու համար Եթովպիոյ խնդիրը»:

Աւելորդ է ըսել թէ պարզ ձեւակերպութիւն մըն է այս եւ հետեւանք Իտալիոյ հետ կատարուած բանակցութեանց, հոչակելու համար Եթովպիոյ գրաման ճանաչումը: Հաւանական է որ Ա. Դ. Մորհուրդը գումարուի մայիս 9ին: Արդ, Եթովպիան 1936 մայիս 9ին գրաւուած ըլլալով, Անգլիոյ ճանաչումը կը կատարուի երկու տարի վերջը: Ա. Դ. Մորհուրդին անդամներէն հինգը արդէն յայտնած են իրենց ճանաչումը.— Լեհաստան, Ռումանիա, Պելժիա, Լքուատոր եւ Լաթվիա: Բուն Ազգերու Դաշնակցութեան անդամներէն 17ը արդէն հոչակած են ճանաչումը: Մինչեւ հիմա յայտնապէս բացասական դիրք բռնած էին Անգլիա, Ֆրանսա եւ Ս. Միութիւնը, բայց Անգլիոյ նախաձեռնութիւնը արդէն կը հարթէ ճամբան, բոլորին համար:

Անգլիոյ երեսփոխան մը հարցուց թէ Ազգաժողովին ուղղուած նամակը չի՞ նշանակեր թէ կառավարութիւնը առաջին քայլը կ'առնէ, իտալական կայսրութիւնը ճանչնալու համար: Վարչապետը իրեւ պատասխան յանձնարարեց որ կարգայ նամակին բնագիրը: Ցետոյ յայտնեց թէ անգլեւիտալական բանակցութեանց մասին պաշտօնական յայտարարութիւն մը պիտի ընէ կարելի եղածին չափ շուտ: Ընդհանուր կարծիքը այն է թէ համաձայնութիւնը պիտի ստորագրուի Հռոմի մէջ, այս շաբթու իսկ: Մասնագէտներ զբաղած են համաձայնութեան վերջնական խմբագրութեամբ:

Կ'ըսուի թէ Անգլիոյ պատերազմական նախարարը մօտերս Մալթա այցելելով, պիտի հանդիպի նաեւ Հռոմ եւ պիտի տեսակցի Մուսոլինիի հետ, երկու երկիրներու զինուորական յարաբերութեանց մասին:

Փարիզի մէջ զարմանք չպատճառեց անգլիական ձեռնարկը, քանի որ կառավարութիւնը միշտ իրագէկ պահուած էր ամբողջ անցուդարձին: Հռոմի մէջ դոհունակութիւն պատճառեց Անգլիոյ նախաձեռնութիւնը:

ՋՈՒԱՆԼՈՒԻԶԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՄ

ՍՊԱՆԻՈՑ ազգայնականները ուժգնօրէն կը չարունակեն իրենց յարձակումները, խզելու համար Պարսելոնայի եւ Վալենսիայի հաղորդակցութիւնները: Հանրապետական կառավարութիւնը որոշեց պաշտպանել Արանի հովիտը եւ թոյլ չտալ որ փախստականներ անցնին Ֆրանսա: Բայց եւ այնպէս խումբը կը շարունակուի եւ ամէն օր հարիւրաւոր փախստականներ կը հասնին Ֆրանսա:— Կարգ մը թերթեր կը գրեն թէ խորհրդային կառավարութիւնը կը պատրաստուի ետ քաշել իր բոլոր մասնագէտներն ու համաւորները, այլեւս անյոյս նկատելով ելքը:

ՀԻԹԼԷՐԻ ԱՑՑԵԼՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻՒ, Մուսոլինի որոշած է աննախընթաց ընդունելութիւն մը սարքել: Այս առթիւ պիտի ծախսուի 20.000.000 տոլարի դումար մը: Հիթլէր Հռոմ կը սպասուի մայիս 3ին:

ՕԴԱՆԱԻԱՑԻՆ վտանգներու դէմ պաշտպանուելու համար, Սէյնի Նահանգային ժողովը 426 միլիոն ֆրանքի վարկ մը քուէարկեց: Պետութիւնն ալ պիտի տրամադրէ 342 միլիոն:

ՀՐԵԱՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ բուռ ճառ մը խօսեցաւ Պ. Կոկա, Ռումանիոյ նախկին վարչապետը, որ հրապարակաւ արտայայտուած չէր իր անկումէն ի վեր: Բանախօսութիւնը տեղի ունեցաւ Պուքրէշի Ակադեմիային մէջ: Պ. Կոկա առիթէն օգտուեցաւ, կցումը արդարացնելու եւ Հրեաները ձաղկելու համար: «Այս կցումը միեւնոյն ատեն պարտութիւնն է Իսրայէլի: Աւստրիոյ Հրեաները յանցաւոր էին իրենք կործանարար մակաբոյծներ եւ յափշտակիչներ: Վիէննա օրէ օր կը հրէանար: Բայց, Հիթլէրի կատարած կցումով, հետզհետէ կ'անհետանայ Հրեաներու սարքած կազմալուծումը՝ Աւստրիոր սրտին վրայ»:

51 ՆՇԱՆԱԾՆԵՐ ԽԱԲԱՅ ԸԼԼԱԼՈՎ, դատի քաշուեցաւ ոմն Թոդէֆ Տիւրան, որ ինքզինքը հարուստ կը ձեւացնէր եւ կը չորթէր իր զոհերը:

ԳՐԻԳՈՐ ՓԱՇԱՑԵԱՆ
ՎԻՐԱԲՈՒԺ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺ
Վկայեալ Փարիզի Բժշկական Համալսարանէն
364 bis Rue de Vaugirard, Paris (15)
Մէթրօ Porte de Versailles· Թել· Vaug· 52—06
Օթոպիւս AG· 33, 89
Ընդունելութեան ժամերը.— Ամէն օր ժամ 10էն 20
Իսկ Ուրբաթ եւ երկուշաբթի ժամը 10—15, եւ ժամադրութեամբ:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ կանանց քոնֆէքսիոնի համար մօտելիստ (modeliste) մը՝ արհեստանոցի մէջ աշխատելու համար: Դիմել «Յառաջ»ի վարչութեան:

Papier **Electricité** **Peinture**
POSE de papiers GRATUITE
DANIEL, 49, Rue Labat - Paris-18
Կը խնդրուի դիմել նամակով ժամադրութեան համար:

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ԱՆԻԿԱ-ՊՈՒԱՖԱԼՈՆԳԻ «Ազատ» ենթակոմիտէի ընկերական ընդհանուր ժողովը 14 Ապրիլ, հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, Ընիէրի ընկերվարական-ներուն ճանօթ սրահին մէջ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորէ՛ք:

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Մարսէյլի Հայ Մշակութային Միութեան հերթական դասախօսութիւնը 15 Ապրիլ Ուրբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին, «Շահրիկեան» սրահին մէջ կը դասախօսէ՝ Գ. Ե. ԵԿԱՒԵԱՆ. Նիւթ՝ «Երջանքի Ծագումը»

Ընկերներուն յայն պատեհութիւնն կը տրուի կարծիքներու փոխանակութեան եւ լուսաբանութիւններու: *Մուտքը ազատ է:*

ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԱԿՈՒՄԲ

Ցառաջիկայ դասախօսութիւնը չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին 8, Ռիւ Պօսիւէ: կը խօսի իր անդամներէն Պ. ԱԹԱՆԱՍԵԱՆ Նիւթ՝ «Մոսկուա եւ Հայաստան մինչեւ նոր սահմանագրութիւնը»:

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՑ ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Երկու յաջորդական վայելքի օրեր Ցօսիէթէ Սաւանթի մէջ
17 եւ 18 Ապրիլ, Զատկի կիրակի եւ երկուշաբթի օրերը
կէսօրէ վերջ ժամը 3ին: կը ներկայացուի՝

Ա Խ Ա Կ Ն Ի Կ Ս

(օպերէթ 3 արար)

կը մասնակցին՝ Տիկ. Ս. ԳԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ, Տիկ. Յ. ԼԱԹԻՖԵԱՆ, Գ. Գ. ԳԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ, ԼԱԹԻՖԵԱՆ, ՍԱՐԱՖԵԱՆ, Կ. ՍՐԱՊԵԱՆ, ՍԱՆՃԱՔ, Կ. ԳԱՆԹԱՐՃԵԱՆ եւ խումբին բոլոր անդամները: Ընտիր օրքէսթը՝ ղեկավարութեամբ Ս. ԲԱՐԻԿԵԱՆի. Գիները՝ սովորական: Տոմսերը՝ ծանօթ տեղեր եւ գրատուն ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ:

ՖՈՒԹՊՕԼԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԹՈՒՐՆՈՒԱ

Զատկի առթիւ, երկու օր, կիրակի 17, երկուշաբթի 18 Ապրիլ

Stade Italiah մէջ 72, Boul. Carnot, Partr-12՝

կը մասնակցին Փարիզի 4 լաւագոյն օտար խումբերը՝ Հ. Մ. Ը. Մ., Իտալացի, Չէխ եւ Ռուս.

Յաղթական խումբը կը շահի արժէքաւոր բաժակ մը նուիրուած՝ «Gancia» ախորժաբերի կողմէ:

Մրցումները տեղի պիտի ունենան հետեւեալ կերպով՝

Կիրակի 17 Ապրիլ ժամը 14ին Ռուսերը կ'ընդդիմ Չէխերու.
» » » 16ին Հ. Մ. Ը. Մ. ընդդէմ Իտալացիներու.
Երկուշաբթի 18 Ապրիլ ժամը 14ին պարտեալ խումբերը իրարու դէմ,
» » » 16րն յաղթական խումբերը » »

Ուրիշն բոլորզ գէպի Stade Italia քաջալերելու Հ. Մ. Ը. Մ.ը մարզիկները, որոնք Ձեր ներկայութենէն խրախուսուած ամէն ջանք ի գործ պիտի դնեն յաղթական հանդիսանալ սոյն գեղեցիկ եւ անհամ մարզահանդէսին:

ուղղութեան միջոցներ. Métro Porte Dorée, Autobus P.C., A.U., 81.

ՆԱՒԱՐԿԱՑՈՒԹԻՒՆ

12 — 26 Մարտ

ԼԻՈՆ, Գործ.— 870:
ՇԱՍ, Ս. Թ.— 100:
ՆԻՍ, Մ. Ս.— 40:
ՎԻԷՆ, Աւետ.— 120:
ՄԱՐՍԷՅԼ, Ասլ.— 150:
ՍԱԼԻՆ ՏԸ ԺԻՒՕ, Ե. Զատ.— 150:
ՓԻԷՌ ՊԷՆԻԹ, Աբէտ.— 40:
ՃԻՆ ԺԸՆԷՎԻԷՎ, Իչխ. Ա.— 40:
ՊԱՆԵԼՕ, Փաթ.— 285:
ՓԱՐԻԶ (17), Օր. Պետ.— 75:
ԱՆԻԷՌ, Ա. Գ.— 150:
ԱՆՎԷՐՍ, Ֆէր.— 100:
ՓԱՐԻԶ (18), Ե. Հ.— 50:
ՄՕՆԹՈՒՐՕ, Գալֆ.— 50:
ՎԱԼԱՆՍ, Գործ.— 321:
ՓԱՐԻԶ(17), Կ. Պետր.— 75:
ՄՈՆՖԱՎԷ, Գաբ.— 75:
ԺԻՒՕՌ, Սանճ.— 40:

ՅԱՒՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Հ. Յ. Դ. Պոմոնայի «Ջաւարեան» ենթակոմիտէի վարչութիւնը իր ընկերներու կոդմէ ցաւակցութիւն կը յայտնէ իր սիրելի ընկերոջ՝ եւ վաստակաւոր ուսուցիչ ընկ. ԱՐԱՄ ՍԻՆԱՆԻի ժպիտան առթիւ իր պարագաններուն:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Իսի-լէ-Մուլինոյի խրիմեան դըպրոցի վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները՝ Պ. Լեւոն Գուլումճեանէ 12 հատ աթոռ, Տիկ. Սիրանոյշ Պօյաճեանէ մեկ վառարան, Տիկ. Զարուհի Թագուպեանէ եւ Պ. Խաչիկ Խաչատուրեանէ մէկական պարկ ածուխ: *Վարչութիւն*

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՖՐԱՆՍԱՑԻ Համազգայինի կեդր. Վարչութեան հասցէն է՝ Նախագահ Պ. Վահան Եաբճանեան, 44, rue Lafayette, Paris, Tél. Provence 78-38.

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՎԱՐԱԳԱՑՑ Ս. ԽԱՉ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ԱՌՆՈՒԻՎԻԼ

Հոգաբարձութիւնս կը ծանուցանէ բարեպաշտ ժողովրդեան, թէ Պրիւքսէլէն հրաւիրած է Կիլիկիոյ Աթոռին ներկայ Տ. Զարեհ վրդ. Փայասլեանն, որ Աւագ շաբթու օրերուն պիտի նախագահէ եկեղեցական արարողութեանց եւ Զատկին պիտի պատարագէ ու քարոզէ:

Կը հրաւիրենք արուարձաններու եւ շրջակայ թաղերու բարեպաշտ ժողովուրդը ներկայ ըլլալու եկեղեցական ժամերգութեանց եւ արարողութեանց:

Հոգաբարձութիւն

Կ Ո Զ

Անդրէասի եւ շրջանի հայրենակիցներուն հաղորդուի՝ որ Ս. Ծնունդի տօնին ներկայ չկրցանք գտնուիլ, եւ վերջերս մեր սեղանը երկու նոր անուանացանկը, մտադրած ենք երկրորդ Անուանացանկ մը հրատարակել, կոչ կ'ուղղենք այն վարկի վրայ վերապրող բոլոր հայրենակիցներուն որ համին դրել մոռցուած անունները, ուր որ թերկորներ կան մեր պարտքն է արձանագրել: Հասցէ՝ H. Kéfélian Frères, 22 Rue Lacretelle, Paris (15):

ԿՐ ՓՆՏՈՒՈՒԻ

— Ցրդաւոր Գաբրիէլեան, հօր անունն՝ Նշան, 1922ին Պոլսէն մեկնած է Ցունաստան, կարծուելու համար թէ քանի մը տարի առաջ Ցունաստանէն մեկնած է վառնա (Պուլկարիա), իր մասին լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել իր եղբօրը՝ հետեւեալ հասցէին. Dirnéat, 8 rue Paul Bert, Lyon, (Rhône) France.

Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi
ԳԱՑԵՐ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Հ· ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ
ՎԻՐԱԲՈՒԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺ
44 Rue Dunkerque (ՄԷԹՐՕ ԿԱՔ ՏԻՒ ՆՈՒ)
Tél. Trudaine 42—69
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:
Աւտօներով ժամադրութեամբ:

Alimentation «TRÉVISE»
Իր անմահական սուրճովը
Café "HAREM"
ԶԱՏԿԱԿԱՆ ՋԷՕՐԷԿՆԵՐ
5 ԱՒՐ ՀԱՐԻՒՐ ԲԱՑԱՌԻԿ ՁԵՂՔ
Ստացած ենք պուլկարական ընտիր ձեղմակ պանիր եւ քաշքաշավալ, սուրիական գինի եւ փէքմէզ:
ՄԵԾԱՓԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՓԱՆԱԿ
Tél. Taitbout 40—63
30, Rue de Trévise Paris (9) Metro Cadet

Ի գիտութիւն ՍՈՒՐՃԻ բոլոր գնորդներուն կը ծանուցանենք թէ LIVRAISON ցընելուս պատճառաւ սուրճի գիները դեռեւս թարիւրին 25: 5 քիլօ սուրճը կ'արժէ 74 ֆր. յանձնելի խանութիս մէջ: Վաճառորդ չունիմ հրապարակի վրայ, գնելով իանութիս կրնաք ապահով ըլլալ որ ձեր գնած սուրճն է՝ ՄԱՌՈՒՐ, անարատ եւ անխարդախ:
TOROSSIAN, 4 Rue de Metz, Métro Strasbourg-St. Denis.

ՈՒՆ ԴՈՒԶԷ
MARQUE DÉPOSÉE
RAKI 40 DUZE
Véritable Anisette Orientale
ԶՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ - ازمدن معمول خالص راقی
DISTILLERIE OTTOMANE ISTAMBOUL

ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ

Զուտ խաղողէ քաշուած եւ անիսոնով պատրաստուած ճայկական օղի՝ ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ: Զգուշացէք արուեստական օղիներէ: Ձեր ստամոքսը կ'այրի, գիշերները ջուր կը խմէք եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ որովհետեւ պարզ, կազդուրիչ եւ անվնաս ըլլալը հաստատուած է:

Dalakupeian 14 Rue St, Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille

ՊԱՆՏՆԻ ՄԷՋ ՎԱՃԱՌԱՊՈՏՈՒՆ
ՅՈՎՍԷՓ ԳՕՋՈՒՆԵԱՆ
19 Cours Julien, Marseille
Հաստատութիւնը կը ծանուցանէ Մարսէյլի եւ արուարձանի իր յարգելի յաճախորդներուն որ սէզոնի առթիւ ակսած ենք, ամենալաւ ապրանքներուն ներածման՝ անմրցելի դիներով:
Համոզուելու համար այցելութիւն մը բաւական է:

ԿԱՐԱՊԵՏ Ց. ԷՄՄԷՐԵԱՆ
Maison E. CHARLES հիմնուած 1869
99 rue Mathis, Métro Crimée
Autobus: AJ, AV, CP, 52, 50/71 **Tel. Botzaris 12—60**
Կը ծախենք գոհարեղէններ, ամէն տեսակ ժամացոյցներ, մատանիներ եւլն.: Նորոգութիւն ժամացոյցներու եւ գոհարեղէններու: կը գնենք՝ բլաթին, ոսկի, արծաթ եւ գոհարեղէններ նպաստաւոր գիներով:
Մի մոռնաք որ վստահելի ձեռքէ գնուած ոսկեղէն ու գոհարեղէններն անփոփոխ կը պահեն իրենց արժէքը:
Գաւառներէն եղած ապսպրանքները կը կարգադրուին արագ եւ խղճմտօրէն:

FOURRURES DE ST. BERNARD
ՀԱՅԿՈՒՀԻ ԿԻԼԻՊՕԼԵԱՆ
24, Rue Affre կամ 8, Rue Cavé — PARIS - 18e
Մասնաճիւղ՝ 2, Rue de la Charbonnière —
Մէթրօ՝ La Chapelle — Barbès Roch. Tél. Montmartre 69-70
ԿԱՐԵՒՈՐ ԶԳԼՈՒՇ ՁԱՏԿԻ ԱՌԹԻՒ
Մուշտակները փայլ կուտան մեր հագուստին եւ դէմքին: Դիմեցէք մեր վաճառատուները ուր պիտի գտնէք անհաւատալի դիներով բարձր արժանիք, 500 ֆրանքէն սկսեալ: Փիթուա օպոսոն Մարթ գէշ 120 ֆրանքէն սկսեալ: Գաբեր, ժաքէթներ եւն.: կը ստանձնենք մուշտակներու նորոգութիւնը, եւաւխոխութիւնը, ներկելը եւ բամբակը: Մուշտակները կը մաքրենք ձրի: Բաց է կիրակի օրերը միչեւ կէսօր:

Le Gérant : H. STEPHAN
17, Rue Damesme, PARIS (13) A. DER (AGOPIAN)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄՍԵԱՑ ԹՈՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Թուրքիա եւ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
14
ԱՊՐԻԼ
JEUDI
14 AVRIL
1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3705

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԻԱՑԵԱԼ ՃԱԿԱՏ. 2. ԻՆԶՊԷՍ

Մեր առաջարկած միացեալ ճակատը համալնաբոյժ սպեղանի մը չէ, ոչ ալ հրաշագործ գաւազան մը։ Բայց յուսատու ելք մըն է։ Արիախիզ մը, որուն վրայ կանգնած՝ կրնանք աւելի գիտակցութեամբ եւ վստահութեամբ դիմաւորել ապագան։

Նոյնիսկ այսօրուան կացութեան մէջ, այդպիսի ճակատ մը պիտի նպաստէր լուծելու բազմաթիւ հարցեր, որ զարմանի կը սպասեն։

Լսած եղանք անհրաժեշտը, բացատրելու համար «ինչու»ն։ Փորձենք պարզել նաեւ «ի՛նչպէս»ը։

Բոլոր ժողովուրդներուն մէջ ալ, միացեալ ճակատները կը կազմուին որոշ ծրագրի մը վրայ, երբ ծանրակշիռ հոգեր կը կուտակուին, ոչ միայն սպառնալով հաստատուած կարգուսարքին, այլեւ մթագնելով ապագան։

Այսպէս եղաւ, օրինակ, այս երկրին մէջ։ Մութ հեռանկար մը եւ զգալի, չօչափելի վտանգներ քով քովի բերին ճախակողմեան տարրերը, կազմելու համար ժողովրդական ճակատը։ Անոնց դիմաց, աչքերն ալ հաւաքեցին իրենց ուժերը, ուրիշ վտանգներ նախատեսելով, թէեւ չկրցան գլուխ հանել նոյնքան կուռ ճակատ մը։

Դառնալով մեր իրականութեան, պէտք չունինք ուռուցիկ բառեր գործածելու։

Մենք ոչ ֆաշականութեան խնդիր ունինք, ոչ պատերազմ սարքող տարրեր, ոչ ալ ներքին յեղափոխութեան վախ։

Շատ ամփոփ են մեր հոգերը։ Եւ բացայայտ։

Անոնցմէ ճեղքեր կրնան բացուիլ հայկական ճակատին վրայ եւս, եթէ աշխարհը սասանի եւ ծանրակշիռ դէպքեր պատահին, մեր անմիջական սահմաններուն վրայ, եւ կամ այն երկիրներուն մէջ ուր բոյներ հաստատած ենք։

Բայց, առ այժմ հեռուները չերթանք եւ վերլուծենք միայն օրուան կացութիւնը։ Աւելի ճիշդ, չանանք ըմբռնել այդ կացութեան իմաստը։

Այլեւս մէկ երկրի մէջ ամփոփուած չենք, որպէսզի կարենանք պատկէրն եւեթ ապատանելով, տեսակէտ յայտնել կամ դիրք բռնել։

Ուր որ ալեկոծութիւն մը պատահի, կրնայ ուղղակի կամ անուղղակի ազդել, նաեւ, մեր կացութեան վրայ։ Օրինակ, զինուորութեան խնդիր չունէինք այսօրեղ։ Առաու մը ամպեր դիզուեցան Եւրոպայի հորիզոնին վրայ, պատերազմ պայթեցաւ, եւ, մէկ տարիէն միւսը, աւելի կը թանձրանայ մթնոլորտը։ Ուրեմն, հիւրընկալ պետութիւնն ալ հարկ դատեց օգտագործել բոլոր պիտանի տարրերը, մէկդի դնելով միջազգային օրէնք եւ ուրիշ նկատումներ։

Կը հետեւի թէ պարտաւոր ենք միշտ արթուն եւ պատրաստ կեցնալ։ Ուրիշ խօսքով, ամփոփել բոլոր տրամադրելի ուժերը, որպէսզի կարենանք դիմաւորել աւելի ծանր հոգեր, խաղաղութեան պատերազմի առեն։

Ինչպէս կարելի է կազմել մեր «Միացեալ ճակատ»ը։ Կամ պոռնէ հարթել անոր ճամբան։

Մենք յանձնառութիւնը չունինք բոլորին համար ընդունելի ծրագիր մը յօրինելու։ Պարզապէս թելադրութիւններ է որ գրի կ'առնենք, իրրեւ սկզբունք ունենալով թուարանական օրէնք մը — պարզէն բաղադրեալը։—

1. Ըմբռնելով դէպքերու սրընթաց ելեւէջները եւ մեր անտոյդ, անկայուն վիճակը, կարճ կապել ներքին վէճերը։ Փնտռել միջոցներ՝ բացուած ճեղքերը նեղցնելու, հետզհետէ փակելու կամ անզգալի դարձնելու։

2. Սկսիլ համեստ, փոքր գաղութներէն, ուր մարդիկ աւելի ծօս են իրարու, որքան ալ բաժնուած ըլլան կուսակցական, հայրենակցական կամ տեղական վէճերով։ (Միացեալ ճակատի փորձի մը ձեռնարկած են Սէնթ Էթիէնի մէջ։— 4–500նոց համրանք մը)։

3. Մերձեցման, միացման նախաքայլեր համարիլ գործակցութիւնը՝ տեղական հոգերու համար (դպրոց, խնամատարութիւն, բանուորական հարց, իրաւական վիճակ եւն.)։ Այս ճամբուն վրայ, մասնաւորապէս հոգ տանիլ որ լուծուին հայրենակցական նախապաշարումները, որոնք յաճախ տուն կը քանդեն, տեղ-տեղ Թունաւոր մթնոլորտ մը,— վերի արտ յորեն, վարի արտ յորեն եւն.։ Որքան ամփոփ, այնքան լաւ։

4. Կուսակցական գեանի վրայ, մեղմացնել կիրքերն ու կանխալ կարծիքները։ Թող իւրաքանչիւրը գործէ համաձայն իր հայեցողութեան եւ կարողութեան։ Ազատ երկիր է եւ ամէն մարդ կրնայ իր աւետարանը քարոզել։ Բայց, այդ քարոզութիւնը պէտք չէ որ դառնայ «բուհճի»ներու մարզանք, մէկը Հայաստանի բարեկամ, միւսը թշնամի ներկայացնելով, մէկը փրկիչ, միւսը փրկիչ ջնջելով։

5. Սարքել մտերմական ղրօյցներ, ժողովրդականացնելու համար դաղութներու ինքնապաշտպանութեան եւ հայրենիքի ապահովութեան, ազատութեան, ամբողջացման հիմնական տեսակէտները։ Այսպիսի փորձերով, շատ մը նախապաշարումներ կամ թիւրիմացութիւններ կը փարատին։ Անշուշտ ինչ որ ճշմարտութիւն է որքան համար, կրնայ վիճելի դառնալ միւսին։ Բայց եւ այնպէս, դիմացինը դոնէ կ'իմանայ անկեղծ համոզումդ, եւ անոր իրական նպատակն ալ։

6. Կորովի եւ ծրագրեալ աշխատանք փորձել չէզոք համարուած բազմութեանց մէջ, արթնցնելու համար անոնց քաղաքական գիտակցութիւնը։ Մենք այն տեսակէտէն չենք թէ այդ ծփուն զանգուածը արժէք չի ներկայացներ։ Ընդհակառակն, թաքուն, անկարելի ուժեր միշտ ալ եղած են եւ կան այդ բազմութեանց մէջ, որոնք արդէն իսկ ներկայացնելի ուժեր են։ Ուրիշ պարագաներ ալ։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆՈՐ ԴԱՀԼԻՃԸ ՎԱՍՏԱՀՈՒԹԻՒՆ ՇԱՀԵՑՍԻ ՋԱԽՋԱԽԻՉ ՄԵԾՄԱՍԱՍՆՈՒԹԵԱՄԲ — 5ի ԴԷՄ 576

Աւելի քան եւ առաջ՝ ազգային պաշտպանութիւն

Բացառիկ իրաւունքներ երեք տասնեակ հազար

Տալաթիէի դահլիճը ջախջախիչ մեծամասնութիւն մը շահեցաւ երեքշաբթի օր, իր յայտարարութեան ընթերցումէն անմիջապէս վերջը։ Վստահութեան քուէ տուին 576 երեսփոխաններ, իսկ հակառակ միայն հինգ հոգի, ինչ որ կը նշանակէ գրեթէ միահամուռութիւն։

Յայտարարութիւնը շատ կարճ էր եւ իւրաքանչիւր նախադասութեան ղլուխը կը յիշեցնէր ազգային պաշտպանութիւնը, ուրիշ ամէն բան ստորադասելով անոր։ Այնպէս որ, ինչպէս Պ. Տալաթիէ ինք, շատ մը թերթեր ալ նոր դահլիճը կը կոչեն «ազգային պաշտպանութեան կառավարութիւն»։

Յայտարարութիւնը երեսի. ժողովին մէջ կարդաց վարչապետը ինք, իսկ ծերակոյտին մէջ՝ փոխ - վարչապետը, Պ. Շոթան։ Երկու ժողովներն ալ ընթերցումը կ'ընդմիջէին բուռն ծափերով։

Ահաւասիկ յայտարարութեան հիմնական մասերը.

— « Մեծ եւ ազատ երկիր մը կրնայ փրկուիլ միայն ինքն իրեն ապահովելով։ Ազգային պաշտպանութեան կառավարութիւնը, որ ձեզի կը ներկայանայ, կ'ուզէ արտայայտիչը դառնալ փրկութեան այդ կամքին... Մենք բոլորս, հզօրապէս միացած, կոչ կ'ուղղենք խորհրդարանին եւ ազգին, պաշտպանելու համար ազատութիւնը, հայրենիքը եւ խաղաղութիւնը։

« Մեր չորքը, մեզմէ դուրս, Եւրոպան կը կերպարանափոխուի։ Քաղաքական վարչաձեւեր կը փլին։ Նոր տեսութիւններ կ'ոգեւորեն ամբողջ ժողովուրդներ։ Պետութիւններ կ'անհետանան, մինչ նոր կայսրութիւններ կը կազմակերպուին։ Ահա թէ ինչու ազգային պաշտպանութիւնը այսօր կը դէմ կ'անցնի բուն զինուորական կազմակերպութեան չջնջանակը։ Բոլոր ելմտական, տնտեսական, ընկերային, քաղաքական խնդիրները սերտօրէն կապուած են մեր ապահովութեան հարցին հետ։ Այսօր չկան անջատ խնդիրներու չարքեր։ Կայ միայն մէկ խնդիր եւ երկրին փրկութիւնը կը ներկայանայ իբրեւ անբաժանելի ամբողջութիւն մը։

Ազգային պաշտպանութիւնը կը պահանջէ առողջ դրամ մը եւ ելեւմտական մը ապահով՝ մահացու վիրաւորումներու ազդարար նախանշաններէն։ Բացառիկ եւ առժամեայ միջոցները թոյլատրելի են միայն այն առեն, երբ անոնց չյոլորդեն ընդհանուր տնօրինութիւնները, ցամքեցնելու համար պարիսը չարիքի մը որ ահա բան տարիէ իվեր այնքան աւերներ գործեց մեր մէջ։ Ազգային պաշտպանութիւնը կը պահանջէ նաեւ տնտեսական կորովի կեանք մը։ Ան չի կրնար հանդուրժել արտադրութեան թուլացման կամ ընդհատման, մանաւանդ այն ճարտարագործութեանց մէջ որ կը բանին երկրին ապահովութեան համար։ Ահա թէ ինչու կառավարութիւնը կոչ կ'ուղղէ եւ բանուորներու եւ գործատէրերու իմաստութեան եւ հայրենասիրութեան։ Բանուորները պէտք է ըմբռնեն թէ գործադարձներու դրաւումը ամբողջ երկրին մէջ կը տարածէ մտահոգութիւն մը, որ կրնայ աղետալի դառնալ արտադրութեան կարգուսարքին համար, ինչպէս եղած է ուրիշ ազգերու մէջ։ Գործատէրերը պէտք է ուղղամտօրէն գործադրեն այն ընկերային օրէնքները զորս իրենք իսկ ընդունած են վերջնապէս։ Այժմէն իսկ բոլոր վէճերը կրնան կարդադրուիլ օրէնքի սահմանին մէջ, հաշտարար եղանակներով եւ իրաւարարութեամբ։ Մնաց որ, կառավարութիւնը պիտի խնդրէ երեսփ. ժողովէն եւ ծերակոյտէն՝ քննել եւ վաւերացնել Աչխատանքի արդիական օրինագրքին մնացեալ մասերը։

Բայց միեւնոյն առեն, կառավարութիւնը աչքի առջեւ ունենալով միայն ազգային չահը, անյապաղ պիտի ապահովէ զէնքերու չինութեան վերսկսումը, զէնքեր որոնք անհրաժեշտ են հայրենիքին ապահովութեան համար. որովհետեւ, առանց այդ զէնքերուն, Ֆրանսան պիտի դառնայ բաց դաշտ մը արշաւանքի համար։

Ազգային պաշտպանութիւնը կը նշանակէ նաեւ պաշտպանութիւն հանրապետութեան։ Մենք վստահ ենք թէ երբ կառավարութիւնը գործէ միշտ աչքի առջեւ ունենալով այս նպատակը, համապատասխան ճիգն ալ պիտի կատարուի վստահութեամբ, ուրախութեամբ եւ անդիմադրելի թափով մը, գիտցէրն թէ քաղաքներէն, ապահովելու համար Ֆրանսայի անհրաժեշտ միութիւնը։

Ազգային պաշտպանութիւնը կը նշանակէ, վերջապէս, ամէն բանէ վեր, պաշտպանութիւնը խաղաղութեան։ Առանց հրաժարելու այն ազնիւ սկզբունքներէն որոնց վրայ պատերազմի ընթացքին, միլիոնաւոր դիակներու վրայ երդում ըրինք հաստատել ճշմարիտ խաղաղութիւնը, կառավարութիւնը վճռած է ամէն տեղ պաշտպանել Ֆրանսայի չահերը եւ իր կայսրութեան ամբողջութիւնը։ Կառավարութիւնը թոյլ պիտի չտայ որ սպառնալիքներ ճնշեն իր սահմաններուն վրայ, իր հաղորդակցութեանց ճամբաներուն վրայ, իր գաղթավայրերուն մէջ։ Թոյլ պիտի չտայ որ օտար ազդեցութիւններ, անբաղձալի օտարականներու կողմէ սարքուած խլրտումներ կաշեճան վնասել իր արտադրումներուն ազատութեան։ Մենք խաղաղութիւն կ'ուզենք բոլոր ժողովուրդներուն հետ, ինչ որ ալ ըլլայ անոնց քաղաքական կարգուսարքը, խաղաղութիւն յարգելով դաշնագիրները, եւ ոչ թէ տեսակ մը ձեռնթափութեամբ որ պիտի առաջնորդէ դէպի տարկուսիւն։

Հանրային ապահովութեան այս գործը գլուխ հանելու համար, կառավարութիւնը կոչ կ'ուղղէ Ֆրանսական եղբայրակցութեան այն ազնիւ զգացումին որ միշտ ապահոված է երկրին փրկութիւնը։ Մեր մեթոտները ազատութեան մեթոտներն են եւ պիտի օրինականացնեն այն կարգապահութիւնը եւ ճիգը զոր կը պահանջենք բոլորէն։ Եկած է ժամանակը ապացուցանելու թէ Ֆրանսա կրնայ դիմաւորել իրեն սպառնացող վտանգները, հաւաստիանալով իր հանճարին։ Մենք կը խնդրենք ազգէն կարելի զարձնել մէկը ազատութեան եւ բանականութեան այն հրաշքներէն որոնցմով լեցուն է մեր պատմութիւնը »։

Ինչպէս ըսինք, այս յայտարարութեան ընթերցումէն անմիջապէս վերջը

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԿԱՄԱՑ - ԿԱՄԱՑ ...

Անշուշտ ամբարշտութիւն չի համարուիր բանի մը ճշմարտութիւններ յիշել Աւագ Հինգշաբթի օրով, հիմա որ էջմիածնի կաթողիկոսը մեռած է եւ հաւատացեալները կը փափսան։

— Ինչպէս պիտի ընտրուի յաջորդը։ Մոսկուան այս անգամ ալ բացառութիւն պիտի ընէ՞ Հայերու համար, նկատի առնելով անոնց մասնաւոր կացութիւնը...

Չեմ ուզեր ակադեմական տեսութիւններ պարզել, պատասխան մը տալու համար այս հարցումին։

Կը բաւէ բիչ մը պատմութիւն բերբերել, եզրակացութիւնը ձգելով բարեպաշտ հասարակութեան։

1920 յունուար 1ին, համառուսական Չեկան գաղտնի շրջաբերական մը կ'ուղղէր նահանգային Չեկաներուն, պարզելով խորհրդային իշխանութեան դիրքը՝ կրօնի եւ կղերին հանդէպ։

Շրջաբերականը յիշելով կղերին դէմ կատարուած ոճիրումներուն արդիւնքը, դիտել կուտար.

— « Հոգեւորականութեան մէկ մասը տրամադիր է աչակցելու խորհրդային իշխանութեան, ղրղուած՝ իր կաչին փրկելու հոգէն, իսկ մէկ մասն ալ ի սպառ մէկդի կը նետէ սքեմը եւ դժոխք կը ղրկէ տէրտէրութիւնը։ Ժամանակն է որ մենք ալ փոխենք մեր վերաբերումը դէպի հոգեւորականութիւնը»։

Հրահանգը մանրամասնօրէն կը բացատրէ թէ ի՛նչպէս պիտի փոխուի այդ վերաբերումը — դիրքը.

— « ... Մէկն տեղ կը ճարուին տէրտէրներ, որոնք արդէն բացայայտ կերպով կը հետեւին խորհրդային իշխանութեան։ Եւ պակաս չեն այնպիսիները որոնք սիրով պիտի հետեւէին, եթէ իրենց դիրքն ու կոչը մը հայր չկորսնցնէին »։

Ուրեմն,— թոյլ տուէք ամբողջութեամբ օրինակել գաղտնի շրջաբերականին այդ մասը.

— « Մեր դերը պէտք է ըլլայ ժամանակաւոր կերպով ուժ տալ այդ հոսանքին, արդելք հանդիսանալ սեւ հարիւրակային հոգեւորականութեան, ի պահանջել հարկին ձերբակալել զանոնք եւ օգնել խորհրդային իշխանութեան կուսակից հոգեւորականութեան։

Թեան։

Թանձրացեալ կերպով մեր ընելիքը պիտի ըլլայ հետեւեալը.—

1.— Նպաստել սեւհարիւրակային քահանաներու հեռացման։

2.— Հովանաւորել խորհրդային իշխանութիւնը ճանչցող քահանաները։

3.— Արտօնել թեմական ժողովներ գումարումը եւ հանկցնել թէ որ եպիսկոպոսները պէտք է որ ընտրուին։

4.— Փակել միայն սեւհարիւրակային թեմական ժողովները։

5.— Գրաւել հոգեւորականութիւնը լրտեսական աշխատանքի համար, նիւթապէս շահագրգռելով հանանիները։

Մեր գիւղացին ու բանուորը դեռ հաւատացեալ մարդիկ են։ Կրօնը անոնց զլիէն մէկէն չես կրնար հանել։ Ուրեմն այնպէս ընենք որ այդ կրօնը ժամանակաւոր կերպով օգտակար ըլլայ մեզ եւ խաւար գիւղացիներն ու բանուորները դարձնէ խորհրդային իշխանութեան կողմնակից։

Ժամանակի մը համար այլափոխենք հոգեւորականութեան դէմքը՝ խորհրդային իշխանութեան ճանաչման իմաստով։ Ատիկա վայրկեանի պահանջն է եւ մենք պարտաւոր ենք այդպէս վարուելու։

Միայն պէտք է զգուշանալ որ նոր ուղղութեան պատկանող հոգեւորականութեան դիրքերը չամրանան եւ որ եւ է պարագայի ներքեւ թոյլ չըտալ որ զանգուածներու ուշադրութիւնը կեդրոնացուի կրօնական հարցի վրայ։

Մենք պէտք է հետեւ կենանք նոր, խորհրդային եկեղեցի ստեղծելու ձեռնարկներէ։ Խորհրդային իշխանութիւնը ոչ մի եկեղեցի չի ստեղծեր, այլ ընդհակառակն, շահագրգռուած է եկեղեցին ոչնչացնելով։

Ամենաչատը որ կրնանք ընել եւ կ'ընենք, ժամանակաւոր զիջումն է ժողովրդական նախապաշարումներուն»։

Մնացեալը դուք եզրակացուցէք։

Անոնք որ աւելի բան գիտնալ կ'ուզեն, կրնան գտնել եւ կարդալ ընկեր Ա. Պարտիզեանի փաստացի եւ բազմակողմանի ուսումնասիրութիւնը, « Հայ եկեղեցւոյ տագնապը եւ պատասխանատուները»։ (**440** մեծադիր էջ, հրատարակուած **1936**ին, Ամերիկա)։

Վ.Ա.Էֆ

Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ ազդեցութեան շրջանակները Պալքանեան եւ Թուրքիոյ մէջ

«Լ'Էօվռ», արմատական կուսակցութեան պաշտօնաթերթը, որ արտաքին նախարարութեան արտայայտիչը կը համարուի, երէկ շատ կարեւոր տեղեկութիւններ կը հաղորդէր իր քաղաքական բաժնի աչխատակցին բերնով։

Այդ պրութեան համաձայն, Հռոմի գերմանական նոր դեսպանը, Ֆօն Մաքէնզէն, (որդին Զօր. Մաքէնզէնի), միասին տարած է յուչագիր մը, որով Հիթլէր իր տեսակէտները կը պարզէ, երկու երկիրներուն գործակցութիւնը աւելի զօրացնելու համար։ Այսպէս, կը հաւաստեն թէ Հիթլէր Հռոմ այցելած առեն (յառաջիկայ մայիսին), պիտի առաջարկէ Մուսոլինիի՝ յայտարարութիւն մը հրատարակել, անբռնաբարելի հռչակելով երկու երկիրներուն սահմանագլուխները։ Ցայտարարութիւնը պիտի յայտնէ նաեւ թէ երկու պետութիւնները պիտի չանան ապահովել Եւրոպայի հաւասարակշռութիւնը, միեւնոյն առեն սաստկացնելով պայքարը համայնավարութեան դէմ։

Իսկ ամէնէն կարեւորը.— Հիթլէր պիտի առաջարկէ ազդեցութեան գօտիներու նոր բաշխում մը կատարել Պալքաններու մէջ։ Ուրիշ խօսքով, Աւստրիան եւ Չեխոսլովաքիայէն դատ, այդ չրջանակին մաս պիտի կազմեն Հունգարիա եւ Ռումանիա։ Հիթլէր համաձայն է որ Իտալիոյ ազդեցութեան գօտին կազմեն Պուլկարիան, Յունաստանը եւ Ալպանիան, իսկ Եուկոսլավիոյ եւ Թուրքիոյ մէջ ազդեցութեան գօտիները պէտք է հասարակաց ըլլան Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ համար։

Պալքաններու մասին գոյացած համաձայնութեան առաջին նշանը կը համարուի Իտալիոյ եւ Եուկոսլավիոյ միջեւ կնքուած նոր դաշնագիրը, որ դրդուած է Պելլինէն, յետին մանրամասնութեանց մէջ։ Շատեր կը կարծեն թէ Գերմանիա քաղաքական եւ անտեսական լայն չարժակողմանի մը պիտի ձեռնարկէ Թուրքիոյ մէջ։ Գալով Ռումանիոյ, Գերմանիա կը ձգտի իր ազդեցութեան տակ պահել զայն, լայնօրէն օգտուելու համար ռումանական քարիւղէն։

*** Հիթլէր Հռոմ կը սպասուի մայիս 3ին։ Իտալիա պիտի մնայ մինչեւ մայիս 9։ Ընդունելութեան վերջնական ծրագիրը կազմուած է արդէն եւ չորնդալից պատրաստութիւններ կը կատարուին։

ՍՊԱՆԻՈՅ ազգայնականները կը չարունակեն յառաջ խաղալ դէպի Մատրիտ։ Քաղաքական, բուռն գիմադրութեան հանդիպելով։ Վերջին լուրերու համաձայն, միայն տասը մղոն հեռու են Մատրիտէն։

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ԼԵՐԱԲԱՆԸ

The Banner of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY Թարգ. ՏԻՆՈՍ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍԻ
Trans : J. M. Թարգմ. Ժ. Մ.

ԳԼՈՒԽ 11

ՀԻՆ ԼՈՄՏՆԵՐ

Հասատիտ մարդուն յարդերը, նեղ ու սեղմ Ութ Ութ ի նչն ի խոհեմության ցոյց տալ հանգիստ հոգի ունենալու :

Վերադարձ յաջող , շատախոս ու ուրախ մարդու պես, Ֆիշեր ծիծաղելի ձևեր էր ընդունում : Ամեն անգամ որ նա ինձ տեսնում էր, ինձ համար նոր կատակ մը կը հնարեր, որ ինձ ստիպէր ծիծաղելու : Ես ալ ուզեցի նոյն ձևով վարուիլ, բայց ինչպէս կրնայ մարդ ծիծաղիլ այն բանին վրայ, որ ինքն ալ չի հասկնար : Ես ալ ինչպէս ամէն մարդ, կ'ուզէի որ ինձ ծիծաղեցնեն, ոչ թէ ես ուրիշները :

Ֆիշեր ինձ ըսաւ, որ ինքը ամէն օր ինձ կը տեսնէ, ու ինչ որ ալ ընեմ, ինքը չի կրնար ինձ ծանօթ չհամարել : Ես ալ ուզեցի ըսել, որ ինքն ալ ինձ համար նոյնքան ծանօթ է, որքան ես իրեն, բայց ամչցայ, որովհետև ինքը ինձ ծանօթ չէ, ինչպէս որ ես իրեն ծանօթ չեմ

ՀՈԳԻ ՓԱՓԱԳԻ ՊԱՀԸ ՎԱՂՈՒՑ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՎԱՀԱՆ ՏԷՐ-ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆԻ

Ա

Ամառ մըն էր։ Ես եւ Վահան Տէր-Մարտիրոսեան Պոլսոյ մօտերը, Պույուքտէրէի մէջ, ամառնային տունի մը մէջ կը բնակէինք։ Ան ինծի հետ կը գրէր իր յուշերը։ Ես ալ կը գրէի։ Ան կը գրէր իր կեանքին մասին, ես՝ ուրիշներուն։ Ան կը գրէր ինքնակենսագրութիւն մը, ես՝ վէպ մը։

Ամէն առաւօտ, ժամը 8-ին, ան կը սկսէր գրել։ Ես ալ կը սկսէի գրել։ Ան կը գրէր մինչեւ կէսօր, ես՝ մինչեւ իրիկուն։ Ան կը գրէր ֆրանսերէն, ես՝ հայերէն։ Ան կը գրէր իր կեանքին մասին, ես՝ ուրիշներուն։

Ան կը գրէր իր կեանքին մասին, որովհետեւ ան կը կարծէր, թէ իր կեանքը հետաքրքրական է։ Ես կը գրէի ուրիշներուն մասին, որովհետեւ ես կը կարծէի, թէ ուրիշներուն կեանքը հետաքրքրական է։

Ան կը գրէր իր կեանքին մասին, որովհետեւ ան կը կարծէր, թէ ինք կրնայ ուրիշներուն օրինակ ըլլալ։ Ես կը գրէի ուրիշներուն մասին, որովհետեւ ես կը կարծէի, թէ ուրիշները կրնան ինծի օրինակ ըլլալ

"ԱՐԱՐԱՏ" ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՁԱՌԱՏՈՒՆ

39, Rue de Trévise, Métro: Cadet, Tél. Prov. 05-91

Ջանկուսի գնումներու համար դիմեցէք մեր ներկայացուցիչներուն

ՀՈՒԽ ՄՔԵՐՔ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՔԱՐՄ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒՆ

ՋԱՏԿԱԿԱՆ ՁԷՕՐԷՔՆԵՐ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ԱՆԱՐԱՏ ԿԱՐԱԳՈՎ

Livraison rapide à domicile

քուէարկութիւն կատարուելով, կառավարութիւնը վստահութիւն չհեցաւ դրեթէ միաձայնութեամբ:

35 միլիառ ֆրանկի պէտք է ձարկի

Ցեղոյ ժողովը սկսաւ քննել կառավարութեան ելմտական ծրագիրը, որ լիազօրութիւն կը պահանջէ երեք ամսուան համար, մինչեւ յուլիս 31, հետեւեալ առաջարկներով —

1.— *Արտօնել որ կառավարութիւնը 10 միլիառ ֆրանք եւս փոխ ստանայ Պանք տը Ֆրանսէն:*

2.— *Ազգ. պաշտպանութեան փոխառութիւն մը կնքել, 15 միլիառ ֆր.ի:*

3.— *Դադրեցնել պարտքերու դլխավճարը:*

Տնտեսական վերակազմութեան համար ալ, կառավարութիւնը կ'առաջարկէ որ ազգ. պաշտպանութեան համար բանող հաստատութիւնները կարենան մուրհակներ հանել, անյապաղ ստանալով իրենց պահանջները պետութենէն, դեղչուելի կարգ մը տուրքեր եւն.:

Երեսի. ժողովին ելմտական յանձնախումբը 0իւ դէմ 20 ձայնով քուէարկեց այս ծրագիրը, (ինչ հոգի ձեռնպահ մնացին): Իսկ բուն ժողովը դիւրեցաւին նիստ մը դումարեց եւ թեր ու դէմ վիճաբանութիւններէ վերջ, առտուան դէմ քուէարկեց լիազօրութեան ծրագիրը, 8իւ դէմ 514 ձայնով, ինչ որ նոր յաղթանակ մը եղաւ դահլիճին համար:

Կառավարութիւնը համագումար 35 միլիառ ֆրանքի պէտք ունի, տարին լրացնելու համար:

Գործադուլի տագնապը պիտի լուծուի

Կառավարութիւնը վճռապէս գործի ձեռնարկած ըլլալով, կը յուսայ լուծել գործադուլի տագնապը: Արդէն իսկ համաձայնութիւն գոյացած է օդանաւային այն գործարաններուն մէջ որոնք պետական են. իսկ մասնաւոր հաստատութեանց համար առաջարկուած է հաշտարար միջոցներու դիմել, գործատէրները անմիջապէս պարպելու պարտաւորութեամբ:

Գործադուլի չարժումը վրդովիչ համեմատութիւններ ստացած էր վերջին օրերս, եւ կը վախցուէր որ աւելի ընդհանրանայ, 250.000 բանթողներով: Բայց կառավարութեան ձեռք առած միջոցները կասեցուցին ծաւալումը: Հաւանական է որ աշխատանքները վերսկսին այսօր իսկ, եւ գործադուլը դադրի մինչեւ չարթու վերջը: Կառավարութեան գործը դիւրացած է մանաւանդ անոր համար որ, մեծ խանդավառութիւն չի տիրեր բուն բանթողներուն մէջ: Մեծ ազդեցութիւն գործեց նաեւ կառավարութեան յայտարարութիւնը՝ երեսի. ժողովին մէջ: Ազդայնացուած հաստատութեանց գործադուլը կարգադրուեցաւ իրաւարարութեամբ: Անհատական հաստատութեանց մէջ ալ նոյն միջոցը պիտի փորձուի, բայց գործատէրերը կը պահանջեն որ նախ պարպուին բոնած գրաւուած գործարանները: Ազդայնացուած հաստատութեանց համար կառավարութիւնը դեր - իրաւարար նշանակուած էր ազգ. պաշտպանութեան նախարարութեան մնայուն քարտուղարը: Իրաւարարական վճիռը կը տրամադրէ 7 առ հարիւր յաւելում, որուն փոխարէն բանուորները պիտի աշխատին չաբաթը 45 ժամ, փոխանակ 40ի, երբ որ վարչութիւնը անհրաժեշտ գտնէ:

ՋԱՆԱՅԱՒԼՈՒՐԵՐ ՓՆՆԻ ԱԸ ՏՐՈՂՈՎ

ԱՆԳԼԻՈՑ ԵՒ ԻՏԱԼԻՈՑ միջեւ կնքուած համաձայնութիւնը պիտի ստորագրուի մինչեւ չաբաթ: Անգլիոյ վարչապետը չատ գոհ մնացած է բանակցութեանց արդիւնքէն: Կը հաստատուի թէ Անգլիոյ պատերազմական նախարարը Հոոմ պիտի երթայ, Մալթայի ամրութիւնները քննելէ վերջը:

ԹՈՒՐՔԻՈՑ եւ եգիպտոսի միջեւ կնքուած բարեկամութեան դաշնագրին վաւերացման թուղթերը փոխանակուեցան ապրիլ 11ին, Գահիրէի մէջ: Այս առթիւ եգիպտոսի արտաքին նախարարը հացկերոյթ մը տուաւ ի պատիւ իր Թուրք պաշտօնակիցին, Թ. Ր. Արասի: Եգիպտական մամուլը չերմապէս ողջունելով Թուրքիոյ ներկայացուցիչը, կ'ըսէ թէ «Եգիպտոսի սէրը՝ Թուրքիոյ հանդէպ չատ աւելի տեւական է քան կրնան արտայայտել դաշնագիրներն ու համաձայնութիւնները»:

ՇԱԼԻԱՓԻՆ, ռուս հռչակաւոր երգիչը (պասօ), մեռաւ երեքշաբթի օր, Փարիզի մէջ, երկար հիւանդութենէ մը վերջը: Վերջին պահուն արիւն ներարկեցին, բայց անօգուտ: 65 տարեկան էր, ծնած՝ Քազան: Փառքի դագաթնակէտը հասած առեն, տարեկան եկամուտը կը հաշուէին 250.000 տոլար: Իրոլորովին անտարբեր էր Ռուսաստանի քաղաքական յեղաշրջումներուն հանդէպ: 1905ին ցարական շրջանակները թշնամացուց բանուորական երգեր երգելով Մոսկուայի մէջ: Ցեղոյ խորհրդային իշխանութեան աչքէն ալ ելաւ: Փլիսովպայաբար կ'ըսէր.— Ձինծի համար տարբերութիւն չկրնար,— կառավարութիւնը կարմի՞ր է թէ ճերմակ, ցարակա՞ն է թէ հանրապետական: Ես կ'երգեմ ժողովուրդին համար, առանց հարցնելու թէ ճերմա՞կ են, թո՞ւխ թէ դեղին»:

ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ վերսկսած են Վիէննայի եւ առ հասարակ ամբողջ Աւստրիոյ մէջ: Ոստիկանութիւնն ալ կը վերակազմուի վերէն վար: Զօր. Զէհնէր, նախկին Աւստրիոյ պատերազմական նախարարը, անձնասպան եղաւ, երբ ոստիկան մը դինքը փնտռելու եկած էր: Նախկին վարչապետ Շուշնիկի գաղտնի թղթածրարը Լոնտոն հասած ըլլալով, թերթերը չընդալից յայտնութիւններ կը հրատարակեն:

"ՎԻ Մ,,

Լոյս տեսաւ « ՎԻՄ »ի թիւ ԻԱ հետեւեալ բովանդակութեամբ.—

Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ՝ «Փետրուար 18ից յետոյ», Ռ. ԲԵՐԲԵՐԵԱՆ՝ «Պատրանքների չրջանից », Վ. ՄԻՆԱՒՈՐԵԱՆ՝ « Արհաւիրքի օրեր», ՏՈՒՔ. Վ. ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ՝ «Ցուչատեարէս», Ա. ԱՒԵՂԵԱՆ՝ « Միջազգային դաշնագիրներ Հայաստանի մասին», ՀՄ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ՝ «Դէպքերը Վասպուրականում » , «Հայկական բանակցութիւնները», ԿԱՆՈՒ ԵՒ ՄՇԱԿՈՑՔ . ԳԻՐՔ ԵՒ ՄԱՄՈՒԼ, ԳՐԱԽՕՍԱԿԱՆ: Ս. ԱՐԱՄԵԱՆ, Ա. ՊԱՐՏԻԶԵԱՆի «Հայ եկեղեցւոյ տաղնապը», ԳԱՒԵԼՈՒԱՔ, Գ. ՄԻՒԹԱՐԵԱՆ՝ «Պրազիլահայ գաղութը» :

Կը խնդրուի բաժանորդներէն փութացնել բաժնեդինների առաքումը:

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ.— Ֆրանսա եւ Սուրբիա տարեկան 60 ֆրանք. Ամերիկա , Բրիտ. Կայսրութիւն եւ Եգիպտոս 4 տոլար, մնացեալ երկիրները՝ 3 տոլար :

ՆՈՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ՝ ՆԱԽՈՐԴ ՏԱՐԻՆԵՐՈՒ ԻՐԱՒԱՆՋԻՒՐ ՎԵՑ ԳԻՐՔԸ 25 ֆրանք :

Հասցէ.— 5, Vratzian, 13, Rue des Platanes, Cité Jardins de Plessis - Robinson, (S.):

Հ. Յ. Դ.

Փառիզ

ԱՆԻԿԵ-ՊՈՒԱՖՖԼԱՆՊի «Ազատ» ենթակոմիտէի ընկերական ընդհանուր ժողովը 14 Ապրիլ, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, Անիէռի ընկերվարական-ներուն ճաշօճ սրահին մէջ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՊԱՆԵՕ-ՖԱԼԷԶԻՆի «Արծիւ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 15 Ապրիլ, ուրբաթ իրիկուն ժամը 9ին իր ակումբին մէջ: Ներկայանալ անդամատետրով:

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «ԲՐԻՍՏԱՓՈՐ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

17 Ապրիլ, կիրակի առաւօտեան ժամը 9ին մինչեւ իրիկուան ժամը 8

Հաճելի անակնկալներ եւ աւանդական Զատիկի խաղեր: Հոն պիւֆէ:

Մասնակցութեան համար մէկ ֆրանք:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒՄ

ԱՆԻԷՌ ՊՈՒԱՖՖԼԱՆՊԻ «ԱՐԱՄ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

30 Ապրիլ Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին

Անիէռի քաղաքապետարանի նորակառոյց սրահին մէջ

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Մարսէյլի Հայ Մշակութային Միութեան հերթական դասախօսութիւնը

15 Ապրիլ Ուրբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին, «Շահրիկեան» սրահին մէջ

Կը դասախօսէ՝ Գ. Կ. ԵԿԱՒԵԱՆ. Նիւթ՝ «Երգնքի Ծագումը»

Ընկերնդիրներուն թոյլ պատեհութիւն կը տրուի կարեւորներու փոխանակութեան եւ լուսաբանութիւններու: *Մուտքը ազատ է:*

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ՇՐՋԱՆԻ «ՅԱՌԱՋԴԻՄԱՍԻՐԱՑ» ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Ի նպաստ իր վարժարանին

24 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին

150, Route d'Orléans, VERON *սրահին մէջ*

Կը ներկայացուի թ. անգամ ըլլալով՝ բազմաթիւ խնդրանքներու իբր գոհացում

ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆի

ՓԱՐԻԶ ԵՒ ՊՈԼԻՍ

Դատակերգութիւն երկու արար

Աշակերտութեան կողմէ երգ եւ արտասանութիւն

Այս ցերեկոյթին կը մասնակցին արուեստագէտներ ու սիրողներ.— Յիկին Արմենուհի Յակոբեան (մեներգ), Օրիօրգներ՝ Մարգրիտ Նիգոմեան (մեներգ), Ծոնա Մոզեան (արտասանութիւն), Անահիտ Գալէզեան (մեներգ), Գաբոններ՝ Մխիթար Գազանճեան (լուրջ) եւ Վազինակ Ալթունեան (երգ եւ արտասանութիւն):

Կը նուագէ Թառիստ ԳԱՐԵԳԻՆ

Մուտք՝ միայն 3 ֆրանք

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՑ ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Երկու յաջորդական վայելքի օրեր Սուխերէ Սավանքի մէջ

17 եւ 18 Ապրիլ, Զատկի կիրակի եւ երկուշաբթի օրերը

կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, *Կը ներկայացուի՝*

Ա Խ ՍԱ Կ Ն Ի Կ Ս

(օփերէթ 3 արար)

Կը մասնակցին՝ Տիկ. Ս. ԳԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ, Տիկ. Յ. ԼԱԹԻՖԵԱՆ, Գ. Գ. ԳԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ, ԼԱԹԻՖԵԱՆ, ՍԱՐԱՖԵԱՆ, Կ. ՍՐԱՊԵԱՆ, ՍԱՆՋԱՔ. Կ. ԳԱՆԹԱՐՃԵԱՆ եւ խումբին բոլոր անդամները: Ընտիր օրքէսթր՝ ղեկավարութեամբ Ս. ԲԱՐԻԿԵԱՆի-Գիներ՝ սովորական տոմսերը՝ ծանօթ տեղեր եւ գրատուն ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ.

ՖՈՒԹՊՕԼԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԹՈՒՐՆՈՒԱ

Զատկի առաջին, երկու օր, կիրակի 17, երկուշաբթի 18 Ապրիլ

Stade Italiaի մէջ, 72, Boul. Carnot, Paris-12

Կը մասնակցին Փարիզի 4 լաւագոյն օտար խումբերը՝ Հ. Մ. Ը. Մ., Իտալացի, Զէխ եւ Ռուս:

Ցաղթական խումբը կը շահի արժէքաւոր բաժակ մը նուիրուած՝ «Ganeia» ապրանքներու կողմէ:

Մրցումները տեղի պիտի ունենան հետեւեալ կերպով՝

Կիրակի 17 Ապրիլ ժամը 14ին Ռուսերը ընդդէմ Զէխերու

» » » » 16ին Հ. Մ. Ը. Մ. ընդդէմ Իտալացիներու

Երկուշաբթի 18 Ապրիլ ժամը 14ին պարտեալ խումբերը իրարու դէմ:

» » » » 16ին յաղթական խումբերը » »

Աւրիճն քոլորք գէպի Stade Italia *քաշալերելու Հ. Մ. Ը. Մ.ի մարզիկները, որոնք ձեր ներկայութենէն խրախուսուած ամէն ջանք ի գործ պիտի գնեն յաղթական հանդիսանալ սոյն գեղեցիկ եւ անեման մարզահանդէսին:*

Հաղորդակցութեան միջոցներ. Métro Porte Dorée, Autobus P.C., A.U., 81.

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԾՐԱՆՕԱՑԻ Համազգայինի կեդր. Վարչութեան հասցէն է՝ նախագահ Գ. Վահան Թորգանեան, 44, rue Lafayette, Paris. Tél. Provence 78-38.

ԳԱՑԵՐ ՏԵՍԵՐ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

ԿԸ ՓՆՏՐՈՒԻ

— Ցրդասէր Գաբրիէլեան, հօր անունն՝ Նշան, 1922ին Պոլսէն մեկնած է Ցունաստան, կարծողներ կան թէ քանի մը տարի առաջ Ցունաստանէն մեկնած է վաճառ (Պուլկարիա), եր ժասին լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել իր եղբօրը՝ հետեւեալ հասցէին. Dirntat, 8 rue Paul Bert, Lyon, (Rhône) France.

"ՇԻՐԱԿ

Արեւելքի միակ իսկական օղին է ընդհանրական, ընմրցելի, անհարուստ Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորբեր, պատրաստուած զուտ չամիչ ով: Հայ աւանդական սեղանին զարդ

ԿԱԲԵՒՈՐ

Ձեր բնակարանը, շէնքը եւլն անթերի եւ ճաշակաւոր ներկելու պատի թուղթեր փակցնելու եւ նորոգութիւններու համար դիմեցէք S. Grégoire'ի, 1 bis, Rouget de l'Isle, Choisy-le-Roi, Seine. *Իսկ եւ մաքուր աշխատանք՝ չափաւոր գիներով:*

ԿԱՐԱՊԵՏ Ց. ԷՄԷՐԵԱՆ

Maison E. CHARLES *հիմնուած 1869*

29 rue Mathis, Métro Crimée

Autobus: AJ, AV, CP, 52, 50/71 Tel. Botzaris 12-60

Կը ծախենք՝ գոհարհղէմներ, ամէն տեսակ ժամացոյցներ մասնիներ եւլն.: Նորոգութիւն ժամացոյցներու եւ գոհարեղէններու: Կը գնենք՝ ըլլայ թղթի, ոսկի, արծաթ եւ գոհարեղէններ նախապատուար գիներով:

Մի մոռնաք որ վստահելի ձեռքէ գնուած ոսկեղէն ա գոհարեղէններն անփոփոխ կը պահեն իրենց արժէքը:

Գաւառներէն եղած ապսպրանքները կը կարգադրուին արագ եւ խղճմտութեամբ:

ՐԱՖՖԻ

Փարիզահայերու միակ վայելուչ ճաշարանը

Տնօրինութեամբ Մ. Գ. ՄԻՐՒՃԱՆԵԱՆի

8, RUE MAUBEUGE Paris (9) *Մէթրօ* Cadetet le Peletier

Հոն պիտի գտնէք՝ արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ հարուստ ճաշացուցակ մը, ընմրցելի վաքրութիւն եւ անթերի սպասարկութիւն, գոլսական օղի՝ եւ քաշելիք ճաշարանատիրոջ անմիջական փորձառութեամբ: Ամէն տեսակ ճաւաքոյթներու համար կը տրամադրուի սրահ անճամեմատ մատչելի գիներով:

Շաբաթ եւ կիրակի երեկոները արեւելեան նուագ:

ՊԱՆԵՆԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՍՏԱՆ

ՅՈՎՍԷՓ ԳՕԶՈՒՆԵԱՆ

19 Cours Julien, Marseille

Հաստատութիւնը կը ծանուցանէ Մարսէյլի եւ արուարձանի իր յարգելի յաճախորդներուն որ սէզօնի առթիւ սկսած ենք, ամէնէն փոր ապրանքներուն նկատմամբ՝ անմրցելի գիներով:

Համոզուելու համար այցելութիւն մը բաւական է:

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆ

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ցանուար ձեռնարկելիքդ ծախքերդ մեր նոր արժեցոյցով անպէտական, ֆրանսական եւ չեխոսլավակ բրդեղէններու, էշիթ նեղուց, մերմակներու, թիւնքօթիի, գուլպաներու եւլն. իմաստ Ամենամատչելի գիներով զգեստաւորուիլ կրնաք:

Կը ցանկանաք Ռուսաստան գրկել Underwood եւ Royal պիւրոփոխադրելի գրամեքենաներ, որոնք առանց մաքսի ուղղակի Ամերիկայէն:

Փոխադրութիւններու կը գրկենք կերպասներու նմոյշները եւ գիները:

Գիմել՝ **American Lloyd, Paris (9e), 7 rue Amber**

Tél. Opéra 67-71, 67-78

ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ

Զուտ խաղողէ քաշ եւ անիսոնով պատ ուած հայկական օղի ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ, զգուշ արուեստական օղիներ ձեր ստամոքսը կ'այր գիշերները ջուր կը խ եւ կը վնասե ձեր ջուղեան: Խմեցէք ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ որուն րատ, կազդուրիչ եւ ախ ժաքեր ըլլալը ուած է:

Dalakupeian 24 St, Lambert et 8 Suffres, Marseil

Le Gérant : H. STEPHAN

17, Rue Damesme, PARIS (13) A. DER (AGOPIAN)

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN — 17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Rédaction et Administration — Téléphone : Glacière 15 - 70

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ՄԵԹՐՈՅԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ ·— ՏԱՐԵԿԱՆ | ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՌԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր·
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՈՒՐԲԱԹ 15 ԱՊՐԻԼ VENDREDI 15 AVRIL 1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3706

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԲՈՒՆ "ՄԻԱՑԵԱԼ"ԻՆ ՀՈԳԵՐԸ

Ինչ որ գրի առինք երէկ, իբրեւ թելադրութիւն, կրնայ ճոխանալ ուրիշ առաջարկներով :

Այդ բոլորը ճամբաներ են, մթնոլորտը նօսրացնելու, գործակցութեան հիմեր հաստատելով, մինչեւ միացեալ ճակատ :

Անշուշտ չատ աւելի բարդ խնդիրը է բուն միացեալ ճակատը, որ ամէն բանէ առաջ կը նշանակէ ծրագրեալ եւ կեդրոնացեալ աշխատանք: Թէ ընթացիկ հոգերու եւ թէ գալիք անակնկալներու համեմատ :

Այսպիսի ճակատ մը բնականաբար չի կրնար անտեսել Հայաստանը.— միակ «լուսապայծառ իրականութիւնը », ինչպէս կը կոչեն ռամկավարները :

Ամէն պարագայի մէջ, Հայաստանի կացութիւնը, մանաւանդ վաղուան հեռանկարը չատ աւելի մոայլ է այսօր :

Արդ, ժամանակը չատոնց եկած է, լուրջ խորհրդակցութիւն մը կատարելու համար այս մասին, կլոր կամ քառակուսի սեղանի մը շուրջը :

Թող նորէն չարունակուին հրապարակային վիճաբանութիւնները: Թող ամէն մէկը ամուր կենայ իր դիրքերուն վրայ: Միայն թէ՝ չմոռնանք որ չատ ուշացած պիտի ըլլանք վազը, եթէ 15 տարուան մէջ գոնէ մէկ անգամ փորձ մը կատարած չըլլանք, բոլոր խաղաթուղթերը սեղանի մը վրայ դնելու եւ կարգ մը հիմնական խնդիրներ լուսաբանելու համար :

Մենք վստահ ենք որ այդպիսի խորհրդակցութեամբ մը եթէ վերագնահատումներ ալ չկատարուին, գոնէ չատ մը թիւրիմացութիւններ կը հարթուին :

Առ այժմ այսքան՝ Հայաստանի մասին:

Իսկ ի՞նչ աշխատանքներ կան մասնաւորապէս արտասահմանի մէջ :

Երկու խնդիրները սերտօրէն իրարու կապուած ըլլալով հանդերձ, աւելորդ է բացատրել թէ մենք չատ լայն հորիզոն եւ ծանր պատասխանատուութիւններ ունինք, մեր ուսերը մեր ձեռքով կարգի դնելու համար :

Կան օրուան հոգերը, տնտեսական տագնապէն, տարագիրներու տեղաւորումէն, նոր սերունդի փրկութենէն մինչեւ խնամատարակները: Տեղ մը սուր, տեղ մը աւելի մեղմ: Ամէն պարագայի մէջ, հոգեր որոնք կազմակերպութիւն, մեթոտ եւ գործունէութիւն կը պահանջեն :

Տարիներով խօսուած է այս մասին, եւ տաղտկալի պիտի դառնար նորէն յիշեցնել: Միայն թէ գիտնանք, որ ամէն տարի բան մը աւելի կը կորսնցնենք: Համբանք մը աւելի կը քակուի, կը վհատի կամ կը ծիւրի, երբ մենք այսպէս անփոյթ կը յօրանջենք, իւրաքանչիւրը իր գլխուն ձգելով :

Այս հանրային հոգերէն դուրս, կան քաղաքական հեռանկարները: Թերեւս աւելի չատ սեւ, քան վարդագոյն :

Համարակ խուժանավարներ պիտի փսխեան, — ուրեմն դադրութիւն Երեւանի դէմ...

Մենք անտարբեր ենք բոլոր փողոցային կանչերուն եւ յիմարաճաճանչ բանգիտութեանց հանդէպ:

Մենք կ'ըսենք.— փոթորիկներ կը սպառնան կամ կը սարսափին աշխարհի զանազան մասերուն մէջ: Այդ փոթորիկները կրնան նոր փորձանքներ բերել, եւ կամ ելքեր ցուցնել :

Արդ, ո՞վ պիտի կրնար պնդել թէ ամէն բան նախատեսուած է, եւ մենք անելիք չունինք:

Բանաւոր հօտ չէ այն ինչ որ կը կոչուի Հայկական Արտասահման: Ոչ ալ բոլշեւներու բազմութիւն: Որքան ալ բռնի անգործութեան դատապարտուած ըլլանք, ցրուած՝ ի սիւրտս աշխարհի, մենք կ'ուզենք եւ ընելիքներ ունինք:

Մենք ժառանգորդներն ենք դատի մը որ կը կոչուի Հայկական Հարց: Եթէ կ'ուզէք՝ Թրքահայ Դատ, լուծելի՝ այս կամ այն կազմակով :

Ուրեմն,— հարկ է ունենալ ե՛ւ գլուխ ե՛ւ ծրագիր: Ղեկավարութիւն եւ աշխատանք :

Միջազգային իրաւագիտութիւնը եւ քաղաքական փորձառութիւնը կ'ըսեն թէ այսպիսի խնդիրները կը լուծուին պետութեան դիպուած :

Մենք ունի՞նք պետութիւն, այդ բառին իրական իմաստով: Այն իսկ եթէ ընդունինք որ իրաւատէր, ինքնակամ պետութիւն է Երեւանը, կրնա՞նք հաւատալ թէ ան կ'ուզէ կամ կրնայ զբաղիլ այս խնդիրներով :

Պատասխանը Երեւանը ինք չատոնց տուած է, 18 տարուան ընթացքին 18 անգամ յայտարարած ըլլալով թէ Հայկական Հարց գոյութիւն չունի իրեն համար :

Երեւանցիները մէկ դատանանք ունին, — ինչ որ չկրցան լուծել մեծ պետութիւնները, լուծեց հանճարափայլ Սթալինը, եւ մենք այլեւս ուրիշ բան չենք ուզեր: (Ոչ իսկ Ղարաբաղը կամ Նախիջեւանը...) :

Կը նշանակէ թէ այս ծանրակչիռ հոգն ալ կ'իյնայ Արտահայաստանի վրայ: Չենք ըսեր անպատճառ հանդոյցին լուծումը, այլ զբաղելու, ձեւակերպելու, հետապնդելու հոգը :

Մանաւանդ որ, ըլլալով ցիրուցան եւ անդեկ, տարագիր բազմութիւնները կրնան մոլորիլ, արկածներու հանդիպիլ կամ արկածախնդրութեանց կապուիլ: Այսօր չատ աւելի դիւրութեամբ, քան Ո՞վ է այն մարդարէն կամ իմաստունը, որ պիտի համարձակէր ապագայ ցուցնել թէ այս խնդիրն իսկ չի պահանջեր միացեալ ճակատ,— գոնէ խորհրդակցութիւն եւ գործակցութիւն՝ հիմնական հարցերու մասին...

Շ·

"ՆՈՐԻՆ ՍՐԲՈՒԹԻՒՆ ԽՈՐԷՆ, ՀԱՑՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ"

« Թայմզ » կը գրէ այս խորագրին տակ, Ամենայն Հայոց կաթողիկոսին լուսանկարն ալ հրատարակելով (13 ապրիլ) ·

—« Երուսաղէմի Հայոց պատրիարքը հեռագիր մը ուղղելով Լոնտոնի հայ հասարակութեան, կը ծանուցանէ մահը Ն· Սրբութիւն Տոքէնի, կաթողիկոս Էջմիածնի, Գերագոյն Հոգեւոր Հայոց եկեղեցւոյ : Կաթողիկոսը իրաւասութիւն ունի բովանդակ հայ նուիրապետութեան վրայ, Հայաստանի մէջ թէ դուրսը եւ միայն ան կ'օծէ հայ եպիսկոպոսները :

« Ն· Սրբութիւնը ընտրուեցաւ այնպիսի ատեն մը երբ մեծ դժուարութեան մատնուած էր իր եկեղեցին : Իր նախորդը, Գէորգ Ե·, ընտրուած 1911ին, վերջին կաթողիկոսն էր որ ընտրուեցաւ ցարական իշխանութեան օրով : (Երեւան, Հայաստանի մայրաքաղաքը, 13 մղոն հեռու կաթողիկոսական եկեղեցին՝ Էջմիածին, այն ատեն ռուսական հողի վրայ կը գտնուէր) : Այն ատեն ռուսական կառավարութիւնը կը ձգտէր աւելի եւ աւելի կաշկանդել կաթողիկոսութեան ինքնօրէն իրաւունքները : 1836ի սահմանադրութեան մէկ յօդուածը, որ կը սահմանէ Հայկական եկեղեցւոյ իրաւական վիճակը Ռուսաստանի մէջ, կը պարտադրէր թէ մէկ տարի պէտք է անցնի կաթողիկոսին մահուան եւ յաջորդին ընտրութեան միջեւ : Երկար ատեն այսպէս թափուր ձգելով կաթողիկոսական աթոռը, ռուսական կառավարութիւնը կ'ուզէր օգտուիլ առիթէն, մէկ կուսակցութիւնը միւսին դէմ հանելու եւ երկուքէն ալ դիւրութիւններ կորզելու համար :

Ցեղոյ եկաւ ռուսական յեղափոխութիւնը եւ ծնաւ Հայաստանը, նախ իբրեւ ընկերվարական (բայց ոչ բոլշեւիկ) հանրապետութիւն, ճանչցուած՝ Դաշնակիցներուն կողմէ, իսկ բոլշեւիկներու նուաճումէն վերջը՝ իբրեւ անդամ խորհրդային ընկերվարական հանրապետութեանց Դաշնակցութեան : Այդ չրջանին Հայկական եկեղեցւոյ եւ անոր նուիրապետութեան դիրքը Հայաստանի մէջ՝ ինքնին խախտուա էր· եւ, երբ մեռաւ Գէորգ Ե· կաթողիկոսը 1930ին, վախցողներ կային թէ խորհրդային իշխանութիւնը կրնայ արգիլել անոր յաջորդին ընտրութիւնը : Բարեբախտաբար, այդ վախերը անհիմն եղան եւ 1932 նոյեմբերին, Գէորգ կաթողիկոսի մահէն 2ուկէս տարի վերջը, լուսօրինի տեղի ունեցաւ ընտրութիւնը Էջմիածնի մայր եկեղեցւոյ մէջ, համագումարէ մը վերջ որ տեւեց եօթը ժամ : Վերջնական քուէարկութեան մէջ Տոքէն եպիսկոպոս չահեցաւ 79 քուէներէն 60ը :

Ծնած՝ Թիֆլիսի մէջ, 1873ին, Ն· Սրբութեան մականունն էր Մուրատբէկեան : Ուսումը սաացած է նախ Թիֆլիսի հայկական ճեմարանին եւ յետոյ Զուիցերիոյ մէջ: Ցեղոյ վերադարձաւ Անդրկովկաս, եւ եղաւ վարդապետ, նուիրուելով ուսուցչութեան (ՄՄԲ.— Թերթը այս բառը գրելով, կը բացատրէ թէ վարդապետ կը նշանակէ ամուրի քահանայ, որ արտօնուած է ուսուցանելու եւ քարոզելու) : Այս դարու սկիզբը Հայաստանէն Ռուսաստան աքսորուեցաւ ցարական կառավարութեան կողմէ : 1910ին եղաւ եպիսկոպոս (առաջ - նորդ) Երեւանի, եւ տասը տարի վերջը Գէորգ կաթողիկոսին կողմէ պատուիրակ նշանակուեցաւ, այցելելու համար Մ· Նահանգներու եւ Եւրոպայի հայ Հասարակութեանց : Հայաստան վերադառնալով, եղաւ օգնական կաթողիկոսին, որ ծերացած էր եւ հիւանդկախ : Իր մահէն վերջը Տոքէն եպիսկոպոս նըշանակուեցաւ տեղապահ կաթողիկոսութեան, մինչեւ իր ընտրութիւնը :

ՎԵՐՋԻՆ, ԺԱՄ

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ ՓԱԿՈՒԵՑԱՒ ՄԻՆՉԵՒ ՄԱՅԻՍ 31

Ծերակոյտն ալ միաձայնութեամբ յուէարկեց յիսզորութեան բանաձեւը

Երեսփ· Ժողովէն վերջը, որ 8ի դէմ 514 ձայնով քուէարկած էր կառավարութեան պահանջած եւմտական լիազօրութիւնը, երեք ամսուան համար, ծերակոյտն ալ բացարձակ մեծամասնութեամբ, 290 ձայնով քուէարկեց բանաձեւը : Միայն մէկ ծերակուտական հակառակ էր, բայց վերջին պահուն ան ալ միացաւ : Այս միաձայնութիւնը աննախընթաց կը համարուի Ֆրանսայի քաղաքական պատմութեան մէջ : Ծ· Հանրապետութեան օրով, խաղաղութեան ատեն ոչ մէկ նախարարութիւն կրցած է այսքան պատկառելի ամրակութիւն ապահովել խորհրդարանէն : Ինչպէս երեսփ· Ժողովին, ծերակոյտին մէջ ալ ընկերվարականները եւ համայնավարները վստահութեան քուէ տուին, որպէսզի վերջնականապէս չկազմալուծուի Ժողովրդական Ճակատը : Իսկ պահպանողականները քուէ տուին, անդամ մը եւս դատապարտելու համար Լէոն Պլումի եւմտական ծրագիրները :

Այսպէս ուրեմն, Տալատիէի ազգային պաշտպանութեան դահլիճը լիազօրութիւն կը սատնայ չախչախիչ մեծամասնութեամբ, վերակազմելու համար երկրին ելեւմուտքը : Խորհրդարանը անհրաժեշտ օրէնքները քուէարկելէ վերջ, արձակուրդ սատցաւ մինչեւ մայիս 31 : Կը նշանակէ թէ դահլիճը վեց չաբաթ չունէ պիտի քաչէ, դլուխ հանելու համար իր եւմտական ծրագիրները, միեւնոյն ատեն զարկ տալով սպառազինութեանց :

Ծերակոյտը իր վերջին նիստին մէջ՝ 160 միլիոն ֆրանքէն 100 միլիոնի դեղեց Նիւ Եորքի 1939ի ցուցահանդէսին համար պահանջուած վարկը :

Նոր կառավարութեան չահած յաղթանակը մեծ ազդեցութիւն գործեց Փարիզի սակարանին վրայ : Ֆրանսական արժեթուղթերը զգալի բարձրացում ունեցան : Անգլիականը, որ 160ի փակուած էր երեքչաբթի օր, իջաւ 158ի, իսկ տոլարը՝ 32.36էն 31.77ի : (Անցեալ չաբթու անգլիականը բարձրացած էր մինչեւ 165ի) :

*** Թէ երեսփ· Ժողովին եւ թէ Ծերակոյտին մէջ Պ· Տալատիէ երբ կ'առաջարկէր յետաձգել ընդհանուր քաղաքականութեան քննութիւնը եւ անմիջապէս քուէարկել մասնաւոր լիազօրութեանց բանաձեւը, հարկ դատեց չեշտել թէ կացութիւնը իսկապէս ծանր է : Երեսփ· Ժողովին մէջ ըսաւ.

— « Ձեր տրամադրութեան տակ եմ, վիճաբանութիւնը չարունակելու համար· բայց, հաւատացէք ինծի, վայրկեանը ծանրակչիռ է երկրի ճակատագրին համար : Եթէ այս կառավարութիւնը վստահութիւն չի ներշնչեր ձեզի, տալիցէք անմիջապէս (բուռն ծափեր) : Բայց եթէ կ'ուզէք գործակցիլ, համա-

(Լուրերու շարունակութիւնը էջ 4 Դ· էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՃԱՄՊՈՒՌ - ՃՈՒՄՊՈՒՌ

Ոսկեդար մը կը բացուի բոլշեւիկեան բանաստեղծութեան համար, Սիպերիայէն մինչեւ Սեւանայ լիճը :

Հսկայ նուագարանի մը վերածուած է անծայրածիր Ռուսաստանը, եւ Հայր Սթալինի երջանիկ զաւակները իսար կը հարեն գիշեր ցերեկ :

Օ՛ կարմիր ներշնչում :

Բոլշեւիկեան դրախտի բախտաւոր բնակչութիւնը ուրիշ գործ չունի հիմա, բայց եթէ բանաստեղծութիւն կարդալ :

Եւ ի՞նչպէս չերգել :

Սթալինի պողպատեայ բազուկը կը խեղդէ եւ բոլշեւիկ էերթողները կը էերթեն··· ոչ թէ խեղդուածներուն մորքը, այլ իրենց մուսան :

Արդարեւ, ինչպէս Փարիզեան թերթի մը ռուսագէտ աշխատակիցը կը գրէ, Մոսկուայի խմբագիրները ուրիշ գործ չունին, բայց եթէ մրցիլ իրարու հետ՝ իրենց թերթին նակատը արձագրելու համար վայրագ էրիճ մը, «տրոցկիստ - բուխարինեան » խըմբակցութեան հասցէին, գնդակահարուածներու յիշատակին, առանց մոռնալու կրկնել որ « Տրոցկին կամ Բուխարինը սերնդագործուած են շնագայլի մը եւ բորենիի մը կողմէ » :

Խմբագիրներուն այս արտայայտութիւնները դեռ ոչինչ : Բանաստեղծներ ալ ունի իւս փրփրած են: Ահա խազախտանի պաշտօնական բանաստեղծը, «ընկեր» Ճամպուլ, մասնագէտ օրանաց մեծերը պանծացնելու արուեստին (վաղը հայհոյելու պայմանով անոնց՝ երբ իյնան), այսպիսի տող մը երկնած է իր տիեզերափայլ գանկին մէջէն ·—

Ձայրոյթէն կը դողան հոգւոյս լարերը,
Մտիկ ըրէ ինձ, երջանիկ ժողովուրդ,
Կառաղութիւնը կրակի պէս կը բոցավառի մէջս,
Ատելութի՛ւնն է որ կը ներշնչէ ինծ :

Եւ մեր արհիգարհուր բանաստեղծը կը յարձակի գնդակահարուած «չուներուն» վրայ, որոնք գայլերէն աւելի վայրագ մարդակերներ են եւ «մահաբոյն կը ծորին»,— յետոյ գանոնք կը նմանցնէ գարշահոտ ցեխի, որդնակեր դիակներու, էոսոտ շուներու, — ա՛, ո՛չ, «շուները պիտի ոռնային ամօքահար»,— իժերու, —« ա՛, ո՛չ, իժերը պիտի սուլէին իրենց գայրոյքէն», — ո՛չ, կարելի չէ գանոնք նմանցնել որեւէ բանի : Անոնք «փիճ»եր են, աւազակներ,— «չո՛ւտ, աւելի չո՛ւտ, բսպանեմ զանոնք եւ փոսերուն մէջ նետեմ ժանտահար դիակները » : Մարդկային անուն պէտք չէ տալ անոնց, այդ մարդասպաններուն, որոնք սրեցին իրենց մագիլները, սպաննելու համար Անիկա, որ մեզի համար աշրեր վառեց եւ երջանկութիւն պարգեւեց»: Անոնք կտրեցին սոխակ Կոբիին կոկորդը,— «սողուններ»:

—«Ես, Ճամպուլ, կը զարնեմ էնարիս լարերը, աղաղակելու համար յանուն ժողովուրդին·— Սպաննեցէ՛ք, շուներուն վայել է շան մահ»: Եւ յետոյ , — «Թռի՛ր, իմ տաղս, թռի՛ր, իմ երգըս, տար պատգամս, մենք հաւատարիմ պիտի մնանք Սթալինի մինչեւ մահ, պիտի պաշտպանենք հայրենիքը մեր սիրտերը պատռելէ կանգնելով»: Այնուհետեւ գովք Սթալինի , Վորոշիլովի եւ Եժովի :

Այս էերթողամոլութեան կամ տգաղարշաւին մէջ մեզ կը շահագրգռէ այն պարագան, որ, ինչպէս դատախազ Վիշինսկին ալ կը յայտարարէր , «հայրենիքին սիրոյն կը լրտեսեն ծոյլիսկ ծորածիները», ամբաստանելու համար հայրը կամ մայրը, մինչ ճամպուլի նման բանաստեղծները կը պանծացնեն ատելութիւնը, վայրագութիւնը, արիւն խմելու արուեստը: Ու կը յիշեմ գիւղական մանկական բառ մը,— «ճամպուլ - ճումպուլ», կ'ըսէիմ ու կը ցատկէիմ ջուրերուն մէջ: Խազախստանի բանաստեղծն ալ ճամպուլ - ճումպուլ կը ցատկրտէ մարդկային արեան մէջ:

Դժբա՛խտ երկիր :

ԱՐԱԶ

ՆՈՐ ՍԻՍԻ (ՊԼԵՏՐՈՒԹ)
ԼՈՒՍԻՆԵԱՆ ԴՊՐՈՑԻ
178 ՈՐԲ ԵՒ ԶՔԱՒԻՈՐ
ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Լիոնէն, Ապրիլեան սգահանդէսին առթիւ.—	
Հ· Ց· Դ· Վարանդեան Կոմիտէ	25
Համազգայինի մասնաճիւղ	20
Հ· Կ· Խաչի մասնաճիւղ	20
Գումար՝	65
Ապրիլ 9 գումարը	5772
Ընդհ գումար՝	5839

ՄՄԲ·— Անհրաժեշտ գումարը ճարուած ըլլալով, կը փակենք հանգանակութիւնը :

*** Ա· Շահմուրատեանի համար ստացած ենք 100 Ֆրանք (Սկիւտար - ցի) : Կը խնդրուի դանձել համապատասխան ընկալագրով :

ՋԱՆԱՋԱՆԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ Սէնի չրջանին դատական յանձնախումբը քննելով ձախ թեւի վարիչ Մարսօ Փիվէռի եւ ընկերներուն խնդիրը, որոշեց երեք տարի պատասխանատու պաշտօններէ զրկել առաջինը, իսկ երկուական տարի՝ իր եօթը մեղսակիցները: Վճիռը անվերաքննելի է: Այս պատիժներուն ծանրութիւնը իմանալու համար, կը բաւէ ըսել թէ Սէնի չրջանին վերջին ընդհանուր ժողովին մէջ, 3007ի դէմ 10100 ձայնով մերժուած էր որ եւ է պատժական տնօրինութիւն: Ամբաստանեալները կը մեղադրուին թէ ազգային միութեան դէմ կոչ մը ուղղած են միւս ղեկավարներուն: Սէնի չրջանային խորհուրդը 204ի դէմ 11488 ձայնով բողոքեց այս պատիժներուն դէմ: — Կ'ըսուի թէ նախորդ արտաքին նախարար Պ· Փօլ Պոնքուռ, որ քաչուած էր անկախ ընկերվարականներէն (ընկերվարական միութիւն), պիտի վերադառնայ ընկերվարական կուսակցութեան մէջ :

ԵՒԻՊՏՈՍԻ խորհրդարանին բացման առթիւ, որուն ներկայ էր Ֆէրիտա թագուհին, հակառակ ընկալեալ սովորութեանց, վարչապետը կարդաց թագաւորին դահճաւոը, որ մասնաւորապէս անհրաժեշտ կը դանէ բանակին զօրացումը :

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ պաշտօնաթերթը հրատարակեց չատ կարեւոր հրամանագիր մը, որուն համաձայն թերթերը եւ պարբերական հրատարակութիւնները պարտաւոր են յայտնել իրենց նիւթական աղբիւրները: Օրէնքը գործադրելի է անմիջապէս: Բոլոր թերթերը պարտաւոր են արձանագրուիլ աւեւտրական դատարանի մասնաւոր տոմարին մէջ, յայտնելով իրենց անօրէնին, խմբագրապետին եւ վարչական անօրէնին անունները (բոլորն ալ պէտք է ռումանական հպատակ ըլլան) : Բոլոր այն հրատարակութիւնները որ լոյս կը տեսնեն տարեկան 30 անգամէն աւելի, պէտք է կազմեն անանուն ընկերութիւններ : Ամէն թերթ պէտք է յայտնէ իր հասոյթի աղբիւրները: Ոչ թերթերը, ոչ ալ խմբագիրները չեն կրնար դրամ տանալ պետութենէն, հանրային հաստատութիւններէ կամ արտասահմանէն :

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ թերթերը կը գնահատեն Տալատիէի դահլիճը, գրելով թէ «Ֆրանսա վերջապէս ունեցաւ զօրաւոր կառավարութիւն մը» : Վարչապետը կ'ողջունեն «իբրեւ ճշմարիտ եւ հզօր հայրենասէր մը» :

ՓՈՔՐ ԱԶԳԵՐՈՒ ՄԵԾ ՀՈԳԵՐԸ

Համաշխարհային պատերազմը նըկատուեցաւ փոքր ազգերու անկախութեան եւ ազատագրութեան խանձարուրը, իսկ յետպատերազմեան փըլրտւն խաղաղութիւնը, տարաբախտաբար, պիտի նկատուի անոր մէկ վըտանգաւոր հանգրուանը:

Քսան տարիներու յարաբերական խաղաղութեան մէջ, փոքրերը աւելի քան կառչեցան իրենց հողին ու ջրին, մշակոյթին, տնտեսական եւ քաղաքական տենչերուն, ազգային գիտակցութեան եւ ուրոյն պետականութեան նըւաճումներուն, այնպէս որ, այսօր, խլել անոնց ձեռքէն ինչ որ ունին, կը նշանակէ ռազմադաշտ մը պատրաստել եւ արիւնահեղ մարտնչումներու առաջնորդել:

Փոքրերու բոլոր ժամանակներու ուեւական քաղաքականութիւնն է եղած ևուազագոյն չարիքով փրկել առաւելագոյնը, — պետական չենքը: Իսկ երբ հարկը լուծեր է օրէնքը, անոնք նետուեր են ռազմադաշտ եւ զէնքի բախտէն կախուեր:

Կեանքը բազմաթիւ օրինակներ է տուած եւ դեռ կուտայ: Աշխարհաքաղաքական քարտէսներու չըմլոլիկ գուներպարը տակաւին դարձած չէ: Երկու մեծ դաշտաբներ,— արդի առումով ֆաշականութիւն եւ ժողովրդապետութիւն — անհաւասար մարտնչումի մէջ են: Մէկ բեւեռէն միւսը, հեղումն ու զեղումը տակաւին ամբարտակներ չէ սահմանած: Դժուար է գուշակութիւններու վրայ երազներ կառուցանել: Արդարութիւն ու իրաւունք տակաւին ուժ չեն, որքան ատեն որ ուժը ամէն ինչ է նկատուած:

Աւստրիոյ կցումը եւ Եթովպիոյ նըւաճումը, այս մեծ պայքարի արտայոլումներն են միայն:

Ահա եւ Լիթուանիան:

Հատարակ սահմանային միջադէպ մը պատճառ դարձաւ որ Լեհաստան վերջնագիր տայ եւ ծանր պայմաններ առաջարկէ, պահանջելով Վիլնան իր 200 հազար բնակիչներով:

Կա՞յ իրաւարար մարմին մը, որ ինքզինք պարտադրելու ուժ ունենայ: Ազգերու Դաշնակցութիւնը 55 ազգերու մասնակցութեամբ, այսօր, յուղարկաւորութեան կը պատրաստուի: Այժմ մեծերու պետական խմբակցութիւններ են կազմուած, եւ մտահոգ՝ իրենց տորմիղներու ցուցադրութեամբ:

Փոքր ազգերը անհուն անձկութեամբ կը դիտեն այս երեւոյթը եւ հաւատ չընծայելով «տրուած երաշխիքներուն», իրենք ալ քովէ - քով դալով կ'ուզեն մեծնալ:

Ահա՛ Պալքանեան Ուխտը, որ խորհրդաժողով մը դումարեց Լինկիւրիի մէջ եւ որոշումներ քուէարկեց սիրալիր բարեկամութեան, համերաշխ դործակցութեան:

Ահա՛ Հիւս. Եւրոպայի մէջ «Օսլոյեան խմբակը», որուն անդամներն են Նորվեկիան, Շուէտիան, Դանիան եւ Հոլանտան:

Ի՞նչ է այս խմբակցութեան նպատակը եւ ի՞նչ բանի կը ձգտի: Քանի մը խօսքով կ'ուզենք ծանօթացնել «Քառակի»ի ընթերցողներուն, քանի որ նորութիւն մըն է եւ աւստրիական դէպքերու ազդեցութեան տակ կազմուած:

Նախ այս չորս պետութիւններն ալ խաղաղութեան ջերմեռանդ պաշտպան են եւ իրենց բարոյական հեղինակութիւնն ու ազդեցութիւնն ալ այդ ուղղութեամբ կ'ուզեն գործածել:

Անոնք կ'ուզեն.—

Ա.— Եւրոպական եւ ուրիչ պետութեանց միջազդային համաժողով մը դումարել:

Բ.— Ազգերու Դաշնակցութեան 11րդ յօդուածը գործադրել:

Գ.— Առանց բացառութեան, Ազգերու Դաշնակցութեան անդամ պետութեանց մասնակցութիւնը ապահովել:

Դ.— Ուխտի չվերածել իրենց խմբակցութիւնը եւ ուեւէ պետութեանց դէմ չուղղել:

Ե.— Ազգերու Դաշնակցութեան ոչ անդամ պետութիւններուն հնարաւորութիւն տալ մասնակցելու:

Զ.— Զանալ ապահովելու Մ. Նահանգներու գործակցութիւնն ալ:

Օսլոյեան խմբակի այս նախաձեռնութիւնը չգիտենք ո՞ր աստիճան կըրնայ յաջողութիւն ունենալ, բայց իրողութիւն մըն է, որ պետական խըմբակցութիւն մըն ալ կազմուած է, ուրիշներու կարդին:

Սկանտինաւեան պետութեան այս համագործակցութիւնը, ի հարկէ, կը տարբերի ցարդ կազմուած ուխտերէն ու միութիւններէն:

Պալքանեան Ուխտ թէ Փոքր Համաձայնութիւն, իրենց գոյութեան իմաստը կը գտնեն (եթէ գտնեն), այն պահուն, երբ պատերազմ ծագի, մինչդեռ սկանտինաւեան խմբակցութիւնը իր գոյութեան իմաստը կը գտնէ խաղաղութեան պահպանութեան մէջ:

Ուժերու այս կեդրոնացումը, անշուշտ, պալթեան ժողովուրդներն ալ պիտի մղէ փոխադարձ մերձեցման եւ խմբակցական աշխատանքներու: Մանաւանդ որ, իրենց իշխանութիւնն ալ ամրակոմեան տարբերու ձեռքը կը գտնուի, որոնք դիւրութեամբ դիկտատուրայի կը վերածեն զայն, ըստ իրենց բարի սովորութեան:

Ահա Լաթվիան կամ Լեթոնիան, որ 65 791 քառ. քիլ. տարածութիւն եւ երկու միլիոն բնակչութիւն ունի: Մայրաքաղաքն է Ռիկան: Կը կառավարուի դիկտատուրայով:

Զորս տարիէ ի վեր այս փոքրիկ երկիրը պաշարման վիճակի մէջ էր: Այսօր, կառավարական յայտարարութեան մը համաձայն պաշարման վիճակը ընդլուծած է, չնորհիւ ստեղծուած «բնականոն պայմաններու»:

Կառավարական զեկոյցին մէջ «բնականոն վիճակը» աւելի անբնական վիճակի մէջ կը դնէ երկիրը:

Լաթվիան արեւելեան Եւրոպայի ռազմական կարեւորութիւն ունեցող երկիրներէն մէկն է: Սլաւական եւ դերմանական ցեղերու բախման հանդիսացող արկածախնդրական ճամբան այս ձեւով կը խօսի Պալքաններու Թուրքերուն. «Մնացէք ձեզ գտնուած տեղերը: Ով գիտէ, վաղը ինչպիսի առիթներ դուրս կուգան: Ձեր ապրած տեղերուն զարձեալ տիրանալու համար ձեզ իբր միջոց կը գործածենք»: Իսկ յստակ, հանդարտ, խաղաղասէր ճամբան սապէս կ'ըսէ.

«Մայր հայրենիքը ձեզի համար բաց է: Հոս պէտք կայ ձեզի: Մենք արկածախնդրութեան հետամուտ չենք: Ձեր գտնուած վայրերը անդամ մըն ալ թուրքիա չեն կրնար ըլլալ: Եթէ կ'ուզէք ապրիլ թուրք միջավայրի մէկ, ձեր հետեւելիք բնական միակ ուղին է հոս գալ, հոս կազմակերպել ձեր գոյութիւնը եւ արմատ նետել թուրք հողերուն վրայ»:

Եզեաշրջող Թուրքիան, առաջին օրերէն, իր ամէնէն յստակ եւ անկեղծ ձեւովը այս երկրորդ ճամբուն հետեւեցաւ: Ռուսաստանի հետ կատարուած բնակչութեան փոխանակութիւնը հանդիսացաւ պատմութեան մէջ առնըւած այն առաջին մեծ քայլը, որ փոքրամասնութեանց հարցը ամէնէն յարմար ձեւով կը լուծէ: Ամէն տարի Ռումանիայէն դէպի մայր հայրենիք հոսող թուրք գաղթականները, նոյն յստակ, խաղաղութեան եւ զարգացումի ճամբուն ճամբորդները կը կազմեն:

Միայն թէ դժուարութիւն մը կայ: Շատ ընդարձակ կազմակերպութեան եւ խիստ մեծ դրամի պէտք կայ՝ գլուխ հանելու համար այս քաղաքականութիւնը որ հաշուելարդարի պիտի ենթարկէ հին կայսրութեան պալքաններու մէջ թողած այս ժառանգը, եւ որ աշխարհի լաւագոյն օրինակ մը պիտի հանդիսանայ, միաժամանակ հանգստութիւն մը պարգեւելով ապոր:

Մենք այս ուղղութեամբ մեր ձեռքէն եկածը կ'ընենք: Կ'ըսուի թէ այս տարի 20 հազար գաղթական մայր երկիր պիտի բերենք եւ 5000 տուն պիտի չինենք: Իսկապէս մեծ բան է այս:

Թուրբերէն «Թան»ի խմբագիրը Ահմէտ Էմին Եագմոն շատ կարեւոր խըմնդիր մը կը յուզէ, ստիպողական գըտնելով «պալճանեան Թուրբերու ներգաղթը»: Ահաւասիկ ամբողջ խմբագրականը (8 Ապրիլ).—

Պալքաններու մէջ ցրուած Թուրքերը հին կայսրութեան մը ժառանգներն են: Խաղաղութեան իդէալին խոտոր հանդիսացող արկածախնդրական ճամբան այս ձեւով կը խօսի Պալքաններու Թուրքերուն. «Մնացէք ձեզ գտնուած տեղերը: Ով գիտէ, վաղը ինչպիսի առիթներ դուրս կուգան: Ձեր ապրած տեղերուն զարձեալ տիրանալու համար ձեզ իբր միջոց կը գործածենք»: Իսկ յստակ, հանդարտ, խաղաղասէր ճամբան սապէս կ'ըսէ.

«Մայր հայրենիքը ձեզի համար բաց է: Հոս պէտք կայ ձեզի: Մենք արկածախնդրութեան հետամուտ չենք: Ձեր գտնուած վայրերը անդամ մըն ալ Թուրքիա չեն կրնար ըլլալ: Եթէ կ'ուզէք ապրիլ Թուրք միջավայրի մէկ, ձեր հետեւելիք բնական միակ ուղին է հոս գալ, հոս կազմակերպել ձեր գոյութիւնը եւ արմատ նետել Թուրք հողերուն վրայ»:

Եզեաշրջող Թուրքիան, առաջին օրերէն, իր ամէնէն յստակ եւ անկեղծ ձեւովը այս երկրորդ ճամբուն հետեւեցաւ: Ռուսաստանի հետ կատարուած բնակչութեան փոխանակութիւնը հանդիսացաւ պատմութեան մէջ առնըւած այն առաջին մեծ քայլը, որ փոքրամասնութեանց հարցը ամէնէն յարմար ձեւով կը լուծէ: Ամէն տարի Ռումանիայէն դէպի մայր հայրենիք հոսող Թուրք գաղթականները, նոյն յստակ, խաղաղութեան եւ զարգացումի ճամբուն ճամբորդները կը կազմեն:

Միայն Թէ դժուարութիւն մը կայ: Շատ ընդարձակ կազմակերպութեան եւ խիստ մեծ դրամի պէտք կայ՝ գլուխ հանելու համար այս քաղաքականութիւնը որ հաշուելարդարի պիտի ենթարկէ հին կայսրութեան պալքաններու մէջ Թողած այս ժառանգը, եւ որ աշխարհի լաւագոյն օրինակ մը պիտի հանդիսանայ, միաժամանակ հանգստութիւն մը պարգեւելով ապոր:

Մենք այս ուղղութեամբ մեր ձեռքէն եկածը կ'ընենք: Կ'ըսուի Թէ այս տարի 20 հազար գաղթական մայր երկիր պիտի բերենք եւ 5000 տուն պիտի չինենք: Իսկապէս մեծ բան է այս պիսի զոհողութիւն մը դուրս բերել պարզ պիւտճէէն երկրի մը, որ հարկադրուած է երկար անցեալի մը անհոգութիւնները զարմանել եւ հազար տեսակ կարօտութեանց հասնիլ: Մէկ տարուան ընթացքին 20 հազար հոգին առողջութեամբ եւ ապահովութեամբ նոր միջավայրի մը մէջ զետեղել եւ զանոնք արտադրող վիճակի մը մէջ դնելու հնարաւորութիւնները ստեղծել՝ այնքան ալ փոքր գործունէութիւն մը չէ:

Ի՞նչ օգուտ որ մայր հայրենիք գալու սպասողներու թիւը միլիոնը կ'անցնի: Տարեկան 20 հազարի հաշուով եթէ չարունակենք ներգաղթի շարժումը, 50 տարիէ աւելի պիտի տեւէ ան: Մինչդեռ այս գործը չի կրնար այսքան երկար տոկալ: Երկրին չինարարութեանը եւ ապահովութեանը համար մենք պէտքունինքայս մէկմիլիոն հասուն, աշխատասէր եւ զոհարերող եղբայրներուն: Անոնք ալ, իրենց միտքը դրած ըլլալով որ օր մը մայր հայրենիք պիտի դան, իրենց գտնուած տեղերուն մէջ արմատախիլ տունկերու կը նմանին: Ներգաղթին յաջողիլը իրենց համար տառապանք մըն է: Ակռ զատ, իրենց չուրջը ողողուած է վաղուան ժառանգորդնե - րով: Ասոնց մեծ մասը կը ճնշուին եւ խափանական կեանք մը ունին: Մանաւանդ այն մարդոց համար որոնք իրենց համար օտար նկատուած միջավայրերու մէջ կ'ապրին, խիստ նեղացուցիչ եւ տառապալից կացութիւն մըն է ապագայի մասին որոշ մտածում մը եւ ծրագիր մը չունենալ:

Երբ նկատի ունենանք Թէ ներգաղթը մէկ կողմէ արագութիւն պահանջող գործ մըն է եւ միւս կողմէ մեր այսօրուան միջոցներով դայն մէկ անգամէն գլուխ հանելու նիւթական կարելիութիւններէն զուրկ ենք, անհրաժեշտ կը դառնայ մեծ չափի վրայ միջոցներու մասին խորհիլ:

Մէկ միլիոն մարդոց զարերէ ի վեր ապրած միջավայրէն փրցուելով մայր երկիր փոխադրութեանը գործին մէջ՝ իբր ուղիղ, խաղաղասէր եւ օրինակելի արարք մը ընդունելու խիստ արժանի իմաստ մը կայ: Այս հարցը կարելի է հրապարակ դնել իբր այնպիսի դատ մը որ ամբողջ աշխարհը կը շահագրգռէ եւ հետեւաբար բաժին մը պէտք է վերցնէ անկէ: Այս տեսակէտով խիստ բարեդէպ եւ օգտակար ընթացք մը կ'ըլլայ ասոր համար օգնութիւններ, որոնք աւելի ծանր են նախորդէն: Ահա քանի մը օրինակներ, որ կը մատնեն ներքին անկայուն վիճակի մը տեւականացումը:

Լեթոնական կառավարութիւնը հրովարտակով մը կը զգուշացնէ, այն բոլոր քաղաքացիները որոնք «պետական ապահովութեան եւ կարգերուն դէմ» կը գործեն: Այդպիսիները պիտի պատժուին երեք ամիս բանտարկութենէն մինչեւ 9000 ֆր. տուգանքի: Ջնջուած են կուսակցութիւնները, միութիւններն ու ընկերակցութիւնները արգելք դրուած է մամուլին վրայ եւ խմբագիրներն ու հրատարակիչները պիտի պատժուին դրամական տուգանքէն մինչեւ երեք ամիս բանտարկութիւն, եթէ կառավարութեան դէմ յօդուածներ գրեն:

Եւ սակայն « պաշարման վիճակն » ալ ջնջուած է կ'ըսեն: Տարբերութի՞ւնը: Ոչինչ:

Փոքր ժողովուրդները թէ ներսէն եւ թէ դուրսէն կ'ապրին քաղաքական երկունք մը, որ մեծերու ազդեցութեան տակ աւելի պիտի մօտեցնէ զիրենք իրարու, որպէսզի ուժ դառնան:

Եւրոպայի հիւսիսը թէ հարաւը, արեւելքը թէ արեւմուտքը, մօտալուտ վտանգին առջեւ դիրք ու ձեւ կը փոխեն խորհրդաւոր կշիռ մը տալու համար իրենց գործակցութեան:

Անշուշտ, ամէնէն տխուր ճակատագիրը վերապահուած է փոքր ազգերուն, որոնք մեծ հոգերու տակ ինկած են:

Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

ԹՈՒՐՔԻԱ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԾԳՆՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ՍՊԱՍԷ

ՄԵԿ ՄԻԼԻՈՆ ԹՈՒՐՔԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔ ՓՈԽԱԴԱՐԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԴԻՏՈՒՄՆԵՐԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

(Բ. եւ վերջին մաս)

Պէտք է արձանագրել որ գերմանական քաղաքական փորփականոը կէ կրկնուի տնտեսական ճիգերով. որոնք նուազ մտահոգութիւն չեն պատճառեր Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ: Թուրքիոյ մէջ, օրինակի համար, երկրին ճարտարարուեստական եւ հանրօգուտ չինութեանց, ինչպէս նաեւ երկաթուղիներու չինութեան համար այս վերջին տարիներուն կատարուած ապըրանքներուն մեծագոյն մասը տըրուեցաւ գերմանական ընկերութեանց: Քանի մը օր առաջ Թուրք դրամատէրներու պատուիրակութիւն մը ներկայացաւ Պերլին, բանակցութիւն կատարելու համար, կ'ըսեն, փոխառութիւն մը կնքելու մասին: Թուրքիոյ չոգենաւերուն մէկ մեծ մասը չինուած է Գերմանիոյ նաւարաններուն մէջ: Թուրքիա առաջին երկիրն է, որուն հետ Գերմանիա կնքատարէ նախնականհաշուակցութեան ձեւը: Գերմանիա իր դործակատարներ, ճարտարագէտները, փրոֆէսօրները կը դործադրուի անկէ ի վեր, ինչպէս այն ամբողջ չհաղորդուածները, որ Լոնտոնը կը կապէ էնկիլիզ կը խօսուի նաեւ կոմս Զանոյի յաջիկայ ճամբորդութեան մասին: Վերջերս զրոյցներ չըլլարին, դարձեալ, որ Ֆրանսայի քին նախարարը պիտի այցելէ Էնկլրի: Թուրքիա առանց ուղիղ դիմադրել Գերմանիոյ հետ մերձեցման մը փորձերուն, կը դիտէ ուրիշ կողմ Պարագաները մեզ կը ստիպեն ծէլութէ Ֆոն Փափէն մեծ դժուարութիւններու պիտի հանդիպի այն խաստանքին մէջ, որ տրուած է իր համոզելու համար Թրքական կառավարութիւնը:

Դեսպան նշանակուելուն խնայ տեղ պէտք է փնտռել: Այդ խնդիրը կը կայանայ այն իրողութեան մէջ, որ Գերմանիա, Թրքական տնտեսական ապահովութեան մէջ, ամէնէն նեղ ժամերով Տայանային սպառնալիքներ կուտեան յաջորդող զով ու խիղճմտութեամբ այդ փոքրիկ տէրութեան վրայ — որուն կողքերէն կը վոսփորի ջուրերուն գլխովը — դիրքերար սեփականք մը եղաւ Սուլթանի համար: Նոր եռանդ մը տարաւ երբ նաւամատոյց հասած էր Իզան եւ սկսան դէպի քաղաքին, որ զինք հակէր իր գաղափարաբանութեան մօտիկ վարդապետութեան մը կողմէ:

Թուրքիոյ չահը, պէտք է ըսել, ինչպէս կը վկայէ անցեալն ալ, չի կապանար Գերմանիոյ հետ մերձեցումի մը մէջ: Քէմալ չատ լաւ պիտի ծանաեական չահաւէտ համաձայնութիւններէ դուրս, ինչ որ Գերմանիա կրնայ տալ իրեն, սահմանափակ է Ընդհակառակն, գերմանական քաղաքականութիւնը չատ բան կը սպասէ իրմէ, առանց խօսելու նեղացնելու պալքանեան իր դաշնակիցները հետ, — ահա մէկը այն կարեւոր կէտերէն, որոնց կը հանդիպի Գերմանիա, դէպի արեւելք իր յառաջադացութեան ընթացքին, — պէտք նաեւ ազատ անցք տալ իրենց համար Արեւելքի ճամբուն վրայ, այլ Կովկասի եւ Իրաքի քարիւղի երը:

Հետզհետէ աւելի բարեկամական դառնան կապերը որ իրար կը միացնեն Թուրքիան եւ Եգիպտոսը: Ալիոյ հետ յարաբերութիւններուն դովով, Խուըրտ Ը. Թագաւորին տրդութիւնը զոր ան կատարեց դի Պոլիս, եւ բրիտանական կառավարութեան քաղաքականութիւնը, կը դործադրուի անկէ ի վեր, կուտան այն ամբողջ չհաղորդութիւնը

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

"ԱՐԱՐԱՏ" ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՋԱՌԱՏՈՒՆ

39, Rue de Trévise, Métro: Cadet, Tél. Prov. 05-91

Զատկուան գնումներու համար դիմեցէք մեր նպարեղէններու պաշտօնէին

ՁՈՒ ՄՔԵՐՔ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԹԱՐՄ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐԻՒ

ԶԱՏԿԱԿԱՆ ՋԷՕՐԷՔՆԵՐ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ԱՆԱՐԱՏ ԿԱՐԱԳՈՎ

Livraison rapide à domicile

ձայն իր բաղձանքին, օգնեցէք անոր ձեր խորհուրդներով եւ ազնեցութեամբ: Ես երբեք հակառակ չեմ ձեզի հետ խորհրդակցաբար գործելու բաղձանքին: Բայց գիտակցութիւնն ունիմ կառավարութեան արժանապատուութեան: Ցապաղումները պիտի տկարացնեն կառավարութեան հեղինակութիւնը, առանց օգուտ ունենալու ո եւ է մէկուն համար »:

Իսկ Ծերակոյտին մէջ յայտարարեց·

— « Ինդիրը ոչ անձերու կը վերաբերի, ոչ ալ կառավարութեան, այլ կը վերաբերի Ֆրանսայի (Ծափեր): Անհրաժեշտ է որ Ծերակոյտը լսեցնէ ձայն մը որ խորունկ արձագանգներ ունենայ ոչ միայն երկրին, այլեւ արտասահմանի մէջ: Արդէն վերանարոգման պատկեր մը կը տեսնուի: Կը թուի թէ նոր յոյս մը ծլած է: Ես երբեք խանդավառ չեմ առաջին արդիւնքներէն· բայց կ'ուզեմ հաւատալ թէ պիտի չուշանանք յուսախաբութեան մատնելու անոնք որ դուրսէն իրենց յոյսը դրած են մեր պատակառութիւններուն վրայ »:

Վճռական կարգադրութիւններ գործադրելու համար

Բանթողեալ իճարկին զինուոր պիտի առնուին?

Ազգայնացուած օդանաւային գործարաններու գործադուլը վերջացնելով, կառավարութիւնը անմիջապէս ձեռնարկեց միւս հաստատութեանց գործադուլներն ալ կարգադրելու: Այս անգամ ալ գեր - իրաւարար նշանակուեցաւ ազգ· պաշտպանութեան ընդհ· քարտուղարը, Պ· Ժաքոմէ, համաձայն իրաւարարութեան օրէնքին, երբ երկու կողմերուն ընտրած իրաւարարները չհամաձայնեցան: Երկի իրկուն կը սպասուէր գեր· իրաւարարին վճիռին, որ պարտաւորիչ է երկու կողմերուն համար: Այդ վճիռէն անմիջապէս վերջը, կառավարութիւնը մէջոցներ ձեռք պիտի առնէ, որպէսզի աշխատանքը վերսկսի: Եթէ բանթողեալները մերժեն, ի հարկին զօրակոչի պիտի ենթարկէ զանոնք, ինչպէս ըրաւ Պոհան 1910ին, երկաթուղիներու գործադուլին առթիւ :

Նոր գործադուլներ ծագած ըլլալով, առջի օր բանթողներու թիւը հասած էր 157.000ի (210 մեծ եւ փոքր գործարաններ): Ազգայնացուած հաստատութեան մը մէջ բանուորները նորէն գործադուլ հռչակեցին ոչ թէ զժգոհ ըլլալով իրաւարարական վճիռէն, այլ իբրեւ համերաշխական ցոյց անհատական հաստատութեանց բանուորներուն հանդէպ: Եթէ այս վերջին հաստատութեանց վէճերն ալ կարգադրուին, գործադուլը ինքնին կը վերջանայ :

**** Իրաւարարութեան օրէնքին համաձայն, բանթողները պարտաւոր են պարպել իրենց գրաւած գործարանները: Գործարանատէրները ամէն բանէ առաջ այս կէտին վրայ կը պնդեն , մերժելով որ եւ է բանակցութիւն՝ առանց պարպումի: Միեւնոյն առեն անոնք մանաւոր նամակներ ուղղելով բանուորներուն, կը յորդորեն գործիք չդառնալ քաղաքական - կուսակցական խաղերու եւ գաղտնի քուէարկութիւն պահանջել, գործադուլի համար: Իսկ բանուորական կազմակերպութիւնները թուղթեր կը բաժնեն բանուորներուն, որպէսզի իրենց ստորագրութեամբ հաւանութիւն յայտնեն գործադուլին եւ գործարաններու բռնագրաւման: Աւելորդ է ըսել թէ այս պարագաները մեծ ուշադրութիւն եւ լրջութիւն կը պահանջեն օտար, մանաւորապէս հայ բանուորներէն, որպէսզի զոհ չերթան երկու կողմերու քաղաքական պայքարին:*

**** Ծերակոյտին չորեքշաբթի օրուան նիստին մէջ, առաջարկուեցաւ որ վարչապետը ի հարկին մանաւոր հրամանագրով մը սահմանէ գործադուլ հռչակելու իրաւունքը: Ուրիշ խօսքով, կառավարութիւնը պիտի կրնայ գաղտնի քուէարկութիւն պահանջել, գործադուլի որոշում տալու համար: Վարչապետը խոստացաւ թէ այս միջոցին դիմել եւ թէ արդիլել որ գործազրկութեան նպաստները նպաստ վճարեն բանթողներուն:*

**** Չորեքշաբթի օր Ռընոյի բանուորներէն եւ մանուածէներէն 8000 հոգի ժողով մը գումարեցին Սալ Վակրամի մէջ, բողոքելու համար գործադուլի կազմակերպիչներուն դէմ: Տեղական թերթերը կը գրեն թէ Աշխատանքի Դաշնակցութեան գործօն անդամներէն Պ· Պէսթէլ, որ կը նախագահէր ժողովին, յանձնարարեց միացեալ ճակատ կազմել եւ պարբերաբար «հասարակաց թշնամիին, համայնավարութեան դէմ» եւ գաղտնի քուէարկութիւն պահանջել, բանուորներուն հարազատ կամքը իմանալու համար»: Ժողովէն վերջը բանաձեւ մը քուէարկուեցաւ, այս հիման վրայ :*

ԱԻՍՏՐԻՈՑ գահաժառանգը՝ արքիդուքս Օթթօ, պիտի ձերբակալուի իբրեւ դաւաճան, համաձայն խիստ հրամանագրի մը: Իշխանը գերմանական հպատակ կը համարուի, քանի որ Աւստրիան կցուեցաւ Գերմանիոյ:— Նախորդ վարչապետ Շուշնիկ, որ կցումէն ի վեր արդելափակուած էր իր բնակարանին մէջ, ազատ ձգուեցաւ ապրիլ 13ին: Ազդարարուած է որ փախչելու փորձ չկատարէ :

ՄԵՔՍԻԿԱՑԻ կառավարութիւնը ծանուցագիր մը ստացած էր անգլիական կառավարութենէն, որ կը պահանջէր վերադարձնել անգլիական ընկերութեանց քարիւղի հաստատութիւնները: Մեքսիկայի կառավարութիւնը մերժեց դոհացում տալ այս պահանջին, քանի որ ազգայնացուցած է քարիւղի հորերը:

ՍՊԱՆԻՈՑ ազգայնականները սաստկացուցին յարձակումը, օր առաջ ծովեզերք հասնելու համար: Առջի օր յաջողեցան նոր դիրք մը գրաւել, բայց հանրապետական զօրքը ուժգնօրէն կը դիմադրէ :

ԱՆԳԼԻԱՆ կառավարութիւնը որոշեց պատուիրակութիւն մը ղրկել Մ· Նահանգները եւ Գանատա, օգնաւեր գնելու համար, որպէսզի անյապաղ լրանայ վերազինումը :

ՅՈՒՐՏը եւ սառնամանիքները մեծ վնասներ պատճառած են Ֆրանսայի գանազան մասերուն մէջ: Շատ մը վայրերու այգիները, պտուղները եւ արօտավայրերը փճացած են 75 -- 80 առ հարիւր: Օդը ցուրտ է նաեւ Փարիզի մէջ:

ԳԱՂՏՆԻ ԿՈՄԻՏէի գործին առթիւ ձերբակալուած ամբաստանեալներէն ժողէֆ Ասլանկիւլ, որ հագուստ ծախած էր, ազատ արձակուեցաւ առժամապէս :

ՆԷՀԻՒՍը բողոքագիր մը ուղղեց առ որ անկ է, իմանալով որ Անգլիա կը պատրաստուի ճանչնալ Եթովպիոյ գրաւումը, Ազգերու Դաշնակցութեան միջոցաւ: Կ'ըսէ թէ «ամէն միջոցի պիտի դիմէ, ընդդիմանալու համար այդ ոճրային »:

ՀԻԹԼԷՐ Աւստրիոյ կցման հանրաքուէն գլուխ հանելէ վերջ, դադար հրաւիրակեց մինչեւ ապրիլ 29: Բոլոր քաղաքական ցոյցերը դադրած են:

ԹՈՒՐՔԻՈՑ արտաքին գործավարը, Թ· Ր· Արաս, Գահիրէի մէջ ընդունելով մամուլի ներկայացուցիչները, յայտարարեց թէ իր երկիրը խաղաղասէր է եւ չի խառնուիր զրացի երկիրներու ներքին գործերուն: Գործավարը էնկիւրի վերադարձաւ Պէյրութի ճամբով:

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ՓԱՐԻԶԻ Հ· Յ· Դ· Պրօպականտի ցանցնախումբի ժողովը 18 Ապրիլ երկուշաբթի երեկոյ ժամը 9ին: Յովորական հաւաքատեղին:

ՊԱՆԵՒՈ-ՖԻԶԵԱՆի «Աթթիւ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 15 Ապրիլ, ուրբաթ իբրիկուն ժամը 9 ին իր ակումբին մէջ: Ներկայանալ անդամատետրով:

ՎԱՆՈՐՎԻԼԻի «Ս. Մինասեան» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները 19 Ապրիլ երեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, Հայ Ակումբին մէջ, կարեւոր օրակարգ:

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

ՄԱՐՍԷԼԻ «ԲՐԻՏՏԱՓՈՐ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

17 Ապրիլ, կիրակի առաւօտեան ժամը 9էն մինչեւ իրիկուան ժամը 8

Հաճելի անակնկալներ եւ աւանդական Զատիկի խաղեր: Ձոխ պիւֆէ:

Մասնակցութեան համար մէկ ֆրանք:

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Մարսէյլի Հայ Մշակութային Միութեան հերթական դասախօսութիւնը

15 Ապրիլ Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին, «Շահրիկեան» սրահին մէջ

կը դասախօսէ՝ Պ. Կ. ԵԿՄԵԱՆ. Նիւթ՝ «Կրծքի Ծագումը»

Ընկերուհիներուն յայն պատեհութիւն կը տրուի կարծիքներու փոխանակութեան եւ լուսաբանութիւններու: *Մուտքը ազատ է:*

Ընկերական տեսակրական խնճոյք Զատկի առթիւ

ԱԷՆ ՄՕՐԻՍԻ Հ. Յ. Դ. «ՁԱՌԱՋ» ԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ

17 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, ընկ. Գամպէրեանի արճարանին մէջ. Մարզամասնաւորիւնները տեղւոյն վրայ:

''ԱՊՐԻԼ 11''Ը ՇԱՎԻԼԻ ՄԷՋ

23 ԱՊՐԻԼ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ

կը խնդրուի չխոչանձնել

Matinée Prolongée

«ՀԱՅ ԱՐԾԻՒ» «Aigle d'Arménie» ԱԿՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

24 Ապրիլ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 16էն մինչեւ կէս գիշեր

HOTEL NAPOLEON BONAPARTEի շքեղ սրահներուն մէջ,

Avenue Friedland, Paris, metro Etoile.

Հաճելի ժամանց, անընդհատ պար, Պիւֆէ ժողովրդական գիներով:

Մուտք 15 ֆրանք

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒՄ

Ֆ. Հ. Կ. ԽԱԶԻ Ս. ԷԹԻԷՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ ԿՈՂՄԷ

17 Ապրիլ, կիրակի երեկոյ ժամը ճիշդ 7.30ին

Իւնիօն Ռեփիւպլիքէյնեան շքեղ սրահին մէջ

16, Rue J. B. David (*Փլաս Սէն Ռօքի մօտ*)

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻ «ՆԱՄՈՒՍ»Ը

Ղեկավարութեամբ Ա. ՀԱՅԱԳՈՐԾԵԱՆի եւ մասնակցութեամբ Յ. ԹՈՐՈՍԵԱՆի եւայլոց:

Մուտք՝ 5 ֆրանք:

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

երկու յաջորդական վայելքի օրեր Յօսիէթէ Սավանթի մէջ

17 եւ 18 Ապրիլ, Զատկի կիրակի եւ երկուշաբթի օրերը

կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, կը հերկայացուի՝

Ա Խ Ա Ա Կ Ն Ի Կ Ա

(օփէրէթ 3 արար)

կը մասնակցին՝ Տիկ. Ս. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ, Տիկ. Յ. ԼԱՒԻՃԵԱՆ, Պ. Պ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ, ԼԱՒԻՃԵԱՆ, ՍԱՐԱՖԵԱՆ, Կ. ՍՐԱՊԻԵԱՆ, ՍԱՆՃԱՔԻ, Կ. ԳԱՆԹԱՐՃԵԱՆ եւ խումբին բոլոր անդամները: Հնտիր օրքէսթր՝ դեկավարութեամբ Ս. ԲԱՐԻԿԵԱՆի: Գիները՝ սովորական: Տոմսերը՝ ճանօթ տեղեր եւ գրատուն ՀԱՅԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ:

ՖՈՒԹՊՕԼԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԹՈՒՐՆՈՒԱ

Զատկի առթիւ, երկու օր, կիրակի 17, երկուշաբթի 18 Ապրիլ

Stade Italia *մէջ* 72, Boul. Carnot· Paris-12·

Կը մասնակցին Փարիզի 4 լաւագոյն օտար խումբերը՝ Հ. Մ. Ը. Մ., Իտալացի, Զէխ եւ Ռուս:

Ցաղթական խումբը կը շահի արժէքաւոր բաժակ մը նուիրուած՝ «Gancia» ախորժաբերի կողմէ:

Մրցումները տեղի պիտի ունենան հետեւեալ կերպով՝

Կիրակի 17 Ապրիլ ժամը 14ին Ռուսերը ընդդէմ Զէխերու

» » » » 16ին Հ. Մ. Ը. Մ. ընդդէմ Իտալացիներու

Երկուշաբթի 18 Ապրիլ ժամը 14ին պարտեալ խումբերը իրարու դէմ,

» » » » 16ին յաղթական խումբերը » »

Ուրիշ զօրաւոր դէպի Stade Italia քալելերելու Հ. Մ. Ը. Մ.ի մարզիկները, որոնք Ձեր ներկայութենէն խրախուսուած ամէն ջանք կ'գործ պիտի դնեն յաղթական հանդիսանալ սոյն գեղեցիկ եւ անհամ մարզահանդէսին:

Հաղորդակցութեան միջոցներ. Métro Porte Dorée, Autobus P.C., A.U., 81.

ՅՈՒՇԱՏԻՏՐ

ՏՐԱՆՍԱՑԻի Համազգայինի կեդր. Վարչութեան հասցէն է Նախագահ Պ. Վահան Թարճանեան, 44, rue Lafayette, Paris, Tél. Provence 78-38.

Լիոն.- Պ. Հ..— Ervand Kotchian, Masarykova 7, Usti n/L, Tchécoslovaquie.

ԴԱՍԵՐ ՑԵՍԵՐ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

ԿՐ ՓՆՏՈՒԻ

— Տքդատ Գաբրիէլեան, հօր անունն՝ Նշան, *1922*ին Գալսէն մեկնած է Յունաստան, կարծողներ կան թէ քանի մը տարի առաջ Յունաստանէն մեկնած է Վառնա (Պուլկարիա), իր մասին լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել իր եղբօրը՝ հետեւեալ հասցէին. Dirntat, 8 rue Paul Bert, Lyon, (Rhône) France.

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԱԾ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԱԾ

44 Rue Dunkerque (ՄԵՔՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:

Գաւառտներէն ժամագրութեամբ:

ԿԱՐԵՒՈՐ

Ձեր բնակարանը, շէնքը եւլլն անթերի եւ ճաշակաւոր ներկելու պատի թուղթեր փակցնելու եւ նորոգութիւններու համար դիմեցէք նամակով S. Grégoire, 1 bis, Rouget de l'Isle, Choisy-le-Roi, Seine. *Գործ միայն եւ մաքուր աշխատանք՝ չափաւոր գիներով:*

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ԷՄԷՐԵԱՆ

Maison E. CHARLES *հիմնուած 1869*

29 rue Mathis, Métro Crimée

Autobus: AJ, AV, CP, 52, 50/71 Tel. Botzaris 12—60

Կը ծախենք՝ գոհարեղէններ, ամէն տեսակ ժամացոյցներ մատանիներ եւլն.: Նորոգութիւն ժամացոյցներու եւ գոհարեղէններու: Կը գնենք՝ բլաթին, ոսկի, արծաթ եւ գոհարեղէններ նպաստաւոր գիներով:

Մի մոռնաք որ վստահելի ձեռքէ գնուած ոսկեղէն ու գոհարեղէններն անփոփոխ կը պահեն իրենց արժէքը:

Գաւառներէն եղած ապսպրանքները կը կարգադրուին արագ եւ խղճմտօրէն:

ՀԱՅՏԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԸ

Ճաշատան ՖԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ

Արեւելեան եւ եւրոպական թեմամուած կերակուրներ :

ՊԱՆՃԱՆԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌՈՒԹԻՒՆ

ՅՈՎՍԷՓ ԴՕԶՈՒՆԵԱՆ

19 Cours Julien, Marseille

Հաստատութիւնը կը ծանուցանէ Մարսէյլի եւ արուարձանի իր յարգելի յաճախորդներուն որ սէզօնի առթիւ սկսած ենք, ամէնամեր ապրանքներուն ներածման՝ անմրցելի գիներով:

Համոզուելու համար այցելութիւն մը բաւական է:

FOURRURES DE ST. BERNARD

ՀԱՅԿՈՒՀԻ ԿԻՒԼՊԵՆԵԱՆ

24, Rue Affre կամ 8, Rue Cavé — **PARIS - 18e**

Մասնաճիւղ՝ 2, Rue de la Charbonnière —

Մէթրօ՝ La Chapelle — Barbès Roch. Tél. Montmartre 69.70

ԿԱՐԵԻՈՐ ՁԵՂՔ ՁԱՏԿԻ ԱՌԹԻԻ

Մուշտակները վայել կուտան ձեր հագուստին եւ դէմքին: Դիմելէք մեր վաճառատուներուն ուր պիտի գտնէք անհաւատալի գիներով բարձր արժանիք, 500 ֆրանքէն սկսեալ: Փիթոա օպոսոն Մարթ գոյգը 120 ֆրանքէն սկսեալ: Գառքեր, ժաքէթներ եւն.: Կը տառնձնենք մուշտակներու նորոգութիւնը , հատիսխութիւնը, ներկելը եւ բանալը: Մուշտակները կը մաքրենք ձրի: Բաց է կիրակի օրերը միջօրէ կէսօր:

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ

Ջուտ խաղողէ քաշուած եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղին ուած ՐԱՔԸ ՏԻՒԶը, ջգուշացէք արուեստական օղիներէ որ ձեր ստամոքսը կ'այրէ եւ գիշերները ջուր կը խմէ եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք ՐԱՔԸ ՏԻՒԶը որուն անբրատ, կազդուրիչ եւ պիտոյական ժաքեր ըլլալը հաստատուած է:

Dalakupeian £4 St. Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille

Le Gérant : H. STEPHAN

17, Rue Damesme, PARIS (13) A. DER (AGOPIAN)

ՀԱՅՐԱՆԴ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵԼՈՑԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ՊԱՏՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՇԱԲԱԹ
16
ԱՊՐԻԼ
SAMEDI
16 AVRIL
1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3707

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀԱՐԿ Է "ՊՂՏՈՒՐՈՒԻԼ"

Անոնք որ հեգնական ակնարկները կ'արձակեն «միացեալ ճա-
կատի ազդանշանին առթիւ, անպատճառ չարամիտներ չեն :

Մեր ընկերներուն կամ ուղեկիցներուն մէջ ալ կան թերահա-
ւատներ եւ յոռետեսներ: Անոնք չեն հաւատար որ եւ է ճակատի
կազմութեան, նկատի առնելով զանազան հոսանքներու տրամա-
դրութիւնները :

Արդէն չօշափած ենք այս հարցը: Բայց կ'ուզենք անոր մէկ
ուրիշ երեսն ալ պարզել, — նոր տարրերու խնդիրը :

Իսկապէս ինքնախարսխութիւն կամ « պարապ վախտի խաղա-
լիք» պիտի ըլլար, եթէ, միացեալ ճակատի կամ որոշ գործակցու-
թեան համար նկատի ունենայինք միայն եղած – չեղած հոսանք-
ները: երեւելիներն ու խմբակցութիւնները :

Ճաճախ չեշտած ենք թէ չատ բան մաշած է տարիներու ըն-
թացքին: Մանաւանդ Մեծ Պատերազմէն իվեր: Մաշած են գիտե-
ւքներ եւ մարդիկ: Մաշած են անվիճելի համարուած տեսութիւն-
ներ կամ հեղինակութիւններ :

Եւ յետոյ, աշխարհ մը փլաւ մեր աչքերուն առջեւ: Կը փլի ա-
մէն օր: Դեռ քանի մը օր առաջ, Ֆրանսայի նոր վարչապետը, Պ.
Թալատիէն էր որ կ'ազդարարէր :

— « Մեր շուրջը, մեզմէ դուրս, Եւրոպան կը կերպարանափոխ-
ուի: Քաղաքական վարչաձեւեր կը փլին: Նոր տեսութիւններ կ'ո-
գեւորեն ամբողջ ժողովուրդներ: Պետութիւններ կ'անհետանան,
մինչ նոր կայսրութիւններ կը կազմակերպուին »:

Անուշտ հետեւոր բաղդատութիւն մը անգամ չի կրնար կա-
տարուիլ Ֆրանսայի մտահոգութեանց եւ մեր հոգերուն միջեւ :

Բայց բուն հարցը այդ բաղդատութիւնը չէ, այլ զէպքերու
ընթացքը: « Աշխարքի բանները, որ կը հարկադրեն համախմբել,
նորոգել, բազմապատկել ուժերը:

Երբ ամէն օր բան մը կը փլի կամ կը փոխուի մեր շուրջը, յա-
ճախ տարերային ուժգնութեամբ, մե՞նք է որ պիտի յաւակնինք
դիմանալ եւ վրդովիչ անակնկալներ դիմաւորել, երկկուբնէ ուեր-
ցած կամ տունը մնացած, պահծու տարրերով :

Լսել կ'ուզենք թէ որ եւ է «Միացեալ Ճակատ» եթէ կազմուի
եւ ուժ գործել, պարտաւոր է նաեւ փնտռել - գտնել նոր ուժեր ,
ինչպէս եւ նոր տեսակէտներ :

Մեզի համար այսօր ալ պերճանք են չատ մը տեսութիւնները :
Այսօր աւելի քան երբէք :

Ամէն բանէ առաջ, ինքնապաշտպանութեան պայքարն է որ կը
ցցուի մեր առջեւ: Ե՛ւ անդին, Կովկասի մէջ, Ե՛ւ ասդին, արտա-
սահման :

Այդ ինքնապաշտպանութիւնը թէ ֆիզիքական գոյութեան
հարց է, եւ թէ ազատագրութեան, հայրենիքի:

Արդ, կուսակցական մենաշնորհ չէ այս զերագոյն հոգը: Եթէ
կուսակցութեանց կ'իյնայ ամէնէն ծանր պարտականութիւնը ,
այդ չի նշանակեր թէ միւս բոլոր տարրերը, մանաւանդ նորերը
պիտի համարուին «ծառայութենէ ազատ», եւ կամ «լքեալ դոյք»:

Դաշնակցութիւնը երբեք չէ անտեսած որ եւ է ուժ, որ կրնայ
դեր մը կատարել մեր հանրային կեանքին մէջ, նոր սերունդին
փրկութենէն մինչեւ Հայկական Դատին լուծումը: Ան ձգտած է իր
դրօշին տակ համախմբել բոլոր պիտանի տարրերը, եւ կամ զա-
նոնք խանդավառել եւ կապել աշխատանքի մը, համաձայն իրենց
ընդունակութեան եւ խառնուածքին :

Այսօր չատ աւելի չեշտուած է Դաշնակցութեան այդ դիծը,
քանի որ տասնապատիկ աւելի ծանր են օրուան հոգերը:

Դաշնակցութիւնը իր խօսքն ուղղելով մասնաւորապէս երի-
տասարդութեան, կ'ըսէ.— Գործե՞լ կ'ուզես. ահա քեզի ասպարէզ,
եւ մանաւանդ խարխոխ: Զենք պնդեր որ անպատճառ մեզի գաս —
կարողութեան եւ խառնուածքի խնդիր է — բայց իրաւունք ունինք
պահանջելու որ չարժիս, գործես, պարտականութիւն մը ստանձ-
նես: Շրջանաւարտ եղար դպրոցէն. եղիր նաեւ հանրային կեանքի
շնոցէն: Մտիր քաղաքական կրկէս, եւ արժեցուր ինչ որ գիտես ,
ինչ որ կրնայ ծառայել այս ժողովուրդի բարիքին :

Կրնայինք դեռ աւելին ըսել,— եթէ կրնաս, դուն ինքդ կազմէ
միացեալ ճակատ, բայց այնպիսի ծրագրով մը որուն նախարանը
հաւ եւ վերջաբանը պարտհանդէս չըլլայ :

Այո, ժամանակն է որ Եւրոպայի ափերուն վրայ հասունցած
երիտասարդութիւնն ալ « պղտորուի», վերջապէս, հանրային եւ
քաղաքական կեանքի ջրապտոյտին մէջ, փոխանակ միայն իմաս-
տութեան ծաղիկներ ցանելու սրճարան սրճարան եւ սալոնէ սա –
լոն :

Ժամանակները թոյլ չեն տար գոհանալ կամաւորներով եւ « ամաթէօր»ներով: Ուրիշ ժողովուրդներ, աւելի բախտաւորներ
պարտաւորիչ օրէնքներ մշակած են նոյնիսկ աշխատանքի համար,
վճռամեայ կամ տարեկան :

Մեր բոլոր հանրային աշխատանքը հիմնուած ըլլալով բարո-
յական պարտաւորութեանց վրայ, մեզի կը մնայ միայն գիտակ
ցութեան եւ հայրենասիրութեան կոչ ուղղել, լծակը չարժելու հա-
մար :

Բայց, տակաւին քանի՞ տարի կոչերով պիտի անանկինք, երբ
կեանքը եւ միջավայրը այնքան ուժգնօրէն կը ցուցնեն իւրաքան-
չիւրին ճամբան : Երբ ամէն օր պահանջ կը ներկայանայ խօսքերը,
տեսակէտները, յաւակնութիւնները գործի վերածելու :

Թափէ ճիգերդ դրական, գործօն աշխատանքի հնոցին մէջ ,
որպէսզի չըսեն թէ արմատը մնաց, ոստերը գօսացան :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐԸ ՊԷՏՔ Է ՊԱՐՊՈՒԻՆ

Կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք առաւ գործադուլը դադրեցնելու համար

Տալատիէի դահլիճը զօրացած՝ երեսփ. ժողովին եւ Ներքնոյտին ջախջախիչ մեծամասնութեան վստահութեամբ, անմիջապէս ձեռնարկեց գործադուլ-
ներուն մը որուն առջեւ վարանած էին նախորդ կառավարութիւնները,— հրա-
մայեց անմիջապէս պարպել զբաւուած գործարանները: Այս վճռական որո-
շումը որուեցաւ նախարարական «Ներքին խորհուրդ»ին մէջ, որ կը բաղկանայ
վեց կարեւոր նախարարներէ եւ որ չարաթը քանի մը անգամ, ի հարկին ամէն
օր ժողով պիտի գումարէ, լուծելու համար ընթացիկ հարցերը: Կը մնայ դիտ-
նալ թէ ուրիշ ինչ միջոցներ ձեռք պիտի առնուին, եթէ բանթողները չհամա-
կերպին :

Տրուած որոշման համաձայն, աշխատանքի նախարարը, Պ. Ռամատիէ, իր
դրասենեակը հրաւիրեց մետաղագործական հաստատութեանց վարիչներուն եւ
բանուորներուն պատասխանատուները: Մտերմակցութենէն վերջը, նախարարը
դնաց ազդ. պաշտպանութեան պաշտօնատունը, զեկուցում տալու համար
վարչապետին: Միեւնոյն առեն , հետեւեալ նամակը ուղղեց գործատիրական
եւ բանուորական կազմակերպութեանց .

— « Կառավարութիւնը, նկատի առնելով աշխատանքի տագնապ մը որուն
երկարաձգումը կը վնասէ երկրին կենսական չահերուն եւ նոյնիսկ ապա-
հովութեան, հրամայական պարտականութիւն կը համարի վերջ տալ անոր :
Արդէն իսկ խնդիրը հաղորդուած է այն օրինական մարմիններուն որոնց պաշ-
տօնն է կարգադրել գործատէրերու եւ բանուորներու միջեւ ծագած վէճերը :
Կառավարութիւնը ուրախ է որ երկու կողմերն ալ ընդունած են լուծման այս
եղանակը, վստահելով օրէնքին ընծայած երաշխաւորութեանց: Բայց, պէտք է
որ արտադրութիւնը եւ մասնաւորապէս ապրին անհրաժեշտ դէնքերուն ար-
տադրութիւնը վերսկսի անյապաղ: Ուստի, կառավարութիւնը գործադրելով
իր հեղինակութիւնը՝ հասարակաց բարիքին համար եւ կոչ ուղղելով բոլորին
հայրենասիրութեան, կը հրաւիրէ գործատէրերը եւ բանուորները որ հետեւեալ
հետեւեալ անօրինութիւնները :—

1.— Գործարանները պէտք է պարպուին անմիջապէս :

2.— Աշխատանքը պէտք է վերսկսի երեքշաբթի առտու, 19 ապրիլ, ամբողջ
պաշտօնէութեան կողմէ (բանուորներ, պաշտօնեաներ եւ մասնագէտներ),
բացի այն պարագայէն երբ կ'ապացուցուի թէ նիւթապէս անհնար է :

3.— Աշխատանքի նախարարը չաբաթ օր, 16 ապրիլ (այսօր) ժողովի պի-
տի հրաւիրէ գործատէրերու եւ բանուորներու պատասխանատուները, իր
նախագահութեան տակ, քննելու համար հաւաքական պայմանագրութեանց
խնդիրը , դայն ապրիլի վախճանէն առաջ լուծելու առաջադրութեամբ :

4.— Գործատէրերուն եւ բանուորներուն կողմէ նշանակուած իրաւարար-
ները իրենց որոշումներուն ատենագրութիւնը պիտի ստորագրեն կարելի եղա-
ծին չափ չուտ :

5.— Որ եւ է պատիժ պիտի չահմանուի գործադուլի համար :

6.— Մինչեւ աշխատանքի դադարման ժամանակը եղած աշխատավարձ-
քերը պիտի վճարուին կարելի եղածին չափ չուտ, գործարաններու պարպու-
մէն վերջը:

Ես անձամբ երկու կողմերուն տրամադրութեան տակ պիտի ըլլամ, արա-
գօրէն կարգադրելու համար այն բոլոր դժուարութիւնները որ կրնան ծագիլ
այս անօրինութեանց գործադրութեան առեն »:

**** Ազգ. պաշտպանութեան ընդհ. քարտուղարը ժողովի հրաւիրելով օ-*
դանաւային անհատական հաստատութեանց գործատիրական եւ բանուորական
ներկայացուցիչները, անոնց հաղորդեց իր վճիռը, իբրեւ դեր - իրաւարար եւ
պարտադրեց որ աշխատանքը վերսկսի ուրբաթ օրն իսկ (երէկ): Համաձայ-
նութեան հիմն է ազգայնացուած հաստատութեանց համար եղած կարգադրու-
թիւնը, — 7 առ հարիւր յաւելում եւ չաբաթական 45 ժամ աշխատանք :

**** Հակառակ այս նպաստաւոր մթնոլորտին, հինգշաբթի օր ուրիշ գոր-*
ծադուլներ ալ պատահեցան մետաղագործական հաստատութեանց եւ կարգ մը
մանր ձեռնարկներու մէջ:

Կառավարութիւնը կը խորհի մասնաւոր հրամանագիր մը հրատարակել ,
որուն համաձայն որ եւ է գործադուլ հռչակելու համար, պայման է որ գաղտ-
նի քուէարկութիւն կատարուի բանուորներու մէջ:

Անգլիական դաշնագիրը պիտի ստորագրուի այսօր, չաբաթ

Հինգշաբթի օր, Մուսոլինի ունկնդրութեան ընդունելով Հռոմի անգլիա-
կան դեսպանը, կարգաց անգլեւիտալական դաշնագրին վերջնական բնագիրը,
որուն համար բանակցութիւններ կը կատարուէին եօթը չաբաթէ ի վեր: Հա-
մաձայնութիւնը պիտի ստորագրուի այսօր, չաբաթ, Իտալիոյ արտաքին գոր-
ծերու պաշտօնատան մէջ, վերջ տալով երկու պետութեանց միջեւ տիրող
դառնութեան :

Ամբողջ բանակցութեանց ընթացքին բացարձակ լուռթիւն պահուեցաւ
Հռոմի մէջ: Ոչ լրագրական, ոչ ալ քաղաքական շրջանակներու մէջ կարելի ե-
ղած է վստահելի լուրեր քաղել համաձայնութեան պայմաններու մասին: Հրա-
տարակուած տեղեկութիւնները աւելի չատ ենթադրութիւններ էին: Բայց եւ
այնպէս, կասկած չի վերցներ եթովպիոյ գրաւման ճանաչումը, քանի որ անգ-
լիական կառավարութիւնը արդէն իսկ նամակ մը ուղղած է Ազգերու Դաշնակ-
ցութեան, առաջարկելով ժողով դումարել եւ քննել հապչէշական խնդիրը: Կը
հաստատուի նաեւ թէ Իտալիա յանձն առած է իր կամաւորները եւ կռիւել
Սպանիոյէն: Նոյնպէս դոհացուցիչ եղանակով կարգադրուած են Լիբիոյ, Մի-
ջերկրականի ամրութեանց, Սուէզի ջրանցքին, արաբական երկիրներու ազդե-
ցութեանց չրջանակներու եւ հականգլիական քարոզութեանց խնդիրները :

Ամէն պարագայի մէջ, գոյացած համաձայնութիւնը կարեւոր քայլ մը կը
համարուի խաղաղութեան համար: Իտալական թերթերը համաձայնութիւնը
կ'ողջունեն իբրեւ «աւետաբեր լուր մը ոչ միայն Անգլիացիներուն եւ Իտալա-
ցիներուն, այլեւ բոլոր այն ժողովուրդներուն համար որ անկեղծօրէն կը սի-
րեն խաղաղութիւնը եւ չահագրգռուած են աշխարհի հաւասարակշռութեան
պահպանումով » :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ՕՐը ՕՐԻՆ

« ՄԱԼ ՈՒՆԻՔ »...

Ձեմ գիտեր ըանի՛ հոգի օրը օրին կարդացին սա խստմելի պատմութիւնը, «ՀՈՂԸ ՓԼԱԻ ՄԵՐ ԳԼԽՈՒՆ», որ կը հրատարակուի *Ցառաջի* մէջ, երկու ամիսէ ի վեր :

Եթէ շարժանկարի մը վերածուէր հայաջինջ սարսափներու միայն այս օրագիրը, աշխարհը այլեւս պէտք պիտի չունենար Հայոց պատմութիւն կարդալու :

Ի՜նչ պատկերներ, ի՜նչ պատկերներ, որոնք իրարու կը յաջորդեն մէկ էջէն միւսը, առանց գրագիտական նիգի, բայց գեղեցիկ նաեւ իբրեւ գրականութիւն:

Լեռնէ լեռ կը հեւայ հեղինակը, երուանդ Քոչեան, առանձին կամ ուրիշ փախստականի մը հետ: Կ'իջնան քրտնակաթիլ մը:

Թող ինք պատմէ մեզ ցաւերը .

— «*Մալ*» *ունի՞ք, հարցուցին փոթորով :*

— *Չէ, չունինք, բան մը չունինք : Կը տեսնէք որ կողոպտուած ենք, ըսի, մեր վրայի պարկերը ցոյց տալով :*

Այն տան անունը ըսին որ եթէ մալ ունենայինք, մեզ կը պահէին, կը փրկէին : Իմ նպատակս էր աս մարդոց բուն ինքնութիւնը հասկնալ անգամ մը, ըստ այնմ չարժելու համար : Եթէ դոյքի համար պահէին, ուրեմն դոյքը հանձնելուն ալ պիտի չպահէին: Տեսնէինք իրենց վերաբերումը ի՞նչ պիտի ըլլար, եթէ բնաւ բան մը չունենայինք » :

Ուրիշ գիւղի մը մէջ.

— *Մալ ունի՞ք :*

— *Այո, պատասխանեցի, Վելի ագա, գեղը պահուած չատ մալ ունինք: Ամբողջ ձեզի, հէյալ ըրէք: Միայն թէ մեզ փրկէք :*

Որովհետեւ առիթ առաջ բան չունինք ըսած էինք, չհաւատացին : Ու մեզ գեղ ղրկեցին որ այդ մալէն մաս մը բերենք, տեսնեն: Այդ իրիկունն իսկ ճամբայ կ'ելլէինք դէպի գեղ, դէպի մեր լեռները: Գեղացիները երբ լսեցին մեր միտքը, սկսան մնունդ հասցնել մեզի: Կը բերէին հաց, կաթ, պրաղ, չէօգելեկ: Բոլորն ալ օգտուելու յոյսով մեզ սիրաչահել կ'ուզէին:

Աւհնք հացերը ու ճամբայ ին կանք» :

Եւ դեռ ըանի՛ դրուագներ այսպէս, մէկը միւսէն խօսուն: (Ի՜նչ ադհատ բառ...):

Այո, տարիներ ու տարիներ, Ցիւրտը աչք տնկեց *մալին*, երբ սպանդէն լեռնէ լեռ հինգած հայկական կմախքներ իր դուռը կ'ապաստանէին, պատառ մը հաց ճարելու համար: Կամ գոնէ գիշեր մը պատսպարուելու գումի կովերուն եւ այծերուն ծով:

Բայց ի վերջոյ հիմն ալ մնաց առաց *մալին* : Եւ հիմա նոյն ճամբուն վրայ— անհիտում :

Բայց միայն Ցիւրտն է որ աչք տընկած է ուրիշի *մալին* :

Հապա բաղաբակիրթ եւ բրիստոնեայ Եւրոպա՞ն :

Անոր իմաստութիւնն ալ հիմնուած չէ՞ *մալի* բաղաբականութեան վրայ, — բարիւղ, բամպակ, երկաթ, ածուխ եւայլն:

Տեսէք, հետաւոր երկիր մը, Մեքսիկա, երիտասարդ վարիչի մը ձեռքով ազգայնացուց բարիւղի հանքերը, որոնք տիրարար կը շահագործուէին 17 անգլիական եւ ամերիկեան ընկերութեանց կողմէ:

Եւ ահա իրար անցած են Ամերիկան ու Անգլիան: Ծանուցագիրներ , սպառնալիքներ,— ետ առնելու համար մենաշնորհը :

Չէ՞ որ եղածը արիւն չէ,— այլ հաստութիւն՝ **90** միլիոն անգլ. ոսկի : *Մա՛լ* :

ՎԱՀԷ

ՆՈՐ ՍԻՍԻ (ՊԷՅՐՈՒԹ) ԼՈՒՍԻՆԵԱՆ ԳՊՐՈՑԻ

178 ՈՐԲ ԵՒ ԶՔԱՒՈՐ

ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Ելքի Տիկին Տիգրանուհի Թիւֆէնկեան	50
Ապրիլ 15ի դումարը	5839
Ընդհ. գումար	5889

Գահեսի գիւնուորներն ալ պիտի կանչուին

(ՄԻՆՉԵՒ 33 ՏԱՐԵԿԱՆ)

Տեղական թերթերը դեկոյց մը կը հրատարակեն, որուն համաձայն Ֆրանսա բնակող այն երիտասարդները որ ո՛ եւ է հպատակութիւն չունին եւ ծնած են 1904 յունուար 1ի եւ 1915 մայիս 31ի միջեւ, մօտերս պիտի հրաւիրուին զինուորական ծառայութեան չրջան մը կատարելու (période), իբրեւ պահեստի զինուոր :

Այս չրջանը լրացնողները պիտի վայելեն կարգ մը առաւելութիւններ, բայց ոչ հպատակ դառնալու իրաւունք:

Այս ծառայութեան ենթակաները որ կ'ուզեն Ֆրանսա հաստատուիլ (թէ չհաստատուիլ?), կրնան իրենց զինուորական պարտաւորութիւններէն ազատ համարուիլ, համաձայն 1937 յունիս 10ի դեկոյցին Գ. հատուածին :

ՄՄԲ.— Այս վերջին կէտը բացատրութեան կը կարօտի: Ամէն պարագայի մէջ, ստորեւ կ'արտատպենք յիշեալ դեկոյցին Գ. հատուածը, սպասելով որ զոյգ օփիսները բարեհաճին լուսաբանել ամբողջ խնդիրը (եւ ոչ թէ թերթերէն թարգմանեն եւ մեզի հաղորդեն) : Արդէն սկսած են արձանագրութեան գործողութիւնները եւ հարցումներ կ'ուղղուին ամէն կողմէ :

Ահաւասիկ պատերազմական նախարարութեան **1937** յունիս **10** թուակիր գեկոյցին Գ. հատուածը (ամբողջութիւնը *Ցառաջի* մէջ հրատարակուեցաւ **1937** յունիս **9**ին, ուղղակի մեզի հաղորդուած ըլլալով) .—

3.— *Պարտականութիւններու եւ իրաւունքներու հաւասարակշռութիւնը արդարօրէն յարդելու մտահոգութեամբ, Ֆրանսական կառավարութիւնը չուզեց որ զինուորական ծառայութիւն պարտադրուի նաեւ անոնց, որոնց Ֆրանսա բնակութիւն հաստատելու պարագան չի ներկայացներ մնայուն եւ յօժար հանգամանք մը: Օրէնքի միանգամայն ազատ մեկնութեամբ, Ֆրանսական կառավարութիւնը որոշեց «Ֆրանսաբնակ» չնկատել եւ զինուորական պարտաւորութեան չենթարկել այն երիտասարդները, որոնք մտադրութիւն ունին Ֆրանսայէն դուրս հաստատուելու: Այդպիսիներու վերաբերմամբ, իրենց ընելիք յայտարարութեանց եւ Ֆրանսան որոշ պայմանաժամերու մէջ թողելու պարագան չուտով մասնաւոր կարգադրութեան մը առարկայ պիտի ըլլայ եւ պիտի ծանուցուի հրապարակաւ :*

ՅՈՆ ՓԱՓԷՆ էնկիւրիի գերմանական դեսպան նշանակուած էր եւ երբ հանս կառավարութիւնն ալ հաւանութիւն յայտնած էր: Այժմ Պոլսոյ թերթերը կը գրեն թէ ուրիշ դեսպան մը պիտի նշանակուի: Երէկ կարդ մը թերթեր գրած էին թէ Ցօն Փափէն երեք ժամ հարցաքննուած է Պերլինի Ապահովութեան պաշտօնատան մէջ, իբրեւ դաւաճան: Գերմանիոյ արտաքին նախարարութեան օրկանը բացարձակապէս կը հերքէ այս լուրը, իբրեւ յերիւրանք :

ՄԱՀԱՊԱՏԻԺԻ ԴԷՄ ԷԻՆ, ԵՒ՝ ՍԱԿԱՅՆ...

Ցարական կարգուսարքին արագ, ամբողջական եւ խղճալի անկումը 1918 Մարտ 12ին պատմութեան հը-րաչքներից մէկն էր: Մինչ այդ ոչ ոք չէր կարող երեւակայել, թէ մի քիչ-նաւոր բազմութիւններին իր դաժան զօրութեամբ երկիւղ ու պաշտամունք ներշնչած Հոմանովների գահը ցրիւ կուգայ խոհանոցի մի փտած աթոռի պէս, անցեալում միշտ էլ զսպուած ժողովրդական ցոյցերի թեթեւ հո-վից:

Անսպասելի էր Յեղափոխութիւնը մանաւանդ յեղափոխականների հա-մար, որոնք, տասնեակ տարիների ա-ւարդիւն պայքարից, յոռետես էին դարձել: Ցարատերզմի ժամանակ Նիկոլայեան վարչաձեւի փոփոխութեան վերաբեր-մամբ, անկազմակերպ ու ցրուած, չարքաշիները ռազմաճակատներում, դեկավարութիւնը բանտերում եւ տա-րագրուած: Երբ այնքան երազած ա-զատութեան արեւը, առանց արիւնոտ արշալոյսի ու առաւօտի, յանկարծ փայլեց երկնակամարում եւ միանգա-մից աւետեց յաղթութեան միջօրէն, նրա առաջին ողջունողների մէջ բա-ցակայում էին յաղթանակի իսկական տէրերը: Բայց չուտով դուրս թռան նրանք Պետրոպաւլովսկիից (ամրոց Պետրոգրատում, Նեւայի կղզեակի վրայ քաղաքական յանցաւորների հա-մար), հասան Սիբերիոյ Զէրխինթոյ ու Տուրուխանսկ աքսորավայրերից նոր կարգերի կառուցանողները, ո-մանք չուտ, ոմանք ուշ: Ուշացածնե-րի մէջ էր Մարտ 1—13ի վերջին «ղա-ւակարութեան» առաջին դէմքը— Բուխարին: Նա գալիս էր Ամերիկա-յից· թէեւ երիտասարդ, բայց իր կը-րակուռ ու բովանդակալից յօդուածնե-րով արդէն հռչակաւոր էր ընկերվա-րական զանգուածների մէջ: Պատե-րազմի պայմանները հարկադրել էին նրան հայրենիք դալ երկար ճանա-պարհով՝ Խաղաղականի ու Ճափոնի վրայով:

Մարտ 20—25ի ընթացքում կազ-մուած Մոսկուայի բանուորական եւ զին-ուորական պատգամաւորների Խոր-հուրդ ընտրուեցաւ էր Նահանգա-պետութեան պալատում: Գիշեր ու ցերեկ նա նման էր վրդովուած փե-թակի· աշխատանքը եռում էր մա-նաւանդ Խորհրդի կազմակերպչական —քարոզչական բաժնում: Շրթայա-դերձ ժողովուրդն ապրում էր լար-ուած քաղաքական կեանքով· ծարաւի էր ազատ խօսքի եւ ուզում էր յագե-ցնել այդ ծարաւը: Հարիւրաւոր հա-ւաքոյթներ հռետորներ էին պահան-ջում պարզաբանելու օրուան միակ նիւթը «ընթացիկ պահը»: Գետնա-յարկից նոր ելած յեղափոխական կուսակցութիւններն աւելի վախ էին քան զերեզմանից յարութիւն առած մեռելները— հին անդամներն ու հա-մակիրներն այնքան քիչ էին· կու-սակցական կոմիտէները յայտարարել էին զօրակոչ եւ ձեռք ընկած քիչ շատ օպտակար ընկերոջ ձեռքից բաց չէին թողնում անվերջ վազեցնելով տեղից տեղ:

Խորհրդի կազմակերպչական - քա-րոզչական բաժինը չարունակաբար հեռետրներ էր պահանջում կոմիտէ-ներից, որովհետեւ երբ նա արձա-գանգ էր տալիս որեւէ զօրանոցի, գործարանի կամ արհեստակցական միութեան կոչին— մարդ ուղարկել, նա մէկը չէր ուղարկում, այլ երեքը: Խորհուրդն իր մէջ ունենալով աշխա-տաւորութեան երեք կուսակցութիւն-ների խմբակցութիւնները, սոց·-յե-ղափոխական, մենշեւիկեան եւ փոքրամասնական, օրէնք էր դրած, որ այս կամ այն վայրում երեք հո-սանքներն ալ արտայայտուէին: Մի-ջանկեալ յիշեմ մի դէպք: Մոսկուայի թնդանօթային պահեստի զինուորնե-րի մի բրիգադում ամբոխի վրայ խաչ-ձեւեցինք միմեանց մի երիտասարդ հակառակորդի հետ, որի աչքերի վայրկենական փայլի մէջ ինձ թուաց տեսնել Հայը· մենք ժպտեցանք հա-ւանաբար միեւնոյն մտքից— երկու Հայեր մուժիկների առջեւ պայքա-րում են միմեանց դէմ: Նախագահը նրան անուանեց «ընկեր Տերէ»: Ես-ոտյ ծանօթացանք· դա Աբշ· Տէր-Վա-հանեանն էր, 1936 Օգոստ· 25ին գըն-դակահարուած Զինուորական Խորհրդի մեծա-մասնական խմբակցութեան չարքե-րում երեւաց կարճահասակ, չէկ-կարմրաւուն մէկը· լայն ճակատով ու սրածայր մօրուքով: Բուխարինն էր: Խորհուրդը ողջունեց վերադարձած յեղափոխականին: Առաջին օրն իսկ նա հրապարակ եկաւ Խորհրդում իր-րեւ մեծամասնական հատուածի բանա-բեր: Շուտով Բուխարին մտաւ չրջա-նային կոմիտէի կազմի մէջ եւ իր ձեռքն առաւ կուսակցութեան տեղա-կան պաշտօնաթերթը: Թէեւ այդ ժա-մանակ Մոսկուայում էին այնպիսի աղդեցիկ մեծամասնականներ, ինչ-պէս Սկարցով - Ստեպանով — Հոկ-տեմբերից յետոյ «Իզվէստիայի» խմբագիր, Պոդբէլսկի— Լէնինի կա-ռավարութեան Թղթատար - հեռա-գրական գործավար, Նոգին, Ռաֆե-ւիչ եւ ուրիշ մը, բայց չնորհիւ անտեսական, ընկերային ու փիլիսո-փայական դիտութիւնների լայնօրէն տիրապետելուն եւ տրամաբանելու զօրաւոր կարողութեան, Բուխարին պարտադրեց իրեն իբրեւ Մոսկուայի մեծամասնական կազմակերպութեան ղեկավար:

Միեւնոյն ժամանակ, առաջին անգամ Ռու-սաստանի պատմութեան մէջ, ընդհա-նուր քուէարկութեամբ տեղի ունե-ցան Մոսկուայի քաղաքային խոր-հուրդի ընտրութիւնները: Շուտով հանրային կեանքի կեդրոնը փոխա-դրուեց քաղաքային խորհուրդ, ուր ներկայացրուած էր նաեւ դրամատի-րական դասակարգն ի դէմս սահմա-նադիր ոամկավար կուսակցութեան պատգամաւորների, որպիսիք չկային բանուորական եւ զինուորական Խորհրդում: Քաղաքային դահլիճում, կլսաչրջանաձեւ ու աստիճանաբար դէպի առաստաղ բարձրացող նստա-րանների վրայ, խմբակցութիւնները յաստուածած էին հետեւեալ ձեւով, այ կողմը—փոքրադիր սահմանադրա-կաններ· ձախ՝ առաջին չարքերում փոքրամասնականներ, վերջին՝ մեծա-մասնականներ· կեդրոն՝ ամենամեծ, Խորհուրդի կազմի կէսից աւելի պատգամաւոր ունեցող սոց·-յեղա-փոխականների խմբակցութիւնը, ո-րի հասակաւոր, անուանի եւ մտածո-ղութեամբ չափաւոր անդամները նըս-տած էին առաջին եւ ցածր տեղերում, իսկ երիտասարդ ու ձախակողմեան տարրերը յետեւ, բարձունքում: Խոր-հրդի նախագահը, ցարական զնդան-ների քսանամեայ տառապանքից նոր ազատուած Օսիպ Մինօր բարձունքը հեղնօրէն անուանում էր մռնետաները, նմանութիւն ղնելով Ֆրանսական յե-ղափոխութեան Խորհրդարանի նոյն ձեւով կառուցուած ձախ պատգամա-ւորների աթոռների հետ: Բուխարին նստում էր անցքի մօտ: Երբեմն այս կամ այն հարցի քուէարկութիւնից ա-ռաջ նա ցատկում էր տեղից, մխրճ-ւում մեր շարքերը եւ պահանջում ձայն տալ իրենց «իսկական յեղափո-խական տեսակէտին»: Բռնկւում էր վէճ եւ աղմուկ, ստիպելով նախագա-հին միջամտել ու հանդարտեցնել մռն-տաներեարներին:

Մինչեւ Յուլիս 16—17 խիստ հա-կառակութիւն չկար երեք կուսակցու-թիւնների մէջ, բանակութիւը չափաւոր էր ու գաղափարական: Բայց Յուլիս 16—17ին մեծամասնականները փո-ղոցային ցոյցեր արեցին կառավարու-թեան դէմ ու մի վիհ բացուեց իրենց ու փոքրամասնականների ու սոց·-յե-ղափոխականների միջեւ:

Յուլիս 25ին կերենսկին կազմեց նոր կառավարութիւն, ստանձնեց քայ-քայուած բանակի դեկավարութիւնը եւ վերջ տալու համար ահռելի չափե-րի հասած դասալքութեան՝ մահուան պատիժ հաստատեց ռազմաճակատի չրջանում:

Միապետութեան օրով ռուս ազա-ւագրական հոսանքներն ունենալով անթիւ ներքին տարաձայնութիւններ, միակամ էին մահուան պատիժի վե-րացումը պահանջելու խնդրում: Ներ-քոյն կարծիքով յանուն օրէնքի մարդ-ուն կեանքից զրկելը, մանաւանդ քաղաքական յանցանքների համար, մի անբարոյական ու աննպատակ ըս-պանութիւն էր, որովհետեւ կառավա-րութիւնը փոխանակ «չարագործու-թեան» բուն պատճառներին— ժողո-վրդի իրաւազրկութեան, անկրթու-թեան ու անտեսական յետամնացու-թեան դարման տանելու, կախաղան-ները բազմացնելով էր ձգտում «Ա-ստուծոյ օծեալի» հաստատած «կարգն ու անդորրութիւնը» պաշտպանելու: Որեւէ ժողովուրդ չունի այնքան ըն-դարձակ ու ցնցող դրականութիւն մա-հապատիժի դէմ, որքան ռուսականը: Ահաբեկչական կազմակերպութիւն-ներն իսկ դէմ էին մահուան պատի-ժին, յայտարարելով, որ ոումբն ու դնդակը նրանք դործ են ածում բըռ-նակալութեան ամենադազան ներկա-յացուցիչների դէմ միայն, իբրեւ փոխ վրէժի միջոց:

1905ի յեղափոխութեան պարտութիւ-նից յետոյ ցարիզմն իր հակառակորդ-ների վերաբերմամբ լայնօրէն կիրա-ռեց անմարդկային բնաջնջումի մի քաղաքականութիւն: Կախաղանները բարձրացան ամենուրեք: Լեւ Տոլստոյ «Էլ չեմ կարող լռել, պէտք է որ խո-սեմ» դրուածքով վսեմ ցասում ար-ձակեց մահուան պատիժի դէմ: Երանի յարութիւն առնէր նա ու տես-նէր, թէ քանի հազար անգամ այսօր-ուան դնդակահարող Ստալին դեռ զանցիկ է այն ժամանակուայ կախող Նիկոլային:

1918 Մարտի յաղթական յեղափո-խութիւնը չէր կարող անմիջապէս չի-րագործել մեծ խոստումը: Ժամանակա-ւոր կառավարութեան առաջին օրէնք-ներից մէկն եղաւ մահուան պատիժի բարձումը:

Մեծամասնականները, որոնք Ցու-լիսի վերջին կատաղի հակառակորդ-ներ էին դարձկերենսկիի կառավա-րութիւնը պաշտպանող սոց·-յեղափո-խական եւ փոքրամասնական կուսակ-ցութիւններին, մահուան պատիժի անհրաժեշտ վերահաստատումը ռազ-մաճակատի չրջանում որոշեցին օգ-տագործել կառավարութեան դէմ եւ միաժամանակ բարձրացնել իրենց կուսակցութեան հմայքը զանգուած-ների աչքում: Մոսկուայի Քաղաքա-յին Խորհրդում եւս նրանք պահանջե-ցին «արտայայտել վերաբերմունք դէպի մահուան պատիժի վերահաս-տատումը»: Խորհրդի ներքին կանո-նադրի հիման վրայ անկարելի էր մերժել նրանց պահանջը: Հարցն օրա-կարդին մէջ ունեցող նիստն սկսուեց էլեկտրականացած մթնոլորտում: Ունկնդիր հասարակութեան վերա-պահուած դահլիճի մեծ մասը լեց-ուած էր պայքելու աստիճան· թւում էր թէ մեծամասնական կոմիտէն մի-ջոցներ էր ձեռք առել իր կողմնակից-ներից չատերին բերել այնտեղ, որով-հետեւ կառավարական հռետորների ճառերը «ժողովուրդի» կողմից հան-դիպում էին աղմուկի: Նոխազահը մի քանի անգամ սպառնաց հեռացնել դահլիճից նրանց, «որոնք երկու երեք հարիւր հոգով ճնշում են բանեցնում հարիւր հազարաւոր ընտրողների ներ-կայացուցիչների վրայ»: Վերջին խօ-սողն էր Բուխարին: Նա արտասանեց մի հրահրող ճառ ընդդէմ մահուան պատիժի «ինչ պայմաններում եւ ինչ նպատակների համար էլ լինի»: Իր դիլ ու մի քիչ քթում հնչող ձայնով նա տուեց հարցի անցեալը, նրա հետ կապուած զարհուրելի դէպքերը ու ժխտեց ներկայում նրա մասնակի գործադրութեան անհրաժեշտութիւ-նը յեղափոխութեան փրկութեան գոր-ծում: Ունկնդիրների լուութիւնը ընդ-հատում էր երբեմն սրա ու նրա հե-կեկանքով: Ներկայ էին չատ կիներ: Նա վերջացրեց մի ամբոխավար կո-չով ուղղուած ժողովրդին «որ իրանուր ու զիւղացի զաւակներըզոհվիրդնա-յին վերականդնուած մահուան պա-տիժին»: Ամբոխից բռունցքներ ճօ-ճացին կեդրոնի պատգամաւորների հասցէին: Նիստը փակուեց առանց բանաձեւի, անտեսի իրարանցման ու աղմուկի մէջ: Մենք զայրացած էինք Բուխարինի դէմ: Ցաջորդ օրն երբ նա մեր չարքերը մտաւ Պետրոգրատում դումարուելիք «պաշտպանութեան խորհրդակցութեան» Մոսկուայի ներ-կայացուցիչների ընտրութեան առթիւ կարճիք փոխանակելու մեզ հետ, նը-րան լսել չուզեցինք:

Հոկտեմբերեան Յեղափոխութիւնից երեք օր վերջ, «Բանուորա - գիւղա-ցիական Կառավարութեան լրագրի» Հոկտեմբերի 28ի (Հ· տ·) համար 1-ում մեծամասնականները չուտպեցին հրատարակել մի օրէնք·— «Համա-ռուսական Խորհուրդների համագու-մարը որոշում է·— կերենսկիի վերա-հաստատած մասնակի մահապատիժը ռազմաճակատի չրջանում վերացուում է»: Իսկ Յունուարի 21ին (Ն· տ·) 1918ին Ժողկոմխորհը նոյն պաչտօ-նաթերթում աղդարարեց «որոշում»· — «Հրացանաղարկ անել բոլոր հա-կայեղափոխական քարոզիչներին ի-րենց յանցանքի վայրում»: Մահուան պատիժի հակառակորդները հիմք էին դնում արդէն մարդկային դիակներից կառուցուելիք բուրգերին: Նոյն Բու-խարինը գրում էր այդ օրերին իր կազմած կուսակցական ծրագրի նա-խարանում, «բանուորական դիկ-տատուրան սրուած կացին է բանուո-րի ձեռքին եւ ճնշումը բոլոր ձեւերի ակ, սկսելով դնդակահարումից, բար մնաց «դրամատիրական դարի մարդկային նիւթից համայնավար մարդու տիպարը պատրաստելու հա-մար»:

Քան տարի համայնավար կուսակ-ցութեան այս տեսաբանը հաւատա-բար մնաց «դրամատիրական դարի մարդկային նիւթ» ու Մարտի 15ին ինկաւ իր 17 ընկերների հետ «սրուած կացինից», որպէսզի աչխարհի մէկ վեցերորդում մնան միայն ստալինա-կան տիպարները:

Հ· ԵՐԵՄԱՆԻ

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ՄԸ ՀԱՅԵՐԷՆ ՁԱՌԸ

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՍՓԱՀԱՆԴԷՍԻՆ ԱՌԹԻԻ

ՄՄԲ·— Ինչպէս ծանուցուած էր, Լիոնի ապրիլեան սգահանդէսին մէջ հայերէն նառ մը կարդացած է փրան-սացի երիտասարդ վարդապետ մը, **Père L. Huet,**— այդ բանախօսութեան բնագիրը մեզի ղրկուած ըլլալով, հա-նութեամբ կը հրատարակենք հիմնա-կան մասերը: Լեզուն ալ մեծ մասով ձգած ենք իր սրտառուչ պարզութեան մէջ, թերեւս սրբագրութիւններ միայն կատարելով·—

Մեծ պատիւ ընծայեցիք ինծի այս իրիկուն հրաւիրելով որպէսզի ձեզի հետ միանամ փառաւորելու համար յիշատակը անոնց որ ժամանակին մե-ռան, որպէսզի յաւիտեան կենայ Հա-յաստան:

Գիտեմ որ իմ կողմէ ամենամեծ համարձակութիւն է խօսքը հայերէն ըսղղել ձեզի: Կը համարձակիմ սա-կայն այդ ընել, որովհետեւ համոզ-ուած եմ որ ձեր ներողութիւնը արդէն ձեռք եմ բերած:

Ամէնէն առաջ կ'ուզեմ ըսել ձեզի իմ մարդկային եւ քրիստոնէական հիա-ցումս ձեր հայրենակիցներուն մասին որ դարերու ընթացքին ինկան թէ թշնամիներուն թէ դահիճներուն տակ:

Ինչո՞ւ համար ինկան: Պէտք է որ նոր հայ սերունդը ուղղէ այդ հար-ցումը: Պէտք է որ հասկնայ այն դասը զոր իր նախնիքներն ուզեցին սորվե-ցնել: Նախնիքներուն վրայ հպարտ ըլ-լալը լաւ բան է, իրաւացի է, բայց ո-չինչ է, եթէ մարդ չհասկնայ թէ ին-չու համար անոնք այնքան աչխատե-ցան, այնքան կռուեցան, այնքան տառապեցան եւ չարաչար մեռան:

Այդ հասկնալ սակայն դեռ չի բա-ւեր: Մեռնելուն ժամանակը ձեր նախ-նիքներն իրենց արիւնով կտակ մը գը-րեցին եւ իրենց գերեզմանի եռեւէն ձեզի կ'աղաչէին որ կատարէք այդ կը-տակը: Կիսամեռ ձեռքերով ջահ մը փոխանցուցին ձեզի, պիտի թողո՞ւք որ մարի: Ուխտադրուժ ժառանգի նը-ման այդ իրենց վերջին տուրք փափա-գը պիտի չիրագործէ՞ք արդեօք: Այն տանն ի զուր կռուած, ցաւած ու մեռած պիտի ըլլային: Կը զգա՞ք իրենց անձկոտ աչքերը ձեր վրայ յառած:

Ահարոնեանի հիանալի մէկ հէքեաթին մէջ, «Մայրեր» ճմռթուած հրա-շագործ ծեր մօր մը քահանայ մը կ'ըսէ:

— « Դէ, որդի··· այնքան մայրեր լաց եղան, այնքան սրտեր փշրուեցան, այնքան գլուխներ սեւ կապեցին, էհ, ի՞նչ անենք, մեր ճակատագիրն է»:

Մեղմ մայրը կը պատասխանէ քա-հանային·

— « Մեր ճակատագիրն է որ էսպէս արուն - արցունք քամենք, մդկատ՞նք ··· Թող առջուց ասէին թէ մեր ճա-կատագիրն է »:

Ո՛չ, ձեր նահատակները մեռած չեն անոր համար որ իրենց ճակատագիրն էր, այլ որպէսզի կանգուն մնայ Հա-յաստան, որպէսզի տեւէն իր քաղա-քակրթութիւնը, մշակոյթը ու աւան-դութիւնները, որ ինչպէս եւ քրիստո-նէական հաւատքը:

Զարմանալի չէ այդ: Ամէն ժողո-վուրդ իր հայրենիքին համար կը մեռնի: Այո, բայց ձեր նախնիքները Հայաստանի համար մեռնելով, ա-ռանց տկարութեան պաշտպանեցին երկիր մը զոր դրեթէ անկարելի էր պաշտպանել: Ցարատէրն նայեցէք: Ո՞ւր կը գտնուի Հայաստան երկիրը: Քառուղիի մը վրայ, Ասիոյ եւ Եւրո-պայի ճամբաներուն քառուղիին վը-րայ:

Հայկական լեռնաղաշտը կը տիրա-պետէր այդ ճամբաներուն վրայ, եւ Հայերը իրենց ուզածին պէս կրնային կտրել զանոնք: Ատոր համար զարմա-նալի չէ եթէ մեր ճակատագիրն է՝ Մարերը, Պարսիկները, Հոով-մայեցիները եւսյլն ուզեցին գրաւել զայն: Այս է պատճառն որ ձեր նախ-նիքները ստիպուեցան յարատեւ պա-տերազմներ մղել: Անոնք դարերով դիմադրեցին չորս կողմէն եկած յար-ձակումներուն, աչխարհին աչքերուն առջեւ:

Քանի ժողովուրդներ քիչ քիչ պիտի տաղտկային, ըսելով ի՞նչ է այս, ան-դադար պատերազմիլ, երբեք չհանդ-չիլ: Այո, անկարելի է քառուղի մը պաշտպանել: Իսկ Հայերն այսպէս եր-բեք խօսած չեն եւ մինչեւ ծայրը իւ-րենց քառուղին պաշտպանեցին: Այդ է զարմանալին:

Բայց ահա Ասիոյ ամէն կողմէն գա-դան հրոսակներ, Արաբներ, Մոնկոլ-ներ, Տաճիկներ կը խուժեն եւ Հայաս-տանը՝ բազմութեան տակ ընկճուած՝ ամէն օգնութենէ զուրկ՝ պիտի անձ-տանի՞ արդեօք: Ոչ: Հայկական տի-րութիւն այլեւս չկայ, բայց Հայկա-եան ազգը միշտ աննուաճ կը կենայ: Անհետացած են Բաբելոնացիները, Պարսիկները, Հռովմայեցիները, Գո-թերը եւսյլն, իսկ Հայերը դեռ կը կենան, որովհետեւ երբեք չդադրե-ցան մեռնիլ եւ ոչ մէկ ազգ մինչեւ հի-մա չկրցաւ զանոնք ձուլել: Մինչեւ հի-մա: Այդպէս պիտի չարունակէ՞:

Բայց ինչո՞ւ համար ձեր նախնիք-ները այնքան կռուեցան: Որովհետեւ նոքա գիտակից էին որ ամէնէն կա-րեւոր քաղաքակրթութիւնն ու մշակոյթը ներկայացնէին: Եւ իրաւունքով: Հին Հայկազնեան մշակոյթը դրին հենք ճանչնալ, բայց կը ճանչնանք ասկեդարի մշակոյթը, որովհետեւ ա-ւետարանները, Հայերն արդէն գրական լեզուն մը ունին եւ լեզու մը: Այս կը նշանակէ որ Հայերը ունին գրա-կանութիւն մը, գրաբար հրաչալի լեզուն, գրաբար հրաչալի լեզուն յունարէնէն եւ լատիներէնէն վար չէ· Լսեցէք ինչ կը գրէ հայագէտ մը, S. Lyonnet, Աւետարաններուն լեզուի վրայ խօսելով·

— « Հին հայկական լեզուն գործ-ածելով՝ ձեռք բերած են գործիք մը-րուն նրբութիւնը յունարէնի նրբու-թեան հաւասար է, երբեմն իսկ անոր բարձր է:»

Եւ Հայերը չի չափազանցեր:

Ոսկեդարի մատենագիրներէն, Ղա-զարիկ, Մովսէս Խորենացիի, Ղազար Փարպեցիի, Եղիշէի եւսյլն, հրաչա-գործերը ձեր առջեւ պիտի տեւանին սկրեմ այսօր, ժամանակ չկայ, ուս-գործերն այն մատենագիրներուն անոնցմէ վերջ եկան: Ամբողջ ան-դրութիւնները հայկական հոգեբա-նութեամբ ու հոգւով հարատացած ճշմարտիւ աչխարհի բան մը բեր-ին: Եւ մենք օտարներս սոյնդրութիւն-ները կարդալով եւ ուսումնասիրելով կը զգանք որ մեզ ամէնքս կը հրա-ւաչեն: Անոնց մէջ զօրացնող, բու-րացնող բան մը կը գտնենք որ մեր աղդերուն դրութիւններուն մէջ չի գտնուիր:

Ահա թէ ինչու անկեղծաբար կ'ըսեմ ձեզի որ՝ եթէ երբեք Հայկական մշակոյթը անհետանար, այդ մոդին-մէջ: Այս հայ ընտանիքներն այդ-մաքուր, այնքան յարդանքի արժա-Երեւելի մէջ գտնուած ժամանակ քանիներ տեսած եմ: Ապահովա-ձեզի որ շատ անգամ հայկական նէ մը դուրս ելած եմ խորապէս յու-ուած: Երբ կը խորհիմ այն ազնիւ դութեան ու վատութեան վրայ, փազանց շատ եւրոպական ընտա-նեւրան վրայ կը տիրէ եւ որոնց մինչեւ անգամ կը ժխտեն երե-մը լոյս տեսնելու իրաւունքը: րիտ աչխարհի բարեմիտներէն յու-տելու վրայ եմ: Իսկ երբ ձեր ըն-նիքներուն կը հանդիպիմ որոնք պէտ եւ աղքատ են, դժուարաբ-րին, սակայն իրենց արժանապա-ւութիւնը կը պահեն եւ Աստ-պահ ոգիով կը շարունակեն հա-մար է որ դարձեալ ամէնէն յարդանքովս կը խոնարհիմ ձեր հատակներուն առջեւ որոնք են աչխարհի այդ ամէնը պահե-մար: Ճշմարտիւ իրաւունք մարդկային քաղաքակրթութեան մշակոյթի նահատակ անուանել նոնք:

··· Այս բոլոր ըսածներէս ետք հասկնաք թէ ինչու համար մենք ձեր նախնիքները, եւ կը նաեւ թէ ինչու համար չենք կրնար յաստանը չսիրել: Այո, հպարտ

ՍՏԱՄՊՈՒԼԻ ՆԵՐՔԻՆԻՆ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY

Trans : J. M.

Գրեց՝ ՃԷՆԻՍ ՀՈՒԻԹԼԻ

Թարգմ· Ժ· Մ·

— Այս կողմէն, ըսաւ Բէուֆ եւ խորտուբորտ քարերով սալարկուած նեղլիկ փողոցներէն Թրքական թաղը առաջնորդեց իր բարեկամը: Զանա-զան համեմներու, եփած սխտորի եւ ջուրին երեսը չտեսած աղտոտ մար-դոց հոտը կը բարձրանար այդ փո-ղոցներուն մէջ: Քառորդ մղոնի չափ քալեցին եւ յետոյ կանգ առին պզտիկ ճաշարանի մը առջեւ: Երկյարկանի տափակ տանիքով չէնք մըն էր: Դը-րան երկու կողմերը, աղտոտ պատու-հաններու եւսին ցուցադրուած էր սիրախաղնուութ ուտելիքներու հա-ւաքածոյ մը: Ահաւասիկ մածունի ըս-կահակները ճանճերու բազմութեան մէ տակ կորսուած, կաթնապուրի պը-նակներ, այծի կաթով պատրաստ-ուած դեղնորակ ու անհրապոյր պա-նիրի հաստակէկ կոյտերը ու հէլվան, որուն իւղը արծաթեայ թերթերուն տակէն տախտակին վրայ կը վազէր: Պատուհաններէն մէկը դոց էր ու Քըր-քական տէօնէր - էէպապն էր որ կը խորովէր այնտեղ, փայտածուխի կը-րակին դիմացը: Թէեւ տեսարանը ոչ մէկ կերպով դրաւիչ էր, բայց կերա-կուրներուն հոտը ախորժակ կը բա-նար· այնպէս որ Սուիտին հետաքր-քրուեցաւ ու ճաշարանէն ներս մտաւ իր բարեկամին հետ:

Ընդարձակ սրահ մըն էր որուն մէկ անկիւնը կը տեսնուէր փայտածուխի կրակարանը: Խարխուլ սանդուխ մը երկրորդ յարկը կը տանէր· Հասարակ կտաւէ սփռոցներով ծածկուած սե-ղաններուն բոլորտիքը նստած էր խառնիճաղանճ բազմութիւն մը: Այ-րերը սեւ բամկոններ հագած էին, իսկ քանի մը Թրքուհիներ՝ եւրոպացի կիներուն տարազը: Սուիտին հասկը-ցաւ անմիջապէս որ միջին դասակար-դի պատկանող մարդիկ էին անոնք: Գաւէն կախուած էր կազի Մուրթա-ֆա Քէմալի լուսանկարը — քաղաքա-ցիի տարազով, դլուխը բաց, մազերը դէպի ետեւ սանտրուած, սպիտակ շապիկով որուն վրայ կը տեսնուէր սեւ փողկապը: Անդլիացի նախարար մը չէր կրնար աւելի անթերի կերպով ներկայանալ: Զէր փոխուած անոր նիհար դէմքին արտայայտութիւնը, բայց լուսանկարէն դուրս կը ժայթ-քէր իր մաղնիսացնող նայուածքը, ուր կարելի էր տեսնել իր վճռակա-նութիւնը:

Նիհար, քիչ մը աւելի տարիքոտ, Բէուֆին նմանող դիմագիծերով, բայց աւելի վայելչակազմ, բարեմոյն արտայայտութեամբ ու թաւ յօնքե-րով երիտասարդ մը ոտքի բարձրա-ցաւ եւ ժպիտը շրթունքին՝ ձեռքը եր-կարեց Անգլիացիին:

— Եղբայրս՝ **Արիֆը**··· Պ· Սուի-տին՝ անգլիացի բարեկամս, ներկա-յացուց զանոնք Բէուֆ:

— Շատ ուրախ եմ այս ծանօթու-թեան համար, ըսաւ Արիֆ· եղբայրս հեռաձայնով իմացուցած էր թէ ներ-կայ պիտի ըլլայիք· Թոյլ տուէք որ ձեզ ներկայացնեմ Իսա Հօրեղբօրս··· Ու ձեռքի չարժումով մը ցոյց տուաւ ծերուկ ու աղեղնակ մօրուքով Թուրք մը որ նստած էր իրենց սեղանը:

(Շար·)

ՀՈՂԻ ՓԱՓԱԳԻ ԿԱՄ ԳԱՂԱՓԱՐԻ ՄԱՍԻՆ

Կ. ՍԱՐԻԱՆ

Ի՞նչ է գաղափարը։ Ինչպէ՞ս կարելի է զայն սահմանել։ Ինչպէ՞ս կարելի է ըսել, թէ ասիկա գաղափար է, իսկ ասիկա՝ ոչ

ԱՆԱՐԱՏ ԿԱՐԱԳՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՋԱՏԿ. ՉԷՕՐԷԿՆԵՐԸ ԿՐՆԱՔ ԳՆԵԼ ՄԻԱՅՆ

"ԱՐԱՐԱՏ" ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

39, Rue de Trévise, Métro: Cadet, Tél. Prov. 05-91

Ջատկուան գեղեցիկ տարազներու համար դիմեցէք մեր ևպատուհանները տպատը

ՁՈՒԽ ՄՔԵՐՔ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԹԱՐՄ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ: ՍՏԱՑԱԾ ԵՆՔ ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ՀՈՋԱԿԱՒԻՐ ՍԱՏՐԻ ԲՐԻՆՁ

Livraison rapide à domicile

Տրանեան ալ կը մօտենայ Թեալիոյ

Իրբեւ առաջին արդիւնք Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի մէջեւ դոյացած համաձայնութեան, Ֆրանսական կառավարութիւնը որոշեց մէջոցներ ձեռք առնել, իր կարգին բանակցելու եւ Իտալիոյ հետ մերձեցում հաստատելու համար :

Եթովպական պատերազմէն ի վեր յարաբերութիւնները բլանգարուած են երկու երկիրներուն մէջեւ : Ֆրանսա մինչեւ այսօր ալ դեսպան չունի Հռոմի մէջ : Նախարարական խորհուրդին որոշման համաձայն, Ֆրանսա եւս խօսակցութիւնները պիտի սկսի հետեւողութեամբ Անգլիոյ : Եթէ Իտալիա տրամադրութիւն յայտնէ, խօսակցութիւնները պիտի սկսին յառաջիկայ շաբթու, Փարիզի կամ Հռոմի մէջ : Վերջին պարագային, Ֆրանսա առժամեայ դեսպան մը, աւելի ճիշդ՝ բանագնաց մը պիտի ղրկէ, համաձայնութեան հիմերը մշակելու համար : Եթէ բանակցութիւնները յաջող ընթացք ունենան եւ Ֆրանսա կարենայ ընդունիլ Եթովպիոյ գրաւման իրաւական ճանաչումը, այն ատեն բանագնացը Հռոմ պիտի մնայ իբրեւ մնայուն դեսպան : Այդ պաշտօնին համար հաւանական թեկնածուները կը համարուի նախկին վարչապետ Ֆլանտէն, որ միշտ կողմնակից է Ֆրանսայի մերձեցումը Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ հետ : Ուրիշ երկու թեկնածուներ ալ կան :

Կ'ըսուի թէ Ֆրանսական կառավարութիւնը կ'ուզէ բանակցութիւնները սկսիլ Հինգշաբթի Հոմ այցելութենէն առաջ, որ տեղի պիտի ունենայ մայիս 3 — 9 :

Մեծի ընտրոս ընկերվարականները գրաւեցին կուսակցութեան կեդրոնատեղին

Ինչպէս հաղորդած էինք, ընկերվարական կուսակցութեան վարիչ մարմինը կախակայեց ձախ թեւի առաջնորդը, Մարսօ Փիվէռ, իր եօթը ընկերներով : Անոնք եւ իրենց կուսակիցները (ջախջախիչ մեծամասնութիւնը) անսասան ըլլալով այս որոշման, վարիչ մարմինը վտարեց ըմբոստները եւ լուծեց Մէնի չրջանին կազմակերպութիւնը : Այս առթիւ քուէարկուած բանաձեւը կը պահանջէ որ չրջանին իւրաքանչիւր հաստուածը յարգէ կուսակցական կարգապահութիւնը եւ հաւատարմութեան վէր մը ուղղէ կեդրոնին : Անոնք որ կ'անսասանեն այս որոշման, կուսակցութենէն դուրս ելած պիտի համարուին :

Միւս կողմէ, Մարսօ Փիվէռ ժողովի հրաւիրելով իր կուսակիցները, որոշեց տեղի չտալ եւ գրաւեց կուսակցութեան կեդրոնատեղին :

Կուսակցութեան վարիչ մարմինը ձեռնարկած է վերակազմելու չրջանը :

Արիական-հեռկական խնդիրը Աւստրիայ մէջ

Աւստրիոյ կցումէն ի վեր, ցեղային հիման վրայ առաջին ամուսնալուծութիւնը կատարուեցաւ ապրիլ 13ին, Վիէննայի մէջ : Առեւտրական մեծ հաստատութեան մը տնօրէնը, որ նացի կուսակցութեան յարած էր, ամուսնալուծում խնդրեց իր հրեայ կնոջը դէմ որուն հետ կապուած էր 17 տարիէ ի վեր : Ամուսինը կ'ըսէր թէ «ցեղային անյաղթելի խորշանքը» այլեւս թոյլ չի տար միասին ապրիլ :

Դատարանը իր պատճառաբանութեանց մէջ կ'ըսէր թէ կուսակցութեան անդամ մը, որ հակահրէականութիւնը իր ծրագրին գլխաւոր կէտերէն մէկը դարձուցած է, չի կրնար ներդաշնակ ապրիլ հրեայ կնոջ մը հետ : Եւ որովհետեւ կարելի չէ հաշտութիւն գոյացնել, ուրեմն ամուսնալուծումը անխուսափելի է :

Ուրիշ բազմաթիւ ամոլներ ալ պիտի բաժնուին, այս հիման վրայ : Անշուշտ չատերու համար քաղաքական կամ տնտեսական նկատումներ պատրուակ պիտի դառնան «անյաղթելի խորշանքի» : Հրեաներու եւ արիականներու ամուսնութիւնը չափազանց տարածուած ըլլալով Վիէննայի մէջ, կարելի է երեւակայել թէ ի՛նչ ծանր հետեւանքներ պիտի ունենայ այս պարագան :

Ցետոյ, հազարաւոր Աւստրիացիները հարկադրուած են ապացուցանել իրենց արեան հարազատութիւնը : Նկատելով որ նախկին Աւստրիա - Հունգարիան կը պարունակէր կեդր. Եւրոպայի մեծ մասը եւ իտալական չրջան մը, քննութիւններ պիտի կատարուին լեհական, պոհեմական եւ իտալական քաղաքներու մէջ, չատ մը Աւստրիացիներու ցեղային ծագումը ստուգելու համար :

ՉԻՆԱՍՊԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏԱՂԱՂՎ

ՀՈՋԱԿԱՒՈՐ ԵՐԳԻՉ ՇԱԼԻԱՓԻՆԻ մահուան լուրը մանրատառ երկտողով մը միայն հաղորդեց Մոսկուայի «Փրաւտա»ն, հինգերորդ էջին տակը : Իսկ «Իզվեստիա» կարճ մահագրութիւն մը հրատարակեց, արուեստագէտ Մարք Ռայզէնի ստորագրութեամբ : Գնահատելով հանդերձ երգիչին տաղանդը, Ռայզէն կ'ըսէ թէ ան «դաւաճանեց իր ժողովուրդին եւ իր հայրենիքը փոխանակեց դրամի հետ : Հետու՝ հայրենի հողէն, Շալիափին որ եւ է նոր դեր չստեղծեց արտասահման թնակած ատեն : Իր մեծ տաղանդը չատոնց ցամքած էր : Ան ոչինչ կը ձգէ իր ետեւէն» : Հանգուցեալ երգիչը «վաստակաւոր երգիչ»ի տիտղոսը ստացած էր Խորհրդ. իշխանութենէն, բայց ղրկուեցաւ այդ իրաւունքէն, երբ կապեր հաստատեց Փարիզի ռուս տարագիրներուն հետ : Մոսկուայի մէջ թշնամի կը համարուէր խորհրդային իշխանութեան :

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ եւ արտաքին նախարարը Լոնտոն պիտի երթան մօտերս, կը դրեն տեղական թերթերը : Իսկ հանրապետութեան նախագահը Լոնտոն կը սպասուի սեպտեմբերին :

ՍՊԱՆԻՈՑ ազգայնականները միայն տասը քիլոմեթր հեռու են Միջերկրականի ափերէն, համաձայն վերջին լուրերու : Հազարաւոր հանրապետական զինուորներ կղզիացած են լեռներուն մէջ :

ԼԻԹՎԻՆՈՎԻ ազդեցութիւնը օրէ օր կը նուազի, կ'ըսէ հեռագիր մը : Կառավարութիւնը որոշած է խորհրդակցական մարմին մը հաստատել, արտաքին գործակարութեան մէջ :

ԹՈՒՆՈՒԶԻ ազգայնական կազմակերպութիւնը, «Նոր - Տէսթուր», լուծուեցաւ զինուորական իշխանութեան հրամանով, իբրեւ հետեւանք վերջին խռովութեանց :

Փարիզի Հայ Աղքատախնամ ընկերութեան վիճակախաղը տեղի ունեցաւ Ապրիլ 3ին եւ չահեցան հետեւեալ թիւերը .—

3, 112, 143, 157, 159, 165, 169, 174, 223, 313, 317, 389, 455, 462, 501, 522, 524, 532, 538, 541, 544, 561, 562, 565, 595, 624, 630, 631, 668, 684, 731, 788, 798, 800, 805, 830, 833, 867, 868, 870, 889, 912, 931, 932, 1024, 1025, 1026, 1028, 1031, 1033, 1046, 1066, 1071, 1081, 1089, 1091, 1211, 1305, 1315, 1453, 1564, 1566, 1590, 1629, 1678, 1680, 1701, 1710, 1722, 1725, 1735, 1753, 1762, 1792, 1843, 1846, 1847, 1852, 1975, 1980, 1981, 1996, 1997, 2015, 2236, 2240, 2241, 2293, 2296, 2309, 2314, 2325, 2328, 2512, 2791, 2871, 2901, 2903, 160, 808:

ԳԱՂՏՆԻ ՏԻՍԼԵՐ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Հ. Ց. Դ.

Փառիզ

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Ց. Դ. Պրօպականտի ցանձնախումբի ժողովը 18 Ապրիլ երկուշաբթի երեկոյ ժամը 9ին: Սովորական ցաւագատեղին:

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ «Ս. ՄԻՆԱՍԵԱՆ» ՆՇԱԿԱՄԱՏԷՆ ընդհ. ժողովի կը ցրաւիրէ իր բոլոր ընկերները 19 Ապրիլ երեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, Հայ Ակումբին մէջ, կարեւոր օրակարգ:

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

ՄԱՐՍԷՑԻ «ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ» ՆՇԱԿԱՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

17 Ապրիլ, կիրակի առաւօտեան ժամը 9էն մինչեւ իրիկուան ժամը 8

Հաճելի անակնկալներ եւ աւանդական Զատիկի խաղեր: Ձոխ պիւֆէ:

Ծախքերու մասնակցութեան Համար մէկ ֆրանք:

Ընկերվարական հանդիսութիւն Զատկի առթիւ

ՍԷՆ ՄՕՐԻՍԻ Հ. Ց. Դ. «ՅԱՌԱՋ» ԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ

17 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, ընկ. Գամպէրեանի սրճարանին մէջ. Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

Հ. Ռ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՏՕՆԷ
ԱՊՐԻԼ ՏԱՍՆԸՄԷԿԸ

ՓԱՐԻԶ, 24 Ապրիլ, կիրակի երեկոյ ժամը 8.30ին

ՍԱԼ ԿԱՎՕ

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն, տոմսերը կը ծախուին ՅԱՌԱՋ, Էր. Սամուէլի գրատունը եւ Հ. Ռ. Միութեան անդամներուն մօտ, այժմէն ապահովել տոմսերը:

ՎԱԼԱՆՍ, 23 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ, Պետ. Թատրոնին մէջ:
ՌՈՄԱՆ, 24 Ապրիլ, կիրակի կէս օրէ վերջ:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱ ՈՒՄ

Ց. Հ. Կ. ԽՈՋԻ Ս. ԷՓԻՆԻ ՄԱՆՈՒԱՉԻՒՀԻ ԿՈՂՄԷ

17 Ապրիլ, կիրակի երեկոյ ժամը ճիշտ 7.30ին

Իւնիօն Ռէվիւալիէէնների շքեղ սրահին մէջ

16, Rue J.-B. David (*Փլաս Սէն Ռօքի մօտ*)

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆՈՒԻ «ՆԱՄՈՒՍ»

Ղեկավարութեամբ Ա. ՀԱՅԱԳՈՐԾԵԱՆԻ եւ մասնակցութեամբ Յ. ԹՈՐՈՍԵԱՆԻ եւայլն:

Մուտք՝ 5 ֆրանք:

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

երկու յաջորդական վայելքի օրեր Սօսիէթէ Սաւանթի մէջ

17 եւ 18 Ապրիլ, Զատկի կիրակի եւ երկուշաբթի օրերը

կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, կը ներկայացուի՝

Ա Խ Ս Ա Կ Ն Ի Կ Ս

(օփէրէթ 3 արար)

կը մասնակցին՝ Տիկ. Ս. ԳԱԼՑԱՍԱՐԵԱՆ, Տիկ. Յ. ԼԱԹԻՖԵԱՆ, Գ. Գ. ԳԱԼՑԱՍԱՐԵԱՆ, ԼԱԹԻՖԵԱՆ, ՍԱՐԱՖԵԱՆ, Կ. ՍՐԱՊԵԱՆ, ՍԱՆՃԱՔ. Կ. ԳԱՆԹԱՐՃԵԱՆ եւ խումբին բոլոր անդամները: Ընտիր օրքէսթր՝ դեկավարութեամբ Ս. ԲԱՐԻԿԵԱՆԻ-Գինները՝ սովորական: Տոմսերը՝ ծանօթ տեղեր եւ գրատուն ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼԻ:

ՖԱԻԹՈՕԼԻ ՄԻՋԱԶԳՍՑԻՆ ԹՈՒՐՆՈՒԱ

Զատկի առթիւ, երկու օր, կիրակի 17, երկուշաբթի 18 Ապրիլ

Stade Italien *մէջ* 72, Bd Carnot, Paris-17e

կը մասնակցին Փարիզի 4 լաւագոյն օտար խումբերը՝ Հ. Մ. Ը. Մ., Իտալացի, Զէխ եւ Ռուս:

Ցաղթական խումբը կը շահի արժէքաւոր բաժակ մը նուիրուած՝ «Gancia» ախորժաքերի կողմէ:

Մրցումները տեղի պիտի ունենան ցետեւեալ կերպով՝

Կիրակի 17 Ապրիլ ժամը 14ին Ռուսերը ընդդէմ Զէխերու
» » » » 16ին Հ. Մ. Ը. Մ. ընդդէմ Իտալացիներու
Երկուշաբթի 18 Ապրիլ ժամը 14ին պարտեալ խումբերը իրարու դէմ
» » » » 16ին յաղթական խումբերը » »

Ուրեմն քոլորդ դէպի Stade Italien *քաջալերելու Հ. Մ. Ը. Մ.ի մարզիկները, որոնք ձեր ներկայութենէն իրախուսուած ամէն չանք ի գործ պիտի դնեն յաղթական հանդիսանալ սոյն գեղեցիկ եւ անեղման մարզահանդէսին:*

Յաղորդակցութեան միջոցներ. Métro Porte Dorée, Autobus P.C., A.U., 81.

ԿԱՐԵԻՈՐ

Զեր բնակարանը, շէնքը եւլլն անթերի եւ հաշակաւոր ներկելու, պատի թուղթեր փակցնելու եւ նորոգութիւններու համար դիմեցէք նամակով S. Grégoire*ի, 1 bis, Rouget de l'Isle, Choisy-le-Roi, Seine. Խղճամիտ եւ մաքուր աշխատանք՝ չափաւոր գիներով:*

Le Gérant : H. STEPHAN

17, Rue Damesme, PARIS (13) — A. DER (AGOPIAN)

ԳՐԻԳՈՐ ՓԱՇԱՅԵԱՆ
ՎԻՐԱԲՈՅԺ-ԱՑԱՄՆԱԲՈՅԺ
Վ/այելեալ Փարիզի Բժշկական Համալսարանէն
364 bis Rue de Vaugirard, Paris (15)
Մէթրօ Porte de Versailles. *Թել.* Vaug. 52—06
Օթոպիւս AG. 33, 89
Ընդունելութեան ժամեր.— Ամէն օր ժամ 10էն 20 իսկ Ուրբաթ եւ երկուշաբթի ժամը 10—15, եւ ժամադրութեամբ:

ԵԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ
ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ, **48 rue de la République, Marseille**
Tél. Colbert 74—51, 47—22
Ծառայ գրասենեակս փոփոխութիւն, ցէքեր կը տրուին ամէն երկրի համար: Կը գնենք եւ կը ծախենք ոսկի դրամներ:
ԼՍԻ ԳԱՅՄԱՆԵՐ.

Alimentation "TRÉVISE"
Իր անմահական սուրճով
Café "HAREM"
ԶԱՏԿԱԿԱՆ ՁԷՕՐԷԿՆԵՐ
5 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ ԲԱՑԱՌԻԿ ԶԵՂՁ
Ստացած ենք պուլկարական ընտիր ճերմակ պանիր եւ քաշքաւալ, սուրիական գինի եւ փէքմէզ:
ՄԻՆԱՍԵԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՓՐԱՔՃԱԿ
Tél. Taitbout 40—63
30, Rue de Trévise Paris (9) Metro Cadet

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ԷՍՄԷՐԵԱՆ
Maison E. CHARLES *հիմնուած 1869*
29 rue Mathis, Métro Crimée
Autobus: AJ, AV, CP, 52, 50/71 Tel. Botzaris 12—60
Կը ծախենք գոհարեղէններ, ամէն տեսակ ժամացոյցներ մատանիներ եւլն.: Նորոգութիւն ժամացոյցներու եւ գոհարեղէններու: Կը գնենք՝ բլաթին, ոսկի, արծաթ եւ գոհարեղէններ նպաստաւոր գիներով:
Մի մոռնաք որ վստահելի ձեռքէ գնուած ոսկեղէն ու գոհարեղէնները անփոփոխ կը պահեն իրենց արժէքը:
Գաւառներէն եղած պատուէրները կը կարգադրուին արագ եւ խղճմտօրէն:

ÜN DUZE
MARQUE DÉPOSÉE
RAKI DUZE 40
Véritable Anisette Orientale
ԶՈՒԻՏ ԹՈՒՐՔԻԱ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ - ازمدن معمول خالص راق
DISTILLERIE OTTOMANE ISTAMBOUL

ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ
Ջուտ խաղողէ քաղուած եւ անիսոնով պատրաստուած ՓԱՓԸ ՏԻՒԶ, ձգտողութեամբ արուեստագէտ օղիներէ ձեր ստամոքսը կ'պահէ, գիշերները ջուր կը խմէ եւ կը վնասէ ձեր ստամոքսին: Խմեցէք ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ որուն համը, բոյրը, կազդուրիչ եւ օգտակար ժաքեր ըլլալը ճանաչուած է:
Dalakupeian 94 Rue St, Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille

Tailleur de ST. BERNARD
Pour hommes et Dammes
H. GULBOLIAN
Հասցէ 24 rue Affre *կամ* 8 rue Cavé, Paris (18e)
Մասնաճիւղ՝ 2 rue de la Charbonnière
Մէթրօ La Chapelle *եւ* Barbès Rochechouart
Թելեֆոն Montmartre 69—70
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Կարեւոր նուէրները ձեռք հաղուստի համար մինչեւ Զատիկ:
ՍՏԱՑԱԾ ԵՆՔ ՖՐԱՆՄԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՄՄՈՒՆԱՑԻՆ ԿԵՐՊԱՍՔՆԵՐ:
ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ.— Հագուստ (լրկու փորձով ակեաւ 350—400 ֆր.էն: Նուէր կը սրսկէ Ֆանթէզի տափատ կամ կոպի 450 ֆր.է վար: Հագուստներու համար, 3 փորձ, նուէր կը սրսկէ: Հայկուհի Կիւլպօլեանի արհեստանոցին պատրաստուած, գարնան յատուկ, աղջկանց ժուշաք վոնց մը: Ներկայանալ «ցատկոտ» կարօճով, վերոյիշեալ նուէրներէն չեն օգտուիր եւ միայն 20 տարեկան այն երիտասարդները որոնք չեն ուզեր խօսիլ իրենց անունները յայրենի չեն կրնար գրել իրենց անունները մայրենի լեզուով:
Բաց է կիրակի մինչեւ կէսօր

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN — 17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Rédaction et Administration — Téléphone : Glacière 15 - 70

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԿԻՐԱԿԻ 17 ԱՊՐԻԼ DIMANCHE 17 AVRIL 1938

ԺԹ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3708

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՉԱՏԿԱԿԱՆ...

Մէյ մըն ալ մեամիա կանչերը՝ տօնական օրերու առթիւ։ Եւ մանաւանդ Զատկին.— « Ուրի՛շ էր մեր Զատիկը... Դեռ չէ եկած մեր Զատիկը ... »։

Իրրեւ ծաղկազարդը գարնան եւ իրրեւ խորհրդանշան յարութեան, տարակոյս չկայ որ մանաւանդ Զատիկը խորապէս կը խոցոտէ մեր սիրտերը ։

Ահա քանի՛ տարի է որ օտարութեան մէջ կ'անցընենք այս տօնն ալ, ի զուր փորձելով անոր հետ կապուած աւանդութիւններն ու սովորութիւնները քաշքշել խորթ ափերու վրայ ։

Հեռուոր Ամերիկայի մէջ սկիզբէն ի վեր, իսկ այս կողմերը բաղդատաբար նոր սկսած են, օրինակ, «հաւկթախաղեր» սարքել. նոյնիսկ ազդեր ղրկել մամուլին, ծանուցանելու համար զանոնք ։ (Տեղական թերթ մը երբեմ յիշելով զատկական սովորութիւնները, կը պատմէր թէ Ֆրանսացիներն ալ հաւկթախաղ ունին, ինչպէս եւ Ամերիկացիները։ Պրըճանչըի մէջ Զատկի երկուշաբթին հարանեկան թափորները իրար կը հրմշտկեն նախշուն եւ չոլչոլուն խրախճանքներով։ Իսկ Պիարիցի մէջ նոյն օրը տեղի կ'ունենայ... կովմարտ, համաճայն պատքեան աւանդութեան մը)։

Մեր մասին խօսելով, չատ չենք տեսներ այս միամիտ սովորութիւնները, իրրեւ փշուր մը կարօտ՝ հայրենիքէն ։

Հոգիները աւելի չուտ կը սառին, կամ կը տարբրալուծուին այս ափերուն վրայ, եթէ այս կարօտն ալ ցամքի։ (Ինչ որ հայրենասիրութիւն կը կոչենք, իրրեւ թարգմանութիւնը «նոսթալժի»ին, — րան իսկ մեր կարօտն է ։ Օտարները չունին այդ բառը, այնքան խիտ եւ գեղեցիկ) ։

Կարօտի այս արտայայտութիւնները միեւնոյն առեն կը թարմացնեն բազմութեանց հոգին, կը ջրդեղեն զայն ինքնավստահութեամբ եւ խանդավառութեամբ, — երկուքն ալ անհրաժեշտ՝ աւելի քան երբեք ։

Ամէն մէկս մխիթարութիւն մը, չող մը կը փնտռենք, այս մռայլ օրերուն։ Զատիկն ալ այդ չողերէն մէկն է, անհամար բաղմութեանց համար, հոգ չէ թէ չատ բան կորսնցուցած՝ իր երբեմնի հմայքէն։ Սարսուռ մը, յիշատակ մը, աւանդութիւն մը բոց կու տան բազմութեանց աչքերուն ։

Եւ սակայն, կը թուի թէ չատ եւս մնացած պիտի ըլլանք, եթէ մենք Զատիկները ասհմանափակենք միայն յիշատակներու եւ աւանդութեանց ոգեկոչման, մանկունակ փառաբանութեան մէջ ։

Եթէ ճիշդ է որ Զատիկը խորհուրդ մըն է — թերեւս ամէնէն զեղեցիկը՝ բոլոր աւանդութեանց մէջ — ամէնէն առաջ մեր տառապիր բազմութեանց կ'իյնայ իմանալ եւ տարածել այդ խորհուրդը։

Իմանալ՝ թէ «յարութիւն»ները երկինքէն ինկած պարզեւներ չեն, այլ արդիւնք յարատեւ ճիգերու եւ տառապանքներու։ Բուն բառով՝ երկունք ։

Երբ ըմբռնենք այսքանը, ու տարածենք զայն խօսքով ու գործով, իրրեւ լերան քարող, այն առեն է որ իսկապէս հաւատացած կ'ըլլանք մե՛ր Զատիկին, ինչպէս կ'ըսեն ։

Արդ, այս գիտակցութիւնը կը պահանջէ չատ աւ չտարուիլ անցեալով, անվերջ հառաչանքներ չարձակել անոր համար, մոռացութեան տալով հիմնականը .— ներկան։

Այդ գիտակցութիւնը կը թելադրէ նաեւ նորոգել մեր գիտելիքները։ Սերտել ծուռն ու չիտակը։ Արդիանալ, աչխուժանալ։ Եւ ըմբռնումներով եւ գործունէութեան մեթոտներով, եթէ ոչ հայկական յարութիւնը փութացնելու, գոնէ անոր ճամբան հարթելու համար ։

Հայկական յարութիւն՝ կը նշանակէ հայրենիք եւ ազատութիւն։ Ամէն բանէ վեր՝ այդ երկուքը։ Ամէն բան՝ այդ երկուքին համար ։

Եթէ կրցանք համախմբուիլ այս դրօշին տակ, առանց դաւանանքի խորութեան, արդէն կտրած կ'ըլլանք ճամբուն կէսը ։

Այսպէս իրականացած են քաղաքական Զատիկներն ալ, բոլոր ժողովուրդներուն համար ։

Եթէ հայրենիքի եւ ազատութեան կարօտը չէ կորսնցուցած իր խմաստը, այսքան դարեր վերջն ալ, մէկ պատճառն այն է, որ մեր հալածական բազմութիւնները միչտ յաջողած են միասին տանիլ աւանդութեանց խորհուրդը, Վարդավառէն մինչեւ Զատիկ ։

Ուրիշ խօսքով, անոնք ամէն բանէ առաջ միջուկը փնտռած են հնձին տակ, հոգ չէ թէ չատ պարզունակ հասկացողութիւններով։

Այսպէս նաեւ Զատիկը, որ չի նմաներ ուրիշ ազգերու տօնած Զատիկին,— չատ աւելի կրօնարոյր եւ սահմանափակ ։

Եւ սակայն,— բացատրեցինք արդէն — մենք մնացած պիտի ըլլայինք մեռեալ կէտի մը վրայ, եթէ մեր բոլոր ներշնչումներուն աղբիւրն ըլլար միայն եւ միայն անցեալը, իր աւելի կամ նուազ լուսաւոր յիշատակներով ։

Աւանդութեանց հմայքը պէտք չէ կաշկանդէ, լճացնէ մեր հոգին, որ չատ աւելի բարձր թռիչքներ ունի, կը բաւէ որ կարենանք արծարծել զայն։ Մշակել եւ բիւրեղացնել ։

Մշակումի եւ բիւրեղացման այս աշխատանքն է որ կը կատարեն քաղաքական կուսակցութիւնները, ընդհանրապէս խաղաղ - ութեան, երբեմն ալ ամբոխի ցնցումներով ։

Ազատութեան ամէնէն բոցավառ արեւն ալ չուտով պիտի նսեմանար, կամ պիտի դառնար ժպտուն լուսնկայ, առանց այդ արիական, խանդավառ եւ յարատեւ աշխատանքին ։

Թող այս նոր Զատիկն ալ սարսուռ մը կաթեցնէ մեր երակներուն մէջ, այդ ճամբուն վրայ ։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԳՈՐԾԱԴՈՒԼՆԵՐԸ ԿԸ ՎԵՐՋԱՆԱՆ

Հրաւայուեցաւ պարպել գործարանները

Երկու կողմերը ընդունած ըլլալով աչխատանքի նախարարին յանձնարարութիւնները, գործադուլը պիտի վերջանայ այսօր - վաղը։ Սէնտիքաները հրամայեցին պարպել բոլոր գրաւուած գործարանները, որոնց թիւը 220է հասած էր, 158.000 բանթողներով։

Ինչպէս բացատրած ենք, բանակցութեանց դլխաւոր դժուարութիւնը այն էր որ գործատէրերը կը պահանջէին նախ պարպել գործարանները, որպէսզի կարենան իրաւարներ նչանակել։ Արդ, աչխատանքի նախարարը հրամայած էր անմիջապէս պարպել գործարանները եւ յետոյ իրաւարարութեամբ լուծել վէճը։ Այժմ այս դժուարութիւնն ալ հարթուած է։ Ընկերվարականներն ու համայնավարները, ինչպէս եւ մեսաղազործական բանուորներու Միութիւնը կոչ մը ուղղեցին արհեստակցական միութեանց, որպէսզի ընդունին աչխատանքի նախարարին առաջարկները եւ ձեռնարկեն բանակցութեանց, պարպելով գործարանները ։

Կարգադրութեան այս եղանակը յաջողութեամբ պսակուեցաւ օդանաւային հասատատութեանց մէջ, ապացնացուած թէ անհատական։ Այժմ կարգը եկած է միւս հասատատութեանց, մասնաւորապէս Սիթրոէնի եւ Ռընոյի, որոնք հատաքար ունին 60000 բանուորներ։ Մեսաղազործական բանուորներու միութեան վարչութիւնը իր կոչին մէջ յանձնարարելով պարպել գրաւուած գործարանները, կը թելադրէ նկատի առնել թէ երկրին եւ թէ բանուորներու շահերը ։

Աչխատանքի նախարարը ունկնդրութեան ընդունեց բանուորներու եւ գործատէրերու ներկայացուցիչները, որոնք յայտարարեցին թէ պատրատ են բանակցելու։ Այս առթիւ դեր - իրաւարար նչանակուեցաւ Պ. Ժիռօ, փարիզի հանրօգուտ չինութեանց տնօրէնը։ Նոյն օրը աչխատանքը վերսկսած էր երեք հասատատութեանց մէջ։ Երկ սկսաւ չարք մը գործարաններու պարպումը ։

Վերջին լուրերը վճռապէս կը հասատատեն թէ աչխատանքը պիտի վերսկսի երեքչաբթի օր, բոլոր գործարաններուն մէջ։

**** Աչխատանքի նախարարութեան չարաթական տեղեկագրին համաձայն, ապրիլ 9ին նպաստընկալ գործազուրկներու թիւն էր 395.535, որոնց 283.214ը այր, 112.321ը կին։ Բաղդատելով նախորդ չարթուան հետ, նպաստընկալներու թիւը պակաս է 2719 հոգի։ Անցեալ տարի նոյն ժամանակամիջոցին նպաստընկալ գործազուրկներու թիւն էր 381.855։*

Սէնի ընկերվարականներուն պատասխանը

Ինչպէս հաղորդած էինք, Սէնի շրջանին ընկերվարական կազմակերպութեան ձախ թեւին վարիչները վտարուած ըլլալով, ըմբոստները դրաւած էին Փարիզի կեդրոնատեղին ։

Կուսակցութեան վարիչ մարմինը լուծեց կազմակերպութիւնը եւ անմիջապէս ձեռնարկեց վերակազմութեան, բայց ըմբոստները կը չարունակեն դիմադրել։ Ըմբոստներուն պարագլուխը, Մարսօ Փիվէռ, դաւաճան ըլլալով, անոր օդնականը յայտարարեց ·

— « Գրուեցաւ թէ մենք բռնադրաւած ենք Փարիզի կեդրոնատեղին։ Սխալ է։ կեդրոնատեղին մեղի կը վերաբերի, մենք ենք անոր օրինական սեփականատէրը, համաձայն քաղքենի օրէնքին։ Ուրեմն մենք մեր տան մէջ կը գտնուինք։ Գալով մեր մասնաճիւղերուն, բոլորն ալ կը մնան ինչպէս առաջ։ Մեր 120 մասնաճիւղերէն երկուքը միայն անջատուած են։

Լուծուած կազմակերպութեան վարիչ մարմինը զեկոյց մը հրատարակեց, որ կը ծանուցանէ թէ երկու ժողովներ սարքուած են, մէկը՝ կուսակցական, ապրիլ 22ին, միւսը՝ հրապարակային, ապրիլ 26ին, լուսաբանութիւններ հաղորդելու համար։ Զեկոյցը կը բողոքէ կուսակցութեան կեդրոնին արձակած վճիռներուն դէմ ։

Իսկ այս վերջինը, բուն ընկերվարական կուսակցութեան զեկավարութիւնը, որուն գլուխը կը գտնուի Պ. Փօլ Ֆոռ, իր կարգին զեկոյց մը հրատարակեց, ծանուցանելով Սէնի շրջանին վերակազմութիւնը, նոր վարչութիւնը եւ մասնաճիւղերուն հասցէները։ Իւրաքանչիւր շրջանակի համար պատասխանատու պատուիրակներ նչանակուած են, մաքրագործումը եւ վերակազմութիւնը յառաջ տանելու համար ։

Ըմբոստներուն չարժումը մասնաւորապէս ուղղուած է Լէոն Պլումի եւ Փօլ Ֆոռի դէմ (ընդհ. քարտուղար)։ Ինչպէս կը յիչուի, Սէնի շրջանին ձախ թեւը ցոյց մը կազմակերպած էր Ծերակոյտին դէմ, հակառակ ներքին նախարար եւ ընկերվարական Պ. Մարքս Տորմուայի վճռական արդելքին ։ Ձախ թեւը յետոյ չարք մը ժողովներ գումարեց Փարիզի եւ դաւառի մէջ, պահանջելով փոխել դեկավարութիւնը եւ հետեւիլ իսկապէս յեղափոխական - ընկերվարական քաղաքականութեան մը։ Այս թեւին վարիչը, Մարսօ Փիվէռ որ մեծամասնութիւն կը վայելէ Սէնի շրջանին մէջ, չատ ալ տարբերութիւն չունի Լէնինեան - Թրոցքիական դաւանանքէն։ Վերջին ազգային խորհուրդին մէջ, որ հրաւիրուած էր նախարարական տազնապին առթիւ, Մարսօ Փիվէռ չահեցաւ ընդհանուր քուէներու մէկ չորրորդը։ Կայ փոքրամասնութիւն մը եւս, Զիրոմսքիի խմբակցութիւնը, բայց աւելի չափաւոր ։

Եթէ ըմբոստներու սարքած հրապարակային ժողովը յաջողի (26 ապրիլ), այն առեն կեդրոնական զեկավարութեան դէմ բացուած պայքարը պիտի չարունակուի դաւառի մէջ ։

Զօր. Ֆրանկոյի զօրքը ծովեզերք հասաւ կտրելով Պարսելոնա-Վալենսիա գիծը

Սպանիոյ ազգայնական հրամանատարութիւնը կը ծանուցանէ թէ բանակը չատ կարեւոր յաղթանակ մը տարաւ ապրիլ 15ին, գրաւելով Վինարոզը եւ ուրիշ երկու դիրքեր։ Այս յաղթանակին չնորհիւ, ազգայնականները կտրած կ'ըլլան հաղորդակցութեանց գլխաւոր ճամբան՝ Պարսելոնայի եւ Վալենսիայի միջեւ։ Արդէն ծովեզերք հասած ըլլալով, անոնք բռնած են Միջերկրականի ափերը, 30 քիլոմեթր տարածութեան մը վրայ ։

Ազգայնականներուն այս յաջողութիւնը արդիւնք է բուռն կռիւներու, որոնք սկսած էին հինգ չարթի առաջ։ Աւելի քան 150 քիլոմեթր ճամբայ կրտրելով, Զօր. Ֆրանքոյի բանակը կրցաւ ծովեզերք հասնիլ։ Զօր. Արանտա, որ կը վարէր այս արչաւանքը, վստահ իր յաղթանակին վրայ, օտար թղթակից

(Նուիրու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

«ԱԽՈՒՐ ՊԱՏՇԱՃԻ»

« Ցուդա » ...

Այս անունին հետ ծանօթութիւնս կուգայ մանկութեանս օրերէն երբ, փողոցի փոշիները վրաս, ուրիշ տղոց հետ տուներու ցանկապատերէն կը ցատկէինք պարտէզները՝ Թաղումին ծաղիկ տանելու համար ։

Աւելի վերջ, այդ անունին հանդիպեցայ «կրօնի դաս»ի առեն, երբ «էֆֆենտի»ն — ուսուցիչը — վերջին ընթրիքէն մինչեւ խաչելութիւնն ու Ցուդայի խղճահարութիւնը՝ իր ձայնին կուտար ելեւէջներ, ու մենք կ'ունկնդրէինք մեր «չուն»երը բռնած»...

Տասնամեակ մը վերջ, այդ «Գողգոթան » հեգնեցի, երբ անապատ էինք իրենք ։

Անկէ վերջ, ես այդ «Ցուդա»ն տեսայ պատահարներու վրայ ու գիրքերու մէջ։ Ցուդաները՞ւ շարք մը ամբողջ զանազան երեսոյթներով, բայց միեւնոյն դաւադիր արտայայտութեամբ ։

Ամիսներ առաջ առիթ ունեցայ զանոնք ճանչնալու աւելի մօտէն, — վենետիկ, Հռոմ, Փարիզ։ Թանգարանները լեցո՛ւն են անոնցմով ։

Ինչո՞ւ այս յարատեւ կենակցութիւնը այս երկուքին։

Կը խորհիմ թէ Նազովրեցին ու իր « յարութիւն »ը բան մը կը պարտին այն Ցուդային, զոր ծողկանիով կը յիշէ մարդկութիւնը ։

Քրիստոնէական վարդապետութիւնը երկու յատկանիշ ունի,— անձնազոհութիւնը եւ յարութիւնը ։

Իսկ այդ երկուքը արդիւնք են Ցուդայի դաւանանութեանը։ Առանց այս վերջինին իՙնչ կը մնար «քրիստոնէութենէն », որ, իրականին մէջ, Գողգոթայով կը բարձրանայ եւ «յարութեամբ » կ'աստուածանայ ...

Մեր վարդանը, իր կարգին, կրկնապէս արժեւորուած է վասակի գոյութեամբը ։

Առանձնապէս քրիստոնէակա՞ն է Ցուդան ։

Բայց, աշխարհի մէջ կո՞յ ազգ մը կամ ցեղ մը, որ ունեցած չըլլայ իր Ցուդաները ։

Տարբերութիւնը որ կայ, սակայն, Ցուդաներէն առաջինին ու վերջիններուն միջեւ՝ այն խղճահարութիւնն է, որ կ'երեւի Նազովրեցիի «յարութեան» հակադրուած Ցուդայի անձնասպանութեամբը ։

Ժամանակակից Ցուդաները ընդհանրապէս զուրկ են այդ առաքինութենէն ։ Ու հազուագի՛ւտ է տեսնել, որ անոնք կամո՛վին իրենց պարանոցը յանձնեն չուանին ։

Բայց, եթէ մեր պատմութեան զոհաբերումներուն ճոխ պսակած է Ցուդաներու խղճահարումը եւ ինքնասպանութիւնը, միշտ ալ գոյութիւն ունեցած է, սակայն, ազգային դատավճիռ մը, որ տեւականօրէն փշապսակ դրած է անոնց գլուխներուն ։

Այդ դատավճիռը անողոք թափի մը վերածուեցաւ մեր վերջին 40ամեակին, երբ թշնամին հարուածող բազուկը անխնայ իջաւ՝ ներս անոնց գլխուն, որ դաւաճանեցին մեր հոյակապ անձնազոհութիւններուն ։

Զատիկ ... : Ցոյսի եւ հաւատքի վերածնորոգման այս տօնին առթիւ աղաղակ մը արտիս խորէն,— օրհնեա՛լ ըլլայ նաեւ այդ Բազուկը ...

ՍՕՍԵԱՑ ՏՂԱՆ

Հակաձեռական շարժուձ Հունգարիոյ մէջ

Հունգարական թերթերը զեկոյց մը կը հրատարակեն հակաձեռական օրէնքի մասին, որուն գլխաւոր կէտերը հաղորդած էինք ասկէ առաջ։

Զեկուցումը կ'ըսէ ։— Իրը 80 տարի առաջ, երբ դրամատիրական դրութիւնը հասատատուեցաւ Հունգարիոյ մէջ, ժողովուրդը երեք դասերու բաժնուեցաւ։ Գիւղացիները , հազիւ ազատած ճորտութենէ , աղքատ եւ անուսում , միայն բանուորի դեր կրցան կատարել տնտեսական նոր կարգուսարքին մէջ։ Քաղքենի դասըկըշահադրդռուէր միայն գինուորական արուեստով եւ հանրային գործերով։ Այսպէս դրամատիրութիւնը անցաւ Հրեաներուն ձեռքը եւ դիւրութիւններ ընծայուեցան անոնց ներգաղթին համար ։

Հրեաները ստեղծեցին հունգարական առեւտուրը, սեղանաւորական դրութիւնը եւ ճարտարագործութիւնը։ Այժմ Հրեաները կը կազմեն Հունգարիոյ բնակչութեան 5 առ հարիւրը։ Առեւտրական եւ սեղանաւորական պաշտօնեաներու 40 առ հարիւրը, ճարտարագործական պաշտօնեաներու 40 առ հարիւրը, գործարանատէրներու 11, առեւտրականներու եւ սեղանաւորներու 45 առ հարիւրը Հրեաներ են։ Հրեաները կարեւոր դիրքեր կը գրաւեն նաեւ ազատ ասպարէզներու մէջ,—փաստաբաններու 49 առ հարիւրը, բժիչկներու 34, օրագրողներու 31, երաժիչտներու 28, դերասաններու 24, գրագէտներու եւ գիտուններու 27 առ հարիւրը Հրեաներ են ։

Միւս կողմէ, Հրեաները աննչան դիրք մը կը գրաւեն հողագործութեան մէջ։ Պետական պաշտօնեաներու միայն 1 առ 4ը առ հարիւրը Հրեաներ են, իսկ բանակին մէջ կան 154 Հրեաներ ։

Զեկուցումը կ'աւելցնէ թէ Հրեաները չեն յաջողած բարոյապէս յարմարիլ Հունգարիոյ ։

Խստութիւններ հունգարական սահմանին վրայ

Փչբաչէն կը հետազրեն թէ կառավարութիւնը կարգ մը միջոցներ ձեռք առած է, սահմանափակելու համար արտասահման մեկնողներու թիւը։ Անցագիր կը տրուի միայն քաղաքացիութեան վկայականներու դիմաց, ներքին նախարարութեան միջոցաւ։ կարգ մը պարագաներու մէջ չափազանց դժուար է ստանալ այս թուղթերը ։

Միւս կողմէ, որպէսզի դրամագլուխը երկրէն չփախչի գոհարեղէններու վաճառման քողին տակ, չատ խիստ հսկողութիւն մը հաստատուած է սահմաններուն վրայ ։

Այս տնօրինութիւնները ճիշդ ու ճիշդ կը համապատասխանեն Աւստրիոյ Հրեաներուն դէմ ձեռք առնուած միջոցներուն ։ Աւստրիոյ Հրեաները անցապիր չեն ստանար մեկնելու համար, իսկ հունգար Հրեաներու մուտքը արգիլուած է գերմանական իշխանութեանց կողմէ ։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ նախագահը 7 միլիառ 112 միլիոն տոլար պահանջեց խորհրդարանէն ։ Այս վիթխարի գումարէն 4962 միլիոն պիտի յատկացուի օդանելու գործազուրկներուն, ուղղակի կամ անուղղակի, իսկ 2150 միլիոն ալ՝ վարկեր բանալու եւ գնողական կարողութիւնը աւելցնելու համար ։ Նախագահը այս առթիւ կոչ ուղղելով բոլորին գիտակցութեան, անդամ մը եւս կը դատապարտէ «եսասիրական շահերու խմբակցութիւնները, որոնք կ'ապրին ի մնաս հաւաքականութեան »։

ԻՐԲԵՒ ԼՐՏԵՍ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒՄԸ երկու ճարտարապետներ, հայր եւ որդի նկատ, որոնք մասնակցած են Մաժինոյի գծին չինութեան, 100.000 ֆրանք ե - բաչխատրութիւն առաջարկեցին, ազատ արձակուելու համար, բայց դատախազութիւնը մերժեց ։

ՏՕՆԱԿԱՆ ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ԱՌԹԻՒ, «ՅԱՌԱՋ»Ի ՅԱՋՈՐԴ ՀԱՄԱՐԸ ԼՈՑՍ ԿԸ ՏԵՍՆԻ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՕՐ ։

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՇԻՐԱԶ

Ջաուխի ճուրէր Նաղդիեան արքունի

Հայ ճաշակոյ դիմքեր. Ջաուխը մեզի կը ներկայանայ որպէս ազնուական տիպարի մը, որ ունի իր ուրոյն գեղեցկութիւնները, իր ուրոյն թերութիւնները։ Ան ունի իր ուրոյն ոճը, իր ուրոյն ձեռագիրը։ Ան ունի իր ուրոյն ոգին, որ կը տարբերի ուրիշներէ։ Ան ունի իր ուրոյն ինքնութիւնը։ Ան ունի իր ուրոյն անհատականութիւնը։ Ան ունի իր ուրոյն էութիւնը։ Ան ունի իր ուրոյն գոյութիւնը։ Ան ունի իր ուրոյն կեանքը։ Ան ունի իր ուրոյն մահը։ Ան ունի իր ուրոյն յարութիւնը։ Ան ունի իր ուրոյն հոգեւոր կեանքը։ Ան ունի իր ուրոյն մարմնական կեանքը։ Ան ունի իր ուրոյն հոգեւոր մահը։ Ան ունի իր ուրոյն մարմնական մահը։ Ան ունի իր ուրոյն հոգեւոր յարութիւնը։ Ան ունի իր ուրոյն մարմնական յարութիւնը։ Ան ունի իր ուրոյն հոգեւոր կեանքը։ Ան ունի իր ուրոյն մարմնական կեանքը։ Ան ունի իր ուրոյն հոգեւոր մահը։ Ան ունի իր ուրոյն մարմնական մահը։ Ան ունի իր ուրոյն հոգեւոր յարութիւնը։ Ան ունի իր ուրոյն մարմնական յարութիւնը։

Ջաուխ Նաղդիեան արքունի

Հայ ճաշակոյ դիմքեր. Ջաուխը մեզի կը ներկայանայ որպէս ազնուական տիպարի մը, որ ունի իր ուրոյն գեղեցկութիւնները, իր ուրոյն թերութիւնները։ Ան ունի իր ուրոյն ոճը, իր ուրոյն ձեռագիրը։ Ան ունի իր ուրոյն ոգին, որ կը տարբերի ուրիշներէ։ Ան ունի իր ուրոյն ինքնութիւնը։ Ան ունի իր ուրոյն անհատականութիւնը։ Ան ունի իր ուրոյն էութիւնը։ Ան ունի իր ուրոյն գոյութիւնը։ Ան ունի իր ուրոյն կեանքը։ Ան ունի իր ուրոյն մահը։ Ան ունի իր ուրոյն յարութիւնը։ Ան ունի իր ուրոյն հոգեւոր կեանքը։ Ան ունի իր ուրոյն մարմնական կեանքը։ Ան ունի իր ուրոյն հոգեւոր մահը։ Ան ունի իր ուրոյն մարմնական մահը։ Ան ունի իր ուրոյն հոգեւոր յարութիւնը։ Ան ունի իր ուրոյն մարմնական յարութիւնը։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Հայկական հարցեր. Հայկական հարցերը կը ներկայանան որպէս հայկական հարցերու մը, որ ունի իր ուրոյն ոճը, իր ուրոյն ձեռագիրը։ Հայկական հարցերը ունին իրենց ուրոյն ոգին, որ կը տարբերի ուրիշներէ։ Հայկական հարցերը ունին իրենց ուրոյն անհատականութիւնը։ Հայկական հարցերը ունին իրենց ուրոյն էութիւնը։ Հայկական հարցերը ունին իրենց ուրոյն գոյութիւնը։ Հայկական հարցերը ունին իրենց ուրոյն կեանքը։ Հայկական հարցերը ունին իրենց ուրոյն մահը։ Հայկական հարցերը ունին իրենց ուրոյն յարութիւնը։ Հայկական հարցերը ունին իրենց ուրոյն հոգեւոր կեանքը։ Հայկական հարցերը ունին իրենց ուրոյն մարմնական կեանքը։ Հայկական հարցերը ունին իրենց ուրոյն հոգեւոր մահը։ Հայկական հարցերը ունին իրենց ուրոյն մարմնական մահը։ Հայկական հարցերը ունին իրենց ուրոյն հոգեւոր յարութիւնը։ Հայկական հարցերը ունին իրենց ուրոյն մարմնական յարութիւնը։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Հայկական հարցեր. Հայկական հարցերը կը ներկայանան որպէս հայկական հարցերու մը, որ ունի իր ուրոյն ոճը, իր ուրոյն ձեռագիրը։ Հայկական հարցերը ունին իրենց ուրոյն ոգին, որ կը տարբերի ուրիշներէ։ Հայկական հարցերը ունին իրենց ուրոյն անհատականութիւնը։ Հայկական հարցերը ունին իրենց ուրոյն էութիւնը։ Հայկական հարցերը ունին իրենց ուրոյն գոյութիւնը։ Հայկական հարցերը ունին իրենց ուրոյն կեանքը։ Հայկական հարցերը ունին իրենց ուրոյն մահը։ Հայկական հարցերը ունին իրենց ուրոյն յարութիւնը։ Հայկական հարցերը ունին իրենց ուրոյն հոգեւոր կեանքը։ Հայկական հարցերը ունին իրենց ուրոյն մարմնական կեանքը։ Հայկական հարցերը ունին իրենց ուրոյն հոգեւոր մահը։ Հայկական հարցերը ունին իրենց ուրոյն մարմնական մահը։ Հայկական հարցերը ունին իրենց ուրոյն հոգեւոր յարութիւնը։ Հայկական հարցերը ունին իրենց ուրոյն մարմնական յարութիւնը։

##

— Մեղա տեղը... Ես էլ չեմ ասում, որ ինձ ամեն ինչ հարկավոր է, ասենք, ես էլ ունեմ իմ պահանջները, բայց ինչ անեմ, որ ունեցածիս հետ էլ գոհ եմ ու ուրիշ ոչինչ չեմ ուզում։ Ես ինձ համար ամեն ինչ ունեմ, ինչ որ պետք է մարդուն երջանիկ անելու համար

ԱՆԱՐԱՏ ԿԱՐԱԳՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՋԱՏԿ. ՃԻՈՐԻԿՆԵՐԸ ԿՐՆԱՔ ԳՆԵԼ ՄԻԱՅՆ

"ԱՐԱՐԱՏ" ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԷՆ

39, Rue de Trévise, Métro: Cadet, Tél. Prov. 05-91

Ճաշկուաւի գնուժներու համար դիմեցէք մեր նպարեղէններուն պաղասը

ՃՈՒԽ ՄԹԵՐՔ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԹԱՐՄ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ: ՍՏԱՑԱԾ ԵՆՔ ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ՀՈՒՅԱԿԱԽՈՂ ՍԱՏՐԻ ԲՐԻՆՋ

Livraison rapide à domicile

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՕՐԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ Palais des Congrèsի ՄԷՋ ՄԱՅԻՍ 7ԻՆ

Ները ճաշի հրաւիրած էր Վիլնարոզի մէջ: Մի եւնոյն առեն ազգայնական օդա - նաւերը Թուրկիները ցրուած էին Հանրապետական չարքերուն մէջ, ազդարարե- լով Թէ Զատկի պատարագը պիտի վայելեն Միջերկրականի ափերուն վրայ :

Զանազան աղբիւրներէ կը հաղորդուն Թէ Վինարոզի 13.000 բնակիչներէն միայն 400 հոգի մնացած էին քաղաքին մէջ, ազգայնականները դիմաւորելու համար : Գերիներու Թիւը կը հաշուուի 2180 հոգի :

*** Նոր փախստականներ կը սպասուին Ֆրանսայի մէջ: Արեւելեան Պի - րէնեաններու Ֆրանսական իշխանութիւնները խստացուցին հսկողութիւնը , 100 մղոն տարածութեան վրայ :

*** Սպանիա 1400 միլիոն ֆրանքի ոսկի ունի Պանք տը Ֆրանսի մէջ: Տե- ղական Թերթերը կը գրեն Թէ հանրապետական կառավարութիւնը կ'ուզէ եւս առնել զայն :

ՉԱՆԱՋԱՆԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՊԱԳՎԻ

ԱՆԳԼԵԻՏԱԼԱԿԱՆ ՀԱՄԱԶԱԶՆՈՒԹԻՒՆԸ ստորագրուեցաւ Հռոմի մէջ, երէկ, 16 տպրիլ: Բնագիրը պիտի հրատարակուի երեքշաբթի օր :

Պ. ՏԱԼԱՏԻԻ եւ արտաքին նախարարը, Պ. Ժոյժ Պոնէ, Լոնտոն հրաւիր - ուած են պաշտօնապէս, ապրիլ 27ին, կարգ մը խորհրդակցութիւններ կատա - րելու համար: Այս առթիւ իտալական Թերթերը կը դրեն Թէ մուԹիւն պիտի հաստատուի անգլիական եւ ֆրանսական բանակներուն միջեւ, մէկ հրամանա- տարութեամբ :

ԱՆԲԱՂԱՁԱԼԻ ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ դէմ խիստ միջոցներ ձեռք առնուեցան Անգլիոյ մէջ: Ապահովութեան տեսչութիւնը հետապնդումներ կը կատարէ մանաւանդ Լոնտոնի եւ Ժողվերհեամ քաղաքներու մէջ :

ԹՈՒՆՈՒԶի ազգայնական կազմակերպութիւնը՝ Նոր - Տէսթուր, լուծ - ուած ըլլալով, բոլոր ձերբակալութիւններ կատարուեցան :

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ մէջ քաղաքական բոլոր կուսակցութիւնները լուծուած ըլլա- լով, հրամանագիր մը հրատարակուեցաւ որ կ'ազդարարէ Թէ կառավարութիւ- նը կրնայ ուզած ատենը արգիլել որ եւ է Թերթ կամ հրատարակութիւն որ կապ ունի քաղաքական կուսակցութեան մը հետ: Ներքին նախարարը կրնայ այլուր բնակելու դատապարտել, վեց ամիսէն մինչեւ մէկ տարի, ո եւ է անձ որ ապօ- րէն գործունէութիւն կը փորձէ : Վերջապէս, անոնք որ արտաքսմանէն նը - պաստ կը ստանան քաղաքական գործունէութեան համար, ենթակայ են չատ ծանր պատիժներու,— երկուքէն հինգ տարի բանտարկութեան :

ԼՈՆՏՈՆի ՇԱՐԺԱՆԿԱՐի մեքենավարները գործադուլ հռչակեցին :

Ա.ԶԳ. ՊԱՐԳԵՒԱՒԱԳի 4րդ չարքին վիճակահանութիւնը պիտի կատարուի Մայիս 2ին, Սալ Փլեյէլի մէջ (Փարիզ):

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻՆ հասած լուրերու համաձայն, Զեկան հետապնդումներ կը կատարէ, երեւան հանելու համար դաշտնի ռատիօ մը, որ հակախորհրդային լուրեր կը հաղորդէր : Ձերբակալուած են 27 բանուորներ որոնք իրրեւ Թէ լը- սած էին այդ ձայնասփիւռը : — Փոլթավայի էլեկտրական մեծ գործարանները մոխիր դարձան հրդեհի մը հետեւանքով :

Ձ. Ո. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՏՕՆԷ
ԱՊՐԻԼ ՏԱՍՆԸՄԷԿԸ

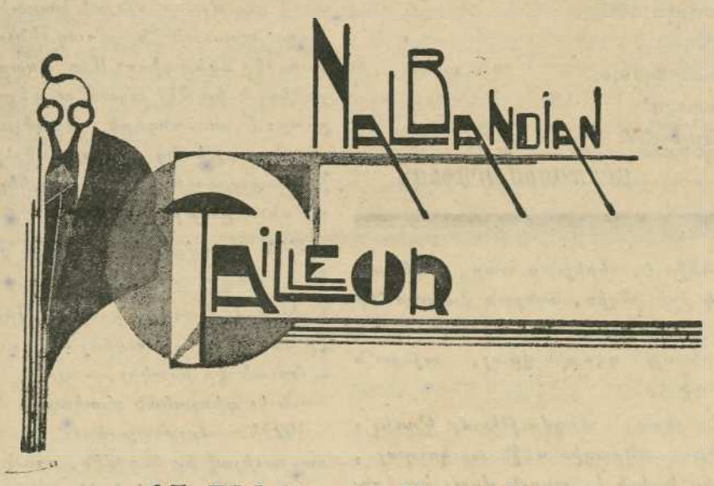
ՓԱՐԻԶ, 24 Ապրիլ, կիրակի երեկոյ ժամը 8.30ին

ՍԱԼ ԿԱՎՕ

Կ'ԵՐԳԷ **ՕՐ. ՀՈՒՅԱՆՈՒՀԻ ԹՈՐՈՍԵԱՆ**

Ցանրամասնութիւնները մօտ օրէն: Ցոմսերը կը ծախուին ՑԱՒՈՑ. ՀՐ. Սամուէլի գրատունը եւ Ձ. Ո. Միութեան ներկայացուցիչները մօտ: Այժմէն ապա- հովել տոմսերը:

Hommes **Dames**

15, Bld. Bonne Nouvelle

Métro: Bonne Nouvelle Tél.: Gut. 93-70

FOURRURES DE ST. BERNARD

ՀԱՅԿՈՒՀԻ ԿԻՒԼՊՕԼԵԱՆ

24, Rue Affre կամ 8, Rue Cavé — PARIS - 18e

Մասնաճիւղ՝ 2, Rue de la Charbonnière —

Մէթրօ՝ La Chapelle — Barbès Roch. Tél. Montmartre 69-70

ԿԱՐԵՒՈՐ ԶԳՈՒՇ ԶԱՏԿԻ ԱՌԹԻԻ

Մուշտակները փայլ կուտան ձեր հագուստին եւ դէմքին: Դիմեցէք մեր վաճառատուններուն ուր պիտի գտնէք անհաւատալի գիներով իր - ւար արժանիք, 500 ֆրանքէն սկսեալ: Փիթուա օպոսոն Մարթ գոյ - գը 120 ֆրանքէն սկսեալ: Գարեր, ժաքէթներ եւն.: Կը ստանձնենք մուշտակներու նորոգութիւնը , հասիոխութիւնը, ներկելը եւ քանա - ժը: Մուշտակները կը մաքրենք ձրի: Բաց է կիրակի օրերը միայն կէսօր:

Հ. Ց. Դ.

Փարիզ

ՑԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԷՓԵՐԻԶի Հ. Ց. Դ. Պրօպականտի յանձնախումբի Ապրիլ 18ի ժո- ղովը:

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ «Ս. Մինասեան» ՆՎԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները 19 Ապրիլ Երեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, Հայ Ակումբին մէջ, կարեւոր օրակարգ:

Գաւառ

Ավինեոնի «Մուրատ» խումբը ժողովի կը հրաւիրէ Ավինեոնի եւ ՍԷն Սաթուրնենի ընկերները 18 Ապրիլ երկուշաբթի ժամը 6ին փիժոնէի սրահը: կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Ց. Դ. փրօփականտի յանձնախումբի անդամական ժողովը 20 Ապրիլ չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին «Շաֆրիկեան» սրահին մէջ:

կարեւոր օրակարգ, ներկայ կ'ըլլայ ընկ. Գ. ՀԻՒՍԵՆ:

Ֆ. Կ. ԽԱՉի փարիզի Մասնաճիւղը մեծ պատրաստութեամբ կը տօնէ «Կ. Պոլսի Օրը» Մայիս 8ին: կը խնդրուի չխաչաձեւել այդ թուականը:

Matinée Prolongée

«ՀԱՅ ԱՐՄԻՒ» «Aigle d'Arménie» ԱԿՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

24 Ապրիլ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 16էն մինչեւ կէս գիշեր

HOTEL NAPOLEON BONAPARTEի շքեղ սրահներուն մէջ

Avenue Friedland, Paris, metro Etoile.

Հաճելի ժամանց, անընդհատ պար, Պիւֆէ ժողովրդական գիներով,

Մուտք 15 ֆրանք

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Երկու յաջորդական վայելքի օրեր Սօսիէթէ Սավանթի մէջ

17 եւ 18 Ապրիլ, Զատկի կիրակի եւ երկուշաբթի օրերը

կէսօրէ վերջ ժամը 3ին: կը հերկայացուի՝

Ա Խ Ա Ա Կ Ն Ի Կ Ա

(օփերէթ 3 արար)

կը մասնակցին՝ Տիկ. Ս. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ, Տիկ. Յ. ԼԱԹԻՖԵԱՆ, Պ. Պ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ, ԼԱԹԻՖԵԱՆ, ՍԱՐՍԱՖԵԱՆ, Կ. ՍՐԱՊԵԱՆ, ՍԱՆ- ՃԱՔ, Կ. ԳԱՆԹԱՐՃԵԱՆ եւ խումբին բոլոր անդամները: Ընտիր օր- քէսթը՝ դեկավարութեամբ Ս. ԲԱՐԻԿԵԱՆԻ-Գինները՝ սովորական: Տոմ- սերը՝ ծանօթ տեղեր եւ գրատուն ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ:

ՖՈՒԹՊՕԼԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԹՈՒՐՆՈՒԱ

Զատկի առաջին, երկու օր, կիրակի 17, երկուշաբթի 18 Ապրիլ

Stade Italien մէջ 72, Bou Carnot· Paris-12·

կը մասնակցին Փարիզի 4 լաւագոյն օտար խումբերը՝ Հ. Մ. Ը. Մ., Իտալացի, Զէք եւ Ռուս:

Ցաղթական խումբը կը շահի արժէքաւոր բաժակ մը նուիրուած՝ «Gancia» ախորժաբերի կողմէ:

Մրցումները տեղի պիտի ունենան հետեւեալ կերպով՝

Կիրակի 17 Ապրիլ ժամը 14ին Ռուսերը ընդդէմ Զէխերու

» » » » 16ին Հ. Մ. Ը. Մ. ընդդէմ Իտալացիներու

Երկուշաբթի 18 Ապրիլ ժամը 14ին պարտեալ խումբերը իրարու դէմ:

» » » » 16ին յաղթական խումբերը »

Հաղորդակցութեան մրցոցներ. Métro Porte Dorée, Autobus P.C., A.U., 81.

ԿԱՐԵԻՈՐ

Ձեր բնակարանը, շէնքը եւայլն անթերի եւ ճաշակաւոր ներկելու , պատի թուղթեր փակցնելու եւ նորոգութիւններու համար դիմեցէք ճամակով՝

S. GRÉGOIREի, **1bis, Rue Rouget de l'Isle, Choisy-le-Roi Seine.**

Խղճամիտ եւ մաքուր աշխատանք՝ չափաւոր գիներով :

REXY CINEMA (Lyon)

Cours Lafayette, angle Rue Garibal.

15 Ապրիլ — 21 Ապրիլ

Ամէն օր ցերեկները 2.30ին, իրիկուններ 20.30ին:

Harry Baur et Marie Bell

dans

Une Carnet de Bal

Գինը 3, 5 եւ 6 ֆրանք:

Նկարը յայտարարու ենք թերթին կը պարտի 2 մուտքի առ: ակնոցլուսե գիներով:

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

— Ձորտ Փաքրիէլեան, հօր ա նուն՝ Նշան, *1923*ին Պոլսէն մեկնած է Ցունաստան, կարծողներ կան Թէ քանի մը տարի առաջ Ցունաստա- նէն մեկնած է վաւնա (Պուկարիա), իր մասին լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել իր եղբօրը՝ հետեւ- եալ հասցէին. Dirnéat, 8 rue Paul Bert, Lyon, (Rhône) France.

ՆԱՒԱԿԱՏՈՒԹԻՒՆ

27 մարտ — 8 ապրիլ

ՇԱՍ, Պ. Ա.— 25:
ՓԱՐԻԶ (19), Տիկ. Ա.— 105:
ՄԱՐՍԷՅԼ, Ա. Պ.— 27:
ՖՐԷՍՔԼԻ, Հ. Նօա. Եղբ.— 75:
ՏՐԱԿԻՆԵԱՆ, Ե. Թ.— 40:
ՓԱՐԻԶ, Մ. Գ.— 75:
ՍԻՆ ԺԵՐՄԷՆ ԱՆ ԼԻ, Սէլճ.— 105:
ՎԻԼ, Ս. Ա.— 150:
ԹՈՒԼՈՆ, Ա. Եղ.— 150:
ՓՈՆ ՍԻՆԹ ԷՍՓՐԻ, Ս. Յով.— 75:
ՄՕՐԵՍԹԷԼ, Պարտ.— 40:
ԱՈՒՍԹ, Ա. Ք.— 10:
ՎԵԼԵԶԻ, Յ. Սար.— 75:
ՔԱՆ, Ասատ.— 40:
ՄԱՐՍԷՅԼ, Եր. Փ.— 50:
ԼԻՈՆ, Ուզ.— 150 :
ՓԼԷՍԻՍ ՌՈՊՆՍՈՆ, Լ. Գ.— 40:
ՄՈՒԶԵՎԻԼ, Գ. Ս.— 150: Վճարե - ցինք:
ՈՒԱՐԶԱԶԱՔ, Քլըճ.— 50:
ԺՈՒԱՆ ԼԷ ՓԷՆ, Իչխ. Ա.— 40:
ԱՔԹ, Ա. Քեհ.—75:
ԼԻՈՆ, Յ. Վ.— 180:
ՓՐԱՎԱՆՇ, Տէմիր.— 150:

Հ. ՁԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԱ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԱ

44 Rue Dunkerque (ՄԷՋԸՈ ԿԱՌ ՏԻ ՆՈՌ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:

Առաւօտները ժամադրութեամբ:

ՀԱՒՑԵՒ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՕԿ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵՒՆ,

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

146 Rue Lafayette (Gare du Nord)

Թէլէֆ. **Nord 84-04** (անփոփոխ)

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2—7, կիրակի եւ տօն օրեր ժամադրութեամբ

"ՇԻՐԱԿ"

Արեւելքի սիրակ իսկական օղին է Անզուգական, Անմրցելի, Անհարդա- Աւադնակարդ զօրացուցիչ ախորժե- բեր, պատրաստուած զուտ չամիչի ո - ճով: Հայ աւանդական սեղանին զար-

Ի գիտութիւն ՄՈՒՐՃի բոլոր գնորդներուն կը ծանուցանենք LIVRAISON ստանալու պատճառաւ սուրճի գիները զգալի չափով իջած են: 5 քիլօ սուրճը կ'արժէ 74 ֆր. յանձնելի խանութի մէջ: Վաճառորդ չունինք հրապարակի վրայ, գնելով խանութէ կրնաք ապահով ըլլալ որ ձեր գնած սուրճն է ՄՈՒՐՃԻՆ, անարատ եւ անխարդախ:

TOROSSIAN, 4 Rue de Metz, Métro Strasbourg St. Denis.

ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՄԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ունինք մեծ մթերք անգլիական, ֆրանսական եւ լիխո- լովաք կերպասներու՝ այր մարդոց վերարկուի, հագուստի, կ- նանց ոտքերու եւ հագուստներու համար: Առաջնակարգ կօշի- ներ, ճերմակեղէններ եւ նպարեղէններ: Ունէրվէար գրի ֆ. քեննայ, Ձափաւոր գիներ:

Գիմել՝ **American Lloyd, Paris (9e. 7 rue Auber**

Tél. Opéra 67-77

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ԷՍՄԷՐԵԱՆ

Maison E. CHARLES *հիմնուած 1869*

29 rue Mathis, Métro Crimée

Autobus: AJ, AV, CP, 52, 50/71 Tel. Botzaris 12—60

կը ծախենք՝ գոհարեղէններ, ամէն տեսակ ժամացոյցներ մասնաւորներ ևլն.: Նորոգութիւն ժամացոյցներու եւ գոհար- գիներով: կը գնենք՝ ըլլայ Թէ, ոսկի, արծաթ եւ գոհարեղէններ Նպաստաւոր գիներով:

Մի մոռնաք որ վստահելի ձեռքէ գնուած ոսկեգին ու գոհ- րեղէններն անփոփոխ կը պահեն իրենց արժէքը:

Գաւառներէն եղած ապսպրանքները կը կատարուին արագ եւ խղճմտութեամբ:

ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ

Զուտ խաղողէ քաղ- եւ անիսոնով պատ- ուած հայկական օղի ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ, Զգուշ- արուեստական օղիներէ ձեր ստամոքսը կ'պահ- գիշերները չուր կը խ- եւ կը վնասէ ձեր ա- չութեան: Խմեցէք ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ որուն պատ, կազդուրիչ եւ ախ- ժաթերը ըլլալը հաստ- ուած է:

Dalakupeian 24 St, Lambert et 6 Suffres, Marseille

Le Gérant : H. STEPHAN

17, Rue Damesme, PARIS (13) A. DER (AGOPIAN)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԳՆԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ ·— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր·
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
20
ԱՊՐԻԼ
MERCREDI
20 AVRIL
1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3709

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՒԻՐԵՄՆ ԱՅՍՔԱՆ ԱՆՁԱՐ ԵՆՔ...

Ամբոխները կը գլորին,— եւ տակաւին ոչ մէկ ուղղակի եւ վաւերական տեղեկութիւն՝ երեւանէն, «ազգային» կոչուած չրջանակներէն: Ոչ իսկ Հօկի կեդրոնին եւ Բարեգործականի մասնաճիւղին «ցնծագրի»էն վերջ եղած տնօրինութեանց մասին: (Լուծումը յայտարարուեցաւ 1937 դեկտեմբեր 8ին):

Իսկ ամէնէն վրդովիչը,— կը թուի թէ մարդիկ չատ բնական կը գտնեն այս բոլորը, եւ չեն հետաքրքրուիր մնացեալով: Ճիշդ ինչպէս եթէ հարցը վերաբերէր Մանչուրիոյ կամ Կուանթէմա - չայի:

Ցիշեր էինք առիթով մը, — Բարեգործականի կեդրոնն ան - գամ անձրկած է: Ան դեռ կը սպասէ «պաշտօնական հաղորդագրութեանց, ճշդիւ գիտնալու համար թէ այսուհետեւ ի՞նչ պիտի ըլլայ ձակատագիրը Մխիթեանս Հայաստանի ձեռնարկներուն, որոնց գլխաւորներն են՝ Նուպարաչէն, Նոր Եդոկիա, Դարուհի Յակոբեան Մայրանոց, Մարի Նուպար Ակնարուժարան, Մելքոն - եան հիմնարկութիւն, Աւետ Սարգիս Կաուաղարուժարան, Բարեգործականի տուն եւն.»: (Միութիւն, 1938 յունուար - փետրուար թիւ):

Սպասելը մեղք չէ, բայց սովորական մեղքէն աւելի ծանր յանցանք մը կը գտնայ, երբ չափէն աւելի կը տեւէ: Մանաւանդ որ, ինդիրը կապ ունի ոչ միայն 7 — 8 հիմնական ձեռնարկներու, այլեւ կեանքի հետ, — գնդակահարութիւն:

Դաշնակցութիւնը իր մասնաւոր միջոցներով ճարեց եւ հրատարակեց չարք մը քառմնելի տեղեկութիւններ, որոնք սիրտ կը ըմկտեն, առանց կուսակցական կամ դասակարգային խտրութեան: Արդ, տարրական պարտականութիւն չէ՞ր ալ - ձախ իյնալ, քանի մը զուտ զարնել, եւ հասուսաել կամ հերքել այդ լուրերը: Արդեօք այդքան մը սրտցաւ հետաքրքրութի՞ւն ալ չէին արժեր այն գլուխները որ ինկան գնդակահար կամ թոպամահ: Բայց դեռ երկմէ չէ՞ր որ անոնց առջեւ բարեւի կը կենային «բարեկամները», չոայլաբան մեծարանքներով:

Դեռ երկմէ չէ՞ր որ անոնց մէկ բարեւը, նոյնիսկ նայուածքը օրինութիւն մը կը համարուէր...

Առօրեայ յարաբերութեանց մէջ անդամ, սովորութիւն է ա - սոր - անոր որպիսութիւնը հարցնել, եւ, պարագային համաձայն, իրար անցնիլ, երբ դժբախտութիւն մը պատահած ըլլայ:

Անոնք որ «դժբախտութեան հանդիպած են» Հայաստանի մէջ — ողջ ըլլան թէ մեռած — չե՞ն արժեր եթէ ոչ իրարանցում, դէթ երկու չոր հարցում:

Կիրակի օր, ժամուն դուռը, սրտցաւ մարդիկ հարցումներ կ'ուղղէին Տոքէն Ա. կաթողիկոսին մահուան առթիւ.— « Իրա՞ւ է որ սրտի կաթուածէ մեռած է... Զենք հաւատար... Ո՞վ գիտէ ինչպէս կերան անոր ալ գլուխը ...»:

Կաթողիկոսին մահը գոնէ աղբիւր մը ունի,— պաշտօնական հեռագիր մը: Իսկ ո՞վ լսեց, ո՞վ ուզեց լսել միւսներու մասին, — Մահակ Տէր Գաբրիէլեան, Արսէն Եսայեան, Դրաստամատ Տէր Միմոնեան, Ակսէլ Բակունց, Մակինցեան, Շահվերտեան, Ալա - զան, Գուրգէն Մահարի ...

Ո՞վ փորձեց իմանալ, նաեւ, ճակատագիրը այն միւսներուն որ բանտարկուած են կամ աքսորուած: Բոլորն ալ վարիչներ կամ արժէքներ, որոնք ստեղծեցին «լուսապայծառ իրականութիւնը» կամ «վերածնութիւնը», ինչպէս կը պատմեն 15 տարիէ ի վեր:

Երբ ժողովուրդի զաւակը, հասարակ մահկանացուն կը հեռաքքրքրուի կաթողիկոսին մահուան պարագաներով, եւ հարցումներ կ'ուղղէ նաեւ միւսներու մասին, ի՞նչ կը բանի մեր «Հայաստանասէր» աւազանին, իր խաւտուտիկ չքախումբով:

Իսկապէս անճա՞ր են այս մարդիկը, թէ անսիրտ եւ անխիղճ: Մանաւանդ այս քաղաքին մէջ, ուր լոյս կը հոսի նոյնիսկ նկուղներու վրայ:

Օրինակ, ինչո՞ւ չեն դիմեր խորհրդային դեսպանատուն, գոնէ հարեւանցի տեղեկութիւն մը քաղելու համար: Կամ ուրիշ խորհրդային հաստատութեան մը: Նոյնիսկ Ֆ. Միութեան Ֆրանսայի բարեկամներու տունը, բանախօս ճարելու համար: Դեռ վերջերս «Կանանց Միջազգային Օր»ն ալ տօնեցին, տիկին մը հրաւիրելով իբրեւ բանախօս:

կը նշանակէ թէ ունին կապեր եւ աղբիւրներ:

Արդ, այդ բոլորը միայն խրախճա՞նքի համար են: Երբ հարսնիքով կը կանչես, տրամաբանական չէ՞ որ մեռելդ ալ հարցնես:

Հայրենիքի սարսափներու չրջանին անդամ, չատեր քիչ - չատ վաստհելի, բարեկամ Թուրքեր կը փնտռէին, լուր մը քաղելու համար իրենց հօրը, եղբօրը կամ ազգականի մասին:

Մեր հայրենիքը — թող ըլլայ Ֆ. Հայաստան — եւ անոր տարուան պետական, քաղաքական եւ մտաւորական ղեկավարութեան ճակատագիրը հասարակ ազգականի մը որպիսութեան չա՞փ ալ արժէք չունին:

« Ի՞նչ օրերու հասանք, եղբարք պատուականք», պիտի ըսէր դասական հռետոր մը:

Արդարեւ, ի՞նչ օրերու հասեր ենք, որ հայրենիքի մեռելներն անդամ սուգ ընելու ճար չունինք եւ չենք փորձեր գոնել ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՆԳԼԵԻԻՏԱԼԱԿԱՆ ԴԱՇԻՆՔԸ ՍՏՈՐԱԳՐՈՒԵՑԱՒ

Համաձայնութիւն բոլոր հարցերու մասին

Ինչպէս հաղորդած էինք, չաբաթ օր, 16 ապրիլ, ստորագրուեցաւ անգլեւ - իտալական համաձայնութիւնը, որ մեծ յաջողութիւն մը կը համարուի ոչ միայն երկու երկիրներուն յարաբերութեանց բարւոքման, այլեւ Եւրոպայի խաղաղութեան համար :

Շաբաթ իրիկուն ժամը 6.30ին Իտալիոյ արտաքին գործերու պաշտօնատունը գնաց Հռոմի անգլիական դեսպանը, Լորտ Փըրթ, ընկերակցութեամբ դեսպանատան խորհրդականին եւ Անգլիոյ արտաքին նախարարութեան հարաւային Եւրոպայի գործերու վարիչին: Զատկի առթիւ սովորական բազմութիւնը խռնուած էր փողոցները, բայց երբ իմացուեցաւ թէ դաշնագիրը պիտի ստորագրուի, հազարաւոր այրեր եւ կիներ համախմբուեցան պաշտօնատան առջեւ, խափանելով երթեւեկը :

Ստորագրութիւնը տեղի ունեցաւ Սալա Տէլլա Վիթթորիայի մէջ, (Ցաղթանակի դահլիճ), որ իր անունը առած է Ցաղթանակի արձանէ մը: Համաձայնութեան բնագիրները խմբագրուած էին երկու լեզուներով, իտալերէն եւ անգլիերէն: Նախ Կոմս Զանօ ստորագրեց իտալերէն բնագիրը, յետոյ անգլիական դեսպանը. իսկ անգլիերէնը նախ ստորագրեց դեսպանը, յետոյ Իտալիոյ արտաքին նախարարը: Բուն դաշնագրէն զատ, ստորագրուեցան առեղնագրութիւնները եւ փոխանակուած նամակները: Ամբողջ գործողութիւնը տեւեց ութ վայրկեան :

Ահաւասիկ համաձայնութեան գլխաւոր կէտերը .—

1.— Կը հաստատուի 1937 յունուար 2ի համաձայնութիւնը Միջերկրականի գործերու մասին :

2.— Երկու պետութիւնները պարբերաբար տեղեկութիւններ պիտի հաղորդեն ափրիկեան գաղթավայրերու զինուորական ուժերու բաշխման, Միջերկրականի կամ Կարմիր ծովու մէջ օդանաւային եւ ծովային նոր խարիսխներու կառուցման մասին :

3.— Երկու պետութիւնները յանձն կ'առնեն քարոզութիւններ չկատարել իրարու դէմ :

4.— Իտալիա յանձն կ'առնէ եթովպիոյ բնիկներէն բանակ չկազմել, բացի տեղական պաշտպանութեան եւ ոստիկանութեան պէտքերէն: Միեւնոյն ատեն կ'ապահովէ անգլիական հպատակներու կրօնական ազատութիւնը :

5.— Կը հաստատուի 1888 հոկտեմբեր 29ի պայմանագրութիւնը Սուէզի ջրանցքի մասին, որ բաց պիտի մնայ բոլոր ազգերու նաւերուն առջեւ, պատերազմի թէ խաղաղութեան ատեն:

6.— Իտալիա յանձն կ'առնէ յարգել Անգլիոյ (եգիպտոսի) իրաւունքները Ցանա լճի մասին :

7.— Կարմիր ծովու եւ արաբական երկիրներու մասին, երկու պետութիւնները փոխադարձաբար ճանչնալով իրենց իրաւունքները եւ դիրքերը, թոյլ պիտի չտան որ ուրիշ պետութիւններ միջամտութիւն կատարեն: Ուրիշ խօսքով, կարմիր ծովը անգլեւիտալական ծով մը կը դառնայ, զօտի մը՝ երկու երկիրներուն դործակցութեան համար: Գալով Արաբիոյ , կը դառնայ տեսակ մը չբրջան ուր համախորհուրդ պիտի գործեն Անգլիա եւ Իտալիա, յարգելով արաբական փոքր երկիրներու անկախութիւնը: Բրիտանական դերիշխանութիւնը կը տարածուի մինչեւ Պապ - էլ - Մանդեպ եւ Օմանի ծոցը: Երկու երկիրներուն իսլամական քաղաքականութիւնը կը դրուի միեւնոյն մակարդակին վրայ :

Փոխանակուած նամակները կը վերաբերին Լիբիոյ, Լոնտոնի նաւային դաշնագրին, Սպանիոյ եւ Եթովպիոյ :

Լիբիոյ մասին իտալական կառավարութիւնը յանձն կ'առնէ չարաթը 1000 հոգի պակասեցնել իր զօրքը, մինչեւ որ հինգ առ հինգ կրճատուի անոր թիւը :

Սպանիոյ մասին իտալական կառավարութիւնը կը հաւանի համեմատաբար քաչել իր զօրքը եւ ռազմամթերքը, համաձայն անգլիական ծրագրին: Իտալիա որ եւ է հողային կամ տնտեսական նպատակ պիտի չհետապնդէ Սպանիոյ մէջ: Անգլիական կառավարութիւնը սպանիական հարցին կարգադրութիւնը նախապայման կը նկատէ դաշնագրին գործադրութեան համար :

Եթովպիոյ մասին Անգլիա բացորոշապէս չի խոստանար ըրաման ճանաչումը, այլ զայն կը կապէ Ազգ. Դաշնակցութեան խորհուրդի նիստին հետ, որ պիտի դումարուի համաձայն իր առաջարկին :

Բարի հարեւանութեան համաձայնութիւնը կը կազմէ երրորդ մասը անգլեւիտալական դաշնագրին: Այս պայմանագրին մասնակից է նաեւ Եգիպտոս, Սուեզի կապակցութեամբ :

Տրանսա եւս գործի ձեռնարկեց

Համաձայնութեան ստորագրութիւնը մեծ տպաւորութիւն գործեց քաղաքական չրջանակներու մէջ: Իրազեկներու կարծիքով, Իտալիա աւելի ղիջումներ ըրած է քան կը սպասուէր: Այդ պարագայի մէջ, անգլիական եւ իտալական թերթերը կը փառաբանեն համաձայնութիւնը, այս առթիւ դնահատելով Ջեմբըրլէյնի եւ Մուսոլինիի արժանիքները :

Համաձայնութեան ստորագրութենէն վերջը, Հռոմի Ֆրանսական դեսպանը իր կառավարութեան հրահանգով ներկայացաւ Իտալիոյ արտաքին նախարարութեան, իմանալու համար թէ Պ. Մուսոլինի տրամադրո՞ր է խօսակցելու Ֆրանքեւիտալական վէճերու մասին: Այս հարցին պատասխանէն կախում պիտի ունենայ Ֆրանսական կառավարութեան որոշումը: Եթէ պատասխանը ընդունելի չըլլայ, դեսպան մը կամ բնապահնց մը պիտի դրկուի Հռոմ, Հիթլէրի այցելութենէն եւ Ազգաժողովի նիստէն առաջ (9 մայիս): Ֆրանսական բանակցութիւնները կրնան մէկ չաբաթէն վերջանալ, եթէ Իտալիա հաչտարար դիրք բռնէ: Կը կարծուի թէ Ֆրանքեւիտալական համաձայնութիւնը կրնայ փութացնել սպանիական պատերազմին վախճանը, որ Ֆրանսայի ամենամեծ հոգերէն մէկն է:

*** Քաղաքական չրջանակներու մէջ կը կարծեն թէ անգլիական կառավարութիւնը այժմ իր ամբողջ ճիգերը պիտի տրամադրէ դիւրացնելու Ֆրանքեւիտալական բանակցութիւնները, Հռոմի համաձայնութիւնը վերածելու հա -

(Լուծերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐԸ ՎԵՐԱԲԱՑՈՒԵՑԱՒ ԵՐԷԿ

Աչխատանքի նախարարին միջամտութեան վրայ, գործադուլի ենթարկուած 220 հաստատութիւններ պարպուեցան չարաթէն կիրակի, եւ աչխատանքը մասամբ վերսկսաւ երէկ: Կարգ մը գործարաններ ալ կը վերաբացուին այսօր: Իրաւարարական վճիռը արձակուեցաւ երէկ:

Շաբաթ իրիկուն ահագին բազմութիւն խռնուած էր Սիթրօէնի առջեւ, որուն բանթողները հաստատութիւնը գրաւած էին երեք չաբաթէ ի վեր: Գործարանները պարպելէ առաջ, բանթողները պայման դրին որ ներկայ ըլլան ոստիկանական պաչտօնեայ մը եւ կառավարութեան ներկայացուցիչը, որպէսզի վկայեն թէ ամէն բան բարեկարգ եւ մաքուր վիճակի մէջ կը գտնուի եւ թէ աչխատանքը կարելի է սկսիլ անմիջապէս:

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ բանուորները աւելի քան 150 միլիոն ֆրանքի օրական կորսնցուցին, գործադուլին հետեւանքով :

Մեծ բազմութիւն հաւաքուած էր նաեւ Ռընոյի հաստատութեանց առջեւ, որոնց բանուորներուն թիւը 30.000է կը հասնի: Այս հաստատութեանց եւ ուրիշ գործարաններու վարիչները եւ մասնադէտները աչխատանքի նախարարին ներկայանալով, յուչագիր մը ներկայացուցին, որով կը խնդրեն·— 1. Դադրեցնել արհեստակցական միութեանց հսկողութիւնը՝ բանուորներու արձանագրութեան եւ արձակման վրայ·— 2. Արդիլել որ եւ է արտաքին գործունէութիւն գործարանին մէջ, սէնոիքաներու միջոցաւ (թուուցիկներ եւ թերթեր բաժնել, անդամավճար գանձել եւն·):— Մէկ խօսքով, միջոցներ ձեռք առնել, բարձր պահելու համար վարիչներուն հեղինակութիւնը :

Ռումանիոյ երկաթեայ խաչերը Պուխրեչի վրայ պիտի խաղին

Ռումանական կառավարութիւնը յաջողեցաւ երեւան հանել մեծ դաւադրութիւն մը, զոր սարքած էին երկաթ Խաչերը կամ կանանչ չապիկաւորները (Թուղղ ազգայնական, Ֆաչական): Առաջին առթիւ ձերբակալուեցան 200 դաւադիրներ, գլուխն ըլլալով կազմակերպութեան ղեկավարը, Քորնէլիուս Քոտրէանու: Մեծ մասին տունը բռնուեցան մեծաքանակ դէնքեր, ռումբեր եւ ռազմամթերք, ինչպէս եւ հազարաւոր Թուուցիկներ: Դաւադրութեան նպատակն էր տապալել կառավարութիւնը եւ նացիական (հիթլէրական) դիկտատուրա հաստատել ամբողջ երկրին մէջ: Ոստիկանութիւնը գրաւեց կազմակերպութեան կեդրոնատեղին, կանանչ Տունը, որ կը գտնուի Պուքրէչի մէկ արւարձանին մէջ: Ուրիշ հաւաքատեղիներ ալ գրաւուեցան :

Փետրուար 23ին, երբ Միրոն պատրիարքին կառավարութիւնը նոր սահմանադրութիւնը հռչակելով խիստ միջոցներ ձեռք կ'առնէր քաղաքական կազմակերպութեանց դէմ, Երկաթ Խաչերու հրամանատարը հակիսաւորապէս հաղորդեց թէ լուծած է իր ընկերակցութիւնը: Սակայն երկու օր վերջը կառավարութիւնը հաստատեց թէ եղածը խաղ մըն է եւ թէ կանանչ չապիկաւորները կը չարունակեն գաղտնի ժողովներ գումարել: Խուզարկութեանց ատեն, բռնուեցաւ ընկերակցութեան գաղտնի երդմնագիրը, որուն համաձայն իւրաքանչիւր անդամ կ'ուխտէր «հետեւիլ հրամանատարին եւ մահնչիլ մինչեւ ծայրը »:

Կառավարութիւնը կարճ դեկոյց մը հրատարակեց, որ կ'ըսէ թէ բռնուած են նաեւ զնդացիրներ: Զեկոյցը կ'աղդարարէ թէ անոնք որ դէնքով կը բռնուին, զինուորական ատեան պիտի չանձնուին:

Կառավարութիւնը խափանեց գաղտնի կազմակերպութեան օրկանը, «Ռուվէնթուլ», որ գերմանապէր կը համարուի եւ կը հրատարակուի 15 տարիէ ի վեր: Պուքրէչի հանրակառքի պաչտօնեաներէն 15 հոգի արձակուեցան, իբրեւ մեղսակից գաղտնի կազմակերպութեան: Զօր· Անտոնէսքու, որ պատերազմական նախարար եղած էր պարիսարքին առաջին կառավարութեան մէջ, «արձակուրդ» ստացաւ: Կ'ըսուի թէ աքսորուած է :

*** Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ Կարոլ Թագաւորը չատ խիստ միջոցներ ձեռք առած է, թէ կալանաւորներուն թիւը 1600է կը հասնի եւ թէ անոնց մէջ կը գտնուին բազմաթիւ երեւելիներ: Բոլոր կասկածելիները մօտերս պիտի դրաւի զինուորական ատեանի առջեւ: Կը կարծուի թէ վարիչները պիտի աքսորուին Օձի կղզին, որ յատկացուած է վտանգաւոր դատապարտեալներու : Թագաւորը որոշեց քննական պատյաններ կատարել երկրին մէջ, ամէն բան երեւան հանելու եւ իր իչխանութիւնը ամրապնդելու համար :

Սպանիոյ ազգայնականները կը չարունակեն յառաջխաղալ

Սպանիոյ ազգայնականները Վինարոզի դրաւումէն վերջ, կը չարունակեն իրենց յառաջխաղացութիւնը Միջերկրականի ափերուն վրայ: Արդէն հասած են Թորթոզայի դուռներուն առջեւ,— միջնադարեան քաղաք մը որ միեւնոյն ատեն ռազմագիտական կարեւոր դիրք մըն է: Զօր· Ֆրանքօ կը սպառնայ Բաթալոնիան պաչարել երեք թեւերով: Ճակատամարտին կը մասնակցին 180.000 զինուոր, 300 օդանաւերով: Հանրապետական բանակը իր յոյսը դրած է 300.000 զինուորներու վրայ, որոնք կը գտնուին վարչապետ Նէկրինի գերագոյն հրամանատարութեան տակ: Միջազգային վաչտերուն 8 առ հարիւրը կեդրոնացած են Բաթալոնիոյ չրջանին մէջ, 150.000 Բաթալոն եւ 30.000 Պասքեան զինուորներով, ինչպէս եւ 120.000 նորագիրներով եւ կամաւորներով: Ազգայնականները յաջողեցան յարաբերութիւն հաստատել իրենց նաւային եւ օդանաւային հզօր կայանին՝ Մայորքայի եւ զօր· Ալրանտայի բանակին միջեւ (Վինարոզ, 100 մղոն հեռու): Սրընթաց մարտանաւերը կրնան երեք ժամէն կտրել այս հեռաւորութիւնը, իսկ օդանաւերը՝ 20 — 30 վայրկեանէն :

Հետապիր մը կ'ըսէ թէ 20.000 հանրապետական զինուորներ պաչարուած են Թորթոզայի եւ ծովուն միջեւ: Պարսելոնայի մէջ նոր զինուորներ կանչուեցան դրօչի տակ :

Միւս կողմէ, ամէն օր փախստականներ կը հասնին Ֆրանսա: Առջի օր 1500 հոգի անցան սահմանը:

*** Զօր· Ֆրանքօ եւ Պապը չնորհաւորական հեռագիրներ ուղղեցին, Ֆրանչիսկեան կրօնաւորի մը սրբացման առթիւ :

ԵՈՒԿՈՍԼԱՎԻՈՑ ընկերային նախատեսութեան նախարարութիւնը յայտնեց թէ գործազրկութեան նպաստը պիտի ջնջուի երկրին մէջ: Աչխատանքի սակարանները այսուհետեւ փոխանակ նպաստ բաչխելու, ինչ որ ողորմութեան ձեւ կ'առնէր, անգործ բանուորները պիտի գործածեն հանրօգուտ չինութեանց մէջ, այնպէս որ գործազուրկները նպաստ ստացած պիտի չըլլան, այլ աչխատավարձ :

ՎՐԱՑ ՄԵՆՇԵՒԻԿՆԵՐՈՒ "ՅՈՒՇԱԳԻՐ,,ԻՆ ԾՈՒՐՋ

«Ճառաջ»ի մէջ տուինք Վրաց մենշեւիկներու յուշագիրը ամբողջու-թեամբ: Ինչպէս ըսինք, անոր չուրջ արդէն ստեղծուած է բանավէճ մը, որ առիթ տուած է հետաքրքրական մերկացումներու: Ծանօթանանք եւ այդ բանավէճին էական մասերուն:

Ամէնէն առաջ «Ցուշագրին» քննադատական յօդուած մը նուիրած է «Քոռիէռէ Տիփլոմաթիք»ը է Քոնսուլարէ» խաւերէն թերթի 31 Ցունուարի թիւին մէջ իտալական Որհրդարանի անդամ Տոքթ. Էնրիքօ Ինսապաթօ: Այս անձը շատ կը զբաղի արեւելեան խնդիրներով, իսլամ աշխարհով եւ նաեւ Կովկասով: Նոյնիսկ իսլամութիւնն ընդունած է, որպէսզի աւելի վստահութիւն վայելէ մահմետական ժողովուրդներու մօտ:

Ինսապաթօ շատ խիստ բառերով կը խարազանէ վրացի մենշեւիկներու երկերեսանի քաղաքականութիւնը: Կը պնդէ, թէ Ժորտանիա եւ իր ընկերները բարեկամ են բոլշեւիկներու եւ թշնամի Թուրքերու:

Վրացական յուշագրին խմբագրականը մը նուիրած է եւ Հայտար Պամաթ «Կաւկազ»ի մէջ (փետրուար)՝ ոյակելով այդ թուղթը, խարեպատիր ու կեղծ՝ սկիզբէն մինչեւ վերջը»: Հայտար Պամաթն ալ, բնականաբար, կը դատապարտէ վրաց մենշեւիկնե-րու «երկերեսանի» քաղաքականու-թիւնը եւ կը պնդէ, թէ «կովկասեան հայրենասէրները մի անգամ ընդմիշտ պէտք է հասկնան, որ կովկասեան ժողովուրդներու ամէն մէկ փորձ հա-կելու դէպի Թուրքիոյ թշնամի արտա-քին ուժերը՝ անխուսափելի կերպով առաջ պիտի բերէ անմիջական, մեքե-նական միացում մը Թուրքիոյ եւ Ռու-սաստանի միջեւ»:

«Այդ պատճառով, կ'ըսէ լեռնական դործիչը, մենք մեծ զգուշութեամբ ու կասկածով պէտք է վերաբերուինք դէպի այն քաղաքական հոսանքներն ու խմբակցութիւնները, որոնք կը քա-րոզեն Կովկասի անկախութեան պայ-քար երկու ճակատի վրայ: Եթէ այդ խաղ մը չէ, որպէսզի վճռական վայր-կեանին, պատմական օրինակով, Թուրքական վտանգէն փրկութիւն փնտռեն Ռուսաստանէն. եթէ անոնք անկեղծ են եւ արտաքին օգնութիւն կը փնտռեն միաժամանակ մեր երկու հարեւաններու դէմ,— այդ անհաշտ կեղծ հայրենասէրները պէտք է հա-մարել Կովկասի ամէնէն վտանգաւոր թշնամիները»:

Ուշագրաւ եւ հետաքրքրական են նաեւ Ազրպէճանցի ծանօթ գործիչ Ա-զատ - պէյի մերկացումները «Կաւ-կազ»ի վերջին (մարտ) թիւին մէջ: Ազատ պէյ կը վարանի ընդունել «Ցու-շագրին» վաւերականութիւնը — այն-քան անոր բովանդակութիւնը չի ներ-դաշնակեր վրաց մենշեւիկներու վա-րած գործնական քաղաքականութեան հետ՝ Ազատ պէյ կը հարցնէ.

— «Իրա՞ւ է որ վրաց նախկին կա-ռավարութեան անդամները այդքան Թունդ «Թրքակերներ» են, ինչպէս կարելի է կարծել յուշագրի բովանդա-կութենէն: Արդեօք չէ՞ն ունեցած ու-րիշ բոլորովին հակառակ տրամադրու-թիւններ, քան այն, որ ցոյց կը տրուի այս «գաղաքական» վաւերագրին մէջ: Իսկապէ՞ս այդքան «սկզբունքային»են իրենց հակաթուրք դգացումներու մէջ: Զէ՞ն փորձած արդեօք — այն ալ մէկէ աւելի անգամներ — «համաձայ-նութեան» գալ «Թուրքերու հետ թէ հոս, Փարիզի մէջ, թէ հոն՝ Սթան-պուլի եւ Էնկիւրիի մէջ:

Թէեւ Ազատ պէյ, «դեռ վազաժամ կը գտնէ այդ քայլերու մասին խո-սիլը», բայց կը բերէ քանի մը չափէն աւելի յատկանշական հատուածներ վաւերագրէ մը, զոր «Կովկասեան ժո-ղովուրդներու Փարիզի պաշտօնական ներկայացուցիչները — ի թիւս որոց եւ Վրացիները— համեմատաբար վեր-ջերս ներկայացուցած են պետութեան մը»: Այդ յուշագրի մէջ կ'ըսուի .

— « Կովկասի ազատութեան եւ, որ գլխաւորն է, ամբողջ երկրի մէջ պե-տական հաստատուն իրաւակարգ ա-պահովելու համար երկու գործօններ վճռական դեր կը խաղան.— 1) Կով-կասի ժողովուրդներու սերտ միու-թիւնը եւ 2) Միացեալ Կովկասի յա-յտնեական քաղեկամութիւնը ճոր Թուրքիոյ հետ»...

« ... Գրաւելով աշխարհագրական միջին դիրք Ռուսաստանի եւ Թուր-քիոյ միջեւ՝ Կովկասը պէտք է յենու անոնցմէ մէկուն վրայ, որպէսզի կա-րենայ հասնիլ եւ ամրացնել իր ան-կախ գոյութիւնը իրրեւ դերիչխան պետութիւն մը: Թէ որու վրայ կրնայ յենուլ Կովկասը — ատիկա կը բխի իրերու բուն իսկ փաստական վիճա-կէն եւ երկու հարեւաններուն յատուկ հակումներէն Կովկասի մասին: Ռու-սաստանը արդէն իր պինդ ձեռքերու մէջ կը պահէ Կովկասը եւ չի հրաժա-րիր անկէ անոր ազատագրումէն վեր-ջըն ալ. Թուրքիան Կովկասի վրայ կը նայի, իբրեւ բնական պատնէշի մը,որ իր սահմանները կը պահպանէ ռուս զօրագունդերու գրոհէն, ուստի Թուր-քիան կ'ուզէ տեսնել Կովկասը իրրեւ ազատ եւ միացեալ պետութիւն»:

Նոյն յուշագրին մէջ ըսուած է, թէ՝ « Կովկասեան ժողովուրդները թուրք ժողովուրդին կը մօտեցնեն ցեղային եւ կրօնական կապերը, այլեւ ընդհա-նուր վտանգը Հիւսիսէն »:

Եւ վերջապէս «Կովկասի ժողո-վուրդները կը գիտակցին, որ իրենց ընդհանուր եւ ամէն բանէ վեր գըտ-նուող նպատակի, այսինքն՝ երկրի ա-զատութեան իրականացման համար ի-րենց անհրաժեշտ են եզբայրական թուրք ժողովրդի համակրանքն ու ա-ջակցութիւնը »:

Ինչպէս ըսինք, այս յուշագրին տակ ստորագրած են եւ վրաց մենշեւիկ կառավարութեան ներկայացուցիչնե-րը ...

Ուրիշ կապակցութեամբ, բայց նոյն նիւթի մասին հետաքրքրական վկա-յութիւն մը կայ եւ Ն. Ժորտանիայի պաշտօնաթերթի «Պրծոլիս Խմա» թեր-թի մէջ (No. 75), ուր հրատարակուած է «Հայերու մէջ» վերնագիրը կրող հետեւեալ կտորը, ի պատասխան «Հայրենիք»ի եւ «Ցուսաբեր»ի.

— « Կովկասը զբաւած է Ռուսաս-տանը եւ ոչ Թուրքիան. մեր նպատա-կըն է ազատել այդ դերին իր բանտա-պետի ձեռքէն: Իսկ անոնք (Հայերը) կը պատասխանեն.— Թուրքիան զբա-ւած է Բաթումի շրջանի մեծ մասը, ամբողջ Կարսի նահանգը եւայլն: Ռու-լրտուին ճիշդ է — վաստերու մասին մենք չենք վիճիր: Բայց երբ անոնք ա-ւարերը չափ ունեցող երկու երեւոյթ-ները կը համեմատեն իրարու հետ — ամբողջ Կովկասի զբաւումը անոր մէկ նահանգի կորուստին հետ — ատով բոլորովին կը խեղաթիւրուի ոչ միայն քաղաքական դիծը, այլեւ իրականու-թիւնը: Սակաւ են իրար կից երկու պետութիւնները, որոնք սահմանային վէճեր չունենան: Գերմանիան վէճ ունի Զեխոսլովաքիոյ հետ, Հունգա-րիան՝ Ռումանիոյ եւայլն: Այդ վէճը ապագային պէտք է լուծուի բանակ-ցութիւններով, իրաւարարութեամբ, հանրաքուէով կամ ուրիշ քաղաքա-կիրթ միջոցներով: Բայց ատոր հա-մար անհրաժեշտ է, որ նախ գոյու-թիւն ունենայ անձը, վիճող կողմը, որ հետամուտ է իր բնական սահմանը դտնելու: Այդպիսի կողմեր Եւրոպայի մէջ գոյութիւն ունին, իսկ մեր մէջ այդ կողմը Ռուսաստանն է: Ազատ Կովկասը ինքը կրնար գտնել իր սահ-մանային վէճերը լուծելու միջոցներ ըլլալով հանդերձ: Նոյնքան քաղաքավար եւ հանդուրժող համամիտ եւ ոչ - համա-միտ պատգամաւորներուն հանդէպ, որքան սոսկականերու հանդէպ՝ ո-րոնց հետ կը յարաբերուէր ընտրական պայքարի մը յոյժ աննպաստ իրադար-ձութիւններուն բերումով, մինչդեռ իր լիազօր նուիրակը, Գարեգին արք. Յովսէփեան Թոյլ կուտար իր բազմահմտութեան, մինչեւ իսկ «հոս-հոս» անարգական անունով որակելու դանոնք, որ այսօր արտասահմանի մէջ այնքան հոդածութեամբ եւ յար-դանքով կը շրջապատեն զինքը :

Նկարագրի այս տարբերութեան գի-ծը այս կերպով ճշդելէ վերջ, դատ-նանք... Հրազդանին:

Երեւանի Առաջնորդարանին դարա-ւոփին վրայ Հայոց Մեծաց ուղուե-ցիներէն արտաչնչող կծու քամին կ'ըմ-բոշխնենք սիրով եւ կարօտով, Առաջ-նորդ Մուրաթբէգեան արք.ի ասպն-ջական հոդածութեան տակ: Ցոյսի եւ լոյսի օրերն էին: Քաղաքական աչ-խարհը, հետզհետէ երկու անհաշտ ջուկերու երկփեղկուած, սկսած էր սարսել հիմերէն, եւ Թուրքիայէն ե-կող հայ պատգամաւորները, դիտակ Պալքանեան Թագուն խմորումներուն, ըստ օրինակի տառապողներու, մին-չեւ իսկ սպանիական դղեակներ կը կերտէին անմիջական ապագային հա-մար :

Երեւանի Առաջնորդարանին երկար սրահը, ապառաժին ուղղակի կռնա-կին վրայ բեռնաւորուած, զոյդ զոյդ ճմռող կարդ մը պատգամաւորներու խօսակցութեան թատերավայր կը դառնար, մինչ ապակեայր դուռնէն մայրամուտին յետին շառաւիղները կը մարէին յուշիկ, յոյսի թերթերուն պէս թօշնելով: Զայն մը միայն աւելի կը զօրանար, մինչ ասդին աղմուկն ու առարկանները հաւասարապէս կը մը-թագնէին — Հրազդանի ձայնն էր այն, որ, հիմա ապատ այլեւս արեւուն եւ անոր պայծառութեան տիրապե-տութենէն, կը դոռար անխափան, Ա-ռաջնորդարանը կրող ափափայ որ-օրուան խնդիր է ճիշդ այդ կովկա-սի անկախութեան խնդիրը: Իսկ , « Հայրենիք » եւ « Ցուսաբեր » , ընդ-հակառակն, առաջին հերթին կը փըն-տռեն կորսուած դաւառները, անոնց նշանակութիւնը կըհաւասարեցնենամ-բողջ կովկասի կորուստին եւ կը հա-կին դէպի Ռուսաստան ... : Վրացի-ները ամբողջապէս կեցած են Կովկա-սի միութեան գետնի վրայ, կը դաւա-նին վրացական հողին անբաժանե-լիութիւնը, բայց միեւնոյն ժամանակ չեն լար մաղերու համար, երբ իրենց գը-լուխը կը կտրեն: Սայլը տեղէն չար-ժելու համար պէտք է որ եղները սայ-լին առջեւը կենան եւ ոչ թէ ետեւը »:

Այս տողերը կարդալով վրացի Թունդ ազգայնական Մ. Քէտիա հեդ-նութեամբ կը հարցնէ.— « Ո՞ւր է տարբերութիւնը, «Կաւկազ» Թերթի վարած քաղաքականութեան եւ Պ. Ժորտանիայի միջեւ, («Կաւկազ », մարտ):

Ցիրաւի, ո՞ւր է տարբերութիւնը: Իրաւունք չունի՞ Մուսավվաթի հա-կառասուղատական հատուածի պա-րադլուխ Խալիլ — Խաս - Մամեդը , երբ կ'ըսէ, թէ՝ «Վրացի մենշեւիկնե-րը կովկասեան հարցերու մէջ կը հե-տեւին անջատ եւ ծայրայեղօրէն եսա-սիրաշ քաղաքականութեան մը » : («Կաւկազ», մարտ): Մ.

Շաղերթապատում

Բարեկամ մը ինծի բերաւ մեկնա-դիր յայտարարութիւն մը, զոր գրած է Արնուվլիի Հայկոմկուսը. Տ.անենք թէ ինչ դոհարներ կը քա-բերէն, կարդ մը չոշորթներու անու-նով:

Նախ չանթեր կը տեղացնէ Հիթլե-եւ Մուսոլինիի գլխուն, զանոնք նը-կայացնելով մէկ - մէկ «արիւնարբու»ներ, որոնք « ռազմ ուժով» կը պարտադրեն«եւրոպայի բնակչութեան բռնապետութիւնը»: Ցե-տոյ կ'անցնի Սպանիոյ եւ Ծայրագոյն Ա-րեւելքի պատերազմներուն: Եւ ապա-կսպղի մեր վախուկները ետ «Ֆրանսական մեծ ժողովուրդ»ին, որ-նք ալ կը մխացնեն իրենց վրդով-մը, որպէսզի «բռնապետներու» սարսափ ազդեն :

Նորութիւն մըն ալ կը հաղորդէ մեզ այդ յիմարապատում Թուղթը.— «անդին, ոճրագործ ֆաշիստները լուծին տակ կը հեծին (պիտի ըլլայ կը հեծէն) կը հալծուան մեր ցեղա-կից եղբայրները (ընդդծումը իմս է, Ա. Մ.):

Սակայն յիմարապատումը չըսէ, թէ «մեր ցեղակից եղբայրները» ի-կապէս ո՞ր բռնապետական լուծի տակ կը հեծէին:

Եթէ մենք դիտենք, «մեր ցեղակից եղբայրներուն » տառապանքի երկի-րը կը դտնուի խորհրդային Հոդին ներս:

Ջոհութեան օրինակ մը եւս.— Ա-նուվլիի քաղաքապետին (համաձա-յար) «Պ. Պ. Տըմիտրոպի եւ Պուլ-լոնի եւ անոնց խորհրդականներու» անձնուէր ջանքերով մեր պատկին կարող են ամէն դինով ճաշել, եւ ը-տանալ առատ եւ առողջ սնունդ, 1.75 եւ 1 Ֆրանքի փոխարէն»: (Վերի պա-րբերութիւնը եւս հայերէն է):

Եւ ի վերջոյ կը դովէ, կը փառա-բանէ ողոց միատեղ ճաշելու կերպը, ղայն կապելով «համայնավարներու միջազգային համերաշխութեան ան-նախընդրելի օրինակներէն մին»:

Հազար չնորհակալութիւն քաղա-պետին եւ իր օգնականներուն: Ճոխ տարօրինակ են մեր հայ կարմրուկ-ները: Անոնք կ'ուրախանան եւ կը ծի-ծաղին, թէ իրենց զաւակները լաւ եւ առողջ» անունով կը տանին 1.75 եւ 1 Ֆրանքի փոխարէն, ասով ապացոյ-ցը տալով իրենց նիւթական անկար-ողութեան, իսկ միւս կողմէ մեծ ձայն կը ձարձրէն, թէ պէտք է լայնօրէն գործել Սպանիոյ աղէտեալներուն: Եր-դուն յատիտնական ծոյլն ու նպա-տակասէրը ես, ո՞ր ուժիդ վրայ յենուի «յայնօրէն» օժանդակելու մասին կը ճառես: Սակայն անոր ալ ճարը դտած են մեր խելօք դաւիթները,— պէտք է հանդանակել տուներէն», չեն կրնար անտարբեր մնալ այսքան ոճիրներու կարելի եղածին չափ չուտ եւ ըլլա-ցին» կազմակերպել «համերաշխու-թեան» գործը: Կոչը ներելի չի դտնիր «ոչ մէկ հայ ընկերոջ» որ անտարբեր մնայ այս «մարդասիրական» գործին հանդէպ :

Տեղ մըն ալ կը պոռթկայ, «ալ բա-ւական է» ըսելով: Չի գիտցուիր թէ ո՞ւրկէ է ա՛լ բաւականը: Այս մարդիկ մինչեւ այսօր կը դատապարտեն հայ-կական յեղափոխութիւնը, զոր պատճառ նկատելով չարդերուն, կը

ԿԸ ՀԱՆԴՐՈՒԻ յօդուածագիրները ու թղթակիցները իրենց գրութիւնները գլուխ թուղթին մէկ երեսին վրայ գրելու եւ մեկնաբանելու:

"ԺՈՒՌ Է ԳԱԼԻՍ ԱՑՍՊԷՍ,,...

ԽՈՐԵՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԵՒ ՀՐԱԶԴԱՆ ...

1911ի վերջին ամսուան վերջին օ-րերն էին: Ձմրան մէջ գարնանային ե-ղանակ :

Իզմիրլեանի կաթողիկոսական ըն-ծրութենէն անմիջապէս վերջ, պատգա-մաւորներու կարաւանը կը մեկնի էջ-միածինէն, երեւանի ճամբով Պա-ղեստ դառնալու , անկէց ալ Պոլիս : Այդ Թուականին , ընտրութեան յա-ջողած ժխորը նոյնիսկ տաղտուկ կը պատճառէր մասնակցողներուն, որոնց մէջ կային այնպիսիներ... որոնց հա-մար շատ սովորական բաներ էին խա-ղըն ու դաւը :

... Շատեր կը դառնային խախտած հաւատքով, այն տպաւորութեան տակ, թէ Հայ Միաբանութեան ծոցին մէջ կը պակսի անկեղծունակ հաւա-սարմութիւնը այն բանին հանդէպ, որ այս դարաւոր քրիստոնեայ եկեղե-ցիին հիմը պիտի կազմէր — Բարե-պաշտութիւն կամ միամիտ ու բարի վերաբերմունքը ստանձնուած ծառա-յութեան :

Բացառութիւնը միշտ բացառու-թիւն է, որուն կը պատկանէր Նաեւ Մուրատբէգեան Որէն եպս. ապա կաթողիկոս Ամենայն Հայոց, որուն մահուան «անուպայ» գոյժը սարսափ կր պատճառէ անշուշտ ներկայ պա-րագաներուն եւ պայմաններուն մէջ, որոնցմէ այնքան անողորմաբար կ'անցնի Հայոց Աչխարհը — դժնդակ, ներքին Թէ արտաքին տեսակէտով...

Որէն Մուրատբէգեան արդարեւ բացառիկ դէմք մըն էր լրջութեամբ , խոհականութեամբ, որով կը փայլէր ամէնուն աչքին : Անհաշտ, բայց քաղցրաբարոյ եւ ակէր մէն մի բառ ու վանկի, որ կ'արտաբերուէին իր ճաքարերուն ստորոտէն դէպի Փոքր Մասիս խոժոռ իր անտեղիտալի արա-գութենէն կարծես չվհացած : Հրազ-դանին ձայնը, երկու Մասիսներուն մէջտեղ այդ բնական պատուարին պղտուրքը՝ որ Մայր Արաքսին հե-ռաւոր — մօտաւոր արեւակցութեամբ կ'ուղէր զգալի ըլլալ իր տարերային ուժովն ու անոր արթնցուցած զգա-պարանքով: Հրազդան, հրդեհակէզ ճարճատիւնով, Արտաժի ճամբան բռնած, նոր երակներ կը բանար յա-տակի սիկերուն մէջ, ինչպէս իր ե-զերքներուն պատմութիւնն ու աւան-դութիւնները յոյսի նոր թերթեր կը հիւսէին սիրտերու մէջէ :

Վերջապէս, Հրազդանն էր, որ միշտ միեւնոյն յաւիտենական միօ-րինակութեամբ եւ անորոշ նպատակի մը վազող բայց չդանդաղող բնակա-նութեամբ լսելի կ'ընէր իր ձայնը, ինչպէս ահա այս բոպէին այս տողերը գծող դժբախտին ականջին : Հրազ-դանն էր, որ այն աստն, ինչպէս հի-մակ ալ, իր մոնչիւնին անկարգու-թեան հակառակ՝ կը չարունակէ խմա-նալի բառեր մրթմրթալ, մրմնջել: Ե-րանի այդ մրմունջը հինէն ու նորէն հասկցողներուն :

— Սրբազան, աս ինչ ժխոր է, ի՞նչ-պէս կրնաք ամէն օր, դիշեր ցերեկ, հանդուրժել այս դոռոմ - դոչոմին: կը խորհիմ ,թէ Գեսը կը դիտակցիներ կատարած գործին եւ կրօնական ան-կախութեան այս տեսակ մը չպարը չատ չանցած հաստատուն գոյնի մը ձեւը պիտի առնէ մեր իրականութեան պատառին վրայ... Աս ի՞նչ ժխոր է , Սրբազան: Կը ներէ՞ք որ բանամ սա պատկեւոր դուռը եւ պատշգամէն դի-տամ ու վայելեմ այս ժխորը :

— Էլի, նոյն բանն է: Գեսը ժուռ է դալիս այսպէս... Հրամայեցէք, դիտեցէք :

Գեսը ժուռ է դալիս... Այսպէս խո-սողը միայն կրնայ անչուշտ հանդուր-ժել ժխորին: Գեսը հանդարտօրէն կը հոսի, կ'երթայ իր գնացքը, ըսել կ'ուզէ կորովի եկեղեցականը, իր թուխ դիմագիծերով պղպատեայ կամքի մը գոյութիւնը դդալի ընդ համա-կէրպութեամբ, անսասան, անվրդով, պղպարիւն, ճիշդ սա մեր Թորգոմ Ս-ին պէս՝ որ այդ պահուն ինծի հետ կը ճեմէր Առաջնորդարանին ներքնա-քին մէջ, ինքը դիտակ ամէն բանի, հին ճամբորդութիւններու փորձառու-թեամբ, եւ հիմա նոյն սակաւապէտ ու սակաւախօս խմաստութեամբ կ'ո-րոճար նիւթին վրայ, որ կը հետաքր-քրէր զինս Մուրատբէգեան արք.ի այն-քան մօտ :

Գեսը ժուռ է դալիս... Այո, Սրբա-զան, գեսը ժուռ էր դալիս երեւանի Առաջնորդութեանդ շրջանին, նոյն-իսկ ցարական իշխանաւորներու կը ընկերներուն սակ:

Բայց, այժմ հանդուցեալ Հայրա-պետ, նոյն գեսը սարսափահար կը դղրդէ, կողկողադին կը գալարի, օձի պէս իր կլոխը ծեծելով ժայռերուն...

Քու յանկարծական եւ խորհրդա-դրած անհետացումը բարերաստիկ նշան մը թող համարուի Հրազդանի անկարգ այլ ապահով հին գնացքին, ու գեսը թող ժուռ դայ փոխուած պայմաններով ...

***

Ծաղրաբանութիւն

Բարեկամ մը ինծի բերաւ մեկնա-դիր յայտարարութիւն մը, զոր գրած է Արնուվլիի Հայկոմկուսը. Տ.անենք թէ ինչ դոհարներ կը քա-բերէն, կարդ մը չոշորթներու անու-նով:

Նախ չանթեր կը տեղացնէ Հիթլե-եւ Մուսոլինիի գլխուն, զանոնք նը-կայացնելով մէկ - մէկ «արիւնարբու»ներ, որոնք « ռազմ ուժով» կը պարտադրեն«եւրոպայի բնակչութեան բռնապետութիւնը»: Ցե-տոյ կ'անցնի Սպանիոյ եւ Ծայրագոյն Ա-րեւելքի պատերազմներուն: Եւ ապա-կսպղի մեր վախուկները ետ «Ֆրանսական մեծ ժողովուրդ»ին, որ-նք ալ կը մխացնեն իրենց վրդով-մը, որպէսզի «բռնապետներու» սարսափ ազդեն :

Նորութիւն մըն ալ կը հաղորդէ մեզ այդ յիմարապատում Թուղթը.— «անդին, ոճրագործ ֆաշիստները լուծին տակ կը հեծին (պիտի ըլլայ կը հեծէն) կը հալծուան մեր ցեղա-կից եղբայրները (ընդդծումը իմս է, Ա. Մ.):

Սակայն յիմարապատումը չըսէ, թէ «մեր ցեղակից եղբայրները» ի-կապէս ո՞ր բռնապետական լուծի տակ կը հեծէին:

Եթէ մենք դիտենք, «մեր ցեղակից եղբայրներուն » տառապանքի երկի-րը կը դտնուի խորհրդային Հոդին ներս:

Ջոհութեան օրինակ մը եւս.— Ա-նուվլիի քաղաքապետին (համաձա-յար) «Պ. Պ. Տըմիտրոպի եւ Պուլ-լոնի եւ անոնց խորհրդականներու» անձնուէր ջանքերով մեր պատկին կարող են ամէն դինով ճաշել, եւ ը-տանալ առատ եւ առողջ սնունդ, 1.75 եւ 1 Ֆրանքի փոխարէն»: (Վերի պա-րբերութիւնը եւս հայերէն է):

Եւ ի վերջոյ կը դովէ, կը փառա-բանէ ողոց միատեղ ճաշելու կերպը, ղայն կապելով «համայնավարներու միջազգային համերաշխութեան ան-նախընդրելի օրինակներէն մին»:

Հազար չնորհակալութիւն քաղա-պետին եւ իր օգնականներուն: Ճոխ տարօրինակ են մեր հայ կարմրուկ-ները: Անոնք կ'ուրախանան եւ կը ծի-ծաղին, թէ իրենց զաւակները լաւ եւ առողջ» անունով կը տանին 1.75 եւ 1 Ֆրանքի փոխարէն, ասով ապացոյ-ցը տալով իրենց նիւթական անկար-ողութեան, իսկ միւս կողմէ մեծ ձայն կը ձարձրէն, թէ պէտք է լայնօրէն գործել Սպանիոյ աղէտեալներուն: Եր-դուն յատիտնական ծոյլն ու նպա-տակասէրը ես, ո՞ր ուժիդ վրայ յենուի «յայնօրէն» օժանդակելու մասին կը ճառես: Սակայն անոր ալ ճարը դտած են մեր խելօք դաւիթները,— պէտք է հանդանակել տուներէն», չեն կրնար անտարբեր մնալ այսքան ոճիրներու կարելի եղածին չափ չուտ եւ ըլլա-ցին» կազմակերպել «համերաշխու-թեան» գործը: Կոչը ներելի չի դտնիր «ոչ մէկ հայ ընկերոջ» որ անտարբեր մնայ այս «մարդասիրական» գործին հանդէպ :

Տեղ մըն ալ կը պոռթկայ, «ալ բա-ւական է» ըսելով: Չի գիտցուիր թէ ո՞ւրկէ է ա՛լ բաւականը: Այս մարդիկ մինչեւ այսօր կը դատապարտեն հայ-կական յեղափոխութիւնը, զոր պատճառ նկատելով չարդերուն, կը

ՍՏԱՄՊՈՒԼԻ ՆԵՐՔԻՆԻՆ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY
Frans : J. M.

Գրեց՝ ՏԷՆՆԻՍ ՀՈՒԻԹԼԻ
Թարգմ. Ժ. Մ.

Մերուներն ոտքի չելաւ, նստած էր թեւերը փորին վրայ ծալած, իսկ ձեռքերը կորսուած վերարկուին եր-կար թեղանիքներուն մէջ:

— Մէրհապա պէյիմ, խօշ կէլտի-նիզ, ըսաւ ի պատասխան Սուիփինի բարեւին: Ցետոյ թաղուեցաւ մեծա-վայելուչ լուութեան մը մէջ զոր եր-կու երիտասարդները լիովին գործա-նեցին իրենց չատախօսութեամբ:

Նստան Անգլիացին երկու քովե-րը, ծառան կանչեցին ու ճաշացուցա-կի խնդրանքով, իսլամ աշ-խարհով եւ նաեւ Կովկասով: Նոյնիսկ իսլամութիւնն ընդունած է, որպէսզի աւելի վստահութիւն վայելէ մահմե-ական ժողովուրդներու մօտ:

Ինսապաթօ չատ խիստ բառերով կը խարազանէ վրացի մենշեւիկներու եր-կերեսանի քաղաքականութիւնը: Կը պնդէ, թէ Ժորտանիա եւ իր ընկերնե-րը բարեկամ են բոլշեւիկներու եւ թշ-նամի Թուրքերու :

Վրացական յուշագրին խմբագրա-կան մը նուիրած է եւ Հայտար Պա-մաթ «Կաւկազ»ի մէջ (փետրուար)՝ ոյակելով այդ թուղթը, խարեպատիր ու կեղծ՝ սկիզբէն մինչեւ վերջը»: Հայտար Պամաթն ալ, բնականաբար, կը դատապարտէ վրաց մենշեւիկնե-րու «երկերեսանի» քաղաքականու-թիւնը եւ կը պնդէ, թէ «կովկասեան հայրենասէրները մի անգամ ընդմիշտ պէտք է հասկնան, որ կովկասեան ժողովուրդներու ամէն մէկ փորձ հա-կելու դէպի Թուրքիոյ թշնամի արտա-քին ուժերը՝ անխուսափելի կերպով առաջ պիտի բերէ անմիջական, մեքե-նական միացում մը Թուրքիոյ եւ Ռու-սաստանի միջեւ »:

« Այդ պատճառով, կ'ըսէ լեռնական դործիչը, մենք մեծ զգուշութեամբ ու կասկածով պէտք է վերաբերուինք դէպի այն քաղաքական հոսանքներն ու խմբակցութիւնները, որոնք կը քա-րոզեն Կովկասի անկախութեան պայ-քար երկու ճակատի վրայ: Եթէ այդ խաղ մը չէ, որպէսզի վճռական վայր-կեանին, պատմական օրինակով, Թրքական վտանգէն փրկութիւն փնտռեն Ռուսաստանէն. եթէ անոնք անկեղծ են եւ արտաքին օգնութիւն կը փնտռեն միաժամանակ մեր երկու հարեւաններու դէմ,— այդ անհաշտ կեղծ հայրենասէրները պէտք է հա-մարել Կովկասի ամէնէն վտանգաւոր թշնամիները »:

Ուշագրաւ եւ հետաքրքրական են նաեւ Ազրպէճանցի ծանօթ գործիչ Ա-զատ - պէյի մերկացումները «Կաւ-կազ »ի վերջին (մարտ) թիւին մէջ : Ազատ պէյ կը վարանի ընդունել «Ցու-շագրին» վաւերականութիւնը — այն-քան անոր բովանդակութիւնը չի ներ-դաշնակեր վրաց մենշեւիկներու վա-րած գործնական քաղաքականութեան հետ՝ Ազատ պէյ կը հարցնէ .

— « Իրա՞ւ է որ վրաց նախկին կա-ռավարութեան անդամները այդքան Թունդ «Թրքակերներ» են, ինչպէս կարելի է կարծել յուշագրի բովանդա-կութենէն: Արդեօք չէ՞ն ունեցած ու-րիշ բոլորովին հակառակ տրամադրու-թիւններ, քան այն, որ ցոյց կը տրուի այս «գաղաքական» վաւերագրին մէջ: Իսկապէ՞ս այդքան «սկզբունքային»են իրենց հակաթուրք դգացումներու մէջ: Զէ՞ն փորձած արդեօք — այն ալ մէկէ աւելի անգամներ — «համաձայ-նութեան» գալ «Թուրքերու հետ թէ հոս, Փարիզի մէջ, թէ հոն՝ Սթան-պուլի եւ Էնկիւրիի մէջ :

Թէեւ Ազատ պէյ, «դեռ վազաժամ կը գտնէ այդ քայլերու մասին խո-սիլը», բայց կը բերէ քանի մը չափէն աւելի յատկանշական հատուածներ վաւերագրէ մը, զոր «Կովկասեան ժո-ղովուրդներու Փարիզի պաշտօնական ներկայացուցիչները — ի թիւս որոց եւ Վրացիները— համեմատաբար վեր-ջերս ներկայացուցած են պետութեան մը»: Այդ յուշագրի մէջ կ'ըսուի .

— « Կովկասի ազատութեան եւ, որ գլխաւորն է, ամբողջ երկրի մէջ պե-տական հաստատուն իրաւակարգ ա-պահովելու համար երկու գործօններ վճռական դեր կը խաղան.— 1) Կով-կասի ժողովուրդներու սերտ միու-թիւնը եւ 2) Միացեալ Կովկասի յա-յտնեական քաղեկամութիւնը ճոր Թուրքիոյ հետ»...

« ... Գրաւելով աշխարհագրական միջին դիրք Ռուսաստանի եւ Թուր-քիոյ միջեւ՝ Կովկասը պէտք է յենու անոնցմէ մէկուն վրայ, որպէսզի կա-րենայ հասնիլ եւ ամրացնել իր ան-կախ գոյութիւնը իրրեւ դերիչխան պետութիւն մը: Թէ որու վրայ կրնայ յենուլ Կովկասը — ատիկա կը բխի իրերու բուն իսկ փաստական վիճա-կէն եւ երկու հարեւաններուն յատուկ հակումներէն Կովկասի մասին: Ռու-սաստանը արդէն իր պինդ ձեռքերու մէջ կը պահէ Կովկասը եւ չի հրաժա-րիր անկէ անոր ազատագրումէն վեր-ջըն ալ. Թուրքիան Կովկասի վրայ կը նայի, իբրեւ բնական պատնէշի մը,որ իր սահմանները կը պահպանէ ռուս զօրագունդերու գրոհէն, ուստի Թուր-քիան կ'ուզէ տեսնել Կովկասը իրրեւ ազատ եւ միացեալ պետութիւն»:

Նոյն յուշագրին մէջ ըսուած է, թէ՝ « Կովկասեան ժողովուրդները թուրք ժողովուրդին կը մօտեցնեն ցեղային եւ կրօնական կապերը, այլեւ ընդհա-նուր վտանգը Հիւսիսէն »:

Եւ վերջապէս «Կովկասի ժողո-վուրդները կը գիտակցին, որ իրենց ընդհանուր եւ ամէն բանէ վեր գըտ-նուող նպատակի, այսինքն՝ երկրի ա-զատութեան իրականացման համար ի-րենց անհրաժեշտ են եզբայրական թուրք ժողովրդի համակրանքն ու ա-ջակցութիւնը »:

Ինչպէս ըսինք, այս յուշագրին տակ ստորագրած են եւ վրաց մենշեւիկ կառավարութեան ներկայացուցիչնե-րը ...

Ուրիշ կապակցութեամբ, բայց նոյն նիւթի մասին հետաքրքրական վկա-յութիւն մը կայ եւ Ն. Ժորտանիայի պաշտօնաթերթի «Պրծոլիս Խմա» թեր-թի մէջ (No. 75), ուր հրատարակուած է «Հայերու մէջ» վերնագիրը կրող հետեւեալ կտորը, ի պատասխան «Հայրենիք»ի եւ «Ցուսաբեր»ի.

— « Կովկասը զբաւած է Ռուսաս-տանը եւ ոչ Թուրքիան. մեր նպատա-կըն է ազատել այդ դերին իր բանտա-պետի ձեռքէն: Իսկ անոնք (Հայերը) կը պատասխանեն.— Թուրքիան զբա-ւած է Բաթումի շրջանի մեծ մասը, ամբողջ Կարսի նահանգը եւայլն: Ռու-լրտուին ճիշդ է — վաստերու մասին մենք չենք վիճիր: Բայց երբ անոնք ա-ւարերը չափ ունեցող երկու երեւոյթ-ները կը համեմատեն իրարու հետ — ամբողջ Կովկասի զբաւումը անոր մէկ նահանգի կորուստին հետ — ատով բոլորովին կը խեղաթիւրուի ոչ միայն քաղաքական դիծը, այլեւ իրականու-թիւնը: Սակաւ են իրար կից երկու պետութիւնները, որոնք սահմանային վէճեր չունենան: Գերմանիան վէճ ունի Զեխոսլովաքիոյ հետ, Հունգա-րիան՝ Ռումանիոյ եւայլն: Այդ վէճը ապագային պէտք է լուծուի բանակ-ցութիւններով, իրաւարարութեամբ, հանրաքուէով կամ ուրիշ քաղաքա-կիրթ միջոցներով: Բայց ատոր հա-մար անհրաժեշտ է, որ նախ գոյու-թ

ՀՈԳԻ ՓԱՌԱՔԻ ՎԱՐԴԱՊԵՏԸ

Ա. ՄՇԱԿ

Ա

Ամառուան մէկ տաք կիրակի առաւօտ Ալեքսանդրապոլի կայարանի առջեւ ամբոխ մը կը հաւաքուէր, որ կը սպասէր Թիֆլիսէն գացող գնացքին։ Ամբոխին մէջ կային ինչպէս հայեր, այնպէս ալ ռուսներ։ Ամբոխը կը սպասէր Ռուսաստանի հռչակաւոր վարդապետին, որ Ամերիկայէն կը վերադառնար։

Ամբոխին մէջ կային նաեւ ոստիկաններ, որոնք կը պահպանէին կարգը։

Ժամը տասնմէկ էր։ Գնացքը պիտի գար ժամը տասներկուքին։ Ամբոխը կը սպասէր։

Ամբոխին մէջ կային ինչպէս հայեր, այնպէս ալ ռուսներ

«ԼԷՊԼԷՊԻՃԻ»Ն ԿԸ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒԻ ՅՈՒՆԻՍ 5ԻՆ ՄԻԽԹԻՒԱԼԻԹԷԻ ՄԷՋ

մար երբեակ համաձայնութեան, որ իր կարգին կրնայ դառնալ քառեակ դա - շինք մը, մասնակցութեամբ Անգլիոյ, Իտալիոյ, Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ :

*** Վերջին լուրերու համաձայն, ֆրանքեւիտալական խօսակցութիւնները սկսած են երէկ, Իտալիոյ արտաքին նախարարը ունկնդրութեան ընդունած ըլ - լալով Ֆրանսական գործակատարը : Իրազեկները կը հաւատան թէ Իտալիա չէ պնդած որ Ֆրանսական դեսպան մը նշանակուի նախապէս, բանակցութիւն - ները սկսելու համար : Նոյնպէս կը հաւատան թէ Իտալիա համաձայն է որ Ֆրանսայի հետ ալ կնքուին միեւնոյն համաձայնութիւնները Միջերկրականի, կարմիր ծովու, Հիւսիսային Ափրիկէի եւ Սուէզի մասին : Վերջապէս, Իտալիա պատրաստ է միեւնոյն հաւաստիքները տալու Ֆրանսայի, սպանիական գործե - րու մասին, ինչպէս յայտարարուած է անգլեւիտալական համաձայնութեան մէջ : Ընդհանուր հարցերու մասին միեւնոյն սկզբունքներն ընդունելով հան - դերձ, Իտալիա եւ Ֆրանսա առանձին պայմանագրութիւն մը պիտի կնքեն Թանճէրի, Թունուզի եւ Եթովպիոյ մասին (Ճիպութի-Աւտիս-Ապէպա երկա - թուղի) :

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ ֆրանքեւիտալական բանակցութեանց կէ - տերը պիտի ըլլան.— 1. Վերահաստատել Իտալիոյ, Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ ի - րաւական հաւասարութիւնը՝ Թանճէրի շրջանին համար.— 2. Հաստատել 1896ի իտալեւֆրանսական պայմանագիրը, որ կը պաշտպանէ Թունուզի իտալական հպատակներուն շահերը.— 3. Բարի հարեւանութեան քաղաքականութիւն Լի - բիոյ եւ Թունուզի մէջ.— 4. Պայմանագրութիւն մը Ֆրանսայի իտալացի բան - ուորներու եւ հակաֆաշական գործունէութեան մասին.— 5. Փոխադարձաբար տեղեկութիւններ հաղորդել Միջերկրականի ծովեզերեայ ամրութեանց մասին եւայլն :

Կ'ըսուի թէ Իտալիա պիտի պնդէ որ Ֆրանսայի խորհրդարանը վաւերացնէ 1934ի համաձայնութիւնը, զոր ստորագրած էր Պ. Լավալ :

Պ. Տալատիէ Լոնտոն պիտի երթայ արտաքին նախարարի հետ

Պաշտօնապէս հաստատուեցաւ թէ Պ. Տալատիէ եւ արտաքին նախարարը՝ Պ. Ժոռժ Պոնէ ընդունած ըլլալով անգլիական կառավարութեան հրաւէրը, Լոնտոն պիտի երթան ապրիլ 28ին : Անգլիոյ վարչապետը եւ արտաքին նախա - րարն ալ փոխադարձ այցելութեան պիտի գան, երբ Անգլիոյ թագաւորն ու թագուհին Փարիզ այցելեն, յառաջիկայ յունիսին :

Ֆրանսայի ներկայացուցիչները Լոնտոն պիտի մնան երկու երեք օր : Ե - րեւութապէս երկու կառավարութեանց ներկայացուցիչները պիտի քննեն կեդր. եւրոպայի, Միջերկրականի եւ Սպանիոյ խնդիրները, բայց իրազեկներ կը կարծեն թէ այցելութեան բուն նպատակն է լուծել Եթովպիոյ գրաւման խնդիրը, Ազգաժողովի նիստէն առաջ :

Այն օրէն ի վեր որ Մեծն Բրիտանիա տրամադրութիւն յայտնեց ճանչնա - լու Եթովպիոյ գրաւումը, բուռն ընդդիմութիւն կը ցուցնեն Ս. Միութիւնը, Չինաստան եւ ուրիշ կարգ մը փոքր պետութիւններ : Կ'ըսուի թէ բրիտանական քանի մը զաղթապետութիւններ ալ չատ համաձայն չեն ճանչցման : Ուստի, Անգլիոյ վարչապետը կ'ուզէ ապահովել Ֆրանսայի աջակցութիւնը : Արդ, ֆր - անսական խորհրդարանին մէջ տակաւին զօրաւոր հոսանք մը կայ որ տեսա - կանօրէն հակառակ է Ազգաժողովի ուխտին տկարացման : Ուրիշ հոսանք մըն ալ չի հանդուրժեր որ տկարանայ անգլեւֆրանսական ճակատը : Կը թուի թէ Պ. Տալատիէ միջին ճամբու մը պիտի հետեւի, խոստանալով Անգլիոյ ուժ տալ հապէշական հարցին մէջ, իսկ միւս կողմէ ապահովել Անգլիոյ գործակցու - թիւնը, մանաւանդ միջերկրական չրջանակի մէջ, ինչպէս եւ կեդր. Եւրո - պայի եւ Սպանիոյ վերաբերեալ հարցերու մէջ :

Կ'ըսուի թէ Ֆրանսա միեւնոյն ատեն վարկեր պիտի խնդրէ, հում նիւթ ճարելու համար իր սպառազինութեանց :

Փառաւոր յուղարկաւորութիւն Շալիափինի համար

Տարագիր Ռուսերը փառաւոր յուղարկաւորութիւն մը սարքած էին երգիչ Շալիափինի համար, երկուշաբթի առաւօտ, Փարիզի օրթոտոքս եկեղեցիին մէջ : Արարողութիւններէն վերջ, որոնց կը մասնակցէր սքանչելի երգչախումբ մը, թնդացնելով «Ցաւիտենական Ճիշատակ»ը (Շալիափինի արտադրութիւ - նը), երգիչին մարմինը փոխադրուեցաւ Պաթինեոլի գերեզմանատունը : Երգե - ցը չարունակուեցան Օփերային առջեւ, ուր Շալիափին իր առաջին յաջողու - թիւնները չահած էր 1906ին : Ջանազանիւրը ամէն կողմ կը հաղորդէր այս եր - դեցողութիւնները, խոր տպաւորութիւն գործելով : Հաղարաւորներ դիմաբաց կ'ունկնդրէին Օփերային առջեւ : Բազմաթիւ ռուս չարժաւարներ ալ իրենց կառքերը կեցուցած էին Օփերային առջեւ, իրենց վերջին յարգանքը յայտնե - լու համար :

Եկեղեցին անբաւական կուգար բազմութեան : Աւելի քան երկու հազար հոգի խռնուած էին Տարիւ փողոցին մէջ : Արարողութիւնները կատարեց Փա - րիզի մետրոպոլիտը : Հանրապետութեան նախագահը եւ կրթական նախարարն ալ մասնաւոր ներկայացուցիչներ ղրկած էին :

ՋԱՆԱՋԱՏԼՈՒԻՐԵՐ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂՈՎ

ՊԷՅՐՈՒԹԷՆ կը հեռագրեն թէ ձէղիբէյի կառավարիչին դէմ սարքուած ցոյցի մը առթիւ, ընդհարում մը պատահեցաւ ոստիկանութեան եւ բողոքա - կուներուն միջեւ : Ի վերջոյ կրակ բացուելով երկու ցուցարարներ սպաննուե - ցան : Կան վիրաւորներ ալ, որոնց մէկը ոստիկան - զինուոր :

ՑՈՒՆԱԿԱՆ կառավարութիւնը հրամանագիր մը հրատարակեց, որուն համաձայն այսուհետեւ ոչ մէկ օտարական պիտի կրնայ հող գնել կրետէի մէջ :

ԷՆԿԻՒՐԻՆ կը հեռագրեն թէ ամերիկեան պատուիրակութիւն մը հասած է, առեւտրական նոր դաշնագիր մը կնքելու համար Թուրքիոյ հետ :

50 ՀՄԲՈՍՏՆԵՐ ՍՊԱՆՆՈՒԵՑԱՆ Պաղեստինի մէջ, Զատկի առաջին օրը, բուռն ընդհարում մը ծագած ըլլալով անգլիական զօրքին եւ գինեալ հրոսա - խումբի մը միջեւ : Կռիւը չարունակուեցաւ գիշերն ալ : Զօրաւոր լուսարձակներ կը լուսաւորէին ռազմավայրը, իսկ օդանաւեր հետազօտութիւն կը կատարէին : Միեւնոյն օրը ռումբ մը պայթեցաւ Հայֆայի մէջ :

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ՀՌՉԱԿԱԽՈՐ ՕԴԱԶՈՒՆ, Գնդ. Լինտպէրկ, փոքր կղզի մը դնեց Ֆրանսայի ծովեզերքէն 2 — 3 քիլոմեթր հեռու : Կղզին, որ կը կոչուի Իլիէք, ունի միայն մէկ չէնք, երեք յարկով քարէ դղեակ մը : Լինտպէրկ հոն պիտի բնակի ամառը, կնոջը եւ զաւկին հետ :

ՉԵՄԱԿԱՆ հանրապետութեան նախագահը, Տոքթ. Պենէշ, ընդհ. ներում չնորհեց Զատկի առթիւ : Այս ներումէն օգտուեցան մասնաւորապէս 100 Գեր - մանացիներ : Նախագահը ճառ մըն ալ խօսելով, յայտարարեց թէ Զեխոսլովա - քիա կ'ուզէ բարեկամութեամբ ապրիլ իր դրացիներուն հետ : «Մենք կը մերժենք միանալ որ եւ է վարդապետական ճակատի եւ դաւսիլ իրրեւ անդամ մը այդ - պիսի ճակատներու : Մենք կը կարծենք թէ խաղաղութիւնը կրնայ պահպանուիլ միայն այն ատեն երբ դանազան վարչաձեւեր կը յարգեն իրարու հոգւային ամ - բողջութիւնը եւ չեն միջամտեր ուրիշներու ներքին գործերուն» :

ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ առաջին հրամանագիրները պիտի հրատարակուին այս օրերս : Առաջինը կը վերաբերի 15 միլիառ ֆրանքի փոխառութեան : Կարծող - ներ կան թէ անբաղձալի օտարականներու մասին ալ հրամանագիր մը պիտի հրատարակուի :

ԱԼՃԻ - ՕՐԱՆ ճամբուն վրայ կառախումբ մը գիծէն դուրս հանուեցաւ բանուորի մը կողմէ, որ ճամբուած ըլլալով, ուզած էր վրէժ լուծել : Վեց հո - գի մեռան, 12 հոգի վիրաւորուեցան :

Հ. Ց. Դ.

Գումառ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Ց. Դ. փրօփականտի ցանձնախումբի անդամական ժողովը 20 Ապրիլ չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 8,30ին «Շաֆրիկեան» սրահին մէջ: Կարեւոր օրակարգ, ներկայ կ'ըլլայ ընկ. Պ. ՀԻՒՍԵԱՆ:

Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՏՕՆԷ ԱՊՐԻԼ ՏԱՍՆԸՄԷԿԸ

ՓԱՐԻԶ, 24 Ապրիլ, կիրակի երեկոյ ժամը 8.30ին

ՍԱԼ ԿԱՎՕ

Կ'ԵՐԳԷ **ՀՒՅԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ**

Ցանրամասնութիւնները մօտ օրէն, տոմսերը կը ծախուին ՑԱՒԱՋ, Հր. Սամուէլի գրատունը եւ Զ. Ո. Միութեան անդամներուն մօտ, այժմէն ապա - հովել տոմսերը,

×

ՎԱԼԱՆՍ, 23 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ, Պետ. Թատրոնին մէջ:

ՌՈՄԱՆ, 24 Ապրիլ, կիրակի կէս օրէ վերջ:

×

ՆԱԽԱԶԵՆՈՒԹԵԱՄԲ ՇԱՎԻՒԼԻ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

Եւ մասնակցութեամբ տեղւոյն Հ. Ց. Դ. «ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ» խում - բի, ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆ»ի եւ Ֆր. կ. ՀԱԶԻ Մասնաճիւղերուն եւ ՀԱՑ Ա - ՐԻՆԵՐՈՒ:

23 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին դպրոցին սրահը,

4 Rue Trois Chantiers

Բանախօսութիւն, երգ, կենդանի պատկեր:

Իջնել Քհ. 1 օթօպիւսով Մէրիէ: *Մուտքը ազատ է*

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՒԹ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ՇՐՋԱՆԻ «ՅԱՌԱԶԴԻՄԱՍԻՐԱՑ» ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿԱՂՄԷ

Ի նպաստ իր վարժարանին

24 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին

150, Route d'Orléans, VERON *սրահին մէջ*

կը ներկայացուի Թ. անգամ բլլալով՝ բազմաթիւ խնդրանքներու իբր գոհացում

ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆԻ

ՓԱՐԻԶ ԵՒ ՊԱԼԻՍ

Կատակերգութիւն երկու արար

Աշակերտութեան կողմէ երգ եւ արտասանութիւն

Այս ցերեկոյթին կը մասնակցին արուեստագէտներ ու սիրողներ.— Տիկին Արմենուհի Յակոբեան (մեներգ), Օրիորդներ՝ Մաքրուհի Նիգամեան (մեներգ), Սօնա Մոզեան (արտասանութիւն), Անահիտ Գալէկեան (մե - ներգ), Պարոնները՝ Մխիթար Գազանճեան (ջութակ) եւ Վազինակ Ալթուն - նեան (երգ ու արտասանութիւն):

Կը նուագէ թատրտ ԳԱՐԵԳԻՆ

Մուտք՝ միայն 3 ֆրանք

Matinée Prolongée

«ՀԱՑ ԱՐԾԻՒ» «Aigle d'Arménie» ԱԿՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

24 Ապրիլ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 16էն մինչեւ կէս գիշեր

HOTEL NAPOLEON BONAPARTEի շքեղ սրահներուն մէջ

Avenue Friedland, Paris, metro Etoile.

Հաճելի ժամանց, անընդհատ պար, գիւղիկ ժողովրդական գիներով,

Մուտք 15 ֆրանք

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՒԾԱԿ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԾԱԿ

14 Rue Dunkerque (ՄԷՋՐՕ ԿԱՅ ՏԻ ՆՈՒ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:

Ձառուտները ժամադրութեամբ:

ԿԱՐԵԻՈՐ

Ձեր բնակարանը, շէնքը եւայլն ամբերի եւ ճաշակաւոր ներկելու, պատի թուղթեր փակցնելու եւ նորոգութիւններու համար դիմեցէք նամակով՝

S. GRÉGOIREի, 1bis, Rue Rouget de l'Isle, Choisy-le-Roi Seine.

Խղճամիտ եւ մաքուր աշխատանք՝ չափաւոր գիներով :

ԵՓՐԱՏ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

Ղեկավար Տ. ՕՆՈՍԵԱՆ

15, Rue du Pourtour, Clamart, Seine Tél. Observatoire 13 - 45

Հեռաձայնել երեկոները 8էն վերջ :

Հայկական, եւրոպական եւ կովկասեան եղանակներ: Միակ նուագախում - բը հաճելի դարձնելու համար ձեր հանդէսները, հարսնիքները եւ հաւաքոյթ - ները :

Papier **Electricité** **Peinture**

POSE de papiers GRATUITE

DANIEL, 49, Rue Labat - Paris-18.

կը խնդրուի դիմել նամակով ժամադրութեան համար:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ֆր. Կ. Խաչի Լիոնի Մասնաճիւղը իր շնորհակալութիւնը կը յայտնէ Տի - կին Վարդուհի Գրիգորեանի, Պ. Պ. Ց. Թորոսեանի, Ա. Հացագործեանի, Մ. Շահպազեանի, Ա. Տիրատուրեան - նի, Պ. Մանուկի եւ բոլոր ղերակա - տարներուն, որոնք վարչութեանս սարքած Արմէն Հայկունիի «Անձնուէր ընկերը» ներկայացումին իրենց սի - րայօժար մասնակցութիւնը բերին :

×

Մարսէյլի «Շահրիկեան» Ակումբի յանձնախումբը հրապարակաւ շնոր - հակալութիւն կը յայտնէ կահագործ Հաթէմեան եղբայրներուն, որոնք ար - ժէքաւոր եւ ղեղեցիկ սեղան մը նուի - րած են սրահին :

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

ժամացոյցի եւ գոհարեղինաց

վարսուտուն

ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

261, Rue du Fbg. St. Martin

Métro: Louis Blanc et Jaurès

ԳՐԻԳՈՐ ՓԱՇԱՑԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՒԾԱԿ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԾԱԿ

Վկայեալ Փարիզի Բժշկական Համալսարանէն

364 bis Rue de Vaugirard, Paris (15)

Մէթրօ Porte de Versailles, *Թել.* Vaug. 52—06

Օթոպիւս AG, 33, 89

Ընդունելութեան ժամեր.— Ամէն օր ժամ 10էն 20 իսկ Ուրբաթ եւ երկուշաբթի ժամը 10—15, եւ ժամադրութեամբ

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

Ճաշարան ՅԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ

Արեւելեան եւ Եւրոպական խոհանոցի կերակուրներ :

ՐԱՖՖԻ

Փարիզահայերու միակ վայելուչ ճաշարանը

Տնօրինութեամբ Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆԻ

8, RUE MAUBEUGE Paris (9) *Մէթրօ* Cadetet le Peletier

Հոն պիտի գտնէք՝ արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներու համաստ ճաշացուցակ մը, անմրցելի ժաքրութիւն եւ անթերի սպա - սարկութիւն, գոլսական օճի՝ եւ *ձաշարանատիրոջ* անվեճե - լի փորձառութեամբ: Ամէն տեսակ հաւաքոյթներու համար կը տրա - մադրուի սրահ անհամեմատ մատչելի գիներով:

Շաբաթ եւ կիրակի երեկոները արեւելեան նուագ:

ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌԱԻԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ունինք մեծ մթերք անգլիական, ֆրանսական եւ չեխոս - լովաք կերպասներու՝ այր մարդոց վերարկուի, հագուստի, կա - նանց ռոպերու եւ հագուստներու համար: Առաջնակարգ կօշիկ - ներ, ճերմակեղէններ եւ նպարեղէններ: Ունատէրվուտ գրի ա - քեներ, Ջաթաւոր գիներ:

Դիմել՝ American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber

Tél. Opéra 67-77

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ԷՄԷՐԵԱՆ

Maison E. CHARLES *հիմնուած 1867*

29 rue Mathis, Métro Crimée

Autobus: AJ, AV, CP, 52, 50/71 Tel. Botzaris 12—60

Կը ծախենք՝ գոհարեղէններ, ամէն տեսակ ժամացոյցներ մատանիներ եւլն.: Նորոգութիւն ժամացոյցներու եւ գոհար - եղէններու: Կը գնենք՝ բլաթին, ոսկի, արծաթ եւ գոհարեղէններ նպաստաւոր գիներով:

Մի մոռնաք որ վստահելի ձեռքէ գնուած ոսկեղէն ու գոհ - րեղէններն անփոփոխ կը պահեն իրենց արժէքը:

Գաւառներէն եղած ապսպրանքները կը կարգադրուին արագ եւ խղճմտօրէն:

Tailleur de ST. BERNARD

Pour hommes et Dames

H. GULBOLIAN

24 rue Affre կամ 8 rue Cavé, Paris

Մասնաճիւղ՝ 2 rue de la Charbonnière

Մէթրօ La Chapelle եւ Barbès Rochechouart

Թելեֆոն Montmartre 69—70

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— *Կարեւոր նուէրներ ձեռք հագուստի համար մինչեւ Զատիկ:*

ՍՏԱՑԱԾ ԵՆՔ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ - ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ,

ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ.— Հագուստ (երկու փոքր ակեսակ 350—400 ֆր.էն, նուէրը կը սկսի ֆրանքէզի տափատ կամ կոֆի, 450 ֆր.էն հագուստներու համար, 3 փորձ, նուէրը կը տրո - Հայկուհի Կիւլպէնեանի արհեստանոցին պատրաստուած, գաքնան յատուկ, սրբէ - ղուշակ վզնոց մը: Ներկայանալ *ձաշակ* կտրօնով: Վերոյիշեալ նուէրներէն չեն օգտ - միայն 20 տարեկան այն երիտասարդները որոնք չեն ուզեր խօսիլ Ի - րիտասարդուհիները որոնք չեն կրնար գրել իրենց անունները մայրենի լեզուով:

Բաց է կիրակի մինչեւ կէսօր

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ

Ջուտ խաղողէ քաղ - եւ անիսոնով պատրաս - ուած ֆայկական օղին *ՐԱՔԸ ՏԻՒԶՐ*, ջգուշա - արուեստական օղիներէ ձեր ստամոքսը կ'այրէ գիշերները ջուր կը խմէ եւ կը վնասէ ձեր առո - չուխեան: *Խմեցէք ՐԱՔԸ ՏԻՒԶԸ* որուն ան - րատ, կազդուրիչ եւ պ - ժաքերը ըլլալը ֆաս - ուած է:

Dalakupeian 24 Rue St. Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille

ÜN DUZE

MARQUE DÉPOSÉE

Véritable Anisette Orientale

ՋՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ - ازومدن معمول خالص راقی

DISTILLERIE OTTOMANE ISTAMBOUL

Le Gérant : H. STEPHAN

17, Rue Damesme, PARIS (13) A. DER (AGOPIAN)

ՀԱՐԱԶԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԻՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԹԱՓԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանկ	75 ֆրանկ	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանկ	140 ֆրանկ	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանկ	110 ֆրանկ	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
21
ԱՊՐԻԼ
JEUDI
21 AVRIL
1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3710

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՏԽՈՒՐ ԵՒ ՏՄԱՐԴԻ

Լուր առնել - տալու խնդիրը չէ որ կը տանջէ մեր միտքը, երբ անվերջ հարցումներ կ'ուղղենք Հայաստանի անցուդարձի մասին: Հարցը շատ աւելի ծանրակչիռ հանդամանք ունի մեզի համար: Եւ, եթէ այսպէս չարունակուի, մեր հայրենիքն ալ պիտի դառնայ լիչատակ մը՝ Արտասահմանի համար :

Մինչեւ հիմա, գէշ - աղէկ լուրեր կը հասնէին Երեւանէն: Ուրիշ խօսքով, միջոցներ կային ստանալու, թէեւ շատ նախնական եւ անբաւական :

Այսպէս, եկող - գացողներ կ'ըլլային — պատուիրակութիւններ կամ «ուխտաւորներ»: Յետոյ գնացող գրութիւններ կը փոխանակուէին բարեգործականի, Հօկի, Պետական կոչուած կարմիր Խաչի եւ ուրիշ «բարեյոյս» տարբերու հետ: Ու վերջապէս, խորհրդային թերթերն ալ տարին քանի մը անգամ կը բարեհաճէին տեղեկութիւններ հրատարակել Հայկական Արտասահմանի վերաբերեալ հարցերու մասին. — ներդաշնութիւն, վերաշինութիւն, տեղաւորում եւն. :

Արդ, այս բոլորը պատմութեան կը վերաբերին այլեւս: Աւելի քան մէկ տարիէ ի վեր :

Կրնաք երթալ ստուգել բարեգործականէն եւ հանդուցեալ Հօկէն, թէ որ եւ է զեկոյց, նամակ եւն. ստացա՞ծ են, չըսենք մէկ տարիէ իվեր, գոնէ սա վերջին վեց ամիսներու ընթացքին: Պատասխանը պիտի ըլլայ լռութիւն մը, որ կրնայ պերճախօս համարուիլ: Բայց ոչ թէ իրրեւ ոսկի, այլ իրրեւ... թիթեղ :

Փաստ է որ երկուքն ալ նոյնիսկ երկտող զեկոյց մը չեն ստացած մինչեւ այսօր, Հօկի կեդրոնին եւ բարեգործականի մասնաճիւղին լուծման առթիւ: Բարեգործականը դեռ վերջերս, իր պաշտօնաթերթով կը խոստովանէր թէ «այդ մասին (լուծարք) մեզի ցարդ երեւանէն որ եւ է զեկուցում հաղորդագրուած (?) չըլլալով, ուրիշ ոչ մէկ մանրամասնութիւն ունինք այդ կարեւոր որոշումներու վերաբերմամբ, որով մեզի կը մնայ սպասել պաշտօնական հաղորդագրութեանց »:

Եւ կը սպասեն, 1937 դեկտեմբեր 8էն իվեր, երբ հրատարակուեցաւ «լուծարք»ի պաշտօնական զեկոյցը, «Մ. Հայաստան»ի մէջ :

Հօկն ալ, իր մէկ չորքարեբախանով, նոյն խոստովանութիւնը կրկնէր, միշտ սպասելով լուսաբանութեանց եւ նոր հրահանգի:

— « Կեդր. Վարչութիւնս ցարդ պաշտօնական տեղեկութիւն կամ հրահանգ չէ ստացած Երեւանէն, այս հարցերու մասին: Տարակոյս չունինք որ պիտի ստանանք զանոնք՝ անմիջապէս որ կազմուած յատուկ կառավարական յանձնաժողովը լրացնէ իր աշխատանքները եւ ներկայացնէ իր բանաձեւը լուծումի հետ կապուած հարցերու մասին»:

Այս յայտարարութիւնը կ'ըլլար 1937 դեկտեմբեր 29ին, թիւ 4 չորքարեբախանով: Այսօր ապրիլը եւս լրանալու վրայ է, եւ դեռ կը սպասեն: Կրնան սպասել մինչեւ Մոսպատիկ:

Տեղեկութեանց միւս աղբիւրը, «Մ. Հայաստան», որ առաջ ալ հազիւ կը կաթկթէր, այժմ դարձած է բոլորովին օտարոտի: Թէ - թիւս մոռցած ալ է որ մօտ մէկ միլիոն Հայեր կը գտնուին հայրենիքէն դուրս, բարեխուն՝ անոր սիրով, պատրաստ՝ օգնելու անոր ֆիզիքապէս թէ նիւթապէս:

Այնպէս որ, կարելի է Պոլսոյ թերթերը կարդալով գտնագտնել տեղեկութիւններ ստանալ Անատոլուի խորերը մնացած հայկական թեկորներու մասին: Բայց, դժուա՛ր է, գրեթէ անկարելի՝ իմանալ Հայաստանի չարն ու բարին, խորհրդային թերթ սերտելով: (Մենք նկատի չունինք այն չռայլաբան եւ գոց եղած տարփողանքները, որ խմբագիրէն գրաչարին կը յանձնուին, տարիներէ իվեր):

Ժամանակին Թուրքերը գաւառական թերթեր կը հրատարակէին, չոր ու ցամաք եւ անբովանդակ.— «Վալի փաշա հազրելլէրի կ'գտի, մէկթուլճի պէյ էֆէնտի ալտէթ իթտի» : Եւ ուրիշ քանի մը արթրողական տեղեկութիւններ: Մինչ իրենց քթին տակ երկիր մը կը ոգթար, հալածանքներն ու հարստահարութիւնները կը բազմապատկուէին, բանտերը կը պայթէին բանտարկեալներու խճողումէն եւ կամ բազմութիւններ կը կոտորուէին:

Պահելով բոլոր համեմատութիւնները, կը վարանինք ըսել թէ Երեւանի թերթերը աւելի բախտաւոր են այս տեսակէտէն: Չէ՞ որ ամբողջ սերունդ մը դէպի բանտ, դէպի աքսոր կամ դէպի կատարում առաջնորդուեցաւ, եւ սակայն խորհրդային թերթերը ամէն նատ առաջնորդուեցաւ, եւ սակայն խորհրդային թերթերը ամէն բանէ առաջ արեգակնափայլ, հանճարե՛ղ Սթալինի որպիսութիւնամբ կը զբաղին, անոր խելքն ու խարազանը կը փառաբանեն, մնացեալը ջուրին տալով:

Երկիրը մատնուած է աննախընթաց ողբերգութեան մը, որուն բան չի գրուիր խորհրդային թերթերուն մէջ: Հայկական Արտասահմանն ալ, թմրութեան համաճարակի մը մատնուած, ոչ ձայն կը հանէ, ոչ ալ կը հետաքրքրուի, գոնէ բուն իրականութիւնը իմանալու համար: Այս պայմաններուն մէջ, ի՞նչպէս կրնայ ազնիւ ու զարգանալ սէրը՝ հայրենիքին եւ գաղթաշխարհի միջեւ : Ո՞ւր է, ո՞րն էայն կազմական (օրկանական) կապը, որ պիտի ապացուցանէր թէ Հայաստանը մեզմով կը շնչէ, մենք ալ Հայաստանով: Եւ եթէ վաղը աւելի ծանր ազէտ մը պատահի, մենք ինչո՞վ պիտի տարբերինք Պոլսոյ երբեմնի ամիրաներէն եւ էֆէնտիներէն, որոնք պատուելիներուն կը հարցնէին թէ եղիա մարգարէն ի՛նչ կ'ուտէր, բայց չէին հետաքրքրուեր թէ ի՛նչ կ'անցնի կը դառնայ գաւառի մէջ:

«Վաղը կը մտածե՞նք»: Ո՛չ: Այսօրուան իրականութիւնը կ'ապացուցանէ թէ վաղը շատ աւելի անընդունակ պիտի դառնանք, եթէ դեռ երկար տեւէ այս տխուր եւ տմարդի վերաբերումը :

Վաղը յիշատակն ալ կրնայ թառամիլ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՌԱՋԻՆ ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻՆ ԱՅՍՕՐ, ՎԱՂԸ

Համաձայն իր ստացած լիազօրութեանց, կառավարութիւնը կը պատրաստուի հրատարակելու իր մասնաւոր հրամանագիրները: Առաջինը կը վերաբերի 10 միլիառ ֆրանքի վարկին, զոր պիտի ստանայ Պանք տը Ֆրանսէն: Ինչ կը վերաբերի 15 միլիառ ֆրանքի փոխառութեան, կառավարութիւնը չուզեր ապառել , որպէսզի պարագաները նպաստաւոր ըլլան կատարեալ յաջողութեան մը համար: Որ եւ է ձախողանք ոչ միայն պիտի վնասէ վերակազմութեան ծրագրին, այլեւ կրնայ խախտել դաշինքին կացութիւնը :

Միւս հրամանագիրներու առթիւ ալ, կառավարութիւնը կ'ուզէ նախ ուշադրութեամբ քննել իւրաքանչիւր ծրագիր, զայն ենթարկելով իրաւասու իւրանութեանց ուսումնասիրութեան :

Օրակարգին վրայ կը գտնուին ուրիշ երկու կարեւոր հարցեր ալ, գործադուլ եւ օտարականներու հարց: Գործադուլի մասին մշակուած է օրէնք մը, որ կը տրամադրէ գաղտնի քուէարկութիւն կատարել, եւ ամէն չարաթ կրկնել այս գործողութիւնը: Իսկ օտարականներու խնդիրը մանաւանդ կապ ունի այն տարբերուն հետ որոնք «անբաղձալի» կը համարուին, երկրին ապահովութեան տեսակէտով:

Այս առթիւ ըսենք որ կարգ մը թերթեր եւ մանաւանդ «Մաթէն» վերսկսած են պայքարը, աւելի խիստ հսկողութիւն պահանջելով օտարականներուն վրայ: Այս թերթը երեք օրէ ի վեր կեղծ անցապիրներու պատմութիւն մը կը պատմէ, հետեւեալ խորագրին տակ,— «Միջազգային խաժամուժը Ֆրանսայի մէջ»: Գործը սարքուած է Լիհասաանի մէջ, օտարականներ մտցնելու համար Ֆրանսա: Թերթը կ'առաջարկէ ոչ միայն նոր կանոններ մշակել Ֆրանսայի մէջ, այլեւ միջազգային գործակցութիւն մը հաստատել, անբաղձալի օտարականներու խուժումը խափանելու համար:

Ֆռանսիական խօսակցութիւններ

Նախարարական խորհուրդը երէկ ժողով գումարելով, քննեց նաեւ Իտալիոյ հետ սկսած խօսակցութեանց խնդիրը: Ինչպէս գրած էինք երէկ, այդ խօսակցութիւնները սկսած են արդէն, Հռոմի Ֆրանսական դեսպանատան գործակատարին միջոցաւ, եւ ընթացքը գոհացուցիչ կը համարուի: Իտալիոյ արտաքին նախարարը երկու անգամ ունկնդրութեան ընդունեց գործակատարը: Վերջին լուրերու համաձայն, բուն բանակցութիւնները պիտի սկսին այսօր, հինգշաբթի: Ֆրանսա կ'ուզէ օգտուիլ անգլեւիտալական համաձայնութեան բարեյաջող ելքէն, եւ իր կարգին համաձայնութիւն մը կնքել, Ազգաժողովին դուրմարումէն եւ Հիթլերի Հռոմ այցելութենէն առաջ:

Մեծ դժուարութիւններ չեն նախատեսուիր Ֆրանքեւիտալական բանակցութեանց համար: Եթովպիոյ ճանաչման խնդիրը հաւանաբար պիտի լուծուի ճիշդ այնպէս ինչպէս նախատեսուած է անգլեւիտալական համաձայնութեան մէջ: Ասոր հետ կապուած է Ֆրանսական դեսպանի մը նշանակման խնդիրը: Եթէ անմիջապէս դեսպան մը ղրկուի, ան պարտաւոր է իր յանձնարարագիրը առանձ յանուն Իտալիոյ Թագաւոր - կայսեր: Արդ, այս խնդիրը կապ ունի Անգլիոյ հետ ալ , ուստի հաւանական է որ Ֆրանսա նախ բանագնաց մը նշանակէ, իսկ մնացեալը կարգադրուի Գ. Գ. Տալատիէի եւ Ժոռժ Պոնէի Լոնտոն այցելութենէն վերջը: Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ միջեւ եղած միւս խնդիրները պիտի լուծուին փոխադարձ բարեացակամութեամբ (Սպանիա, Թունուզ, Միջերկրական, Կարմիր ծով, Ճիպութի - Ատիս Ապէպա երկաթուղի եւն.):

Ամէն պարագայի մէջ, լաւատեսութիւն կը տիրէ ոչ միայն Փարիզի, այլ եւ Հռոմի եւ Լոնտոնի մէջ:

Կոմս Ջիանօ, Իտալիոյ արտաքին նախարարը, կ'ըսէր վերջերս, ակնարկելով Ֆրանքեւիտալական յարաբերութեանց.

— « Երբեմն աւելի դիւրին է առիւծ մը սպանել քան հարիւր մժեղ» :

Եւ կ'աւելցնէր.— « Մժեղներու մահէն վերջը, դրեթէ բան չի մնար կարգադրելու համար :

**** Հռոմի չեխական դեսպանը Իտալիոյ արտաքին նախարարին ներկայացնելով, հաղորդեց թէ իր կառավարութիւնը որոշած է պաշտօնապէս ճանչնալ Եթովպիոյ գրաւումը:*

Կառավարական իրաւասութեան վճիռը վերջին գործադուլներու մասին

Գործադուլները վերջացած ըլլալով, աշխատանքը վերսկսաւ գրեթէ բոլոր գործարաններուն մէջ: Երկու մեծ հաստատութիւնները, Սիթրոէն եւ Ռընօ սկսան բանիլ երէկ, իսկ օդանաւային մեծ գործարանը, Կնոմ է Ռոն կը վերաբացուի այսօր, վերջին պահուն միջադէպ մը ծագած ըլլալով :

Կառավարութեան գեր - իրաւարարը, Պ. Ժիռօ, երեքշաբթի օր արձակեց իր վճիռը, որ օրէնքի ուժ ունի:

Վճռագիրը կ'ըսէ թէ բանուորներու աշխատավարձքի յուելման պահանջը ընդունելի չէ ,քանի որ օրէնքով նախատեսուած վեցամսեայ ժամանակաշրջանը չէ լրացած եւ ապրուստի սղութիւնը միայն 3.67 առ հարիւր է: Ցետոյ կը պատուիրէ որ եւ է պատիժ չտնօրինել գործադուլի համար եւ անյապաղ վճարել գործադուլէն առաջ բանած օրականները: Ու վերջապէս կը յանձնարարէ.— 1. Այն գործարանները եւ հաստատութիւնները որ ազգային պաշտպանութեան համար կը բանին, պէտք է աշխատանքը կազմակերպեն չաբաթական աշխատանքը հաշուելով 45 ժամ, բաժնուած՝ հինգ օրուան վրայ: Այդ պարագային բանուորները յաւելում պիտի ստանան ժամական 75 սանթիմ, իսկ մասնագէտները՝ ամսական 165 ֆրանք.— 2. Օգտուիլ հաւաքական պայմանագրի փոփոխումէն, աշխատավարձքը յարմարցնելու համար ապրուստի սղութեան հետ:

Այս վճիռին վրայ, աշխատանքի նախարարը անմիջապէս ժողովի հրաւիրեց բանուորական եւ գործատիրական պատուիրակները, հաւաքարար քննելու համար գործադրութեան եղանակները :

ՕՐը ՕՐԻՆ

Ի՞ՆՉ ԸՆՆՈՒ ԱԶԳԱՏՈՒՆԸ

L'Illustrationի Զատկի թիւը նուիրուած է Ազգերու Նորաշէն Պալատին ցուցադրութեան:

Ժընեւի այս ժողովարանը, որ արիւնագոս կը կոչուի երբեմն՝ օրագրող - ներուն եմայով, նոր Բաբելոն մըն է իրականին մէջ: Կը գրաւէ երկու հիւմբեր տարածութիւն,— միայն գաւիթը **160** մեթր երկայնիք ունի: Շէնքերուն ամրողջական ծաւալն է **440.000** խորանարդ մեթր: Միայն բարտուղարութիւնը իր տրամադրութեան տակ ունի **440** գրասենեակ: Ասկէ զատ շինուած են երկու մեծ ժողովասրահներ, մէկը երկու անգամ աւելի մեծ քան Փարիզի Օփերային հանդիսասրբահը: Երկու հսկայ ընդունարաններ: Մեծազանգուած մատենադարան մը : երկու ընդարձակ ճաշասրահ: Անձայն ըրթացիրներ: Սիեմ՛մ՛ մըն ալ,— ժապաւէնի վրայ դիտելու համար այն պատերազմները, մարդկային բշուառութիւնները, գաղթային շարժումները, որոնց գլխաւոր պատասխանատուն կը նստի ազգատուներ մէջ :

Այս ամէնը կառուցանելու համար ծախսուած է **400** միլիոն ֆրանք :

« *Մաթէն* » կարգ մը խորհրդածութիւններ կը կատարէ այս շինութեանց առթիւ:Ըսել կ'ուզէ նախ քէ կ'արժէ՞ր աշդհան մարմար դիզել՝ պահարաններ շինելու համար դաշնագրութիւններուն: Պատկերազարդ պատեր շինել՝ արձագանգ տալու համար բշուառ ճառերու: Ի՞նչ հարկ արդարութեան հրեշտակներու բնակարան շինելու այդ շրջապատէն, երբ արդարութիւն այնտի չշնորհուէր ոչ մէկ ժողովուրդի : Ի՞նչ հարկ, կ'ըսենք մենք, լայն հորիզոններ բանալու ազգատուներու պատուհաններուն դէմ, երբ ազգերու ներկայացուցիչներուն աչքին դէմ: թուրք ներկայացուցիչը նստած՝ ոչ հորիզոն կը ձգէ, ոչ ալ լոյս :

« *Մաթէն* » կ'ըսէ թէ այս հսկայ եւ թափուր պալատին մէջ հիմա միայն տուներներ կը շրջին: Մեռելատուն մը դարձած է ան: Եւ եթէ կ'ուզէք լաւագոյն ձեւով օգտագործել այս շինութիւնը, վերածեցէք միջազգային ապահիւարանի, ուր գան դարմանուիլ բոլոր երկիրներու երազատեսները , նստուն երազ տեսնելէն այլեւս անդամալոյծ :

Քանի որ հարցը այն է թէ ազգատուները պէտք է քանի մը ծառայեցնել, ես կ'առաջարկեմ վերածել պանդոկի, ուր գան բնակիլ բոլոր հայմթլոսնները, իբրեւ *քոնսիէրժ* ունենալով անգլիացի եւ փրանսացի խաղատուներեան **cul - de - jatte**ները:

Միայն թէ, — պայմա՛ն ,— երէկ փոքր ժողովուրդներուն արիւնը ծախողները այսօր ալ չշահագործեն անտուն ապրողներուս, հայմթլոսնեներուս վիճակը, — սուղ վարձք պահանջելով :

Ռ. ԱՐԱԶ

Ա. ՇԱՀՄՈՒՐԱՏԵԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

Մ. Համեան, Տրակինեան	100
Ապրիլ 15ի գումարը	100
Ընդհ. գումար	200

ԱՆԳԼԻՈՅ ԱՇԽԱՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐԸ ԵՒ ՄՈՍԿՈՒԱ

Երկուշաբթի օր վերջացաւ Անգլիոյ անկախ աշխատաւորականներու համագումարը: Այս առթիւ բանաձեւ մը քուէարկուեցաւ որ կ'ըսէ թէ՝ հակառակ Մոսկուայի դանդաղ դատավարութեանց պատճառած յուսախաբութեան, կուսակցութեան պարտականութիւնն է «Մ. Միութիւնը պաշտպանել նուաճողական յարձակման դէմ»:

*Վիճաբանութեանց ընթացքին, կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարը խոստովանեցաւ թէ Մ. Միութեան մէջ բանուորական կազմակերպութիւնները եւ արհեստակցական կազմակերպութիւնները կորնցուցած են իրենց անկախութիւնը, թէ ոչնչացած է ժողովրդապետական ոգին համայնավար կուսակցութեան մէջ, եւ այժմ պետական դիւանակալութիւն մը (պիւրոքրատ) կը վարէ թէ բանուորական չարժումը եւ թէ պետական բոլոր օրկանները: Վերջին երկու տարիներու ընթացքին, 6000 բանուորներ բանտարկուած , աքսորուած կամ զնդակահարուած են: Անոնց մեծագոյն մասը անդամ էին կուսակցութեան, իսկ չատերը կարեւոր պաշտօններ կը վարէին:«Մենք կը մերժենք հաւատալ թէ խորհրդային Ռուսաստանի դէմ դաւաճանութիւն եղած է այս համեմատութեամբ»: Այն 22 դեկավար բոլշեւիկներէն որ աշխատած են Լէնինի հետ ընկերվարական յեղափոխութեան համար եւ որ բնական մահով մեռած կամ քաղաքական կեանքէն քաշուած չեն, կը մնան միայն երեքը,— Սթալին եւ ուրիշ երկու հոգի: Մնացեալները աքսորուած, բանտարկուած, զնդակահարուած կամ անձնասպանութեան մղուած են :

Կարմիր բանակը ապահով կը ժողվէ

Այս միջոցին քարոզչական մեծ աշխատանքներ կը կատարուին Մ. Միութեան մէջ, մամուլով եւ ձայնասփիւռով, դէպի զինուորական վարժարանները առաջնորդելու համար լաւագոյն եւ ընդունակ երիտասարդները: Մասնաւորապէս կ'ուզեն երիտասարդ սպաներ ճարել թնդանօթաձիգ վաշտերու համար, որոնց զարգացման մեծ ուշադրութիւն կ'ընծայուի: Այս տարի զինուորական վարժարաններու մէջ ուսման տեւողութիւնը երեք տարիէն զեղչուած է երկուքի: Այս կրճատումը կ'արդարացնեն սա իրողութեամբ թէ բարձրացած է խորհրդային երիտասարդութեան ընդհանուր եւ քաղաքական կրթութեան մակարդակը: Ներկայ պրոպագանտին նպատակն է ընտիր եւ մասնագէտ սպաներ հասցնել :

Մոսկուա դժգոհ անգլեւիտալական դաշինքէն

Խորհրդային թերթերը խստօրէն կը քննադատեն անգլեւիտալական դաշինքը, զայն վերագրելով Անգլիոյ հակառուսական ձգտումներուն: «Փրավտա», կուսակցութեան պաշտօնաթերթը, կը գրէ այս առթիւ.

— « Նոր դաշնագիրը արտայայտութիւնն է Անգլիոյ անձնատուութեան: Մեծն Բրիտանիա անպատիւ դործ մը կը կատարէ, օրինականացնելով եթովպիոյ յափշտակումը եւ բացէ ի բաց իր օրհնութիւնը կուտայ Մուսոլինիի, Սպանիոյ ժողովուրդին դէմ մղուած պատերազմին համար,հաւանելով որ անոր զինուորները պարպուին միայն ապստամբներու յաղթութենէն վերջը: Այս համաձայնութեամբ Մուսոլինի կը յուսայ 30.000.000 անգլ. ոսկիի փոխառութիւն մը ստանալ եւ իր դիւանագիտական յաջողութեան համար պարծենալ իր դիւանակիցին եւ անհաճոյ հարեւանին, Հիթլերի: Իսկ ի՞նչ կը ստանայ Մեծն Բրի -

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ԿԱՐԳԱԿԸ
The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY
Trans : J. M.
ԹԱՐԳ. Հ. Ե.

Ծերպուլի ոտքերուն հասա - նելու պես, Ռեհան Պէյ ան - մեջ - մեջ ըլլալով, ան - մարդուն ուսերուն վրայ ձգեց իր ծանր թաղիքէ վերարկուն, որ ան մինչեւ հիմա ձեռքին բռնած էր եղեր։ Ապա, ան - մարդուն ետեւէն ելաւ սանդուխներէն վար։

Ծերպուլի ներքին յարկե - րուն մէջ ամէն ինչ խաղաղ էր։ Ռեհան Պէյ, ան - մարդուն հետ, անցաւ ներքին սենեակներէն մէկուն մէջ, ուր ան տեսաւ Ֆէրիտէ Հանըմ, որ կանգնած էր պատուհանին առջեւ։ Ան ետ դարձաւ, երբ ամուսինը ներս մտաւ։

Ռեհան Պէյ ըսաւ կնոջ - ը, որ ինքն ալ ոտքի ելած էր։ Ան ձեռքը երկարեց ու ըսաւ.

— Ֆէրիտէ Հանըմ, ես ձեզ կը ներկայացնեմ Ռեհան Պէյ - ը, որ ինձ ազատեց։

Ֆէրիտէ Հանըմ, որ ան - կեղծ էր, ձեռքը երկարեց ու ըսաւ.

— Ես ձեզ կը շնորհա - կալեմ, Ռեհան Պէյ։ Ես ձեզ կը շնորհակալեմ, որ ինձ ազատեցիք այդ ան - պատկառելի մարդէն։

Ռեհան Պէյ ժպտեցաւ ու պատասխանեց.

— Ես ուրախ եմ, որ կա - րողացայ ձեզ ծառայու - թիւն մը մատուցանել։ Ես կը կարծեմ, որ ան մարդը ձեզ չի սիրեր։

Ֆէրիտէ Հանըմ ուսերը թօթուեց ու պատասխա - նեց.

— Ես ալ կը կարծեմ նոյնը։ Ան ինձ ամուսնացաւ, որովհետեւ ես հարուստ էի։ Ան ինձ չի սիրեր, ես ալ զայն չեմ սիրեր։ Ան ինձ կը նախանձի, ես ալ զայն կը նախանձիմ։ Ան ինձ կը կասկածի, ես ալ զայն կը կասկածիմ։ Ան ինձ կը ծեծէ, ես ալ զայն կը ծեծեմ։

Ռեհան Պէյ ծիծաղեցաւ ու ըսաւ.

— Ես կը տեսնեմ, որ ձեր ամուսնական կեանքը ան - պատկառելի է

ՀՈՒՆԿԵՐ ՀԱՅ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

Ղևոնդ Ալիշան

Ղևոնդ Ալիշան ծնած է 1820 թուականին Վենետիկ, ուր հայրը՝ Գաբրիէլ Ալիշան, ապրած էր իբրեւ աքսորական։ Ալիշան իր մանկութեան տարիները անցուցած է Վենետիկի Մխիթարեան միաբանութեան մէջ, ուր ստացած է իր նախնական կրթութիւնը։ Ապա ան ուսանած է Փատուայի համալսարանին մէջ, ուր ստացած է բժշկութեան դոկտորի աստիճան։ Ալիշան ամբողջ 50 տարի ծառայած է Մխիթարեան միաբանութեան մէջ, ուր ան ունեցած է մեծ հեղինակութիւն։ Ան մահացած է 1901 թուականին։

Ալիշան հայ գրականութեան մէջ ներկայացուցած է ամենաբազմակողմանի գործունեութիւնը։ Ան գրած է բանաստեղծութիւններ, վէպեր, պատմական, գրական, լեզուական, հնագիտական, աշխարհագրական, բնագիտական, բժշկական, կրօնական, մանկավարժական, ճարտարագիտական, գիւղատնտեսական, ռազմական, ազգագրական, քննադատական, թարգմանական եւ այլ բնագաւառներու մէջ։ Ան հրատարակած է նաեւ հայ հին մատենագրութեան շարք մը գործեր։

Ալիշանի գրական ժառանգութիւնը կը կազմէ 150 հատոր։ Ան գրած է հայերէն, ֆրանսերէն, իտալերէն, լատիներէն, անգլերէն, գերմաներէն, հունարէն, արաբերէն, պարսկերէն, թրքերէն, ասորերէն, եբրայերէն եւ հնդկերէն լեզուներով։

Ալիշանի գրական ժառանգութեան մէջ կարեւոր տեղ կը գրաւեն հետեւեալ գործերը՝ «Ոսկեդար», «Հայապատում», «Հայկազունք», «Հայկական բառգիրք», «Հայկական քերականութիւն», «Հայկական տեսութիւն», «Հայկական հնախօսութիւն», «Հայկական հնաբանութիւն», «Հայկական հնադար

ատանա: Անգլիայի դիւանագէտները վերջնական նպատակը չէ եղած լուծել սպանիական հարցը, երբ ամսագրանքով ստորագրեցին այս դաշնագիրը ի - սալոյ հետ եւ ճնշում կը բանեցնեն Ֆրանսայի վրայ որ իրենց հետեւի: Անգլիւիտալական համաձայնութեան ետին որոշ կ'երեւայ չարաբաղ - ուր — կամ, լեհաստանի մասնակցութեամբ՝ հինգերու ծիծաղելի դաշինքը: Սպանիական հանրապետութիւնը խեղդելու եւ Ֆրանսական շահերը բռնաբա - բելու դիմով, անգլիական կառավարութիւնը կը չանայ զլուխ հանել պատու - հետնոց խմբակցութիւն մը, փոխարինելու համար հաւաքական ապահովութիւ - նը եւ Ազգերու Դաշնակցութիւնը: Կասկած չի մերցներ այս ծրագրուած խմբ - բակցութեան դուռ հակախորհրդային հանդամանքը »:

Թերթը կ'եզրակացնէ թէ Անգլիա ի զուր կը չանայ տկարացնել Հռոմ - Պերլին առանցքը, որ ուղղուած է իր խակ գաղթավայրերուն դէմ:

Թումանիոյ գաւադիրները կը դատուին

Թումանիոյ մէջ երեւան հանուած գաւադրութեան առթիւ, Լոնտոնի թեր - թերը կը գրեն թէ կալանաւորներուն թիւը կ'անցնի 2000ը, որոնց մէջ կը գըտ - նուին 72 վարիչներ: Ամէն ժամ նոր ձերբակալութիւններ կը կատարուին, մանաւորապէս Թումանիոյ գերմանախօս շրջաններուն մէջ: Արքայական հրամանագրի մը համաձայն, ամբաստանեալները պէտք է դատուին ձերբակա - լութենէն 48 ժամ վերջը:

Առաջին վճիռը արձակուեցաւ երկաթ ճաշերու գիակավարին՝ Քորնէլիուս Քոտրէանուի դէմ, ոչ թէ բուն գաւադրութեան, այլ ուրիշ յանցանքի մը հա - մար: Ցաշական վարիչը վերջերս նախատած ըլլալով նախկին վարչապետ Եորկան (այժմ անպաշտօն նախարար), դատապարտուեցաւ անառանարկու - թեան բարձրագոյն պատիժին, վեց ամիս բանտարկութեան եւ 2000 լէյ տու - գանքի: Իսկ գաւադրութեան պատիժը առանձին պիտի սրուի եւ տարակոյս չկայ թէ չատ ծանր պիտի ըլլայ:

Քորնէլիուս Քոտրէանու մարտ 25ին նամակ մը գրելով փրօֆ. Եորկայի, կ'ըսէր.

— « Մենք բան պիտի չընենք, պիտի չդիմադրենք, եթէ նոյնիսկ թնդէք մեր վրայ »:

Ձերբակալուած աուեն, ֆաշական դեկավարը ոչ միայն չդիմադրեց, այլեւ պահանջեց չդիմայլ զարնել դինքը, որպէսզի յետոյ չըսեն թէ փախչելու փորձ կատարեց:

Դաւադրութեան առաջին օրը, միայն Պուքրէշի մէջ ձերբակալուեցան 400 ամբաստանեալներ: Ոստիկանները խուզարկեցին գաղտնի կազմակերպութեան անդամներուն բոլոր աուեներն ու գրասենեակները, գէնքեր եւ արգիլուած գրու - թիւններ գրաւելով:

*** Վերջին լուրերու համաձայն, գաւադրութեան դեկավարներուն մէկ երրորդը ձերբակալուած է (250 հոգի): Ամէնէն աւելի ձերբակալութիւններ կատարուած են գաւառի մէջ: Դաւադրութիւնը երեւան հանելու համար վճռա - կան դեր կատարած է ներքին նախարարը, Արման Քալինէսքու: Թերթերը կը գրեն թէ նախարարը այնքան արագ եւ զգաստ գործեց որ, թէեւ ձերբակալու - թեանց մեծ մասը կիրակի օր կատարուած էր, բայց ժողովուրդը չատ բան չէր գիտեր: Ոստիկանական հետաքննդումներուն մեծ մասը կատարուեցաւ գիշե - րանց եւ առաջին առթիւ խուզարկուեցան 1000 աուներ: Երկաթեայ խաչերու հրամանատարութիւնը պատուիրած էր որ եւ է դիմադրութիւն չփորձել, եթէ առաջին ծրագիրը ի գերեւ ելլէր:

*** կարգ մը թերթեր դրած էին թէ գատապարտեալները Օձի կղզին պիտի փոխադրուին (Սեւ ծով): Պուքրէշի պաշտօնական շրջանակները կը հերքեն այս տեղեկութիւնը, գիտել տալով թէ այդ կղզին իրենց չէնք միայն փարոս մը ունի եւ երկու պահակ:

Նոր ապստամբութիւն Տեռի ի մէջ?

Արաբական գործակալութեան Ճարապլուսի թղթակիցը կը հաղորդէ Ապ - րիլ 12 թուականով՝—

Թուրքիայէն ստացուած լուրերը կը ծանուցանեն թէ Տէրսիմի շրջանը բնակող Քիւրտերը վերսկսած են իրենց ապստամբական շարժումը: Տէրսիմի քիւրտ ցեղապետները որոշած են գործել վերջերս կնքուած համաձայնագիրները եւ պահանջել իրենց պահանջներուն իրագործումը:

Քիւրտերը միջոցներ ձեռք առած են, որպէսզի այս անգամ իրենց շարժումը աւելի ծաւալուն ըլլայ քան նախորդ տարի:

Ըմբոստ շրջանի զինուորական իշխանութիւնները պղուչական լուրջ մի - ջոցներ ձեռք առին, խափանելու համար ապստամբութեան որ եւ է փորձ:

ՋԱՆԱՉԱՆԼՈՒԻՐԵՐ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏՂՂԱ

ՍՊԱՆԻՈՑ ապստամբականները պաշարած են Թորթոզան, որ ռազմապետա - կան չատ կարեւոր դիրք մըն է Միջերկրականի վրայ, դէպի Պարսելոնա: Մասնագէտներ անխուսափելի կը համարին քաղաքին անկումը:— Զօր. Ֆրան - քօ ասնակատարութեան մը առթիւ ճառ խօսելով, յայտարարեց.— « Մենք չա - հած ենք պատերազմը: Մեր նաւատորմը, մեր բանակը եւ օդատորմիղը այժմ պրաղած են վերջին ճակատամարտներով»: Զօրավարը այս առթիւ բաւ թէ կարմիրները աւելի քան 400.000 հոգի սպաննած են, պատերազմի ընթացքին:

Ե. ՄԻՈՒՔԵԱՆ պատերազմական դործակալը, Վարուիլով, օրակարգ մը ուղղելով բանակին, կը ձաղկէ պարենաւորման վարչութեան մէջ տիրող «անկարգութիւնը եւ ապականութիւնը»: Այս առթիւ սպաներուն կ'արգիլէ որ եւ է նուէր ստանալ բանակին հայթայթիչներէն: Զրույցի մը համաձայն, հօքը զօրավարներ եւս ձերբակալուած են, իբրեւ դաւադիրներ:

ՄԷԿ ՄԻԼԻՈՆ ԶԻՆԱՅԻՆԵՐ եւ 500.000 ձախոնցիներ կատարի ճակատա - մարտի մը կը պատրաստուին Շանհայնկի նահանգին մէջ: Ճափոնցիները աւելի քան հազար հրաձգարեր եւ 200 օդանաւեր կեդրոնացուցած են այս ճակատա - մարտին համար, որ ամէնէն մեծը պիտի ըլլայ:

ՀԻՓԼԻՐի ձնդեան 49ամեակը տօնուեցաւ երէկ, ամբողջ Գերմանիոյ մէջ: Այս առթիւ զօրահանդէս մը տարբուած էր: Առաջնորդի ծնած գիւղին մէջ ե - կեղեցին զանգակները հնչեցուց կէս գիշերին, մինչ աղջիկներ կ'երգէին: Այս բոլորը կը լսուէին ձայնասփիւռով:

ՏԱՐԵԿԱՆ, ՊԱՐՈՒՇԱՆԴԵՄ

«ՇԱՀՐԿԵԱՆ» ՍՐԱՀԻ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ
ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՒՅԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
24 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3—8. 5 Rue de l'Échelle
Գեղարուեստական խնամեալ բաժին: Պիտի պարէ արեւելեան պարերու մասնագէտ Գ. ԶՆԱՄԹԱՍ: կը նուագէ SEPASTIAN BOY'S JAZZ, դեկավարութեամբ Գ. Ս. ՁԻՕՐԻԳՃԵԱՆԻ: Ճոխ պիւֆէ:
Մուտք կիներու 5, պարերու 7 ֆրանք

Կ'ՈՒԶՈՒԻ օրիորդ մը տարատ կարել սորվելու նպա - տակ ունեցող դիմել Տիկին ՎԱՐԴԱՆՕՖԻ.
60 Rue St. André des Arts, (Place St. Michel), Paris (6)։

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ԻՍԻ Լէ ՄՈՒԼինՈՅի «Զաւաթեան» կոմիտէն ընդ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները 23 Ապրիլ Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին «Թրիմեան» սրահը:

Վալանս

ՎԱԼԱՆՍԻ կոմիտէի ընդ. ժողովը 22 Ապրիլ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին, Հ. Յ. Դ. «Սիամանթօ» Ակումբին մէջ: կարեւոր օրակարգ:

Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՏՕՆԷ
ԱՊՐԻԼ ՏԱՍՆԸՄԷԿԸ

ՓԱՐԶԱ, 24 Ապրիլ, կիրակի կիսօրէկի երեկոյ ժամը 8.30ին

ՍԱԼ ԿԱՎՕ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ ԵՒ ՀՐԱԶ ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ

ԿՆԵՐԳԷ ՀԱՅԿԱՆՈՒՀԻ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Ներկայացումները ժամ օրէն, տոմսերը կը ծախուին ՅԱՒԱՋ. Հր. Սահակեանի գրատունը եւ Զ. Ո. Միութեան անդամներուն մօտ, այժմէն ապա - հովել տոմսերը:

×

ՎԱԼԱՆՍ. 23 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ, Պետ. Թատրոնին մէջ:

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ՏԻԿ. ՕՏԷՔ ՄԻՔԱՑԷԼԵԱՆ (ՖՐԱՆՍՈՒԱՀԻ)
ԿԸ ԽՕՍԻՆ PÈRE HUET (ՀԱՅԵՐԷՆ), **Գ. ԿԻՐԻԶԼ ԽՐԱՅՃԵԱՆ** (ԼԻՈՆԷՆ), **ՀԱՅՐ ՊՕՅՈՒՐԵԱՆ**

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, Զոմի «Արաքս» երգչախումբին մասնակցութեամբ:

×

ՌՈՄԱՆ, 24 Ապրիլ, կիրակի կէս օրէ վերջ:

ԿԸ ԽՕՍԻ Գ. ԿԻՐԻԶԼ ԽՐԱՅՃԵԱՆ

×

ՄԷՋ ՇԱՄՈՆԻ ՄԷՋ.— Նախաձեռնութեամբ Յ. Յ. Դ. «Վարուժան» խումբին, 24 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Մալաթիոյ Կրթասիրացի սրահին մէջ.

Գեղարուեստական խնամուած բաժին, արտասանութիւն, ու - դերձ, մրճերգ եւ Ջուլֆա:

ԿԸ ԽՕՍԻ Գ. ՎԱՐԴԱՆ ՁՈՒԼՔԻՐԵԱՆ

Մուտքը ազատ է

×

ՆԱԽՕՐԷՈՒՆՈՒԹԵԱՄԲ ՇԱՎԻՒԼԻ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

Եւ մասնակցութեամբ տեղւոյն Հ. Յ. Դ. «Ազդակ Թեան» խումբի, ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆԻ եւ Յ. Կ. ԽԱՉԻ Մասնաճիւղերուն եւ ՀԱՅ Ա - ՐԻՆԵՐՈՒ

23 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին դպրոցին սրահը,
4 Rue Trois Chantiers

ԽՕՍԻ Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Երգ, կենդանի պատկեր:

Մուտքը 1 ֆր. եւ 1 օթօպիւսով Մէրի: Մուտքը ազատ է

×

ՎԻԼՆ.— Նախաձեռնութեամբ Հայ կամ. եւ Մարաւիներու միութեան, եւ մասնակցութեամբ Ռամկավար Ազատ. կուսակցութեան, Տարօն - Տուրուբե - րանի, Տիգրանակերտի Հայր. Միութեանց, Հ. Կ. Խաչի, եւ Հ. Ց Դաշնակցու - թեան, 24 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին, Սէրքլը Կաթոլիկ սրահին մէջ: կը խօսի՝ Տիկին ՔԻՊՐԻԹՃԵԱՆ (Մարսէյլէն)

Մուտք 1 ֆրանք

ՌԱՖֆիի խմբակի դասախօսութիւնը 22 Ապրիլ, Ուրբաթ իրիկուն ժամը 9ին, Café le Grillon, 2 Carrefour de l'Odéon, մէթրօ՝ Օտէոն: կը խօսի Պ. Ս. Վրացեան:

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ՇՐՋԱՆԻ «ՅԱՌԱՋԴԻՄԱՍԻՐԱՑ» ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Ի նպաստ իր վարժարանին

24 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին

150, Route d'Orléans, VERON սրահին մէջ

Կը ներկայացուի Թ. անգամ բլլալու՝ բազմաթիւ խնդրանքներու իբր գոհացում

ՆՇԱՆ ՊԱՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆԻ

ՓԱՐԻԶ ԵՒ ՊՈՒԼԻՍ

գատակերգութիւն երկու արար

Աշակերտութեան կողմէ երգ եւ արտասանութիւն

Այս դերերէն մէկին կը մասնակցին արուեստագէտներ ու սիրողներ.— Տիկին Արէնտսի Յակոբեան (մեներգ), Օրիորդներ՝ Մարթուհի Նիգոմեան մեներգ), Սօսա Մոզեան արտասանութիւն, Անահիտ Գավէզեան (մեներգ), Գագաններ՝ Մհերան Գազանճեան (ջութակ) եւ Վազրնակ Ալեքսանեան (երգ ու արտասանութիւն):

Կը նուագէ թատրոն ԳԱՐԵԳԻՆ

Մուտք՝ միայն 3 ֆրանք

Matinée Prolongée

«ՀԱՅ ԱՐԾԻՒ» «Aigle d'Arménie» ԱԿՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

24 Ապրիլ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 16էն մինչեւ կէս գիշեր

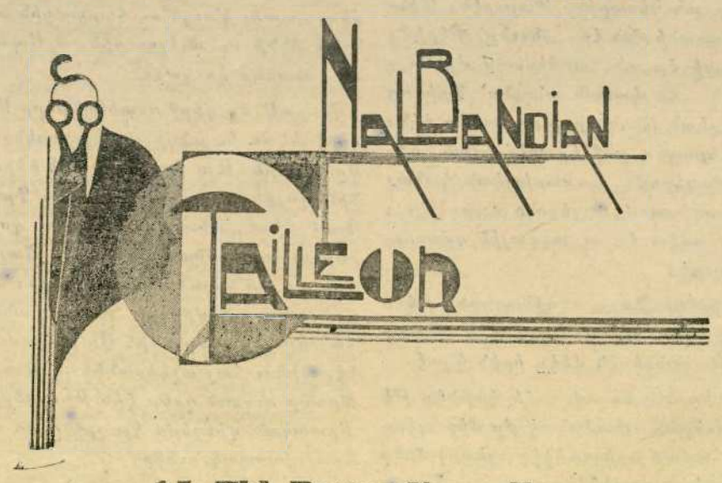
HOTEL NAPOLEON BONAPARTEի շքեղ սրահներուն մէջ

Avenue Friedland, Paris, metro Etoile.

Հաճելի ժամանց, անընդհատ սլար, պիւֆէ ժողովրդական գիներով:

Մուտք 15 ֆրանք

Hommes **Dames**

15, Bld. Bonne Nouvelle
Métro: Bonne Nouvelle Tél.: Gut. 93-70

"ՇԻՐԱԿ"

Արեւելքի սիրակ իսկական օղին է: Անզուգական, անմրցելի, անեխարդեալ: Առաջնակարդ զօրացուցիչ ախորժա - բեր, պատրաստուած զուտ չամիչի ո - ղով: Հայ աւանդական սեղանին զարդ:

ԿԱՐԵՒՈՐ

Ձեր բնակարանը, շէմքը եւայլն անթերի եւ ճաշակաւոր ներկելու թուղթեր փակցնելու եւ նորոգութիւններու համար դիմեցէք նամակով՝ **S. GRÉGOIRE**ի, **1bis, Rue Rouget de l'Isle, Choisy-le-Roi Seine.**
Աղնամիտ եւ մաքուր աշխատանք՝ չափաւոր գիներով:

Alimentation "TRÉVISE"
Իր անմահական սուրճովը
Café "HAREM"
ՉԱՏԿԱԿԱՆ ՉԷՕՐԷԿՆԵՐ
5 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ ԲԱՑԱՌԻԿ ՁԵՂՔ
Ստացած ենք պուլկարական բնաւոր ճեր - մակ պատիր եւ քաշքշովալ, սուրիական դ - հին եւ փէքմէզ:
ՄԵԾԱՓԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՓՈՆԱԿ
Tél. Taitbout 40—63
30, Rue de Trévise Paris (9) Metro Cadet

Ի գիտութիւն ՍՈՒՐՃի բոլոր գնորդներուն կը ծանուցանեմ թէ *LIVRAISON* չընկերուս պատճառաւ սուրճ գիները դէչած են Յարիւրին 25: 5 քիլօ սուրճը կ'արժէ 7½ ֆր. յանձնելի խանութիս մէջ: Վաճառորդ չունիմ ֆրապարակի վրայ: Գնելով խանութէս կրնաք ապահով բլլալ որ ձեր գնած սուրճն է՝ *ՄԱՔՈՒՐ*, ա՛պրատ եւ ախորժալի:

TOROSSIAN, 4 Rue de Metz, Métro Strasbourg-St. Denis.

ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ

Ձուտ խտացած քաղուած եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղին է ՐԱՓԸ ՏԻՒԶի: Զգուշացէք արուեստական օղիներէ ձեր ստամոքսը կ'այրէ եւ գլխերնիը ջուր կը խմէ: Եւ որ վնասէ ձեր առողջութեան խմեցէք միայն ՐԱՓԸ ՏԻՒԶի որուն անթոյն, կալդուրիչ եւ միտք տաքեր ըլլալը հաստատուած է:

Dalakupeian 24 Rue St. Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille

FOURRURES DE ST. BERNARD

ՀԱՅԿՈՒՀԻ ԿԻՒԼՊՕՔԼԵԱՆ

24, Rue Affre կամ 8, Rue Cavé — PARIS - 18e
Մասնաճիւղ 2, Rue de la Charbonnière —
Մէթրօ՝ La Chapelle — Barbès Roch. Tél. Montmartre 69-70

ԿԱՐԵՒՈՐ ԶԵՂՔ ՁԱՏԿԻ ԱՌԹԻԻ

Մուշտակները փայլ կուտան ձեր հագուստին եւ դէմքին: Դիմեցէք մեր վաճառատուները ուր պիտի գտնէք անհաւատալի գիներով ըր - ևար արժանիք, 500 ֆրանքէն սկսեալ: Փիթուա օպոսոն Մարթ զո - գը 120 ֆրանքէն սկսեալ: Գարեր, ժաքէթներ եւն.: կը ստանձնենք մուշտակներու նորոգութիւնը, եւափոխութիւնը, ներկելը եւ քան - ժը: Մուշտակները կը մաքրենք ձրի: Բաց է կիրակի օրերը միչեւ կէսօր:

Etude de Me BERNARD WAHÉ
(17e ANNÉE)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Études Sociales
JURISCONSULTE
de
Droit Français et International Privé
Mandataire en Justice
159 rue Lafayette, Paris (Gare du Nord) Tél. NORD 68-02
ԿԸ ՍՏԱՆԱՁՆԷ ամէն տեսակ դատեր, Փարիզի, գաւառի, գաղութներու եւ արտասահմանի մէջ: Խորհրդակցութիւն իրաւաբանական ամէն տեսակ խնդիրներու: Ազգակից դատեր, ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ: Նաթարալիսասնեան օրինական ձեւակերպութիւններ եւ անուններու փոփոխութիւն, քնկերու - թիւններու կազմութիւն եւ լուծում: Ամէն տեսակ գործերու խմբագրութիւն: Իրաւաբանական քննութեանց եւ մրցումներու պատրաստութիւն: Ճառերու եւ գասախօսութիւններու խմբագրութիւն: Փաստաթղթերու ընդօրինակութիւն: Ընդունելութեան ժամերը 9—10 եւ 5—7:
Կ'ընդունի նաեւ ժամադրութեամբ

ԺԱՄԱՑՈՅՑի եւ գոհարեղինաց վաճառատուն
ՀՐԱԶ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ
261, Rue du Fbg. St. Martin
Métro: Louis Blanc et Jaurès

ԴԱՇՏԻ ՏՆՕՐԷՆ ԼԻՈՆ ՄԼ.
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Le Gérant : H. STEPHAN
17, Rue Damesme, PARIS (13) A. DER (AGOPIAN)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ռուբէ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՕՐԱԹԵՐԹ
22
ԱՊՐԻԼ
VENDREDI
22 AVRIL
1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3711

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԴԱՇԻՆՔ ԱՆՁԱՐՆԵՐՈՒ ԿՈՒՆԱԿԻՆ ՎՐԱՅ

Քաղքենի թերթերը գոհունակութեամբ արձանագրեցին անգլ եւիթալական համաձայնութիւնը, իբրեւ նպաստաւոր պարագայ մը՝ խաղաղութեան համար :

Նոյնքան բարենչան կը համարուի Ֆրանսայի նախաձեռնութիւնը, նոյն ճամբուն վրայ : «Ծօսակցութիւնները» սկսած են արդէն, իսկ բուն բանակցութիւնները պիտի կատարուին աւելի վերջը, երբ լուծուի Եթովպիոյ ճանաչման հարցը եւ Ֆրանսան ալ իր դեսպանը ունենայ Հռոմի մէջ :

Տարակոյս չկայ թէ մերձեցումի եւ համաձայնութեան այս ձեռնարկները կը նպաստեն մթնոլորտը թեթեւցնելու, գոնէ առեղի մը համար :

Ընդհանրապէս մեծ պետութիւնները են որ պատերազմ կը սարքեն,— կը յեստակեն զայն կամ կը փութացնեն : Մեծ պատերազմ մը ապահովաբար չէր պայթեր, կամ աւելի ուշ կը պայթէր, եթէ Աւստրիա - Հունգարիոյ սպառնալիքին դէմ՝ ցարական Ռուսաստանն ալ խրախուսած չըլլար նախկին Սերպիան :

Վկայ, նաեւ, Եթովպիան եւ Սպանիան :

Թերեւս Նէկիւսը համաձայնած կ'ըլլար Իտալիոյ հետ, եթէ հաւաստիքներ չստանար թէ իր կռնակն են Մեծն Բրիտանիան եւ ամբողջ աշխարհը, իր Ագգայժողովին հետ : Գալով Սպանիոյ, չափազանցութի՞ւն է պնդել թէ քաղաքացիական պատերազմը չէր կրնար այսքան երկար տեւել (չուտով կը լրանայ երկու տարին), եթէ երկու կողմերը խրախուսանքներ, կամաւորներ, զէնք, ռազմամթերք եւ մեծագումար դրամ ստացած չըլլային :

Ճշմարտութի՞ւն մը եւս,— մեծերը պատերազմ սարքելու բազմաթիւ եղանակներ ունին :

Երբեմն ուրիշները, տկարները յառաջ կը քաշեն, կը հրեն կըռակին մէջ, երբեմն ալ իրենք ուղղակի կը ճակատին, երբ ժամանակը հասած նկատեն :

Երկու պարագաներուն մէջ ալ, մարտակոչը կ'ուղղուի յանուն մարդկութեան, քաղաքակրթութեան, արդարութեան կամ ազատութեան : Հիթլէրական Գերմանիան նոր նշանախօսք մըն ալ մէջտեղ նետեց, — Պատիւ եւ հաւատարմութի՞ւն : Նոյն զեռնին վրայ կանգնած է նաեւ Ֆաշական Իտալիան :

Արդ, Մեծն Բրիտանիա տեսնելով զինաթափութեան ձախողումը եւ Ագգերու Դաշնակցութեան սնանկութիւնը, միւս կողմէ չափելով իր զէն ու զրահը, համոզուեցաւ թէ ժամանակները շատ յարմար չեն, աւելի բարձր խօսելու եւ ուրիշ պետութեանց պայթուցիկ յաւակնութիւնները չափաւորելու համար :

Ուստի, անմիջապէս գործի ձեռնարկեց երկու ճակատի վրայ,— 1. Վերազինում՝ աննախընթաց ուժգնութեամբ, տրամադրելով մինչեւ 1500 միլիոն ոսկի,— 2. Մերձանուչ խօսակցութիւններ նախ եւ առաջ այն պետութեանց հետ, որոնք սպառնալից դիրք բռնած են :

Բարեկամական խօսակցութեանց առաջին փորձերը կատարուեցան Գերմանիոյ հետ, բազմաթիւ անգամներ : Պահ մը չատ լաւ էին յարաբերութիւնները, եւ Գերմանիան համաձայնութիւն մըն ալ ստորագրեց, յանձն առնելով իր նաւատորմը չափել անգլիական պայմանին վրայ, 35 առ հարիւր համեմատութեամբ :

Յետոյ նորէն պղտորեցաւ կացութիւնը : Գերմանիա ոչ միայն կը սաստկացնէր սպառազինութիւնները, այլ եւ վճռական յաղթանակ մը կը չահէր դիւանագիտական ճակատին վրայ, ստեղծելով Հռոմ - Պերլին առանցքը : Եւ, կանգնած այդ պատուանդանին վրայ, նոր պահանջներ կը դնէր, մասնաւորապէս ետ պահանջելով իր գաղթավայրերը :

Լոնտոնի մէջ տրամադիր էին այս մասին ալ խօսելու, երբ տեղի ունեցաւ Աւստրիոյ կցումը :

Մի՛չ հաւատարիմ՝ բաժնելով տիրելու քաղաքականութեան, Լոնտոն այս անգամ երեսը դարձուց դէպի Հռոմ, նոյնիսկ բան մըն ալ զոհելով բրիտանական դոռոզութենէն : Եւ կնքուեցաւ ապրիլ 16ի համաձայնութիւնը,— աւելի չուտ քան կը սպասուէր :

Անհրաժեշտ չէ վերլուծել համաձայնութեան յայտնի կամ գաղտնի տրամադրութիւնները, իմանալու համար Անգլիոյ կատարած զիջողութեան խորութիւնը :

Այդ համաձայնութիւնը ամէն բանէ առաջ կը բարձրացնէ Իտալիոյ քաղաքական վարկը, քանի որ բանակցութիւնները կատարուեցան զրեթէ հաւասարէ հաւասար, մասնաւորապէս Միջերկրականի, կարմիր ծովու եւ արաբական երկիրներու մասին : Տարբեր պարագաներու տակ, Իտալիան երրորդ - չորրորդ կը համարուէր, Միջերկրականի գործերուն մէջ : Այսօր հասած է աստիճանի մը, ուր հաւասար կ'իյնայ Ֆրանսայի հետ (երկրորդ), նոյնիսկ ձգտելով գերազանցել զայն :

Համաձայնութիւնը կը պարունակէ ուրիշ կարեւոր հանգամանք մը,— շատ աւելի նչանակալից :

Ինչպէս նախընթաց պարագաներու մէջ, այս անգամ ալ եթէ իսկապէս խաղաղութեան փորձ մըն է որ կը կատարուի, Հռոմի համաձայնութեամբ, դիմը պիտի վճարէ տկարը : Անճարն ու անտէրը :

Այսպէս, ապրիլ 16ի համաձայնութիւնը անուշի կը կապէ եւ՛ Սպանիոյ եւ՛ Եթովպիոյ խնդիրները : Երկուքն ալ կը ձգտին իրենց բախտին, իրրեւ «լքեալ դոյք», հակառակ բոլոր դիւանագիտական ներքութեանց եւ մանուածապատ չարագրութեանց :

Այսպէս, Անգլիա ընդունած է Եթովպիոյ գրաւումը, բայց կ'ուզէ որ ճանաչման ձեւակերպութիւնը կատարուի Ժընեւի մէջ, երեւոյթները փրկելու համար : Իսկ Սպանիոյ պատերազմը պիտի չարունակուի, մինչեւ որ կողմերէն մէկը չախչախուի, թէեւ Իտալիա յանձն առած է մաս - մաս ետ քաշել իր զօրքը :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

220 ՕԴԱՐԱԿԱՆՆԵՐ ԱՐՏԱՔՍՈՒԱԾ

Աւելի պիտի խստանայ հսկողութիւնը

Նախաբարական խորհուրդի առջի օրուան նիստին մէջ, ներքին նախարարը տեղեկութիւններ հաղորդեց անդադար օտարականներու դէմ կատարած կամ ծրագրած տնօրինութեանց մասին :

Ապահովութեան Տեսչութեան, ոստիկանութեան եւ նահանգապետութեանց յանձնարարուած է աւելի խստացնել հսկողութիւնը, մանաւանդ նկատի ունենալով ազգային պաշտպանութիւնը եւ հանրային ապահովութիւնը :

Հրամայուած է Ապահովութեան Տեսչութեան եւ ոստիկանական վերատեսչութեան՝ նորէն աչքէ անցընել կասկածելիներու եւ անդադարելիներուցանկերը եւ ներքին նախարարին հաղորդել զանոնք :

Վերջին մէկ շաբթուան ընթացքին 220 օտարականներ արտաքսուած են : Նախարարը, Պ. Ալպէր Սառօ, գործնական եւ ազդու միջոցներ ուսումնասիրել կուտայ, վտարումներու համար : Թերթերը կը գրեն թէ նախարարը կը խորհի ղօրացնել պատժական տնօրինութիւնները եւ մինչեւ սահմանադրութիւն ոստիկաններ ընկերացնել արտաքսեալներուն, որպէսզի այլեւս չկարենան վերադառնալ : Նախարարին առաջարկով, յանձնաժողով մը կազմուած է ներքին, արտաքին, դատական եւ աշխատանքի նախարարութեանց ներկայացուցիչներէն, քննելու համար մասնաւոր հրամանագիր մը, որուն համաձայն անդադարելիներու արտաքսումը պիտի կատարուի աւելի մանրակրկիտ, բայց աւելի արագ եւ ազդու միջոցներով :

ՆՈՐ ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐՆԵՐԸ ՄԱՑԻՍ 1ԷՆ ԱՌԱՋ

Եկամտական հարկութիւն քառնիշան կը հաստատուի

Նախաբարական խորհուրդը նկատելով որ զղջալի բարւոքում մը յառաջ եկած է երկրին եկամտական, անձեռնական եւ աշխատաւորական կացութեան մէջ, որոշեց չհամապարել, մասնաւոր հրամանագիրները հրատարակելու համար : (Ժողովին կը նախագահէր հանրապետութեան նախագահը) : Բայց եւ այնպէս, վարչապետը խնդրեց իրաւասու նախարարներէն՝ հրամանագիրները պատրաստել մայիս 1էն առաջ, քննելու եւ վաւերացնելու համար : Իւրաքանչիւր հրամանագիր ուշադրութեամբ պիտի քննուի վարչապետին կողմէ, ստորագրութենէն եւ հրապարակումէն առաջ : Ակնկալուած է հետեւիլ թէ առաջին հրամանագիրները պիտի հրատարակուին մայիսի առաջին կամ երկրորդ շաբթուն :

Նախաբարական խորհուրդը լսելով եկամտական նախարարին զեկուցումը, այն եզրակացութեան եկաւ թէ կացութիւնը բաւական է, թէ արժեթուղթերը բարձրացած են վերջին շաբթուան ընթացքին, հետեւաբար առ այժմ անհրաժեշտ չէ մեծագումար վարկեր ստանալ Պանք սը Ֆրանսէն : Կառավարութիւնը իրաւունք ունի մինչեւ 10 միլիառ ֆրանք ստանալու, բայց կը կարծուի թէ պիտի գոհանայ 5 միլիառ ֆրանքով :

Այս առթիւ, առկախ ձգուեցաւ նաեւ 15 միլիառ ֆրանքի փոխառութեան խնդիրը : Եկամտական նախարարը կը կարծէ թէ լաւագոյն է ձգել որ մթնոլորտը աւելի բարւոքի, աւելցնելով յաջողութեան պատեհութիւնները :

Կառավարութիւնը ամէն բանէ առաջ կը ջանայ ամրապնդել աշխատաւորական կացութիւնը եւ ազդու միջոցներ ձեռք առնել գործադուլի հոսանքին դէմ, փոխառութեան չրջաբերութենէն առաջ : Ֆրանսայի սեղանաւորական չրջանակները եւ հանրային կարծիքը չատ ազդուած են աշխատանքի տագնապներէն եւ մինչեւ որ այդ վախերը չփարատին, փոխառութիւնը մեծ խնդութիւն չի կրնար առեղծել : Այսպէս, առջի օր ըրոյց չրջած ըլլալով թէ առեւտրական մեծ հաստատութեան մը բանուորները գործադուլ պիտի հռչակեն, սակարանը նորէն ազդուեցաւ, հակառակ նախորդ օրուան բարւոքման :

**** Եկամտական նախարարը իր զեկուցման մէջ բացատրեց թէ դանձը ի վիճակի է սովորական միջոցներով կատարելու յառաջիկայ վճարումները եւ թէ վստահութիւնը կը վերահաստատուի հետզհետէ :*

Ֆրանկիստական բանակցութիւններ

Արտաքին նախարարը նոր հրահանգներ հաղորդեց Հռոմի Ֆրանսական դեսպանատան գործակատարին, Իտալիոյ հետ կատարուելիք բանակցութեանց մասին :

Պաշտօնական չրջանակներու մէջ կը յուսան թէ Հռոմի խօսակցութեանց առաջին եւ դիւանագիտական չրջանը պիտի փակուի մինչեւ մայիս 1, այսինքն Հիթլէրի այցելութենէն առաջ, երբ Ֆրանսայի վարչապետը եւ արտաքին նախարարը վերադարձած կ'ըլլան Լոնտոնէն :

Կը կարծուի թէ դիւանագիտական այս նախնական համաձայնութիւնը պիտի կնքուի նամակներու փոխանակութեամբ, փոխադարձաբար ճանչնալով իւրաքանչիւր պետութեան իրաւունքները Միջերկրականի եւ Կարմիր ծովուն մէջ : Այս գործակցութենէն վերջը, Ֆրանսական կառավարութիւնը բուն բանակցութիւնները պիտի սկսի Եթովպիոյ հարցին կարգադրութենէն անմիջապէս վերջը : Ֆրանսական կառավարութիւնը նախնական համաձայնութիւնը անհրաժեշտ կը դտնէ երկու գլխաւոր պատճառներով — 1. Պայծառացնել մթնոլորտը, Հիթլէրի Հռոմ այցելութենէն առաջ.— 2. Ծօսակցութիւնները չարունակել Հռոմի մէջ, մինչեւ որ Ագգաժողովը լուծէ Եթովպիոյ ճանաչման խնդիրը, որպէսզի Ֆրանսա կարենայ դեսպան մը ղրկել Հռոմ :

Թէեւ որոշում արուած չէ դեսպանի մասին, որ իր յանձնարարագիրը պիտի ներկայացնէ Իտալիոյ թագաւոր - կայսեր, քաղաքական չրջանակներու մէջ կը կարծեն թէ գլխաւոր թեկնածուն է Պ. Ժան Միխլէր, երեսփ. ժողովի արտաքին գործերու յանձնախումբին նախագահը :

Դեսպանին անուանումէն վերջը, որ կրնայ տեղի ունենալ Ագգաժողովի զումարման պահուն, պիտի սկսին վերջնական համաձայնութեան բանակցութիւնները, յարեւման Անգլիոյ հետ եղածին :

Ֆրանսայի գործակատարը երրորդ խօսակցութիւն մը ունեցաւ Իտալիոյ արտաքին նախարարին հետ :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՆԱԻԱՐԵԿԱՒԱՆԵՐԸ

Երէկ տարիքոտ Ֆրանսուհի մը եկաւ խմբագրատուն, ձեռքն ալ կարգ մը թուղթեր, որոնց մէջէն լուսանկար մը հանելով հարցուց.

— Կը ճանչնա՞ք այս երիտասարդը :

— Կը յիշեմ, ո՞ւր է հիմա, նամակ ալ ունի մեր քով :

— Տարիէն աւելի է որ յիմարանոց մը դրուած է : Մարդ - մարդասանիք չունի : Ես իրեն դրացի եւ բարեկամ եղայ - անդին իյնալով, գտայ ձեր հասցէն : Եկայ իմանալու թէ ո՛վ ունի, ո՛վ չունի :

Եթէ չեմ սխալիր, տասը տարի առաջ էր որ Թաւրիզէն փարիզ եկաւ երիտասարդ մը, մօտիկ ազգական Բաֆֆիի : Այն ատեն թերթերը եւ մասնաւորապէս Յառաջ շատ բաներ գրեցին իր թուագիտական բացառիկ յատկութեանց մասին : Մուշեղ Մելիք - Յակոբեան ամէնէն կնճռոտ հաշիւները ալ կը լուծէր, առանց սովորական գործողութիւնները կատարելու :

Իր այս հմտութիւնը բանի մը տարի տեւեց փարիզի մէջ :

Տարիներ անցան եւ շատ բիչ կ'երեւար : Կ'ըսէին թէ դպրոց կ'երթայ : Քանի մը տարի եւս,— եւ հետքն ալ կորսուեցաւ :

Նահակներ կուգային իրաւէն, Յառաջի հասցէով : Թերթին մէջ ալ ծանուցուեցաւ երկար ատեն, որպէսզի գայ եւ ստանայ :

Ոչ եկող կար, ոչ գացող :

Ուրիշ «կը փնտռուի»ներու պատասխան կը հասնէր, այս տղէն ձայն չելաւ :

Եւ ահաւասիկ ձայնը յիմարանոցէն կուգայ, այն ալ փրանսացի կնոջ մը միջոցաւ...

Դեռ բանիներ այսպէս, յիմարանոց ինկած : Անհետ կորած : Եւ կամ կորսուելու ճամբուն վրայ :

Եթէ հաշուէիներ միայն Յառաջի հիմնարկութեենէն ի վեր ստացուած նամակները, այս կարգի նաւաբեկեալներու մասին, նոյնիսկ անոնց սեփական ձեռքերով, խտմնելի վիճակագրութիւն մը պիտի կազմուէր :

Վաւերագիրներ են այդ նամակներ : Եւ ես կը կարծեմ թէ կարելի չէ լրիւ կազմել մեր ժամանակակից պատմութիւնը, առանց ուսումնասիրելու նաեւ այդ նամակներ : (Նարդունին *ռոմէյ* մը կազմած է արդէն) :

Դեռ այս օրերս, երիտասարդ մը « զգայացունց » երկտողներ կը գրէ, **8 — 10** օրը անգամ մը, հետզհետէ աւելի գունաւորելով եւ խճճելով խօսքերն ու ... սպառնալիքները :

Տակաւին ուրիշ մը, որ կանոնաւորապէս կը թղթակցի յիմարանոցէն, դէզ - դէզ նամակներ գրելով, յանձնելի ծանօթ կամ անգոյ անձերու :

Չորրորդ մը, հինգերորդ մը... Բայց ո՞ր մէկը յիշել : Միայն մեր գիտցածները թերեւս աւելի շատ են, բան Պոլսոյ ազգ. յիմարանոցին պատսպարեալները :

Տարագրութե՞ան գլանը հարթեց անհամար գլուխներ, փիզիքապէս կամ բարոյապէս : Անոնց կողքին ալ՝ այս նաւաբեկեալները, որոնք ընդհանրապէս ոչ տէր ունին, ոչ ալ որոշ հասցէ :

Նոյնիսկ անոնց մահը պատահաբար կ'իմացուի, այս ծով աշխարհին մէջ : Իսկ եթէ մէկն ու մէկը տեղացի բարեկամուհի մը ունեցած ըլլայ, անոր առջին հոգը կ'ըլլայ... փոխարինութիւն փնտռել :

ՎԱՀԷ

16 ԳԻՒՂԵՐ ՔԱՆԴՈՒԱԾ, 250 ՄԵՌԵԱԼ ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՄԷՋ

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն ապրիլ **20** թուականով.— Բուռն երկրաշարժ մը պատահեցաւ երէկ, կեդրոնական Անատոլուի չատ մը վայրերուն մէջ, եւ մասնաւորապէս Էնկիւրի, Զանկըրը, Թոսիա, Կեսարիա, Գոնիա եւ Զորում : Շատ մը չէնքեր վնասուեցան եւ խանութներ կործանեցան, բայց մարդկային կորուստ չկայ :

Իսկ Քըրչհիրի նահանգին մէջ 10 գիւղեր ամբողջովին կործանեցան եւ 200 հոգի մեռան : Կառավարութիւնը ստիպողական միջոցներ ձեռք առաւ, արկածեալներուն օգնելու համար :

*** Վերջին լուրերու համաձայն, քանդուած գիւղերու թիւն է 16, իսկ մեռեալներու թիւը՝ 250 : Կը կարծուի թէ մարդկային կորուստները չատ աւելի ծանր են : Նիւթական կորուստներն ալ մեծ գումար մը կը կազմեն Կեսարիոյ մէջ եւ Սեւ ծովու ափերուն վրայ :

2500 նոր սաւառնակներ պիտի շինուին

Իրազեկ աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ կառավարութիւնը որոշած է 2500 նոր սաւառնակներ շինել տալ, կարելի եղածին չափ չուտ : (Նախապէս որոշուած էր միայն 1500 հատ) : Արդէն իսկ չատ կարեւոր ապսպրանքներ տրուած են նոր սաւառնակներու համար : Օդանաւային նախարարը 20 միլիոն անգլ. ոսկիի յատկացուածական վարկ մը ստացած ըլլալով, ի վիճակի է փութացնելու օդանաւային շինութիւնները,— աւելի սրընթաց քան անցեալ դեկտեմբերին :

Օդանաւային նախարարութիւնը ծրագիր մը պատրաստած է, որուն համաձայն Ֆրանսայի օդատորմիղը պիտի զօրացուի երեք ուղղութեամբ.— 1. Արդիացնելով եղած օդատորմիղները.—2. Զօրացնելով ուրիշ տորմիղներ.—3. Նոր տորմիղներ կազմելով :

Վերջերս երեսփոխան մը ժողովին մէջ յայտարարեց թէ Ֆրանսա միայն 40 օդանաւ կը չինէ մէկ ամսուան մէջ, մինչ որ տարեկան 500էն պակաս կ'ընէ : Այս առթիւ, թերթերը կը գրեն թէ Ֆրանսա ծանր տագնապ մը կ'անցընէ հում նիւթերու համար : Կան կարգ մը նիւթեր ալ որոնք բացարձակապէս անհրաժեշտ են օդանաւային չինութեանց համար, բայց դրեթէ չեն ճարուիր : Միւս կողմէ, անհրաժեշտ է սպաներ ճարել, յարաճուն օդատորմիղի մը համար : Ուստի առժամապէս դրօշի տակ առնուած են չատ մը պահեստի սպաներ :

Մեծն Բրիտանիան ալ իր կարգին...

Անգլիական պատուիրակութիւն մը ճամբայ ելաւ դէպի Մ. Նահանգները, զինուորական օդանաւեր չինել տալու համար, որպէսզի օր առաջ լրանայ Մեծն Բրիտանիոյ վերազինումը : Պատուիրակութեան անդամները օդանաւային բարձրաստիճան սպաներ են եւ յայտնի մասնագէտներ : Պատասխանելով հարցումի մը, այս մասնագէտներէն մէկը յայտարարեց թէ իրենց վերջնական հրահանգները պիտի ստանան նաեւ նստելէ վերջ եւ թէ Ամերիկայի մէջ օգտնեւ պիտի ապսպրեն այն պայմանով որ չինուին անգլիացի մասնագէտներու հսկողութեան տակ :

**** Վերջերս լրտեսական չարժումը ուշադրաւ համեմատութիւններ ստացած է բրիտանական օդատորմիղին մէջ, իրրեւ տեսակ մը պայքար վերապին -*

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

"ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՇՏՕՆԵԱՑ"

Ընկերային ծանր հիւանդութիւն մը կայ որ կը մատնանշէ բոլոր ժողովուրդներն ու պետութիւնները եւ որուն պէտք եղած ուշադրութիւնը չենք դարձուցած մենք, Հայերս:

Խօսքս անգործութեան մասին է: Աշխատանքի ընդունակ եւ աշխատիլ ցանկացող մարդոց մասին է, որոնք չեն կրնար աշխատանք գտնել: Մեր գաղութին մէջ անոնց թիւը արհամարհելի չէ, միայն Փարիզի եւ շրջաններու մէջ նուազագոյն 2000 պէտք է հաշուել մեր անգործ հայրենակիցներու թիւը: Անոնք կը ստանան անգործութեան նպաստ, ապրելու նուազագոյն հնարաւորութիւնէն չեն զրկուած: Հարցը անոնց նիւթական օժանդակութիւն կատարելու ձեւով չէ դրուած դժբախտաբար: «Պետական պաշտօնեայ» են, ինչպէս կ'որակէն իրենք զիրենք եւ անօթի մնալու մղձաւանջը չունին: Այս պարագան է ան-շուշտ որ արդիլած է մեզի անգործներու վիճակը նկատելէ քննութեան արժանի խնդիր: Ցորչափ անօթութենէ մեռնելու վիճակ չկայ, աւելորդ է զբաղիլ: Աւելորդ է նաեւ այն պատճառով որ մեր աչքին առջեւ ունինք մեծ եւ հարուստ պետութիւններ, որոնք կրելով հանդերձ անգործութեան նիւթական եւ բարոյական անպատեհութիւնները, դրեթէ ոչինչ կրցած են ընել զարմանելու հիւանդութիւնը:

Ճիշդ է որ եթէ հարցին մօտենանք արմատական լուծում գտնելու առաջադրութեամբ, աւելորդ աշխատանք մը փորձած կ'ըլլանք: Մեր հնարաւորութիւններու սահմանին մէջ չի մտներ բոլոր հայ անգործներուն աշխատանք ստեղծելու գործը: Դրամատիրական կարգերու էութեան հետ իսկ կապուած, ուղղակի եւ անխուսափելի հետեւանքը տնտեսական արդի ըմբռնումներուն, անգործութիւնը՝ ճարտարարուեստի զարգացման զուգընթաց աճելու ձգտում ունի: Մեքենան կը խլէ մարդուն աշխատանքը: Ոչ միայն մարդիկն են իրարու հետ մրցումի ելած, իրարմէ յափշտակելու աշխատանքը, այլեւ նոյն մրցումը աւելի կատաղի ձեւով գոյութիւն ունի մարդուն եւ մեքենային միջեւ, եւ չատ տրամաբանական է ընդունիլ որ այդ մրցումին մէջ պարտուողը մարդ ըլլայ եւ ոչ թէ մեքենան: Պահանջկոտ չէ, տրտնջացող չէ, առանց յոգնելու անընդհատ աշխատելու համար կաթիլ մը իւղ միայն կը պահանջէ մեքենան. մինչդեռ մարդը ստամոքս մը ունի բռնակալ, ըմբոստ, զգայարանքներ պահանջկոտ, ընկերային վիճակ, ընտանիք: Ո՞րն է աշխատանք բաժնելու դերին մէջ գտնուող մարդը որ մարդուն եւ մեքենային միջեւ ընտրութիւն մը ընելու առեն, անմտօրէն առաջինին տայ նախապատուութիւնը:

Ամբողջական լուծում մը գտնելու մտահոգութիւնը եթէ անտեղի եւ աւելորդ է մեզի համար, անօգուտ չէ սակայն մասնակի լուծումներ ճարելու ցանկութիւնը: Կը կարծեմ նոյն իսկ որ պարբերաբար այս խնդրով զբաղիլը, անկախ իր գործնական հետեւանքներէն, կրնայ անուղղակի օգուտներ տալ:

Կարգ մը շրջաններու միայն ծանօթ եմ ու մեր անգործ հայրենակիցներու կեանքէն ունիմ յստակ եւ անտրոշ տպաւորութիւններ: Անոնց մէջ կան 8—10 տարիէ ի վեր անգործներ, ուրիշներ՝ քանի մը տարիէ ի վեր, խումբ մըն ալ կայ որ տարուան մէջ քանի մը ամիս կրնայ աշխատիլ: Պէտք է յայտնել որ մեծամասնութիւնը հոգեպէս կը տառապի անգործութենէն, աբամաղիր է նոյնիսկ իր անգործութեան նպաստին համարժէք աշխատասիրութեան մը փոխարէն աշխատիլ, ազատելու համար այս պարտադրուած ծուլութենէն:

Այսպէս մտածողները կը զգան որ քանի կ'անցնին տարիները այս վիճակով, նոյն համեմատութեամբ կ'ածի իրենց մէջ ծուլութեան հաճոյքը: Շարժումին եւ ճիգին տուած մարմնական եւ հոգեկան վայելքը աստիճանաբար տեղի կուտայ հակառակ զգացողութեան: Ճիգը եւ աշխատանքը կը սկսի արդէն բեռ դառնալ, տհաճութիւն պատճառել: Ունակութիւն մը կը ստեղծուի տունէն սրճարան, սրճարանէն տուն երթեւեկը միայն կատարելու, թղթախաղի սեղանը նստելու լաւագոյն ժամանցը եւ քաղաքական միջազգային մեծ խնդիրներուն շուրջ վիճաբանիլը մեծագոյն իմաստութիւնը: Ականջ տալ փորձեցէք երբեմն մեր անգործ հայրենակիցներուն հաւաքուած վայրերու մէջ տեղի ունեցած խօսակցութեանց: Գլխաւոր երկու տեսակի նիւթերու չուրջ տեղի կ'ունենան անոնք: Մէկը՝ անցեալն է: Իր գիւղէն, իր ընտանիքէն, իր ըրածներէն մանրամասն եւ հետաքրքիր պատմութիւններ: Այնքան կը տիրապետէ անոնց հոգիին մէջ, ներկան գոյութիւն չունի: Անոնց իւրաքանչիւրը իր անձին արժէքը կը դնահատէ անցեալին մէջ իր ըրած գործերով, անցեալին մէջ ունեցած իր առեւտրական ընորհքով, ճարպիկութեամբ, խելացութեամբ: Մինչեւ այսօր չեն կրցած համոզուիլ որ այդ անցեալը կորսուած է անդառնալիօրէն: Ոչ միայն անցեալի երկիրը, գիւղը չկայ, այլ եւ իր մէջ ալ անցեալի նոյն մարդը չէ մնացած: Դուրսի միջավայրը էապէս չեն կրցած ըմբռնել: Երկրորդ նիւթը ապագան է իր բերելիք հաւանական փոփոխութիւններով, ուրիշ խօսքով քաղաքականութիւնն է:

«Հիմա ի՞նչ ընենք», հարցումը դնող եւ պատասխանը փնտռողներ չը-կան: Աւելորդ կը դանեն այդ հարցը դնել, որովհետեւ սկիզբէն համոզուած են պատասխան մը գտնելու անկարելիութեան: Անընդունակ եւ անճարակ չեն նկատեր իրենք զիրենք: Ջէ՞ որ միայն իրենք չեն անգործնեը. տեղացին երբ չի կրնար աշխատանք ճարել, իրենց պէս օտա՞րն է որ գործ պիտի կրնայ ունենալ: Այս մըտայնութեան դէմ կարելի պիտի չըլլար առարկութիւն ընել, եթէ մեր մէջ իսկ չատ մը օրինակներ չհաստատէին թէ իսկապէս ճիգով եւ յամառութեամբ կարելի է ընելիք գտնել: Կարգ մը հայրենակիցներ կան, որոնք գործազուրկներու նպաստէն օգտուելու հնարաւորութենէն զրկուած, չգործած են իրենց հաչոյն գործ մը հիմնել, մաղչերի եղած են կամ նոր արհեստ մը սորվելով պզտիկ կրպակ մը բացած են: Այս փորձը ընողներու մեծ մասը յաջողած է ինքնաբաւ դառնալ: Բոլոր անգործներուն համար եմ իրենց նախընտրած ասպարէզին: Անոնք ալ խելք ունէին ինչպէս այրերը եւ ամէն պատեհութիւն պէտք է տրուի իրենց գործածելու համար զայն, բայց ատիկա պատճառ մը չէ որ ընտանեկան բոյներ քանդուէին: Միանկնութիւնը կրնար պատշաճիլ եւրոպացիի մը, բայց ատիկա անկարելի էր, ինչպէս Ջէյնէ հանըմ աշխատելու համար ապացուցանել վիճակագրական տեղեկութիւններ մէջտեղ դնելով: Ամուլ, ամուրի եւ պարտուած կիներու լեզուններ կային Ֆրանսայի, Անգլիոյ, Գերմանիոյ կամ Ամերիկայի մէջ: Ու կար նաեւ բազմութիւնը անոնց որ ամուսնալուծումի պատճառաւ զրկուած կը մնային բնական նեցուկէ մը եւ ընտանեկան բոյնէն՝ իրենց ծերութեան տարիներուն: Մինչեւ վերջին ժամանակները իրերու բնական ընթացքով ամէն թուրք աղջիկ առնուազն ամուսնական անկողնի մըտած էր եւ մայր ըլլալու առիթ ունեցած էր այն չափով որ իր ամուսնոյն պայմանները թոյլ կուտային: Ամէն պարագայի մէջ, բացատրեց Ջէյնէ հանըմ, Թրքուհին իր խառնուածքովն իսկ անընդունակ էր ամլութեան կամ անապահով կենցաղի մը որոնք, կարծես, հաճելի էին իր եւրոպացի քոյրերուն: Եւ սակայն Թուրքիոյ միլիոնաւոր կիներն ալ միեւնոյն պայմաններուն պիտի ենթարկուէին, եթէ ներկայ ամուսնական ամօթապարտ օրէնքները չբարեփոխուէին:

Ջէյնէ հանըմի բանախօսութիւնը երկար տեւեց, բայց այնքան աքանչելի կերպով պատրաստուած էր որ Սուիսին ալ չէր կրնար ուրանալ թէ աբամաքանական էին անոր յայտնած տեսակէտները — առնուազն այն ժողովուրդին համար զոր ճառախօսը կը ներկայացնէր: Եթէ Աբեւելքի այդ կիները գոհունակութեամբ իրենց միջեւ կը բաժնէին ամուսին մը, ինչպէս ըրած էին դարերով, ինչո՞ւ համար իրաւունք պիտի չունենային հիմա չարունակելու այդ սովորութիւնը, մանաւանդ հիմա երբ իրենցմէ չատերը հետաքրքրութիւն մը ստացած եւ աշխատանքի մը ապահովութիւն կրնայ տալ:

Պէտք չէ հաւատալ որ այդպէս մարմին մը կրնայ բոլոր անգործներու խնդիրը լուծել բայց կը հաւատամ որ կրնայ գոնէ անոնց մէկ մասը փրկել իրենց այս տխուր վիճակէն:

Ասիկա հարցին մէկ երեսն է. կայ նաեւ միւս երեսը, նոյնքան կարեւոր:

Ի՞նչ ընել որպէսզի անգործներուն ժամանակը լաւ եւ խելացի ձեւով զբաղեցուի, չբայքայուին հոգեպէս եւ ֆիզիքապէս եւ պահեն իրենց մտքի եւ մարմնի կորովը, ի՞նչ զրաղում տալ իրենց պարապոյ ժամերը լեցնելու համար:

Հարցին այս մասը, համեմատաբար աւելի դիւրին լուծելի է: Անգործներուն իսկ ընելիք գործն է այդ, որուն կրնան իւրաքանչիւր շրջանի մէջ օժանդակել կուսակցական մարմիններ եւ զանազան միութիւններ:

«Ցառաջ»ը կրնայ զանազան վայրերէ եւ մարզերմէ այս ուղղութեամբ գալիք առաջարկները ներկայացնել, ստեղծելու համար շարժում մը, որ այնքան մօտէն կը խօսի իր սրտին:

Լ. ՋՈՐՄԻՍԵԱՆ

ԽՈՐԷՆ Ա.
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

Որազդաց ցաւով էր որ «Ցառաջ»ի մէջ կարդացինք դժբախտ անակնկալ մահուան ընդհանուր Հայոց Հայրապետին, այդ առոյգ եւ քաջակազմ եկեղեցական պետին, որուն տկարութեանը մասին լուր մը ոչ մէկկողմէ իմացուած չէր: Քանի մը ամիս առաջ Նորին Սրբազնութենէն ինձ հասած գրութեան մը մէջ զանգատի նշոյլն իսկ չկար իր առողջութեանը մասին:

Անցած վերջին քանի մը տարիներուն մէջ, Հայ. Եկեղեցին մեծ դժբախտութիւնն ունեցած էր հետզհետէ կորսնցնելու իր ծոցէն ամենակարեւոր դէմքեր, Դուրեան Եղիշէ Պատրիարքը, Գէորգ Ե. Կաթողիկոսը, Ղեւոնդ Արքեպիսկոպոսը, Բարկէն Բ. Կաթողիկոսը եւ ուրիշներ, եւ ահա վաղաժամ կերպով կը զրկուի իր ընդհանուր Հայրապետէն, Որբէն Ա. Կաթողիկոսէն:

Գէորգ Դ.ին մահէն յետոյ ընտրուած էջմիածնի զահակալներուն ամէնէն դժբախտը եղաւ այս հանգուցեալ Հայրապետը:

Իր նախորդները՝ Որմեան, Իզմիրլեան, Գէորգ Ե. եթէ դժբախտութիւնն ունեցան հայկական Ջարդերու վշտովը տանջուելու, սակայն աստիճան մը բախտաւոր եղան իրենց դիրքը պահելու, զայն չկորսնցնելու: Մանաւանդ որ՝ իրենց օրով տեղի ունեցած հայասպանութիւնները եւ հայկական աղէտները՝ օտար եւ օտարոտի աղբիւրներէ ծնունդ առած էին, այլազգի զաղաններու ձեռքերով կերտուած էին եւ Աթոռին զո՛նէ իրաւունքները չէին կապտուած:

Մինչդեռ՝ Որբէն Ա. Կաթողիկոսը վիտրաթոյի ու թէւտո թոչունի վիճակ ունեցաւ Հայաստանի իշխանութեան անմիտ վարմունքներովը: Արդելափակ ըրին զինքը հայ կառավարութեան վարիչները, կապտեցին էջմիածինը իր բոլոր ունեցածներէն, խնդութեան, անօթութեան մատնեցին զայն՝ կտուց անապատի վանքէն ալ զէշ կացութեան մը մէջ, հետզհետէ տարին էջմիածնի հարուստ, փառաւոր վանքն ու միաբանութիւնը:

Արդեօք այս բոլոր դժնդակ եղելութիւնները չաղդեցի՞ն Որբէն Կաթողիկոսին առողջական վիճակին վրայ, մինչ չհիւծեցի՞ն զինքը:

Ինձ չատ խորհրդաւոր կը թուի այս յեղակարծ մահը, եւ իրրեւ բժիշկ, մինչեւ որ մանրամասն լուսաբանութիւն չունենամ ընդհանուր Հայրապետին հիւանդութեանը մասին, պիտի չկրնամ հաւատալ աչքերուս թէ անունք կարդացին Որբէն Ա. Սրբազան Նորին Սրբազնութենէն ինձ հասած գրութեան մը մէջ զանգատի նշոյլն իսկ չկար իր առողջութեանը մասին:

Անցած վերջին քանի մը տարիներուն մէջ, Հայ. Եկեղեցին մեծ դժբախտութիւնն ունեցած էր հետզհետէ կորսնցնելու իր ծոցէն ամենակարեւոր դէմքեր, Դուրեան Եղիշէ Պատրիարքը, Գէորգ Ե. Կաթողիկոսը, Ղեւոնդ Արքեպիսկոպոսը, Բարկէն Բ. Կաթողիկոսը եւ ուրիշներ, եւ ահա վաղաժամ կերպով կը զրկուի իր ընդհանուր Հայրապետէն, Որբէն Ա. Կաթողիկոսէն:

Գէորգ Դ.ին մահէն յետոյ ընտրուած էջմիածնի զահակալներուն ամէնէն դժբախտը եղաւ այս հանգուցեալ Հայրապետը:

Իր նախորդները՝ Որմեան, Իզմիրլեան, Գէորգ Ե. եթէ դժբախտութիւնն ունեցան հայկական Ջարդերու վշտովը տանջուելու, սակայն աստիճան մը բախտաւոր եղան իրենց դիրքը պահելու, զայն չկորսնցնելու: Մանաւանդ որ՝ իրենց օրով տեղի ունեցած հայասպանութիւնները եւ հայկական աղէտները՝ օտար եւ օտարոտի աղբիւրներէ ծնունդ առած էին, այլազգի զաղաններու ձեռքերով կերտուած էին եւ Աթոռին զո՛նէ իրաւունքները չէին կապտուած:

Մինչդեռ՝ Որբէն Ա. Կաթողիկոսը վիտրաթոյի ու թէւտո թոչունի վիճակ ունեցաւ Հայաստանի իշխանութեան անմիտ վարմունքներովը: Արգ

ՀԱՅԿԱԿ ՔԱՀՆԱՊԵՏԵԱՆ

Ծաղկաքաղներ

Լիտ. դասը։ Տեսնեմ որ հետզհետէ կը սկսիս ինքնուրոյն մտածել։ Ես ալ ուզեցի քեզ տալ նիւթ մը, որ ինքնուրոյն մտածելու ընդունակութիւնդ ցոյց տայ

ման ղէմ : Այս պատճառով կրկնապատկուեցան գաղտնի ոստիկանութեան յատկացուած վարկերը : Պատերազմական նախարարութեան մէկ տեղեկագրին համաձայն, այժմ երկրին մէջ երկու անգամ աւելի օտար լրտեսներ կան քան 1936ին : Միւս կողմէ, կը կարծուի թէ կարգ մը օտար ընկերութեանց պաշտօնեաներ, ինչպէս եւ բազմաթիւ օտար սպասաւորներ կը մասնակցին լրտեսական գործերու : Օլըմբրշաթի մէջ, որ Մեծն Բրիտանիոյ դին - նակցին լրտեսական գործերու : Օլըմբրշաթի մէջ, որ Մեծն Բրիտանիոյ դին - ուղական ամէնէն կարեւոր կայանն է, համեմատաբար աւելի շատ օտար սպասուհիներ եւ վարժուհիներ կան, քան Անգլիոյ ուրիշ մասերուն մէջ : Պատե - րազմական նախարարութիւնը թախանձագին խնդրած է սպաներէն որ պին - ուղական խնդիրներու մասին չխօսին իրենց տուներուն մէջ : Նոյն հրահանգ - ները տրուած են նախարարութեանց պաշտօնատարներուն, որոնց մեծաւոր - ները յիշեցուցած են թէ պատերը ականջ ունին եւ թէ ճաշարանները, թատ - րոններն եւ ուրիշ հանրային վայրեր սահմանուած չեն գաղտնի խօսակցու - թեանց :

Սպանիոյ ազգայնականները կը սպառնան փակել Ֆրանսայի ճամբան

Սպանիոյ ազգայնական հրամանատարութիւնը կը ծանուցանէ թէ բանակը գրաւած է 180 մղոն տարածութեամբ հող, Ֆրանսական սահմանին վրայ, Իրունէն Անտորրա : Այս գրաւման հետեւանքով կը փակուին դէպի Ֆրանսա տանող ճամբաները, բացի երեքէն : Հաղարաւոր հանրապետական զինուորներ անձնատուր եղած են, պաշարուելով Թորթոզայի հարաւակողմը : Ազգայնականները այժմ կ'իշխեն նաեւ այս դիրքին : Ազգայնականները կը մօտենան Թորթոզայի աւերակները :

Թորթոզա գլխաւորապէս հաստատուած է էպրօ գետին հիւսիսային ափին վրայ, եւ ունի արդիական արուարձաններ հարաւային ափին վրայ · բայց քաղաքին երկու մասերը միացնող կամուրջները քանդուած են հանրապետական զօրքին կողմէ եւ հարկ է չարժուն կամուրջներ հաստատել : Երկաթուղիին կամուրջն ալ փակուած է կառախումբով մը, զոր հանրապետականները դիծէն դուրս հանած են, օդանաւային ռմբակոծութեամբ :

*** Իտալական թերթերը կը փառաբանեն իտալական վաշտերու քաջագործութիւնները Թորթոզայի շրջանին մէջ :

Ռումանական դաւադրութեան ծայրերը

Պուքրէշէն կը հեռագրեն թէ ոստիկանութիւնը կը շարունակէ հետապնդումներն ու խուզարկութիւնները, երկաթեայ պահակներու դէմ : Անցի օր խուզարկուեցան 1500 տուներ, միայն Պուքրէշի մէջ : Պայթուցիկներու պահեստ մը բռնուեցաւ Թրանսիլվանիոյ մէջ : Զեռք անցած են բազմաթիւ գաղտնի թուղթեր, որոնք կը պարզեն դաւադրութեան ծալքերը : Ռումանական մամուլը չորեքշաբթի օր հրատարակեց գաղտնի նամակ մը, զոր երկաթեայ պահակներու հրամանատարը ուղղած էր գործակիցի մը, վարչապետ Տուքայի սպանութենէն առաջ (1933) : Այս նամակով Քոդրէանու կը յայտնէր թէ տեղեակ է ահաբեկիչներու ծրագրին, մանաւանդ կը յիշէր ահաբեկիչներէն մէկուն անունը եւ կ'աւելցնէր թէ երկաթեայ պահակներու կազմակերպութիւնը պէտք է օգտագործէ ահաբեկչական միջոցները եւ մանաւանդ բուռն պայքար մղէ Հրեաներուն դէմ : Այս նամակն ստացողը, Սթէլէսքու, յետոյ սպաննուեցաւ իր նախկին բարեկամներուն կողմէ, իբրեւ դաւաճան :

*** Ռումանական կառավարութիւնը նոր հրամանագիր մը հրատարակեց, որուն համաձայն ո եւ է Ռումանացի որ երկրէն դուրս կը գտնուի եւ պետական չահերուն դէմ կը գործէ կամ խոչընդոտական քարոզութիւններ կը կատարէ, պիտի վտարուի հպատակութենէն եւ իր ստացուածքները պիտի գրաւուին : Կառավարութիւնը խափանեց նախկին նախարար Մանիուի թերթը : Արդէն իսկ խափանուած են երեք թերթեր :

«Կոչում»ները ձախողած են

Ծորհրդային իշխանութիւնը եւ կեդր · կոմիտէն նոր միջոցներ ձեռք առին, զօրացնելու համար հաւաքական տնտեսութեան դրութիւնը (կոլխոզ), միեւնոյն առեն գործանելով օրինական չեզոտները : Այս առթիւ հրամանագիրը դիտել կուտայ թէ չատ մը հանրապետութենէն կամ չրջաններու մէջ ապօրէն վտարումներ կատարուած են, առանց հիմնական պատճառներու : Ցետոյ կ'ըսէ թէ կոլխոզներու հասոյթները լաւ չեն բաժնուած : Այսուհետեւ հասոյթներուն առնուազն 60 — 70 առ հարիւրը պէտք է բաժնուին կոլխոզականներուն, իսկ բաւարարումներու համար յատկացուի միայն 10 առ հարիւր : Վերջապէս, հրամանագիրը դիտել կուտայ թէ չեզոտներ կատարուած են անհատ հողագործներու հանդէպ, թէ անոնք պետական տուրքերը չեն վճարած եւ չամախ ա - ւելի նպաստաւոր վիճակի մէջ կը գտնուին քան կոլխոզի անդամները :

*** Հեռագրի մը համաձայն, մարաջախտ Վորոշիլով, որ Մոսկուա վերադարձած է ամապարանքով :— կարմիր բանակին օրկանը բուռն պայքար մը բացաւ ալքոլամոլութեան դէմ, որ կը ճահրակի մանաւանդ սպաներուն մէջ :

ՋԱՆԱՋԱՆԼՈՒԻԶԵՐ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂՈՎ

ՀԱՅԻՒ ՔԻԼՕՆ, որ 2.70 է, 2.80ի պիտի ծախուի ապրիլ 23էն սկսեալ (վաղը) :

ԱՒՏՐԻՈՑ ԳԱՀԱՒԱՒՈՒՆԳԻՆ, Օթթօ արհիւղանքին դէմ բացուած պայքարը աստիճացուցած են գերմանական թերթերը, հիմա որ ձերբակալման հրամանագիրը հանուած է իշխանին դէմ : Թունդ հակահրէական օրկանը, «Տէր Շթուրմըր», կը գրէ թէ Հապսպուրկներու եւ ուրիշ արքայական ընտանիքներու արիւնը «ապականած է հրէական արիւնով » :

ԱՒՏՐԻՈՑ Հրեաներուն վճարը օրէ օր կը ծանրանայ, համաձայն վերջին լուրերու : Հարուստները մեծ մասով հեռացած են, ուրիշներ Պերլին գացած են, աւելի մեղմ գտնելով միջավայրը : Արհեստաւորութիւններէ ճամբուած հրեայ պաշտօնեաներուն եւ բանուորներուն թիւը կը հաշուեն 80000 հոգի : Անձնասպանութիւններն ալ կը չարունակուին : Վիէննայի քաղաքապետը կը խորհի հրէանոց մը (կեթթօ) հաստատել, ուր պիտի բնակին Հրեաները, ինչպէս Միջին Դարուն :

ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ համար տեղեկատու դիւան մը պիտի հաստատուի Փարիզի ոստիկանական վարչութեան մէջ :

ԵՐԵՔ ՕԴԱՆԱՒԻԵՐ թռիչք մը կը կատարէին Տրոմի նահանգին վրայ, երբ մէկը բռնկելով պայթեցաւ : Հինգ օդաչուները ժամանակ չունեցան անկարգել գործածելու եւ վար իջան բոցավառ օդանաւին հետ, ածուխ դառնալով :

ԿԱՐԵՒՈՐ

Ձեր բնակարանը, շէնքը եւայլն ապեթերի եւ ճաշակաւոր ներկելու, պատի թուղթեր փակցնելու եւ նորոգութիւններու համար դիմեցէք ճամակով՝

S. GRÉGOIREի, **1bis, Rue Rouget de l'Isle, Choisy-le-Roi Seine.**

Ցղնամիտ եւ մաքուր աշխատանք՝ չափաւոր գիներով :

Այրի Տիկին Ազնաւորեան, Տէր եւ Տիկին Միշա Ազնաւորեան եւ զաւակունք, Այտա եւ Շաուլ Ազնաւորեան, Տէր եւ Տիկին Երամեան (Պագու), Տէր եւ Տիկին Արտաշեան եւ զաւակունք (Թիֆլիզ), Տիկին Արուս Տէր Սահակեան (Ծնեալ Ազնաւորեան, Հայաստան), Տէր եւ Տիկին Շահէն Ազնաւորեան եւ զաւակունք (Թիֆլիզ), Տէր եւ Տիկին Հայկ Ազնաւորեան եւ զաւակունք (Կովկաս), Տէր եւ Տիկին Յակտաուր Ազնաւորեան (Ռուսաստան), Այրի տիկին Մանուշակ Աւագեան (Թիֆլիզ), Սուճեան եղբարք եւ զաւակունք (Ախալցխա), Տէր եւ Տիկին Սերովբէ Փափազեան եւ զաւակունք, ինչպէս նաեւ Բարսեղեան, Թորոսեան, Մալեան, Պաղտասարեան, Աչճեան եւ Վարդերեսեան, սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն, հօր, մեծ հօր, եղբօր, հօրեղբօր եւ ազգականին՝

ՄԻՄՈՔ ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆԻ

(Նախկին Կովկաս ճաշարանի Տէր եւ Տնօրէն)

դառնաղէտ մահը որ տեղի ունեցաւ յետ կարճատեւ հիւանդութեան 65 տարեկան հասակին, 19 ապրիլ երեքշաբթի օր Lariboisière հիւանդանոցին մէջ :

Հանդուցեալին մարմինը պիտի փոխադրուի Lariboisière հիւանդանոցէն Pantinի գերեզմանատունը, այսօր, ուրբաթ 22 ապրիլ առաւօտեան ժամը 9ին :

ԾԱՆ.— Մասնաւոր մահագդ ղրկուած չըլլալով, կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել :

Հասցէ՝ **Aznavorian, 65 bis Rue Lafayette, Paris**

Հ. Ց. Դ.

Փառիզ

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑի «Զաւարեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները 23 Ապրիլ Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին «Խրիմեան» սրահը :

Վ. ՄՈՒ

ՎԱԼԱՆՍԻ կոմիտէի ընդհ. ժողովը 22 Ապրիլ, ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին, Հ. Ց. Դ. «Սիամանթօ» Ակումբին մէջ : կարեւոր օրակարգ :

Հ. Ռ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՏՕՆԷ

ԱՊՐԻԼ ՏԱՆՆԸՄԻԿԸ

ՓԱՐԻԶ, 24 Ապրիլ, կիրակի երեկոյ ժամը 8.30ին

ՍԱԼ ԿԱՎՕ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ **Վ. ԻՃԻՍԱՆԵԱՆ** ԵՒ **ՀՐԱԶ ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ**

Կ'ԵՐԳԷ **ՀՈՎՀԱՆՆԱՒՈՒԹ ԹՈՐՈՍԵԱՆ**

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին.— Joseph GILLES (երգեհոն), André THEURER (թաւջութակ), Alice DELCROIX (Ա. չութակ), Simonne LE HARTEL (Բ. չութակ), Claude FARDOUX (Haut - bois), արուեստագէտներ 1er Prix du Conservatoire National de Paris, ինչպէս նաեւ փոքրիկն ՆԷլլի ՇԵՐՈՒԿԵԱՆ եւ երուանդ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ (արտասանութիւն) :

×

ՎԱԼԱՆՍ, 23 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ, Պետ. թատրոնին մէջ՝

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ **ՏԻԿ. ՕՏԷԹ ՄԻՔԱՑԷԼԵԱՆ** (ՖՐԱՆՍՈՒՀԻ)

ԿԸ ԽՕՍԻՆ **PÈRE HUET** (ՀԱՅԵՐԷՆ), **Պ. ԿԻՒՐԵՂ ԽՐԱՅԵԱՆ** (ԼՒՈՆԷՆ, **ՀԱՅՐ ՊՕՏՈՒՐԵԱՆ**

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, Զոմի «Արաքս» երգչախումբին մասնակցութեամբ :

×

ՌՈՄԱՆ, 24 Ապրիլ, կիրակի կէս օրէ վերջ՝

ԿԸ ԽՕՍԻ **Պ. ԿԻՒՐԵՂ ԽՐԱՅԵԱՆ**

×

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ մէջ.— Նախաձեռնութեամբ Ց. Ց. Դ. «Վարուժան» խումբին, 24 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Մալաթիոյ կրթասիրացի սրահին մէջ՝

Գեղարուեստական խնամուած բաժին, արտասանութիւն, ուղերձ, մեներգ եւ չութակ :

ԿԸ ԽՕՍԻ **Պ. ՎԱՐԴԱՆ ՀՈՒԼԼԷՐԵԱՆ**

Մուտքը ազատ է

×

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ ՇԱՎԻՒԻ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

Եւ մասնակցութեամբ տեղւոյն Հ. Ց. Դ. «ԱՐՂՈՒՀԹԵԱՆ» խումբի, ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ եւ ՅՐ. Կ. ԽԱՉԻ Մասնաճիւղերուն եւ ՀԱՑ ԱՐԻՆԵՐՈՒ

23 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին դպրոցին սրահը,

4 Rue Trois Champtiers

ԿԸ ԽՕՍԻ **Վ. ԻՃԻՍԱՆԵԱՆ**

երգ, կենդանի պատկեր :

Իջնել Թիւ 1 օթօպիւսով Մէրիի Մուտքը ազատ է

×

ՎԻԷՆ.— Նախաձեռնութեամբ Հայ կամ. եւ Մարտիկներու Միութեան, եւ մասնակցութեամբ Ռամկավար Ազատ. կուսակցութեան, Տաբօն - Տուրուբերանի, Տիգրանակերտի Հայր. Միութեանց, Հ. Կ. Խաչի, եւ Հ. Ց Դաշնակցութեան, 24 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին, Սերգիը կաթոլիկ սրահին մէջ : կը խօսի՝ ՏԻԿԻՆ ՓԻՊՐԻՒԹԵԱՆ (Մարսէյլէն)

Մուտք 1 ֆրանք

×

ՏՆՕԻՆ. Նախաձեռնութեամբ Տաբօն Տուրուբերանի Հայրենակց. Միութեան եւ մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դաշնակցութեան, եկեղեցասէր Տիկնանց, Հ. Կ. Խաչի, Վասպուրականի Հայրենակց. Միութեան եւ Հայ կամաւորներու եւ Մարտիկներու Միութեան

23 Ապրիլ, Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը ճիշդ 7.30ին Հ. Ց. Դ Տան մէջ՝

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ **Պ. Մ. ԱՂԱՄԻԵՒՆ**

ԿԸ ԽՕՍԻ **ՀԱՅՐ Կ. ՏԷՐՄՈՅԵԱՆ**

×

ՍՐՆՕՆ (Rouen), Նախաձեռնութեամբ «Արարատ» Միութեան, 24 Ապրիլ, կէսօրէ վերջ ժամը 3.30ին, Հ. Ց. Դ. «Բաքսեզ Շահպազ, Ա» կումբին մէջ. Սրնօնի Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ :

ՑԵՏԱՁԳՈՒԱԾ է Ապրիլ 28ին Րաֆֆիի խմբակի դասախօսութիւնը :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ԵՒ ՊԱՏԱՐԱԳ

Պուլվար Օտտոյի (Մարսէյլ) հոգաբարձութիւնը կը ծանուցանէ Թաղիս եւ իր միացեալ շրջանին հաւրենակիցներուն թէ Ապրիլ 24ի կիրակի առաւօտեան հոգեհանգիստ եւ պատարագ պիտի մատուցուի շրջանի բոլոր հին եւ նոր ննջեցեալց հոգւոյն : Բոլորը կը հրաւիրուին յարգել իրենց հին եւ նոր ննջեցեալներուն յիշատակը :

ԳԱՁԻՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, ազգե Garibaldi

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
Le Gérant : H. STEPHAN
17, Rue Damesme — PARIS (13)

ԸՆԿԵՐԱՀԱՒԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆԶՈՑՔ

ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆԻ (ՄԱՐՍԷՅԼ) Հ. Ց. Դ. «ԸՆԿԵՐ ԿՍՐՕ»

ԵՆԹԱԿԱՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

24 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Խարբերդցիներու ազգային

Campagne Roserais, St. Antoine

ԿԸ ԽՕՍԻ **ՔՆԿ. Յ. ՊԱՊԻԿԵԱՆ**

Հաճելի ժամանց, կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները

Մուտք 5 ֆր., (Խմիչքը եւ ուտելիք միասին)

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՑՔ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՐԱՒԱՑԻՆ ՇՐՋԱՆԻ «ՅԱՌԱՋԴԻՄԱՍԻՐԱՑ» ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Ի նպաստ իր վարժարանին

24 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին

150, Route d'Orléans, VERON սրահին մէջ

կը ներկայացուի Թ. անգամ ըլլալով՝ բազմաթիւ խնդրանքներու իբր գոհացում

ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆԻ

ՓԱՐԻԶ ԵՒ ՊՈԼԻՍ

կատակերգութիւն երկու արար

Աշակերտութեան կողմէ երգ եւ արտասանութիւն

Այս ցերեկոյթին կը մասնակցին արուեստագէտներ ու սիրողներ Տիկին Արմենուհի Յակոբեան (մեներգ), Օրիորդներ՝ Մարգրուհի Նիգոմեան (մեներգ), Սօնա Մոզեան արտասանութիւն, Անահիտ Գավէզեան (մեներգ), Պարոնները՝ Մկրտիչ Գազանճեան (չութակ) եւ Վահրնակ Ալբինեան (երգ ու արտասանութիւն) :

կը նուագէ Թառիստ ԳԱՐԵԳԻՆ

Մուտք՝ միայն 3 ֆրանք

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԾ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԾ

44 Rue Dunkerque (ՄԷՏՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՐ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:

Առաւօտները ժամագրութեամբ :

FOURRURES DE ST. BERNARD

ՀԱՅԿՈՒՀԻ ԿԻՒԼՊՕԼԵԱՆ

24, Rue Affre կամ 8, Rue Cavé — PARIS - 18e

Մասնաճիւղ՝ 2, Rue de la Charbonnière —

Մէթրօ՝ La Chapelle — Barbès Roch. Tél. Montmartre 69-70

ԿԱՐԵՒՈՐ ՁԵՂՔ ՁԱՏԿԻ ԱՒԹԻԻ

Մուշտակները փայլ կուտան ձեր հագուստին եւ դէմքին : Դիմեցէք մեր վաճառատուններուն ուր պիտի գտնէք անհաւատալի գիներով զանազան արժանիքէ, 500 ֆրանքէն սկսեալ : Փիթուա օպոսոն Մարթր զգեստ 120 ֆրանքէն սկսեալ : Գարեր, ժաքէթներ եւն. : կը ստանձնեն մուշտակներու նորոգութիւնը, հաւախոնութիւնը, ներկելը եւ ձեւափոխութիւնը : Մուշտակները կը մաքրենք ձրի : Բաց է կիրակի օրերը մինչեւ կէսօր :

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ

Ջուտ խաղողի բոյս եւ անիսոնով պատրաստուած ճշգրիտ օրինակ ՐԱՔԸ ՏԻՒԶի, ջուղայի արուեստական օղիներէ : Ձեր ստամոքսը կ'այրէ գիշերները ջուր կը խմէ եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան : Խմեցէք ՐԱՔԸ ՏԻՒԶը որուն անուշ համ, կազդուրիչ եւ ախորժարար յատկութիւնները ժաքեր ըլլալէ ետք ուած է :

Dalakupeian 24 Rue St, Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille

ՁԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԸՐ

Ճաշատան Տ Լ Օ Ր Ի Ա

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Ցեզ Մինչեւ

Ազնիւ եւ էժանագին խնամուած կերակուրներ :

ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ունինք մեծ մթերք անպլիական, ֆրանսական եւ չէխոսլավաք կերպասներու՝ այր մարդոց վերարկուի, հագուստի, նաեւ նոյնց ոսպերու եւ հագուստներու համար : Առաջնակարգ կօշիկներ, ճերմակեղէններ եւ նպաստեղէններ : Ընտանեկան գրքեր քննայ : Ձափաւոր գիներ :

Գիմել՝ **American Lloyd, Paris** (9). 7 rue Auber

Tél. Opéra 67-77

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ՊԱՏԱՐԱԳ ԵՒ ՊԱՇՏՕՆ

ՎԱՐԱԳԱՑ Ս. ԽԱՉ ԵԿԵՂԵՑԻԻՆ ՄԷՋ ԱՌՆՈՒՎԻԼ

Առնուվիլի Վարագայ Ս. Խաչ եկեղեցիի Վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ 24 Ապրիլ, կիրակի, հոգեհանգստեան պատարագ եւ պաշտօն պիտի կատարուի համաչխարհային պատերազմին ինկած մեր նահատակներուն յիշատակին : կը պատարագէ Տ. Անդրէ Բահանայ Փայլակ : կը հրաւիրուին իրենց նահատակներուն յիշատակը յարգողները : Սկիզբը ժամերգութեան ժամը 9ն :

Ժամացոյցի եւ գոհարեղինաց վաճառատուն

ՀՐԱԶ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

261, Rue du Fbg. St. Martin

Métro: Louis Blanc et Jaurès

ՅՈՒՇԱՏԻՏ

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑի Տ. Ց. Դ. Մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը 25 Ապրիլ, Շաբաթ կէսօրէ վերջ իր դպրոցին մէջ :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուին եալովան Գիւղէն Որդիք եւ Գիւղը վաղեմի ճանները, որ 1922ին Պոլսէն Գիւղացան Նիւ Եորք : Իրենց մասին նեցողներէն եւ հասցէները գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել Kinossian, 153 Rue Pierre-Corneille, (Rhone) France :

Կը խնդրուի ամերիկահայ թերթերէն արտատպել :

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN — 17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Rédaction et Administration — Téléphone : Glacière 15 - 70

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵԼԵԿի ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութները	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՇԱԲԱԹ 23 ԱՊՐԻԼ SAMEDI 23 AVRIL 1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3712

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԽՆԴԻՐԸ

Օրուան լուրերը լայնօրէն կը լուսաբանեն կառավարութեան տրամադրութիւնները՝ «անբաղձալի»օտարականներու հանդէպ :

«Իրար անցնելու բան չկայ», պիտի ըսէինք , ընկալեալ սովորութեամբ, եթէ նախատեսուած տնօրինութիւնները առժամեայ հանգամանք ունենային, իբրեւ հետեւանք բացառիկ պարագաներու :

Եկող-գացող կառավարութիւնները միշտ ալ կը հաւատան թէ Ֆրանսա կը մնայ նոյն ասպնջական երկիրը, եւ բարեկարգութիւնը վարչարարները վախնալու պատճառ չունին, կը բաւէ որ միայն իրենց գործերով զբաղին :

Չէ՞ որ միայն Ֆրանսան լայն բացաւ դուռները — եւ մինչեւ այսօր ալ բաց կը պահէ — երբ ուրիշ երկիրներ պատ քաշած են հազարաւոր փախստականներու եւ թշուառներու առջեւ, առանց խարուիլեան :

Այսպէս ըլլալով հանդերձ, Ֆրանսան ալ չատ լուրջ պատճառներ ունի մտահոգութեան մատնուելու : Մանաւանդ հիմա, երբ ալիքահի բոլոր անճարները կը խուժեն այս երկիրը, ի զուր զարնելով ուրիշ դուռներ :

Միւս կողմէ, եթէ կառավարութիւնները առ հասարակ բարեացակամ են, բուն ժողովուրդին մէջ կը տիրէ խուլ դժգոհութիւն մը, որ վարպետօրէն կը շահագործուի զանազան հոսանքներու եւ թերթերու կողմէ :

Տարիներէ ի վեր պայքար կը մղուի այս գետնին վրայ, զանազան պատճառաբանութիւններով :

Այսպէս, չատեր տնտեսապէս անտանելի կը գտնեն օտարականներու յարաճուն խճողումը ,— աւելի քան 2,500,000ի բազմութիւն մը : Ուրիշներ օտարագիներու երեսին կը զարնեն քրէական կամ քաղաքական ոճիրներ,— թէեւ բուն Ֆրանսացիները ետ չեն մնար այս ճակատին վրայ, ինչպէս հաստատեցին գաղտնի կոմիտէին գործերն ալ : Եւ դեռ բազմաթիւ առարկութիւններ եւ տըրտունջներ :

Հարցը այն է որ, կառավարութիւնը այլեւս անհրաժեշտ կը գտնէ աւելի պրկել օղակները, թէ խճողումը սահմանափակելու եւ թէ ներքին բարեկարգութիւնը ապահովելու համար :

Տակաւին հրատարակուած չէ կառավարութեան նոր հրամանագիրը, բայց եղած տնօրինութիւնները արդէն չատ բան կը խօսին այդ մասին :

Այսպէս, ներքին նախարարը, Պ. Ալպէր Սառօ, յանձնարարած է Ապահովութեան Տեսչութեան, ոստիկանական վերատեսչութեան եւ նահանգապետութեանց, որ կրկին աչքէ անցընեն եւ իրեն ներկայացնեն կասկածելի կամ անբաղձալի օտարականներու ցանկերը : Այս կարգադրութեան հետեւանքով , մէկ շաբթուան ընթացքին արտաքսուած են 220 օտարականներ :

Միեւնոյն ատեն, միջոցներ կը խորհուին, աւելի սաստկացնելու համար հսկողութիւնը :

Այսուհետեւ ոստիկաններ պիտի ընկերանան արտաքսուածներուն, մինչեւ սահմանագլուխ, նոր պատիժներ պիտի սահմանուին վերադարձողներուն, քննութիւն պիտի կատարուի՝ երեւան հանելու համար անոնք որ բարեկամներու կամ հայրենակիցներու տուները կը բնակին, խուսափելով օրէնքին արամադրութիւններէն (արձանագրութիւն եւ ինքնութեան թուղթ) եւն. :

Կը նշանակէ թէ՝ օտարականները մաղելու փորձ մը պիտի կատարուի այս օրերս :

Բոլորս ալ գիտենք թէ ի՛նչպէս կը գործէ վարչական իշխանութիւնը, երբ խնդիրը կը վերաբերի այս կարգի տնօրինութեանց :

Անգամ մը որ օտարականը սեւ ցանկն անցաւ, կապոյտ կամ կարմիր թուղթերով, դժուար է նախատեսել թէ ո՛ւր կրնայ յանգիլ վախճանը :

Մենք ալ ունեցած ենք — եւ դեռ ունինք — բազմաթիւ «անկանոնները», որոնց հոգին բերանը եկած է, ալ - ձախ իյնալով, պաշտօնաւուէ պաշտօնատուն երթեւեկելով : Տեսած ենք, նաեւ, արտաքսեալները, որոնք ակամայ անհնազանդ դտնուած են, չունենալով երթալիք տեղ,— որ եւ է երկիր որ բարեհաճէր ընդունիլ :

Ուրեմն, մենք ալ պիտի ունենանք նոր հոգեր, երբ հրատարակուի նոր կանոնագիրը, մասնաւոր հրամանագրով մը :

Այս առթիւ ըսենք թէ, փարիզի ցուցահանդէսէն իվեր, ոստիկանութիւնը խստօրէն կը հետապնդէ անոնք որ Ֆրանսա եկած էին պրպ պայմանաժամով : Նկատի չեն առնուիր մինչեւ անգամ կանոնաւոր հպատակութիւնները,— Ամերիկեան, ռումանական, պուլկարական, յունական, սուրիական եւն. : Մէկ խօսքով, ոստիկանութիւնը իր ստացած հրահանգն է որ կը գործադրէ, առանց մանրամասնութեանց մէջ մտնելու :

Եւ հիմա հարցուցէք դուք ալ մեզի հետ,— ի՞նչ պիտի բանին «անանձնականացնելու»ները, երբ վարչական իշխանութիւնը գործի ձեռնարկէ, համաձայն նոր հրամանագրին :

Վերջերս կ'ուսուցին թէ փարիզի պատժական ատեաններէն մէկը դատելով արտաքսուած եւ վերադարձած Հայ մը, անպարտ արձակած է զայն, քանի որ երթալիք տեղ չունի :

Այսպիսի նախընթացներ եւ մեր երիտասարդներուն դիմում - դարձները կրնան քիչ - չատ նպաստաւոր տրամադրութիւններ ստեղծել մեզի համար :

Բայց, ո՞վ պիտի հետապնդէ : Ո՞ր գլուխը ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆՈՐ ԽՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԴԷՄ

2,603,540 օտարականներու մէջ կը հաշուուին 51,000 Հայեր եւ 18,000 Թուրքեր (?)

Ինչպէս դրեցինք երէկ, ներքին նախարարութիւնը գործի ձեռնարկած է արդէն, խստացնելու համար օտարականներու հսկողութիւնը :

Նկատի առնելով որ չատ մը օտարականներ իրենց հետքերը կը կորսնցնեն հայրենակիցներու տունը ապաստանելով, տեղեկատու դիւան մը պիտի հաստատուի, զանոնք երեւան հանելու եւ օրէնքին տրամադրութեանց ենթարկելու համար : Միւս կողմէ, չատ խիստ պատիժներ պիտի տնօրինուին անոնց դէմ որ անձնագիրէ զուրկ օտարական մը կը պահեն իրենց յարկին տակ : (Մինչեւ հիմա այս կարգի հիւրընկալները ազատ էին որ եւ է պատիժէ) :

Արտաքսուած օտարականները ուղղակի սահմանագլուխ պիտի առաջնորդուին ընկերակցութեամբ ոստիկանի կամ ոստիկան - դինուորի, ինչպէս գրած էինք երէկ : Միւս կողմէ, արտաքսուած օտարական մը եթէ Ֆրանսա վերադառնայ, խստօրէն պիտի պատժուի : Կրկնութեան պարագային բնականաբար ուելի ծանր պատիժ պիտի կրէ :

**** Տեղական Թերթերը երէկ հրատարակած էին ներքին նախարարութեան մէկ տեղեկագիրը, որուն համաձայն Ֆրանսայի օտարականներուն թիւն է 2.563.540 (1936ի մարդահամար) : Պէտք է աւելցնել 40.000 հոգի եւս, որ ենկած են վերջին չորս ամիսներու ընթացքին :*

Այս օտարականներուն մէջ ամենամեծ թիւը կը կազմեն Իտալացիները , — 887.732 հոգի : Ցետոյ կուգան , կարգով,— Լեհեր՝ 463.143 , Սպանիացիներ՝ 410.183, Պելճիր՝ 211.484, Զուիցերիացիներ՝ 88.880, Ռուսեր (տարագիր) 63.349, ՀԱՅԵՐ՝ 51.149, Գերմանացիներ՝ 49.786, Չեխեր՝ 41.496, Փորթուկալցիներ՝ 32.472, Անգլիացիներ՝ 34.912, Եուկոսլաւներ՝ 25.668, Յոյներ՝ 21.272, Թուրքեր 18.000, Ամերիկացիներ՝ 11.467 :

Աւելորդ է ըսել թէ իրրեւ թուրք արձանագրուած 18.000 անձերուն առ նուազն 10 — 12.000ը նմանապէս Հայեր են, թրքահպատակ (de nationalité Turque). ինչպէս ուրիշներ ալ կան որ Սուրիացի, Լիբանանցի եւն. կը կոչուին : Որով Ֆրանսայի Հայերուն թիւը կը տարուբերի 63—70.000ի միջեւ :

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ ՊԻՏԻ ՁԱՆՁՆԱՆ ԵԹՎՊԻՈՑ ԳՐԱԻՈՒՄԸ

50 միլիառ ֆրանքի փոխառութիւն մը 60 տարուան համար (?)

Իրապէս աղբիւրէ կը հաւատան թէ Ֆրանսա վերջնաձէս Անգլիոյ միացած է եւ երկուքը միասին Ազգաժողովէն պիտի պահանջեն ճանչնալ Եթովպիոյ դրաւումը : Միեւնոյն ատեն, Ֆրանսական կառավարութիւնը ընդունած է միջազգային հսկողութեան վերահաստատումը՝ Ֆրանքեւսպանիական սահմանագլուխին վրայ :

Առաջին զիջումը կատարուած է, զոհացում տալու համար Անգլիոյ բաղձանքին, իսկ երկրորդը՝ համաձայն Իտալիոյ թելադրութեան : Ֆրանսա մինչեւ հիմա կ'ընդդիմանար միջազգային հսկողութեան, պահանջելով նախ եւ քաշել օտար ռազմիկները :

Անբաղձալի օտարականներու հոգը չծանրացնելու համար, Ֆրանսայի ներկայացուցիչները պիտի խնդրեն ոչ-միջամտութեան յանձնաժողովէն որ միջոցներ ձեռք առնուին, որպէսզի Սպանիայէն եւ քաշուած օտար կամաւորները Ֆրանսայէն չանցնին :

Վարչապետ Պ. Տալատիէի եւ Պ. Ժոռժ Պոնէի Լոնտոն այցելութեան առթիւ, երէկ նորէն պրոյց կը չրջէր Ֆրանսայի սեղանաւորական չրջանակներուն մէջ թէ Մուսոլինի 50 միլիառ Ֆրանքի վարկ մը պիտի բանայ Ֆրանսայի, 60 տարուան համար, որպէսզի կարենայ հոմ նիւթ գնել եւ փութացնել վերազինումը : Այս լուրը հերքուեցաւ, բայց իրազեկները կը պնդեն թէ ճիշդ է : Եթէ փոխառութիւնը կնքուի, հաւանական է որ Ֆրանսա եւս հետեւելով Անգլիոյ օրինակին, սաւառնակներ ապսպրէ Ամերիկա : Այս գնումներուն դրամը պիտի վճարէ Անգլիա, կարգ մը դժուարութիւններ կանխելու համար :

**** Եթովպիոյ արքայից արքան հեռագիր մը ուղղելով Ազգաժողովին քարտուղարութեան, տեղեկացուց թէ պատուիրակ մը պիտի ղրկէ Ա. Դ. Ժողովարանին, քննելու համար Եթովպիոյ դրաւման խնդիրը : Կայսրը այս առթիւ կը յիշեցնէ Ազգաժողովի ուխտին տրամադրութիւնները :*

**** Հռոմի Ֆրանսական դեսպանատան գործակատարը վերջնական հրահանգներ ստացած ըլլալով իր կառավարութենէն, երէկ նոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Իտալիոյ արտաքին նախարարին հետ :*

ՏՐՈՑԻՒՆ ՍՊԱՆՆԵԼՈՒ համար դաւ մը սարքուած ըլլալով, Մեքսիկայի կառավարութիւնը զիչեր - ցերեկ հսկողութեան տակ առաւ անոր բնակարանը : Բոլորը գինուած են, տունէն ներս թէ դուրս, եւ նոյնիսկ չրջակայ ծառերը կտրուած են, որպէսզի զաւակիրներ չպրպտին ճիւղերուն մէջէն : Կ'ըսուի թէ Չեխեան գործակալ մը ճամբայ հանած է դէպի Մեքսիկա :

ՍՊԱՆԻՈՑ ԿՈՒԻՒՆԵՐԸ մեծ դժուարութեանց կը հանդիպին, իրրեւ հետեւանք տեղատարափ անձրեւներու : Աղբայնական օդանաւեր առջի օր ուժգնութեն ռմբակոծեցին զանազան դիրքեր, թէ Միջերկրականի ափերուն վրայ եւ թէ Մադրիտի առջեւ :

ՀՌՈՄԻ հիմնարկութեան տարեդարձին առթիւ, Մուսոլինի ճառ մը խօսելով յայտարարեց .— « Ինչպէս որ հռոմէական առաջին կայսրութիւնը բարեկարգութիւն եւ քաղաքակրթութիւն տարածեց ամէն կողմ, երկրորդ կայսրութիւնն ալ խաղաղութիւն եւ աշխատանք պիտի բերէ, ղէնքերու պաչտպանութեան տակ » :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԶԱՐՄԱՆԱԼԻ ԲԱՆԵՐ

Վաստակաւոր գործիչ մը, Գրիգոր Եղիկեան — բոլորովին տարբեր՝ մեր ճանչցած Հնչակեաններէն— զարմանալի բաներ կը պատմէ Հայրենիք ամսագրի վերջին թիւին մէջ (ապրիլ, 1938) :

Իր երկու երկար «յիշողութիւնները»ը, մէկը՝ Աբէնցի խորհրդային երեսփոխան Ա. Բարմինի, միւսը՝ Բ. Մոտիվանիի հետ, լայնօրէն կը լուսաւորեն մեր ժամանակակից պատմութեան պղտոր մէկ էջը — հնչակ — բոլշեւիկ սիրաբանութեան գաղտնիքները :

Գրիգոր Եղիկեան սկիզբէն ի վեր եղած է գաղափարական ընդդիմադիր՝ խորհրդային իշխանութեան եւ բոլշեւիկներուն, անխնայ մերկացնելով աճուն խարդախութիւնները ու բարբարոսութիւնները :

Ցաճախ ուելի խիստ է խօսած քան շատ մը Դաշնակցականներ :

Տարիներ առաջ, Փարիզի հնչակեան օդկաները շարժ - շարժ յօդուածներ կը հրատարակէր անոր ստորագրութեան տակ, մէկը միւսէն «զգայացուց» :

Իմ ըմբռնումս էր որ Լէնին - Սթալինեան վարդապետութիւնը նմանցուց մահմետականութեան, նոյնիսկ վայրագ եւ մոլեռանդ :

Հովերը փոխուեցան, եւ, ինչպէս իր մէւս գաղափարակիցը, Լոնտոնի վաստակաւոր Տօնապետեանը, Գրիգոր Եղիկեան ալ անկիւն մը նետուեցաւ : Ճիշդ այն պահուն երբ կ'ապտէին թէ Փարիզ պիտի գայ, հեռաւոր Իրանէն :

Իր «Յիշողութիւններ»ուն մէջ, Գրիգոր Եղիկեան կը պատմէ իր մտերմութիւնը Պ. Ա. Բարմինի հետ, որ , ինչպէս կը յիշուի, լքեց Աբէնցիի դեսպանատունը եւ փոխանակ Մոսկուա վերադառնալու, Ֆրանսա ապաստանեցաւ, բուռն մերկացումներ հրատարակելով իր պաշտած կառավարութեան եւ կուսակցութեան դէմ :

Համաձայն Գրիգոր Եղիկեանի վկայութեան , իրանի Հնչակեանները միշտ մօտիկ են եղած խորհրդային բոլոր գործակալներուն .

— « Պէտք է ասել որ խորհրդային այդ ներկայացուցիչները, իրենց կարգին, Հնչակեանների հետ իրենց առաջին տեսակցութեան դէպքում միշտ ասում էին .— « Իմ կառավարութիւնը ինձ կարգադրել է Իրանում Հնչակեանների գործակցութիւնն ունենալ : Բովանդակութիւնից զուրկ այդ խօսքերը իրենց ազդեցութիւնը գործում էին չատերի վրայ : Շատերի վրայ էլ այդ խօսքերը ազդում էին պաչտօնի եւ դրամի օժանդակութեամբ » :

Տարիներ կ'անցնին, եւ խորհրդային գործակալները կը յաջողին ճեղքեր բանալ հնչակեան ճակատին վրայ :

— « Ճիշդ է , Բարմին կարողացաւ Ռաշտի հնչակեան մասնաճիւղը կազմալուծել տալ եւ ինձ մասամբ մինակ թողնել : Միւս խորհրդային հիւպատոսարաններն էլ յաջողեցին միւս հնչակեան մասնաճիւղերը վերջնականապէս իրենց ազդեցութեան տակ առնել եւ նրանց ինձ դէմ լարել զգոնի , երբեմն բացարձակապէս , բայց եւ այնպէս նրանք չյաջողեցին ինձ բարոյապէս մեռցնել կամ «անվտանգ» դարձնել » :

Ու վերջապէս .

— « Մի քանի տարի Ա. Բարմինի յաջորդները էլ չարունակեցին իրենց նոյն նախորդի գործը, բայց չկարողացան ինձ ոչ բարոյապէս, ոչ էլ ֆիզիկապէս անվտանգ դարձնել : Նրանք, սակայն, յաջողեցան Իրանում գրեթէ նուազ հնչակեան կազմակերպութիւնները լուծել տալ իրենց հաւատարիմ գործակալ եղող մի խումբ հնչակեանների ձանքերով, վարկաբեկել տալ իրենց հնչակեան գործակալներին՝ նրանց ըստ ամենայնի չհամագործակցելուց յետոյ» :

Այս դեռ յառաջաբանն է :

ՎԱՀԷ

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԷՆ ԿՈՐՉԱՆԱԾ ԵՆ 40 ԳԻՒՂԵՐ, ՄԵՌԱԾ՝ ՀԱՋԱՐԱՒՈՐՆԵՐ

Երէկ հաղորդեցինք թէ բուռն երկրաչարժ մը պատահած է Կեսարիա - Ենկիւրի - Գոնիա չրջանին մէջ :

Թուրքերէն «Քան »ի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Քըրչհիրի մէջ աղէտը աւելի ծանր հետեւանքներ ունեցած է քան կը կարծուէր : Մարդկային զոհերուն թիւը կ'անցնի հազարը, մինչդեռ նախապէս 200 — 250 կը հաշուէին : Ամբողջովին կործանած են 25 գիւղեր : Թիւրք Ալ Փունար գիւղին բոլոր տուները, ոչնչք հազար հոգի կը պատսպարէին, գետնին հաւասարած են : Մասնաւոր միջոցներ ձեռք առնուած են, արկածեալները պատսպարելու եւ կերակրելու համար :

50,000 հոգի անպատսպար

Ենկիւրիէն կը հեռագրեն ապրիլ 21 թուականով .—

Ընդարձակ տարածութիւններ աւերուած են կեդրոնական Անատոլուի մէջ, երկրաչարժին հետեւանքով որ կը չարունակուի երեքչաբթի օրէն ի վեր : Այսօր կ'ըսէին թէ աւելի քան 50.000 հոգի անպատսպար կը մնան : Կը կարծուի թէ հազարաւորներ մեռա են Բառաուն գիւղերու փլատակներուն տակ : Այս գիւղերէն 18ը բոլորովին քանդուած սրբուած են : Ամէնէն աւելի ազդուած եւ Քըրչհիրի, Եոզկատի եւ Զորումի չրջանները, որոնք 100 — 120 մղոն հեռու են Ենկիւրիէն :

Ազատարար եւ նպաստամատոյց մարմիններ կազմուեցան կառավարութեան կողմէ :

Վերջին լուրերու համաձայն, մեռելներէն հազարին ինքնութիւնը չէ ճշդուած տակաւին, թէեւ ազատարար խումբերը դեռ քանի մը ժամ է որ գործի ձեռնարկած են եւ ընդարձակ աւերակոյտեր դեռ չեն քննուած :

Շարժին հետ կը լսուէին ուժգին որոտումներ : Շատ մը վայրերու մէջ լայն ճեղքեր բացուած են, որոնց մէջէն տաք ջուրեր կը հոսին : Կարգ մը վայրերու մէջ ընտանիքներ եւ համայնքներ իրարմէ բաժնուած են, այս ճեղքերուն հետեւանքով :

**** Լոնտոնի Թերթերը կը գրեն .— Ենկիւրիէն հասած հեռագիրներ կ'ըսեն թէ կեդր. Անատոլուի երկրաչարժը ահռելի աղէտի մը համեմատութիւններն ստացած է : Ընդարձակ տարածութիւններ ամբողջովին աւերուած են : Ութ հարիւր հոգի մեռած , 18 գիւղեր ամբողջովին քանդուած , ուրիշ 22 գիւղեր ծանրապէս վնասուած են : Ցիսուն հազար հոգի անպատսպար կը մնան : Ամբողջ ընտանիքներ փլատակներուն տակ մնացած են :*

Ցնցումները չարունակուեցան երէկ, հինգշաբթի, գրեթէ ամբողջ օրը : Կը կարծուի թէ ամէնէն աւելի վնասուած են Ենկիւրիէի ,Կեսարիոյ չրջանները եւ Սեւ ծովու ափերը : Նիւթական կորուստը չատ ծանր է : Քանի մը տասնեակ միլիոն ֆրանք պէտք է , վնասները գարմանելու համար : Մեռելներու թիւը չատ ծանր է եղած անոր համար որ գիւղացիներուն մեծ մասը դաչտերը չէին ,

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՄԻՋԻՆ ԵՒՐՈՊԱՑԷՆ

ՉԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻԱ, ԻՐ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՀՈԳԵՐԸ

Չեխոսլովաք հանրապետութիւնը, չեխերէն՝ Չեսքոսլովէնսքա ռեբուպլիքա, ունի 140,508 քառակուսի քիլոմէթր տարածութիւն եւ մեծութիւնով 13րդ տեղը կը բռնէ եւրոպական պետութիւններուն մէջ։ Ան Միջին Եւրոպայէն մինչեւ Ռումանիա տարածուած բաղդատաբար նեղ եւ երկար հողամաս մըն է, 4114 քիլոմէթր սահմանով, շատ երկար, այսքան փոքր երկրի մը համար։

Զորս մասի կը բաժնուի այս երկիրը՝ 1. Պոհեմիա, 2. Մորավիա, 3. Սլովաքիա եւ 4. Կարպաթեան Ռուս։ 1930ի վիճակագրութեան համաձայն 14,479,565 բնակիչ ունի, որուն 7,400,000ը Չեխ, 3,231,688ը Գերման, 2,300,000ը Սլովաք, 691923ը Հունգար, 549,169ը Կարպաթեան Ռուսեր, 168,642ը Հրեայ, 81,737ը Լեհ, 49,636ը ուրիշ ազգեր՝ (մօտ 40ը Հայ)։

Չեխերը կը բնակին Պոհեմիոյ, Մորավիոյ եւ Սլեզիոյ մէջ, որ իրենց պատմական հայրենիքն է։ Գերմանները կը բնակին նոյնպէս Պոհեմիոյ մէջ, Գերմանիոյ սահմաններուն վրայ, հոծ եւ զուտ գերմանական զանգուածներով։ Սլովաքները բնակավայրն է Սլովաքիան, եւ Կարպաթեան Ռուսերն ալ նոյնանուն լեռնային երկրամասը կը բնակին։

Դեռ նախապատերազմական շրջանին, այս հողերուն վրայ բնակութիւն կայ եղեր, յետոյ, ազգերու գաղթին հետեւանքով Սլաւներ, Գերմաններ եւ Հունգարներ գրաւեր են երկիրը, ժամանակի ընթացքին ամէն մէկ ցեղ որոշ մաս մը քաշուելով իր դիմադիծը տալու անոր։ Մինչդեռ պատմութիւնը Չեխերու ազգակից կը համարի սլաւ ժողովուրդ, Սլովաքները նուիրուն վրայէն լուութեամբ կ'անցնի։ Այս վերջինները չատ կանուխ Հուն-գարիոյ թեւարկութեան ենթարկուե-լով, չեն կրցած դեր մը խաղալ, ընդհակառակն, Չեխերը այս երկիրներու պատմութեան մէջ չատ մեծ դեր կատարած են, հաստատելով անկախ պետութիւն, որ առեն մը բոլոր դրացիներուն ալ պատկառանք ազդած է։

Պոհեմիոյ հողը արտադրած է մեծ զաւակներ, ինչպէս Փոտիեպրատի Գէորգ թագաւորը, Ժիժգա զօրավարը եւ կրօնական վերանորոգիչ Ժան Հուսը, բոլոր ժամանակներու ամենամեծ Չեխը, որ ողջ ողջ այրուեցաւ խարոյկի վրայ։ Հուսի շրջանին Չեխերը Միջին Եւրոպայի մէջ ահռելի ոյժ մը կազմելով, մղեցին բազմաթիւ յաղթական կռիւներ, ահ ու սարսափ սփռելով ամէն կողմ։ (1419—1437)։ Անկէ ետք Չեխերու պետութիւնը կանգուն մնալով ինքզինքը արժեցուց մինչեւ Ճերմակ Լերան պատերազմը, ուր, յաղթուելով, դարձաւ Աւստրիոյ մէկ նահանգը (1620)։

Երեք հարիւր տարի տեւեց այս գերութիւնը, որուն տեւողութեան ընթացքին Չեխերը իրենց ազգութիւնն ու լեզուն անաղարտ պահելով եկան եւ հասան մինչեւ Մեծ Պատերազմ։

Աւստրիա - Հունգարիան, ազգութիւններու պետութիւն, եւ ոչ թէ ազգային, ուր տիրող տարրը, Գերմանները, բնակչութեան մէջ փոքրամասնութիւն էր, եղած է, հակառակ իր մեծ համբաւին եւ ոյժին, Միջին Եւրոպայի Հիւանդ Մարդը, իսկ Չեխերը՝ անոր զլխուն պատուհասը։ Արդարեւ, այս վերջինները Վիէննայի Որդւոց դպրանին մէջ չարունակ յարձակողականի կ'անցնէին, ճիշդ ինչպէս հիմակ Սուտէթլէնի Գերմանները Չեխոսլովաքիոյ Որդւոց դպրանին մէջ, պահանջելով Պոհեմիոյ համար լայն ներքին ինքնավարութիւն։ Անոնք կ'ուզէին Աւստրիոյ հետ միացման կապ մը ունենալ միայն այնքան որքան Հունգարիան, եւ այս վերջինին նման ազատ ըլլալ իրենց երկրին, Պոհեմիոյ մէջ։ Այսպէս, 1848ին, չեխ մտաւորական վարիչները Փրակայի մէջ սլաւական խորհրդաժողով մը գումարեցին, պահանջելով որ Աւստրիան ինքնավար պետութիւններու միութիւն մը կազմէ, այլապէս սպառնալով դիմել եռոպական ժողովուրդներու խորհրդաժողով մը։ Ազգային խնդալառութիւնը Փրակայի փողոցներուն մէջ խռովութիւններ պայթեցուց եւ իշխան Վինտիշկրէն զէնքի ոյժով զսպեց շարժումը։ Ցետոյ կայսերական բանակի յաղթանակի տպաւորութեան տակ կատարուեցան ընտրութիւններ Վիէննայի Որդւոց դպրանին։ Վերջը Ցրանց Եոզէֆ Ա. սահմանադրութիւն մը խմբագրել տուաւ, որ սակայն երբէք չիրագործուեցաւ։ Մինչ այդ, սակայն, չեխ ազգայնականութիւնը, դառնացած, կ'երթար իր գծած ճամբան, սպասելով յարմարագոյն պահուութիւններու։

Այդ պատեհութիւնը ներկայացաւ այն օրը երբ Աւստրիա - Հունգարիան Սերպիոյ վերջնագիր կուտար (28 Յուլիս 1914)։ Ճակատները արդէն յարդարուած էին, ինչպէս մեր օրերուն, ներկայիս,— մէկ կողմէն Աւստրիա-Հունգարիա - Գերմանիա, միւս կողմէ Անգլիա, Ցրանսա, Ռուսիա։ Կը մնար միայն առաջին զնդակը արձակել, պայթեցնելու համար համաեւրոպական բռնկումը...

✕

1914 Դեկտեմբերին մարդ մը Աւստրիայէն Իտալիա կ'անցնէր։ Սահմանագլուխին վրայ անցագրեր կը քննէին։ Վերջին վայրկեանին երբ երկաթուղին մեկնելու վրայ էր, պաշտօնեան խնդրեց անկէ պահ մը հետ կենալ, մինչ ան ցատկեց վակոնը ու կառաչարը չարժեցաւ։ Եթէ անծանօթը հնազանդէր պաշտօնեային, դէպքերը Միջին Եւրոպայի մէջ յետագային տարբեր ընթացք կրնային ունենալ։ Այդ մարդը Փրակայի չեխ համալսարանի ուսուցչապետն էր, Փրոֆ. Թ. Կ. Մասարիք, որ արտասահման կը փախչէր, իր ժողովուրդին դատը հետապնդելու համար։ Այս անունին կապուած է Չեխոսլովաքիոյ կազմութիւնը իրրեւ պետութիւն։

Մասարիք ծնած էր 7 Մարտ 1850ին, Հոտոնին։ Հայրը Սլովաք էր եւ կառապան կայսերական կալուածի մը մէջ։ Բախտը պիտի ուզէր որ յետագային, իր տղան, պետութիւն մը վարէ, փոխան կառքի։ Մնողքը դինքը դարբինի մը քով աշկերտ տուին։ Մայրը սակայն կ'ուզէր որ տղան կարդայ, ուստի առնէ, դառնալու համար պարոն, նման անոնց, որոնց քով ինք կը ծառայէր իրրեւ աղախին։ Մօրը այս որոշումն է որ ազդեցութիւն ունեցած է տղուն ապագային վրայ։ Մասարիք բաղդատաբար ուշ կը սկսի ուսման եւ արագ կը յառաջդիմէ։ Երկրորդական ուսումը կ'առնէ Պոհեմիոյ մէկ քաղաքը, յետոյ Վիէննա, ուր փիլիսոփայութեան տոքթէօրի տիտղոսով կ'աւարտէ համալսարանը։ Իր մտքի հորիզոնը աւելի ընդարձակելու համար կը մեկնի Լայփցիկ, կը կատարէ մեծ ճամբորդութիւններ ու կ'ամուսնանայ Ամերիկուհիի մը հետ, որուն մականունը կը միացնէ իրենին (Կարրիկ), այնուհետեւ կոչուելով Թոմմաս - Կարրիկ Մասարիք։

Վիէննայի համալսարանին մէջ իրրեւ մասնաւոր տոցենթ դասախօսելէ վերջ, 1882ին կը հրաւիրուի Փրակայի չեխ համալսարանը իրրեւ ուսուցչապետ, ուր կը սկսի դիտական, փիլիսոփայական, դրական աշխատանքներու։

Շուտով ոտք կը դնէ քաղաքական դետնի վրայ, հիմնելով կուսակցութիւն մը եւ թերթ, ու վիէննայի Որդւոց դպրանին երեսփոխան կ'ընտրուի։ Շնորհիւ իր անկեղծ, խիզախ եւ ճշմարտասէր բնաւորութեան, կ'ունենայ բազմաթիւ հակառակորդներ։

1914ին Մասարիք համոզուած կը թուի որ իր ազգին փրկութեան օրը հասած է։ Արտասահմանի մէջ պիէչի եւ ուրիշներու հետ կը կազմէ Չեխական Կոմիտէ մը, որ կանուխէն կը սկսի Համաճայնական պետութեանց հետ յարաբերութեան մէջ մտնել։ Չեխ զինուորները զունդ զունդ դասալիք ըլլալով, Համաճայնականներուն կողմը կ'անցնէին։ Մասարիք կը սկսի անոնցմէ Չեխոսլովաք Լեգէոններ կազմել, Ռուսիոյ, Իտալիոյ եւ Ցրանսայի մէջ, որոնք յետոյ Համաճայնականներուն կողքին կը կռուին։ Փարիզի մէջ Չեխական Կոմիտէն կը վերածուի Չեխոսլովաք Ազգային ժողովի, որ Համաճայնականներուն կողմէ կը ճանչցուի իրրեւ ժամանակաւոր կառավարութիւն, եւ Լեգէոններն ալ իրրեւ զինակիցներ։

Երկրին մէջ ալ Չեխերը անգործ չեն նստած։ Անոնք ունէին Մաֆիա քաղաքական դաղտնի կազմակերպութիւնը որ արտասահմանի դործիչներուն հետ միշտ դաղտնի յարաբերութեան մէջ էր։ Քանի մը ականաւոր չեխ վարիչներ բռնուելով մահուան կը դատապարտուին, որոնց յետոյ Ֆարլ կայսր նէրում կը չնորհէ։ Դէպքերը կը հասնին այն կէտին, ուր Վիէննայի Որդւոց դպրանին չեխ երեսփոխանները հրաժարական կուտան, ըսելով թէ Փարիզի Չեխոսլովաք կառավարութիւնը իրենց ժողովուրդին միակ ներկայացուցիչն է։ Ու 28 Հոկտեմբեր 1918ին Փրակայի մէջ Չեխոսլովաք Հանրապետութիւն կը հռչակուի, Մասարիքն ալ նախագահ։ Ամերիկա էր ան տեն Մասարիք, ու դասախօսութիւն կուտար ճիշդ այն պահուն երբ իրեն հեռագիր մը ներկայացուցին։ Կարդալէետք մէկ կողմ դրաւ զայն ու դասախօսութիւնը չարունակեց։ Երբ անկէ վերջ հետաքրքիրներ իրեն հարցուցին հեռագրին պարունակութիւնը, պատասխանեց թէ անդին, հեռաւոր հայրենիքին մէջ, որ հիմա ազատ է, դինք հանրապետութեան նախագահ հռչակած են եղեր։

Ցետոյ, տեսանք մինչ անձամբ այս մարդը, զոր չեխ ժողովուրդը խենթեղու աստիճան կը սիրէր, երբ ան

ՅՈՒԾ ՄԸ

ԽՈՐԷՆ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՒԻ ԿԵԱՆՔԷՆ

Կարմիր բռնութեան կալանքի ըսպառնալիքը չկայ այլեւս Որբէն Ա. կաթողիկոսին համար, ուստի անվախ կարելի է թերթին յանձնել իր հետ կապուած բազմաթիւ յուշերէն այս մէկը։

1917 Մայիսի առաջին օրերուն, երեւանի մէջ գումարուեցաւ հռչակաւոր Արեւմտահայ համագումարը, Արամի, Անդրանիկի եւ Ա. Դարբինեանի նախաձեռնութեամբ։ Գրեթէ միաժամանակ գումարուեցաւ նաեւ Հ. Յ. Դաշնակցութեան երկրի Ռայոնական ժողովը, Առաջնորդարանին կից, Թեմական դպրոցի սրահին մէջ։ Պատգամաւորներ կային ազատուած եւ կոտորուած Հայաստանի բոլոր կողմերէն՝ վասպուրականէն մինչեւ Խարբերդ։ Կը մասնակցէր նաեւ Ռոստոմ, բիւրոյի կողմէ, իսկ Արամ կը նախագահէր, Վ. Փափազեանի եւ Լ. Շանթի հետ փոխ ի փոխ։ Տ. Ե.ին եւ լինելի վիճակուած էր քարտուղարութեան տաժանքը։

Փոթորկոտ օրեր էին եւ օրակարգի վրայ կային հայ ժողովուրդի ճակատագրի հետ կապուած դրեթէ բոլոր խնդիրները — մօտիկ անցեալը՝ եղեռնը, կամաւորական չարժում, հերոսամարտեր, հայկ. զրաւուած նահանգներու վերակազմութիւնը եւ ներգաղթ, պարենաւորում, վերաշինութիւն, սպառազինում, կրթական գործ — Հարցեր, որոնց կարգաւորման համար պէտք կ'ըլլար ստանալ նաեւ երեւանի Առաջնորդ Որբէն արք. Մուրատբէգեանի աջակցութիւնը։

Անգամ մը, չեմ յիշեր քանի՞երորդ նիստէն առաջ, Ռոստոմ ներս մտաւ եւ ձայն խնդրելով յայտնեց որ ինք Ա. Առաջնորդի քովէն կուգայ եւ Որբէն արքեպիսկոպոսը խնդրած է յայտնել որ ներկայ ըլլայ Ռայոնական ժողովին։ Ռոստոմ աւելցուց թէ ինք արած է իր համաձայնութիւնը, բայց պարտք կը նկատէ նախապէս յայտնել ժողովին։

Ո եւ է անակնկալ մը չկայ ո՛չ Առաջնորդի փափաքին, ոչ ալ Ռոստոմի ուսած համաձայնութեան մէջ։ Երեւանի Առաջնորդը մշտական գործակիցն էր Դաշնակցական դեկավարութեան եւ ալակիցը Դաշնակցութեան ձեռնարկներուն։

Բայց ճշմարիտ անակնկալ մը եղաւ, երբ Ռայոնական ժողովի կրտսեր անդամներէն մէկը, իմ դասընկերս Աբրահամ Գալանճեան այժմ Թաւրիզ, խօսք առաւ եւ պատանիի իր սուր ձայնով բողոքեց եւ Առաջնորդի «յանդգնութեան», եւ Ռոստոմի առաջարկին ու ուսած համաձայնութեան դէմ։

— «Առաջնորդը Դաշնակցական չէ, ամէն պարագայի տակ Դաշնակցական կազմի անդամ չէ, ըսաւ Աբրահամ, իսկ հոս Հ. Յ. Դաշնակցութեան Ռայոնական ժողովն է։ Ի՞նչ գործ ունի հոգեւորական մը, թող ըլլայ Որբէն արքեպիսկոպոս, այս ժողովին մէջ։

Ու տակաւին Աբրահամ սկսաւ խօսիլ ներքին կանոնագրէն ...

Ռոստոմ, մեծ՝ ինչպէս միշտ, իր համեստութեան մէջ, ժպտուն ու հանդարտ ոգիի եւ յայտարարեց թէ «երիտասարդ ընկերը իրաւունք ունի քաղաքական, իմ սխալած էր առանց նախապէս ժողովին դնելու, իր համաձայնութիւնը տալով որպէսզի Առաջնորդը ներկայ ըլլայ Ռայոնական ժողովին»։

Ու Ռոստոմ կամացուկ մը սկսաւ քալել դէպի դուռը։

— Ո՞ւր, հարցուց Արամ նախագահը իր ամպիոնէն։

— Երթամ յայտնեմ Առաջնորդին, որպէսզի չգայ, պատասխանեց Ռոստոմ...

Կացութիւնը կրկին փրկեց Արամը։

Կարճ ճառով մը ան հասկցուց ամէնէն կրտսեր պատգամաւորին, Աբրահամ Գալանճեանի, հազիւ 22 տարեկան, թէ Առաջնորդ Որբէն արք. Դաշնակցութեան գործակից հոգեւորական մըն է, թէ անոր հետ Դաշնակցական դեկավարները եւ գործիչները չաճախ կը խորհրդակցին, եւ թէ ոեւէ անպատեհութիւն չի ներկայացներ անոր ներկայութիւնը Դաշնակցութեան Ռայոնական ժողովին մէջ։

Բայց, աւելցուց Արամ, հարցը կը դնեմ քուէարկութեան։

Աբրահամ, ի հարկէ, կրկին մնաց անդրդուելի։ Անոր մատը — միակ մատը—կրկին բարձրացաւ։ Դէմ էր ... բայց ուրիշ մատերու անտառը թեր քուէարկեց։

Քիչ վերջ Որբէն արք. Մուրատբէկեան, իր պատկառելի հասակով եւ խոհուն դէմքով, կը դոնուէր Հ. Յ. Դաշնակցութեան երկրի Ռայոնական ժողովի պատգամաւորներու կողքին։

Սոֆիա

ՕՆ. ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ

ՄԲ.— Ուրիշ երկու իրազեկներ եւս հաստատելով այս պատմութիւնը, ցիշդ չեն գտներ միայն վերջին մասը։ Երբ Արամ խնդիրը էութէի կը դնէր, Ռոստոմ արդէն դուրս ելած եւ առաջնորդին հաղորդած էր չկամութիւնը, որով Խորէն արք. չկրցաւ մասնակցիլ ժողովին։

ՏԻՏԱՂ

— Զարմանալի է, ոստիկանութիւնը ի՞նչպէս ձերբակալեց այդ դողը, քանի որ կանացի հագուստներով ծպտուած էր։

— Ոստիկանութիւնը նկատեց որ կանացի նորութեանց ցուցափեղկերու առջեւ չէր կենար, դիտելու համար։

✕

Պարահանդէսին մէջ

— Օրիորդ, ի՞նչու յուզուած էք։

— Սա պարոնը զիս հրաւիրեց պարել եւ երկար ժամանակ միասին պարեցինք, այժմ 100 ֆրանք կ'ուզէ։

— Պատճա՞ռ։

— Պարի դասատու է եղեր, չէի գիտեր։

Ի ՊԷՏՍ ԶԱՐԳԱՑԵԼՈՑ

Սիբելի Արազ.— Տաղանդաւոր վարժ գրող մը գրեթէ մէկտ էր չէ. Թունքին վրայ կամ լեզուին ծանր կ'ունենայ իր խորհուրդին ու դաղափարներուն արտայայտիչ բառը՝ երբեմն ինքնեկ արդիւնք։ Անշուշտ ուսումնարանը, սակայն, ճիշդին ու դժբաղդութեան պէտքը չեն անհետացներ։ Պէտք է սերմանել քաղելու համար։ Պէտք է աշխատիլ վայելելու համար։ Ամբողջ աշխարհը չարժումի պէտք ունի կենդանի մնալու համար։ Գոյութիւնի ալ անխուսափելի է պրպտումէ մէջտ աւելի խորը թափանցելու համար զազացումներուն եւ խորհուրդներուն։

Քնար, փող եւ չեփոր մինչեւ վերջ չեն կրնար փայլուն մնալ առանց մոր ճօմի։ Չէ՞ որ սուրն ալ պէտք է հղկտել՝ աւելի չատ եւ չուտ սպանելու համար։

Անշուշտ որ բառերու ուսում մը կայ, որուն պէտք է հետեւիլ, կանոնաւոր դասընթացք մըն է այս։ Եւ դուր չէ որ սակաւ է թիւը անոնք որոնք տիեզերական հաղարումէկ խնդիրներուն մէջ անմահ անուն մը թողուն իրրեւ քերթող, իմաստասէր, գիտուն եւ արուեստագէտ։

Այո՛, բառերու մեթոդը պէտք է հասցնել հինէն թէ նորէն, տեղական թէ դաւառաբարբառէն։ Բնաւ ալ կամ, չատ դանդաղ կ'ընթանայ այդ դործը։

Բայց ոչ այսչափ միայն։ Հրապարակի վրայ է չդոյէ գործածութիւնը կը մոռցուին ընտիր եւ հասարակ բառեր եւ բացատրութիւններ, եւ որքան, դանազան պատճառներով, կը նեղնայ մեր դրական կալը, եւ երբ բաշտունչ թարգմանութիւններու քաղաքակիրթ սպառած կ'ներեւի, լեզուին ազքատութիւնը ճարակ կը դտնէ, եւ կ'անօսրանայ թիւը լաւագոյն, որոնք, վերջ ի վերջոյ, կը մնան սրտաբեկ եւ յուսահատ։ Ախ, քանի մայր - երկիրը այս վիճակին մէջ է։ Սակայն այս վերջալոյսը ժողովուրդին հայրենի հաւատքը, ներքին ու արտաքին յուսախաբութիւններուն հակառակ, պինդ ու ներկեւան կը մնայ, արտասահմանի Հայութիւնը, իր կարող զաւակներու օժանդակութեամբ եւ նախաձեռնութեամբ, դանազան հայ - բարեմասնասահմանեան կեդրոններու մէջ դրական ձեռնարկներու ոդի մը պէտք էր ունենար արթնուն եւ գործ վրայ։ Ամէն տեղ, ուր այսօր մասն մը կայ մեր մնացորդներէն, նինք հարուստներ, Հայաստան ալ

ՍՏԱՄՊՈՒԼԻ ՆԵՐՔԻՆԻՆ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY

Trans : J. M.

Գրեց՝ ՏԷՆՆԻՍ ՀՈՒԻԹԼԻ

Թարգմ. Ժ. Մ.

— Ուրեմն չատ օգտակար կրնայ ըլլալ ձեզի՝ յեղափոխութեան մը պարագային... չատ սիրեցի դինքը, հաճելի է իր խօսակցութիւնը ..

— Սակայն եւ այնպէս երջանիկ չէ, պատասխանեց Րէուֆ անմիջապէս . սիրահարած է, կ'ուզէ ամուսնանալ բայց չի կրնար ...

— Ինչո՞ւ, արդէն ամուսնացա՞ծ է։

— Ոչ, բայց աղջիկը հոմանուհին է Քէմալի բարեկամներէն մէկուն որ մեւնոյն առեն զօրավար մըն է բանակին մէջ...

— Լա՛ւ, աղջիկը չի՞ կրնար բաժնուիլ այդ մարդէն ...

— Վտանգաւոր է . կ'ուզէ բաժնուիլ բայց կը սպաննուին դինքը կամ առնուզի կ'ազատուին, քանի որ Ցրանսուհի մըն է՝ Փարիզէն եկած... սկիզբը զօրավարին քարտուղարուհին է եղեր, յետոյ դարձեր է անոր հոմանուհին եւ միասին Պոլիս եկեր է... չատ դեղեցիկ է, պիտի տեսնես հիմա, այս գիշեր ազատ է եւ ճիշդ առոր համար է որ Բերա անցանք ...

Սուէիին խորհեցաւ այն անտանելի կացութեան մասին որուն ենթարկուած էր զժբախտ Արիֆը — բուռն կերպով սիրահարած աղջկան մը որ ստիպումով անձնատուր եղած էր ուրիշի մը. մէկ յոյս ունէին միայն. — զօրավարը ժամանակի ընթացքին կրնար ձանձրանալ իր դեղեցիկ Փարիզուհիէն։ Բայց եւ այնպէս, ի՞նչ մեծ էր տառապանքը երկուքին համար ալ եւ տղան ով գիտէ ինչպէս կ'ատէր այդ քէմալական զօքավարը ...

Ցանկարծ միտքը ինկաւ Տայանան, երկտողը ստացա՞ծ էր արդեօք...

Գիչերուան խաւարին տակ կորսուած Ստամպուլի եզերքը աւելի որոշ կերպով կը տեսնուէր աստեղազարդ հորիզոնին վրայ, որուն առջեւ կը բարձրանար զմբեթներուն եւ մինարէներուն կիսաստուերը։ Շոգենաւը Ղալաթիոյ կամուրջը հասաւ։ Ճաչարան գացին եւ չորս հոգինոց սեղան մը վարձեցէք վերջ զարեջուր ապսպրեցին։ Րէուֆ ջերմեռանդ մահմէտական մը ըլլալով ոգելից ըմպելի չէր զործածեր՝ համաձայն իր կրօնքին պատուիրներուն, բայց, կը խորհէր, իր փրկութիւնը վտանգի տակ դրած չէր ըլլար, եթէ գաւաթ մը գարեջուր վայելէր պատահարար։

Բաղմութիւն կար ճաչարանը, այնպէս որ ժողովի մասին չխօսեցան այլեւս։ Քանի վայրկեան վերջը Արիֆ ներս մտաւ, միասին բերելով ոսկեզոյն մազերով աղջիկ մը զոր Սուէիին ներկայացուց - օրիորդ Ժանէթ Ֆիւռէօռ։

Հաճելի ու բնական ձեւերով Ցրանսուհի մըն էր ան, չատ քիչ յատկանիշներ ունեցող մէկը, բայց չափաւոր գեղեցկութիւն ունեցող։ Արմուկները դրաւ սեղանին վրայ որուն եզերքին կռթնցուց իր լեցունկեկ ու աղուէսի մը պոչունքին նման կախուած ծիծերը եւ իրարուետեւ գլանիկներ ծխելով սկսաւ քաչքչել Րէուֆը, աչքին պոչով բարեկամական ակնարկներ նետեց Անգլիացիին, իսկ սեղանին տակէն, իր ծունկերը միացուց Արիֆի սրունքներուն։

Ցայտնի էր թէ Արիֆ հպարտ էր այդ տեսակ աղջիկ մը ունենալուն համար. հաւանաբար կը խորհէր թէ ան պատուական կին մը կրնար ըլլալ իրեն։ Ու քանի որ Ցրանսուհի մըն էր, մեծ ուրախութեամբ պիտի համակերպէր միջնակարգ ընտանեկան բոյնի մը համեստ պայմաններուն եւ նրբամիտ կին մը ըլլալով, խնայողաբար պիտի ծախսէր ամուսինին վաստակը։ Հակառակ Րէուֆի ըսածին, օրիորդ Ժանէթ բացարձակօրէն հեռու էր ա-նոր «չատ դեղեցիկ»էն, գոնէ Սուէիինի դնահատումով. սակայն վարպետօրէն ներկած էր իր դէմքը եւ իր սեւ ու ճերմակ դիծերով նախշուն չորջառդեստը բարեձեւ արտաքին մը տուած էր անոր։

Հաւանաբար աղջկան արծաթ - ոսկի մազերուն, անոր վարդագոյն այտերուն ու կենսուրախ չարժուձեւերուն համար էր որ Թուրք զօրավարը Ստամպուլ ներածուելու արժանի նկատեր էր զայն՝ տակնուվրայ ընել տալով հիմա Արիֆի խելքն ու միտքը։

Հորթի միսով պատրաստուած փիլաֆը պատուական էր, թէեւ ժանէթ պարծանքով յայտնեց թէ ինք աւելի լաւը կրնար եփել Արիֆին համար, եթէ տուն մը ունենայինք։ Ընթրիքի ամբողջ տեւողութեան անդադար խնդացին։ Սուէիին գոլիս հասնելէն ի վեր այդքան հաճելի ժամեր անցուցած չէր երբեք։

Բայց յանկարծ յիշեց թէ ժամը աասնըմէկն էր. թերեւս Տայանան նամակ մը ղրկած էր պանդոկը, կարելի էր նոյնիսկ որ ան ժամադրութիւն մը նչանակած ըլլար այդ իրիկուան համար, պարասրահի մը մէջ, քանի որ իրեն բացատրած էր խնդրին ստիպողականութիւնը։ Այնպէս որ սուրճին վերջին ումպը կուլ տալէ վերջ, ա-ծոռը եւս հրեց, մեկնելու պատրաստուելով։

Ցաւ յայտնեց թէ ստիպուած էր մեկնիլ։ Արիֆ անմիջապէս անոր յանձնեց տոմս մը որուն վրայ գրուած էր իրենց Սկիւտարի հասցէն եւ թէ ուրախութեամբ պիտի ուզէին կինն անդամ հանդիպիլ իրեն։

— որ զուարթ տրամադրութեան մէջ էր այդ օրերուն անցուդարձերուն պատճառով,— տոմսը գրպանելով, բայ էր, երբ սեղանին վրայ փռուած խոշոր մարզու մը չուքը։ Հասկան էր, որուն հանդիպեր էին ուֆին հետ այդ օրը, եչտի մէջ։

— Բարի իրիկուն, ըսաւ լեռնական մարդը սուր ձայնով մը։

Ցետոյ Րէուֆի ուղղելով իր քը, չարունակեց .

— Ներեցէք որ կը խանգարեմ հաւաքոյթը, բայց այն բանը մասին ձեզի խօսեցայ այսօր, հնցաւ. կրնա՞ք օգնել ինձի հիմա ...

— Օ՛հ, այս դաւաղիրները չատ կը դործեն, մտածեց Սուէիին իրենիրեն։ Հոգ չէ, սակայն, եթէ բուռ դէպք մը կայ՝ անպատճառ ղը Րէուֆին կ'իմանամ ...

Երիտասարդ Թուրքը ոտքի չտկեց ակնոցը իր ցայտուն քերին ղրայ եւ մրմնջեց .

— Անչո՛ւշտ ... (Շար.)

ՀՈՂԸ ՎԱՂԻՑ ԵՐԲ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ Է

ՄԵՆՔ ՉԻՄԱՑԱՆՔ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Մենք մի քանի տասնամյակ առաջ հայկական սովետական գրականությունը համարում էինք ոչ թե ինքնուրույն մի գրականություն, այլ ռուսական գրականության մի ճյուղ, որ գրվում է հայերեն լեզվով։ Մենք ունեինք հայ գրողներ, որոնք ռուսերեն էին գրում, ունեինք հայ գրողներ, որոնք հայերեն էին գրում, բայց մենք չունեինք հայկական սովետական գրականություն։

Ինչո՞ւ էր այդպես։ Որովհետև հայ գրողները, որոնք հայերեն էին գրում, ապրում էին ռուսական մշակույթի ազդեցության տակ, ռուսական մշակույթի ազդեցության տակ էին ձևավորվում նրանց գաղափարները, ռուսական մշակույթի ազդեցության տակ էին ձևավորվում նրանց ճաշակները։ Նրանք ռուսական մշակույթի ազդեցության տակ էին ձևավորվում նաև որպես գրողներ։ Նրանք ռուսական մշակույթի ազդեցության տակ էին ձևավորվում նաև որպես մարդիկ։ Նրանք ռուսական մշակույթի ազդեցության տակ էին ձևավորվում նաև որպես հայրենասերներ։

Ռուսական մշակույթի ազդեցության տակ էին ձևավորվում նրանց հայրենասիրական զգացմունքները։ Ռուսական մշակույթի ազդեցության տակ էին ձևավորվում նրանց հայրենասիրական զգացմունքները։ Ռուսական մշակույթի ազդեցության տակ էին ձևավորվում նրանց հայրենասիրական զգացմունքները

այլ տուներու մէջ կը գտնուէին։ Զոհերուն մեծ մասը կիներ եւ մանուկներ են։ Կառավարութիւնը եւ կարմիր Մահիկը ուտելիք, դեղեր, վրաններ եւ զրամական նպաստներ ղրկեցին։ Ազգ. Մեծ ժողովը լուսթեամբ լսելով ներքին նախարարին զեկուցումը, 30.000 ոսկիի արտակարգ վարկ մը քուէարկեց, աղէտեալներուն համար։

Մոսկուա պիտի խաղայ՞ Ազգաժողովէն

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ անգլեւիթալական համաձայնութիւնը եւ անգլեւֆրանսական բանակցութիւնները ծանր տպաւորութիւն գործած են Մոսկուայի մէջ։ Կ'ըսուի թէ Սթալին մօտերս ժողով մը պիտի գումարէ, որուն պիտի մասնակցին բոլոր երեւելիները։ Միւս կողմէ ստիպողաբար Մոսկուա հրաւիրուած են Լոնտոնի եւ Փարիզի խորհրդային դեսպանները։ Իրազեկներ կը հաւաստեն թէ Ռ. Միութիւնը կը խորհի քաշուիլ Ազգերու Դաշնակցութենէն։

Միեւնոյն աղբիւրին համաձայն, Մոսկուայի քաղաքական շրջանակներուն մէջ բուռն դժգոհութիւն կը տիրէ Լիթվինովի դէմ, որ կուրօրէն յոյս դրած էր Ազգաժողովին վրայ։ Այժմ իր ծրագիրները ջուրի կ'իյնան անգլեւիթալական համաձայնութեամբ, որ միեւնոյն ատեն կ'ապացուցանէ Ազգաժողովին եւ Ռ. Միութեան տկարութիւնը։ Կուսակցական պաշտօնաթերթը, «Փրաւտա», այս առթիւ խստօրէն կը քննադատէ Անգլիան եւ Ֆրանսան, մեղադրելով թէ անձնատուր եղած են Ֆաշականութեան առջեւ։

**** Վարչապետէն կը հեռագրեն թէ Մոսկուայի կայարանին մէջ ձերբակալուած է Փարիզի խորհրդային դեսպանատան պաշտօնատարներէն Սինիցին, որ վերջերս ետ կանչուած էր։ Զեկայի բանտը կը գտնուի նաեւ Պ. Սադովսկի, նոյնպէս պաշտօնեայ Փարիզի խորհրդային դեսպանատան։ Երկու դիւանագէտները պիտի դատուին մայիսի կիսուն։*

**** Զրոյց կը շրջի թէ զինուորական ըմբոստութիւն մը ծագած է Մինսքի մէջ։ Ռ. Միութիւնը որոշած է փութացնել արեւմտեան սահմանագլուխին ամրացումը, Մաժինոյի դիծ մը կառուցանելով Պալթիկէն Սեւ ծով։ Այս գոտին ականներով պիտի պաշտպանուի աւելի քան 50 քիլոմեթր երկայնութեան մը վրայ։*

Ալպանիոյ թագաւորին հարսնիքը

Ալպանիոյ Զոկու Թագաւորին (42 տարեկան) եւ կոմսուհի Գերալտին Ա-փոնյիի (22 տարեկան) ամուսնութիւնը տեղի պիտի ունենայ չորեքշաբթի օր, Թիրանայի մէջ։ Թագաւորին վկաներէն մէկը Իտալիոյ արտաքին նախարարն է, Կոմս Ջիանօ։

Քաղաքային պատկը պիտի կատարէ Ալպանիոյ խորհրդարանին առենապետը, աշակցութեամբ Գերադոյն Առեանի նախագահի։ Կրօնական խնդիրը մէկզմի դրուած է։ Թագաւորը կը մնայ իսլամ, թագուհին՝ կաթոլիկ։ Արարողութենէն վերջը 101 թնդանօթ պիտի արձակուի միջնաբերդէն։ Միեւնոյն օրը 152 աղքատ զոյգեր պիտի ամուսնանան Թագաւորին ծախքով։ Հարսնիքին օրը Թիրանայի 30.000 բնակչութիւնը պիտի կրկնապատկուի տեղացի եւ օտար այցելուներով։ Հազարաւոր իսլամ կիներ փողոց պիտի թափին, յաղթական կամարներ պիտի չողան լոյսերու մէջ։

Արախաճքները կը սկսին վաղն իսկ, շաբաթ, պալատական պարահանդէսով, ուր Ալպանացիներ պիտի պարեն իրենց ազգային տարազներով։ Երկուշաբթի օր ալ քաղաքապետութիւնը պարահանդէս մը պիտի սարքէ, մասնակցութեամբ տեղացիներու եւ օտարականներու։ Միեւնոյն ատեն բազմութիւններ պիտի պարեն փողոցներու մէջ եւ խարոյկներ պիտի վառին բլուրներու վրայ։ Թագաւորն ու թագուհին լաւ լուղորդներ ըլլալով, իրենց մեղրալուսինը պիտի անցընեն Տուրացցոյի մէջ։ Թագաւորին երեք քոյրերը Փարիզ եկած էին վերջերս, հարսին շրջազգեստը դնելու համար։

ՋԱՆԱՋԱՆԼՈՒԻԶԻ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏՂՊՈՎ

1200 ՀՈԳԻ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԵՑԱՆ Թունուզի մէջ, իբրեւ հետեւանք վերջին խռովութեանց։ Զինուորական ատեանը առջի օր զանազան պատիժներու դատապարտեց 30 ամբաստանեալներ, որոնց չորսը Իտալացիներ են։

ՍԷՆԻ ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ձախ թեւին վարիչը, Մարսօ Փիվէռ, որ ըմբոստացած ըլլալով արտաքսուեցաւ կուսակցութենէն, բարեկամական նամակ մը ուղղեց համայնավար կուսակցութեան։ Մարսօ Փիվէռ պատրաստակամութիւն կը յայտնէ ամէն կերպով գործակցելու դասակարգային պայքարի համար։

ՊՈՒՒԻՒԵՆ կը հեռագրեն թէ երկաթեայ պահակներու դաւադրութեան առթիւ, ձերբակալուած են բազմաթիւ բարձրաստիճան պաշտօնատարներ եւ 200 քահանաներ։ Պուքրէշի մէջ եկեղեցիի մը ժողովրդապետը եւ պաշտօնեաները ձերբակալուեցան, իբրեւ մեղսակից։ Բանտարկուած են նաեւ բազմաթիւ սպաներ։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԴՐՕԾԻ տակ հրաւիրեց պահեստի սպաները, մասնակցելու համար բանակին վերակազմութեան։ Այս կարգադրութեամբ 2500 նոր մարդիկներ կ'ապահովուին։

ՊՐԱԶԼԻԱ նոր հրամանագրով մը խստացուց օտարականներու ներգաղթի պայմանները։ Ակէ զատ, օտար կազմակերպութեանց արգիլուած է մասնաւոր դրօշներ կամ համազգեստներ գործածել։ Մամուլը դրաքաննութեան ենթարկուած է։

ԱՐՏԱՔՍՄԱՆ հրաման ստացան ուրս ծանօթ հրապարակագիր Սուվորին եւ կարգ մը բարձրաստիճան սպաներ, բոլորն ալ աջակողմեան։

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆԶՈՑՔ

ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆԻ (ՄԱՐՍԷՅԼ) Հ. Ց. Դ. «ԸՆԿԵՐ ԿԱՐՕ»

ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

24 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Խորքերդցիներու ագարակը,

Campagne Roserais, St. Antoine

ԿԸ ԽՕՍԻ **Ք՚ն Կ. Ց. ՊԱՊԻԿԵԱՆ**

Հաճելի ժամանց։ Կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները

Մուտք 5 ֆր., (խմիչք եւ ուտելիք միասին)

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

«ՇԱՀԻՒԿԵԱՆ» ՍՐԱՀԻ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՒՕԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

24 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3—8, 5 Ռիւ տը լ'Էքլիփս

Գեղարուեստական խնամեալ բաժին։ Պիտի պարէ արեւելեան պարերու մասնագէտ Պ. ՔՆԱՄՔԱՄ։ Կը նուագէ SEPASTIAN BOY'S JAZZ, ղեկավարութեամբ Պ. Ս. ԶԷՕՐԷՔՃԵԱՆԻ։ Ճոխ պիւֆէ։

Մուտք կիներու 5, այրերու 7 ֆրանք

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ ԿԸՏՕՆՈՒԻ

Մարսէյլի Վասպուրականի Հայրենակցական Միութեան կողմէ Յուլիս 3ին, «Սէնթ - Անտրէի մէջ։ Նկատի ունենալ եւ չխաւաձեւել։

ԿԱՐԵՒՈՐ

Ձեր բնակարանը, շէնքը եւայլն անթերի եւ նաշակաւոր ներկելու, պատի թուղթեր փակցնելու եւ նորոգութիւններու համար դիմեցէք նամակով՝

S. GRÉGOIREի, **1bis, Rue Rouget de l'Isle, Choisy-le-Roi Seine.**

Խղճամիտ եւ մասուր աշխատանք՝ չափաւոր գիներով։

Հ. Ց. Դ.

Փարիզ

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Ց. Դ. Գրօսպակնոտի յանձնախումբի ժողովը երկուշաբթի երեկոյ, ծանօթ հաւաքատեղիին։

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՕԻ «Զաւարեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները 23 Ապրիլ շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին «Թրիմեան» սրահը։

Հ. Ռ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՏՕՆԷ ԱՊՐԻԼ ՏԱՍՆԸՄԷԿԸ

ՓԱՐԻԶ 24 Ապրիլ, կիրակի երեկոյ ժամը 8.30ին

ՍԱԼ ԿԱՎՕ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ **Ք. ՄԻՍԱՔԵԱՆ**

ԿԸ ԽՕՍԻՆ **Պ. ՀՐԱԶ ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ** ԵՒ **ՀՐԱԶ ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ**

ԿԸՐԳԷ **ՀՒՅԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ**

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին.— Joseph GILLES (*երգեհոն*), André THEURER (*թաւջութակ*), Alice DELCROIX (*Ա. ջութակ*), Simonne LE HARTEL (*Բ. ջութակ*), Claude FARDOUX (Haut - bois), *արուեստագէտներ* 1er Prix du Conservatoire National de Paris, *ինչպէս նաեւ փոքրիկն Նէլլի ՏԵՐՈՒԿԵԱՆ եւ երուանդ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ (արտասանութիւն)*։

×

ՎԱԼԱՆՍ, 23 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ, Պետ. թատրոնին մէջ։

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ **ՏԻԿ. ՕՏԷԹ ՄՈՒՔԱՅԷԼԵԱՆ** (ՖՐԱՆՍՈՒԷԻ)

ԿԸ ԽՕՍԻՆ **PÈRE HUET** (ՀԱՑԵՐԷՆ), **Պ. ԿԻՒՐԵՂ ԽՐԱՅԵԱՆ** (ԼԻՈՆԷՆ), **ՀԱՑՐ ՊՕՏՈՒՐԵԱՆ**

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, Զոմի «Արաքս» երգչախումբին մասնակցութեամբ։

×

ՌՈՄԱՆ, 24 Ապրիլ, կիրակի կէս օրէ վերջ։

ԿԸ ԽՕՍԻ **Պ ԿԻՒՐԵՂ ԽՐԱՅԵԱՆ**

×

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ ՄԷՋ.— Նախաձեռնութեամբ Ց. Ց. Դ. «Վարուժան» խումբին, 24 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Մալաքոյ Կրթասիրացի սրահին մէջ։

Գեղարուեստական խնամուած բաժին, արտասանութիւն, ուրախ, մեներգ եւ չուիթակ։

ԿԸ ԽՕՍԻ **Պ. ՎԱՐԴԱՆ ՀՈՒԼԼԷՐԵԱՆ**

Մուտքը ազատ է

×

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ ՇԱՎԻՒԼԻ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

Եւ մասնակցութեամբ տեղւոյն Հ. Ց. Դ. «ԱՐՂՈՒՄԵԱՆ» խումբ՝, ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ»ի եւ Ֆր. կ. ԽԱԶի Մասնաճիւղերուն եւ ՀԱՑ Ա. ՐԻՆԵՐՈՒ։

23 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին դպրոցին սրահը,

4 Rue Trois Champtiers

ԿԸ ԽՕՍԻ **Վ. ԻՉԽԱՆԵԱՆ**

Երգ, կենդանի պատկեր։

Իջնեկ Քիւ 1 օթօպիւսով Մէրի։ Մուտքը ազատ է

×

ՎԻՆ.— Նախաձեռնութեամբ Հայ Կամ. եւ Մարտիկներու Միութեան, եւ մասնակցութեամբ Ռամկավար Ազատ. կուսակցութեան, Տարօն - Տուրուբե - բանի, Տիգրանակերտի Հայր. Միութեանց, Հ. Կ. Խաչի, եւ Հ. Ց Դաշնակցութեան, 24 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին, Սերքըը կաթոլիկ սրահին մէջ։ Կը խօսի՝ ՏԻԿԻՆ ՓԻՊՐԻՒՔՃԵԱՆ (Մարսէյլէն)

Մուտք 1 ֆրանք

×

ՏԷՍԻՆ. Նախաձեռնութեամբ Տարօն Տուրուբերանի Հայրենակց. Միութեան եւ մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դաշնակցութեան, եկեղեցասէր Տիկնանց, Հ Կ Խաչի, Վասպուրականի Հայրենակց. Միութեան եւ Հայ Կամաւորներու եւ Մարտիկներու Միութեան

23 Ապրիլ, Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը ճիշդ 7.30ին Հ. Ց. Դ Տան մէջ։

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ **Պ. Մ. ՑԴԱՄԵԱՆ**

ԿԸ ԽՕՍԻ **ՀԱՑՐ Կ. ՏԷՐՄՈՅԵԱՆ**

×

ՍՐՆՕՆ (Ֆոտօ), Նախաձեռնութեամբ «Արարատ» Միութեան, 24 Ապրիլ, կէսօրէ վերջ ժամը 3,30ին, Հ. Ց. Դ. «Բաբսեղ Շահպազ, Ա. կումբին մէջ, Սրնօն, Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

26 Ապրիլ, երեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին Նուպարեան Մատենադարանին մէջ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ **ՏՈՔԹ. Պ. ՔՕԼՕՂԼԵԱՆ**

ԿԸ ԽՕՍԻ **ՏՈՔԹ. ՎԱՀՐԱՄ ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ**

Նիւթ՝ «Երաժշտութեան դերը հիւանդութեանց վրայ»։

Մուտքը ազատ է

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ԵՒ ՊԱՏԱՐԱԳ

Պուլվար Օտոդի (Մարսէյլ) հոգաբարձութիւնը կը ծանուցանէ Թաղիս եւ իր միացեալ շրջանին հայրենակիցներուն թէ Ապրիլ 24ի կէսօրէի առտուն հոգեհանգիստ եւ պատարագ պիտի մատուցուի շրջանի բոլոր հին եւ նոր ննջեցեալց հոգւոյն։ Բոլորը կը հրաւիրուին յարգել իրենց հին եւ նոր ննջեցեալներուն յիշատակը։

«ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ ՕՐ»Ը

Ֆ. Կ. Խաչի Մարսէյլի Մասնաճիւղը իր հինգ. Մասնաճիւղերով կը տօնէ «Կ. Խաչի Օր»ը 8 Մայիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3.30ին «Շահրիկեան» սրահին մէջ, 5 Ռիւ տը լ'Էքլիփս։

Ma inée Prolongée

«ՀԱՑ ԱՐԾԻՒ» «Aigle d'Arménie» ԱԿՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

24 Ապրիլ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 16էն մինչեւ կէս գիշեր

HOTEL NAPOLEON BONAPARTEի շքեղ սրահներուն մէջ,

Avenue Friedland, Paris, metro Etoile.

Հաճելի ժամանց, անընդհատ պար, Պիւֆէ ժողովրդական գիներով։

Մուտք 15 ֆր., քարթով ներկայացող հայ զինուորներու ձրի։

Le Gérant : H. STEPHAN

17, Rue Damesme, PARIS (13) A. DER (AGOPIAN)

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՑԹ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ՇՐՋԱՆԻ «ՅԱՌԱՋԴԻՄԱՍԻՐԱՑ» ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Ի նպաստ իր վարժարանին

24 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին

150, Route d'Orléans, VERON *սրահին մէջ*

կը ներկայացուի Բ. անգամ ըլլալով՝ բազմաթիւ խնդրանքներու իբր գոհա

ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆի

ՓԱՐԻԶ ԵՒ ՊՈԼԻՍ

կատակերգութիւն երկու աքար

Աշակերտութեան կողմէ *երգ. եւ արտասանութիւն*

Այս ցերեկոյթին կը մասնակցին արուեստագէտներ ու սիրողներ. Տիկին Արմենուհի Յակոբեան (մեներգ), Օրիորդներ՝ Մաքրուհի Նիւթ մեներգ), Սօնա Մոզեան արտասանութիւն, Անահիտ Գավէզեան ներգ), Պարոնները՝ Մկրտիչ Գազանճեան (ջութակ) եւ Վազինակ Ա նեան (երգ ու արտասանութիւն)։

Կը նուագէ Թառիստ ԳԱՐԵԳԻՆ

Մուտք՝ միայն 3 ֆրանք

ԵԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ

ԴՐԱՄԱՏՈՒՀ, **48 rue de la République, Marseille**

Tél. Colbert 74—51, 47—22

Օտար գրամներու փոփոխութիւն, ջէքեր կը տրուին ամէն երկրի համար։ կը գնենք եւ կը ծախենք ոսկի դրամներ

ԼԱՒ ԳԱՅՄԱՆՆԵՐ։

ԳՐԻԳՈՐ ՓԱՇԱՅԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՅԺ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Վկայեալ Փարիզի Բժշկական Համալսարանէն

364 bis Rue de Vaugirard, Paris (15)

Մէթրօ Porte de Versailles, *Թել.* Vaug. **52—06**

Օթոպուս AG. 33, 89

Ընդունելութեան ժամեր.— Ամէն օր ժամ 10էն 20 իսկ Ուրբաթ եւ երկուշաբթի ժամը 10—15։ Եւ ժամադրութեամբ։

"ՇԻՐԱԿ"

Արեւելքի միակ իսկական օղին է։ Անզուգական, Անմրցելի, Անխաթար։ Աւազնակարդ զօրացուցիչ ախորժելիք, պատրաստուած զուտ չամիչովի։ Հայ աւանդական սեղանին զարդ։

Alimentation „TRÉVISE"

Իր անմահանալի սուրճովը

Café "HAREM"

ՉԱՏԿԱԿԱՆ ՉԷՕՐԷՆԵՐ

5 ԱՒՏ ՀԱՐԻՒՐ ԹՈՅԼՈՒԿ ՁԵՂՔ

Ստացած ենք պուլկարական ընտիր վարդակ պատիր եւ քաշքաշուալ, ուրիախ գոհոյն եւ փէքմէզ։

ՄԵԾԱՓԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՓՈՂԱԿ

Tél. Taitbout 40—63

30, Rue de Trévise Paris (9) Metro Cadet

ՐԱՔԸ ՏԻԻԶ

Զուտ խաղողէ քաշուած եւ անիսոնով պատրաստուած ճշմարիտ հայկական օղին է։ *ՐԱՔԸ ՏԻԻԶ*, զգուշացէք արուեստական օղիներէ։ Ձեր ստամոքսը կ'այրի, գլխացաւերը ջուր կը բերեն եւ կը վնասէ ձեր առողջութիւնը։ Խմեցէք *ՐԱՔԸ ՏԻԻԶ* որուն անուշ համ, կազդուրիչ եւ ախորժելի յատկութիւնները ամէն ոքի կը գոհացնէ։

Dalakupeian 24 Bis St, Lambert et 8 Bis Suffres, Marseille

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՕԻ Ց. Կ. Մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը 23 Ապրիլ, Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը իր դպրոցին մէջ։

ՑԱԽԱՑՈՒԹԻՒՆ

Հ. Ց. Դ. Վալանսի կոմիտէի կողմէ կը յայտնենք մեր բոլոր ցաւակցութիւնը կը յայտնենք Գ. Ալակէօզեանի եւ պարագաներուն իր աներկար մահուան առթիւ։

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

— Կը փնտուին Եալովայի Գիւղէն Որդիք եւ Գրիգոր Վարդանեանները, որ 1922ին Պոլսէն մեկնած են Նիւ Եորք։ Իրենց մասին լուր ունեցողներէն եւ հասցէները գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել Mr. Onnik Kinossian, 153 Rue Pierre-Corneille, Lyon (Rhone) France։

Կը խնդրուի ամերիկահայ քրիստոնեայ թերթերէն արտատպել։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ՊԱՏԱՐԱԳ ԵՒ ՊԱՇՏՕՆ

ՎԱՐԱԳԱՑ Ս. ՆԱԶ ԵԿԵՂԵՑԻՒՆ ՄԷՋ

ԱՌՆՈՒՎԻԼ

Առնուվիլի Վարչապետ Ս. Խաչ եկեղեցիի Վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ 24 Ապրիլ, կիրակի, հոգեհանգստեան պատարագ եւ պաշտօն պիտի կատարուի համաչխարհային պատերազմին ինկած մեր նահատակներուն յիշատակին։ Կը պատարագէ Տ. Ադդէ Խահանայ Փայլակ։ Կը հրաւիրուին իրենց նահատակներուն յիշատակը յարգողները։ Սկիզբ ժամերեքուքեան ժամը 9։

ՎՐԱՑԻ ՑԱՑՏՆԻ ԿԻՆՏՕՆ, Դ. Ա. աթիանի, կը խնդրէ մեզմէ յայտնել թէ ինք երբեք չէ խոստացած մասնակցիլ այսօրուան «տարեկան մեծ պարահանդէս»ին, որուն յայտագրին մէջ իր անունն ալ հրատարակած են, առանց իր հաւանութեան։

ՓԱՑԵՑ ՏԵՍԵՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Portal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԼԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ	
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԿԻՐԱԿԻ
24
ԱՊՐԻԼ
DIMANCHE
24 AVRIL
1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3713

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԵՌԵԼՆԵՐԸ Կ'ԸՍԷԻՆ ...

Մեռելները կը խօսէին, փնտռելով «մնացորդաց»ը.

— Դուք որ ողջ մնացիք անասելի Աւհաւիրքէն, կրակէն ու դնդակէն, ջուրէն կամ կախաղանէն, աշխարհասասան սպանդէն, դուք արդէն սկսեր էք դառնալ մեզ: Կը յաւակնիք ըլլալ աւելի արթուն եւ իրատես, աւելի հասուն եւ խելացի :

Բայց՛: Ուրեմն բան մը արժած է մեր արիւնը, զոր մենք անխնայ ընծայեցինք լաւագոյն օրերու համար, հաւատալով աշխարհի արդարութեան :

Ուրի՛չ էր, այն ատեն, աշխարհի արդարութիւնը: Գոնէ այդպէս հաւատացինք մենք, սերտելով դարերու պատմութիւնը եւ ունկնդրելով մեր երդեցուն: Ամէն պարապայի մէջ, մենք չմանրացանք, չահաբեկեցինք, չխնայեցինք ինչ որ կրնար ծառայել ժողովուրդին եւ հայրենիքին փրկութեան :

Ունի՞ք դուք ալ այդ ոգին: Նոյնքան վճռականութիւն եւ նուիրում, զուրկ հանելու համար այն ինչ որ ջախջախուեցաւ մեր յարդուփչուր եւ ցիրուցան ոսկորներուն վրայ :

Ինչ օգուտ ձեր գիտութենէն, առանց հաւատքի եւ խանդավառութեան, առանց վճռական կամեցողութեան :

×

Մեռելները կը խօսէին, լսելով խժալուր ձայները ողջերու ցիրուցան բազմութեանց .

— Կը յաւակնիք ըլլալ աւելի հասուն եւ խելացի: Բայց, ահաւասիկ լրացաւ 23 տարին, եւ դուք տակաւին ծուռ կը նայիք իրարու, նոյնիսկ մեր յիշատակը ծանր առեր...

Մենք մեր բոլոր առելութիւնները մոռցանք անձիատումի ճամբուն վրայ : Ինչո՞ւ ինք միացուց մեզ, երբ կը լակէր մեր արիւնը չարախնդ ամբոխաութեամբ: Առանց դասակարգի, դաւանանքի, տարիքի կամ սեռի խտրութեան: Մեր մէջ ամէնէն համբակն ալ գոնէ գիտէր թէ ի՛նչ կ'ուզէ, եւ ինչո՞ւ կը մեռնի: Իսկ ձեր գիտունին գիտուն դեռ օրօր կ'երգէ : Ձեր մէջ կիրքն է որ կը յօրանջէ, եւ խուժանավարութիւնը սաղմոս կ'երգէ : Եւ կը թուի թէ այսօր որոմը աւելի չատ է քան ցորենը: Դուք տակաւին չունիք հանդանակ մը, որ լուսթիւն եւ աշխատանք պարտադրէր բոլորին, յարգանք ներշնչելով նոյնիսկ օտարին :

×

Մեռելները կը արտնջային, իրենց փոսացած աչքերը խրելով համատարած խաւարին մէջ .

— Մենք չտեսանք ոչ Եւրոպան, ոչ Ամերիկան: Հարեւան լեռն եղաւ մեր հորիզոնը, եւ կամ ծովափը: Մենք մեր մարքի պաշարն ստացանք դաշտերէն եւ գիւղերէն, պակասը լրացնելով յետամնաց քաղաքներու մէջ :

Դուք, ահա տարիներէ ի վեր փռուած լուսացնցուղ ափերու վրայ, ազատ եւ անվտանգ, դուք ինչո՞վ կ'ապացուցանէք ձեր առաւելութիւնները: Ո՞ւր է չջախելի արտայայտութիւնը ձեր կորովին ու մտքին, ձեր գերազանցութեան, ի տնէր այն երկունքին որ լճացաւ մեր արեան ճապաղիքներուն մէջ:

Մեռելները դեռ ուրիշ բաներ ալ կը խօսէին, բայց ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՉՈՐՍ ՌՈՒՍ ՉՕՐԱՎԱՐՆԵՐ Կ'ԱՐՏԱՔՍՈՒԻՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԳԻՐ ՍՈՒՎՈՐԻՆԻ ՀԵՏ

Երէկ հաղորդած էինք թէ արտաքսման հրաման ստացած են ռուս ծանօթ հրապարակագիր Սուվորին եւ կարգ մը բարձրաստիճան սպաներ :

Նոր տեղեկութեանց համաձայն, ոստիկանութեան վերատեսուչը իր մօտ հրաւիրելով կարգ մը ռուս տարագիրներ, անոնց հաղորդած է ներքին նախապարբերութեան մէկ վճիռը, որ կը հրամայէ հեռանալ Ֆրանսայէն: Ութ օր պայմանաժամ տրուած է, իրենց գործերը վերջացնելու համար :

Այս լուրը մեծ յուզում պատճառեց Փարիզի ռուսական շրջանակներուն մէջ: Շատեր կ'ըսեն.— « Կը նախատեսէինք արդէն, թէ Զօր. Միլլէրի անհետացումը առտու մը փորձանք պիտի բանայ մեր գլխուն »:

Տեղական թերթ մը դիտել կուտայ թէ հեռանալու դատապարտուած չորս բարձրաստիճան սպաներէն երեքը խառնուած են այդ խորհրդաւոր ողբերգութեան: Ասոնք են զօրավարներ Կուսոնսկի, Շատիլով եւ Տուրգուլ: Առաջին անգամ Զօր. Կուսոնսկին էր, ընդհ. քարտուղար ռուս նախկին ռազմիկներու Դաշնակցութեան, որ հաստատեց Զօր. Միլլէրի անհետացումը: Դարձեալ ինք էր որ 1937 սեպտ. 23էն 24ի գիշերը սեղանին վրայ դանելով կասկածելի նամակը, հարցաքննեց դաւաճան զօրավարը, Սկոպլին: Մնացեալը գիտէք արդէն.— Սկոպլին վար իջնելով փախաւ եւ մինչեւ հիմա կը փնտռուի, իսկ իր կնոջը, հոչակաւոր երգչուհի, բանտը կը մնայմինչեւ այսօր: Զօր. Կուսոնսկի քանի մը անգամ հարցաքննուեցաւ: Ցետոյ, կարգ մը Ռուսեր ամբաստանեցին թէ ինքն է որ դիւրացուցած է Սկոպլինի փախուստը :

Գալով զօր. Շատիլովի, նախկին անդամ զօր. Վրանկէլի սպայակոյտին, մտերիմ բարեկամն էր Միլլէրի եւ Սկոպլինի: 1934ին ան վարիչն էր հոչակաւոր « Ներքին գիծ »ին, որուն գիտակարութիւնը յետոյ անցաւ զօր. Սկոպլինի: Վերջերս նշանակուած էր անօրէն հաստատութեան մը որ հոլանտական գործիք կը ծախէր՝ պահիլի չինութեան համար :

Արտաքսեալներուն մէջ են նաեւ Զօր. Կոշկին, որ հեռու կը մնար Սպիտակ Ռուսերու բոլոր կազմակերպութիւններէն, եւ հրապարակագիր Բորիս Սուվորին նախկին անօրէն հոչակաւոր «Նովոյէ Վրէմիա» օրաթերթին (ցարական իշխանութեան օրով), նաւապետ Պայլով եւն.: կան ձախեր ալ :

Ցրտութիւնը ինչո՞ւ կ'իջնայ

Անգլիական ոսկին, որ մինչեւ 158 ֆրանքի իջած էր չարթուան ընթացքին, նորէն բարձրանալով ուրբաթ օր հասաւ 164.50ի, իսկ տոլարը՝ 32.97ի: Ցետոյ առաջինը իջաւ 160.93ի, երկրորդը՝ 32.25ի:

Մանրագէտներ դիտել կուտան թէ ֆրանքին դէմ ճնշումը կ'ածէր երեք չարթի օրէն ի վեր, երբ դահլիճը իր առաջին պաշտօնական նիստը դումարեց, առանց վերջնական որոշում տալու եւմտական վերակազմութեան հրամանագրի մասին: Այս պարագան զգալապէս ազդեց Փարիզի սակարանին վրայ, բայց կացութիւնը քիչ մը բարւոքեցաւ չորեքշաբթի եւ հինգշաբթի, երբ ֆրանքի վաճառման դէմ գնումներ կատարուեցան երաշխաւորութեան գումարին չնորհիւ: Սակայն ուրբաթ օր գնումը դադրեցաւ եւ ֆրանքը հետզհետէ իջաւ մինչեւ իրիկուն: Սեղանաւորական շրջանակները աւելի ազդուեցան, երբ զրոյց շրջեցաւ թէ եւմտական հրամանագրին հրապարակումը կ'ուշանայ իբրեւ հետեւանք դահլիճին մէջ ծագած անհամաձայնութեանց: Կ'լսուի թէ դաւական եւ անտեսական նախարարները հակառակ են եւմտական նախարարին առաջարկութեանց, որոնց ուժ կուտայ նաեւ արտաքին նախարարը, Պ. Ժոաժ Պոնէ (նախապէս եւմտական նախարար): Այս լուրերուն վրայ, կառավարական շրջանակներէ հաղորդեցին թէ փութով յատաջ կը տարուի եւմտական ծրագիրը՝ ներքուն պատրաստութիւնը :

**** Գործադուլի օրէնք - Հրամանագիրը վերջնապէս խմբագրուած ըլլալով, պիտի քննուի նախարարական խորհուրդի յատաջիկայ նիստին մէջ: Ո-ճնչումով որամադրութեամբ, նախ իրաւարարութիւն պիտի փորձուի, եթէ ձախողեցաւ, գործնի քաւէարկութիւն պիտի կատարուի, գործադուլի մասին:*

Ֆրանկիստական հաւանականութիւն պիտի ստորագրուի մինչեւ վաղիս 9

Ուրբաթ օր պաշտօնապէս սկսան ֆրանքեւիտալական բանակցութիւնները, Հռոմի Ֆրանսական դեսպանատան գործակատարին եւ Իտալիոյ արտաքին նախարարին միջեւ: Ֆրանսայի ներկայացուցիչը բացորոշ հրահանգներ ստացած ըլլալով, պարզեց իր կառավարութեան տեսակէտները՝ Սպանիոյ, Եթովպիոյ, Միջերկրականի եւն. խնդիրներու մասին:

Բանակցութիւնները արագօրէն յառաջ կը տարուին եւ կը կարծուի թէ կարելի պիտի ըլլայ նախնական համաձայնութիւնը ստորագրել մայիս 9ին : Ամէն պարագայի մէջ, Փարիզի քաղաքական շրջանակները լաւատես են : Երկու կողմերն ալ կ'ուզեն փշրուն հարցերը կարգադրել Հիթլէրի այցելութենէն առաջ : Եթովպիոյ խնդիրը վերջացած կը համարուի, քանի որ Անգլիա եւ Ֆրանսա համաձայնած են ճանաչման մասին :

Այս վերջին պարագան դժգոհութիւն պատճառած է Մոսկուայի մէջ: Առջի օր զրոյց կը շրջէր թէ խորհրդային իշխանութիւնը որոշած է ընդդիմանալ անգլիական առաջարկին եւ թէ Մոսկուա պիտի քաշուի Ազգաժողովէն, եթէ Ֆրանսա Անգլիոյ կողմը բռնէ :

Այս լուրերը հերքուեցան պաշտօնապէս, բայց կարծողներ կան թէ Մ. Միութիւնը առժամապէս պիտի բացակայի ժընեւէն, աւելի վճռապէս յայտնելու համար իր պարսաւանքը :

Այս առթիւ ըսենք որ Մոսկուա թէեւ կ'ընդդիմանայ եթովպիոյ ճանաչման, բայց համակերպած է Աւստրիոյ կցման: Գերլինի խորհրդային դեսպանատան գործակատարը ապրիլ 22ին պաշտօնապէս հաղորդեց թէ ընդունած է վիէննայի խորհրդային դեսպանութիւնը :

**** Անգլիոյ պատերազմական նախարարը Հռոմ գացած ըլլալով, առջի օր ունկնդրութեան ընդունուեցաւ Պ. Մուսոլինիի կողմէ :*

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՈՂՔԵՐԳՈՒԹԵԱՆ ՓԱՌՔԸ ...

1916ի գարունն էր: Այդ օրերուն, Եփրատ կը վարարի ու արաբական ամպատի իր ափունքը կ'ողողուի ջուրերով :

Շաբաթէ մը ի վեր կանգ առեր էինք Մէսոբէնէ,— կայան մը անապատին ափը՝ Տէր Զօրէն Հալէպ տանող ճամբուն վրայ :

Մահը կը խլէր մեզի հետ, ու այդ անծայրածիր ամազուտին վրայ մենք էրջանիկ էինք որ ամենօրեայ հարիւրաւոր մեռելները թաղելու միջոց տրուած էր մեզի ...:

Միջօրէ մըն էր: Վրանէն հեռացայ՝ Եփրատի ափունքն ի վար հիւ մը ամանանձնանալու համար: Ինչ մը հեռուն, ջուրի եզերքը,— ուր տեղատուութեան մը ողորկ ու դեղ թաց հետքը կը մնար, — երկու փոքրիկ տղաք, նստած էին նոյն այդ թաց ամպերուն վրայ :

Մօտեցայ: Իրենց ոսկրացած դէմքին վրայ կեանքի հետքն իսկ չկար : Ու շնչատ կը թուէին: Այսուհանդերձ, կը շարունակէին դողդոջուն ձեռքերով աւազուտը փորել : Կանգ առի: Ու դիտեցի պահ մը: Մէկը, որուն սեւ ու մեծ աչքերուն ցոլքը ապտեր էր քոլորովին, նայեցաւ ինծի: Ցետոյ, կրկին շարունակեց օգնել իր ընկերոջ:

« Տուն » կը շինէին: Եփրատի եզերքը, թաց աւազներով, կ'աշխատէին « տուն » շինել ամօնի, որովհետեւ, ո՛վ գիտէ, թերեւս նոյն այդ գետինի հեռուռոր ափունքներուն վրայ հայրենի երդիքներ ունէին: Բայց, հիմա, բռնօրէն հեռացուած ամօնցմէ, ու թէեւ մահուան հետ ամէն րոպէ դէմ յանդիման, բայց իրենց ցեղային շինարար բնազդին կը հետեւէին ...

Քանի մը րոպէ վերջ, երբ արդէն հեռացեր էի, աղմուկ մը հասաւ ականջիս: Նայեցայ ետեւ: Ու տեսայ, որ թոպրք պաշտօնեային տղան եկեր՝ կ'ուրէր այն, զոր շինել կը ջանային ոսկրացած հայորդիները: Բայց, ամօնի, միշտ նստած աւազին վրայ, կը շարունակէին վերաշինել՝ ինչ որ կը շարունակէր իր ոտքովը ջանդել թուրք տղան: Այնպէս որ, Թուրքը, ճարահատ, կին մը տուաւ հայ տղաքներէն մէկին, ձեռքով հրեց միւսը եւս ու սկսաւ իրջալ :

Մօտեցայ արագ քայլերով: Ու նկատեցի, որ, մեր տղաքը, հարուածուած թէեւ, իրենց ոտքերով կրկին կը փորձէին աւազները կուտակել ու « տունը » շինել ...:

Չգիտեմ թէ ի՛նչ ճակատագիր ունեցան ամօնք: Ապահովաբար, իրենց սպառա՛ծ միաերէն վերջ, իրենց ոսկորները եւս խառնուեցան ոսկերներուն ամօնց, որոնց եղերական մահացումին դառնութիւնը կ'ապրեինք այսօր :

Բայց, ինչ որ կը մնայ կեանքի ու անմահ՝ այն ոգին է, որ յատուկ է այդ կմախացած տղոց ցեղին,— շինարար ոգի՛ն մեր ժողովուրդին՝ ընդդէմ այն հանդիչ բնազդին, որ մեր բահին ու գրիչին հակադրեց իր եաթաղանը, ու արիւնարբու եղաւ՝ գազանային ըլլալուն համար, եւ ամողոք, որովհետեւ անզօր էր ոգիին դէմ ոգիով մրցելու ...

Բոլոր արհաւիրալի տեսիլներուն հետ, որոնք ամէն տարի, այս օր, շարժապատկերի մը նման կը վերակենդանանան մտքիս մէջ՝ իրրեւ դառն յիշատակները եղեռնի ճամբուն, այս պատկերը կը մնայ ամէնէն ուժեղը եւ ամէնէն խօսունը :

Վասնզի, ես հոն կը գտնեմ բովանդակ իմաստը Թալէաթի այն վճիռին թէ կ'ուզէ «հայ ժողովուրդը յիսուն տարի ետ տանիլ» :

Ու հոն կը գտնեմ, դարձեա՛լ, մեր անօրինակ ողբերգութեան անժխտելի փառքը ...

ՍՕՍԵԱՑ ՏՂԱՆ

ԿԵՆԴԱՆԻ Է ՄԵՐ ԴԱՏԸ

Ինչ եղերական հակադրութիւն:

Մեր ազգային սուգը կը զուգադիպի քննութեան երջանիկ զարթօնքին: Գարնան դուռն են արդէն,— հովիտները կը պատմուճանուին կանաչով, կարմրով, ճերմակով, ու ծառերը կը փթիթին պարտէզներուն մէջ ամէնէն գունաթ գոյներով :Գարնանային այս տաղաւար առաւօտ մըն էր, երբ մեր երկիրը եւս իր ծաղիկները կը բանար արեւին, մեր ժողովուրդը եւս իր մտաւորական ծաղիկները կը բացար բազմաձկըթ-ուրախեան հանդէսին : Ցանկարծ, մուրհին մէջէն, քրմական քաղաքապետը իր սեւ թաթն եր-կարեց եւ աւերեց Հայոց ծաղկեալ պարտէզը:

Այն օրէն ի վեր, գարունը դարձաւ ահաւոր հակադրութիւն մը մեզի համար: Ուրիշ ժողովուրդներ կ'երթան տարուընական ծաղիկներու մէջ, մինչ մեր ժողովուրդը կ'ամփոփուի ինքն իր մէջ՝ իր վիշտին հետ, մեծ տենչերուն ապրակին մէջ՝ իր ուխտին հետ:

Ցաւալորութիւն է ծաղիկներով ու խմկիով յարգանքի երթալ մեռելներուն տունը: Դուք կը տեսնէիք ֆրանսացիներ, որոնք՝ իրենց մեռելներուն թաղած ծաղիկներէն փունջ կազմած՝ այցի կ'երթան թարմ շիրիմներուն : Մենք ինչ նուիրենք մեր մեծ մեռելներուն, ինչ ծաղիկներ տանինք մեր սիրելիներուն :

Ահա ծաղկե՛ր, ահա բացուեր են մեր կոկոնները,— որբերը: Ինչ կայ աւելի գեղեցիկ նուէր քան փունջը մեր երջիկ երդիքի տակ աճեցող, ամերիկեան բառով մը՝ «չափահասակ» (ա՛խ, այդ բառին պատմութիւնը...): Երիտասարդութի՛ւն մը ահա, որ որբ մնաց, — անորմէ խլեցին իր ծնողքը, հայրենի երդիքին տակ աճելու իրաւունքը, հայկազանց մշակոյթով հրճուելու պատիւը, աստուածաշունչ լեզուով երգելու հանգոյցը :

Այս երիտասարդութիւնը, սակայն, կազմակերպութիւն մըն է ստեղծեր՝ տէր կանգնելու համար հայրենի իրաւունքներուն: Ու պատրաստեր հանգանակ մը: Ինչ կայ աւելի նուիրական քան այդ հանգանակը: Կը բարշամի՞ն ծաղիկները, որոնք կը դըրուին շիրիմներու վրայ, բայց կը տեւէ դարերու մէջէն հանգանակը, զոր որբերը կը դնեն նահատակներու յուշարձանին վրայ :

Ես կը մխիթարուիմ տեսնելով որ ամէն տարի, Ապրիլին, հրապարակ կը բերուի այդ հանգանակը: Ու կը տես-նիմ տեսնելով որ տարուէ տարի, այլ գաղութներու մէջ, կը թարշամի Ապրիլ Տասնըմէկի յիշատակը: Այստեղ է գլխաւորաբար որ, գարնան սկիզբը, ոտի կը կանգնի ամբողջ հայ ժողովուրդը եւ կը մտածէ իր մեծ մեռելներուն մասին, անոնց վրէժին մասին, հայրենի բռնաբարուած հողերու մասին: Ու մասնաւորաբար այս տարի իյ մը աւելի եռուզեռ, զանգուածային բաթախում կը նշմարուի Ապրիլեան սգատօնին համար,— հանդէսներ յայտարարուեցան հեռաւոր անկիւներու մէջ անգամ :

Այո՛, այս տարի Ապրիլ Տասնըմէկը աւելի կը յուզէ մեզ, որովհետեւ հայրենիքի կարօտը աճեցաւ, սաստկացաւ, մինչ նոր երիտասարդութի՛ւն մը կ'աղաղակէ, իւրացնելով դատը անոնց որ իննկան :

— Թագաւորը մեռաւ, ահա ձեզի նոր թագաւոր: կեցցէ՛ն մեր դատը:

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ՀԱՑԵՐՈՒ ԴԻՐՔԸ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԸՆԹԱՑՔԻՆ

ՄՄԲ.— Վերջերս նոյնութեամբ թարգմաներ էինք Թանի էնկիւրիի թղթակցին մէկ թղթակցութիւնը՝ Թոպրիխոյ փոքրամասնութեանց մասին: Ցօդուածագիրը այս առթիւ շօշափելով նաեւ հայկական հարցը, անհիշդ եւ անարդար վերագրումներ կ'ընէր Հայերու մասին: Պ. Ա. Երամ, նախկին խորհրդարանական հայկական պատուիրակութեան, այս առթիւ հետեւեալ նամակը ուղղած է Թանի խմբագրութեան (22 ապրիլ).—

Էնկիւրիի ձեր թղթակցին ստորագրութեամբ, «Թան»ի փետրուար 11ի թիւին մէջ երեւցաւ յօդուած մը, Թրքական հանրապետութեան ոչ-իսլամ փոքրամասնութեանց մասին, որ ընդհ. պատերազմի միջոցին կատարուած հայկական ջարդերուն ու զանգուածային տարագրութեանց առթիւ վիճելի գնահատութիւն մը կ'ընէր հանդէպ այս դժբախտ ժողովուրդին, որ, վերջ ի վերջոյ, գոհ գնաց փարելով Դաշնակիցներու եւ մասնաւորաբար Ֆրանսայի դատին:

Ձեր թղթակիցը կը հաստատէ թէ Թուրքիոյ հայ բնակչութիւնը, որուն թիւը երկու միլիոնի կը հասնէր 1914ին, մօտաւորապէս հարիւր հազարի իջաւ ջարդերէն եւ տարագրութենէն վերջ, եւ կը թուի թէ կ'իւրացնէ այն տեսակէտը, եթէ ոչ իրրեւ արդարացում, գէթ իրրեւ բացատրութիւն այս դժբախտ ժողովուրդը ծրագրեալ ձեւով բնաջնջելու իրողութեան, թէ ապատամբե՛ր են եղեր, ընդհ. պատերազմին մէջ, ընդդէմ Թուրքերուն :

Թոյլ տուէք ինձ, իրրեւ հաշտութեան խորհրդաժողովի հայկական պատուիրակութեան նախկին խորհրդականի, իրողութիւնները վերահաստատել իրենց պատմական ճշդութեան մէջ :

1908ի յեղափոխութենէն վերջ, որ տապալեց Աբտիւլ Համիտի ահ ու սարսափի կարգուսարքը, Թուրքիոյ մէջ եւ ստեղծեց սահմանադրական կառավարութիւն մը՝ հիմնուած ցեղերու հաւասարութեան վրայ, Հայերը, մոռնալով ջարդերը, որոնց գոհ գացած էին իրենց ցեղակիցները 1895ին եւ 1896ին, Թուրքերուն հետ կ'ապրէին բարեկամօրէն :

Արդ, 1914ին, երբ դեռ պատերազմի չէր մտած Թուրքիան, Իթթիհատ եւ Թէրաքքը կուսակցութիւնը ընդհ. ժողով մը գումարեց Էրզրումի մէջ (ՅԱ-ՌԱՋ.— Յօդուածագիրը կը սխալի այստեղ, Էրզրումի ընդհ. ժողովը գումարողը Հ. Յ. Դաշնակցութիւնն էր եւ ոչ թէ Իթթիհատը): Հոչակաւոր Թալէաթ փաշան, որուն յիշատակին վրայ կը ծանրանայ բեռը այն վայրագութեանց, որոնց յետագային գոհ դարձաւ հայ ժողովուրդը, բանակցեցաւ հայ կուսակցութեան (ՅԱՌԱՋ.— Հ. Յ. Դաշնակցութեան) հետ, որ յարած էր իր քաղաքական կազմակերպութեան, նպատակ ունենալով հայ համաւորական Թուրքիոյ դաշնակ կազմել, արշաւելու համար Կովկասէն ներս եւ տեղական հայ ժողո-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՍԻՐԱՍՈՒՆ ՂՀԾՎԱԿԻՆ

— Ո՞ւր, ո՛ւր, ո՛ւր, տանք, տանք, տանք

ՀՈՂԱՎԱԿ ԿՅԱՆՔԻ ՎԱՂԱԿ

ԴԱՐԵՁԱՆ ՀՈՐԻՆԱԿԸ

Ես երբեք չէի կարծում, որ մի օր ինձ հետ նման բան կպատահի։ Ես, որ միշտ ծաղրել եմ ուրիշների թուլությունները, ես, որ միշտ ինձ համարել եմ ուժեղ կամքի տեր մարդ, ես, որ միշտ հպարտացել եմ իմ ինքնատիրապետմամբ, ես, որ միշտ ասել եմ, թե ոչ մի կին չի կարող ինձ գերել

վուրդը ոտքի հանելու համար ընդդէմ Ռուսիոյ, որպէսզի զբաղեցնելով ցարական բանակները՝ տկարանայ անոնց արշաւը Գերմանացիներուն եւ Աւստրիացիներուն դէմ :

Հակառակ Թալէաթի սպառնալիքներուն, Հայերը որոնք համովին տոդորուած էին զգացումներով դաշնակիցներուն ի նպաստ եւ խորապէս ֆրանսասէր էին, կորովի մերժում մը ցոյց տուին : Այնպէս որ, երբ Թուրքիա 2 նոյեմբեր 1914ին, պատերազմի մտաւ, Թուրքերը զինաթափ ըրին Մուշի, Վանի եւ սահմանակից այլ քաղաքներու Հայերը, ինչ որ սկիզբը դարձաւ նոր ջարդերուն :

Ահա այդ շրջանին էր, որ սահմանագլխի հայ բնակչութիւնը սկսաւ գաղթել դէպի Ռուսահայաստան : Եւ կովկասի մէջ կազմուեցաւ հայ կամաւորական բանակ մը, հրամանատարութեամբ ազգային հերոս Անդրանիկի, որ զօրավարի աստիճան ստացաւ Ռուսերու կողմէ :

Կամաւորական այս կորիզը յետոյ աճելով՝ ստեղծուեցաւ ռուսեւհայկական իսկական բանակ մը, որ արշաւեց դէպի Թուրքիա, գերմանաեւթրքական ուժերը քշելով Տրապիզոնէն անդին : Շնորհիւ այս յաղթական արշաւին՝ բրիտանական ուժերը, որոնք կը կռուէին Թուրքերու դէմ Միջագետքի մէջ եւ Սուրիոյ սահմանին վրայ, նպաստաւորուած՝ յարձակողականի անցան :

Արդ, հայ ժողովուրդին զանգուածային տարագրութիւնը , կատարուած ըստ Թալէաթ փաշայի հրահանգներուն, դէպի Իրաքի անապատները, ուր հարիւր հազարաւոր կիներ, երեխաներ եւ ծերունիներ մեռան անօթի ու ծարաւ, տեղի ունեցած էր նախքան ռուսեւհայկական բանակներու յաղթական արշաւը, որ, հետեւաբար , չի կրնար իրրեւ արդարացումի պատրուակ ծառայել կատարուած ջարդերուն ու տարագրութեանց :

Աւելի վերջերը, երբ բոլշեւիկեան յեղափոխութիւն ծագեցաւ Ռուսիոյ մէջ եւ ռուսական զօրքը զանգուածային ձեւով ձգեց զէնքը եւ հեռացաւ՝ վերադառնալու համար իր տունը, Հայերը մնացին իրենց դիրքերուն վրայ, ռուսական բանակի հայ զօրավարներուն հրամանին տակ, կազմելով ազգային բանակ մը, չուրջ 50.000 հոգի, որ հակառակ զէնքի եւ ռազմանիւթի պակասին՝ կրցաւ տակաւին երկար ատեն դիմադրել գերմանաեւթրքական բանակներուն : Հայերը երկար ամիսներ կռուեցան յուսահատօրէն, այսպէս ուշացնելով Պաքուի եւ Պաթումի գրաւումը : Մանաւանդ Պաքո՛ն այն թանկագին կէտն էր, որուն գրաւումը պիտի դիւրացնէր Գերմաններու քարիւղի մատակարարութիւնը : Արդ, չորս ամիսներու այդ յապաղումը — ինչպէս մարշալ Լուդէնտորֆ իր դրքին մէջ կը հաստատէ — չափազանց վճռակար եղաւ արեւմտեան ճակատի գերմանական բանակներուն համար, քարիւղը պակսելով իրենց եւ չկարենալով հայթայթել Հայոց դիմադրութեան պատճառով :

Սակայն Եւրոպա, մանաւորաբար ընդհ. պատերազմի յաղթականները , չպաշտպանեցի՞ն այս դժբախտ ժողովուրդը այնպէս ինչպէս արժանի էր : Աւելի տեսանք Լօզանի դաշնագրին խմբագրութեան ժամանակ , հակառակ Անգլիոյ կորովի պաշտպանութեան :

Բազմադիմի խաղութիւններ Ռումանիոյ մէջ

Ռումանական կառավարութիւնը նոր հրամանագիր մը հրատարակեց, որով միանգամ ընդ միշտ կը ջնջուի երկաթեայ Պահակներու կազմակերպութիւնը, իր հին կամ նոր անուններով,— « Ամէն բան հայրենիքին համար » , « Հրեշտակապետ Միքայէլի Դաշնակցութիւն » եւն. :

Այս կազմակերպութեանց բոլոր անդամները հսկողութեան տակ պիտի առնուին : Հրամանագրին հետ հրատարակուած պաշտօնական զեկոյցը կ'ըսէ թէ երկաթեայ Պահակները թշնամի են պետութեան եւ դրամ կը ստանան օտար կառավարութենէ մը : Երկը կազմակերպութիւնները ալ այսուհետեւ պիտի չկրնան որ եւ է կալուած ունենալ ; Իրենց վարիչները եւ ամբաստանեալ անդամները պիտի արգելափակուին մասնաւոր կայաններու մէջ :

Կառավարական զեկոյցը կ'ըսէ թէ երկաթեայ Պահակները ահաբեկչական մեթոտներ հաստատեցին եւ վտանգեցին երկրին կացութիւնը, լրտեսներ հաստատելով կառավարական պաշտօնատուներուն մէջ, թէ անոնց հրամանատարը՝ Քոտրէանու, վերջերս 40 միլիոն լէյ (350.000 տոլար) ստացած է օտար կառավարութենէ մը :

Ուրիշ հրամանագիր մը կ'արտօնէ որ բանակին սպաները այսուհետեւ պաշտօն ստանձնեն քաղաքային գործերու մէջ : Կը նշանակէ թէ երկիրը պիտի կառավարուի զինուորական դիկտատուրայով :

Ընկերվարականներուն պատակոծումը կը խորանայ

Մարսօ Փիվէօ, Սէնի ընկերվարական չրջանին ձախ թեւի վարիչը կը շարունակէ իր պայքարը կուսակցութեան դեկավարութեան դէմ : Իր կուսակիցները ժողով մը սարքած էին, բացատրելու համար իրենց տեսակէտները : Նախագահը իր բացման խօսքին մէջ ներկայացնելով Մարսօ Փիվէօը, յայտարարեց .

— « Ընկերներ, այժմ խօսքը կուտամ այն մարդուն որուն խռովայոյզ գործունէութիւնը կը խանգարէ ծերակուտականներու մարսողութիւնը, ինչպէս եւ ընդհ. քարտուղարին ուղեղը (կ'ակնարկէ Պ. Փոլ Ռուի) :

Մարսօ Փիվէօ խօսեցաւ կծու չեշտ մը դնելով իր խօսքերուն մէջ .

— « Ընկերներ, խարած են ձեզ : Ձեզի հաւատացուցած են թէ ընկերվարական կարգապահութիւնը կը նշանակէ կամքը քանի մը դիւանակալներու (պիւրոքրատ) որոնք ամէն բանէ առաջ իրենց աթոռը եւ թոշակը պահելու մասին կը մտածեն : Ընկերվարութիւնը ուրիշ բան է : Անոնք որ կը դատապարտեն մեզ, ընկերվարութեան մոխիրը բռնած են . մենք անոր բոցը կը տանինք» :

Ուրիշ բանախօս մը յայտարարած էր, իրմէ առաջ .

— « Անոնք մեզ վտարել կ'ուզեն, որովհետեւ կը վախնան որ մենք չուտով աւելի կը զօրանանք եւ կը ձեռնարկենք անհրաժեշտ մաքրագործումներուն, որովհետեւ մենք դաւաճանել չենք ուզեր :

Մարսօ Փիվէօ իր ճառին մէջ վճռապէս մերժեց ազգային միութիւնը, «որ նախաբանն է համաշխարհային նոր պատերազմի մը » :

Ժողովին կը մասնակցէին երկու հազար կուսակիցներ :

Խլրտումներ Ադրբէյճանի եւն. մէջ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ ապրիլ 22ին յանկարծամահ եղաւ Պ. Լազար Քահանովիչ, փոխ - գործավար ծանր ճարտարարուեստագործութեան :

Ուրիշ հեռագրի մը համաձայն, հակախորհրդային խլրտումները կը ծաւալին Ադրբէյճանի, Պաշքիրի, Տաճկաստանի, Թիւրքմէնիստանի եւ Խազախստանի հանրապետութեանց մէջ, որոնց բնակիչները մեծ մասով Իսլամներ են : Այս երկիրներու ազգայնականները յաճախ ալեկոծութիւն կը վայելեն Թուրքիոյն, ինչ որ կը պաղեցնէ երկու երկիրներուն յարաբերութիւնները :

*** Մոսկուայի չրջանին կուսակցական վարիչները ժողով մը գումարեցին ապրիլ 22ին, մասնակցութեամբ աւելի քան 2000 ներկայացուցիչներու : Մոսկուայի կոմիտէին քարտուղարը այս առթիւ ճառ մը խօսելով, յայտարարեց թէ պատերազմը կրնայ պայթիլ մէկ օրէն միւսը, Մայր. Արեւելքի մէջ կամ Մ. Միութեան արեւմտեան սահմանին վրայ, հետեւաբար անհրաժեշտ է ժողովուրդը պատրաստել արագ զօրաչարժի մը համար : Ճառը մեծ տպաւորութիւն գործեց :

ՋԱՆԱՋՏՆԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՍՊԱՆԻՈՑ ազգայնականները նոր յաղողութիւններ չահեցան Միջերկրականի ճակատին վրայ : Այս առթիւ կը հաւաստեն թէ 4500 զերի բռնած եւ 10.000 հոգի պաշարած են Թորթոզայի չրջանին մէջ :

ԱԼԵՔՍԱՆՏՐԻԱՅի Սանճաքին ընտրական յանձնախումբը, որ ղրկուած է Ազգաժողովին կողմէ, Հալէպ հասնելով, Անտիոք անցաւ, գործի ձեռնարկելու համար :

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՌԱՏԻՐ

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Յ. Դ. Պրօպականտի յանձնախումբի ժողովը երկաւաբթի երեկոյ, ծանօթ ճաշարանէն :

Հ. Ո. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՏՕՆԷ ԱՊՐԻԼ ՏԱՍՆԸՄԷԿԸ

ՓԱՐԻԶ, 24 Ապրիլ, կիրակի երեկոյ ժամը 8.30ին

ՍԱԼ ԿԱՎՕ, *45-47 Rue de la Boëtie, ՄԷԹՐՕ Miromesnil*

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ **Ը. ՄԻՍԱՃԵԼԵԱՆ**

ԿԸ ԽՕՍԻ **Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ** ԵՒ **ՀՐԱՉ ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ**

Կ'ԵՐԳԷ **ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ**

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին.— Joseph GILLES (երգահան) , André THEURER (թաւջութակ), Alice DELCROIX (Ա. չութահ), Simonne LE HARTEL (Բ. չութակ), Claude FARDOUX (Haut - bois), արուեստագէտներ 1er Prix du Conservatoire National de Paris, ինչպէս նաեւ փոքրիկն Նէլլի ՏԵՐՈՒԿԵԱՆ եւ երուանդ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ (արտասանութիւն) :

Կը մասնակցին Հ. Մ. Ը. Մ.ի սկաուտները

ԲԱՐԵԳԱԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՑ ԲԱՐԵԳԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

26 Ապրիլ, երեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին

Նուպարեան Մատենադարանին մէջ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ **ՏՕՔԹ. Պ. ՔՕԼՕԼԵԱՆ**

ԿԸ ԽՕՍԻ **ՏՕՔԹ. ՎԱՀՐԱՄ ԹՈՐԴՈՄԵԱՆ**

Նիւթ՝ «Եկեղեցւոյ գերը հիւանդութեանց վրայ»

Մուտքը ազատ է

ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԱԿՈՒՄԲԻ ԵՒ ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

յառաջիկայ գաստիարակութիւնը 26 Ապրիլ, Երեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, 8 Ռիւ Պոսիւէ : կը խօսի Պ. Ա. ՉՕՊԱՆԵԱՆ, նիւթ՝ «ՆԱՐԵԿԱՑԻ. հայ միսթիքական գրականութեան ամենամեծ բանաստեղծը» :

«ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ ՕՐԸ

Ց. Կ. Խաչի Մարսէյլի Մասնաճիւղը իր հինգ Մասնաճիւղերով կը տօնէ «Կ. Խաչի Օրը 8 Մայիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3.30ին «Շահրիկեան» սրահին մէջ, 5 Ռիւ տը Լ'Էքլիփս :

Matinée Prolongée

«ՀԱՅ ԱՐՄԻԻ» «Aigle d'Arménie» ԱԿՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

24 Ապրիլ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 16էն մինչեւ կէս գիշեր

HOTEL NAPOLEON BONAPARTEի շքեղ սրահներուն մէջ.

Avenue Friedland, Paris, metro Etoile.

Հաճելի ժամանց, անընդհատ պար, Պիւֆէ ժողովրդական գիներով : Մուտք 15 ֆր., քարթով ներկայացող հայ զինուորներու ձրի :

Հ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԾ - ԱՑԱՄՆԱԲՈՑԾ

44 Rue Dunkerque (ՄԷՋԸՑ ԿԱՔ ՏԻ ՆՈՒ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20։

Աւտօները ժամադրութեամբ։

Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆԻ

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ

28 Avenue Victor Hugo, Vanves

(Լիսէ Միշըլէի հրապարակին վրայ)

Կ'ընդունի Երկուշաբթի, Չորեքշաբթի եւ Ուրբաթ որերը ժամը 10—12 եւ երեկոները 4—7, իւ մասնաւոր ժամադրութեամբ։

ՆԱՒԱԿԱՏՈՒԹԻՒՆ

9 — 22 Ապրիլ

ՖՕՆԹԻՆ, Վ. փափ.— 150:
ՄԷԿՆԷՍ, Ց. Պօլ.— 150:
ՖՕՆԹԻՆ, Հաճ.— 100:
ՄԱՐՍԷՑԼ, Ս. Տիր.— 150:
ՆԻՍ, Պ. Պէրպ.— 145:
ՇԱԼԼԻԹ, Կ. փափ.— 40:
ՊՈՒԲՐԻՇ, Ց. Շն.— 200:
ՔՈՒՐՊՎԼՈՒԱ , Օ. Պ.— 40:
ԼԷՊՈՍ, Վ. Թ.— 40:
ՓԱՎԻՑԵՈՆ սու ՊՈՒԱ, Ա. Գալֆ.— 40:
ՓԱՎԻՑԵՈՆ սու ՊՈՒԱ, Գ. Գէորգ.— 40:
ՓԱՐԻԶ (16), Տիկին Հայկ.— 75:
ՄՈՆԹՐԻՕՑԼ սու ՊՈՒԱ,Օ. Թուր.— 50:
ՆԻՍ, Ա. Գաֆ.— 40:
ԼԱՊԼԿԻՒՏ, Ս. Թ.— 75:
ԺԸՆԵՒ, Պ. Ն.— 70:
ԱՎԻՆԵՈՆ, Գործ.— 50:
ՊԼԱՆ ՄԷՆԻԼ, Վ. Գալֆ.— 150:
ԹԷՀՐԱՆ, Հ. Գ.— 215:
ՆԻՍ, Պանտ.— 150 :
ՊՈՐՏՕ, Տ. Շահվ.— 100:
ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՆՊ, Զ. Բար.— 150:
ՇԱՄՊԵՐԻ, Մ. Ռում.— 100:
ՖՈՆԹԸՆԷ ՍՈՒ ՊՈՒԱ, Ա. Գալֆ.— 150:
ՄՈՐՍԱՆ սիւր ՕՐԺ, Ա. Գ.— 150 :
ԼԻՈՆ, Գ. Զան.— 75:
ՆԻՍ, Տիկ. Տ. Մարգ.— 150:
ԺԸՆԵՒ, Պ. Նիկ.— 215.80:
ՊՕՐԸՓԷՒ, Հ. Ա.— 40:
ՎԻՐՈՖԼԷՔ, Օհան.— 75:

ՖՈՒԹՊՕԼ

Վալանսի Զոմ մարզականի Տրոմ - Սրահէն վերջին ախոյեանական փինալ մրցումը տեղի կ'ունենայ կիրակի , 24 Ապրիլ, Քրէյի դաշտին վրայ : Օթոքարը կը մեկնի ժամը 12.30ին Cafe de l'Estի առջեւէն : Փափաքողները նոյն ժամուն ներկայ ըլլան :

ԿԸ ՓՆՏՈՒՈՒԻ

— Աչոտ Փաքրիէլեան, իօր ա նուն՝ Նշան, 1922ին Գոլսէն վեկնած է Ցունաստան, կարծողներ կան թէ քանի մը տարի առաջ Ցունաստանէն մեկնած է վաւնա (Պուլկարիա), իր ժասին լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել իր եղբօրը՝ հետեւեալ հասցէին. Dirnéat, 8 rue Pau Bert Lyon, (Rhône) France.

REXY CINEMA (Lyon)

Cours Lafayette, angle Rue Garibal.

22 Ապրիլ — 28 Ապրիլ

Ամէն օր ցերեկները 2.30ին,

իրիկուններ 20.30ին:

Pierre Larquey et Marcelle Geniat dans La Joueuse d'Orgue

Գիներ 3, 5 եւ 6 ֆրանք:

Ներկայ յայտարարութեան բերողին կը տրուի 2 մուտքի տոմս՝ անվճար գիներով:

Ց. Կ. Խաչի Փարիզի Մասնաճիւղը մեծ պատրաստութեամբ կը տօնէ «Կ. Խաչի Օր»ը Մայիս 8ին։ Կը խնդրուի չխոչընդոտել Թուականը։

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՑԹ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ՇՐՋԱՆԻ «ՅԱՌԱՋԴԻՄԱՍԻՐԱՑ» ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Ի նպաստ իր վարժարանին

24 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին

150, Route d'Orléans, VERON *սրահին մէջ*

կը ներկայացուի Բ. անգամ բլլալով՝ բազմաթիւ խնդրանքներու Ի ԲԵՐ գոլոր

ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆԻ

ՓԱՐԻԶ ԵՒ ՊՈԼԻՍ

կատակերգութիւն երկու աբար

կը նուագէ Քաոխտ ԳԱՐԵԳԻՆ

Մուտք՝ միայն 3 ֆրանք

ՀԱՒԱՑՔԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՓՈԽԱՆՑՈՒԱԾ Է

146 Rue Lafayette (Gare du Nord)

Թէլէֆոն **Nord 84-04** (*ամփոփուած*)

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2- 7, Երեքշաբթի եւ տօն օրեր ժամադրութեամբ

"ՇԻՐԱԿ"

Արեւելքի միակ իսկական օղի է. Անզուգական, Անմրցելի, Անփարդախ. Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժելիք, պատրաստուած զուտ չամիչով։ Հայ աւանդական սեգանին զարդ։

ԿԱՐԵՒՈՐ

Ձեր բնակարանը, շէնքը եւայլն անթերի եւ ճաշակաւոր ներկելու, պաստառներ փակցնելու եւ նորոգութիւններու համար դիմեցէք ճամփով՝

S. GRÉGOIREի, 1bis, Rue Rouget de l'Isle, Choisy-le-Roi Seine.

Խղճամիտ եւ մաքուր աշխատանք՝ չափաւոր գիներով :

ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ

Զուտ խաղողէ քաղուած եւ անխտրօվ պատրաստուած հայկական օղի : *ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ*ը, զոր պարուեստական օղիներու մէջ ստամոքսը կ'ընդունի, գիշերները զուր կ'ուրախացնէ եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան : Խմեցէք *ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ*ը որուն մէջ կան բարձր տեսակ բուրաստ, կազդուրիչ եւ ախորժարար տարրեր որոնք կը դիւրացնեն մարսողութիւնը եւ կը պահպանեն ձեր առողջութիւնը :

Dalakupeian 24 Bd St. Lambert et 8 Bd Suffres, Marseille

ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ունինք մեծ մթերք անգլիական, ֆրանսական եւ լիթուանական կերպասներու՝ այր մարդոց վերարկուի, տգուհիներու եւ տղոցմանց համար։ Ստացեալներ կ'սպասենք ներմակեղէններ եւ նպաստեղէններ։ Ունինք փոքրատոմար գներ ի վաճառ։ Ցանկացողներ կը խնդրուին դիմել։

Դիմել՝ **American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber**

Tél. Opéra 67-71

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՑՔԸ

Ճարտարուհի **Յ Լ Ո Ր Ի Ա**

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէջբս՝ Օպէօն եւ Ցեզ Մինչեւ

Ազնիւներու եւ Ութոպուսի Թեմատուն կէտերուն :

Tailleur de ST. BENNAH

Pour Hommes et Dames

H. GULBOLIAN

24 rue Affre կամ 8 rue Cavé, Paris

Մասնաճիւղ՝ 2 rue de la Charbonnière

Մէջբս *La Chapelle* եւ *Barbès Rochechouart*

Թէլեֆոն Montmartre 69—70

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Կարեւոր նուէրներ ձեռք հագուստի համար մինչեւ Յուլիս 14։

ՍՏԱՑԱԾ ԵՆՔ ՓՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ՔՂԶԻԱՆ ԱՄԱՌԱՑԱԻ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ։

ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ,— Հագուստ (երկու փորձ) սկսեալ 350—450 ֆր.էն։ Նուէր կը սրսի ֆանթէզի տաբատ կամ կոլֆ՝ 450 ֆր.էն հագուստներու համար, 3 փորձ, նուէր կը տրուի։ Հայկուհի կիւլպօյեանի արհեստանոցին պատրաստուած, գարնան յատուկ, ոճերով ժուշտակ վզնոց մը։ Ներկայացնող զեղչատոմսով՝ վերոյիշեալ նուէրներէն չեն օգտուիր մինչեւ 20 տարեկան այն երիտասարդները որոնք չեն ուզեր խօսիլ իրենց անունները մայրենի լեզուով։

Բաց է կիրակի մինչեւ կէսօր

Le Gérant : H. STEPHAN

17, Rue Damesme, PARIS (13)

A. DER (AGOPIAN)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN — 17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Rédaction et Administration — Téléphone : Glacière 15 - 70

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵՒԵԿի ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ ·— ՏԱՐԵԿԱՆ | ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ | ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ ..... 150 ֆրանք 75 ֆրանք 40 ֆր·

Անգլիա եւ Իտալիա ..... 265 ֆրանք 140 ֆրանք

Ուրիշ երկիրներ ..... 215 ֆրանք 110 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 26 ԱՊՐԻԼ MARDI 26 AVRIL 1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3714 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՐԻԻՆԱԹԱԹԱԽ ՎԱՐԱԳՈՅՐԸ

Անոնք որ կիրակի օր ներկայ եղան Ապրիլ Տասնըմէկի ժողովոյթեան, լուր չունէին Հայաստանի նորագոյն ողբերգութիւնէն, այլապէս աւելի խոր յուզումով մը պիտի բաժնուէին սրահէն:

Կ'ըսենք՝ նորագոյն,— այն իմաստով որ նոր կը ստանանք ազգի վճռական վկայութիւն մը — ականատեսի պատմութիւնը՝ չափազանց խօսուն մանրամասնութիւններով:

Իրականին մէջ, չատոնց տեղի ունեցած են այդ ողբերգութիւնները: Եւ երբ վաղը մնացեալն ալ իմանաք, պիտի համոզուիք թէ զուր չէր որ Դաշնակցական մամուլը ահազանգ կը հնչեցնէր արհաւիրքի իվեր, միեւնոյն ատեն դէպքեր եւ փաստեր յիշելով:

Միայն հինգ երիտասարդ զրագէտ - հրապարակագիրներու ոչնչացումը բաւական է փարատելու բոլոր կանխակալ կարծիքները: Ապացուցանելու Թէ՝ ինչ որ տեղի ունեցած է մինչեւ նոր տեղեկութեանց Թուականը՝ միայն տարողութեամբ կը տարբերի արեւմտահայ մտաւորականներու ապրիլեան անճիտումէն:

Այս հինգն ալ, ծաղկած՝ խորհրդային ջերմանոցին մէջ, ի բնոյ տաղանդը ի սպաս դրած էին բոլշեւիկեան հարթիչ գլանին, յաճախ անկարելին փորձելով, գեղարուեստի պահանջները լրացնելու համար: Եւ բոլորն ալ աչքի կը զարնէին, մանաւանդ, իրենց ամէնէն Թթու քարոզիչները հակազաչնակցական խաչակրութեան, պատմուածքներով, բանաստեղծութիւններով, Թատերախաղերով կամ վէպերով:

Քանի մը կենսագրական տեղեկութիւններ, որպէսզի կարենաք ճանչնալ նոր նահատակները. (աղբիւրը՝ «Հոկտեմբեր - նոյեմբեր», խորհրդային տարեգիրք մը որ լոյս տեսաւ 1932ին, խմբագրութեամբ Եղիչէ Չարենցի, Ա. Խանջեանի եւ Սահակ Տէր Գաբրիէլեանի օրով) ·—

1· Գուրգէն Մահարի·— Ծնած է Վան, 1903ին: Հայրը ուսուցիչ էր եւ բանաստեղծութիւններ կը գրէր Պոլսոյ Թերթերուն մէջ: 1915ի ջարդերէն ազատելով, կը գաղթէ Կովկաս եւ կը մեծնայ Բագուի, Էջմիածնի, Դիլիջանի եւ Երեւանի որբանոցներուն մէջ: 1918ին Թանգնի Թիֆլիս եւ խուճապի մը հետեւանքով կը գաղթէ Վլատիկավկազ, իբրեւ բանուոր մանելով դինգործի մը քով: Նոյն տարին «Աչխատանք» եւ «Վան Տոսպ» Թերթերուն մէջ կը հրատարակուին իր առաջին բանաստեղծութիւնները: 1912ին Նորքն երեւան է: Կ'աւարտէ Թեմական դպրոցը եւ խորհրդային իշխանութեան հաստատումով կը մտնէ պետական համալսարանին պատմագիտական ճիւղը: 1923ին լոյս կը տեսնէ իր առաջին գիրքը,— 1920? — 1923·՞»: Այնուհետեւ կը հրատարակէ Տիտանիկ, Շիրակի ջրանցքը, Երկու Մայր, Բարդիներ, Երկու Պօէմ, Կէս գիշերից մինչեւ առաւօտ, Սիրոյ, խանդի եւ Նիցցայի պարտէզնե՛ր մասին, «Մանկութիւն եւ պատանեկութիւն», Պօէմներ եւ Բանաստեղծութիւններ: Ռուսերէնի Թարգմանուած են «Մանկութիւնը» եւ «Վերջին Մայիսը»: Ուրիշ կտորներ ալ՝ ուկրայներէնի, Թուրքերէնի, վրացերէնի:

2· Ալագաւ·— Ծնած է Վան, 1903ին: Նախնական կրթութիւնը ստացած է իր ծննդավայրին մէջ: 1915ին Վանի ժողովուրդին հետ կը գաղթէ Կովկաս: Կը մտնէ տպարան, իբրեւ դրաչար, ծառայելով վեց տարի: Նախապէս ալ կօչկակար եղած է, երկու տարի: 1922ին գործօն դեր կը կատարէ բոլշեւիկներու երիտասարդական կազմակերպութեան մէջ, իսկ 1925ին կ'ըլլայ կուսակցական: Իր առաջին բանաստեղծութիւնները ուղղուած են Դաշնակցական խմբապետներու դէմ: Աչխատակցած է խորհրդային բոլոր Թերթերուն: Տասը տարուան ընթացքին հրատարակած է 15 գործեր. — Աշխատանքի՛ային, Դասալիքը, Ճանապարհ, երգեր կառուցման եւ յաղթանակի եւն.: Շատերը Թարգմանուած են ռուսերէնի, վրացերէնի, ուկրայներէնի եւ Թուրքերէնի: Վերջերս կը պատրաստէր մեծ վէպ մը, «Պղինձ»: Քանի մը տարի առաջ Փարիզ ալ եկաւ, իբրեւ Հայաստանի ներկայացուցիչը միջազգային գրողներու համագումարին:

3· Ակսէլ Բակունց·— Ծնած է Գորիս (Զանգեզուր), 1899ին: Զբաղուր մանուկ, 1905ին կը մտնէ ծխական դպրոց: Ճեմարանը կ'աւարտէ 1917ին: Ցարական իշխանութեան օրով, 1915ին, 34 օր կը բանտարկուի, Թղթակցութիւն մը գրած ըլլալով քաղաքական դէմ: Ցետոյ կը դառնայ գիւղական ուսուցիչ, ուշադրութեամբ ուսումնասիրելով գիւղացիները: Բուն գրական գործունէութիւնը կը սկսի 1924ին, «Մարտակոչ»ի մէջ հրատարակելով «Գաւառական նամակաները», իսկ «Ա. Հայաստան»ի մէջ՝ «Մի բան», «Սարու »եւն.: Առանձին տպուած են Յովնաթան Մարչ, Պեգուադորը, Սպիտակ Ձին եւն.: Իր գործերը Թարգմանուած են ռուսերէնի, ուկրայերէնի, վրացերէնի: Կը մշակէր մեծ վէպ մը Աբովեանի մասին:

4· Վաղարշակ Նորենց·— Ծնած է Սասունի Շէնիկ գիւղը, Հունիսօրէն 1903ին: Ջարդերէն վերջը, 1915ին, կը գաղթէ Կովկաս: Կը մտնէ տպարան, իբրեւ դրաչար, ծառայելով վեց տարի: Նախապէս ալ կօչկակար եղած է, երկու տարի: 1922ին գործօն դեր կը կատարէ բոլշեւիկներու երիտասարդական կազմակերպութեան մէջ, իսկ 1925ին կ'ըլլայ կուսակցական: Իր առաջին բանաստեղծութիւնները ուղղուած են Դաշնակցական խմբապետներու դէմ: Աչխատակցած է խորհրդային բոլոր Թերթերուն: Տասը տարուան ընթացքին հրատարակած է 15 գործեր. — Աշխատանքի՛ային, Դասալիքը, Ճանապարհ, երգեր կառուցման եւ յաղթանակի եւն.: Շատերը Թարգմանուած են ռուսերէնի, վրացերէնի, ուկրայներէնի եւ Թուրքերէնի: Վերջերս կը պատրաստէր մեծ վէպ մը, «Պղինձ»: Քանի մը տարի առաջ Փարիզ ալ եկաւ, իբրեւ Հայաստանի ներկայացուցիչը միջազգային գրողներու համագումարին:

Անծանօթ այս չորս ու ցամաք տեղեկութիւնները բան չեն խօսիր եւ բանաստեղծութիւններ կը գրէր Պոլսոյ Թերթերուն մէջ: 1915ի ջարդերէն ազատելով, կը գաղթէ Կովկաս եւ կը մեծնայ Բագուի, Էջմիածնի, Դիլիջանի եւ Երեւանի որբանոցներուն մէջ: 1918ին Թանգնի Թիֆլիս եւ խուճապի մը հետեւանքով կը գաղթէ Վլատիկավկազ, իբրեւ բանուոր մանելով դինգործի մը քով: Նոյն տարին «Աչխատանք» եւ «Վան Տոսպ» Թերթերուն մէջ կը հրատարակուին իր առաջին բանաստեղծութիւնները: 1912ին Նորքն երեւան է: Կ'աւարտէ Թեմական դպրոցը եւ խորհրդային իշխանութեան հաստատումով կը մտնէ պետական համալսարանին պատմագիտական ճիւղը: 1923ին լոյս կը տեսնէ իր առաջին գիրքը,— 1920? — 1923·՞»: Այնուհետեւ կը հրատարակէ Տիտանիկ, Շիրակի ջրանցքը, Երկու Մայր, Բարդիներ, Երկու Պօէմ, Կէս գիշերից մինչեւ առաւօտ, Սիրոյ, խանդի եւ Նիցցայի պարտէզնե՛ր մասին, «Մանկութիւն եւ պատանեկութիւն», Պօէմներ եւ Բանաստեղծութիւններ: Ռուսերէնի Թարգմանուած են «Մանկութիւնը» եւ «Վերջին Մայիսը»: Ուրիշ կտորներ ալ՝ ուկրայներէնի, Թուրքերէնի, վրացերէնի:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՎՏԱՐՄԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Հրամանագիրը յոյս կը տանի այսօր—վաղը

Ինչպէս հաղորդած էինք կիրակի օր, ներքին նախարարին անօրինութեամբ, առաջին առթիւ Ֆրանսային հետանալու հրաման ստացան չորս ուրս զօրավարներ, նաւապետ մը եւ ծանօթ հրապարակագիրը Սուվորին: Այս առթիւ եղած հարցումի մը պատասխանելով, ապահովութեան տեսուչը, Պ· Մուատէխիէ, յայտարարեց·

— « Արտաքսեալներուն մեծ մասը Ռուսեր են: Սակայն առաջին վեց անուններէն պէտք չէ հետեւցնել Թէ հարցը միայն սպիտակ Ռուսերու կը վերաբերի: 220 արտաքսեալներուն մէջ կը գտնուին այլազան կարծիքի տէր մարդիկ, ծայրագոյն ձախակողմէն մինչեւ ծայրագոյն աջը, առանց բացառութեան:

Ուրիշ պաշտօնատար մը յայտարարեց ·

— « Բոլոր այն օտարականները որ քաղաքական գործունէութիւն կը կատարեն մեր հողին վրայ, ինչ որ ալ ըլլայ, աստիճանաբար պիտի վտարուին, իբրեւ անարժան մեր հիւրընկալութեան »:

**** Տեղական Թերթերը կը գրեն Թէ ռուս զօրավարներուն արտաքսման հրամանագիրը ստորագրած էր ներքին գործերու նախորդ նախարարը, Պ· Մարքս Տորմուա, ապրիլ 5ին: Արտաքսման հրաման ստացած են քսան Ռուսեր, ամբաստանուած ըլլալով Թէ քաղաքական գործեր կը կատարեն: Այսպէս, Զօր· Տուրգուլ, անհետացած զօրավար Միլլէրի նախկին օգնականը, որ Թերթ մըն ալ կը հրատարակէր, ամբաստանուած է Թէ կապեր ունէր օտար կիներու հետ եւ չարաւնակ ճամբորդութիւններ կը կատարէր: Զօր· Կուսոնսկի, որ երկար տարեն Զօր· Միլլէրի դիւանապետը եղած է, անոր անհետացուցմէն վերջը բաժնուելով ռուս ռազմիկներու ընկերակցութենէն, իբրեւ գործադուրկ արձանագրուած էր: Զօր· Շատիլով նախապէս չարժավար էր (չո'էօր), յետոյ Սպանիա գացած է 1937ին, ինքզինքը զօր· Ֆրանքոյի տրամադրութեան տակ դնելու համար, իբրեւ մասնաւոր պատուիրակ: Զօր· Կոչկին նախապահն էր ցարական նախկին նոնաձիգներու ընկերակցութեան: Իսկ ծովային տեղակալ Փավլով երկու տարի առաջ ոստիկանութեան ուշադրութիւնը դրաւած էր, Քոլիզէ փողոցին մէջ պատահած պայթիւնի մը հետեւանքով ·*

**** Ալեկողմեան եւ ձախակողմեան Թերթերը բուռն պայքարի մը բռնուած են, այս արտաքսումներուն առթիւ: «Լը Ժուռ - Էքս տը Փառի», Թունդ աղգայնական, դիտել կուտայ Թէ արտաքսեալ Ռուսերուն յանցանքը այն է որ « բացայայտ Թշնամիներն են Սթալինի»: «Լա Լիպէռթէ», Տորիոյի Թերթը, խոշոր խորագիրներով կը ծանուցանէ Թէ «Սպիտակ Ռուսերը կը վտարուին, իսկ Ձեկայի գործակալները Ֆրանսա կը մնան »:*

Զօր· Տուրգուլ, որ հինգ անգամ վիրաւորուած է պատերազմի դաշտին վրայ, հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ «Լը Ժուռ»ի Թղթակիցին·

— « Ֆրանսայէն կ'արտաքսեն պիտ առանց յայտնելու պատճառը: Թերեւս կ'ենթադրեն Թէ եսխախտած եմ հիւրընկալութեանօրէնքը, որ ստացուած է հատարակաց դատին համար Թափուած արիւնով: Անպատիւ գործ է հիւրընկալութեան օրէնքին դէմ գործել, ես սպաց եմ եւ պատիւը ամենամեծ հարստութիւնն է ինծի համար: Ես չեմ ըրած որ եւ է բան որ վնասակար ըլլայ Ֆրանսայի շահերուն: Ես պայքարածեմ համայնավարութեան դէմ, որ Պրէսթ - Լիթովսքի դարշելի դաշնագիրը կնքեց, որուն քսան տարուան իշխանութեան օրով 30 միլիոն մարդ կորսուեցաւ իմ երկրիս մէջ: Երկուքուկէս միլիոն օտարականներ կան Ֆրանսայի մէջ: Ինչո՞ւ պիտ ընտրեցին իրբեւ վստահելաւոր Ֆրանսայի ապահովութեան համար: Թող ապացոյցներ ճարեն, բայց չեն կրնար, որովհետեւ փաստեր չկան » :

« Իմանանք Թէ » իր կարգին դիտել կուտայ Թէ այս մարդիկը չատոնց վտարուած ըլլալու էին, եւ բոլորը մէկ: Ցետոյ կը դանգատի Թէ ոստիկանութիւնը բուն քաղաքական տարագիրներն ալ կ'արտաքսէ,—«երէկ (չաբաթ), արտաքսման հրաման ստացան 80 իտալացի բանուորներ, Պուլոնյըլի մէջ, 40 հոգի ալ՝ Պէզոնի մէջ: Մեր տեղեկութիւնները կը հաստատեն Թէ դեռ ուրիշներ ալ կան նոյն իսկ Փարիզեան շրջանէն»:

**** «Մաթէն» երկար յօդուածի մը մէջ կը գրէ Թէ 400.000 օտարականներ կան Փարիզի եւ արուարձաններուն մէջ եւ Թէ մասնաւոր հսկողութիւն մը հաստատուած է անոնց վրայ: 1937ի առաջին եռամսեայ Ապահովութեան Տեսչութիւնը քննութիւն կատարելով 13.250 օտարականներու մասին, առաջարկած էր վտարել 421 հոգի եւ ձերբակալած՝ 157 հոգի: Իսկ 1938ի առաջին եռամսեայ քննութիւն կատարելով 20.00 օտարականներու մասին, առաջարկած է վտարել 1135 անբարեձայիններ, իսկ ձերբակալած՝ 356 հոգի:*

**** Ներքին նախարարութիւնը այսօր վաղը կը հրատարակէ իր հրամանագիրը, որունք նոր կանոններ կը սահմանեն եւ կը խստացնեն հսկողութիւնը : Երէկ նախարարական խորհուրդը քննեց ներքին նախարարին առաջարկները :*

Հունգարիան ալ կը խրտչի

Հունգարիոյ վերաքննական դաշնակցութիւնը կիրակի առաւ վիթխարի ժողով մը գումարեց Փէշթայի մէջ, մասնակցութեամբ 8000 քաղաքացիներու, որոնց մեծ մասը նախկին ռազմիկներ էին, ինչպէս եւ ուսանողներ եւ արիներ (սկաուտ): Ժողովին նպատակն էր հասկցնել բովանդակ աչխարհի՝ Թէ Եւրոպան խաղաղութիւն պիտի չվայելէ, ցորչափ գոհացում չեն ստացած Հունգարիոյ պահանջները՝ Չեխոսլովաքիայէն: Զափաւոր բանախօսները առաջարկեցին զօրացնել Հունգարիոյ դաշը արտաքսահմանի մէջ, իսկ երիտասարդները առանց այլեւայլի յայտարարեցին Թէ չեն հաւատար դաշնագիրներու խաղաղ վերաքննութեան, Թէ վերաթնդութիւնը պիտի կատարուի պատերազմով եւ Թէ երիտասարդութեան պարտականութիւնն է պատրաստել այդ պատերազմը:

Ժողովէն վերջը, երբ նախկին ռազմիկները սրահէն դուրս կ'ելլէին խիտ շարքերով, ձայն մը բարձրացաւ·— «Ո՞վ է մեր Առաջնորդը»:— Սալասի՛, պատասխանեց բազմութիւնը:

Հրամանատար Սալասի Հունգարիոյ հիթլէրականներուն վարիչն է եւկարգ մը Թերթեր կ'ըսեն Թէ հայկական ծագում ունի ...

ԱԿԱՆԱՏԵՍԻ ՄԸ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎԵՐՋԻՆ ԱՆՑՔԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

ԲԱՆՏԱՐԿՈՒԱԾ ԵՆ·—

ՋԱՊԼ ԵՍԱՅԵԱՆ, ՋԱՐԵՆՑ, ՏԻԳՐԱՆ ՉԱԻԷՆ, Գ·Ր· ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ, ԲԱՐԵ - ԳՈՐԾԱԿԱՆԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉԸ, ԱՇՈՏ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ, ՋԱՆԱՆ, ԹՈ - ԼԱՅԵԱՆ, ՓՐՈՖ· ՅԱԿՈԲԵԱՆ, ՏԻԿ· ՇԱՀՎԵՐԴԵԱՆ ---- ԴԱՆՈՒԻԾ ՇԱՀՎԵՐԴԵԱՆԻ ԴԷՄ ԵՂԱԾ ԱՄԲԱՍՏԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ·— ԻՐ ՄԱՀԸ·— ՍԱՀԱԿ ՏԷՐ ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆ ԵՂԵՐԱԿԱՆ ՎԱԽՃԱՆԸ·— ՄԻԿՈՅԵԱՆԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԱՌԱ - ՔՈՒՄԸ ՍԹԱԼԻՆԻ ԿՈՂՄԷ·— ԵՐԵՒԱՆ ՊԱՇԱՐՄԱՆ ՎԻՃԱԿԻ ՄԷՋ, ՌՈՒՍ ՁՕՐԵՐՈՎ·— ՈՒՐԻՇ ՎՐԴՈՎԻՉ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ :

ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ ԵՆ·—

ԱԼԱԶԱՆ, ԴՐԱՍՏԱՄԱՏ ՍԻՄՈՆԵԱՆ, ՎԱՂԱՐՇԱԿ ՆՈՐԵՆՑ, ԱԿՍԷԼ ԲԱ - ԿՈՒՆՑ, ԳՈՒՐԳԷՆ ՄԱՀԱՐԻ, ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ, ՄԱՆՈՒՉԱՐԵԱՆ

ՄՄԲ·— Ամենահաւաստի աղբիւրէ մը կը ֆաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները, որոնք անգամ մը եւս կը հաստատեն մեր հաղորդած լուրերը եւ կը լրացնեն զանոնք, այլապէս վրդովիչ մանրամասնութիւններով·—

Շատոնց սպաննուած են հինգ երիտասարդ զրագէտները,— ԱԼԱԶԱՆ, ԴՐԱՍՏ· ՍԻՄՈՆԵԱՆ, ՎԱՂԱՐՇԱԿ ՉԱՐԵՆՑ, ԱԿՍԷԼ ԲԱԿՈՒՆՑ, ԳՈՒՐԳԷՆ ՄԱՀԱՐԻ· ԱՒԵԼԻ ՎԵՐՋԸ՝ ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ ԵՒ ՄԱՆՈՒՉԱՐԵԱՆ·

Հաւանականաբար, իրենց հետ ձերբակալուած մտաւորականներէ ՈՒՐԻՇՆԵՐ ԱՀ ԵՆԹԱՐԿՈՒԱԾ ԵՆ ՄԱՀԱՊԱՏԻԺԻ, բայց մինչեւ այն Թուականը ուր կը յանգի այս տեղեկութեան աղբիւրը, սոսկ վերոյիշեալ եօթնին անունը մինչ այն արուած է ապահով կերպով :

Առաջին հինգը տաղանդաւոր երիտասարդներ եղած են եւ կը Թողունգրական մեծ արդիւնք մը որուն առիթ պիտի ունենանք անդրադառնալու: Ոմանց, ինչպէս Բակունցի կորուստը, անփոխարինելի է պարզապէս :

Այս նոր նահատակները կը լծուին Ապրիլեան Եղեռնի այն միւս նահատակներուն, որոնց կսկծալի տարեդարձը տօնեցինք կիրակի օր: Եւ այս նորերը մեզի կրկնապէս նահատակուած կը Թուին, որովհետեւ զանոնք սպաննող ձեռքերը Թրքական չեն, այլ հայկական :

×

Նոյն աղբիւրէն ստացուած եւ նոյնքան ստոյգ լուրերու համաձայն, բանտարկուած կը մնան, կամ կը մնային մինչեւ մեր ձեռքը Թուական մը, ՋԱՊԼ ԵՍԱՅԵԱՆ, ԵՂԻՇԷ ՉԱՐԵՆՑ, ԱՇՈՏ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ, ԵՐՈՒԱՆԴ ԹՈՂԱՑ - ԵԱՆ:

Չարենց եւ Աչոտ Յովհաննիսեան ձերբակալուած են կուսակցական դործունէութեան նկատումներով:

Ջապլ Եսայեան ձերբակալուած է զինակահարուած հինգ մտաւորականներէն ոմանց կողմէ վայելած պաչտպանութեան եւ Յովհաննիսեան - Ալեքեան շրջանակներու ընթացքին ստացած դրամական օժանդակութեանց համար :

"Հոկտեմբեր զինծուժի եւ չարտաւոնեան քոյր,,

Թոլայեան ձերբակալուած է նախ Հոկի արտասահմանեան կազմակերպութեանց հետ ունեցած ու պահած կապերուն համար, որովհետեւ Հոկը, Հայաստանի մէջ, պաչտօնապէս հռչակուած է «ԶԵՂԾՄԱՆ ՈՒ ՁԱՐԱՇԱՀՈՒԹԵԱՆ ԲՈՑՆ» եւ վերջին դէպքերու ընթացքին ԱՆԱՏԻՐ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԱԾ ԵՆ ԱՑՍ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ ԲՈԼՈՐ ԳՈՐԾՕՆ ՏԱՐԲԵՐԸ: Ձերբակալուելէն առք, Զեկիսեաներ, աչքէ անցընելով «Հոկոչ»ի հաւաքածոն, Թոլայեանի պարագան Խանդարցուցած են երեւան հանելով իր կողմէ Դաչնակցութեան ի նպաստ եւ բոլչեւիկներուն դէմ գրուած յօդուածներու չարանները:

×

Միչտ նոյն աղբիւրէն բխած տեղեկութիւններ կը հաստատեն Թէ ՁԵՐԲԱ - ԿԱԼՈՒԱԾ ԵՆ Հ· Բ· Ը· ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԵՐԵՒԱՆԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ Հ· ԳԱԲՐԻ - ԿՅՈԶԵԱՆ, Մէլքոնեան ֆօնտի հաստատութեան վարիչ ՓՐՕՖ· ՅԱԿՈԲԵԱՆ, Հոկի նախարար կեդրոնական տնօրէն Գ·Ր· ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ եւ Հոկի կեդրոնին պաչտօնեայ ՏԻԳՐԱՆ ՉԱՒԻՆ: Ասոնք ամբաստանուած են Թէ չարաչահութեամբ վարուած են իրենց պաչտօնին մէջ, մասնաւորաբար՝ իրենց պաչտօնական դիրքը օգտագործելով, արտասահմանէն Հայաստան մտցուցած են մեծաքանակ իրեղէններ, առանց մաքսի, զանոնք ցոյց տալով իբր իրենց վարած հիմնարկութեանց սեփականութիւնը, մինչդեռ այդ իրեղէնները յատկացուցած են իրենց անձնականին, պահած են կամ ծախած ուրիչ պետական հիմնարկութեանց :

Զորան ալ իրենց հարցաքննութեանց մէջ պնդած են Թէ այս տեսակ մը մաքսախուզութիւնը կատարած են իրենց վարած հաստատութեանց օգտին, եւ կրցած են ասիկա ապացուցանել, բայց մէկն ու միւսը, այս գործառնութեանց ընթացքին, ընդունած են նաեւ սոսկ իրենց անձին վերաբերող մանր մունր առարկաներ, առանց խոչոր արժէքի, եւ անոնց համար ալ մաքս չեն վճարած, իբր իրենց վարած հիմնարկութեանց սեփականութիւն արձանագրելով :Օբինակի համար Հ· Գարակէօզեանի համար ամբողջ հաստատուածը փոքր «բատիօ» մըն է, զոր Ամերիկայէն ծանօթներ նուիրեր են իրեն, եւ որ, մաքսէ ղերծ մնալով հանդերձ, գտնուեր է ոչ Թէ պաչտօնատան մը, այլ իր բնակարանին մէջ:

ՄԵՌԱՒ, ԳՆԴԱԿԱՀԱՐՈՒԱՒ, կամ ՊԱՐԶԱՊԷՍ ՍՊԱՆՆՈՒԱՒ է ԴԱՆՈՒԻԾ ՇԱՀՎԵՐԴԵԱՆ, Հոկի բարձր պաչտօնակալներուն մէջ ամենածանր ամբաստանութեանց ենթարկուած անձնաւորութիւնը: Իր Թուղթերուն քննութենէն երեւան եկեր է որ արտասահմանի մէջ, իր զանազան տեղափոխութեանց առթիւ, կատարած ծախքերը տասը եւ քսան անգամ խոչորցուցեր է մեղսակցութեամբ Հոկի տեղական կազմակերպութեանց: Օբինակի համար փարիզէն Իսի լէ Մուլինօ երթալու համար ցոյց տուեր է ... 2000 ֆրանք ճանապարհածախք: Հաստատուեր է նաեւ Թէ արտասահման գտնուած միջոցին յաճախ խաղի մէջ կորսնցուցեր է հազարաւոր ֆրանքի գումարներ, որոնք, իր հաչիւներուն մէջ, ծախքերու բաժինը մտեր են զանազան անուններով եւ Հոկի հիմնարկութեանց հաստատութիւններով: Ապացուցուեր են նաեւ կաշառակերութեան ծանր պարագաներ, որոնց հետեւանքով ձերբակալուեր է նաեւ Տիկին Շահվերդեան իրբեւ մեղսակից :

Այս ամբաստանութեանց ամբաւնդման մէջ մեծ դեր ունեցեր է Աւ· Իսա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ· էջ)

Ա. ԿԷՐԷՆՍԿԻ
ԵՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Ա.

Ռուսաստանի Նախկին Առաջամեայ կառավարութեան Նախագահ Պ. Կէրէնսկի, Միացեալ Նահանգներում կատարած վերջին ճանապարհորդութեան ընթացքին, մի զրոյց է ունեցել «Հայրենիք»ի խմբագրապետ ընկ. Ռ. Դարբինեանի հետ՝ մեր ազգային քաղաքականութեան տեսակէտից չահեկան մի քանի խնդիրների շուրջը:

Ընկ. Դարբինեանի հարցումին՝ թէ «ռուս ազատական - դեմոկրատական հաստուածները կը ջանա՞ն այժմէն հասկացողութեան մը գալ Սովիէթ Միութեան միւս ժողովուրդներուն հետ՝ նկատի ունենալով բոլշեւիկեան տիրապետութեան անկման հնարաւորութիւնը»— Պ. Կէրէնսկի պատասխանում է.

«Բացի Հայերէն, Ռուսիոյ մաս կազմող ազգութիւններէն չկայ մէկը որ տրամադիր ըլլար հասկացողութեան մը գալ դեմոկրատական Ռուսիոյ հետ: Անոնք բոլորը պայման կը դնեն բացարձակ անկախութիւնը եւ առաւել կամ նուազ խստութեամբ կը հետապնդեն անջատում Ռուսիայէն»: (Տես «Հայրենիք» 18 Մարտ 1938):

Այս պատասխանից հետեւում է որ Նախկին Ռուսաստանի, կամ, աւելի ճիշդ, այժմեան Ս. Հ. Միութեան սահմանների մէջ գտնուող մօտ 70 միլիոն ոչ-ռուս ժողովուրդների մէջ— սկսած մեր կովկասեան հարեւաններից մինչեւ Միջին Ասիայի Թուրանական ցեղերը եւ Սիբիրի տափաստաններում թափառող վայրկաուննները— մի ժողովուրդ միայն կայ՝ հայ ժողովուրդը՝ որ իր պետական անկախութեանն այնքա՛ն սաորագոյս նկատութիւն է տալիս որ նրա ճանապհումը պայման չի դարձնում ռուս դեմոկրատիայի հետ հասկացողութեան գալու համար...

Զգիտենք, ի՛նչ տուեալների վրայ է հիմնում Պ. Կէրէնսկի իր այս արտաոց կարծիքը: Բայց կասկածից դուրս է որ նրա յայտարարութիւնը հակասում է վերջին քսան տարուայ մեր պատմութեան կարկառուն փաստերին:

Վերյիշենք այդ փաստերից մի քանիսը, որ բնորոշում են Հայերի վերաբերմունքը դէպի իրենց ազգային - պետական անկախութիւնը.—

1. 1918ի Մայիսին, Հայոց Ազգային Ներհուրդը յայտարարեց Հայաստանի անկախումը Ռուսաստանից եւ հիմնադրեց հայ ժողովուրդի պետական անկախութիւնը: Եթէ ոմանք այս ակտը արդիւնք են համարում բացառապէս Թուրքիոյ ճնշումին, այդպէս մտածողների համար եւս անվիճելի իրողութիւն է որ, սկսած 1919ի վերջից եւ 1920ի սկիզբներից, երբ Թուրքիոյ ճնշումի մասին այլեւս խօսք չկար, հայ ժողովուրդի բոլոր հոսանքները— ի բաց առեալ համայնավարները— անվերապահօրէն իւրացրին անկախութեան պահանջը եւ անվարան կառչած մնացին նրան: Ով այս մասին դոյդն տարակուսանք ունի, թող կարդայ Ս. Վրացեանի «Հայաստանի Հանրապետութիւնը» գրքի մէջ այն պաշտօնական յայտարարութիւնները որ այդ ժամանակ՝ ի խընդիր եւ ի պաշտպանութիւն Հայաստանի անկախութեան՝ անում էին, Հ. Ց. Դաշնակցութեան հետ միասին, Հայ Սոցիալիստ Յեղափոխականների կազմակերպութիւնը, Հայ Սոց. Դեմոկրատ Բանուորական Կուսակցութիւնը, Ս. Դ. Հնչակեան Կուսակցութիւնը, Հայ Ժողովրդական Կուսակցութիւնը, Հայ Ռամկավար Ազատական Կուսակցութիւնը եւ Անկուսակցականների Միութիւնը:

2. 1920ի գարնանը, ռուս իշխանութիւնը, յանձինս Սովիէտների, նուաճեց Ադրբէջանը եւ, մօտենալով Հայաստանի սահմաններին, սկսեց արտաքին սահմաններին, սկսեց արտաքին ոտնձգութիւններ եւ ներքին դաւեր կատարել նրա անկախութեան դէմ: Այս դաւերին եւ ոտնձգութիւններին հայ ժողովուրդը պատասխանեց արիւնահեղ կռիւներով ընդդէմ ռուս ներխուժողների, Զանգեզուրում, Նոր Բայազէտում, Շարուր - Նախիջեւանում, Զանգիբասարում, Ղափանում, Գիւմրիում, Կարսում եւ այլ շրջաններում, մինչդեռ, բաւական կը լինէր որ նա հրաժարէր իր անկախութեան գաղափարից ու պահանջից, որպէսզի բազմաթիւ զոհաբերութիւններ խնայուած լինէին նրա համար:

3. Ռուսական սուինների ներքոյ նուաճելուց յետոյ Ս. Հ. Միութեան ոչ-ռուս ժողովուրդներից չատերը, առաւել կամ պակաս վճռականութեամբ, պայքար են մղել Թօթափելու բոլշեւիկեան լուծը եւ վերականգնելու իրենց պետական անկախութիւնը: Սակայն, այս պայքարներից ոչ մէկը չի կարող համեմատուել Հայաստանի Փետրուարեան Ապստամբութեան հետ ո՛չ ըստ ծաւալի, ո՛չ ըստ խորութեան եւ ո՛չ ըստ տեւողութեան: Այս պատմական մեծութեան մասին գաղափար կազմելու համար, բաւական է աչքի առնել որ սրան, կատարեալ համերաշխութեամբ, մասնակցում էին Հայաստանի անկախութեան կողմնակից վերոյիշեալ բոլոր կուսակցութիւնները ու կազմակերպութիւնները,— որ 1921ի Փետրուար 18ից մինչեւ Ապրիլ 2ը Հայաստանի մայրաքաղաքի վրայ ծածանում էր անկախութեան դրօշը,— եւ որ, մայրաքաղաքի անկումից յետոյ էլ, անկախութեան կռիւները կատաղի յամառութեամբ չարունակուեցին Լեռնահայաստանում մինչեւ Յունիս 15ը: Քաղաքացիական կռիւների դադարումից ի վեր, Ս. Հ. Միութեան ոչ-ռուս ժողովուրդներից ո՞ր մէկին է այսքա՛ն փառաւոր փաստեր արձանագրել իր ազատութեան եւ անկախութեան պայքարի պատմութեան մէջ...

4. Անկախութեան կործանումից յետոյ, Հայաստանի Հանրապետութեան Պատուիրակութիւնը արտասահմանում բազմաթիւ քաղաքական եւ դիւանագիտական քայլեր է կատարել հայ ժողովուրդի ազգային չահերը պաշտպանելու համար: Կարո՞ղ է Պ. Կէրէնսկին մատնանշել դէթ մի հատիկ դէպք, երբ այդ Պատուիրակութիւնը մատնաչափ իսկ ընկրկած լինի Հայաստանի անկախութեան դաղափարից եւ պահանջից:

5. Ինչպէս յայտնի է, վերջին 30—40 տարուան ընթացքին, հայ ժողովուրդ քաղաքական դիակալարութիւնը Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը ձեռքն է եղել: Մասնաւորապէս Համաշխարհային Պատերազմից սկսած, նրա դերը հայ ժողովուրդի կեանքում եղել է ուղղաբախտորոշող: Արդ, 1919ից ի վեր, այս կուսակցութիւնը ունեցել է չորս Ընդհանուր Ժողով (համագումար) իր բոլոր կազմակերպութիւնների մասնակցութեամբ՝ 2—3 Հայոնական ժողով Երկրում եւ երկու Արտասահմանեան Որհրդաժողով (կոնֆերանս): Այս բոլոր բարձրագոյն եւ բարձր ժողովների քաղաքական բանաձեւերը սկսում են հանդիսաւոր յայտարարութեամբ՝ թէ Հայաստանի անկախութեան պահանջը Հ. Ց. Դ. քաղաքականութեան անդրդուելի հիմքերից մէկն է կազմում: Կարո՞ղ է Պ. Կէրէնսկին ասել թէ Հ. Ց. Դաշնակցութեան գործադիր մարմինները — սկսած Կուսակցութեան Բիւրոյից մինչեւ յետին ենթակոմիտէն— ե՛րբ եւ իցէ, ո՛րեւէ տեղ եւ ո՛րեւէ չափով չեղուել են այս հանդիսաւոր յայտարարութիւնից:

6. Եթէ Հայոց ազգային-քաղաքական կեանքըղեկավարող հաստատութիւններից եւ կազմակերպութիւններից անցնենք ժողովրդական զանգուածներին, աւելի՛ եւս անմիջականօրէն կը զգանք թէ ազատութեան եւ անկախութեան պահանջը ի՛նչ մեծ տեղ է բռնում հայութեան տրամադրութիւնների մէջ:

Արտասահմանում հայ ժողովուրդն արտայայտում է այս պահանջը բազմապիսի ձեւերով, բայց մանաւանդ այն խանդավառ հանդէսներով որ նա կատարում է ամէն տարի Մայիս 28ի, այսինքն Հայաստանի անկախութեան ծնունդ առթիւ: Կարծում ենք, ճշմարտութեան դէմ չատ մեղանչած չենք լինի ասելով թէ հենց ինքը Պ. Կէրէնսկին այս ժողովրդական խանդավառութիւնից ազդուելով է որ, մի քանի տարի առաջ, մեր ազգային մեծ ծնունդ առթիւ, արտայայտուեց այն մտքով թէ հայ ժողովուրդը իրաւունք եւ պարտականութիւն ունի տիրանալու իր անկախութեանը...

Գալով Հայաստանի ժողովրդին՝ նա զրկուած է, անշուշտ, իր անկախութեան պահանջը հրապարակային ցոյցերով արտայայտելու հնարաւորութիւնից: Բայց որ այդ պահանջը կենդանի է նրա մէջ, դա երեւում է թէկուզ այն հանգամանքից որ հարիւրաւոր հայ համայնավարներ այսօր Մոսկուայի կողմից մեղադրւում են ղնդակահարուածների իբրեւ անջատականներ (սեպարատիստ) եւ ոչնախախականներ: Մենք այն ոգեշնչներից չենք, հարկաւ, որոնք Զեկայի դատական յերիւրանքները հաւած իւղի տեղ են ընդունում: Սակայն, ինչպէս իրենք Ռուսերն էլ ասում են, «չկա՛յ ծուխ առանց կրակի»: Մենք, բաւականաչափ ծանօթ լինելով հայրենի հողի վրայ գտնուող հայ ժողովրդի տրամադրութիւններին՝ ազատութեան եւ անկախութեան խնդիրներում՝ քնաւ անհաւանական չենք համարում որ այդ տրամադրութիւնները վարակած լինեն հայ ժողովրդի հետ երկար տարիներ ապրած հայ համայնավարներին իսկ...

Այս փաստերը — եւ սրանց չարքը կարող ենք դեռ եւս երկարել, եթէ ուզենանք մանրամասնութիւնների մէջ մտնել — կարծում ենք բաւական են համոզելու Պ. Կէրէնսկիին եւ ում պէտք է որ հայ ժողովուրդը, Ս. Հ. Միութեան ոչ-ռուս ժողովուրդների մէջ, ո՛ր եւ է մէկից նուազ չափով չէ կառչել իր ազգային անկախութեան գաղափարին եւ, այդ գաղափարի իրականացման համար, ո՛ր եւ է մէկից յետ չէ մնացել եւ յետ չէ մնում ո՛չ իր հաստատակամութեամբ եւ ո՛չ էլ զոհաբերելու պատրաստակամութեամբ:

Տեսնենք հիմա թէ այս անկախութեան պահանջը փաստօրէն ի՛նչ դեր է կատարել Հայերի եւ Ռուսների փոխյարաբերութեան խնդրում:

Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ

ERESOINKA

Երեսունհինգի պէս բան մը. ի՞նչ կը նշանակէ չկրցայ խմանալ: Բայց այդ չէ կարեւորը: Այլ այդ խորագրին տակ, առջի օր, Թէաթրը տը Փարիի մէջ ներկայ գտնուեցայ Ֆրանսայի Պասք երկրամասին ուրոյն արուեստին հոյակապ մէկ ներկայացման որմէ բաժին հանել կ'ուզեմ «Ցառաջ»ի ընթերցողներուն:

Հարիւր տասը արուեստագէտներ ու սիրողներ, երկու սեռէ, երգող, պարող կամ նուագող, համախմբուած, հաւաքական աշխատանքի տիպար արդիւնք, իրենց տոհմիկ երգերն ու պարերը հանդիսաւորելու եկեր էին Փարիզ, գեղասէր ու գեղագէտ հասարակութեան մը առջեւ:

Ներկաները, Ֆրանսացի թէ օտար (գանի մը Հայեր ալ նշմարեցի), ան-չուշտ բան մը չէին հասկնար այդ լեզուէն, բացի քանի մը բնիկներէ: Սակայն ո՛րքան խօսուն եւ կենդանի էին այդ երաժշտութիւնը, այդ երգերն ու պարերը ու որքան հաղորդական՝ անոնցմէ ծորող բանաստեղծութիւնը:

Սեղ ու ժեռուտ լեռներու եւ ծովուն ամեհի ալիքներուն միջեւ սեղմուած, Սպանիոյ սահմանակից այդ անկրդի հողամասին, Պասքերու երկրին ոգին կ'արտացոլար չնորհիւ իր սրնգահարներուն, թմբկահարներուն, դափահարներուն, տեղական բարքերը ցոլացնող ժողովրդական երգերուն եւ պարերուն:

Կ'ուզեմ յիշել քանի մը յատկանշական մասերը յայտագրին:

Գարերու բաժինէն.— Դրօշին բարեւը պար մըն է կարգաւոր կշռոյթներով, անոր ծիսանգներուն նման: Բահակերը պարելով կը բարեւեն դրօշը, հպատակութեան խորհրդանիշը՝ բոլոր նուիրեալներուն: Ցանկի պարին մէջ իւրաքանչիւրը իր քովինէն աւելի վեր ցատկել կը փորձէ, վասնզի որքան բարձր ցատկէ, այնքան բարձր պիտի ըլլայ ցորենը: Նոյն միասնական հաւատքը ժողովրդին կ'արտացոլայ նաեւ ուրիշ պարի մը մէջ, որ փայտէ չրջանակներով (cerceaux) կը պարուի, եւ որ չար ոգիները վանելու յատկութիւնն ունի:

Գեղոյ կրօնա - ռազմական պարեր կային գանազանիկներով կամ սուրերով: Մասնաւորապէս յաջող էին, դիների խորհրդանշական գաւաթին չուրջ այրերու քայլերուն հաւասարակշռութիւնը ցուցադրող այրերու պարը, ու Եւայի խնձորը խորհրդանշող կարմիր խնձորներով ձեռնարեռ կիներու պարը:

Հետաքրքրական էր տեսնել աչխատանքի պար մը:

Բանուորական զգեստներով այրեր կը պարեն հողը ծեծելով ծունկով, արմուկով, գլխով, յետոյքով, պար մը որ խիստ չատ կը նմանի մեր «Ինչով ծեծենք սոխն ու սխտոր»ին:

Կ'արժէր տեսնել նաեւ համբաւաւոր փանտանկօն, որ նախ կը սկսի մէկ զոյգով, լաւագոյնը, ու հետզհետէ իր զոյգը գտնողը կը ներառի մէջտեղ, ու այդպէս դէմ առ դէմ բազմաթիւ զոյգեր, միշտ համաչափ նուագին հետ, ապացուցանելով իրենց ճարտարութիւնը, իրենց խանդավառութիւնը երբ դիրուկ մարդը հայրենասիրական տաղ մը կ'արտասանէր կամ այն ծափահարութիւնները որով կ'ողջունէին բազմահնութեան վերադարձը ջատագովող բանախօսուհին, այդ բոլորը ցոյց կուտային թէ անոնք բարձակօրէն հակառակ էին ներկայ կառավարութեան բարենորոգումներուն: Եւ սակայն կացութիւնը լրջորէն նկատի առնելով, Սուիսին կը խորհէր թէ Բէուֆ մեծապէս չափազանցած էր յայտնելով որ այդ կարգի դանցած էր յայտնելով որ այդ կարգի ժողովներ հիմա տեղի կ'ունենային Թուրքիոյ ամէն կողմը եւ կասկած դամներ ունէր բանակին բոլոր զօրադասերուն եւ օդային ուժին բոլոր դումարտակներուն մէջ:

(Շար.)

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

Երկաթուղին լեռնածոցերուն մէջ մտաւ, եւ, իսկոյն, բնանկարը սառցաւ արտասովոր տեսք մը: Ոչ ամպ կայ եւ ոչ ալ մշուշ, ամէն ինչ լեռ է եւ վեհութիւն: Մօտերը, հոն ուր որ մեր աչքերը կը դիտեն չարունակ, ցցքնուած տուներ ու հնձաններ դուրս կ'ելլեն լեռներու կողերէն եւ ստորոտներէն, ցած ու նաչխուն, ո - մանք ձիւնէն դեռ անբաժան: Թեթեւ հով մը կը չոյէ մեր երեսները, ու կը լեցնէ մեր ռունգերը վայրի ծառերու եւ տունկերու անուշ բուրումներով: Առտուան արեւը լեռներու կողերուն կը ցանէ արծաթ չողեր, որոնց պայ - ծառութիւնները կը փոխակերպուին սեւսրակ, գորշ կամ աղիւսակագոյն ժայռերուն, քարերուն եւ հողին վրայ մեր գնացքին ու նայուածքներուն հա - մեմատ:

Տեղ տեղ, ապառաժներու կամ հողի ուժեղ ու ցցուն չերտեր կը ստուերեն ճիւնի կտորներ, զարձնելով զանոնք աւելի ճերմակ, աւելի փայլփլուն, ու ճիւնի ամէն կտոր կը վերջնայ հոն՝ ուրկէ կանանչ խոտեր, բաց ու անուշ ղոյներով խառնուրդնուած բազմազան թուփեր, ծաղիկներ կը ստեղծեն դի - ծերու եւ երանգներու ներուժ, ներ - դաշնակ գեղեցկութիւն մը այնքան սիրական որքան բլուր մը Արաքսի լանջերուն վրայ:

*Կէսօրէ առաջ Կրընոպլը հասանք: Պէտք է նախ ման զալ եւ տեսնել քաղաքը: Ալպեաններու մարզարիտն է ան: Ես ոչինչ տեսած եմ անոր հաւասարող: Ամբողջ արեւելեան Ֆրանսայի մէջ չկայ տեղ մը որ անոր հետ բաղդատուի: Երբ միաքդ կը բերես Լիոնի օդին խոնաւութիւնը, Մարսէյլի դէշ փողոցները, կամ երբ կը խորհիս ուրիշ քաղաքներու նեղ ու չոր պողոտաներուն վրայ, եւ յետոյ երբ կը նայիս լեռներու միջոցին հանդչող այս քաղաքին, անոր լայն, մաքուր փողոցներուն, պայծառ ու ուղիղ տուներուն, անոնց պատշգամներուն, պատուհաններուն, ձեւաւոր հրապարակներուն, ու երբ կը չնչես բարձունքներէն անդադար իջնող, քաղաքը լեռ

ՀՈԳԻ ՀԱՒԻՒ ՎՐԱ ԿՈՒԹԱԿ ԵՆՈՒ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Հոգի հաւիւ վրա կուտակ ենուն

Հոգի հաւիւ վրա կուտակ ենուն

Հոգի հաւիւ վրա կուտակ ենուն

հակեան, որ այս միջոցիս շատ լաւ դիրք մը ունի Հայաստանի մէջ, պարզա - պէս անոր համար որ Հօկի Ֆրանսայի կեդրոնին, ինչպէս առ հասարակ Հօկե - րուս արտասահմանեան կազմակերպութեանց դէմ բողոքող մը եղած է, ինչ որ Հայաստանի արդի վարիչներուն աչքին մեծ առաքինութիւն մը կը նկատուի:

Ձերբակալուած միջոցին՝ Շահվերդեան ենթարկուած էր աղիքներու ծանր հիւանդութեան մը, եւ պէտք կը զգար հիւանդանոց փոխադրուելու: Ձեկան կարեւորութիւն չէ տուեր այս պարագային, առարկելով թէ իր հիւանդու - թիւնը արդիւնք է անբարոյական արարքներու, որոնց մասին ալ ենթարկուած է ծանր ամբաստանութեանց, մասամբ նոյնիսկ հաստատուած լուսանկար - ներով:

Շահվերդեան դատապարտուեր է զնդակահարութեան, բայց յայտնի չէ թէ ի՞նչ կերպով տեղի ունեցած է իր վախճանը,— հիւանդութե՞ան հետեւան - քով, հրացանաղա՞րկ, թէ պարզապէս բանտին մէջ տեղի ունեցած սպանու - թեամբ:

ԽՄԲ.— ՎԱՂՈՒԱՆ ԹԻՒՈՎ՝ ՍԱՀԱԿ ՏԷՐ ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆԻ ՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՊԱՐԱԳԱՆԵՐԸ ԵՒ ՈՒՐԻՇ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ:

*** Շաբաթ օր առացանք «Ա. Հայաստան»ի վերջին թղթաթերը, մինչեւ ապրիլ 11: ՈՉ ՄԻՒ ՏՈՂ՝ կաթողիկոսի մահուան մասին, որ տեղի ունեցաւ ապրիլ 10ին:

Արքեպիսկոպոս մը եւ 24 հանանգաներ ձերբակալուած Խ. Միութեան մէջ

Մոսկուայի «Տասղոնայա Մոսկվա» թերթը կը գրէ — առանց թուականը ճշդելու — թէ ձերբակալուած են «կրօնական, լրտեսական եւ ահաբեկչական կազմակերպութեան մը» 25 անդամները, «որոնք կը գործէին «Մոսկուայի պա - նդան եկեղեցիներուն մէջ»: Կազմակերպութեան վարիչներուն անունները նշանակուած են միայն սկզբնատառերով: Մէկը արքեպիսկոպոս է, մէկը՝ ե - պիսկոպոս, երրորդը՝ նախկին կոմս մը: Միւսներուն մէջ կան նորընծաներ, վանականներ, քահանաներ, երկու մարապետներ եւ վանքի մը նախկին մեծա - ւորը, Նիքոլա: Ամբաստանագրին համաձայն, եպիսկոպոսը խոստովանած է թէ ապստամբական խումբեր կազմած էր, որոնք պատերազմի պարագային պիտի գործէին խորհրդային իշխանութեան դէմ, ահաբեկչական արարքնե - րով: Քարոզիչ Ֆաաեւ եւ ուրիշներ հակակինուորական քարոզութիւններ կը կատարէին զանազան աղանդներու մէջ, որպէսզի երիտասարդները զինուոր չերթան: Նախկին կոմսն ալ խոստովանած է եղեր թէ գաղտնի տեղեկութիւն - ներ կը հաղորդէր օտար պետութեանց: Նախկին կալուածատէր մը, Պրոտա - սով, խոստովաներ է թէ լրտեսութիւն կը կատարէր ի նպաստ պետութեան մը եւս:

Խորհրդային թերթերը այս առթիւ կը յանձնարարեն սաստկացնել հակա - կրօնական պայքարը: Այս հրատարակութիւնները զուգադիպեցան Զատկի տօ - նին (օրթոտոքս), երբ հազարաւորներ եկեղեցի կը խուժէին:

ՀԱՐԻՒՐԱՒՈՐ ԳՆԴԱԿԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Պաշտօնական տեղեկագրի մը համաձայն, Մոսկուայի զինուորական դե - րատուն առեւանը դռնիկ նիստի մը մէջ քննած է քանի մը հարիւր դատեր, ո - րոնք բոլորն ալ վերջացած են մահապատիժներով: Դատապարտեալներուն մեծ մասը սպաներ եւ կարմիր բանակի քաղաքական պաշտօնեաներ էին:

«Սովետսկայա Ռբրկըղիա» թերթը կը գրէ թէ դնդակահարուած են պե - տական կազմակերպութեան մը ինը անդամները, որոնք կը գործէին Ռբր - կըղներու հանրապետութեան մէջ:

Մինսքի մէջ (Սպիտակ Ռուսաստան) ձերբակալուած են 43 սպաներ եւ 145 զինուորներ, ամբաստանութեամբ թէ խռովութիւններ սարքած էին: Ձերբա - կալուած է նաեւ Մայր. Արեւելքի բանակին քաղաքական լիազօրը:

*** Յունիս 26ին տեղի պիտի ունենան զանազան հանրապետութեանց դե - րադրան խորհուրդներուն ընտրութիւնները, մէջն ըլլալով Հայաստանը:

Զեխոսլովաքիոյ Գերմաններուն ինքնավարութիւն կը պահանջեն

Կիրակի օր տեղի ունեցաւ Զեխոսլովաքիոյ Գերմաններուն առաջին համա - դումարը, Քարլսպատի մէջ: Այս առթիւ բուռն ճառ մը խօսեցաւ իրենց Ա - ռաջնորդը, Քոնրատ Հէնլայն, բացէ ի բաց ինքնավարութիւն պահանջելով: «Մենք մեզ հարստահարուած պիտի նկատենք, ցորչափ չենք կրնար գործել այնպէս ինչպէս Զեխերը: Ինչ որ թոյլատրուած է անոնց, պէտք է թոյլատրուի նաեւ մեզի»: Ճեռոյ ներկայացուց հետեւեալ պահանջները.—

1. Իրաւունքներու կատարեալ հաւասարութիւն ինչպէս եւ ատիճանի հա - ւասարութիւն գերմանական եւ չեխական ցեղերուն միջեւ:

2. Ճանաչում Գերմաններու ցեղային իմքակցութեան իրրեւ իրաւական անձնաւորութիւն:

3. Սահմանագծում եւ ճանաչում Գերմաններու երկրամասին:

4. Վարչական ինքնավարութիւն գերմանական երկրամասին վրայ, հան - րային կեանքի բոլոր ասպարէզներուն մէջ

5. Օրէնքներ՝ գերմանական երկրամասէն դուրս գտնուած Գերմանացինե - րու պաշտպանութեան համար:

6. Բարձում 1918էն ի վեր Գերմաններու դէմ գործուած անարդարու - թեանց եւ հատուցում նիւթական վնասներու

7. Ճանաչում եւ գործադրութիւն հետեւեալ սկզբունքներուն.— «գերմա - նական հողի վրայ՝ հանրային պաշտօնեաները պէտք է ըլլան գերմանացի»:

8. Կատարեալ ազատութիւն գաւառներու գերմանական ազգութիւնը եւ գեր - մանական աշխարհահայեացքը:

ՋԱՆԱՋԱՆԼՈՒԲԻՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՊԱՐԱՒ

ՅՈՒԲՏԸ ԵՒ ԵՐԱՇՏԸ մեծ վնասներ պատճառած են հունձքերուն: 50 մի - լիոն կը հաշուեն միայն Ավինեոնի շրջանին վնասը: Մասնաւորապէս փճացած են այդիները, պտղատու ծառերը,— կեռաս, տանձ, ծիրան եւն.:

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺՆԵՐԸ կը շարունակուին Քըրչհիրի շրջանին մէջ (Թուր - քիա): Չիչէք Տաղի մէջ բուռն ցնցում մը ամբողջովին կործանեց 14 գիւղեր եւ մասամբ ալ՝ ուրիշ 70 գիւղեր: Ամբողջ ժողովուրդը դաշտերը կը գիշերէ, Հակառակ տեղատարափ անձրեւին:— Տրապիզոնի մէջ ինքնաշարժ մը Արուա - սայի կամուրջէն գետը իյնալով, 16 հոգի մեռան, 10 հոգի վիրաւորուեցան:

«Դիպն Արեւելք».— Գերմանական կարեւոր թերթ մը, «Տէօյչէ Ալկե - մայնէ Ցայթունկ», «Դանուբի ուղղութեամբ» խորագրով խմբագրականի մը մէջ, կը բացատրէ թէ Իտալիոյ ծաւալման դիծը ուղղուած է դէպի հարաւ, դուշրնթաց գերմականին հետ, որ կը հետեւի Դանուբի եւ կ'անցնի հարաւա - յին - արեւելեան երկիրներէն, մինչ իտալականը ծովային է եւ կ'ուղղուի դէպի Ալպանիա, Յունաստան, արեւելեան Միջերկրականի եւ Փոքր Ասիա:

ՍՊԱՆԻՈՑ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ կը շարունակուի նոյն կատաղութեամբ: Ֆրանսա միլիոններ կը խորհի, օտար կամաւորներուն յետս կոչումը ապահովելու հա - մար: Հաշիւ եղած է թէ երկու ամիս պէտք է այդ գործողութեան համար, որ պիտի արժէ 2 միլիոն տոլար:

ԱՆԳԼԻՈՑ պատերազմական նախարարը Հոմմէն Փարիզ եկած ըլլալով, երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ վարչապետ Գ. Տալատիէի հետ, որ միեւ - նոյն առնն ալ գ. պաշտպանութեան նախարար է: Կ'ըսուի թէ վարչապետը Լոն - դոնն այցելած առեն, պիտի խորհրդակցի անգլիական սպայակոյտին հետ, ա - նելի սերտ գործակցութիւն հաստատելու համար երկու պետութեանց բանակ - ներուն միջեւ:

ՆԱԽՈՐԴ ՎԱՐՉԱՊԵՏ Գ. Լէոն Պլում տկարացած ըլլալով, երկար հան - դիստի կը կարօտի: Այս առթիւ չկրցաւ մասնակցիլ Լիոնի ընկերվարական ժո - ղովին, ուր խօսեցան երեք նախարարներ: Աչխատանքի նախորդ նախարարը, Գ. Ֆէվրիէ, դիտել տուաւ թէ «եղբայրական աջակցութիւնները, դժբախտա - բար նմանեցան ծաղիկի մէջ ծածկուած փուչին»: Ասոր վրայ համաձնավարները խմբովին հեռացան սրահէն:

ԼԻՈՆԻ խորհրդային նոր դեսպանը, Տէրանտիեւ, իր պաշտօնատեղին հասնելով, զեկոյց մը հաղորդեց որով կ'ըսէ թէ «Թուրքիոյ խորհրդային աւան - դական բարեկամութեան ամրապնդումը թանկագին նեցուկ մը պիտի ըլլայ այն ռճրապարտ փորձերուն դէմ որ կը կատարուին ժողովուրդներուն նոր կարգ մը պայթեցնելու համար»:

Hommes Dames

15, Bld. Bonne Nouvelle

Métro: Bonne Nouvelle Tél.: Gut. 93-70

Հ. Ց. Դ.

Փառիզ

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ «Ս. Մինասեան» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷ ընդ. ժողովի կը հրաւի - րէ բոլոր ընկերները, 27 Ապրիլ, Կորեցոյաքի երեկոյ ժամը 8.30ին ակումբին մէջ: Կը խօսի Ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ:

ՌԱՖֆԻի խմբակի դասախօսութիւնը 28 Ապրիլ, Հինգշաբ. իրիկուն ժամը 9ին, Café le Grillon, 2 Carrefour de l'Odéon, մէթրօ՝ Օտէոն: Կը խօսի Պ. Ս. Վրացեան:

"ԱՊՐԻԼ 11"Ը ԱԼԺԵՐԻՈՑ ՄԷՋ

Կը տօնուի Նախաձեռնութեամբ Պլիտայի Ազգ. Միութեան
իր սեփական «Րաֆֆի» սրահին մէջ, 30 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ:
Կը հրաւիրուին Ալժերիոյ բոլոր հայրենակիցները:
Ցանրամասնութիւնները տեղոյն վրայ:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ԱՆԻԷՌ ՊՈՒԱՔՈԼՈՆՊԻ Հ. Ց. Դ. «ԱՐԱՄ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ
30 Ապրիլ Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին
Ափէռի քաղաքապետարանի նորակառոյց սրահին մէջ
Կը ներկայացուի Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ
ԱՐՑՈՒՆՔԻ ՀՈՎԻՏԸ
Ղեկավարութեամբ եւ մասնակցութեամբ
Ալֆորվիլի դերասանական խումբին
Մուտք 7.50, 5 եւ վոքքրիկներու համար 2 ֆրանք:

ԽՆՋՈՑՔ

Իսի լէ Մուլինոյի «Թրօյան» Ակումբ - գրադարանին կողմէ ի նր - պաստ գրադարանի ճոխացման: 1 Մայիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, «Ժերմէնեան» սրահին մէջ, 2 Ռիւ տը լա Տէֆանս, Իսի լէ Մուլինօ: Երգ, արտասանութիւն եւայլն: Մուտք 6 ֆր.:

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
26 Ապրիլ, Երեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին
Նուպարեան Մատենադարանին մէջ
ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ **ՏՈՔԹ. Պ. ՔՈԼՕԼԵՒՆ**
ԿԸ ԽՕՍԻ **ՏՈՔԹ. Վ. ՏԱՀԱՐԵԱՆԻ ԴՈՄԵՆԻՆ**
Նիւթ՝ «Երաժշտութեան դերը հիւանդութեանց վրայ»
Մուտքը ազատ է

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՍԿԱՈՒՄԲԻ ԵՒ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

յառաջիկայ դասախօսութիւնը 26 Ապրիլ, Երեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, 8 Ռիւ Պօսիէ, կը խօսի Պ. Ա. ՉՕՊԱՆԵԱՆ, նիւթ՝ «ՆԱՐԵԿՍԻ. հայ միստիքական գրականութեան ամենամեծ բանաստեղծը»:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆԻ

«ԾԱՂՐԱՆԿԱՐՆԵՐ»

Երգիծական նոր հատորը (208 էջ)

Մանօթ դէմքեր եւ ժողովրդական տիպեր: Վարդաստան մը ժպիտի, խինդի, ծիծաղի եւ հեգնութեան լաւագոյն նուէրը ինքզինքին ու բարեկամին.

«Ինդալ գիտցիր որ առողջութիւնն ու բախտն ալ քեզի խնդան» Մէտիգիւս
«Իւրաքանչիւր ժպիտ հոգիին մէջ լոյս մը կը վառէ» Ասկլէպիոս
«Մի ծիծաղը սրտին արեւն է» Հաւու - Հիւթա

Հատորին գինն է Ֆրանսա եւ գաղութներ 20 ֆր., արտասահման 25 ֆր.:
Դիմել հեղինակին.— 21, Rue Ampère, Cachan, Seine, France:

ԵՓՐԱՏ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

Ղեկավար Տ. ՕՆՈՍԵԱՆ

15, Rue du Pourtour, Clamart, Seine Tél. Observatoire 13 - 45

Հեռաճայնել երեկոները 8էն վերջ:

Հայկական, եւրոպական եւ կովկասեան եղանակներ: Միակ նուագախում - բը հաճելի դարձնելու համար ձեր հանդէսները, հարսնիքները եւ հաւաքոյթ - ները:

ԿԱՐԵԻՈՐ Է ԿԱՐԴԱԼ

ԴԻՒԱՆ Հ. Ց. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
(Առաջին հատոր)
Գին 30 ֆրանք, փոստի ծախքով 35
Դիմել «Ծառայ»ի

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

Փոքրիկն Անժէլ Նիզամեանի (9 տա - րեկան) դաշնակի համար տպագրած երեք պարերը եւ Le Coucou.
Գին 10 ֆրանք
Առանալու համար դիմել Տիկին Նի - զամեանի, 6 Rue Elysées des Beaux Arts, Paris (18), Հրանտ Սամուէլ գը - բատուն, 51 Mr. le Prince, Paris (6) եւ Գ. Բարունակեանի, Eglise Armeniene 15 Rue Jean-Goujon, Paris:

ÜN DUZE
MARQUE DÉPOSÉE

Véritable Anisette Orientale
ՋՈՒՐԾ ԹԱՂՈՒԱԾ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ - زوزومدن مصول خالص راقی
DISTILLERIE OTTOMANE ISTAMBOUL

ՐԱՔԻ ՏԻՒԶ

Ջուտ խառնուած քաղաքա - եւ ամերիկեան պատրաստուած հայկական օղի ՐԱՔԻ ՏԻՒԶ. Ձգուշացէք արուեստական օղիներէ: Ձեր ստամոքսը կ'ապրի Գիւղերները ջուր կը խմեն եւ կրնան տալ ձեզ ատ - տուածեան խմեցէք միայն ՐԱՔԻ ՏԻՒԶ որուն անունը կազդուրիչ եւ պետրատ կազդուրիչ է: Ձեզ համար ուած է:

Dalakupeian 24 Rue St. Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille

Ի գիտութիւն ՍԻՒՐՔի քոյր գործարանին կը ծանուցանենք որ *LIVRAISON* երկրորդ պատուհասուած սուրճը գիներ զեղչած ենք Մարիւրին 25: 5 քիլօ սուրճը կ'արժէ 74 ֆր. յանձնելի խանութիս մէջ վաճառուած չունիմ գրպարակի վրայ: Գնելով իսանութիս կրնաք ապահով ըլլալ որ ձեր գնած սուրճն է՝ *ՄԱՔՈՒԻ*, անոր եւ ախորժակ:

TOROSSIAN, 4 Rue de Metz, Métro Strasbourg St. Denis.

Papier Electricité Peinture

POSE de papiers GRATUITE
DANIEL, 49, Rue Labat - Paris-18.
Կը խնդրուի դիմել նամակով ժամադրութեան համար:

Etude de Me BERNARD WAHÉ
(17e ANNÉE)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Études Sociales
JURISCONSULTE
de
Droit Français et International Privé
Mandataire en Justice
159 rue Lafayette, Paris (Gare du Nord) Tél. NORD 68—02
ԿՐ ՄՄԱՆՋՆԻ ամէն տեսակ դատեր, Փարիզի, գաւառի, գաղութներու եւ արտասահմանի մէջ: Խորհրդակցութիւն իրաւագէտ. ամէն տեսակ խնդիրներ. Արկածի դատեր, ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ: Նաթարութիւններ օրինական ձեւակերպութիւններ եւ անուններու փոփոխութիւն, ընկերու - թիւններու կազմութիւն եւ լուծում: Ամէն տեսակ գործերու խմբագրութիւն. Իրաւագիտական քննութեանց եւ մրցումներու պատրաստութիւն: Ճանաչու - գասախօսութիւններու խմբագրութիւն: Փողոցային արկածներու եզրակացութիւն կուտայ կանխավճար առանց տեսակի եւ մէջնորդներ: Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—10 եւ 5—7:
Կ'ընդունի նաեւ ժամադրութեամբ:

Tailleur de ST. BERNARD
Pour Hommes et Dames
H. GULBOLIAN
24 rue Affre կամ 8 rue Cavé, Paris
Մասնաճիւղ՝ 2 rue de la Charbonnière
Մէթրօ La Chapelle եւ Barbès Rochechouart
Թէլեֆոն Montmartre 69—70
ՈՐԵԱՐՈՒԹԻՒՆ.— Կարեւոր նուէրներ 14 - ձեռք հագուստի համար մինչեւ Յուլիս 14: ՍՏԱՑԱԾ ԵՆՔ ՅԱՐԱՆԱԿԱՒ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ ԱՄԱՌՆԱՑԻՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ:
ՄԵՐ ԳԻՆԵՐԸ.— Հագուստ (երկու փոր - ակսեալ 350—450 ֆր.էն, նուէր կը տրուի ֆանթէզի տաբատ կամ կոշիկ 450 ֆր.էն հագուստներու համար, 3 փորձ, նուէր կը տրուի Հայկուհի Կիւլպօլեանի արհեստանոցին պատրաստուած, գեղեցիկ յատուկ, արուեստակ վզնոց մը: Ներկայացուց կարօտով վերոյիշեալ նուէրները մինչեւ 20 տարեկան այն երիտասարդները որոնք չեն ուզեր խօսիլ երիտասարդուհիները որոնք չեն կրնար գրել իրենց անունները մայրենի լեզուով:
Բաց է կիրակի մինչեւ կէսօր

Le Gérant : H. STEPHAN
17, Rue Damesme, PARIS (13) A. DER (AGOPIAN)

ՀԱՐԱՁ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԼԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
27
ԱՊՐԻԼ
MERCREDI
27 AVRIL
1938

14e Année No. 3715 — ԺԴ ՏԱՐԻ

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՁԱՐԱՇՈՒՔ ՀԵՌԱՆԿԱՐԸ

Կը փորձուինք Հայոց պատմութիւն թղթատել, կարդալով վերջին մանրամասնութիւնները՝ Հայաստանի ողբերգութեանց մասին: Սերտել պատմութիւնը այն չրջանին, երբ արքաներ եւ նախարարներ, մարզպաններ կամ իշխաններ արիւնալի դաւեր կը սարքէին իրարու դէմ, մինչ հայրենասէր տարրեր ի զուր կը փորձէին բարիք մը ապահովել երկրին եւ ժողովուրդին :

Ահա, օրինակ, Սահակ Տէր Գաբրիէլեանը եւ Հայաստանի Ձեկայի ամենաղօր վարիչը՝ Մղտուսին դէմ դիմաց : Հին դարերէն ձայն մը չէ՞ յիշեցներ նախորդ վարչապետին պոռթկումը, Ճակատագրական պահուն, այնպէս ինչպէս կը պատմէ ականատեսը.

— « Ցիմարացել ես, կը պոռայ Տէր Գաբրիէլեան անոր երեսին, ախր մոռացել ես քէ fո գրաւած այդ դիրքը դու ինձ ես պարտական: Եթէ ես fո թեւից չբռնէի, դու այսօր այդտեղ չէիր լինիր: Եւ ուզում ես զիս խփել: Մտիդդ մի՛ հանիր, սակայն, քէ այն օրը ուր ես չլինիմ, դու էլ չես լինի, fեզ էլ կը խփեն շան նման»:

Վարչապետը կը մարի, իսկ իշխելու, հալածելու կիրքէն կատղած զազանը իր արբանեակներուն յանձնելով զոհը, գլորել կուտայ Ձեկայի սանդուղներէն վար, ջարդուփշուր :

Ապահովաբար այսպէս տեղի ունեցած է, նաեւ, ողբացեալ Ազատ Յանչեանի « անձնասպանութիւնը », երբ իր դիմացը կը գտնուէր Վրացի Բերիան: Եւ անշուշտ Ազատին ալ ունեցաւ իր պոռթկումը, դիւբերային ողբերգութեան մը մէջ:

Ականատեսը կ'ըսէ թէ արտաքին միջամտութիւններ չեն կատարուած Հայաստանի վերջին դէպքերուն մէջ, եւ տեղական տարրերը իրենք են որ իրար զգած են, իրենց հետեւանք նախանձի, ընչաքաղցութեան եւ փառասիրութեան :

Յովհ. Թումանեան կը պատմէր թէ այսպէս եղած է նաեւ 1921 փետրուար 18էն առաջ, երբ Մ. Հայաստանի առաջին հայ իշխանաւորները արիւն փսխել կուտային ժողովուրդին: Իր վկայութեան համաձայն, Վրացի Օրժոնիկիձէն անգամ ընդվզելով, որոշած էր 300 ոչ - հայ բոլշեւիկներ ղրկել Երեւան, եւ հետացնել հայ բոլշեւիկները, երբ ծագեցաւ համաժողովրդական ապստամբութիւնը :

Մենք պիտի ուզէինք որ այս անգամ սխալ ըլլար ականատեսին պատմութիւնը,— թէ արտաքին միջամտութիւն չէ կատարուած եւ պարզապէս Հայերն են որ իրար զգած են...

Եւ սակայն, բազմաթիւ պարագաներ, 1921էն եւ մանաւանդ 1936էն ի վեր, այս մխիթարութենէն ալ կը զրկեն մեզ :

Անշուշտ այս իրողութիւնը չի նշանակեր թէ արտաքին աշխարհը — Մոսկուան, Թիֆլիսը, Բագուն, Ռուսը, Վրացին, Թաթարը անմեղ են այս անլուր ահռելապատիժին մէջ:

Միայն բոլշեւիկեան ըմբռնումներն ու բարքերը կրնային այսքան լրջել, անբանացնել մարդիկը: Միայն թիւրիմացութեամբ խորհրդային կոչուած մոնկոլեան բարբարոսութիւնը կրնար այսքան չեչտել, զարգացնել, դաստիարակել որ եւ է ժողովուրդի վարիչ խաւերուն բացասական յատկութիւնները, անոնց անասնական բնազդը :

Եւ տեսէք ողբերգութեան ամէնէն քաղցրելի տեսարանը, — անոնք որ այս բարքերը տարածեցին քան տարի անընդհատ, անոնք որ «սրբութիւն սրբոց»ի մը վերածեցին մեր ժամանակներու ամէնէն զարչելի եւ գազանաբարոյ հաստատութիւնը , Ձեկան, իբրեւ «բոցավառ սուրը» յեղափոխութեան, անոնք որ 10-15 տարեկան մանուկներուն անգամ սովրեցուցին վտառաբանել «չեկիստ»ը եւ դառնալ արժանաւոր յաջորդները նախ ձերժինսկիներու եւ եակոտաններու, յետոյ եէժովներու,— անո՞նք են որ կը մեղադրեն, վերջին պահուն, հանդարտեցնելու համար Հայաստանի ժողովուրդը...

Անո՞նք են, Սթալին եւ մէւնները, որ Երեւան կը փութացնեն Միկոյեանը — նոյնքան « չեկիստ » — ազակցութեամբ ռուսական զօրքին, որպէսզի վերահաստատէ «արդարութիւնը»:

Գիտենք թէ ինչպէս կ'արտայայտուէր «Հայաղգի նախարարը», երբ կը ճառէր Երեւանի մէջ, միշտ յիշեցնելով Ձեկային սարսափը (1937 դեկտեմբեր), նոյնիսկ տեղացիներուն ճառեր խօսիլ տալով անոր փառքին համար :

×

Դժբախտաբար բաւական հինցած են մեր քաղած լրացուցիչ տեղեկութիւնները, եւ մենք չատ քիչ բան գիտենք Հայաստանի վերջին կացութեան մասին :

Երկկ վերջին պահուն ստացանք լուր մը, չատ աւելի չարաշուք, թէեւ թերի:

Ամէն պարագայի մէջ, կը թուի թէ պաշարման վիճակէն եւ երեւութական հանդարտութենէն վերջն ալ, Հայաստանի մէջ կատարուած են կարգ մը գործողութիւններ, որոնց վարագոյրը դժուար է բանալ, առ այժմ :

Բայց թողունք նոր լուրերը եւ խորհինք արդէն պարզուած կացութեան մասին:

Ինչպէս կը հաստատէ ականատեսը, Երեւան այլեւս չուզեր որ եւ է կապ ունենալ արտաքին հետ: Ոչ գաղափարական, ոչ ալ դրամական: Եղածը մեծ բան մը չէր արդէն, եւ ահա վերջին լարն ալ կը փրթի,— մինչդեռ հասարակ ձեռնածուներ կամ ապուշներ տակաւին Հոկ եւն. կը խաղցնեն Արտաքին հարցի մէջ :

Միայն այս կացութիւնը բաւական չէ՞ վերադնահատման ենթարկելու բոլոր կանխակալ կարծիքները,— որպէսզի դիանանք թէ ի վերջոյ ի՛նչ ճակատագիր սահմանուած է մեր հայրենիքին:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԾԱՆՐ ՊԱՏԻԺՆԵՐ ԿԸ ՆԱԽԱՏԵՍՈՒԻՆ ՕՐԻՆԱՁԱՆՑ ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԴԷՄ

70,000 "գաղտնի„ եկուորներ

Նախարարական խորհուրդը առջի օր տնտեսական - ելմտական հարցերու քննութեամբ զբաղած ըլլալով, չկրցաւ նկատի առնել ներքին նախարարին ծրագիրը՝ օտարականներու մասին: Տեղական թերթերը կը դրեն թէ իբաւ - սու օրկանները կը շարունակեն իրենց խորհրդակցութիւնները: Ներքին նախարարը կ'ուզէ անբաղձալիներու հակղուվթիւնը խստացնելով հանդերձ, չվնասել օտարներու շրջագայութեան (Թուրիզմ), որ եկամուտի հոսուն աղբիւր մը կը կազմէ երկրին համար: Խնդիրը բարդ հանգամանք ունի, քանի որ 2.500.000 օտարականներուն մէկ մեծ մասը կը բաղկանայ շրջիկներէ, մասնաւոր բան - ուորներէ եւ հողագործներէ որոնք նոր անօրինութեանց տակ չեն իյնար :

Բուն անբաղձալիներու մասին ներքին նախարարը խիստ պատիժներ կը նախատեսէ իր ծրագրին մէջ, մասնաւորապէս անոնց դէմ որ չեն հպատակիր վտարման վճիռներուն: Ասոնք պիտի դատապարտուին 8 օրէն մինչեւ մէկ տարի բանտարկութեան, առաջին անապատումին համար, իսկ 3էն 5 տարի բանտարկութեան՝ կրկնութեան պարագային: Միեւնոյն ատեն պիտի դատապար - տուին ծանր տուգանքներ վճարելու: Անոնք որ հինգ անգամ կ'անապատեն, աքսորի պիտի դատապարտուին :

Ներքին նախարարը այն համոզումն ունի թէ այս հարցին կարգադրութիւնը անհրաժեշտ է, երկրին տնտեսական վերակազմութեան համար, քանի որ բոլոր անբաղձալի տարրերու արտաքսումը մեծապէս պիտի օգնէ նպաստաւոր մթնոլորտ ստեղծելու եւ ֆրանսական դրամագլուխը երկիր վերադարձնելու համար :

**** Արմատական օրկանը մանրամասնօրէն քննելով օտարականներու խնդիրը, կը դրէ թէ միայն Փարիզի շրջանին մէջ կան 375.000 օտարականներ՝ կանոնաւորապէս արձանագրուած , իսկ 70.000 հոգի ալ «գաղտնի» կ'ապրին եւ վարչական իշխանութիւնը տեղեակ չէ իրենց կացութեան: Ուրեմն Փարիզ եւ արուարձաններու, ուր Ֆրանսայի ամբողջ բնակչութեան 1/8ը կը բնակի, կը պահեն Ֆրանսա հաստատուած օտարազգիներու 1/6ը:*

Ինչպէս ամբողջ Ֆրանսայի, նոյնպէս Փարիզի շրջանին մէջ մեծամասնութիւն կը կազմեն Իտալացիները,— 96.000 հոգի: Ցետոյ կուգան Լեհերը՝ 58.700, Պելժերը՝ 28.000, Սպանիացիները՝ 19.900, Գերմանացիները՝ 14.800, Աւստրիացիները՝ 12.000: (Ցառաջ.— կը կարծենք թէ այս չորքին մէջ Պելժերէն վերջը կուգան Հայերը, իրենց բազմամարդութեամբ): Բուն քաղաքական փախստականները կը հաշուեն 70.000, որոնց 30.000ը սպիտակ Ռուսեր, 20.000ը Իտալացիներ, 10.000ը Գերմանացիներ, 5000ը Սպանիացիներ :

Ուրիշ մանրամասնութիւններ՝ յաջորդով

ԵՌԱՄԵԱՅ ԾՐԱԳԻՐ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Առաջին հրամանագիրը՝ Մայիս 3ին

Նախարարական խորհուրդը ապրիլ 25ին վաւերացուց Պ. Տալատիէի տնտեսական վերակազմութեան ծրագիրը, որ կը բաղկանայ ութ կէտերէ: Այս ծրագիրը օրէնքի ուժ պիտի ստանայ չարք մը հրամանագիրներով, որոնց առաջինը պիտի հրատարակուի մայիս 3ին :

Ահաւասիկ ծրագրին գլխաւոր կէտերը .—

1. Վերահաստատել ելմտական բարեկարգութիւնը .— 2. Վերահաստատել ելմտացոյցի հաւասարակշռութիւնը հարկահանութեամբ, առանց վնասելու արտադրութեան .— 3. Նորոգել մեքենական կարգուսարքը եւ կարգաւորել աշխատանքը օրէնքի սահմանին մէջ, զարկ տալու համար արտադրութեան .— 4. Հանրօգուտ շինութեանց ծրագիրը մը, որուն գլխաւոր նպատակը պիտի ըլլայ քանդել չան խչտեակի նմանող բնակարանները (Թոսի) .— 5. Ելմտական բարեկորոգում .— 6. Լայնօրէն օգտագործել դաղթային հարստութիւնները . — 7. Վարկ բանալ վաճառականութեան եւ ճարտարարուեստ մը »:

Այս ծրագիրը պիտի գործադրուի երեք տարուան ժամանակաշրջանի մը մէջ: Առաջին հրամանագիրներէն մէկը կը վերաբերի շրջագայութեան: Այս առթիւ մասնաւոր տոմսեր պիտի հրատարակուին, դիւրացնելու համար օտար այցելուներու ժամանումը եւ բնակութիւնը: Պ. Տալատիէ դիտել տուած է թէ 1929ին օտար շրջիկներու կողմէ Ֆրանսայի մէջ ծախսուած դումարը կը հաւասարի ամբողջ աշխարհի ոսկեհանքերու նոյն տարուան արտադրութեան արժէքին :

**** Նախարարական խորհուրդէն վերջը, Պ. Տալատիէ մամուլի ներկայացուցիչներուն հաղորդեց կառավարութեան տեսակէտները՝ անտեսական եւ ելմտական վերակազմութեան մասին Այս առթիւ չեչտեց թէ ազգ. պաշտպանութեան դասկիճին գլխաւոր նպատակը պիտի ըլլայ աւելցնել արտադրութիւնը : « Արդարեւ, դրեթէ բոլոր ասպարէզներուն մէջ ֆրանսական արտադրութիւնը յաղնապէս վար կը մնայ եւրոպական պետութեանց մեծ մասին արտադրութենէն: Առեւտրական կշռի եւ ելմտացոյցի հաւասարակշռութիւնը կրնայ ձեռք բերուիլ միայն աշխատանքով: Հետեւաբար, մեր ծրագիրը կը ձգտի վանել ամէն ինչ որ կրնայ խափանել արտադրութեան աճումը առանց որեւ չիք վրկութիւն : Մենք պիտի պահպանենք դրամական ազատութիւնը, երբեակ համաձայնութիւնը եւ պիտի պաշտպանենք ֆրանքը »:*

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԸ ուժգին բողոքագիր մը ուղղեց խորհրդային իշխանութեան, կարգ մը հպատակներու եւ մասնաւորապէս թըղթակից կնոջ մը ձերբակալման առթիւ :

ՕԶ - ՄԻՋԱՄՏՈՒԹԵԱՆ յանձնաժողովին առջի օրուան նիստին մէջ (Լոնտոն), խորհրդային դեսպանը «խեղկատակութիւն» կոչելով Սպանիոյ հակոզութեան քաղաքականութիւնը, մերժեց մասնակցիլ ծախքերուն :

ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎԵՐՋԻՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

ՍԱՀԱԿ ՏԷՐ ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆ ԿԸ ՄԱՐԻ ԵՒ ՍԱՆԴՈՒՂՆԵՐԷՆ ՎԱՐ ԿԸ ԳԼՈՐԱՒԻ

Պաշտուած վիճակ Երեւանի մէջ Ռուս զօրքերով

ՄՄԲ.— երէկ հաղորդած էինք շարք մը մանրամասնութիւններ, Հայաստանի մէջ կատարուած ձերբակալութեանց եւ գլխադակահարութեանց մասին , հաղելով արժանահաւատ աղբիւրէ մը (ոչ - կուսակցական): Նոյն աղբիւրէն կը հաղենք նաեւ հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

Եղերական վախճան մը ունեցած է նաեւ Հայաստանի նախորդ վարչապետ ՍԱՀԱԿ ՏԷՐ ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆ, որ Մոսկուայի մեծ գործակից մը եղած էր եւ այնպէս կը նկատուէր թէ անոր պաշտպանութիւնը կը վայելէ : Տէր Գաբրիէլեան ձերբակալուեր է իր կոզմէ առաջ քչուած եւ բարձր դիրքի մը հասցուած պատճառով , Մղտուսիի պահանջումով, երբ այս վերջինը կարճատեւ բայց ամենազօր դիրք մը ստացաւ Հայաստանի մէջ, իբրեւ գլուխ տեղական Ձեկային:

Երբ Տէր Գաբրիէլեանը հարցաքննութեան կը հանեն, կը մերժէ որ եւ է պատասխան տալ, պահանջելով որ իր հարցաքննութիւնը կատարուի Մղտուսիի ներկայութեան: Ի զուր կը փորձեն բան մը կորզել իրմէ :

— Տարէք զիս Մղտուսու մօտ, եւ կամ նրան բերէք այստեղ, եւ այն ժամանակ կը խօսիմ :

Ի վերջոյ կը համակերպին, եւ ճշմարտապէս եղերական հանդիպում մը կ'ունենան ՏԷՐ ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆ ՈՒ ՄՂՏՈՒՍԻ, ԱՑՍ ՎԵՐՋԻՆԸ ՇԲՋԱԳԱՏՈՒԱԾ Ձեկացի ԻՐ ՍԳԱՒԱՁԷՆ ԱԲԲԱՆԵԱԿՆԵՐՈՎ :

— Ցիմարացել ես, կը պոռայ Տէր Գաբրիէլեան անոր երեսին, ախր մոռացել ես քէ fո գրաւած այդ դիրքը դու ինձ ես պարտական: Եթէ ես fո թեւից չբռնէի, դու այսօր այդտեղ չէիր լինիր: Եւ ուզում ես զիս խփել: Մտիդդ մի՛ հանիր սակայն քէ այն օրը ուր ես չլինեմ, դու էլ չես լինի, fեզ էլ կը խփեն շան նման :

Կը ծագի չատ ծանր վիճաբանութիւն մը: Կիրքէն ու բարկութենէն խելագեղ, Տէր Գաբրիէլեան կ'ամբաստանէ Մղտուսին, զղջում յայտնելով որ դուքի զգացումէն կուրցած, այս օձը իր կուրծքին վրայ տաքցնելու սխալը գործեց: ՑՈՒԶՈՒՄԷՆ, ՊԱՀ ՄԸ ՆՈՒԱՂՈՒՄ ԿՈՒԳԱՅ ՎՐԱՆ ԵՒ Կ'ԻՋՆԱՅ ԱՔՈՒԹԻ ՄԸ ՎՐԱՅ: Այդ միջոցին է որ, հաւանաբար Մղտուսիի մէկ նշանին հնազանդելով, Ձեկիստները կը վերցնեն Տէր Գաբրիէլեանի մարմինը եւ կը նետեն սանդուխներէն վար: Խեղճը կը գտնեն ջարդ ու փշուր վիճակի մէջ, երբ արդէն մեռած էր :

ՍԹԱԼԻՆ ԵՐԵՒԱՆ ԿՐ ՂՐԿԷ ՄԻԿՈՅԵԱՆԸ

Մեզ տեղեկացնող աղբիւրը կը հաւատայ թէ այս բոլոր իրադարձութիւնները, բոլոր ձերբակալութիւնները, բոլոր գնդակահարութիւնները Հայաստանի համար եղած են զուտ ներքին խնդիրներ, եւ թէ առաքին ո եւ է միջամտութիւն աղդեցութիւն չէ ունեցած անոնց վրայ: Կուսակցական ընդդիմադարտ չերտաւորումներու ընդհարումներ, որոնց մէջ նախանձը, զրկանքը, ընչաքաղցութիւնը, փառասիրութիւնը, եւ առոնց ամէնուն հետեւանքով գոյութիւն առած խոր թշնամութիւններ իրենց որոշ դերը կը խաղան :

Մոսկուա կը միջամտէ Սահակ Տէր Գաբրիէլեանի մահուընէն ետք: Երբ Սթալին կ'իմանայ անոր սպանութիւնը, հասկնալով թէ ծանրակչիռ դէպքեր տեղի կ'ունենան Հայաստանի մէջ, ԻՍԿՈՑ ՀՈՆ ԿՐ ՂՐԿԷ ՄԻԿՈՅԵԱՆԸ, ՈՐՈՇ ՀՐԱՀԱՆԳՆԵՐՈՎ, ԵՒ ԱՆՊԱՏՃԱՌ ԵՐԿԻՐԸ ՀԱՆԴԱՐՏԵՑՆԵԼՈՒ ՃԱՆԱՉՆԱՐԱՐՈՒԹԵԱՄԲ: ՄԻԿՈՅԵԱՆ ՀԱՑԱՍՏԱՆ ԿՐ ՄԵԿՆԻ ՌՈՒՍ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐՈՒ ԽՈՒՄԲՈՎ ՄԸ : Երբ Երեւան կը հասնի, ոչ իսկ կատախումբէն դուրս կ'ելլէ, ԲԱՑՁ ԻՐԵՆ ՀԵՏ-ԲԵՐԱԾ Ձեկիստները կը ՂՐԿԷ ՔԱՂԱՔ, ՈՒՐ ՍԱՐՍԱՓԸ ԿՐ ՏԱՐԱԾՈՒԻ ԻՍԿՈՑ, մանաւանդ որ առաջին ձերբակալուողը կ'ըլլայ ամենազօր Մղտուսին :

Սարսափը կը մեծնայ տակաւին, երբ, Միկոյեանի կողմէ Թիֆլիսէն արձուած հեռագրական հրահանգներու վրայ, ՀԱՑԱՍՏԱՆ ԳՏՆՈՒՈՂ ՍԱՀՄՈՒՆԱՊԱՀ ՌՈՒՍ ԶՈՐՔԸ Կը ՊԱՇԱՐէ ԵՐԵՒԱՆԸ, ՈՒՐ ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ԿՐ ՀԱՍՏԱՏՈՒԻ ՊԱՇԱՐՄԱՆ ՎԻՃԱԿ, ՄԻՆՉ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿՐ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻՆ ՈՒ ԿՐ ԲԱՆՏԱՐԿՈՒԻՆ ԴԷՊՔԵՐՈՒՆ ՄԷՋ ԴԵՐ ԿԱՏԱՐԱԾ ԲՈԼՈՐ ՑԱՑՑՆԻ ՄԱՐԴԻԿԸ:

Միկոյեան արագ քննութեան մը կ'ենթարկէ նախապէս ամբաստանուած կամ բանտարկուած անձերու գործերը, յետոյ նաեւ նոր բանտարկեալներու պարագան, եւ ազատ արձակել կուտայ բոլոր անոնք, որ առանց լուրջ պատճառի , միայն քննախնդրութեամբ կամ անձնական թշնամութեան հետեւանքով դատապարտուեր էին: Բանտ կը մնան միայն չարաշահութեամբ ամբաստանուածները եւ վերջին դէպքերու մէջ գործօն դեր կատարողները, որոնց կարգին նաեւ Մղտուսին :

Բարեգործականի ներկայացուցիչ Հ. Գարակէօզեանի կինը մինչեւ կայսրան կ'երթայ, իր ամուսնին արձակումը խնդրելու, բայց Միկոյեան ընթացք մը տար իր դիմումին :

Միկոյեանի մեկնումէն ետք, իր ըրած կարգադրութեանց չնորհիւ, կիրքերը կը խաղաղին, եւ այլեւս հետապնդութիւն տեղի չունենար Երեւանի մէջ:

ՌՈՒՍ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐ ԿՐ ՇՐՋԱԳԱՏԵՆ ԵՐԵՒԱՆԸ

Տեղեկատուն կը հաւատայ թէ երկրին ժողովուրդը միշտ հեռու, յաճախ անտեղեակ եւ առհասարակ անտարբեր մնացած է վարիչ տարրերու այս ընդհարումներու մասին :

Ժողովուրդին աչքը կը բացուի Երեւանի մէջ, երբ ռուս զինուորները կը շրջապատեն քաղաքը եւ պաշարման վիճակ կը հաստատուի, եւ շրջագայութիւնները,այդ պատճառաւ, կ'ընդհատուին մայրաքաղաքին եւ շրջակայ աւան-

(Աւրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ԿԱՐԱՊԱՆԸ

The Bunch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY
Trans : J. M.

Գիրք՝ ՏԱՐՈՆ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍԻ
Թարգմ. Ք. Ք.

Բոլորն էլ ոտքի ցատքեցին, բայց Ռիչմոնդը հրամայեց նրանց նստել տեղերնին։ Ինքը մոտեցավ հեռագրին, կարդաց զայն, ապա ուղղվելով Ֆիլիպ Լոուսոնին, որ ամենամոտն էր իրեն, ըսաւ.

— Ֆիլիպ, ես կ՚ուզեմ, որ դուն ինծի ընկեր ըլլաս այս գործին մէջ։ Ես ստիպուած եմ ուրիշ մարդու մը հետ խորհրդակցիլ, որ ինծի հետ միասին պատասխանատու ըլլայ այս հեռագրին համար։ Ես կ՚ուզեմ, որ դուն ինծի հետ միասին ստորագրես զայն։

Ֆիլիպ ուրախութեամբ ընդունեցաւ այս առաջարկը։ Ան գիտէր, որ Ռիչմոնդ ոչ միայն ամենէն ազնիւ մարդն էր, որ ինք ճանչցած էր, այլ նաեւ ամենէն ուժեղ անձնաւորութիւնը։ Ռիչմոնդ ոչ միայն ֆիզիքապէս ուժեղ էր, այլ նաեւ մտքով։ Ան ունէր ամուր կամք եւ ոչ մէկ դժուարութեան առջեւ կը նահանջէր։ Ֆիլիպ գիտէր, որ Ռիչմոնդ ամենէն լաւ ընկերն էր, որ կրնար ունենալ։ Ան ուրախ էր, որ Ռիչմոնդ իրեն կը դիմէր։

Ռիչմոնդ ստորագրեց հեռագրին տակ եւ ապա ետ տուաւ զայն Ֆիլիպին։ Ֆիլիպ ալ ստորագրեց զայն եւ ապա ետ տուաւ Ռիչմոնդին։

— Ես կ՚ուզեմ, որ դուն ինքդ երթաս հեռագրատուն եւ զայն յանձնես, ըսաւ Ռիչմոնդ։ Ես չեմ ուզեր, որ ուրիշ մէկը տեսնէ զայն։

Ֆիլիպ գլխարկը գլխուն դրաւ եւ դուրս ելաւ։ Ռիչմոնդ ետ դարձաւ ընկերներուն եւ ըսաւ.

— Ես կ՚ուզեմ, որ դուք ինծի ներողութիւն պարտիք տալ, որ ձեզ ստիպեցի այսքան երկար սպասել։ Ես ստիպուած էի ինծի հետ միասին ստորագրել հեռագիրը, որ ուղարկեցի Ֆիլիպին։ Ան ինծի ընկերն է եւ ես կ՚ուզեմ, որ ան ալ ստանձնէ պատասխանատուութիւնը։ Ես ստիպուած էի ձեզ սպասեցնել, որովհետեւ ան ինծի հետ միասին պէտք է ստորագրէր։

Ռիչմոնդ ետ դարձաւ եւ ուզեց նստիլ, բայց Ռիչարտ Ֆրանսիս ոտքի ելաւ եւ ըսաւ.

— Ներողութիւն, Ռիչմոնդ, բայց ես կ՚ուզեմ, որ դուն ինծի հետ ալ ընկեր ըլլաս։ Ես ալ ուզեցի հեռագրել Ֆիլիպին, որ ինծի հետ միասին ստորագրէ զայն։

Ռիչմոնդ ետ դարձաւ եւ ըսաւ.

— Ներողութիւն, Ռիչարտ, ես չգիտէի, որ դուն ալ ուզեցիր հեռագրել Ֆիլիպին։ Ես կարծեցի, որ ան միայն ինծի համար կ՚աշխատի։ Ես կը ցաւիմ, որ ստիպեցի քեզ սպասել։

Ռիչարտ Ֆրանսիս ոտքի ելաւ եւ ըսաւ.

— Ես ալ կը ցաւիմ, որ ստիպեցի քեզ սպասել

ՀՈԳՆԱԿ ՎԱՂ ՊԱՀԻ ԳԱՂԱՓԱՐ

Ա. ՍԱՐՅԱՆ

Ամառ էր։ Ես արտասահմանում էի։ Ինձ հրավիրել էին Ֆրանսիայի հարավում գտնվող մի գյուղ։ Ես ուզում էի տեսնել այդ գյուղը, որովհետև այնտեղ էր ապրում իմ ընկերներից մեկը։ Ես ուզում էի տեսնել նաև նրա ընտանիքը։ Ես գիտեի, որ նա ամուսնացել է, և որ նրա կինը ֆրանսուհի է։ Ես գիտեի նաև, որ նրանք ունեն մի փոքրիկ աղջիկ։ Ես ուզում էի տեսնել նրանց։

Ես գնացի։ Ընկերս ինձ ընդունեց շատ ուրախությամբ։ Նա ինձ ներկայացրեց կնոջը։ Կինը ֆրանսուհի էր, բայց նա հայերեն գիտեր ոչ պակաս, քան ես։ Նա ինձ ներկայացրեց նաև իր աղջկան։ Աղջիկը ինձ ողջունեց ֆրանսերեն։ Ես ասացի նրան, որ ես հայ եմ, և որ ես չեմ հասկանում ֆրանսերեն։ Աղջիկը ինձ ներողություն խնդրեց։ Նա ասաց, որ ինքը հայերեն գիտի, բայց ոչ շատ լավ։ Նա ասաց, որ ինքը ուզում է սովորել հայերեն։

Ես ասացի նրան, որ ես ուրախ կլինեմ օգնել նրան։ Աղջիկը ինձ շնորհակալություն հայտնեց։ Նա ասաց, որ ինքը ուզում է գնալ Հայաստան։ Ես ասացի նրան, որ ես էլ ուզում եմ գնալ Հայաստան։ Աղջիկը ինձ հարցրեց, թե ինչու եմ ուզում գնալ Հայաստան։ Ես ասացի նրան, որ ես ուզում եմ տեսնել հայրենիքս։ Աղջիկը ինձ հարցրեց, թե ինչ է հայրենիքը։ Ես ասացի նրան, որ հայրենիքը այն երկիրն է, որտեղ ծնվել են հայերը։ Աղջիկը ինձ հարցրեց, թե ինչու են հայերը ծնվում հայրենիքում։ Ես ասացի նրան, որ հայերը ծնվում են հայրենիքում, որովհետև հայրենիքը հայերի մայրն է։ Աղջիկը ինձ հարցրեց, թե ինչու է հայրենիքը հայերի մայրը։ Ես ասացի նրան, որ հայրենիքը հայերի մայրն է, որովհետև հայրենիքը հայերին կերակրում է։ Աղջիկը ինձ հարցրեց, թե ինչպես է հայրենիքը հայերին կերակրում։ Ես ասացի նրան, որ հայրենիքը հայերին կերակրում է հացով։ Աղջիկը ինձ հարցրեց, թե ինչ է հացը։ Ես ասացի նրան, որ հացը ցորենից է պատրաստվում։ Աղջիկը ինձ հարցրեց, թե ինչ է ցորենը։ Ես ասացի նրան, որ ցորենը հացահատիկ է։ Աղջիկը ինձ հարցրեց, թե ինչ է հացահատիկը։ Ես ասացի նրան, որ հացահատիկը այն է, որ աճում է հողի մեջ։ Աղջիկը ինձ հարցրեց, թե ինչ է հողը։ Ես ասացի նրան, որ հողը այն է, որի վրա մենք ապրում ենք։ Աղջիկը ինձ հարցրեց, թե ինչու ենք մենք ապրում հողի վրա։ Ես ասացի նրան, որ մենք ապրում ենք հողի վրա, որովհետև հողը մեզ կերակրում է։ Աղջիկը ինձ հարցրեց, թե ինչպես է հողը մեզ կերակրում։ Ես ասացի նրան, որ հողը մեզ կերակրում է հացով։ Աղջիկը ինձ հարցրեց, թե ինչ է հացը։ Ես ասացի նրան, որ հացը ցորենից է պատրաստվում։ Աղջիկը ինձ հարցրեց, թե ինչ է ցորենը։ Ես ասացի նրան, որ ցորենը հացահատիկ է։ Աղջիկը ինձ հարցրեց, թե ինչ է հացահատիկը։ Ես ասացի նրան, որ հացահատիկը այն է, որ աճում է հողի մեջ։ Աղջիկը ինձ հարցրեց, թե ինչու է հացահատիկը աճում հողի մեջ։ Ես ասացի նրան, որ հացահատիկը աճում է հողի մեջ, որովհետև հողը հացահատիկին կերակրում է։ Աղջիկը ինձ հարցրեց, թե ինչպես է հողը հացահատիկին կերակրում։ Ես ասացի նրան, որ հողը հացահատիկին

„ԼԷՊԼԷՊԻՃԻ"Ն ԿԸ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒԻ ՅՈՒՆԻՍ 3ԻՆ ՄԻԻԹԻԱԼԻԹԷԻ ՄԷՋ

ներու հետ: Այս ընդհատումը տեղի կունայ կարգ մը սեղմիչ կարգադրու - թեանց, որոնց անպայման պէտք է համակերպին տեղափոխուողները :

Բայց, ժողովուրդին մօտ, անձկութիւնը երկար չի տեւեր, երբ, Միկոյ - եանի եւ իր ուուս չէկիստներուն ձեռք առած տրակոնեան միջոցներու շնորհիւ, խառնակիչ տարրերը կը սանձուին եւ հանդարտութիւնը կը տիրէ վարիչ շըր- ջանակներու մէջ :

Տեղեկատուն, անձամբ տեսած ըլլալով, կը հաւաստէ թէ Նուպարաշէնի կառուցման գործը առաջ կը տարուի անսայթաք, եւ այդ աւանը հետզհետէ կը կազմաւորուի ու կը գեղեցկանայ: Աղուոր խճուղի մը չինուեր է Երեւանէն մինչեւ Նուպարաշէն: Հիմա կը զբաղին եղեր այդ խճուղիին երկու կողմերը ծառեր տնկելու :

ՈՉ ՄԷԿ ԿԱՊ ԱՐՏԱԱՀՄԱՆԻ ՀԵՏ

Հօկի եւ Բարեգործականի տեղական գրասենեակին լուծման առթիւ կազ- մուած յանձնաժողովը իր քննութիւնը աւարտելով, տեղեկագիրը տուեր է ար- դէն: ՀՕԿԸ ՆԿԱՏՈՒԵՐ Է ԲՈԼՈՐՎԻՆ ԱՆՕԳՈՒՏ, եւ յանձնաժողովը պէտք չէ դատեր Բարեգործականի, ինչպէս, ընդհանուր առումով, ԵՐԿՐԷՆ ԴՈՒՐՍ ԿԱԶՄՈՒԱԾ Ո ԵՒ Է ՀԻՄՆԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ԿԱՄ ՄԱՐՄՆԻ ՀԵՏ ԿԱՊ ՊԱՀԵԼ եւ անոնց գործակալութիւնը փնտռել, քանի որ այսօրուան կառավարու - թիւնը, Մոսկուայի օժանդակութեան շնորհիւ, ինքզինքը ինքնաբաւ կը նկատէ:

**** Տեղեկատուն կ'աւելցնէ թէ չատ լաւ է Ա. Խահակեանի եւ կարգ մը նորեկ մտաւորականներու կացութիւնը: Ա. Կաթիկեան երեւանի մէջ, Լեւոն Յարութ Լէնինականի մէջ, ամուսնացեր են եւ ունին եղեր չատ հանգիստ զբա- ղումներ եւ գոհացուցիչ վարձատրութիւն կը ստանան:*

×

ԽՄԲ.— ՎԱՂՈՒԱՆ ԹԻՒՎ՝ ՈՒՐԻՇ ԾԱՆՐԱԿՇԻՌ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ, ՓԱՂՈՒԱԾ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԱՂԲԻՒՐԷ ՄԸ :

Վարչապետը Լոնտոն կ'երթայ վաղը

Պ. Տալատիէ եւ արտաքին նախարարը, Պ. Ժոռժ Պոնէ Լոնտոն կ'երթան վաղը եւ պիտի մնան երկու օր, չատ կարեւոր խորհրդակցութեանց համար:

Իրարեկ ազդերէ կը հաւաստեն թէ Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ վարչապետները մանրակրկիտ քննութեան պիտի ենթարկեն Եւրոպայի կացութիւնը: Անոնց կարծիքով, կարելի չէ ապահովել Եւրոպայի խաղաղութիւնը՝ խորացնելով ներկայ պատակտումները՝ այլ անհրաժեշտ է բարեկամական յարաբերու - թիւններ հաստատել, փոխադարձ հասկացողութեամբ: Այս առթիւ, Պ. Չէյմ- պըրլէն կը խորհի ճամբան հարթել քառեակ համաձայնութեան համար (Անգ - լիա, Ֆրանսա, Իտալիա, Գերմանիա) :

Անգլիոյ թագաւորը մասնաւոր ունկնդրութիւն մը սարքած է Ֆրանսայի նախարարներուն համար, Ուինտըրի դղեակին մէջ

Չեխոսլովաքիան պետի բաժնուի՞

Երէկ հաղորդած էինք Չեխոսլովաքիոյ Գերմաններու Առաջնորդին՝ Հոն- լայնի ձեւակերպած պահանջները, որոնք պարզապէս վերջնագիր մը կը համարուին :

Եւրոպական թերթերը կը գրեն թէ այդ պահանջները թելադրուած են Պերլինէն : Գերմանիա պիտի որ Չեխոսլովաքիա պիտի չընդունի այդ պահանջ- ները, բայց, ինչ որ ալ ըլլայ Փրակայի դիրքը, որոշած է գլուխ հանել իր նպատակը,— անկասկած գերմանաբնակ երկրամասին: Ջարմանալի չէ որ գերմանական թերթերը չերմապէս գնահատեցին Հէնլայնի ճառը եւ գրած պա- հանջները: Անոնք արդէն խնդիրը հասունցած կը նկատեն եւ կը կարծեն թէ լուծումը տեղի պիտի ունենայ այս տարուան ընթացքին, համաձայն ազգերու ինքնորոշման սկզբունքին :

Կարգ մը չրջանակներու մէջ կը կարծեն թէ՝ Հէռ Հէնլայն խօսքէն գործ պիտի սկսի կրաւորական դիմադրութեան քաղաքականութիւն մը վարելով : Եթէ չեխական կառավարութիւնը փորձէ զօրղական միջոցներու դիմել, զինու զօրութեամբ եւ ծանր ընդհարումներ պատահին, Հիթլէր կրնայ «անհրա - ժեշտ» համարիլ միջամտութիւնը, ինչպէս ըրաւ Աւստրիոյ մէջ: Պերլինի մէջ չատ քիչեր կը հաւատան թէ Ֆրանսա կամ Անգլիա վճռական միջոցներու պի- տի դիմեն, այս ծրագրին գործադրութեան դէմ :

Գերմանական թերթ մը կ'ազդարարէ իր խմբագրականին մէջ.

—« Չեխոսլովաքիա պէտք է կործանի եւ պիտի կործանի, եթէ չարունակէ հետեւիլ իր մեթոտներուն : Մենք չատ լաւ գիտենք թէ Չեխոսլովաքիա Հնդ - կաստանի ճամբան չի գտնուիր եւ թէ Եւրոպայի քաղաքականութիւնը կ'առաջ- նորդուի Պերլին - Հոմ առանցքով » :

Ուրիշ թերթեր ալ սպառնալից լեզու կը գործածեն: Չեխական կառավա - րութիւնը բնականաբար կը մերժէ դրուած պահանջները, թէ մամուլով եւ թէ նախարարներու բերնով :

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻ նոր ցնցումներ պատահեցան Քըրչէհիրի մէջ, Ապրիլ 26ին: Թեթեւ ցնցումներ զգացուեցան նաեւ Էնկիւրիի մէջ: Պոլսոյ թերթերը կը գրեն թէ առաջին առթիւ աւերակոյտերու վերածուած են 340 դիւղեր, ամբողջ չըր- ջանին մէջ :

ՖՐԱՆՔԸ տարօրինակ ելեւէջներ կ'ունենայ քանի մը օրէ ի վեր: Առջի օր բարձրացաւ մինչեւ 166.25ի, յետոյ իջաւ 160.60ի, եւ մնաց 163.50ի վրայ : Տոլարը կ'արժէր 32.70:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԿԱՆԱՄԵԱԿԸ

ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Հ. ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆ

28 Մայիս Շաբաթ երեկոյ, ժամը 8.30ին **PETIT JOURNAL** *սրահին մէջ*

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՕՐԸ

կազմակերպուած ԻՍԻ ԼԻ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ միութեան կողմէ

7 ՄԱՅԻՍ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ՄԻՆՉԵՒ ԼԱՑՍ

PALAIS DU CONGRÈS, ՄԷՋ, (Porte de Versailles)

ՊԱՏՈՒՈՑ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ Պ. ԸԼ. ԽՈՍՏԻՈՒՇԿՆԻ

Մասնակցութեամբ բոլոր հայ կազմակերպութիւններու :

ԿԸ ԽՕՍԻՆ Պ. Պ. Վ. ԻՉԽԱՆԵԱՆ, Ե. ՀՕՊԱՆԵԱՆ, Գ. ԲԱԶԴԱՍԱՐԵԱՆ

Եւ Փարիզի Հայ Երիտասարդաց Միութեան կողմէ Պ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ :

ԿԸ ներկայացուի դեկավարութեամբ Գ. ՏԷՐՎԻՇԵԱՆԻ

ՋԱԼԱԼԷԴԴԻՆ

ԿԱՐԵՒՈՐ

Ձեր բնակարանը, շէնքը եւայլն ամբերի եւ ճաշակաւոր ներկելու , պատի թուղթեր փակցնելու եւ նորոգութիւններու համար դիմեցէք ճամակով՝

S. GRÉGOIREի, **1bis, Rue Rouget de l'Isle, Choisy-le-Roi Seine.**

Խղճամիտ եւ մաքուր աշխատանք՝ չափաւոր գիներով :

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ «Ս. ՄԻՆԱՍԵԱՆ» ԸՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԸ ԿԸ ՀՐԱՒԻՐԷ ԲՈԼՈՐ ԸՆԿԵՐՆԵՐԸ, 27 Ապրիլ, ՋՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ ՄԷՋ: ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ.

ԱՆԻԷՌ - ՊՈՒԱՔՈԼՈՆՊԻ Արամ ԸՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԸ ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ, 28 ապրիլ ԵՐԵԿՈՅԵԱՆ ԺԱՄԸ 9ԻՆ, Անիէռի ընկերվարականներուն սրահին մէջ:

Գահատուն

ԼԻՈՆԻ կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, 29 Ապրիլ, Ուր - բաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, «Զարդարեան Գրադարանին մէջ, 181 Քուռ Լա - ֆայէթ :

ՌԱՆՍԻԻ խմբակի դասախօսութիւնը 28 Ապրիլ, հինգշաբ. իրիկուն ժամը 9ին, Café le Grillon, 2 Carrefour de l'Odéon, մէթրօ՝ Օտէոն: Կը խօսի Պ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ, նիւթ՝ «Մեր հետագայ քաղաքականութիւնը»:

''ԱՊՐԻԼ 11''Ը ԱԼԺԵՐԻՈՑ ՄԷՋ

կը տօնուի Նախաձեռնութեամբ Պլիտայի Ազգ. Միութեան
իր սեփական «Րաֆֆի» սրահին մէջ, 30 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ:
կը հրաւիրուին Ալժերիոյ բոլոր հայրենակիցները:
Մանրամասնութիւնները տեղոյն վրայ:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ԱՆԻԷՌ ՊՈՒԱՔՈԼՈՆՊԻ Հ. Յ. Դ. «ԱՐԱՄ» ԸՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

30 Ապրիլ Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին

Անիէռի քաղաքապետարանի նորակառոյց սրահին մէջ

Կը ներկայացուի Ս. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ

ԱՐՑՈՒՆՔԻ ՀՈՎԻՏԸ

Ղեկավարութեամբ եւ մասնակցութեամբ

Ալֆորվիլի դերասանական խումբին

Մուտք 7.50, 5 եւ փոքրիկներու համար 2 ֆրանք:

ՑԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՇԱՆԴԻՒ

Փորթ տ'Իթալիի եւ շրջանի Հայ Կ. Խաչի վարչութեան կողմէ

1 Մայիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 4էն 11.30, Պ. Յովհաննէսեանի սրահը, 13, Rue Pièrre Curie, Kr. Bicêtre, մէթրօ՝ Փորթ տ'Իթալի :

ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, խմբերգ, երգ, արտասանութիւն, հայկ. եւ կովկասեան պար: Կը նուագէ Թաուխտ Գարեգին: Կը պարէ Վրացի յայտնի կինոն:

Եւրոպական պարերը կը սկսին ժամը ճիշդ 6.30ին, դեկավարութեամբ CARIO CANTIի նուագախումբին: Ճոխ պիւֆէ աժան դիներով: Մուտք 5 ֆրանք

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ԿԵՉՆԸ.. ԱՐԴԵԱՐ

Ամսագրին Ապրիլի թիւը (4), մեծ մասով նուիրուած Ապրիլեան Սպաոս - նին եւ հետեւեալ բովանդակութեամբ.—

Փ. Սանասար՝ Ա. Զօպանեան (Բանաստեղծը եւ պատմողը), Ա. Արտեան՝ կիսա. նօթեր, Գրիգոր Զօհրապ՝ Զատկի առթիւ, Հ. Ն. Թորոսեան՝ Ցուշեր Ա. Ցարութիւնեանի մասին, Ա. Աշնուոր՝ Մելբոռն Կիւրնեանի հետ, Բ. Նուրիկ - եան՝ Էնդի դէմէն մինչ լուր, վարպետ, Անտիպ նամակներ՝ Ա. Ցարութիւն - եանէ եւ Ա. Սեւակէ, Արսէն Ամէմեան՝ Նամակներ գեղեն, Արամ Գաւոնէ՝ Խնջոյքի մէջ, Հմ. Յոսրովեան՝ Դատավարութիւնը (վերջին մաս) : Նկարներ՝ Ա. Ցարութիւնեանի, Սիամանթոյի, Դ. Վարուժանի, Մելքոն Կիւրճեանի, Եր. Սրմաքէշխանլեանի եւ Ա. Զօպանեանի :

Բաժանորդներէն կը խնդրուի փակել իրենց հաշիւները :

Բաժանորդագրութիւն Ֆրանսա 40, եւ արտասահման՝ 50 ֆրանք:

Դիմել՝ Մ. ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ, 30, Rue Drouot, Paris (9):

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆԻ

«ԾԱՂՐԱՆԿԱՐՆԵՐ»

Երգիծական նոր հատորը (**208** էջ)

Ծանօթ դէմքեր եւ ժողովրդական տիպեր: Վարդաստան մը ժպիտի, խինդի, ծիծաղի եւ հեղնութեան լաւագոյն նուէրը ինքզինքին ու բարեկամին.

«Ինդալ գիտցիր որ առողջութիւնն ու բախտն ալ քեզի խնդան» Մէտիգիւս
«Իւրաքանչիւր ժպիտ հոգիին մէջ լոյս մը կը վառէ» Ասկլէպիոս
«Ծիծաղը սրտին արեւն է» Հաւու - Հիւթա

Հատորին գինն է Ֆրանսա եւ դաղութներ 20 ֆր., արտասահման 25 ֆր.:

Դիմել հեղինակին.— 21, Rue Ampère, Cachan, Seine, France:

ՅՈՒՇԱՏԻՏՐ

ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏԻ եւ Շրջանի Հայ - բնակչական Միութեան Փարիզի Մ.- ճիւղի Ընդհ. ժողովը 29 Ապրիլ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին, Au Petit Pot սրճարանին վերնայարկը : Rue Fbg. St. Denis, մէթրօ Փորթ Մէն Տրնի: Կը հրաւիրուին անդամ եւ ոչ- անդամ բոլոր հայրենակիցները ան - խտիր: Օրակարգ՝ Պատգամաւորա - կան ժողով եւ ընթացիկ հարցեր:

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

— Աշոտ Գաբրիէլեան, հօր ա - նուն՝ Նշան, 1922ին Պոլսէն մեկնած է Ցունաստան, կարծողներ կան թէ քանի մը տարի առաջ Ցունաստա- նէն մեկնած է Վառնա (Պուլկարիա), իր մասին լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել իր եղբօրը՝ Յետեւ- եալ հասցէին. Dirnéat, 8 rue Pau BertLyon, (Rhône) France.

ԿԱՐԵՒՈՐ Է ԿԱՐԴԱԼ

ԴԻԻԱՆ Հ. Ց. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

(Առաջին հատոր)

Գին 30 ֆրանք, փոստի ծախքով 35

դիմել «Յառաջ»ի

ԴԱՑԷՔ ՏԵՍՔԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Cours Lafayette, entre Garibaldi

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

Le Gérant : H. STEPHAN

(7, Rue Dareau — PARIS (14e)

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ՊԱՏՄՈՒԻԹԻՒՆ ՀԱՑ ԿԵՍԱՐԻՈՑ

Գրեց՝ ԱՐՇԱԿ ԱԼՊՈՑԱՃԵԱՆ

Երկու սեռաւոր հատորներով ԼԴ+2479 էջով, զեղազարդուած 687 պատ- կերներով եւ վիմատիպ 16 բազմագոյն պատմական քարտէսներով պատրաստ- զործ մը, որ ոչ միայն կեսարիոյ եւ Շրջակայքից պատմութիւնն է այլ պատ- մութիւնը Փոքր Ասիոյ հայ զաղութներուն: Կը պարունակէ համալնապրական ծանօթութիւններ, տեղագրական, վիճակագրական, ազգագրական, ժամանա- գրական եւ կենսագրական ամենաճոխ տեղեկութիւններ :

Նուազագոյն գինը 25 շիլին: Փարիզի մէջ կը ծախուի Պ. Սարգիս Սա- հանի քով: 13 բիս Ռէն Լազար, Փարիզ (9):

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԱԾ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԱԾ

14 Rue Dunkerque (ՄԷԹՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՑ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14 - 20:

Զբաւտներ ժամադրութեամբ:

ԳՐԻԳՈՐ ՓԱՇԱՑԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԱԾ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԱԾ

Վկայեալ Փարիզի Բժշկական Համալսարանէն

364 bis Rue de Vaugirard, Paris (15)

Մէթրօ Porte de Versailles, *Թել.* Vaug. 52—06

Օթոպիւս AG. 33, 89

ընդունելութեան ժամեր.— Ամէն օր ժամ 10էն 20

իսկ Ուրբաթ եւ երկուշաբթի ժամը *10—15:* եւ ժամադրութեամբ:

Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆԻ

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ

28 Avenue Victor Hugo, Vanves

(Լիսէ Միշըլէի հրապարակին վրայ)

Կ'ընդունի Երկուշաբթի, Չորեքշաբթի եւ Ուրբաթ որերը ժա- մը 10—12 եւ երեկոները 4—7, եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ:

Alimentation „TRÉVISE"

Իր անմահական սուրճովը

Café "HAREM„

ԶԱՏԿԱԿԱՆ ԶԷՕՐԷԿՆԵՐ

5 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ ԲԱՑԱՌԻԿ ԶԵՂՉ

Ստացած ենք պուլկարական ընտիր ձիու- ժակ պատիր եւ քաշքաշալ, սուրբկան գե- հին եւ փէքմէզ:

ՄԵԾԱՓԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՓԱՆԱԿ

Tél. Taitbout 40—63

30, Rue de Trévise Paris (9) Metro Cadet

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԻՐ

Ճայարան Ֆլօրիա

51, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ

Ազնիւ եւ ուրախալուծ խնամուած կերակուրներ :

ÜN DUZE

MARQUE DÉPOSÉE

RAKI 40°

DUZE

Véritable Anisette Orientale

ՋՈՒԱՏ ԹԱՂՈՒԱԾ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ - راقی ازومدن ممتاز خالص

DISTILLERIE OTTOMANE ISTAMBOUL

ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ

Ջուտ խաղողէ քաղ- եւ անիսոնով պատ- ուած հայկական օղի ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ, ջուտ- արուեստական օղիներ- ձեր ստամոքսը կ'ապ- գիշերները քուր կը խ- եւ կը վնասէ ձեզ, չուներ: Խմեցէք ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ որով- րատ, կազդուրիչ եւ ա- ժարեր ըլլալը հաստա- ուած է:

Dalakupeian Z St, Lambert et Suffres, Marseil

FOURRURES DE ST. BERNARD

ՀԱՑԿՈՒՀԻ ԿԻԼԻՊՕԼԵԱՆ

24, Rue Affre կամ 8, Rue Cavé — PARIS - 18e

Մասնաճիւղ՝ 2, Rue de la Charbonnière —

Մէթրօ՝ La Chapelle — Barbès Roch. Tél. Montmartre 69-70

ԿԱՐԵՒՈՐ ԶԳՈՒՇ ԶԱՏԿԻ ԱՌԹԻԻ

Մուշտակները փայլ կուտան մեր հագուստին եւ դէմքին: Դիմեցէք մեր վաճառատունները ուր պիտի գտնէք անհատաւորելի գիներով որ- ևար արժանիք, 500 ֆրանքէն սկսեալ: Փեթուա օպոսօմ Մարքը զոյ- դը 120 ֆրանքէն սկսեալ: Գաբեր, ժաքէթներ եւն.: Կը սահմանենք մուշտակներու նորոգութիւնը, հետաքրքրութիւնը, ներկելը եւ քիմիա- ժը: Մուշտակները կը մաքրենք ձրի: Բաց է կիրակի օրերը մինչեւ կէսօր:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԻՒՂԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՇԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
28
ԱՊՐԻԼ
JEUDI
28 AVRIL
1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3716

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՍԵՒ ԼՈՒՐԵՐՈՒ ՁՆՇՈՒՄԻՆ ՏԱԿ

Այսօր ալ պիտի կարդաք չարք մը սեւ լուրեր՝ Հայաստանի կացութեան մասին: Թերեւս չատ աւելի ծանրակշիռ, քան կարելի է կռահել տողերու մէջէն :

Ջունեենալով ուղղակի եւ անմիջական հաղորդակցութիւն՝ Եթէ ոանի հետ, Հայկական Արտասահմանը հարկադրուած է չարաքներ, յաճախ հինգ - վեց ամիս սպասել, իմանալու կամ տուելու համար զանազան դէպքեր :

Տեսաք արդէն, — այն ընդարձակ լուսաբանութիւնները որ հրատարակուեցան երեքշաբթի եւ չորեքշաբթի, «Յառաջ»ի մէջ, կը վերաբերին ամիսներ առաջ պատահած դէպքերու:

Մենք նախապէս ալ հաղորդած էինք անոնց մեծ մասը (տես «Յառաջ», 17 մարտ) : Ցետոյ աւելի ունեցանք երկու անգամ մանրամասնութիւններ հաղորդելու մասնաւորապէս Սահակ Տէր Գաբրիէլեանի սպանութեան պարագաներու մասին (մարտ 24 եւ ապրիլ 5): Իսկ աւելի առաջ, երկտողով մը կը հաղորդէինք թէ Սահակ Տէր Գաբրիէլեան 1937 սեպտեմբերին անդամալոյծ է դարձեր, կաթուածի մը հետեւանքով ...

Կարճ, — այն քամահրելի դէպքերը որ տարբեր աղբիւրներէ ալ կը հաստատուին այսօր, մօտաւորապէս պատահած են անցեալ տարի, ամրան կամ աշնան, եւ Արտասահմանը դեռ նոր կ'իմանայ: Աւելի ճիշդ, չատեր դիտէին արդէն: Ամիսներէ ի վեր չշուկներ կը փոխանցուէին ականջէ ականջ: Բայց, «Հայաստանասէրները» խոհեմութիւն կը սեպէին լռութիւն պահել, իսկ «թշնամիները» կը համբերէին, կարելի եղած ստուգումները կատարելու համար :

Այժմ վարագոյրը բացուած է արդէն, թէեւ ոչ ամբողջովին : Եւ գիտենք թէ այս անգամ ամէնէն աւելի լեզու ելած են անոնք որ երկ պոչ կը կազմէին, Ս. Տէր Գաբրիէլեանի, Շահվերդեանի կամ Ալազանի երեսը տեսնելու համար: Անոնք «անտիպ» մանրամասնութիւններ ալ կը հաղորդեն մասնաւորապէս Շահվերդեանի խաղամոլութեան եւ մսխումներու մասին, իրրեւ մեղսակից ներկայացնելով Հօկի հին ու նոր վարիչներ, ողջ թէ մեռած ...

Ցետոյ, դարձեալ անոնք են որ կ'ողբան թէ հեռագիր զարնուած է Երեւան, 20 — 25,000 ֆրանք դրամ փոխադրելու համար, բայց ոչ մէկ պատասխան. ոչ իսկ լուր մը, թէ ասոր-անոր ձեռքը մնացած է կարեւոր գումար մը, 2000 անգլ. ոսկի, որ Երեւան պիտի փոխադրուէր եւն. :

Անշուշտ ուրիշ «զգայացունց» բաներ ալ կ'իմանանք, ժամանակի ընթացքին, երբ մարդիկ վերջնապէս համոզուին թէ այլեւս խղճած է ամէն կապ՝ Հայաստանի եւ Արտասահմանի միջեւ : Գոնէ երկար տարիի համար :

Այս վերջինը պարագան — յարաբերութեանց խզումը — յատակօրէն կը լուսաբանուի մեզի հաղորդուած լրացուցիչ տեղեկութիւններով: Արդարեւ, տեղեկատուն կ'ըսէր.

— « Հօկի եւ Բարեգործականի տեղական գրասենեակին լուծման առթիւ կազմուած յանձնաժողովը իր ճշնութիւնը ատարտելով, տեղեկագիրը տուեր է արդէն: Հօկը նկատուեր է բոլորովին անօգուտ, եւ յանձնաժողովը պէտք չէ դատեր Բարեգործականի, ինչպէս, ընդհանուր առումով, երկրէն դուրս կազմուած որ եւ է հիմնարկութեան կամ մարմնի հետ կապ պահել եւ անոր դրամական աջակցութիւնը փնտռել »:

Տեղեկութեանց առաջին մասին մէջ ալ, խօսելով զանազան ամբաստանեալներու հարցաքննութեան վրայ, տեղեկատուն կ'ըսէր թէ Հօկը Հայաստանի մէջ պաշտօնապէս հռչակուած է «ՁԵՂՇՈՒՄԻ ԵՒ ՁԱՐԱՇՀԱՒԱՏԵԱՆ ԲՈՑՆ» եւ թէ վերջին դէպքերու ընթացքին «անխտիր ձերբակալուած են անոր բոլոր գործօն տարրերը »:

Արդարեւ, անոր վարիչներէն ձերբակալուած եւ գնդակահարուած են Գրիգոր Վարդանեան եւ Մանուչարեան: Տեղեկատուն չէր յիշած Բ. Նախագահը, Արսէն Եսայեան, բայց վերջերս տարբեր աղբիւրէ մը կը հաղորդէին թէ ան ալ գնդակահարուած է:

Պարզ տրամաբանութեամբ, քանի որ Երեւանը այլեւս չուզեր կամ չի կրնար որ եւ է կապ հաստատել Արտասահմանի կազմակերպութեանց հետ, եւ պատասխան չի տար նոյնիսկ դրամական առաքումներու մասին, «Պետական» կոչուած Կ. Խաչը եւ Հայրենակցական կամ Վերաշինութ Միութիւնները ալ կը դանուին նոր կացութեան մը, չըսենք անելի մը առջեւ :

Ահաւասիկ հիմնական խնդիր մը, որ կը պահանջէ լուրջ խորհրդակցութիւն :

Ամէն պարագայի մէջ, անոնք որ բարեմտօրէն կ'ուզէին օգնել Հայաստանի վերաշինութեան եւ զարգացման, բարեյոյս եւ բարեկամ համարուած կազմակերպութեանց միջոցաւ, այս նոր կացութեան առջեւ, պարտաւոր են միջոցներ ձեռք առնել, որպէսզի մեծ ճնշաբար չհալին կամ տարբեր նպատակներու չծախսուին Հօկը, վերաշինութ Վերաշինութ Միութիւնները, վերաշինութ Վերաշինութ եւն. վստահուած գումարներն ու գոյքերը:

Երկրորդ խնդիրը, որ կը ծագի հրատարակուած տեղեկութիւններէն, կապ ունի Հայաստանի ապահովութեան, պաշարման վիճակի եւ գիւղերու տեղահանութեան հետ:

Որքան ալ կիսկատար ըլլան այս առթիւ քաղուած տեղեկութիւնները, արժանի են լուրջ քննութեան :

Իսկ երրորդ խնդիրը կը կազմէ, անշուշտ, Ամենայն Հայոց կաթողիկոսութեան ճակատագիրը, նոյնիսկ էջմիածնի ապահովութիւնը՝ իրրեւ ազգային հարստութիւն: Մանաւանդ հիմա որ նոր Թափ առացած է հակակրօնական պայքարը, իսկ էջմիածնի ափերուն դարձեր են երկու դերապատիւ սրիկաներ ....

Ահա թէ ի՛նչ խորհրդածութիւններ կը թելադրեն օրուան լուրերը, մէկը միւսէն սեւ :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԻՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ ԿԸ ԴԱՌՆԱՅ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ԵՒ ԱՐՏԱՔԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐԸ ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԷՋ

Ութ կարեւոր խնդիրներ եւ զիճուորական գործակցութիւն

Վարչապետ Պ. Տալատիէ եւ արտաքին նախարար Պ. Ժոռժ Պոնէ օդանաւով Լոնտոն գացին երէկ, չորեքշաբթի, ընկերակցութեամբ հինգ մասնագէտներու: Փարիզի պաշտօնական շրջանակներուն մէջ չատ լաւատես են խորհրդակցութեանց արդիւնքի մասին: Իրագեկներու կարծիքով, երկու պետութեանց ներկայացուցիչները մասնաւորապէս պիտի քննեն հետեւեալ խնդիրները.—

1. Սերտ գործակցութիւն եւ ի հարկին միացում երկու երկիրներու դինուորական ուժերուն, պատերազմի պարագային :

2. Ներդաշնակում երկու երկիրներու վերաղինման աշխատանքին: Այս առթիւ, հակառակ եղած հերքումներուն, նորէն զրոյց կը չրջի թէ Անգլիա 20 միլիառէն 50 միլիառ ֆրանքի բացառիկ վարկ մը պիտի բանայ Ֆրանսայի, երկար պայմանաժամով, որպէսզի այս երկիրը կարենայ հում նիւթ գնել սպառազինութեանց համար :

3. Պատերազմութիւնները Ա. Դ. Ազգերու Դասմարման համար եւ դործակցութիւն երկու պետութեանց՝ Եթովպիոյ հարցին մէջ:

4. Քննութիւն սպանիական հարցին, մասնաւորապէս լուծելու համար օտար կամաւորներու խնդիրը, որ մեծ սրտնեղութիւն կը պատճառէ Ֆրանսայի:

5. Քննութիւն Գերմանիոյ զաղթային պահանջներուն, ինչպէս եւ միջոցներ՝ համաձայնութիւն կնքելու համար Գերմանիոյ հետ, ինչպէս եղաւ Իտալիոյ հետ :

6. Ընդհանուր բանակցութիւններ Իտալիոյ հետ, մասնաւորապէս Միջերկրականի եւ Ափրիկէի մասին :

7. Կեդր. Եւրոպայի խնդիր, մասնաւորապէս ճշդելու համար Անգլիոյ դիրքը՝ հաստատուած դոյավիճակի պահպանման մասին: Այս տեսակէտով, Փարիզի մէջ մեծ կարեւորութիւն կուտան այն այցելութեան զոր Լոնտոնի չեխական դեսպանը տուաւ Անգլիոյ արտաքին նախարարին, առջի օր: Նոյնքան ուշադրաւ պարագայ մըն է որ ստիպողաբար Լոնտոն կանչուեցաւ Փրակայի անգլիական դեսպանը :

*** « Մաթէն »ի խմբագրապետը, Սթէֆան Լոզան, որ Լոնտոն զացած է մասնաւորապէս, երկար թղթակցութեան մը մէջ վերլուծելով Անգլիոյ զաղաքական չրջանակներուն տրամադրութիւնները, կ'եզրակացնէ թէ Անգլիա կ'ուզէ .—

1. Համաձայնութիւն մը զոյացնել Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ միջեւ՝ Միջերկրականի մասին, որ ամէնէն զգայուն մասն է Եւրոպայի խաղաղութեան :

2. Դադրեցնել Ազգաժողովին ընդդիմութիւնը՝ իտալական կայսրութեան ճանաչման մասին (դրաւում Եթովպիոյ):

3. Համաձայնիլ Զօր. Ֆրանքոյի հետ, որ Սպանիոյ վազուան տէրը կը համարուի :

4. Թելադրել Ջեխոսլովաքիոյ որ հաշտարար միջոցներ գտնէ, գոհացնելու համար միւս ցեղերը, իր իսկ չահուն համար :

5. « Զգել որ քնանայ Ֆրանքեւխորհրդային դաշինքը», ինչպէս կ'ըսէր լաւատեղեակ դիւանագէտ մը, աւելցնելով,— « Այդ դինակցութիւնը չուն մըն է որ կը քնանայ. ձգենք որ պառկած մնայ իր որջին մէջ»: Ուրիշ խօսքով, ոչ արծաթ ծեղ, ոչ ալ խզել:

6. Մեղմացնել քաղաքական մրցակցութիւնները Եւրոպայի մէջ :

7. Տնտեսական համաձայնութիւններ կնքել ամբողջ աշխարհի մէջ, դանդաղ եղանակներով :

8. Գյուխ հանել Ֆրանսոլի եւ Անգլիոյ դինուորական գործակցութիւնը :

*** Հռոմի Ֆրանսական դեսպանատան խորհրդականը Փարիզ եկած ըլլալով, մանրամասն զեկուցում մը հաղորդեց վարչապետին, իր կատարած բանակցութեանց մասին :

Նոր հեռագիր մը Կ. Միութեան մէջ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն ապրիլ 26 թուականով.— Օրթոտոքսներու Զատիկը այս տարի մեծ բաղմութիւն հաւաքեց եկեղեցիներուն մէջ: Մանաւանդ Մոսկուայի կանդուն մնացած եկեղեցիներուն մէջ ուշադրաւ էր բաղմութիւնը: Բազմաթիւ հաւատացեալներ մայթերուն վրայ մնալու հարկադրուեցան, տեղ չգտնելով :

Մինչ այս մինչ այն, խորհրդային մամուլը չընդդիմիր հրատարակութիւններ կ'ընէ օրթոտոքս, կաթոլիկ, բողոքական, մկրտչական, աւետարանական, դալատական քրիստոնեաներու եւ իսլամ հաւատացեալներու դէմ կատարուած խուզարկութեանց եւ ձերբակալութեանց մասին: Ձերբակալութիւններ կը ծանուցուին Մոսկուայի, Լէնինգրատի, Վոլկայի հովիտին, ԿՈՎԿԱՍԻ, Թիւրքմէնիստանի, Սիպերիոյ, Սպիտակ Ռուսաստանի եւ ուրիշ բազմաթիւ չրջաններու մէջ: Ամէն դաւանանքէ հաւատացեալներ կ'ամբաստանուին թէ կապեր ունին Ա. Միութեան թշնամիներուն հետ, թէ բազմաթիւ գողութիւններ եւ սպանութիւններ կատարած, կառախումբի արկածներ սարքած եւ հունձքերը փճացուցած են, ինչպէս եւ լրտեսութիւններ կատարած ի հաշիւ Գերմանիոյ, Լեհաստանի եւ Ճափոնի: Եէժով, Ձեկային վարիչը, ինք անձամբ դլուխն ունցած այս նոր պայքարին, խափանելու համար որ եւ է հակայեղափոխութիւն:

*** Ուրիշ հեռագիր մը կ'ըսէ թէ վերջերս Մոսկուայի մէջ ձերբակալուած են քանի մը հազար քաղաքացիներ, որոնք չէին կրցած անհրաժեշտ փաստաթուղթերը ներկայացնել՝ իրենց բնակութեան մասին: Այս կասկածելիներէն չատերը դրկուած են գաւառ, ենթակայ՝ ոստիկանական հսկողութեան, իսկ ուրիշներ բանտարկուած են: Իրագէտներ կ'ըսեն թէ այս ձերբակալութիւնները կատարուած են անոր համար որ խռովութիւններ կը նախատեսուին մայիս 1ի առթիւ :

ԱՐԱՔՍԻ ԳԻՒՂԵՐՈՒ ԲՆԱԿԻՉՆԵՐԸ ՍԻՊԵՐԻԱ ԱՔՍՈՐՈՒԱԾ ?

"Էջմիածնում միաբանութիւն չկայ"

Խիստ արժանահաւատ անձնաւորութիւն մը կը հաղորդէ Յառաջի, սպրիլ 14 թուականով.—

Երեւանից հրաշքով... հասած փախստականները սոսկալի բաներ են պատմում մեր երկրից: Դուրն, Մարզպարա եւ այլ գիւղեր Արաքսի ափերի մօտ ՄԻԱՆԳԱՄԱՅՆ ԴԱՏԱՐԿՈՒԱԾ ՍԻԲԻՐ ՔՇՈՒԱԾ ԵՆ ԵՒ ԻՐԵՆՑ ՏԵՂԵՐԸ ՌՈՒՍԵՐԻ ԵՆ ՏՐՈՒԱԾ: ԳԻՒՂԵՐՈՒՄ ՀԱՍԱԿԱՒՈՐ ՄԱՐԴԻԿ ՉԿԱՆ, ՔՇՏ-ՈՒԱԾ ԵՆ ՍԻԲԻՐ: ՄԱՐԴԻԿ ՏԵՐԵՒՆԵՐԻ ԿԸ ՆՄԱՆԻՆ, ԶԳԻՏԵՆ ԱՌԱՒՕՏ ՊԻՏԻ ԵԼՆԵ՞Ն ԱՆԿՈՂՆԻՑ ԹԷ ՊԻՏԻ ՔՇՈՒԻՆ ԵՒ ԲԱՆՑ ԴՆԱՆ:

ԷՋՄԱԾՆՈՒՄ ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ ՉԿԱՑ, ՔՇՈՒԱԾ ԵՆ ԱՆՑԱՑՑ ՎԱՅՐԵՐ: ՔԱՀԱՆԱՆԵՐԻ ՀԵՏՔԵՐ ՉԵՆ ԵՐԵՒՈՒՄ: ԷՋՄԻԱԾՆՈՒՄ ՄՆԱՑԱԿ ԷՐ ՀԱՆԳՈՒՑԱԿԱԼ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ ՀՐՇԱՊԱՏՈՒԱԾ ԵՐԿՈՒ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍՆԵՐՈՎ,— ՈՐՈՆՔ ՉԵԿԱՒ ԵՒ ՆԱՀԱՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ ԵՆ,— ԵՒ ՄԻ ՎԱՐԴԱՊԵՏ:

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՄԱՀԸ ԲՆԱԿԱ՞Ն ԼԻ ԹԷ ԱՆԲՆԱԿԱՆ,— ՊԻՏԻ ՀԱՐՑՆԵԼ ԲԵՐԻԱՑԻՑ· բայց եւ այնպէս, թոյնը ազդել էր կաթողիկոսի սրտի վրայ, քանի որ չէկիստ Գէորգ եպիսկոպոսը (Չէօրաքչեան) կը հեռագրէ թէ կաթողիկոսը մեռած է «սրտի տագնապից»: Այժմ տեղապահը օրհնքով Գերագոյն Նոր-հրդի երիցագոյն անդամն է, Գարեգին արք. Յովսէփեան, որ Ամերիկա է, կը մնան չէկիստ կամ Գէորգ կամ Արսէն Ղլտճեան, թէ 58 գործակալը, ՈՐՈՆՔ ԿԸ ԿՈՐՑԱՆԵՆ ԷՋՄԻԱԾԻՆԸ ԹԱԼԱՆԵԼՈՎ ԱՄԷՆ ԻՆՉ ԵՒ ԱԿՈՒՄԲ ԴՈՒՐՋՆԵԼՈՎ 1600 ՏԱՐՈՒԱՑ ՀՆՈՒԹԻՒՆԸ: Ո՞վ պիտի փրկէ ազգային դարաւոր հաստատութիւնը ...

ՄՄՔ.— Ա՛ւ այժմ ուրիշ աղբիւր չունենալով, այս տեղեկութիւնները կը հրատարակենք այնպէս ինչպէս հաղորդուած են: Ըսենք միայն որ Հայաստանը զինուորական գօտիներու բաժնուած է բաւական ատենէ ի վեր, եւ ֆաղաքացիները հարկադրուած են մասնաւոր արտօնութիւն ստանալ կարճ պայմանաժամով, մէկ շրջանէն միւսը, նոյնիսկ միեւնոյն շրջանին մէջ գիւղէ գիւղ երթալու համար :

Պահեստիներու զօրակոչը Վիեննի մէջ

Վիեննի մեր թղթակիցը կը գրէ.— Հայ պահեստի զինուորներէն անոնք որ բժշկական քննութիւն անցուցած էին, երկու չաբաթէ ի վեր տեղեակներ կը սպասեն: Ասոնց մէջ նշանակուած են երթալիք վայրերը եւ զօրանոցները: Հրամանագիրը կ'ըսէ.

— « Պատրաստ եղէք, երբ ձեր դասին զօրակոչի հրաման տրուի, ամենամօտ կայարանէն եւ 24 ժամէն պիտի ներկայանաք ձեր դունդին »:

Այս տեղերներէն դատ ստացուած են մասնաւոր տոմսեր որոնց համաձայն պահեստիները 15 օր զինուորութիւն պիտի կատարեն երեք ամսուան ընթացքին :

Պ. Էռիօ եւ օսմանեաններու խնդիրը

Արմատական կուսակցութեան նախորդ պետ, Երեսփ. Ժողովին արդի նախագահ եւ Լիոնի քաղաքապետ Պ. Էտ. Էռիօ, եգիպտոս մեկնելուն նախընթաց օրը, հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրաւ Լիոնի քաղաքապետական խորհուրդին մէջ.

— Կը փափաքիմ այս բեմէն խօսքս ուղղել բոլոր գործատէրերուն եւ ըսել անոնց — Ջանացէք գործ հայթայթել մանաւանդ յիսուն տարեկան մարդոց, որոնք ի դին իրենց կեանքին ծառայած են հայրենիքին: Լիոնի մէջ ունինք 6000 անդործ Ֆրանսացիներ եւ 35000 բանուոր, օտարականներ: Իմ դիտողութիւնս կը վերաբերի նաեւ Հիւսիսային Ափրիկէի բնիկներուն, որոնք մեր բանակներուն մէջ կը ծառայեն եւ անօթի ծարաւ կը մնան երբ քաղաքային կեանքին դառնան կրկին: Կը զարմանանք յետոյ թէ Հիւսիսային Ափրիկէի բնիկներուն մէջ յուզում կը տիրէ: Կը թախանձեմ, կը պաղատիմ որ Ֆրանսացի գործատէրերը հասկնան վերջապէս թէ պարտաւորուած են Ֆրանսացի բանուորներ, նախկին պատերազմիկներ առնել իրենց գործին մէջ, եթէ նոյնիսկ անոնց աշխատութեան արդիւնքը նուազ ըլլայ: Այս զոհողութիւնը կարելի է ընել, պէտք է ընել: Ձեմ հասկնար թէ ինչպէս կարելի է հանդուրժել սա իրողութեան, թէ գործարանի մը բանուորները սպառնացեր են գործադարձ ընել, եթէ օտար աշխատաւորները արձակուին ի չոյ Ֆրանսացիներուն.... Շարունակ կը խօսիմ այս մասին նախարարներուն, եւ կը յիշատակեմ Մ. Նահանգներուն պարագան, որոնք բանուոր ներգաղթէ մը միայն օգտուած են եւ այսպէս յաջողած են ստեղծել համասեռ ցեղ մը: Պէտք է առողջական անցագիր պահանջել, որովհետեւ եթէ հիւանդ օտարական մը կը մերժուի գործարանին դրան առջեւ, հիւանդանոց կը մտնէ եւ մենք այսպէս հիւանդանոցի մէն մի անկողինին օրական 50 ֆրանքը կը կորսնցնենք: Կ'ըսուի թէ որակեալ բանուորներու պէտք ունինք, բայց այդպիսիները ստեղծելը մեր ձեռքն է: Նորէն կը խնդրեմ որ Լիոնցի գործարանատէրերը իրենց դուռները չգոցեն Ֆրանսացի բանուորներուն առջեւ, որոնք արիւն թափեցին՝ իրենց, գործարանատէրներուն յաջողութեան եւ հարստութեան համար :

Նոյն խստասրտով եւ նոյն խստութեամբ յայտարարութիւններ ըրին նաեւ Խորհուրդին միւս անդամները, որոնց կարգին նաեւ Աշխատանքի նախորդ նախարարը, ընկերվարական Պ. Ֆէվրիէ :

Նոր օրենքին տրամադրութիւնները

Լաւատեղեակ աղբիւրէ քաղուած լուրերու համաձայն, օտարականներու մասին պատրաստուած հրամանագիր - օրէնքը հետեւեալ տրամադրութիւնները պիտի պարունակէ.—

1. Կազմել օտարականներու լիակատար ցանկը, աւելի մանրամասն տեղեկութիւններ քաղելով անոնց իրաւական կացութեան մասին:

2. Թոյլ չտալ որ վտարուած անբարեձաչիները Ֆրանսա վերադառնան :

3. Նոր պատիժներ անոնց դէմ որ Ֆրանսա կը վերադառնան կամ կ'անտեսեն արտաքսման վճիռները: Հաւանաբար մէկ տարի բանտարկութիւն պիտի

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Ը. էջ)

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ԵՐԱՆԿԸ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY — ԴԵՆԻՍ ՈՒԻԹԼԻ

Trans: J. M. — Թարգմ. Ժ. Մ.

— Մոռացա՞ր ինչպես մենք միասին մեր կյանքը վտանգի մեջ դրինք, որպեսզի Ռուսիան ազատենք բռնակալ Ռասպուտինից և մեր երկիրը ապահովենք ներքին և արտաքին թշնամիներից։ Ես քեզ համար ամեն ինչի պատրաստ եմ, Ջոն, ինչ էլ որ պահանջես ինձանից։

— Իսկ ի՞նչ, տիկին Ռոդնեյ, եթե ես ձեզանից խնդրեմ, որ ինձ հետ Ստամբուլ գաք։

Ռոդնեյը ակնթարթորեն ոտքի թռավ և սկսեց անհանգիստ քայլել սենյակում։ Ապա կանգ առավ Ջոնի առջև և ասաց.

— Ես չեմ կարող այդ անել, Ջոն։ Ես ամուսնացած կին եմ, և իմ պարտականությունը ամուսնուս հանդեպ ավելի մեծ է, քան ցանկացած ուրիշ մարդու հանդեպ։

— Ներողություն, տիկին Ռոդնեյ, ես չգիտեի, որ դուք ամուսնացած եք։ Ներեցեք ինձ, խնդրեմ։

Ռոդնեյը ժպտաց և ձեռքը մեկնեց Ջոնին։

— Ոչինչ, Ջոն, ես ներում եմ քեզ։ Ես գիտեմ, որ դու ինձ հանդեպ ոչ մի վատ մտադրություն չունես։ Ես գիտեմ նաև, որ դու ինձ հանդեպ ունես ամենաանկեղծ բարեկամական զգացմունքներ։ Ես ուզում եմ, որ դու իմանաս, որ ես էլ քո հանդեպ ունեմ նույն զգացմունքները։ Ես ուզում եմ, որ դու իմանաս, որ ես միշտ պատրաստ եմ քեզ օգնելու, եթե միայն դա իմ ուժերի սահմաններում է։

Ջոնը ժպտաց և ասաց.

— Ես ուրախ եմ, որ մենք այդքան լավ հասկանում ենք միմյանց։ Ես ուրախ եմ, որ դու ինձ ներում ես, Ռոդնեյ։ Ես ուզում եմ, որ դու իմանաս, որ ես միշտ պատրաստ եմ քեզ օգնելու, եթե միայն դա իմ ուժերի սահմաններում է։

Ռոդնեյը ժպտաց և ասաց.

— Ես ուրախ եմ, որ մենք այդքան լավ հասկանում ենք միմյանց։ Ես ուրախ եմ, որ դու ինձ ներում ես, Ջոն

ՀՈԳԻ ՀԱՆԳԻՍՏ ԿԱՄ ՄԱՀ

Ա. Ա. Ա.

սահմանուի առաջին տոթիւ, իսկ 3 — 5 տարի՝ կրկնութեան պարագային:

4. Արտաքսեալները իրաւունք ունին անմիջապէս վերաքննութեան դիմելու:

5. Մինչդեռ՝ իրենց երկիրը վերադարձնելու այն օտարականները որոնք չեն կրնար գործածուիլ, առանց աշխատանքի ղրկելու ֆրանսացի բանուորներն ու բանուորուհիները:

Այս վերջին պարագան մեծ դժուարութիւն կը ներկայացնէ, քանի որ հազարաւոր օտար մանուածէգներ եւ փորձ բանուորներ կ'աշխատին ճարտարարուեստներու մէջ:

Որովհետեւ բազմաթիւ ֆրանսացի բանուորներ ալ կ'աշխատին օտար երկիրներու մէջ, փորձեր պիտի կատարուին փոխադարձ համաձայնութիւններ կնքելու համար այդ ազգերուն հետ:

ԱՆԳԼԻՈՅ ԱՌՈՒԵԼԻ ՍՊԱՌԱԶԻՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

150 միլիառ հաւտագոյցին
60 միլիառը ազգ. պաշտպանութեան

Անգլիոյ եւմտական նախարարը ապրիլ 26ին ներկայացուց նոր եւմտացոյցը, 944.498.000 ոսկիի գումար մը,— ամենամեծը որ տեսնուած ըլլայ խաղաղութեան առեն (մօտ 152 միլիառ ֆրանք): Այս գումարէն դուրս կը մնայ 90 միլիոն ոսկիի բացառիկ վարկը (աւելի քան 14 միլիառ ֆրանք), որ սահմանուած է վերադինման: Նախարարը իր ղեկուցման մէջ ըսաւ թէ կառավարութիւնը կրնայ նոր վարկեր պահանջել 1938 — 1939 եւմտակա նտարեշրջանին համար, ազգ. պաշտպանութեան համար: «Վերադինման գինը երթալով պիտի աւելնայ մինչեւ յառաջիկայ տարուան վերջը»:

Նոր եւմտացոյցին մէջ 60 միլիառ ֆրանքը յատկացուած է ազգ. պաշտպանութեան: Նախարարը յայտնեց թէ եկամուտի տուրքը պիտի աւելնայ վեց փէնիի, ինչ որ 5ուիէս չիլինի կը բարձրացնէ տուրքը (մէկ անգլիական վճռայ): Նախարարը 352.000 ոսկիի (56 միլիոն ֆրանքի առաւելութիւն մը կը նախատեսէ հասոյթներու գլուխին մէջ: 1937—38ի եւմտացոյցն ալ փակուած է հասոյթի առաւելութեամբ,— 28.786.000 ոսկի:

Արտակարգ պատրաստութիւններ Իտալիոյ մէջ
Հիթլէրի թնդունելութեան համար

Հռոմէն կը գրեն.— Իտալիա բոլորովին բացառիկ ընդունելութիւն մը կը պատրաստէ Հիթլէրի համար, որ պիտի հասնի մայիս 3ին: Սահմանագլուխէն՝ Պրէննէրէն սկսելով, իտալական երկաթուղիներու լաւագոյն ճարտարապետները աշակցութեամբ վիրաւորական չքանչաններով զարդարուած մեքենավարներու եւ փաչական համազգեստներով պիտի վարեն այն մասնաւոր կառախումբը որ Հռոմ պիտի առաջնորդէ Գերմանիոյ վարչապետը: Երկաթուղին պիտի լուսավառուի եւ զարդարուի չքեղօրէն: Կառախումբը կանգ պիտի առնէ նոր կայարանի մը մէջ որ մասնաւորապէս շինուած է այս այցելութեան համար, Ս. Պօղոսի դրան մօտ: Պատուոյ դրան առջեւ, որ 14 մեթր լայնութիւն ունի, հաստատուած են երկու մեծ արձաններ, իբրեւ խորհրդանշան ֆաչականութեան եւ նացիականութեան յաղթական յառաջխաղացութեան: Այն դահլիճը ուր պիտի հանդիպին Հիթլէր եւ Մուսոլինի, զարդարուած էաստուածուհի Ռոմայի պատկերով:

Ընդունելութիւնը պիտի ըլլայ յաղթական: Ահագին պատրաստութիւններ տեսնուած են: Շարաթներէ ի վեր մասնաւոր յանձնաժողովներ կը մշակեն հանդիսութիւններու ծրագիրը: Ամէն բան չարժման մէջ դրուած է, ամէնէն չնդալից պատիւն ընծայելու համար նոր Գերմանիոյ Առաջնորդին: Նոր կայարանէն մինչեւ Քուիրինալի պալատը, հինգ քիլոմեթր ճամբու վրայ, այնքան այլազան եւ չքեղ զարդարանքներ կատարուած են որ տեսնուած չէ մինչեւ հիմա: Որովհետեւ Հիթլէր դիշերը պիտի հանի, մասնաւոր խնամք տարուած է լուսավառութեան: Աւելի վառ լոյս մը ապահովելու համար, էլեկտրական լուսարձակներու վրայ աւելցուցած են 52 աշտանակներ, աւելի քան տասը մեթր բարձրութեամբ, ցաղթանակի պղտոտային վրայ:

Վենետիկի հրապարակէն սկսելով, ուրկէ պիտի անցնի Հիթլէր, գլխաւոր կէտերուն վրայ կառուցուած են յաղթական կամարներ՝ Հռոմ - Պերլին առանցքի խորհրդանչաններով: Դալարներու եւ ծաղիկներու ղրասանդներ պիտի ծածկեն փողոցները, մէկ պատչդամէն կամ պատուհանէն միւսն անցնելով: Ասոնց վրայ պիտի փայլին Հիթլէրի եւ Մուսոլինիի կենդանագիրները: Գեր - մանական եւ իտալական դրօշներ պիտի զարդարեն խանութները: Շատ մը կալուածատէրերու յանձնարարուած է նորէն ներկել իրենց տուները:

Ընդունելութեան գեղարուեստական բաժինն ալ պիտի ըլլայ նոյնքան փառաւոր: Բացի նուագախումբեր միաժամանակ պիտի նուագեն եւ հազարաւոր երգիչներ հայրենասիրական տագեր պիտի երգեն: Առաջին անգամ ըլլալով պիտի հնչէ «Կայսրութեան օրհներգը»: Ժողովրդական պարահանդէսներու մէջ հազարաւոր զոյգեր հռչակաւոր սալթարէլլօն պիտի պարեն գաւառական տարազներով: Նոյն ընդունելութիւնը պիտի ըլլայ Նափոլիի եւ Ֆիօրէնցայի մէջ:

Մեւնոյն տեն պիտի ըլլան դինուորական պատիւներ եւ ցոյցեր, չատ աւելի չողչողուն, որպէսզի հիւրը տեսնէ ֆաչական Իտալիոյ մարտական դէմքը, բոլոր երեսներով:

ՋԱՆՋԱՆԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏԱՂԱՎ

ԿԱՐՏԱՆի (Մարսէյլ) մեր թղթակիցը ուրախութեամբ կը տեղեկացնէ թէ վերաբացուած է ալիւմինիումի գործարանը, որ փակուած էր վերջերս, գործադուլի մը հետեւանքով: Մանրամասնութիւնները յայտրդով:

ՎԻՆՆԱՑԻՆ անգլիական թերթերուն կը հաղորդեն թէ 12.000 հոգի բանտարկուած են քաղաքին մէջ, իսկ 40.000 հոգի ալ՝ կեդրոնացման կայաններու մէջ: Ասոնք մեծ մասով նախկին քաղաքապետներ են, ազնուականներ, ընկերվարականներ եւ մասնաւորապէս Հրեաներ: Աւստրիոյ Համալսարաններուն մէջ Հրեաները պիտի ընդունուին միայն 2 առ հարիւր համեմատութեամբ:

ՄԱՅԻՍ 1Ի ԱՌԹԻԻ, թերթերը պիտի չհրատարակուին կիրակի օր: «Թաքսիները պիտի չբանին առտուան ժամը 6էն սկսեալ. մեթրօն եւ հանրակառքերը պիտի բանին ըստ սովորութեան:

ՏԱՍԸ ՕՐԻ Ի ՎԵՐ կը փնտուին ռուս բժիշկի մը՝ Տօքթ. Սիմքովի երկու զաւակները, 15 — 20 տարեկան: Նախ կարծուեցաւ թէ թաղուած են աւազնեբու տակ, քարահանքի մը մէջ խաղացած տեն. բայց այժմ կը խօսուի կազմակերպուած առեւանգութեան մը մասին: Բժիշկը լեզապատառ կոչ մը ուղղեց մամուլի միջոցաւ, որպէսզի տղաքը վերադառնան, եթէ փախած են...

ՍԷՆԻ ՇՐՋԱՆԻՆ ընկերվարականներու ձախ թեւը կը չարունակէ իր պայքարը կեդրոնին դէմ, առաջնորդութեամբ Մարսօ Փիվէռի: Ըմբոստները առջի օր հրապարակային ժողով մը դումարեցին, իրենց տեսակէտները պարզելու համար եւ յայտարարեցին թէ ամէն միջոց պիտի փորձեն, մասնակցելու համար յառաջիկայ համագումարին, որուն դուռները փակուած են իրենց առջեւ:

ԱԼՊԱՆԻՈՑ թագաւորին հարանիքը տեղի ունեցաւ երէկ, հունգար կոմսուհի Գերալտինի հետ, աննախընթաց խրախճանքներով: Կնքահայրերէն մէկը Իտալիոյ արտաքին նախարարն էր, Կոմս Ճիանօ:

ՍՊԱՆԻՈՑ ազգայնականները չարունակելով իրենց յառաջխաղացութիւնը, իր սպառնան պայարել Վալենսիան (Հանրապետականներուն մայրաքաղաքը):

ՀԱՆԳՈՒԾԵԱԼ ԼԵՒՈՆ ՇԱՐԵՐԱՆի կինը, Տիկին Լուսարեր, անձնասպան եղած է Պուքրէշի մէջ, իրրեւ հետեւանք թշուառութեան:

Հ. Ց. Դ.

Փարիզ

ԱՆԻԼԻՒ - ՊՈՒԱՒՈՒԼՈՆՊԻ Արամ Ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը հինգշաբթի, 28 ապրիլ երեկոյեան ժամը 9ին, Անիլէի ընկերվարականներուն սրահին մէջ:

Պաւլան

ԼԻՄՈՆի կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, 29 Ապրիլ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, «Զարդարեան Գրադարանին մէջ, 181 Ռուտ Լա - Ֆայէթ:

ՎԻԼՆԻ կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի ընկերները 1 Մայիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30 «Թաժակ» ԱԿուսբին մէջ, կարեւոր օրակարգ:

ՌԱՆՖԻի խմբակի դասախօսութիւնը 28 Ապրիլ, հինգշաբ. իրիկուն ժամը 9ին, Café le Grillon, 2 Carrefour de l'Odéon, մէթրօ՝ Օտէոն: Կը խօսի Պ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ, Նիւթ՝ «Մեր հետագայ քաղաքականութիւնը»:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ԱՆՒԷՈՒ ՊՈՒԱՖՈՒԼՈՆՊԻ Հ. Ց. Դ. «ԱՐԱՄ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ
30 Ապրիլ Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին
Անիէոի քաղաքապետարանի նորակառոյց սրահին մէջ
Կը ներկայացուի Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ
ԱՐՑՈՒՆՔԻ ՀՈՎԻՏԸ
Ղեկավարութեամբ եւ մասնակցութեամբ
Ալֆօրվիլի դերասանական խումբին
Մուտք 7.50, 5 եւ փոքրիկներու համար 2 ֆրանք:

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Կազմակերպուած Հայ Մշակութային Միութեան կողմէ
29 Ապրիլ Ուրբաթ կէսկոյ ժամը 9ին «Շահրիկեան» սրահին մէջ,
Մարսէյլ: Կը խօսի Պ. ՀԻՒՍԵԱՆ, Նիւթ՝ «Մշակոյթի գարգացման պայմանները»:

ՑԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Փորթ տ'Իթալիի եւ շրջանի Հայ Կ. Խաչի վարչութեան կողմէ
1 Մայիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 4էն 11.30, Պ. Յովհաննէսեանի սրահը, 13, Rue Pièrre Curie, Kr. Bicêtre, մէթրօ՝ Փորթ տ'Իթալի:
ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. Մ. ՎՐՈՑԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, խմբերգ, երգ, արտասանութիւն, հայկ. եւ կովկասեան պար: Կը նուագէ Թառիստ Գարեգին: Կը պարէ Վրացի յայտնի կինոն:

Երեկոյեան պարերը կը սկսին ժամը ճիշդ 6.30ին, ղեկավարութեամբ CARIO CANTIի նուագախումբին: Ճոխ պուֆէ աժան դիներով: Մուտք 5 ֆրանք

ՓԱՐԻԶ ԵՐՋԱՆԻ ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՏՕՆԷ
ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ
8 Մայիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին
184 Bld. St. Germain, SALLE GEOFRAPHIEի ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ
ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ ՎԱՐՉ. ԱՏԵՆԱՊԵՏ Մ. ՈՍԿԵՐԻՉԵԱՆԻ
ԿԸ ԽՕՍԻՆ Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ, Ե. ԹԷՐԶԻՊԱՇԵԱՆ,
ԴՆԴ. Տ. ԲԱՂԴԱՍԱՐԵԱՆ
Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին
ՏԻԿ. Ե. ՍԱՐԴԻՍԵԱՆ (ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ),
ՀՌՓՍԱՆՈՒՀԻ ԹՈՐՈՍԵԱՆ (ԵՐԳ)
ՕՐ. ՇԱՀՎԱՄԵԱՆ (ՋՈՒՔԱԿ) ԵՒ ՕՐ. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ
(ԴԱՇՆԱԿ): ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

Հայ Արիներու երեկոյթներ

Կազմակերպուած Մարսէյլի, Սէն Լուի եւ Պօմոնի խումբերու կողմէ
Պիտի ներկայացուին նոր բեմադրութիւններ

Հայ Արիներու կազմը, Ցակոբիկի փափաքը, Ի՞նչու կուլան, Ֆրանիֆտայցն եւ Տօֆ. ԺԷրիլ, Դուբ վիճաբանեցէք, ես ալ գինին խմեմ, Գող աշակերտը (բոլոյալից տրամ 2 արար):

Հաւաքածոյ մը զանազան ազգերու պարերու եւ հայ զեղջուկ պարեր, չափերու փափաքին համաձայն պիտի ներկայացուի նաեւ ճամբարի ֆիլմը, ռատիոյով իր մասնակցութիւնը կը բերէ Պ. Ժաք Տէրտէրեան:

Ցաջորդաբար պիտի ներկայացուին՝

Շաբաթ, 30 Ապրիլ, երեկոյեան ժամը 8.45ին Մարսէյլ, Շահրիկեան սրահին մէջ, 5, Rue de l'Eclipse, Marseille:

Կիրակի, 1 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.45ին Պօմոն, Վարանդեան սրահին մէջ:

Շաբաթ, 7 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.45ին Սէն ԺԷրոմ, Գասպարեանի սրահին մէջ:

Դիները Մարսէյլի համար 5 ֆր., արուարձանները 4 ֆրանք

ՅՈՒՇԱՏԻՏՐ

ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏԻ եւ Շրջանի Հայ բարեկեցական Միութեան Փարիզի Մասճիւղի Ընդհ. ժողովը 29 Ապրիլ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին, Au Petit Pot սրճարանին վերնայարկը: 1 Rue Fbg. St. Denis, մէթրօ Փորթ Սէն Տընի: Կը հրաւիրուին անդամ եւ ոչ-անդամ բոլոր հայրենակիցները անխտիր: Օրակարգ՝ Պատգամաւորական ժողով եւ ընթացիկ հարցեր:

ՄԱՐՏԻԿՆԵՐՈՒ Կեդր. վարչութիւնը, անդամական ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզ-Փարիզեան շրջանի պինակից ընկերները, 30 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8,30ին, 66 Rue de Belleville-ի պիւրօ թաղայի վերնայարկը:

ԳԱՑԵՔ ՏԵՍԼԵՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

ՀՈՓԵՀԱՆԴԻՍՍ - ՊԱՏԱՐԱԳ

Այրի Տիկին Պերճուհի Զաքէոսեան կը ծանուցանէ թէ 1 Մայիս, կիրակի առաւօտ ժամը 11ին, Լիոնի Ս. Աստուածածին եկեղեցիին մէջ, 69 Ռիւ Լուի Պլան, տեղի կ'ունենայ հոգեհանդիսա - պատարագ իր ամուսնոյն՝ ՄԱՐՏԻԿ ԶԱՔԷՈՍԵԱՆի յիշատակին: Կը հրաւիրուին հանդուցեալին յիշատակը յարգողները:

ԿՐ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Աչոտ Գաբրիէլեան, ծօր առնուն՝ Նշան, 1922ին Գոլսէն մեկնած է Քունաստան, կարծողներ կան թէ քանի մը տարի առաջ Քունաստանէն մեկնած է վառնա (Պուկարիա), իր մասին լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել իր եղբօրը՝ հետեւեալ հասցէին. Dirnéat, 8 rue Pau Bert Lyon, (Rhône) France.

ՓԱՐԻԶԻ ՂԱՐԱԲԱՂ-ՋԱՆԳԵԶՈՒՐ Հայբենակց. Միութեան ... յանքիւնը Ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները 30 Ապրիլ Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, 8 Ռիւ Գօսիւէ, մէթրօ Բուասօնիէ:

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԾԸԼ
Կազմակերպուած ԻՄԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ միութեան կողմէ
7 ՄԱՅԻՍ ՇԱԲԱԹ ԹԻՇԵՐ ՄԻՆԶԵԻ ԼՈՑՍ
PALAIS DU CONGRÈS-ի ՄԷՋ, (Porte de Versailles)
ՊԱՏՈՒՈՒՈՑ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ Պ. Ա.Լ. ԽԱՏԻՄԵԱՆԻ
Մասնակցութեամբ բոլոր հայ կազմակերպութիւններու:
ԿԸ ԽՕՍԻՆ Պ. Պ. Վ. ՓՇԽԱՆԵԱՆ, Ե. 20ՊՇՆԵԱՆ
ԴՆԴ. ԲԱՂԴԱՍԱՐԵԱՆ
Եւ Փարիզի Հայ Երիտասարդաց Միութեան կողմէ Պ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ,
Կը ներկայացուի ղեկավարութեամբ Գ. Տէրվիշեանի
ՋԱԼԱԼԷԴԴԻՆ

ԿԱՐԵՒՈՐ
Ձեր բնակարանը, շէնքը եւայլն ամբերի եւ ճաշակաւոր ներկելու, ... թուղթեր փակցնելու եւ նորոգութիւններու համար դիմեցէք ճամակով՝
S. GRÉGOIREի, 1bis, Rue Rouget de l'Isle, Choisy-le-Roi Seine.
Խղճամիտ եւ մաքուր աշխատանք՝ չափաւոր գիներով:

"ՇԻՐԱԿ"
Արեւելքի միակ իսկական օղին է... Անզուգական, Անմրցելի, Անվարան... Առաջնակարգ զօրացուցիչ ... բեր, պատրաստուած զուտ չամիչ... ով: Հայ աւանդական սեղանին ...

ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌԱՀՎԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
Ունինք մեծ մեքերք անգլիական, ֆրանսական եւ չեխոսլովաք կերպասներու՝ այլ մարդոց վերարկուի, հագուստի, կանանց ռոպերու եւ հագուստներու համար: Առաջնակարգ կօշիկներ, ճերմակեղէններ եւ նպարեղէններ: Ունտէրվոտ գրի ... քենայ: Ջափաւոր գիներ:
Գիմել՝ American Lloyd, Paris (9e). 7 rue Auber
Tél. Opéra 67-77

Hommes Dames

15, Bld. Bonne Nouvelle
Métro: Bonne Nouvelle Tél.: Gut. 93-70

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ
Զուտ խաղողէ քաղ... եւ անիսոնով պատ... ուած հայկական ... ՐԱՔԸ ՏԻՒԶը, ... արուեստական ... ձեր ստամոքսը ... գիշերները չուր կը ... եւ իր կնսէ ձեր ... ջուքեան: Խմեցէք ... ՐԱՔԸ ՏԻՒԶը որուն ... րատ, կազդուրիչ եւ ... ժաքեր ըլլալէ ... ուած է:
Dalakupeian ... St. Lambert et ... Suffres, Marseille

Etude de Me BERNARD WAHÉ
(17e ANNÉE)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Études Sociales
JURISCONSULTE
de
Droit Français et International Privé
Mandataire en Justice
159 rue Lafayette, Paris (Gare du Nord) Tél. NORD 68-...
ԿԸ ՄՏԱՆՁՆԻ ամէն տեսակ դատեր, Փարիզի, գաւառի, գաղութներու եւ արտասահմանի մէջ: Ներկրող-արկղութիւն իրաւագէտ. ամէն տեսակ խնդիրներ Արկածի դատեր, ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ: Նաթերութիւններ օրինական ձեւակերպութիւններ եւ անուններու փոփոխութիւն թիւններու կազմութիւն եւ լուծում: Ամէն տեսակ գործերու խմբագրութիւն Իրաւագիտական քննութիւններ եւ մրցումներու պատրաստութիւն: ... գասախօսութիւններու խմբագրութիւն: Փողոցային արկածներու ... չքաւորներուն կատարյ կանխավճար առանց տոկոսի եւ մէքենագրէ: կ'ընդունի նաեւ ժամադրութեամբ:
ամէն օր ժամը 9—10 եւ 5—7:

Le Gérant : H. STEPHAN
17, Rue Damesme, PARIS (13) A. DER (AGOPIAN)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ևի ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԾՐԹԵՒԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ :— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Թրքահայ եւ Գաղութներ	150 ֆրանգ	75 ֆրանգ	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանգ	140 ֆրանգ	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանգ	110 ֆրանգ	

ՈՒՐԲԱԹ 29 ԱՊՐԻԼ VENDREDI 29 AVRIL 1938

ԺԸ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3717

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԴԷՊԻ ԱՐԵՒԵԼՔ...

Նոյնիսկ այն թերթերը որ տարին քանի մը անգամ հակիւ կը լքէին Մօտաւոր Արեւելքի եւ Թուրքիոյ անուններուն, այն ալ հանդիսաւոր առիթներով, այժմ սոխակ զարձեր են, Աստրիոյ կցումէն ի վեր:

Եւ յօդուածներ, տեսութիւններ, գուշակութիւններ իրարու կը յաջորդեն, ապացուցանելու համար թէ Գերմանիա նորէն աչքերն ուղղած է դէպի Արեւելք, այս անգամ Դանուբի ճամբով:

Գերմանական թերթերն ալ չեն ծածկեր հիթլէրական յառաջխաղացութեան ելքերը, անշուշտ զգուշանալով թիւրիմացութիւններ պատճառել Իտալիոյ, որուն հետ սերտօրէն կապուած են ծանօթ «առանցք»ով :

Այսպէս, երէկ ամփոփեր էինք չատ կարեւոր օրկանի մը, «Տէյլի Ալկէմայնէ Ցայթունկ»ի մէկ տեսութիւնը,— «Դանուբի ուղղութեամբ »:

Գերմանական թերթը վերլուծելով «անշլուս»ի (Աստրիոյ կցման) առաւելութիւնները, դիտել կուտար.

— « Այժմ գերմանական տնտեսութիւնը կ'ընթանայ դէպի Եւրոպայի հարաւ - արեւելեան երիտասարդ պետութիւնները, որոնք բնական շուկայ մը կը կազմեն գերմանական շահարկութեանց համար եւ լրացուցիչ միջոց մը՝ նախանձութեր գնելու: Ներկայիս Գերմանիան կը համարուի կեդրոն եւրոպայի ամենամեծ պետութիւնը »:

Այս ճամբուն վրայ, անշուշտ իրարու պիտի բախին Գերմանիա եւ Իտալիա, քանի որ այս վերջինն ալ աչքերն ուղղած է դէպի Արեւելք :

Գերմանական թերթը կը փութայ լուսաբանել այս պարագան, որպէսզի թիւրիմացութիւններ չծագին Հռոմ - Պերլինի առանցքի մասին .

— Իտալեգերմանական շահերը ոչ թէ կը խաչաձեւեն իրար, այլ ընդհակառակն կ'ընթանան զուգահեռ: Գերմանիոյ տարածումը դէպի Արեւելք՝ չի փակեր Իտալիոյ ճամբան եւ Իտալիա պատճառ չունի վախնալու... Իտալիա եւ Գերմանիա մրցակցութեան ոչ մէկ վէճ կրնան ունենալ: Ճիշդ է որ Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ ծաւալման ուղղութիւնը նոյնն է, բայց Իտալիա, գերմանական գծին զուգահեռ, կ'ընթանայ աւելի հարաւէն,— մինչ գերմանական գիծը կը հետեւի Դանուբի եւ կը կտրէ հարաւ-արեւելեան երկիրները, իտալականը կ'անցնի ծովէն: Իտալիոյ տարածման գիծը ցամաքին չէ, այլ ծովային, ինչպէս ցոյց կուտայ իր աշխարհագրական դիրքը, Միջերկրականեան թերակղզիին կազմութիւնը: Իտալիա կ'ուզուի դէպի Ալպանիա, Յունաստան, արեւելեան Միջերկրական եւ Թուրքիա (կարգ մը թերթեր կը գրէին՝ Փոքր Ասիա): Գերմանական շահերու առանցքը կը հետեւի իտալական շահերու առանցքին, բայց մինչ գերմանականը կ'անցնի հիւսիսէն, Դանուբէն եւ Պալքանեներու հիւսիսէն, իտալականը կ'անցնի Միջերկրականի վրայէն :

Այս «լուսաբանութեան» ուրիշ մէկ երեսը կը կազմէ մարա - ջախտ կէօբինկի յօդուածը՝ գերմանական հանդէսի մը մէջ, որ կը կոչուի «Քառամեայ ծրագիրը »:

Գերմանիոյ օդանաւային նախարարը, որ միեւնոյն ատեն տնտեսական դիկտատորն է, քննելով Աստրիոյ կցման արժէքը՝ տնտեսական տեսակէտէն, կը յանգի հետեւեալ եզրակացութեան.

— « Աւստրիան մեզի համար նախանձութերու շտեմարանէ մը աւելի քան մըն է, ունենալով երկաթ, ատաղձ, բարիւղ: Ան կ'ապրի մէկ մըն է դէպի հարաւային - արեւելեան եւ Մօտաւոր Արեւելքի ժողովուրդները »:

Ճիշդ է որ երկու թերթերն ալ խնդիրը կը քննեն տնտեսական դիտանի վրայ: Բայց, Նո՞ր է որ պիտի համոզուինք թէ՝ սկիզբէն ի վեր տնտեսական արշաւն է որ ճամբայ կը բանայ քաղաքականին եւ զինուորականին, ի հարկին յանգելով պատերազմի, ինչպէս տեղի ունեցաւ 1914ին եւ աւելի վերջը :

Մենք վերջերս առիթ ունեցանք ամփոփելու Ֆրանսացի հրապարակագրի մը տեսութիւնները, երբ Էնկիւրիի դեսպան կը նշանակուէր Հոչակաւոր Ժան Փափէնը: (Դեսպանը վերջին պահուն հրաժարեցաւ այդ պաշտօնէն, եւ ուրիշ մը պիտի դրկուի, կ'ըսեն): Նոյն յօդուածագիրը, որ բաւական համուտ կ'ներեւայ Մօտաւոր Արեւելքի եւ Թուրքիոյ անցուդարձին, նոր գրութեամբ մը քննելով անգլեւիտալական համաձայնութեան հետեւանքները, դիտել կուտայ թէ Թուրքիա ստիպուած է նոր միջոցներ որոնել, պահելու համար իր յառաջապահ դիրքը՝ Միջերկրականի եւ Սեւ Ծովու, Իրաքի եւ Պալքաններու միջեւ:

Իր կարծիքով, Քէմալ Աթաթիւրք ոչ միայն այլեւս չի խանդավառուիր Թուրքեւխորհրդային զինակցութեամբ, այլեւ կ'ուզէ ազատել օձիքը: Այսպէս կը հաւատան Հռոմի մէջ, արեւելեան քաղաքականութեան մասնագէտները, միեւնոյն ատեն դիտել տալով թէ ամէնէն խանդավառ քէմալականներն ալ հետզհետէ աւելի կը փարին համաթուրանական խոհերուն :

Արդ, որո՞ւ կրնայ յարիլ Էնկիւրի, բաժնուելով Մոսկուայէն: Յօդուածագիրը պրպտումներ կատարելով Հռոմի մէջ, կ'եզրակացնէ թէ Ֆրանսա այլեւս համակրութիւն չի վայելեր Թուրքիոյ մէջ :

— « Ֆրանսայի սուրիական բաղաբախանութիւնը, որ տարտամ եւ հակասական կը համարուի հոս, կը դիւրացնէ Արաբներու, Թուրքերու, Անգլիացիներու եւ Իտալացիներու գործը: Ալէքսանդրեթի Սանճաքին խնդիրը կորսնցուց Թուրքիոյ ժողովրդական կանուխքիւնը Թուրքիոյ մէջ եւ շատեր առանց վարանելու օգտուեցան այս կացութենէն...Ինչպէս դիտել կուտան Իտալացիները, Արեւելքի մէջ տկարութիւնը շատ աւելի ատելութիւններ եւ բինա - խնդրութիւններ կը յարուցանէ, քան բռնութիւնը»:

Դեռ չպարզեցինք ամբողջ պատկերը: Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Ի՞ՆՉ ԼՈՑՍ ՊԻՏԻ ԾԱԳԻ ԼՈՆՏՈՆԷՆ

Ֆրանսայի մտահոգութիւնները Անգլիոյ վերապահութեանց մասին

Չհասկացուիլ իր ընթերին պիտի ձգուի...

Ֆրանսայի վարչապետը, Պ. Տալատիէ եւ արտաքին նախարարը՝ Պ. Ժոռժ Պոնէ չորեքշաբթի Լոնտոն օդանաւով, մէկ ժամուան թռիչքէ մը վերջ: Ինչ մը հանդստանալէ վերջ, երկու երկիրներու ներկայացուցիչները անմիջապէս ձեռնարկեցին խորհրդակցութեանց, որոնց ելքէն կախում ունի Եւրոպայի կացութիւնը, ինչպէս կը նշեն Փարիզի եւ Լոնտոնի թերթերը : Խորհրդակցութիւնները չարունակուեցան երկկ, պրնթ ամբողջ օրը , Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի վարչապետներուն եւ արտաքին նախարարներուն միջեւ:

Փարիզէն մեկնած ատեն, Պ. Տալատիէ յոյս յայտնեց թէ այս ճամբորդութիւնը պիտի նպաստէ ամրապնդելու անգլոֆրանսական սիրալիր համաձայնութիւնը: Եւ սակայն, Փարիզի թերթերը այնքան լաւատես չեն, եւ կը բացատրեն թէ լուրջ տարբերութիւններ կան երկու կառավարութեանց միջեւ: Այսպէս, մինչ Անգլիոյ վարչապետը կ'ուզէ վերակենդանացնել քառեակ դաշինքը, ներս առնելով Գերմանիան եւ դուրս ձգելով Ֆրանսայի զինակիցը՝ Ս. Միութիւնը, Ֆրանսա կ'ուզէ վերահաստատել Սթրէզայի համաձայնութիւնը, որպէսզի Գերմանիա չկարենայ զերակշռութիւն հաստատել կեդր. Եւրոպայի մէջ: Իրազեկներու կարծիքով, Պ. Չեմպըրլէն պիտի չանայ համոզել Ֆրանսայի ներկայացուցիչները թէ անգլեւիտալական եւ ֆրանքեւիտալական համաձայնութեանց արամաբանական ելքն է մերձեցում Գերմանիոյ հետ: Ֆրանսացիները չեն ուզեր քառեակ դաշինքին մէջ առնել Գերմանիան, բայց Անգլիացիները դիտել կուտան թէ Սթրէզայի համաձայնութիւնը ցնորք է, քանի կը տեւէ Հռոմ - Պերլին առանցքը :

Չեխոսլովաքիոյ խնդիրն ալ մեծ դժուարութիւններ կը ներկայացնէ : Անգլիական կառավարութիւնը այն տեսակէտն ունի թէ Չեխոսլովաքիան չի կրնար փրկուիլ եւ պէտք է ջանայ լեզու գտնել Գերմանիոյ հետ, լաւագոյն պայմաններով : Անգլիոյ պաշտօնական շրջանակները ապագայ չեն տեսներ Չեխոսլովաքիոյ համար, գոնէ ներկայ պարագաներուն մէջ: Եւ երբեմ տրամադիր չեն մատը մատին զարնելու, այդ երկրին փրկութեան համար: Ընդհակառակն , Անգլիա կ'ուզէ որ Չեխոսլովաքիա ինքնավարութիւն տայ Գերմաններուն, ինչպէս եւ տեսակ մը չրջանային վարչութիւն՝ միւս փոքրամասնութեանց , հետեւելով Զուիցերիոյ օրինակին :

Ֆրանսացիները այնքան յոռետես չեն Չեխոսլովաքիոյ ճակատագրի մասին եւ կը կարծեն որ եթէ Անգլիան ալ վճռական դիրք բռնէ Ֆրանսայի եւ Ս. Միութեան հետ, կարելի է արդիլել Չեխոսլովաքիոյ անդամահատումը: Անգլիացիները չեն հաւատար թէ ո եւ է ֆրանսացի հայրենասէր կ'ուզէ պատերազմիլ հեռաւոր երկրի մը համար որուն հետ ոչ մէկ սերտ կապ ունի :

Անշուշտ զանազան դժուարութիւններ կը ներկայացնեն նաեւ Սպանիոյ, Մայր. Արեւելքի, Միջերկրականի, անգլեւֆրանսական զինուորական գործակցութեան, եթովպիոյ եւն. խնդիրները, բայց, Ֆրանսացիներու կարծիքով , կացութեան գլխաւոր բանալին կը կազմէ Չեխոսլովաքիոյ խնդիրը :

Լոնտոնի եւ Փարիզի չեխական դեսպանները առջի օր յուշագիրներ ներկայացուցին երկու կառավարութեանց, խնդրելու համար թէ Անգլիա եւ Ֆրանսա ինչ միջոցներ ձեռք պիտի առնեն, եթէ նացիները յարձակում գործեն:

*** Անգլիական թերթ մը, «Տէյլի Մէյլ», իր դիւանագիտական աշխատակիցին բերնով կը դրէ թէ Պ. Պենէշ, Չեխոսլովաքիոյ հանրապետութեան նախագահը, ըմբռնելով կացութեան ծանրութիւնը, տրամադիր է ինքնօրոշ - նութիւն տալու Գերմաններուն եւ թէ նախագիծ մըն ալ ղրկուած է Լոնտոն, որպէսզի քննուի Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի ներկայացուցիչներուն կողմէ : Անշուշտ անգլիական կառավարութիւնը պատրաստ է ուժ տալու այսպիսի ծրագրի մը:

Այս լուրին հրատարակութենէն անմիջապէս վերջը, հերքուեցաւ այն լուրը թէ չեխական կառավարութիւնը մերժած է բանակցիլ հիթլէրական Գերմաններու առաջնորդին՝ Հէնլայնի հետ :

Զուիցերիան ալ կը սպառնայ

Զուիցերիոյ կառավարութիւնը ծանուցագիր մը ուղղելով, կը սպառնայ քաշուիլ Ազգերու Դաշնակցութենէն, եթէ Անգլիա եւ Ֆրանսա գիշուորական երաշխաւորութիւններ չընծայեն — Գերմանիոյ կամ ուրիշ որ եւ է պետութեան դէմ: Զուիցերիա այս առթիւ բացատրած է թէ ի՛նչ ժուարութիւններ կը կրէ, կատարելու համար Ազգաժողովի ուխտին պարտաւորութիւնները, մանաւանդ անոր պատժական տրամադրութիւնը :

Այս փոքրիկ երկիրը կ'ուզէ բացարձակապէս չէզոք մնալ միջազգային բարդութեանց մէջ, քանի որ ունի դերմանախօս եւ իտալախօս չրջաններ՝ հոն բնակչութեամբ, եւ երեք կողմէ չրջապատուած է երեք պետութեանց կողմէ որոնք անդամ չեն Ազգերու Դաշնակցութեան (Գերմանիա, Իտալիա եւ Լիխթէնշթայն): Անշուշտ այս վերջին մանրանկար իշխանապետութիւնը վախ չի պատճառեր, բայց կրնայ իրրեւ ճամբայ ծառայել գերմանական յարձակման համար: Ուրեմն, Զուիցերիա իր փրկութիւնը կը տեսնէ բացարձակ չէզոքութեան մէջ, ինչ որ կը հակասէ Ազգաժողովի ուխտին տրամադրութեանց : Ֆրանսա բնականաբար պատրաստ է ընդունելու Զուիցերիոյ խնդրած այդ կացութիւնը, քանի որ եթէ Գերմանացիները արշաւեն, Ֆրանսան ալ կը վտանգուի, բայց Անգլիոյ մէջ տրամադիր չեն նոր յանձնառութիւններ ստանձնելու նաեւ այս հարցի մասին :

ՄՈՍԿՈՒԱՅԷն հասած հեռագրի մը համաձայն, կրօնական դաւադրութիւն մը երեւան հանուած է Արտաքին Մոնկոլիոյ մէջ: Իբրեւ թէ մեծ Լաման ուղած է տապալել խորհրդային իշխանութիւնը եւ ճամբայ բանալ ձախընդիններուն համար: Ձերբակալուած են մեծ Լաման եւ ուրիշ հոգեւոր պետեր :

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ճակատէն կը գրեն թէ Ջօր. Ֆրանքոյի զօրքը յառաջ խաղալով, ռազմավարական կարեւոր դիրքեր գրաւած է Սոսրին Արագոնի մէջ : Կռիւները կը չարունակուին կատաղօրէն :

ՆՈՐԷՆ ՍԵՒ ԼՈՒՐԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԷՆ

ՈՒՐԻՇ ԵՐԵՒԵԼԻՆԵՐ ԱԼ "ԱՆՀԵՏՑԱՑԱԾ"

« Ցուսաբեր » հետեւեալ տեղեկութիւները կը հրատարակէ ապրիլ 19 թուականով : (Նամակը մարտ 30 թուակիր ըլլալով , կը խօսի նաեւ կաթողիկոսի մասին որ մեռաւ ապրիլ 10ին) .—

ԱՐԱՄԱՑԻՍ ԵՐՋՆԿԵԱՆԸ թուեւաւորած են Սեպտեմբերի վերջին, ՍԱՀԱԿ ՏԷՐ ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆԸ պատուհասելէն 2 — 3 օր առաջ, Զեկայի նկուղին մէջ: Ամենայն Հայոց կաթողիկոսն ազատ է, սակայն մօտ տաս եպիսկոպոսներ ու վարդապետներ նետուած են նոյն նկուղին մէջ: Սահակ Տէր Գաբրիէլեանի պատուհասման ատեն Հայաստան եկած էին ընդհանուր խորհրդային դատախազ Վիչինսկին, Զեկայի պետ Եժովը եւ Անաստաս Միկոյեանը: Անոնք ղեկավարած են ձերբակալութիւններու գործը :

ՀԱՑԿԱԶ ԿՈՍՏԱՆԵԱՆԸ, լուր առնելով, որ պինքը ձերբակալելու են, իր խոհ բնակարանում ինքնասպան եղաւ :

Աքսորավայրում մեռած է ԼԵՒ - ԿԱՄՍԱՐԸ (Երզինջեան) :

ՄԵԼԻՔ ՅՈՎՍԷՓԵԱՆ, Հայաստանի Զեկայի նախկին պետը, որ իբրեւ անպատուութիւն նշանակուած էր կարաճներու վարիչ, նետուեց իր սիրած Զեկայի նկուղը եւ մէջտեղ չկայ ...

ԴԻՒՐԳԵԱՐԵԱՆԸ (նախկինդործավար), ԽԱՉԱՏՐԵԱՆԸ, ԼԵՒՈՆ ՓՈՓԿԵԱՆԸ, ԳԷՈՐԳԵԱՆԸ (կարսեցի) քրէական բաժնի պետերը՝ նոյնպէս ձերբակալուած են հանդերձ ընտանեօք եւ յայտնի չէ, թէ ո՞ւր կը գտնուին: Նոյն թուով դանդուածային ձերբակալութիւններ տեղի ունեցած են Բիւրատ Հայաստանի բոլոր գաւառներու մէջ: Վերջին ժամանակ Երեւանում ձերբակալուեցան եւ մի չարք բժիշկներ, որոնց մէջ եւ յարգուած բժիշկ ԳՐՕՆ:

Ռուսերէնի պարտադիր Հայաստանի մէջ

Հետեւեալ տեղեկութիւները կը քաղենք «Իզվեստիա»էն, որ Մոսկուայի կառավարական օրկանն է .—

Հայաստանի ժող. գործավարներու քորհուրդի (կառավարութիւն) որոշումով մանուկներ կը կազմակերպուին, ռուսերէնի ուսուցիչներ պատրաստելու համար : Առաջին հերթին դասընթացքները պիտի ընդունին ՀԱԶԱՐ ուսուցիչներ: Անոնք Երեւանի եւ Լէնինականի մէջ պիտի բացուին ռուսերէնի մանկավարժական դպրոցներ :

*** Երեւանի մէջ սկսած է հրատարակուիլ «Երեւան» անունով ռուսերէն օրաթերթ մը :

*** Հայաստանի եւ Վրաստանի մէջ Գեր. Խորհուրդի ընտրութիւնները պիտի կատարուին Յունիս 12ին, Ադրբէջանի մէջ՝ Յունիս 24ին: Ընտրական ցուցակները կազմուած են: Հանրապետութիւնը բաժնուած է 560 ընտրական չրջանակներու : Ընտրական կանոնադիրը տպուած է 140.000 օրինակ հայերէն, բացի Թուրքերէն եւ ռուսերէն հրատարակութիւններէն: 400.000 ընտրողներ խմբական ժողովներ կը գումարեն, ուսումնասիրելու համար այս կանոնադիրը :

*** Երեւանի մէջ ընտրական ժողովները Հայաստանի Գեր. Խորհուրդի պատգամաւորութեան թեկնածու առաջարկած են Սթալինը, Մոլոտովը, Կաղանովիչը, Վորոշիլովը, Եժովը, Միկոյեանը, Հայաստանի կեդր. կոմիտէի քարտուղար Գրիգոր Յարութիւնեանը, ձգախէժի գործարանի բաժնի վարիչ Մանուկ Ալեքեանը, ծխախոտի գործարանի դերարտադրող բանուորուհի Իւզարեր Աւետիսեանը, համալսարանի վարչական տեսուչ երիտասարդ համայնավար Գարեգին Պետրոսեանը եւ ժողովրդական դերասանուհի Յասմիկ Յակոբեանը :

ԿԸ ՀԱՍՏԱՏՈՒԻ ՈՐ ԻՍԿԱՊԷՍ ՀԱՑ Է ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՑ ՆԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ՀՐԱՄԱՆԱՏԸ

Անցեալ օր ազմկալի տեսարաններ պարզուեցան Հունգարիոյ երեսփ. ժողովին մէջ, անկախ երեսփոխան Սուլիքի ճառին առթիւ: Երեսփոխանը հաստատեց թէ Հունգարիոյ նացիներուն (հիթլէրական) հրամանատարը, Սալասի, հունգարացի չէ, այլ Հայ մը, որուն ընտանիքը հաստատուած է Թրանսիլվանիա եւ հետեւաբար ան իրաւունք չունի միջամտելու Հունգարիոյ ներքին գործերուն :

Այս յայտարարութեանց դէմ ուժգնօրէն բողոքեցին աջակողմեան երեսփոխանները :

Ընթերցողները անշուշտ կը յիշեն թէ կիրակի օր վիթխարի ցոյց մը տեղի ունեցաւ Փէշթայի մէջ, դաշնադիրներու վերաքննութիւն պահանջելու համար: Այս առթիւ մէկը հարցուց,— ո՞վ է մեր առաջնորդը, եւ երիտասարդները պատասխանեցին.— Սալասի:

"Միեղեւ չորս տարի պիտի արդուիլ Հրեաներ,

Պաշտօնական տեղեկագրի մը համաձայն, Աւստրիոյ Հրեաներուն թիւն է 191.000, որոնց 176.000ը Վիէննա կը բնակին: Իսկ մկրտուած Հրեաներուն եւ կէս Հրեաներուն թիւը կը հաշուեն 900.000:

Վիէննայի փաստաբաններու միութեան նոր նախագահը յայտարարեց թէ Վիէննայի 1800 հրեայ փաստաբաններէն պիտի հեռացուին ասպարէզէն: Մօտերս աւելի արմատական միջոցներ ձեռք պիտի առնուին :

Հիթլէրի դլխաւոր օրկանը, «Ֆոլքիշէր Պէոպախթէր» իր աւստրիական տպագրութեան մէջ կ'ըսէ Վիէննայի հրէական տարրը պէտք է սրբուի չորս տարիէն, մինչեւ 1942: Թերթին տեսութեան համաձայն, այդ թուականին Հրեաները այլեւս պիտի չկրնան ոչ գործ բանալ եւ ոչ ալ պաշտօնեայ դառնալ: Միայն տարէց Հրեաները եւ Հրէուհիները պէտք է մնան, «այստեղ ծախսելու համար իրենց դիզած դրամները, զորս ոչ մէկ պարագայի մէջ դուրս պիտի կրնան հանել, մինչ մահուան կը սպասեն»: Հրեայ լրագրողները, հեղինակները, նկարիչները, երաժիշտները, ինչպէս եւ թատրոնի եւ չարժանկարի ճարտարարուեստին հետ կապուած բոլոր անձերը պէտք է անհետանան մինչեւ 1940, եթէ հրէական արեան որ եւ է հետք ունին: Հրեայ բժիշկները, փաստաբանները եւ դեղագործները պիտի արտօնուին 2 առ հարիւր համեմատութեամբ, ինչ որ բաւական կը համարուի հրեայ ժողովուրդին համար :

*** Լրագրական չրջանակներու մէջ կը կարծեն թէ Վիէննայի կարգ մը թերթերը պիտի փակուին, չկարենալով դիմանալ: Մասնաւորապէս կը յիշուին « Նէօյէ Վիներ Ժուռնալ» եւ «Նէօյէ Վիներ Թակպլաթ» որոնք մեծագումար հատուցումներ վճարած են ճամբուած խմբագիրներուն: Վտանգուած կը նկատուի նոյն իսկ «Նէօյէ Ֆրայէ Փրէսէ»ն, որ համաչխարհային համբաւ կը վայելէր: Պերլինի հիթլէրական օրկաններուն Վիէննայի տպագրութիւնները աղատօրէն կը մրցին աւստրիական թերթերուն հետ :

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ԼԵՌԱՀԱՐԸ
The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY — Գրաբ. ՏԻԳՈՒՆ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍԵԱՆ
Trans: J. M. — Թարգմ. Հ. Մ.

Իր ընկերը տանուտերի մոտ էր եղել, երբ աշքերը բացել էր ու տեսել, որ արդեն ցերեկ է դարձել... Ան ոտքի թռավ, ու ուզեց իրեն հագցնել, բայց հիշեց, որ ինքը հագուստ չունի. ամբողջ գիշերը նա անկողնում էր անցկացրել, իսկ հագուստները դրսում էին մնացել:

— Մուրատ, — ձայն տվեց նա, — ինչո՞ւ ինձ չես արթնացրել...

Ներս մտավ Մուրատը, ժպտալով ողջունեց նրան ու ասաց.

— Ես չէի համարձակվում, որովհետև տեսա, որ դու շատ հոգնած ես, ուզում էի, որ քնես, մինչև որ ինքդ արթնանաս...

— Ներողություն, — ասաց Ռոդերիկը, — ես ուշացրի, բայց ես ուզում եմ անմիջապես գնալ Ստամբուլ, որպեսզի կարողանամ Ալի-Բեյին գտնել մինչև ճաշի ժամանակը...

— Ես ուրախ եմ, որ դու ինձ հիշեցրիր այդ մասին, — ասաց Մուրատը, — ես ուզում էի քեզ ասել, որ ես ինձ համար ձի եմ գնել, և ուզում եմ, որ դու ընդունես այդ ձին ինձանից նվեր...

— Ես շատ ուրախ կլինեմ, — ասաց Ռոդերիկը, — ես ինձ համար ձի եմ ուզում գնել, որպեսզի կարողանամ ամեն օր քեզ մոտ գալ...

Մուրատը ժպտաց և ասաց.

— Ես ուրախ եմ, որ դու ինձ ընկեր ես համարում, և ես ուզում եմ, որ մենք միշտ ընկերներ մնանք...

Ռոդերիկը ոտքի թռավ, ձեռքը մեկնեց Մուրատին և ասաց.

— Ես ուրախ եմ, որ դու ինձ ընկեր ես համարում, և ես ուզում եմ, որ մենք միշտ ընկերներ մնանք

ՀՈՂԻ ՎԱՃԱՌՔԻ ՄԱՍԻՆ

ՊԱՏՄՎԱԾՔ

Բարեկեցիկ ընտանիքի մը զաւակ էր ան։ Ծնողքը ամէն բան կ՚ընէին անոր երջանիկ կեանքի համար։ Ան ալ իր կարգին կը սիրէր իր ծնողքը։ Ամէն առաւօտ կանուխ կ՚արթննար, կ՚երթար ծաղիկներ կը հաւաքէր իր սիրելի մօրը համար։ Ամէն կիրակի կ՚երթար եկեղեցի։ Ամէն ինչ կը ժպտէր անոր։

Ան ունէր նաեւ մանկական սիրելի խաղեր։ Ամէն ազատ ժամանակ կը խաղար իր ընկերներուն հետ

Գերմանիոյ հրեաներուն գոյքերը պէտք է յայտարարուին մինչեւ Յունիս 30

1935 Սեպտեմբերէն ի վեր, (Նիւրէնպէրկի համագումար), երբ գերմանական կառավարութիւնը արմատական միջոցներ ձեռք առաւ Հրեաներուն դէմ, երկրորդ վճռական անօրինութիւն մը տեղի կ'ունենայ:

Ապրիլ 27ին, գերմանական կառավարութիւնը հրամանագիր մը հրատարակեց, որուն համաձայն Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ Հրեաները պարտաւոր են մինչեւ 1938 յունիս 30 մանրամասնօրէն յայտարարել ինչ որ ունին իրրեւ հարստութիւն եւ կալուած, 5000 մարքէն վեր: Հրամանագիրը կ'ըսէ թէ քառամեայ ծրագրին վարիչը իրաւունք ունի անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առնելու, այս գոյքերը օգտագործելու համար, համաձայն գերմանական տնտեսութեան պահանջներուն: Հրամանագիրը ստորագրած են մարաջախտ Կէօրինկ եւ վիլհելմ Ցրիք: Անոնք որ կ'անտեսեն, պիտի դատապարտուին բանտարկութեան եւ տուգանքի, իսկ աւելի ծանր պարագաներու մէջ՝ մինչեւ տասը տարի տաժանակիր աշխատանքի, գոյքերու գրաւումով:

Այս առթիւ հրատարակուած կիսապաշտօնական զեկոյց մը կը բացատրէ թէ նոր օրէնքին նպատակն է «արիականացնել» գործերը՝ Մեծագոյն Գերմանիոյ մէջ, եւ թէ Հրամանագիրը մանուածրագէս կը վերաբերի Աւստրիոյ, ուր «տնտեսական կեանքը մեծ մասով ենթարկուած է հրէական ազդեցութեան»:

Մանազէտներ 5 — 7 միլիառ մարք կը գնահատեն Մեծագոյն Գերմանիոյ հրէական ստացուածքները: Հրատարակուած զեկոյցին համաձայն, նոյնիսկ օտարահպատակ Հրեաները ենթակայ են օրէնքին տրամադրութեանց:

Թուրքիոյ եւ Ցունաստանի նոր դաշնագիրը

Ապրիլ 27ին Աթէնք հասան Թուրքիոյ վարչապետը՝ Ճէլալ Պայար եւ արտաքին գործավարը՝ Թ. Ր. Արաս: Կայարանին մէջ կը սպասէին Ցունաստանի վարչապետը եւ նախարարները, ինչպէս եւ Թագաւորին Թիկնապահները, ցամաքային, ծովային եւ օդանաւային սպայակոյտներու նախագահները, խորհրդային դեսպանը, պալքանեան պետութեանց ներկայացուցիչները եւն.: Էվզոնոններու վաշտ մը զինուորական պատիւներ կ'ընծայէր, իսկ նուագախումբը երկու երկիրներու քայլերգները կը հնչեցնէր:

Թուրք նախարարները արքայական պալատ եթալով, ստորագրեցին այցելութեանց տոմարը: Իրիկուան դէմ տեղի ունեցաւ յաւելուածական դաշնագրին ստորագրութիւնը: Այս դաշնագիրը, որ նշանագրուած էր Էնկիւրիի մէջ, փետրուար 27ին, Զօր. Մէթաքսասի այցելութեան առեն, կ'երկարաձգէ 1930ին կնքուած դաշնագիրը եւ Թուրքհելլենական սիրալիր համաձայնութիւնը, տասը տարուան համար:

Ալպանիոյ թագաւորին հարսնիքը

Ապրիլ 27ին տեղի ունեցաւ Ալպանիոյ թագաւորին ամուսնութիւնը Հունգար կոմսուհիին՝ Կերալտինի հետ, որ այս իրողութեամբ կը դառնայ թագուհին: Թագաւորը 42 տարեկան է, թագուհին՝ 22: Երկու օր երեք դիչեր աննախընթաց խրախճանքներ տեղի ունեցան, այս ամուսնութեան առթիւ, որուն ներկայ եղան 152 չքաւոր զոյգեր: Գաւառի մէջ ամուսնացած զոյգերուն օժիտը հոգաց պետութիւնը, իսկ մայրաքաղաքին մէջ՝ Թագաւորը, համաձայն ազգային հերոս Իսքէնտէրի հաստատած սովորութեան (150 տարի առաջ):

Արքայական պսակին արարողութիւնը (քաղաքային) տեւեց միայն ինը վայրկեան: Իսլամական օրէնքին համաձայն, համբոյրը արգիլուած էր: Իտալիոյ ներկայացուցիչն էր արտաքին նախարարը, Կոմս Ճիանօ: Մեղրալուսինէն վերջ, Թագաւորն ու Թագուհին նախ Իտալիա, յետոյ Հունգարիա պիտի երթան:

ՋԱՆԱՉԱՆԼՈՒԲԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏԱՂՈՎ

ՖՐԱՆՍԱԶԻՆ ԱՐՏԱՔՈՒՈՒԱԾ ՔՍԱՆ ՌՈՒՄԵՐԸ, որոնք նանսէնեան տպատակ են, ալ - ձախ ինկած են, երթալիք տեղ գտնելու համար: Կ'ըսուի թէ նոյնիսկ Իտալիա եւ Գերմանիա տրամադիր չեն զանոնք ընդունելու: Աւելի հաւանական է որ ընդունուին Պելժիոյ կամ Լիւքսէնպուրկի մէջ:

ՀՌՈՄԻ Ֆրանսական դեսպանատան գործակատարը, որ Փարիզ եկած էր, նոր հրահանգներ ստանալով վերադարձաւ իր պաշտօնատեղին, չարունակելու համար բանակցութիւնները:

Ֆ. Կ ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ ԿԸ ՏՕՆԷ "Կ. ԽԱՉԻ ՕՐ,,Ը

8 Մայիս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր, **Salle Poissonnière**ի մէջ, **7, Rue du Fbg. Poissonnière, Métro Bonne Nouvelle**.

Նախագահութեամբ Տիկին ԷԼԼԷՆ ՐԻՒԶՈՆԴԻ
կը քանախօսէ Պ. ՀՐԱԶ ԶԱՐԳԱՐԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին դաշնակահարուհիները՝ ՕՐ. ՔԷՆՏԻՐԵԱՆ եւ ՏԻԿԻՆ ՎԱԶԱՆԱ, կ'երգեն՝ ՕՐ. Ա. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ եւ Պ. ՏԷՕՔՄԷՃԵԱՆ, սիրողներու խումբի կողմէ կը ներկայացուի երկու դաւէշա, «ՎԱՐԴԱԳՈՑՆ ՆԱՄԱԿԸ» եւ « 48 ՕԺԱՆՈՑ ԳԼԽՈՒ ՓՈՐՁԱՆՔԸ »

Կը պարէ Պուլկար պարուհի ՕՐ. SOPHIE ERRIO:

Ճոխ պիւֆէ՝ պատրաստուած Մաշուհիներու կողմէ:

Մուտք **10** ֆրանք

ՇԱՆ.— Յայտագրին ճոխութեան պատճառով, հանդէսը կը սկսի որոշ - եալ ժամուն:

«ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ ՕՐ"Ը

Ֆ. Կ. Խաչի Մարսէյլի Մասնաճիւղը իր հինգ Մասնաճիւղերով կը տօնէ «Կ. Խաչի Օրը 8 Մայիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3.30ին «Շահրիկեան» սրահին մէջ, 5 Ռիւ տը Լ'Էքլիփս

Բացման խօսք՝ Տիկ. ՔԻՊՐԻԹՃԵԱՆԷ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: *Խմբերգ, արտասանութիւն, հայկական պարեր՝ հայկական տարազով: Զուգերգ, Լուքսակ եւ մ'ներգ.*

Մուտք՝ 5 ֆրանք (որ իրաւունք կուտայ մասնակցելու տեղի ունենալիք վիճակախաղին):

Հայ Արիներու երեկոյթներ

կազմակերպուած Մարսէյլի, Սէն Լուի եւ Պոմոնի խումբերու կողմէ

Պիտի ներկայացուին նոր բեմադրութիւններ

Հայ Արիներու կազմը, Յակոբեանի փափաքը, Ի՞նչու կուլան, Ֆրանճիստայն եւ Sof. ժէֆիլ, Դուբ վինաբանեցէք, ես ալ գինին խմեմ, Դող աշակերտը (*բոլոյալից տրամ 2 արար*):

Հաւաքածոյ մը զանազան ազգերու պարերու եւ հայ գեղջուկ պարեր, չափերու փափաքին համաձայն պիտի ներկայացուի նաեւ ճամբարի ֆիլմը, ուստիոյով իր մասնակցութիւնը կը բերէ Պ. ժաք Տէքաէրեան:

Ցաջորդաբար պիտի ներկայացուին՝

Շաբաթ, 30 Ապրիլ, երեկոյեան ժամը 8.45ին Մարսէյլ, Շահրիկեան սրահին մէջ, 5, Rue de l'Eclipse, Marseille:

Կիրակի, 1 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.45ին Պոմոն, Վարանդեան սրահին մէջ:

Շաբաթ, 7 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.45ին Սէն ժէրմ, Գասպարեանի սրահին մէջ:

Գիները Մարսէյլի համար **5** ֆր., արուարձանները **4** ֆրանք

Հ. Ց. Դ.

Գերեզման

Լիմնի կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, 29 Ապրիլ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, «Զարդարեան Գրադարանին մէջ, 181 Քուռ Լա - Ֆայէթ:

Վիէննի կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի ընկերները 1 Մայիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30 «Խաժակ» Ակումբին մէջ՝

կարեւոր օրակարգ:

Վիէննի կոմիտէն ընդհ. ընկերական ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի ընկերները 1 Մայիս, կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին, «Խաժակ» Ակումբին մէջ: կարեւոր օրակարգ՝

Տիվնինի կոմիտէն անդամական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները 1 Մայիս, կիրակի առաւօտ ճամը ձիշդ 9ին սովորական հաւաքատեղին՝

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ԱՆԻԷՌ ՊՈՒԱՖԻԼՈՆՊԻ Հ. Ց. Դ. «ԱՐԱՄ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

30 Ապրիլ Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին
Ավիէոի քաղաքապետարանի նորակառոյց սրահին մէջ
կը ներկայացուի Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ

ԱՐՑՈՒՆՔԻ ՀՈՎԻՏԸ

Ղեկավարութեամբ եւ մասնակցութեամբ
Ալֆորվիլի գերասանական խումբին

Մուտք 7.50, 5 եւ փոքրիկներու համար 2 ֆրանք:

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

կազմակերպուած Հայ Մշակութային Միութեան կողմէ

29 Ապրիլ Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին «Շահրիկեան» սրահին մէջ,
Մարսէյլի կը խօսի Պ. ՀԷՒՍԵԱՆ, Նիւթ՝ «Մշակոյթի զարգացման պայմանները»:

ՑԵՐԵԿՈՑԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Փորթ տ'Իթալիի եւ շրջանի Հայ Կ. Խաչի վարչութեան կողմէ

1 Մայիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 4ին 11.30, Պ. Ցովհաննէսեանի սրահը,
13, Rue Pierre Curie, Kr. Bicêtre, *մէթրօ՝ Փորթ տ'Իթալի:*

ԿԸ ԽՕՍԻ **Պ.Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ**

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, խմբերգ, երգ, արտասանութիւն, հայկ. եւ կովկասեան պար: Կը նուագէ Թառիստ Գարեգին: Կը պարէ Վրացի յայտնի կինոն:

Եւրոպական պարերը կը սկսին ժամը ճիշդ 6.30ին, ղեկավարութեամբ CARIO CANTIի *նուագախումբին: Ճոխ պիւֆէ աժան դիներով: Մուտք 5 ֆրանք*

ՓԱՐԻԶԻ ՂԱՐԱԲԱՂ-ՋԱՆԳԵԶՈՒՐ Հայրենակց. Միութեան Վարչութիւնը Ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները 30 Սպրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, 8 Ռիւ Գօսիւէ, մէթրօ Բուսսօնիէռ:

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՕՐԸ

կազմակերպուած ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ միութեան կողմէ

7 ՄԱՅԻՍ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՑՍ
PALAIS DU CONGRESԻ ՄԷՋ, **(Porte de Versailles)**
ՊԱՏՈՒՈՑ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ **Պ. ԱԼ. ԽԱՏԻՄԵԱՆԻ**

Մասնակցութեամբ բոլոր հայ կազմակերպութիւններու:

ԿԸ ԽՕՍԻՆ **Պ. Պ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ, Ե. ՕՊԱՆԵԱՆ, Գ.Ն.Գ. Տ. ԲԱԶԴԻՍԵՍԵԱՆ**

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին
ՏԻԿ. Ե. ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ (ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ),
ՀՌՈՑԿԱՆՈՒՀԻ ԹՈՐՈՍԵԱՆ (ԵՐԳ)
ՕՐ. ՇԱՀԼԱՄԵԱՆ (ՋՈՒՅԹԱԿ) **եւ ՕՐ. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ** (ԴԱՇՆԱԿ):

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

13րդ Տարեկան Ցերեկոյթ

ՀԱՑ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԻ
ՍԿԱՈՒՏՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԳԱԼԻԿՆԵՐՈՒՆ
ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ ՋՕՐ. Կ. ԿՈՐԿՈՒՏԵԱՆԻ

Կիրակի 15 Մայիս, կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին
SALLE POISSONNIÈREի մէջ, 7, Rue du Fg. Poissonière. (9)
Métro: Bonne Nouvelle.

Մուտք՝ 10 եւ 5 *ֆրանք:*

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ Միութեան Վարչութիւնը Ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները 30 Սպրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, 8 Ռիւ Գօսիւէ, մէթրօ Բուսսօնիէռ:

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԾ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԾ

44 Rue Dunkerque (ՄԷՋԸՐՕ ԿԱՌ ՏԻ ՆՈՒ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20ի
Առաւօտները ժամադրութեամբ:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆԻ

«ԾԱՂՐԱՆԿԱՐՆԵՐ»

երգիծական նոր հատորը (208 էջ)

Մանօթ դէմքեր եւ ժողովրդական տիպեր: Վարդաստան մը ժպիթ, խինդ, ծիծաղի եւ հեգնութեան լաւագոյն նուէրը ինքզինքին ու բարեկամին.

«Մնդալ գիտցիր որ առողջութիւնն ու բախտն ալ քեզի խնդան» Մկրտիչ Ասկիլեան
«Իւրաքանչիւր ժպիտ հոգիին մէջ լոյս մը կը վառէ» Հաճու - Հիրա
«Ծիծաղը սրտին արեւն է»

Հատորին գինն է Ֆրանսա եւ դաղութներ 20 ֆր., արտասահման 25 ֆր.

Դիմել հեղինակին.— 21, Rue Ampère, Cachan, Seine, France:

Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆԻ
ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ
28 Avenue Victor Hugo, Vanves
(Լիսէ Միշըլէի հրապարակին վրայ)

Կ'ընդունի Երկուշաբթի, Չորեքշաբթի եւ Ուրբաթ օրերը ժամը 10—12 եւ երեկոները 4—7, եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ:

ԿԱՐԵՒՈՐ

Ձեր բնակարանը, շէնքը եւ այլն ամբերի եւ ճաշակաւոր ներկելու, գունաթուղթեր փակցնելու եւ նորոգութիւններու համար դիմեցէք նամակով՝

S. GRÉGOIREի, **1bis, Rue Rouget de l'Isle, Choisy-le-Roi Seine.**

Խղճամիտ եւ մասնաւոր աշխատանք՝ չափաւոր գիներով:

ՐԱՓԸ ՉԻՆՈՂ

Ջուտ խաղողէ քաղուած եւ ամիսներով պատրաստուած ճշմարիտ հայկական օղի՝ *ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ*, ջգուշութեամբ արուեստական օծիներէ զերծ ձեր սեղանոյն կ'սպասի գիշերները չոր կը խմենք եւ ոչ մէկ ցաւ կը զգանք: Խմեցէք միայն *ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ* որուն անունը բարի, կազդուրիչ եւ արբեցուցիչ ժաքեր ըլլալը կատարուած է:

Dalakupeian 24 Rue St. Lambert et 8 Rue Suffres, Marseille

Etude de Me BERNARD WAHÉ
(17e ANNÉE)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Études Sociales
JURISCONSULTE
de
Droit Français et International Privé
Mandataire en Justice
159 rue Lafayette, Paris (Gare du Nord) Tél. NORD 68—02

ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԷ ամէն տեսակ գատեր, Փարիզի, գաւառի, գաղութներու եւ արտասահմանի մէջ: Խորհրդակցութիւն իրաւագէտ. ամէն տեսակ խնդիրներու. Արկածի գատեր, ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ: Նաթերալիզասիոն օրինական ձեւակերպութիւններ եւ անուանները փոխելու թոյլտուութիւն, ընկերութիւններու կազմութիւն եւ լուծում: Ամէն տեսակ գործերու յարգարութիւն: Իրաւագիտական քննութիւններ եւ մրցութիւններու պատրաստութիւն: Ճանապարհորդութիւններու խարգարութիւն: Փոստային ուրհաններու ենթարկուած չգաւորներուն կուտայ կանխավճար առանց տոկոսի եւ մէջնորդ էջեր: Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—10 եւ 5—7:

Կ'ընդունի նաեւ ժամադրութեամբ:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Շրջանային կոմիտէն իր յաւակցութիւնները կը յայտնէ ընկեր Ե. Թէրզեանի եւ իր տիկնոջ, առաջինին՝ քեռկալին, երկրորդին՝ քեռայր՝ ՑԱԿՈԲ ՀԷՔԻՄԵԱՆի զառնաղէտ մահուան առթիւ: Ցաւակցութիւններ նաեւ ողբացեալին տիկնոջ եւ պարագաներուն:

×

Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի «Մարզպետ» խումբը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄ ՊԱԼԻԿԵԱՆի զառնաղէտ մահուան առթիւ, իր տիկնոջ պարագաներուն:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ-ՊԱՏԱՐԱԳ

Ալֆորվիլի Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղեցիի հոգաբարձութիւնը կը ծանուցանէ թէ 1 Մայիս, կիրակի առաւօտ հոգեհանգստեան պատարագ եւ պաշտօն պիտի կատարուի համաչխարհային պատերազմին ինկած հայ նահատակներու յիշատակին: Կը պատարագէ Տ. Գէորգ քահանայ Դաւիթեան: Կը հրաւիրուի հայ հասարակութիւնը:

ՑՈՒՇԱՏԻՏՂ

Ֆ. Կ. Խաչի ՓԱՐԻԶԻ Մասնաճիւղը ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր պատուհիները 30 Ապրիլ Շաբաթ կէս օրէ վերջ ժամը 4ին, 8 Ռիւ Գօսիւէ, Փարիզ:

ՄԱՐՏԻԿՆԵՐՈՒ կեդր. Վարչութիւնը, անդամական ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի չրջանի ընկերները, 30 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8,30ին, 66 Rue de Belleville՝ պիւրօ Թագայի վերնայարկը:

ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏԻ եւ Շրջանի Հայ - բենակցական Միութեան Փարիզի Մ.-

ՃԱՒՐԻ Ընդհ. ժողովը 29 Ապրիլ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին, Petit Pot սրճարանին վերնայարկը՝ 9 Rue Fbg. St. Denis, մէթրօ Փորթ Տընի: Կը հրաւիրուին անդամ եւ անդամ բոլոր հայրենակիցները խախը: Օրակարգ՝ Պատգամաւորներ կան ժողով եւ ընթացիկ հարցեր:

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԿՐԻՏԻ ՅՈՒՆԻՒՆ վիճակահանութիւն 16 Ապրիլ 1903ի Պարտաթուղթ 1903ի Ա. պարգեւ 428,654 կը շահի 50,000 Ֆրանսական Ֆրանք: Հետեւեալ 25 թիւերը կը շահին 1000ական Ֆրանք՝

424003, 425751, 427189, 438023, 462179, 462500, 512676, 513094, 525167, 543523, 544068, 547293, 609153, 617549, 627366, 648268, 665657, 774612, 794958:

Պարտաթուղթ 1911ի Ա. պարգեւ 103.312 կը շահի 50,000 Ֆրանսական Ֆրանք: Հետեւեալ 25 թիւերը կը շահին 1000ական Ֆրանք՝

13215, 27052, 29036, 82518, 89768, 99007, 107479, 123786, 149277, 168842, 183669, 208098, 215115, 300863, 317053, 343486, 353761, 358681, 379461:

ԳԱՑԻՔ ՏԵՍՔ Լիոնի Մէջ
Cinéma REXY
Rue Carnot Lafayette

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
Le Gérant : M. STEPHAN
17, Rue Damesme — PARIS (13e)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵԼԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՇԱԲԱԹ 30 ԱՊՐԻԼ SAMEDI 03 AVRIL 1938

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութքեր ..... 150 ֆրանք 75 ֆրանք 40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա ..... 265 ֆրանք 140 ֆրանք
Ուրիշ երկիրներ ..... 215 ֆրանք 110 ֆրանք

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3718 — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՀՔ

ԱՐԵՒԵԼՔԷՆ ԱՐԵՒՄՈՒՏՔ

Ինչպէս բացատրեցինք երէկ, Ասորիոյ կցումը եւ Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ ծաւալման տենդը՝ դէպի Մօտաւոր Արեւելք, նոր, եւ քէ ոչ վերջավիճ կացութեան մը առջեւ կը դնեն Թուրքիան :

Այս կացութեան առջեւ, չատեր հաւանական կը գտնեն որ Ֆինիւրի այլեւս նախկին արժէքը չունայ Թուրքեւխորհրդային զինակցութեան :

Մնաց որ, ատենէ մը ի վեր, այդ զինակցութիւնը չատ բան կորնցուցած է իր նախկին մտերմութենէն: Ֆինիւրիի խորհրդային նոր դեսպանը, Տէրէնտիեւ, իր պաշտօնատեղին հասած ատեն, հարկ դատած էր մասնաւոր ղեկոյց մը ուղղել Թուրք մամուլին, հաստատելու համար թէ «զօրաւոր եւ հաստատուն բարեկամութիւն մը կը տիրէ երկու ժողովուրդներուն եւ կառավարութեանց միջեւ :

Նոյնիսկ «Թան»ի թղթակիցը հաղորդելով այս լուրը, դիտել կուտար թէ զեկոյցին նպատակն է փարատել վերջերս ծագած պարզութիւնը:

Ամէն պարագայի մէջ, երկու երկիրները դժուար թէ նախկին հաւատարմութեամբ կապուած մնան: Մանաւանդ որ, Ֆ. Միութիւնը վերջին մաքրագործումներու ընթացքին, բազմաթիւ ադիթներ ունեցաւ տրտնջալու Ֆինիւրիի ընթացքէն: Զէ՞ որ չոնդալից մանրամասնութիւններ հրատարակուեցան անձատական չարժումներու մասին, Ա.ճարթայէն, Օսեթիայէն, Վրաստանէն մինչեւ Թիւրքմէնիստան, Տաճկաստան (Տաճիկներու երկիր) եւ... Հայաստան: Դատավարութեանց ընթացքին չյիշուեցաւ անունը այն օտար պետութեան որուն հետ կապեր ունեցած են եղեր գնդապետ Հարուած «դաւաճաններն ու լրտեսները»: Բայց, մխամիտ պէտք է ըլլալ, չըմբռնելու համար թէ ակնարկը ուղղուած է Թուրքիոյ:

Քաղաքական չրջանակներու մէջ կը կարծեն թէ ժամանակի ընդիր է Թուրքեւխորհրդային յարաբերութեանց վերջնական եզրը:

Անդին կը մնայ Գերմանիան, քանի որ Անգլիան ալ յուսախաբութիւններ պատճառեց, համաձայնելով Իտալիոյ հետ: Մանաւանդ որ, չատ մը Թուրքեր կը չարունակեն ատելութիւն անուշանալ Անգլիոյ հանդէպ :

Բայց Ա.թաթիւրք իսկապէս տրամադի՞ր է Գերմանիոյ յարելու, թէ պիտի փնտռէ ուրիշ ելք մը :

Ֆրանսայի թղթակիցը, որ պրպտումներ կը կատարէ Հռոմի քաղաքական չրջանակներուն մէջ, չի հաւատար Թուրքեւգերմանական դործակցութեան մը, նման 1914ի:

Ձիշդ է որ երկու երկիրներն ալ ցեղապաշտ քաղաքականութիւն մը կը վարեն, որոշ տարբերութիւններով:

— « Բայց, փաշական դիւանագէտներու ամէնէն արժանահաւատ կարծիքն այն է թէ Թուրքիա, որ օրէ օր կը կատարելագործէ իր ներքին գերակայութիւնը, որ անզգալաբար սակայն նշանակելի համեմատութեամբ կ'աւելցնէ իր զինուորական ուժը, որ ամէն օր կարեւորութիւն մը կը ստանայ եւրոպական դիւանագիտութեան մէջ, հաւատարիմ պիտի մնայ իր բաղաբ. խէալին: Այդ խէալը թոյլ չի տար որ իր վրայ հաստատուի, ո եւ է պետութեան կողմէ, նոյնիսկ երեւութական գերիշխանութիւն մը: Անոնց բացատրութեամբ, Թուրքիա պէտք ալ չունի ատոր: Եւրոպայի մէջ ան կապուած է պալքանեան համաձայնութեամբ՝ Եուկոսլավիոյ, Յունաստանի, Ռումանիոյ հետ եւ հաւանաբար պիտի բաշէ նաեւ Պուլկարիան: Իսկ Ասիոյ մէջ, Թուրքիա կը կազմէ կեդրոնը Սադդապտի (Թէհրան) դաշինքին, կամ միջին Արեւելքի համաձայնութեան, որ կը համախմբէ Իրանը, Ափղանիստանը եւ Իրաքը: Ընդ, Իրաքը գլխաւոր նեցուկն է ուրիշ դաշինքի մը, արաբական: Թուրքիան կը կազմէ կամուրջը երկու խմբակցութեանց, զանոնք ազատելէ վերջ Ֆ. Միութեան եւ Անգլիոյ ազդեցութենէն: Կաւատեսներ կը կարծեն թէ վաղը եգիպտոսն ալ պիտի միանայ արեւելեան դաշինքին »:

Բայց, հիմնականը այս կամ այն մանրադէտին վերլուծումը չէ, այլ երեւոյթը,— Մօտաւոր Արեւելքի հարցին արծարծումը, որ կրնայ աւելի դունաւորուիլ, եթէ կացութիւնը չարունակէ բարդանալ :

Այս տեսակէտէն, ուշադրաւ են նոյնիսկ Թուրք մամուլին երեւութապէս պաղարիւն, բայց իսկապէս ջղագրգիռ արտայայտութիւնները:

Այսպէս, հռչակաւոր «Ձիւմհուրիյէթ»ը վերջերս խմբագրականի մէջ բացատրելով պալքանեան միութեան արժէքը եւ իրրեւ օրինակ յիշելով Ասորիոյ պարագան, կ'եզրակացնէր թէ «ազգերը խելացի ըլլալու են, իրենց պաշտպանութեան երաշխիքը գտնելով իրենց ուժի աղբիւրին մէջ»: Եւ կ'ազդարարէր (14 ապրիլ) :

— « Ասոր համար է որ Պալքանեան պետութիւնները գնահատեցին թէ անհրաժեշտ էմիաձոյլ գանգուած մը կազմել :

« Եւ ասիկա պարապ խօսք մը չէ: Զարմանքով կը տեսնենք թէ՝ դէպքերուն առջեւ խուճապի մատնուած կարգ մը մեծ պետութիւններ, Կարպաթները եւ Դանուբը դիւրութեամբ չնչուելու համար, կարելիութիւնը կը գտնեն Պալքանեան համաձայնութեան դոնդուածքը: Չայն կազմող պետութիւնները քանի չարունակեն չորս ձեռքով փարիլ իրենց միութեան ուժին: Ոչ ոք կրնայ կարգաթները մագլցիլ, ոչ ալ կրնայ խորհիլ Դանուբի վրայ վար սահելու : Ծովերու եւ ցամաքներու վրայ՝ Պալքանեներու գոյավիճակը կը գտնուի 60 միլիոնոց Պալքանեան Միութեան գանգուածին հաւաքական երաշխիքին տակ »:

Ա.յս ապդարարութեան իմաստը ըմբռնելու համար, կը բաւէ խոկ, թէ «Ձիւմհուրիյէթ»ը վերջերս խմբագրականի մէջ բացատրելով պալքանեան միութեան արժէքը եւ իրրեւ օրինակ յիշելով Ասորիոյ պարագան, կ'եզրակացնէր թէ «ազգերը խելացի ըլլալու են, իրենց պաշտպանութեան երաշխիքը գտնելով իրենց ուժի աղբիւրին մէջ»: Եւ կ'ազդարարէր (14 ապրիլ) :

Ֆրանսացի թղթակիցը, որ պրպտումներ կը կատարէ Հռոմի քաղաքական չրջանակներուն մէջ, չի հաւատար Թուրքեւգերմանական դործակցութեան մը, նման 1914ի:

Ձիշդ է որ երկու երկիրներն ալ ցեղապաշտ քաղաքականութիւն մը կը վարեն, որոշ տարբերութիւններով:

— « Բայց, փաշական դիւանագէտներու ամէնէն արժանահաւատ կարծիքն այն է թէ Թուրքիա, որ օրէ օր կը կատարելագործէ իր ներքին գերակայութիւնը, որ անզգալաբար սակայն նշանակելի համեմատութեամբ կ'աւելցնէ իր զինուորական ուժը, որ ամէն օր կարեւորութիւն մը կը ստանայ եւրոպական դիւանագիտութեան մէջ, հաւատարիմ պիտի մնայ իր բաղաբ. խէալին: Այդ խէալը թոյլ չի տար որ իր վրայ հաստատուի, ո եւ է պետութեան կողմէ, նոյնիսկ երեւութական գերիշխանութիւն մը: Անոնց բացատրութեամբ, Թուրքիա պէտք ալ չունի ատոր: Եւրոպայի մէջ ան կապուած է պալքանեան համաձայնութեամբ՝ Եուկոսլավիոյ, Յունաստանի, Ռումանիոյ հետ եւ հաւանաբար պիտի բաշէ նաեւ Պուլկարիան: Իսկ Ասիոյ մէջ, Թուրքիա կը կազմէ կեդրոնը Սադդապտի (Թէհրան) դաշինքին, կամ միջին Արեւելքի համաձայնութեան, որ կը համախմբէ Իրանը, Ափղանիստանը եւ Իրաքը: Ընդ, Իրաքը գլխաւոր նեցուկն է ուրիշ դաշինքի մը, արաբական: Թուրքիան կը կազմէ կամուրջը երկու խմբակցութեանց, զանոնք ազատելէ վերջ Ֆ. Միութեան եւ Անգլիոյ ազդեցութենէն: Կաւատեսներ կը կարծեն թէ վաղը եգիպտոսն ալ պիտի միանայ արեւելեան դաշինքին »:

Բայց, հիմնականը այս կամ այն մանրադէտին վերլուծումը չէ, այլ երեւոյթը,— Մօտաւոր Արեւելքի հարցին արծարծումը, որ կրնայ աւելի դունաւորուիլ, եթէ կացութիւնը չարունակէ բարդանալ :

Այս տեսակէտէն, ուշադրաւ են նոյնիսկ Թուրք մամուլին երեւութապէս պաղարիւն, բայց իսկապէս ջղագրգիռ արտայայտութիւնները:

Այսպէս, հռչակաւոր «Ձիւմհուրիյէթ»ը վերջերս խմբագրականի մէջ բացատրելով պալքանեան միութեան արժէքը եւ իրրեւ օրինակ յիշելով Ասորիոյ պարագան, կ'եզրակացնէր թէ «ազգերը խելացի ըլլալու են, իրենց պաշտպանութեան երաշխիքը գտնելով իրենց ուժի աղբիւրին մէջ»: Եւ կ'ազդարարէր (14 ապրիլ) :

— « Ասոր համար է որ Պալքանեան պետութիւնները գնահատեցին թէ անհրաժեշտ էմիաձոյլ գանգուած մը կազմել :

« Եւ ասիկա պարապ խօսք մը չէ: Զարմանքով կը տեսնենք թէ՝ դէպքերուն առջեւ խուճապի մատնուած կարգ մը մեծ պետութիւններ, Կարպաթները եւ Դանուբը դիւրութեամբ չնչուելու համար, կարելիութիւնը կը գտնեն Պալքանեան համաձայնութեան դոնդուածքը: Չայն կազմող պետութիւնները քանի չարունակեն չորս ձեռքով փարիլ իրենց միութեան ուժին: Ոչ ոք կրնայ կարգաթները մագլցիլ, ոչ ալ կրնայ խորհիլ Դանուբի վրայ վար սահելու : Ծովերու եւ ցամաքներու վրայ՝ Պալքանեներու գոյավիճակը կը գտնուի 60 միլիոնոց Պալքանեան Միութեան գանգուածին հաւաքական երաշխիքին տակ »:

Ա.յս ապդարարութեան իմաստը ըմբռնելու համար, կը բաւէ խոկ, թէ «Ձիւմհուրիյէթ»ը վերջերս խմբագրականի մէջ բացատրելով պալքանեան միութեան արժէքը եւ իրրեւ օրինակ յիշելով Ասորիոյ պարագան, կ'եզրակացնէր թէ «ազգերը խելացի ըլլալու են, իրենց պաշտպանութեան երաշխիքը գտնելով իրենց ուժի աղբիւրին մէջ»: Եւ կ'ազդարարէր (14 ապրիլ) :

Շ.

ՆՈՐԷՆ ՍԵՒ ԼՈՒՐԵՐ ՀԱՑՍՍՏԱՆԷՆ

Վերջին պահուն ստացանք զարհուրելի մանրամասնութիւններ՝ Հայաստանի վերջին անցուդարձերու մասին (ասոր, բանտարկութիւն, էջմիածնի թալանը, բռնութիւններ կաթողիկոսին դէմ, երկու եպիսկոպոսներ բռնուած եւն.) : Պիտի հրատարակենք վաղուան թիւով :

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ ՀԱՄԱՁԱՅՆԵՑԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Զինուորական գործակցութիւն պատերազմի ատեն

Ֆրանսայի ներկայացուցիչներ վերադարձան Լոնտոն

Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի վարչապետներն ու արտաքին նախարարները եւ մասնագէտ խորհրդականները հինդշաբթի օր մօտ ութ ժամ ժողով գումարեցին Լոնտոնի վարչապետարանին մէջ, քննելու համար բազմաթիւ փշոտ խնդիրներ: Խորհրդակցութենէն վերջը, դեկոյց մը հրատարակուեցաւ որ կ'ըսէ թէ երկու կառավարութիւնները համաձայնած են հետեւեալ հարցերու մասին .—

1. Անգլեւիտալական եւ Ֆրանքեւիտալական համաձայնութիւն :

2. Եթովպիոյ խնդիր (ճանաչում դրամական, Ազգերու Դաշնակցութեան միջոցաւ) :

3. Սպանիական խնդիր (հսկողութիւն եւ ոչ - միջամտութիւն) :

4. Զինուորական գործակցութիւն պատերազմի պարագային :

Ուրիշ երկու բարդ խնդիրներ, Չեխոսլովաքիա եւ Գերմանիա՝ պիտի քննուէին երէկ: Օրակարգին վրայ կը գտնուէին նաեւ Դանուբի (Կեդր. Եւրոպա), Մայր. Արեւելքի եւ Ֆրանսական փոխադարձութեան մը խնդիրները:

Խորհրդակցութեանց ընթացքին, Անգլիոյ արտաքին նախարարը բացատրեց թէ անգլեւիտալական համաձայնութիւնը մեծ քայլ մըն է դէպի խաղաղութիւն եւ յոյս յայտնեց թէ Ֆրանսացիները ալ չուտով համաձայնութիւն պիտի կնքեն: Ֆրանսացի ներկայացուցիչները խոստացան իրականացնել այս բազմանքը, Հիթլէրի այցելութենէն առաջ: Եւեթ քննուեցաւ Ֆրանքեւտուս դաշնակցութեան խնդիրը:

Անգլիոյ ներկայացուցիչները ընդունեցան այդ դաշինքին օգտակարութիւնը՝ Եւրոպայի ներկայ կացութեան մէջ, քանի որ ան կ'անջատէ Ֆ. Միութիւնը եւ Գերմանիան :

Ինչ կը վերաբերի Չեխոսլովաքիոյ հարցին, Ֆրանսայի ներկայացուցիչները չէտեցին թէ տեսլեղական է որ Անգլիա եւ Ֆրանսա վճռապէս գործի ձեռնարկեն, ինչպէս ատենէ մը ի վեր կը խնդրէ Լոնտոնի չեխական դեսպանը: Այս առթիւ բացատրեցին թէ Չեխոսլովաքիան կրնայ երկրորդ Աւստրիա մը դառնալ, քանի մը չաբաթէն կամ քանի մը ամիսէն :

Այս հարցի մասին, Անգլիացիները կը թելադրեն որ չեխական կառավարութիւնը կարելի բոլոր դիմումները կատարէ, գոհացնելու համար Գերմանները: Չեխոսլովաքիոյ նախագահը տրամադիր է ամէն բան փորձելու, բայց չատ յոյս չկայ որ կարենայ գոհացնել Հիթլէրը: Անգլիական կառավարութիւնը դատապարտած կը նկատէ Չեխոսլովաքիան, իսկ Ֆրանսականը կը կարծէ թէ դեռ ժամանակ ունին կանխելու գերմանական արշաւը :

**** Գոյացած համաձայնութեան ամէնէն կարեւոր մասը կը կազմէ երկու պետութեանց զինուորական գործակցութիւնը: Երկու կառավարութեանց ներկայացուցիչները նկատի առնելով Եւրոպայի կացութեան անստուգութիւնը, համաձայնած են որ Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի ցամաքային, ծովային եւ օդանաւային ուժերը միասին գործեն, պատերազմի պարագային: Երկու երկիրներուն սպայակոյտները ծրագիր մը պիտի մշակեն այս գործակցութեան համար, մէկ - երկու չաբաթէն: Թէեւ զինակցութիւն բառը չի գործածուիր, բայց երկու երկիրները երկաթեայ դաշինք մը կնքած են, նախապատերազմեան դրութեամբ: Մասնաւորապէս ուշադրաւ է երկու պետութեանց օդաւարժիչներուն միացումը, ազդակ մը որ այնքան լայնօրէն նկատի առնուած չէր 1914ին : Կ'ըսուի թէ երկու օդաւարժիչներուն ընդհ. հրամանատարը պիտի ըլլայ Անգլիացի մը, իրրեւ տեսակ մը «մարշալատ Ֆոչ օդային ուժերու »:*

Իրազեկները կը հաւատան թէ անհրաժեշտ չի համարուիր երկու բանակներու միացեալ սպարապետութիւնը, որովհետեւ չի նախատեսուիր որ Մեծն Բրիտանիա նորէն բանակներ փոխադրէ Մանչին, ինչպէս 1914ին: Կը կարծուի թէ Ֆրանսական բանակը, զօրացած՝ Մաժինոյի դիծով, կրնայ կասեցնել որ եւ է արտաքին թշնամի: Գործակցութիւն պիտի հաստատուի նաեւ երկու պետութեանց նաւատորմիղներուն միջեւ: Բրիտանական տորմիղը պիտի կեդրոնանայ հիւսիսային ծովուն եւ Ատլանտեանի մէջ, իսկ Ֆրանսականը՝ Միջերկրականի մէջ: Բոլոր մանրամասնութիւնները պիտի ճշդուին յատուկիկային, բայց պիտի չհրատարակուին, այլ պիտի աբծանադրուին երկու կառավարութեանց զինուորական տոմարներուն մէջ, անմիջապէս գործադրուելու համար:

**** Ֆրանսայի վարչապետը եւ արտաքին նախարարը Անգլիոյ թագաւորին կողմէ ճաշի հրաւիրուեցան Ուինզըրի դղեակին մէջ:1855էն ի վեր առաջին անգամ է որ այսպիսի պատիւ մը կ'ընծայուի Ֆրանսայի վարչապետին: Պ. Պ. Տալատիէ եւ Ժոռժ Պոնէ իրենց պաշտօնը վերջացուցած ըլլալով, Փարիզ վերադարձան երէկ :*

**** Մ. Նահանգներուն մէջ մեծ ուշադրութեամբ կը հետեւին անգլեւ - ֆրանսական խորհրդակցութեանց: Գերմանիոյ մէջ բնականաբար հաչա աչքով չեն դիտեր այս գործակցութիւնը: Այս տեսակէտով ալ, դիւանագէտները անհամբերութեամբ կը սպասեն Հիթլէրի Հռոմ այցելութեան, որ պիտի կատարուի մայիս 3ին (երեքչաբթի) :*

Գերմանիա 20,000 օդանաւ ունի

« Տէյլի Մէյլ»ի հրատարակիչը, Լորտ Րոթըրմիր, որ նոր վերադարձաւ Մ. Նահանգներէն, իր ստորագրութեամբ յօդուած մը գրելով, կ'ըսէ թէ ամերիկացի մասնագէտներ վերջերս այցելած են Գերմանիոյ օդանաւային բոլոր գործարանները, կառավարութեան պատուհասեամբ: Այս առթիւ հաստատուած է թէ Գերմանիա տարեկան 7000օդանաւ կը չինէր եւ թէ ուրիշ գործարաններ ալ մղում կուտան արտադրութեանց: Այն ատեն կ'ըսէին թէ Գերմանիա 14.000 օդանաւ պիտի չինէ : «Ես վերջերս բոլորովին արժանահաւատ աղբիւրէ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԱՑԱՍՏԱՆ ԵՒ ԻՐ «ՀԱՐԵՒԱՆՆԵՐԸ»

Կարդացի Ա. Չամալեանի վերջին յօդուածաշարքը *Յառաջի* մէջ, ուր այդքար վրդովում մը կը յայտնէր ա - ռաջ համար որ կերեսնակի, խօսելով ռուսեւհայկական յարաբերութեանց մասին, կը յայտարարէր թէ Հայերը, միակողմանի ըլլալով բովանդակ կովկասի մէջ, չեն ձգտիր անջատուելու ժողովրդավար ռուսական պետութենէ մը ,— կը նշանակէ, պարզ խօսքով, Հայերը չունին անկախութեան ձգտում :

Հիմնակէտ ունենալով Հայաստանի անկախութիւնը ամէն բանակցութեան մէջ՝ Ա. Չամալեան, հաստատելու համար իր տեսութիւնը, կ'եզրակացնէ հետեւեալ պարբերութեամբ (տես վերջին յօդուածը) .

— « Բարդ եւ վտանգաւոր լինի հայ ժողովրդի վիճակը թէ ոչ՝ մենք ցանկանում ենք հասկացողութեան գալ ե'ւ Ռուսաստանի հետ ե'ւ մեր անմիջական հարեւանների հետը՝ ՄԻՋՈՑ ԼԻՆԵԼՈՎ ԵՒ ԹԻՒՐՔԻԱՆ՝ ե'ւ այն բոլոր մօտակայ եւ հեռաւոր ազգերի հետ, որոնց համար Հայաստանն ու հայութիւնը ո'ր եւ է չահագրգռութիւն են ներկայացնում »:

Այս յայտարարութիւնն ալ իր կարգին որոշ վրդովում կը պատճառէ մեզի: Չամալեան այս յայտարարութիւնը կատարած է, անգամ մըն ալ, Մայիս 28ի հանդիսական բեմէն,— հիմա գրաւոր կը կատարէ եւ կրնանք միւնչեւ տատերուն խորը բնութեան առնել զայն :

Ինծի կը թուի թէ, երբ հրապարակ կը դրուի Թուրքիոյ հետ «հասկացողութեան» նոյնիսկ պարզ «ցանկութիւն» մը, անհրաժեշտ է նշդել նաեւ մեր պայմանները, այլապէս այդ ցանկութեան մենք կուտանք երկու նշանակութիւն,— կամ ուրացում պատմական դատի մը եւ թափուած արեան եւ կամ մտքի անորոշութիւն :

Արդ, շատ ալ անորոշ չէ Ա. Չամալեանի «փոխադարձ հասկացողութեան գգտումը», որուն «պայմանները, կը գրէ, կարող են դէպքից դէպք տարբեր լինել » :

Եւ յետոյ կ'աւելցնէ :—

— « Սակայն բոլոր դէպքերում էլ, Հայաստանի ազգային — պետական անկախութեան ճանաչումը մենք նկատել ենք, նկատում ենք եւ պիտի նկատենք իրրեւ անյեղլի նախապայման ո'ր եւ է քաղաքական ուժի հետ հասկացողութեան հաստատելու համար» :

Երբ հարցը Թուրքիոյ մասին է, ՄԵՐ «հասկացողութեան» պայմանները չեն կրնար տարբեր ըլլալ «դէպքից դէպք», միշտ կը մնան նո՛յնը: Կը խորհիմ թէ Չամալեան երեւակայական դէպքեր պիտի չդնէ հրապարակ, երբ ուզէ բացատրել իր «հասկացողութեան» պայմանները,— անհրաժեշտ կը գտնեմ էլ մը իրապաշտ մնալ այստեղ: Իսկ երբ Թուրքիոյ հետ «հասկացողութեան» համար իբրեւ նախապայման կը շեշտուի « Հայաստանի ազգային - պետական անկախութեան ճանաչում » մը », հարկ կը համարիմ հարցնել թէ Թուրքիոյ հետ մենք միայն «ազգային պետական անկախութեան ճանաչում» մի՞ » դատ ունինք թէ հողային դատ: Հարցումին իմաստը յստակ է այնքան որքան խոր :

Ինծի համար պահանջ մըն է իմանալ թէ Չամալեան կը հաւատա՞յ որ արժէք կը ներկայացնեն Թուրքիոյ հետ «հասկացողութեան » գալու մեր ցանկութիւնները, երբ դատը հողի մասին է : Եթէ արժէք չեն ներկայացներ, եթէ իսկապէս իսկ չի հաւատար, լաւ չէ՞ր ըլլար որ բիչ խօսուէր այդ մասին կամ բնաւ երբեք :

Կը խորհիմ թէ «հասկացողութեան» գալու, ամէնուն հաշտարար երեւնալու այդ արտայայտութիւնը, ի վերջոյ դժբախտութիւն մը կը դառնայ մեր ժողովուրդին գլխուն, անոր որքան պատմական, նոյնքան կենսական շահերուն պաշտպանութեան ժամանակ :

Հասկնալի է, կարծեմ, թէ ի՛նչ ըսել կ'ուզեմ,— աւելի քան խօսելէ առաջ, կը սպասեմ որ Ա. Չամալեան բիչ մը աւելի պարզ արտայայտուի :

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ՆՈՐ ՍԻՍԻ (ՊԷՅՐՈՒԹ) ԼՈՒՍԻՆԵԱՆ ԴՊՐՈՑԻ

178 ՈՐԲ ԵՒ ՉՓԱԻՈՐ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Ռապաթէն (Մարոք) .—	
Ռմն	100
Միւբմէնեան	100
Տէյիրմէնճեան	50
Գումար՝	250
Ապրիլ 16ի դումարը	5889
Ընդհ. գումար՝	6139

×

ՇԱՀՄՈՒՐԱՏԵԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

Գ.Սարգիսբէկեան	50
Ապրիլ 21ի դումարը	200
Ընդհ. գումար՝	250

Ռուսերէնի տիրապետութիւնը Հայաստանի մէջ

Ստացանք « Խ. Հայաստան»ի վերջին թիւերը, մինչեւ ապրիլ 17: Ոչ մէկ յիշատակութիւն՝ կաթողիկոսի մահուան մասին :

Ապրիլ 14ի թիւէն կ'իմանանք թէ կրթական գործավար նշանակուած է Բալաբեկ Գրիգորի Մարտիրոսեան: Արուեստի գործերու վարչութեան պետ՝ Յովհաննէս Գէորգի Պօղոսեան, տեղակալ՝ Ա. Շահինեան (17 ապրիլ) :

Ապրիլ 12ի թիւը կը պարունակէ կրթական գործավարութեան ձեռք առած միջոցները՝ « Ռուսաց լեզուի ուսուցման եւ ուսուցման գործն արժանավայել հիմքերի վրայ դնելու նպատակով » :

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, ծրագիր մը կազմուած է, մօտ հազար հոգի պատրաստելու համար իրրեւ ուսուցիչ ռուսերէնի : Ամէնէն առաջ, թէ քաղաքի եւ թէ չրջաններու հայկական դպրոցներուն համար, սկսելով Երեւանէն եւ Լէնինականէն, մայիս 1ին պիտի բացուին մէկուկէս ամիսէն մինչեւ 4 ամիս տեւողութեամբ « Ռուսաց լեզուի ուսուցիչների պատրաստման եւ վերապատրաստման դասընթացքներ»: Այս դասընթացքներուն մէջ պիտի ուսանին 936 հոգի: Ուսումնական նոր տարեչրջանի սկիզբէն Երեւանի եւ Լէնինականի մէջ պիտի կազմակերպուին ռուսական մանկավարժական ուսումնարաններ, ուր պիտի ուսանին 250 հոգի: Այս տարուան Սեպտեմբեր 1էն սկսեալ Երեւանի պետական համալսարանի լեզուի եւ գրականութեան ճիւղին կից պիտի բացուի ռուսական լեզուի եւ գրականութեան բաժին :

Միեւնոյն ատեն, կրթական գործավարութիւնը կազմած է չորս առանձին յանձնաժողովներ, որոնք «վերանայում եւ վերակառուցում են հայկական միջնակարգ դպրոցների Ռուսաց լեզուի դասագրքերն ու ծրագիրները»: Անհրաժեշտ միջոցառումներ են ձեռնարկուած» (ըսել կ'ուզէ՝ միջոցներ ձեռք առնուած են), ռուսերէնի նոր դասագիրքերը ժամանակին հրատարակելու համար :

**** Ստացանք նաեւ « Գրական Թերթ»ի ապրիլ 6 եւ 12 թիւերը, որոնց առաջինին երեք էջերը աչուղերդութիւններ կը պարունակեն, նուիրուած Սթալինի փառաբանութեան :*

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ՍԵՓՀԱԿԱՆԸ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY Գրքե՝ ՅԵՆՆԻՍ ՈՒԻՏԼԻ

Trans : J. M. Թարգմ. Ջ. Մ.

— Լա՛վ, բայց դուք դիմում եք նիհար օրուան համար... մեր նկարիչները նախընտրում են ուշադրութեան արժանանալ ներկայացնելով ամենայն մանրամասնութիւնները... Ես ինքս ալ ոչ մի տարբերութիւն կը տեսնեմ...

— Ֆիտմի, ինձի՛ համար դուն միշտ էլ նոյնն ես... ես ուրախ եմ, որ ինձ ընտրեցիր նկարելու համար, որովհետև ես կ՚ուզեմ, որ իմ դիմանկարս ամենէն աւելի նմանի ինձի... Ես չեմ ուզեր, որ ինձ ծաղրեն ապագայ սերունդները...

— Ո՛չ, Շեհսուէ Էֆէնտի, ես ալ կ՚ուզեմ, որ դուք ձեզ ամենէն աւելի նմանիք ինքներդ ձեզի... Ես ալ կ՚ուզեմ, որ իմ անունս ալ ապագայ սերունդները յարգանքով արտասանեն... Ես ալ կ՚ուզեմ, որ իմ նկարս ալ ցուցադրուի Լուվրի թանգարանին մէջ...

— Շնորհակալ եմ, Ռեմզի պէյ, ձեր բարի խօսքերուն համար... Ես ալ կ՚ուզեմ, որ ձեր նկարը ալ ցուցադրուի Լուվրի թանգարանին մէջ... Ես ալ կ՚ուզեմ, որ ձեր անունը ալ ապագայ սերունդները յարգանքով արտասանեն... Ես ալ կ՚ուզեմ, որ ձեր նկարը ալ ցուցադրուի Լուվրի թանգարանին մէջ...

— Ներեցէք, տիկին, որ ձեզ կը նեղացնեմ, բայց ես ալ կ՚ուզեմ, որ ձեր նկարը ալ ցուցադրուի Լուվրի թանգարանին մէջ...

— Ֆիտմի, դուք ալ կ՚ուզէք, որ ձեր նկարը ցուցադրուի Լուվրի թանգարանին մէջ...

— Ներեցէք, տիկին, որ ձեզ կը նեղացնեմ, բայց ես ալ կ՚ուզեմ, որ ձեր նկարը ալ ցուցադրուի Լուվրի թանգարանին մէջ...

— Ֆիտմի, դուք ալ կ՚ուզէք, որ ձեր նկարը ալ

ՀՈԳԱԼԻ ՀԱՅԿ ՎԱՆԻ ՊԱՀԱՆՋԸ

Ղևոնդ Ալիշանի անվան պատմության ինստիտուտի տնօրեն, պատմական գիտությունների դոկտոր Ստեփան Մալխասյանցը հոգևոր հայրերի ամենամեծ պահանջներից մեկը համարում է ազգի հոգևոր միասնությունը։ Ինչպես ասում է նա, ազգի հոգևոր միասնությունը ոչ միայն ազգի ներքին կյանքի, այլև ազգի արտաքին հարաբերությունների հիմքն է։ Ազգի հոգևոր միասնությունը ոչ միայն ազգի ներքին կյանքի, այլև ազգի արտաքին հարաբերությունների հիմքն է։ Ազգի հոգևոր միասնությունը ոչ միայն ազգի ներքին կյանքի, այլև ազգի արտաքին հարաբերությունների հիմքն է։

Ստեփան Մալխասյանցը ասում է, որ

մը իմացայ թէ Գերմանիա այժմ ունի 20.000 օդանաւ, կազմ եւ պատրաստ : Հին օդանաւերը կը քանդուին եւ նորեր կըշինուին »:

Այս առթիւ, լորտը կը թելադրէ որ Անգլիա կանգ չառնէ որ եւ է զոհողութեան առջեւ, բազմապատկելու համար իր օդանաւային ուժերը :

*** Երեսփոխան Արչինալօ, արտաքին գործերու ելմտացոյցին տեղեկաբերը, որ տասը օրէ ի վեր Պերլին կը գտնուէր, հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ .

— « Զարհուրեցայ տեսնելով որ Գերմանիոյ մէջ օրքան ծուռ կը նային Ֆրանսայի : Այնտեղ մեզ կը նկատեն վերջացած ազգ մը, 1936 մարտ 7էն ի վեր : Տեսայ թէ հիթլէրական կառավարութիւնը ամրապէս հաստատուած էերկրին մէջ եւ թէ սպառազինութիւնները յառաջ կը տարուին այնպիսի թափով մը որ կարելի չէ երեւակայել մեր մէջ : Հիթլէր այժմ անվիճելի տէրն է 75 միլիոն բնակիչներու : Նորէն ահազանգ հնչեցնելով, կը յուսամ թէ այս անգամ պիտի լսեն ձայնս »:

Ե՞րբ պիտի կնճռուի փոխառութիւնը

Տեղական Թերթերը հակասական լուրեր կը հրատարակեն ազգ. պաշտպանութեան փոխառութեան մասին : Ընդհ. կարծիքն այն է թէ փոխառութիւնը (15 միլիառ ֆրանք) պիտի կնքուի յառաջիկայ շաբթու :

Ելմտական նախարար Պ. Մարշանտօ այս առթիւ յայտարարութիւն մը ուղղելով մամուլին, յանձնարարեց սպասել կառավարութեն որոշումներուն եւ թիւրիմացութիւններ չպատճառել կանխահաս լուրերով :

— « Անշուշտ ճիշդ է թէ փոխառութիւն մը կը պատրաստուի մօտերս, քանի որ կառավարութիւնը ինք բացատրեց անոր անհրաժեշտութիւնը, խորհրդարանին ներկայացած առեն : Բայց պէտք է գիտնալ թէ փոխառութեան ձեւակերպութիւնները վերջնապէս կրնան որոշուիլ միայն կառավարութեան կողմէ, հետեւաբար աւելորդ է զարմանազան լուրեր տարածել » :

Ռուբէն Մամուլեան արկած մը անցուց

Հոլիուտէն կը հեռագրեն ապրիլ 28 թուականով .—

Հռչակաւոր բեմադրիչը, Ռուբէն Մամուլեան, որուն կը պարտինք «Ծոքթ. Ճէքիլ եւ Պ. Հայտ», «Թագուհի Քրիսթին», «Պէքի Շարփ» եւն. չարժանկարները, վիրաւորուեցաւ ինքնաչարժի արկածի մը մէջ : Վիճակը մտահոգութիւն չի պատճառեր : Մամուլեան ձեռնարկած է նոր չարժանկարի մը պատրաստութեան :

Հայ մը ռումբ կը ծախէր...

Պէյրութի թերթերը կը գրեն .—

Ընդհանուր Ապահովութեան Տնօրէն Պ. Քօլմպանի լուր առած էր որ Դամասկոսէն խումբ մը մարդիկ եկած են Պէյրութ ձեռնաւորմերը դնելու համար : Իսկոյն միլոցներ ձեռք կ'առնէ՝ երեւան հանելու համար մաքսանենգները :

Վերջապէս, շնորհիւ խիստ քննութեանց եւ հետապնդումներու ձերբակալուած է Յակոբ Հաճի Դաւիթեան անուն Հայ մը, այն միլոցին երբ ռումբեր ցոյց կուտար Դամասկոսէն եկած գնորդներու : Քերբակալուելով ան ոստիկանատուն առաջնորդուեցաւ եւ հոն յայտարարեց թէ ինք մէկ անդամն է գաղտնի ընկերակցութեան մը որ ռումբեր կը պատրաստէ եւ կը գտնուի Պէյրութ քաղաքէն դուրս : Ընկերակցութեան նախագահն է եղեր Անթուան Պաղիկճեան(?) : Ոստիկաններ իսկոյն գացած են ռումբերու պատրաստուած տեղը եւ գտած են գաղտնի դուռ մը որ կ'առաջնորդէ տորերկրեայ յարկ մը եւ ուր տեղւոյն գտած են գործիքները : Հոն գտած են մեծաքանակ վառօդ, կաղապարներ եւ ռումբեր : Ալէյի մէջ ձերբակալած են նաեւ Միւլհէմ Զըղպի անուն մարդ մը, որուն քով գտնուած են Անթուան Պաղիկճեանի պատրաստած ձեռնաւորմերը :

ՋԱՆԱՋԱՆԼՈՒԹԻՒՆ ԲԱՆՒ ՍԸ ՏՈՂՈՎ

ՖՐԱՆՍԱՑԻ համամիաւոր կուսակցութեան քաղաքական դիւանը առջի օր ժողով դումարելով, քննեց միջազգային կացութիւնը՝ վարչապետին Լոնտան այցելութեան առթիւ : Օրակարգի վրայ կար նաեւ միակ կուսակցութեան խընդիրը : Ժողովը որոշեց նամակ մը ուղղել կուսակցութեան բոլոր կազմակերպութեանց, որպէսզի հաղորդեն իրենց շրջանի ընկերվարական մասնաճիւղերուն թէ համամիաւոր կուսակցութիւնը ամէն միջոց ձեռք պիտի առնէ, որպէսզի չուառով իրականանայ միակ կուսակցութիւնը (ձուլում երկու կուսակցութեանց) :

ՁԱՓՈՆՑԻՆԵՐԸ ուժգին յարձակողականի մը ձեռնարկելով, Զինացիները պարտութեան մատնեցին եւ քաղաք մը գրաւեցին Նանքինի հարաւակողմը : Կ'ըսուի թէ Ճափոնցիները մինչեւ հիմա 225.000 հոգի կորնչուցած են պատերազմին մէջ :

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ մեծ դժուարութեանց կը հանդիպի, տեղատարափ անձրեւներու հետեւանքով : Ձիւն ալ եկած է Պիրէնեան լեռներուն մէջ : Հանրապետականները ուժգնօրէն կը դիմադրեն Քաթէլլոնի մէջ : Ազգայնականն տորմիղը կ'օգնէ Զօր. Ֆրանքոյի բանակին, Միջերկրականի ափերուն վրայ :

ՇՐՋԻԿՆԵՐՈՒ ՑԱՏՈՒԿ ՏՈՄՍԵՐՈՒՆ չնորհիւ, կը յուսացուի թէ այս տարի սովորականէն 300.000 աւելի օտարականներ պիտի գան Ֆրանսա : Այս տոմսերով, 40 առ հարիւր զեղչ պիտի ըլլայ երկաթուղիներու վրայ եւ ուրիշ առաւելութիւններ պիտի տրուին :

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ վարիչ մարմինը վերջին ազդարարութիւն մը ուղղեց Սէնի շրջանին, որպէսզի անդամները հաւատարմութեան գիրեր յանձնեն մինչեւ մայիս 14 : Այդ պայմանաժամէն վերջը, լուծուած կազմակերպութեան այն անդամները որ չեն ներկայացներ հաւատարմութեան թուղթը, հրաժարած պիտի համարուին :

ԹՈՒՐՔԻՈՑ ԵՒ ՑՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՄԻՋԵՒ կնքուած յաւելուածական դաշնագրին առթիւ, վարչապետ Մէնթաքսաս, հացկերոյթ մը սարքեց ի պատիւ Թուրք հիւրերուն : Թուրքիոյ վարչապետը այս առթիւ չեշտեց թէ նոր դաշնագիրը անգամ մը եւս կ'ամրապնդէ «Թուրքհելլէն եղբայրական միութիւնը» :

ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ առեւտրականները ընդհ. գործադուլ հռչակեցին բրիտանական նոր յանձնախումբին երեսաղէմ ժամանումին առթիւ, բողոքելու համար Պաղեստինի բաժանման դէմ : Քաղաքին խանութները փակուեցան : Շաբժումին ուժ կուտան Դամասկոսի ուսանողները որ իրենց կարգին դասադուլ հռչակած են : Հալէպի, Հոմսի եւ Համմանայի մէջ Թուրքիկներ ցրուած են, որոնք ժողովուրդին կը յանձնարարեն ապրանք չգնել սիոնականներէն :

Հայ Արիներու երեկոյթներ

Կազմակերպուած Մարսէյլի, Սէն Լուի եւ Պօմոնի խումբերու կողմէ

Պիտի ներկայացուին նոր բեմադրութիւններ

Հայ Արիներու կազմը, Ցակոբիկի փափաքը, Իմնչու կուլան, Ֆրանֆուտացի եւ Տօք. ժէֆիլ, Դուբ վիճաբանեցէք, ես ալ գինին խմեմ, Գող աշակերտը (բոլոյալից տրամ 2 արար) :

Հաւաքածոյ մը զանազան ազգերու պարերու եւ հայ գեղջուկ պարեր, չափերու փափաքին համաձայն պիտի ներկայացուի նաեւ ճամբարի ֆիլմը, ռատիոյով իր մասնակցութիւնը կը բերէ Պ. Ժաք Տէրտէրեան :

Ցաջորդաբար պիտի ներկայացուին՝

Շաբաթ, 30 Ապրիլ, երեկոյեան ժամը 8.45ին Մարսէյլ, Շահրիկեան սրահին մէջ, 5, Rue de l'Eclipse , Marseille:

Կիրակի, 1 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.45ին Պօմոն, Վաբանդեան սրահին մէջ :

Շաբաթ, 7 Մայիս, երեկոյեան ժամը 8.45ին Սէն ժէրոմ, Գասպարեանի սրահին մէջ :

Գիները Մարսէյլի համար 5 փր., արուարձաններ 4 փրանգ

Հ. Ց. Դ.

Գաւառատ

Վիէնի կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի ընկերները 1 Մայիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30 «Խաժակ» ակումբին մէջ, կարեւոր օրակարգ:

Տիեզինի կոմիտէն անդամական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները 1 Մայիս, կիրակի առաւօտ ճամը ձիշդ 9ին սովորական հաւաքատեղին:

Լճակերատավաճառական քանիսթօսութիւն

Կազմակերպուած Ալֆորվիլի Ս. Քինասեան կոմիտէին կողմէ

2 Մայիս Երկուշաբթի երեկոյ ժամը 9ին Հայ ակումբին Լմէջ, Ալֆորվիլ

կը խօսի Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ, Թուրքիոյ լուրջ:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ԱՆՒԷՌ ՊՈՒԱՖՈՒԼՈՆՊԻ Հ. Ց. Դ. «ԱՐԱՄ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

30 Ապրիլ Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին

Անիէռի քաղաքապետարանի նորակառոյց սրահին մէջ

կը ներկայացուի Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ

ԱՐՑՈՒՆՔԻ ՀՈՎԻՏԸ

Ղեկավարութեամբ եւ մասնակցութեամբ

Ալֆորվիլի դերասանական խումբին

Մուտք 7.50, 5 եւ փոքրիկներու համար 2 ֆրանք:

ԱՊՐԻԼ 11Ը ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Ազգային Միութեան եւ մասնակցութեամբ Ազգ. կազմակերպութիւններու ու միութիւններու :

1 Մայիս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2·30ին, տեղւոյն Մատուռին մէջ : կը նախագահէ ՀՄԱՅԵԱԿ ՎԱՐԴ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ :

ՅԵՐ ԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Փորք տ'Իթալիի եւ շրջանի Հայ կ. հաչի վարչութեան կողմէ

1 Մայիս, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 4էն 11.30, Պ. Յովհաննէսեանի սրահը, 13, Rue Pierre Curie, Kr. Bicêtre, մէթրօ՝ Փորթ տ'Իթալի :

ԿԸ ԽՕՍԻ Պ.Մ. ՎՐԴՑԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին՝ խոսքերգ, երգ, արտասանութիւն, հայկ. եւ կովկասեան պար : Կը նուագէ Թառիստ Երեզին : Կը պարէ Վրացի յայտնի կինոն:

Երեսպական պարերը կը սկսին ժամը ձիշդ 6 30ին, դեկավարութեամբ CARIO CANTIի նուագախումբին : Ճոխ պիւֆէ ժամանի գիներով : Մուտք 5 ֆրանք

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՕՐԸ

Կազմակերպուած ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ միութեան կողմէ

7 ՄԱՅԻՍ ՇԱԲԱԹ Գ ԻՇԵՐ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՑՍ

PALAIS DU CONGRÈS, ՄԷՋ, Porte de Versailles)

ՊԱՏՈՒԻՈՑ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ Պ. ԱԼ. ԽԱՏԻՄԵԱՆԻ

Մասնակցութեամբ բոլոր հայ կազմակերպութիւններու :

ԿԸ ԽՕՍԻՆ Պ. Պ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ, Ե. ՕՊՈՒՆԵԱՆ, ԳՆԴ. ԲԱԶԴԻՍԱՐԵԱՆ

Եւ Փարիզի Հայ Երիտասարդաց Միութեան կողմէ Պ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ :

Կը ներկայացուի ղեկավարութեամբ Գ. Տէրվիշեանի

ՋԱԼԱԼԷԴԴԻՆ

Գեղարուեստական խնամուած բաժին: *Առաջին անգամ ըլլալով կը ներկայացուի «l'Homme Squellette» Պ. փաքալ պասմաճեանի կողմէ իր մարմնական ճկուն խաղերով, կը պարէ Օր.* Huguette O Bine (*Փարիզի* Petit Casino*ի*): *Երգ՝ Օր.* Մարկրիթ Նիզամեանէ, *Արտասանութիւն եւ անակնկալներ, կէս գիշերէն վերջ* ՀԱՅԿԱԿԱՆ *եւ* ԵԻՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ.

կը Հանդիսանայ *ԵՔՐԱՅ* նուագախումբը ղեկավարութեամբ Պ. ՕՆՈՒՏԵԱՆի: *Թանկօյի եւ Դոնկայի մրցում մասնաւոր ժիւրիի ներկայութեամբ*

Ցոմսերը կը ծախուն.— *Գրատուն Հր. Մամուէլ, 51, rue Monsieur le Prince.* (6). Ցառաջի *խմբագրատունը 17, rue Damesme եւ Միութեան անդամներուն մօտ:* Գիները ժողովրդական, *ձոխ պիւֆէ,*

Հանրադակցութիւն.— *Իջնել Բօրթ տը Վէրսայլ:*

ՔՈՒՇԱՏԻՏՐ

Տ. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ մասնաճիւղը ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր պատգամաւորները 30 Ապրիլ Շաբաթ կէս օրէ վերջ ժամը 4ին, 8 Rue Pasquier, փաթիզ: Օրակարգ՝ պատգամաւորական ժողովի օրակարգ:

ՄԱՐՏԻԿՆԵՐՈՒ կեդր. վարչութիւնը, անդամական ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի շրջանի ընկերները, 30 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8,30ին, 66 Rue de Belleville ի սիւրօ թատրոնի վերնայարկը:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տէր եւ Տիկին ԳԱԼՈՒՆԻԿ ԹԻՒՖԷՆՃԵԱՆ կը փութան իրենց խորին չնորհակալութիւնը յայտնել բոլոր անոնց որոնք փութացած էին չնորհաւորելու իրենց ամուսնութիւնը, կրնոպոլէն եւ Մարսէյլէն, անձամբ կամ գրաւոր :

REXY CINEMA (Lyon)

Cours Lafayette, angle Rue Garibal.

29 Ապրիլ — 5 Մայիս

Ամէն օր ցերեկոյթը 2.30ին,

իրիկուններ 20.30ին:

Allbert, Paulette Daubost et Larquey

dans

Titin des Martigues

Գիներ 3, 5 եւ 8 ֆրանք

կ'նկրկայ յայտարարութիւնը տեղի կ'ունենայ արտի 2 մուտքի առ ակնկալութեամբ վիճակ:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ-ՊԱՏԱՐԱԳ

Ալֆորվիլի Ս. Գողտս Գետրոս եկեղեցիի հոգաբարձութիւնը կը ծանուցանէ թէ 1 Մայիս, կիրակի առաւօտ հոգեհանգստեան պատարագ եւ պաշտօն պիտի կատարուի համաչխարհամին պատերազմին ինկած հայ նահատակներու յիշատակին : Կը պատարագէ Տ. Գէորգ քահանայ Դաւիթեան : Կը հրաւիրուի հայ հասարակութիւնը :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ - ՊԱՏԱՐԱԳ

Պօմոն - Սէն Թիւլիէնի Թաղական Խորհուրդը կը ծանուցանէ թէ կիրակի, 1 Մայիս, Պօմոնի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ ընդհանուր Նահատակաց յիշատակին հոգեհանգստեան մատուցը պաշտօն եւ պատարագ պիտի մատուցուի : Կը հրաւիրուի բարեպաշտ ժողովուրդը ներկայ գտնուիլ, յարգելու համար յիշատակը մեր միլիոնաւոր նահատակներուն :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ - ՊԱՏԱՐԱԳ

Այրի Տիկին Գերմուհի Զաքէոսեան կը ծանուցանէ թէ 1 Մայիս, կիրակի առաւօտ ժամը 11ին, Լիոնի Ս. Աստուածածին եկեղեցիին մէջ, 69 Rue Lieut Filan, տեղի կ'ունենայ հոգեհանգիստ - պատարագ իր ամուսնոյն՝ ՄԱՐՏԻԿ ԶԱՔԷՈՍԵԱՆի յիշատակին : Կը հրաւիրուին հանգուցեալին յիշատակը յարգողները:

Ժամագոյցի եւ գոհաբերիցաց

վաճառատուն

ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

261, Rue du Fbg. St. Martin

Մէթրօ: Louis Blanc et Jaumès

ԳՐԻԳՈՐ ՓԱՇԱՑԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՅԺ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Վկայեալ Փարիզի Բժշկական Համալսարանէն

364 bis Rue de Vaugirard, Paris (15)

Մէթրօ Porte de Versailles. *Թել.* Vaug. 52—06

Օթոպուս AG. 33, 89

Ընդունելութեան ժամեր.— Ամէն օր ժամ 10էն 20 Իսկ ուրբաթ եւ երկուշաբթի ժամը 10—15, եւ ժամադրութեամբ:

ԵԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ, **48 rue de la République, Marseille**

Tél. Colbert 74—51, 47—22

Օտար գրամներու փոխոխութիւն, ցէքթր կը տրուին ամէն երկրի համար: կը գնենք եւ կը ծախենք ոսկի դրամներ:

ԼԱՒ ԳԱՑՄԱՆԵՐ:

ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌԱՒԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ունինք մեծ մթերք անգլիական, իռանական եւ չինական կարպատներու՝ այր մարդոց վերարկուի, հագուստի, կնոջ եւ հագուստներու համար: Առաջնակարգ կօշիկներ, ճերմակեղէններ եւ նպարեղէններ: Ունէրվէար գրի ալ քենայ: Ձափաւոր գիներ:

Դիմել՝ American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber

Tél. Opéra 67-77

"ՇԻՐԱԿ"

Արեւելքի միակ իսկական օղին է: Անզուգական, Անմրցելի Աճախորդ Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժ քեր, պատրաստուած զուտ չամիչ ով Հայ աւանդական սեղանին զար

CHEVAL ÈRE *մատանիներ արուեստ եւ կանայ համար, փափաքողներուն՝ իրենց անունին սկզբնատառերով:*

Plaqué or 18 քարաթ 10 ֆրանք:

Լաւագոյն տեսակը 15 ֆրանք:

Ղրկեցէք թուղթէ մատանիով ձեր մատին չափը:

կը ղրկենք Contre Remboursement.

Հասցէ՝ **Maison Bema, 50, Rue Gay Lussac, Paris 5.**

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ *մեծ աքան սկ քոնֆէքսիոնի համար հմուտ գործուհիներ: Դիմել* Khan Arakélian, 7 Impasse Des Nethes (30 Ave. Clichy). Paris (18), *Մէթրօ* Clichy.

ՐԱՖՖԻ

Փարիզահայերու միակ վայելուչ ճաշարանը

Տնօրինութեամբ Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆի

8, RUE MAUBEUGE Paris (9) *Մէթրօ* Cadet et le Peletier

Հոն պիտի գտնէք՝ արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ, հարուստ ճաշացուցակ մը, ընտրելի մթնոլորտ եւ անթերի սպասարկութիւն: Գոլսական օրի՝ եւ չաշլիք, ճաշարանատիրոջ անվիճելի փորձառութեամբ: Ամէն տեսակ ճաւարմոյն ներու համար կը տրամադրուի արագ, անճաւժեժատ ժամերուն գիներով:

Շաբաթ եւ կիրակի երեկոները արեւելեան նուագ:

ԿԱՐԵԻՈՐ

Ձեր բնակարանը, շէնքը եւայլն անթերի եւ ճաշակաւոր ներկելու, թուղթեր փակցնելու եւ նորոգութիւններու համար դիմեցէք նամակով՝

S. GRÉGOIREի, **1bis, Rue Rouget de l'Isle, Choisy-le-Roi Seine.**

Խղճամիտ եւ մաքուր աշխատանք՝ չափաւոր գիներով :

ՐԱԳԸ ՏԻՐՋ

Ջուտ իւագոդէ քարտ եւ անիսոնով ուած հայկական օղի՝ ՐԱԳԸ ՏԻՐՋ, արուեստական օղիներ ձեր ստամոքսը գիշերները ջուր կը եւ կ'ելլուի ձեր թեան խմեցէք ՐԱԳԸ ՏԻՐՋը որ բատ. կազդուրիչ եւ ժաքեր ըլլալը ուած է:

Dalakupeian St, Lambert et Suffres, Mars

FOURRURES DE ST. BERNARD

ՀԱՑԿՈՒՀԻ ԿԻԼՊՈՍԵԱՆ

24, Rue Affre կամ 8, Rue Cavé — PARIS - 18e

Մասնաճիւղ՝ 2, Rue de la Charbonnière —

Մէթրօ՝ La Chapelle — Barbès Roch. Tél. Montmartre 69-7

ԿԱՐԵՒՈՐ ԶԳՈՒՇ ԶԱՑԿԻ ԱՌԹԻԻ

Մուշտակները պայլ կուտան ձեր հագուստին եւ դէմքին: Գիները մեր վաճառատունները ուր պիտի գտնէք անհաւատալի գիներով կ'սար արժանիք, 500 ֆրանքէն սկսեալ: Փիքուա օպոսոմ Մարք կը 120 ֆրանքէն սկսեալ: Գաբար, ժաքէթներ եւն.: կը մուշտակներու նորոգութիւնը, եւափոխութիւնը, ներկելը եւ ժը: Մուշտակները կը մաքրենք ձրի: Բաց է կիրակի օրերը կէսօր: